

PRŮKOPNÍCI

James Fenimore
Cooper

Městská knihovna v Praze

půjčuje

knihy, audioknihy,
obrazy, deskové hry...

nabízí prostory pro

samostatné studium,
skupinová setkání,
přednášky, konference...

poskytuje online služby

e-knihy, digitalizované dokumenty,
přednášky, kurzy...

pořádá

autorská čtení, přednášky,
koncerty, filmové projekce,
akce pro děti...

podporuje tvoření v kreativních dílnách

DOK16 pro práci se dřevem a papírem
Atelier pro šití a vyšívání

Suterén pro 3D tisk, knižní vazbu, kaligrafii a pyrografii

mlp.cz
e-knihovna.cz
knihovna@mlp.cz
facebook.com/knihovna

Průkopníci

James Fenimore Cooper

Přeložil a upravil Vladimír Henzl

Znění tohoto textu vychází z díla [Průkopníci](#) tak, jak bylo vydáno Státním nakladatelstvím dětské knihy v Praze v roce 1964. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

Podle [předlohy](#) z fondu [Moravské zemské knihovny v Brně](#).

§

Text díla (James Fenimore Cooper: Průkopníci), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyžívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 25. 8. 2023.

OBSAH

Kapitola I.....	7
Kapitola II.....	20
Kapitola III.....	27
Kapitola IV.....	36
Kapitola V.....	47
Kapitola VI.....	59
Kapitola VII.....	71
Kapitola VIII.....	83
Kapitola IX.....	90
Kapitola X.....	98
Kapitola XI.....	105
Kapitola XII.....	110
Kapitola XIII.....	121
Kapitola XIV.....	132
Kapitola XV.....	143
Kapitola XVI.....	153
Kapitola XVII.....	163
Kapitola XVIII.....	174
Kapitola XIX.....	182
Kapitola XX.....	190
Kapitola XXI.....	203
Kapitola XXII.....	213
Kapitola XXIII.....	221
Kapitola XXIV.....	231
Kapitola XXV.....	243
Kapitola XXVI.....	252
Kapitola XXVII.....	263
Kapitola XXVIII.....	269
Kapitola XXIX.....	281
Kapitola XXX.....	291

Kapitola XXXI.....	304
Kapitola XXXII	313
Kapitola XXXIII	324
Kapitola XXXIV	338
Kapitola XXXV	346
Kapitola XXXVI	360
Kapitola XXXVII.....	369
Kapitola XXXVIII.....	377
Kapitola XXXIX	387
Kapitola XL.....	398
Kapitola XLI	408

Kapitola I

*Hle, zima přichází, by nad světem se uchopila vlády,
posupná a smutná, s celou svou divokou družinou:
mlhami, mraky a vichřicemi.*

— Thomson

Skoro uprostřed státu New Yorku leží rozlehlý kraj, plný kopců a dolin nebo – abychom to řekli, jak to říkají zeměpisci – plný hor a údolí. A právě z těchto hor vytéká řeka Delawar. V průzračných jezerech a v tisíci studánkách kraje mají původ přemnohé prameny Susquehanny. Ženou se údolími, až se spojí v jediný tok, v jednu z největších řek Spojených států. Většina strání je až na vrcholy zorána, a přece je na mnoha místech vidět skaliska, která dodávají krajině její charakteristicky romantický a malebný ráz. Údolí jsou úzká, úrodná a pečlivě obdělána. Skoro každým z nich protéká potok. Na březích jezírek nebo na potocích a všude tam, kde se něco vyrábí, leží krásné a vzkvétající osady. V údolích a někdy skoro až pod vrcholky hor najdete bohaté, pěkné farmy. Na všechny strany vedou cesty, kterými se dostanete nejen do půvabných údolí, ale také k nejsrásnějším horským průsmykům. Cizinec, který prochází touto kopcovitou krajinou, uvidí co chvíli nějakou školu nebo kostel. Na každém kroku se můžete přesvědčit, co všechno je možno vykonat v zemi třeba hornaté a s drsným podnebím, kde však platí zákony a kde každý myslí na prospěch celku, poněvadž ví, že sám je jeho součástí. Co začali první osadníci, kteří se zde usadili, to se snažili zlepšit ti, kteří přišli po nich. Otcové si přáli, aby spočinuli v zemi, kterou sami obdělávali, a jejich synové, kteří se už narodili v této zemi, nemají jiného přání než žít v blízkosti

hrobů svých otců. Ještě před čtyřiceti lety¹ byl tento kraj divokou pustinou.

Brzo potom, co byl roku 1783 uzavřen mír a vyhlášena nezávislost amerických států, začali jejich obyvatelé velmi usilovně využívat přírodního bohatství této veliké země. Před revolucí byla obydlena necelá desetina rozlohy státu New York. Úzký, nevelký pruh, který se táhl po obou březích řeky Hudsonu, padesát mil půdy po obou březích Mohawku, ostrovy Nassau a Staten a několik osamělých osad na březích některých řek – to bylo všechno. A lidí tu bylo sotva dvě stě tisíc. Za krátkou dobu, o které právě byla řeč, obyvatelstvo osídlilo víc než pět stupňů zeměpisné šířky a sedm stupňů zeměpisné délky a dosáhlo počtu půldruhého miliónu. Lidé mají všeho dost a mohou klidně hledět vstříc budoucnosti až do chvíle, kdy jim i to, co mají, nebude stačit.

Náš příběh začíná roku 1793, tedy sedm let potom, co přišli do země první osadníci, kteří byli příčinou neobvyklých změn, o kterých jsme už mluvili.

Jednoho jasného, mrazivého prosincového dne, krátce před západem slunce, v kraji, který jsme popsali, pomalu vyjížděly na jednu z hor saně. Počasí bylo na tuto roční dobu krásné, na čistě modrém nebi plulo jenom několik mráček a jejich temné zabarvení jako by chtělo rozjasnit spousty sněhu pokrývající zem. Cesta vedla po okraji propasti. Na jedné její straně bylo zábradlí z klád a na druhé byla cesta široce zakrojena do skály, takže se po ní obyčejně jelo celkem bezpečně. Avšak klády i zářez do skály a všechno, co nebylo dost vysoko nad zemí, bylo teď pochováno pod sněhem. Jediná cestička, sotva dost široká, aby se na ni vešly saně, naznačovala, kde asi je silnice, a i ta byla teď skoro zaváta. V údolí, které leželo o několik set stop níž, bylo vidět pole a domy. Byly rozesety i po stráních a několik jich stálo také tam, kde cesta prudce zahýbá a odkud běží po rovině

---

1 Kniha byla napsána roku 1823.

na vrcholu hory. Vrchol sám však byl porostlý lesem. Vzduch jako by jiskřil, jako by se v něm kmitalo plno zářících částíček. Ušlechtilí hnědáci, kteří táhli saně, byli pokryti jinovatkou. Z nozder se jim jen kouřilo. Všechno, co měli cestující v saních u sebe a v čem byli oblečeni, ukazovalo, jak krutá je zde v horách zima. Postroj, proti zářivým barvám dne matně černý, byl ozdoben velkými mosaznými štítky a sponami, jež se třpytily jako zlato v paprscích zapadajícího slunce. Na ohromných sedlech, pod nimiž byly houně, které přikrývaly koňské hřbety, byly čtyři vysoké výčnělky ukončené čtverhrannými otvory. Těmi vedly silné opratě od tlam koní k rukám asi dvacetiletého černocha. Vozkova tvář, od přírody leskle černá, byla teď zšedlá zimou a velké, lesknoucí se oči černochovy byly plny slz. To je daň, kterou si v zdejších horách vynucuje nelítostný mráz na dětech Afriky. Přesto se ale mladý černoch usmíval, byl spokojený a šťastný. Myslel totiž na domov, na teplý krb a na vánoční svátky, které byly přede dveřmi. Saně byly staromódní, ale pohodlné, celá rodina by se do nich vešla. Ted' v nich však kromě vozky seděly jen dvě osoby. Vnější strana saní byla natřena na zeleno, vnitřní na červeno. Červená barva měla patrně v tomto studeném podnebí vyvolávat dojem tepla. Velké buvolí kůže, lemované červeným sukem, vystříhaným do ozdobných tvarů, byly rozprostřeny po sedadlech a na dně saní. Cestující si jimi přikryli nohy. Jeden z nich byl muž prostředního věku, druhým byla mladá dívka. Muž byl mohutné postavy, mnoho z něho ale vidět nebylo. Široký plášť, bohatě ozdobený kožešinami, zahaloval celou jeho postavu kromě hlavy, na níž měl ušanku z kuní kožešiny. Tu měl pod bradou svázanu černou stužkou. K dýnku čepice byl přišit několik palců dlouhý kuní ocas, který celkem půvabně spadl na záda cestujícího. Bylo vidět jen část hezké, mužné tváře, v níž vynikal pár výrazných, velkých modrých očí. Ty prozrazovaly neobyčejnou inteligenci, skrytý humor a velkou dobrotu. Jeho společnice byla doslova celá ukryta pod oděvem. Kožešiny a hedvábí vykukovaly zpod širokého pláště z velbloudí srsti, podšíitého tlustým flanelem. Na první pohled bylo

vidět, že plášť byl ušit na mužskou postavu. Veliká kapuce z černého hedvábí, vycpaná péřovým prachem, přikrývala hlavu až na malou mezeru. V ní chvílemi zajiskřily dvě veselé, jako uhel černé oči.

Otec i dcera (neboť takový byl příbuzenský poměr mezi oběma cestujícími) byli zamyšleni a ani slovem nepřerušili ticho, do něhož jen občas zaznělo lehké klouzání saní. Muž myslel na svou ženu, která se před čtyřmi lety tak nerada loučila s jediným dítětem, jen aby dcerušce umožnila nabýt vzdělání, které v té době mohlo poskytnout jenom město New York. Za několik měsíců po odjezdu dcery jej smrt o manželku oloupila. Přesto však nechtěl, aby se dítě vrátilo do poměrně divokého kraje, v němž žil, dřív než uplynula doba, po kterou se jeho dceruška měla v New Yorku vzdělávat.

Hora, po které jeli, byla porostlá obrovskými smrky. Jejich kmeny, do výšky sedmdesáti až osmdesáti stop bez jediné větve, byly zakončeny rozvětveným vrcholem, někdy stejně vysokým. Nesčetnými průhledy, které se otvíraly mezi vysokými stromy, jste mohli vidět daleko do kraje, pokud vám ve výhledu nebránil nějaký kopec na druhé straně údolí, k němuž saně právě mířily. Temné kmeny stromů se zvedaly z čistě bílého sněhu jako hladce vytesané sloupy. A teprve ve velké výšce z nich vodorovně vyrážely větve, pokryté řídkým listím nějaké cizopasně, věčně zelené rostliny. Tato zeleň jen ještě zvyšovala smutný dojem, jaký budila spící příroda kolem. Třebaže se dole nehnul ani větřík, smrky důstojně mávaly horními větvemi. Jako by naříkaly. A tím jen dotvrzovaly smutek vyvolaný scénérií, plnou melancholie.

Už chvíli jely saně po rovině a dívka se pátravě, a možná i bázlivě, dívala na les. Vtom se ozvalo hlasité, táhlé vytí. Pod dlouhou klenbou lesa znělo jako štěkot početné psí smečky. Sotva muž uslyšel štěkot, zavolal na černocho:

„Zastav, Aggy. To je Hektor. Poznám jeho štěkot mezi tisíci. Dnes je pěkně, proto Kožená punčocha pustil psy do hor, a ti už začali lovit. Několik yardů před námi je stezka, kudy chodí zvěř. A teď,

Bess, jestli se nebojíš střelby, dostaneš na Boží hod k obědu jelení hřbet.“

Černoch zastavil a na jeho promrzlém obličejí se objevil veselý úsměv. Začal mávat pažemi, aby se mu v prstech rozproudila krev. Muž zatím vstal, odhodil svrchní oděv a vystoupil ze saní.

Za chvíli se mu podařilo vytáhnout zpod spousty kufrů a krabic dvouhlavňovou brokovnici. Když si stáhl tlusté rukavice, objevily se další, kožené, podšité kožešinou. Prohlédl si prach na pánevici a právě se chystal vykročit, když se ozval lehký dupot zvířete prodírajícího se lesem. Nedaleko před střelcem vyskočil na stezku krásný jelen. Zvíře se objevilo znenadání, běželo neuvěřitelně rychle, náš cestovatel byl však příliš dobrým lovcem, a nebyl proto nijak překvapen. Jakmile se jelen ukázal, muž přiložil ručnici k rameni, zkušeným okem zamířil a pevnou rukou stiskl spoušť. Jelen běžel dál nezastrašen a zřejmě nezraněn. Střelec, aniž sklonil ručnici, znovu zamířil a vystřelil. Ani tentokrát se mu ale asi nepodařilo zvíře zasáhnout.

Celá tato příhoda se odehrála rychle. Dívka byla trochu zmatena z toho, co se stalo, byla ale ráda, že jelen unikl. Ten vyrazil jako meteor a bleskurychle přeběhl cestu. Vtom však zazněl ostře svištivý výstřel, zcela rozdílný od temného výstřelu otcovy ručnice. Ve chvíli, kdy ho dívka uslyšela, jelen vyskočil ze sněhu do velké výšky. Když dopadl na zem a setrvačností se začal kutálet po umrzlém sněhu, následoval další výstřel, který se podobal prvnímu. Neviditelný střelec hlasitě vykřikl. Okamžitě se objevili dva muži, kteří zřejmě na jelena čekali, schováni za dvěma smrky.

„Tak to jste vy, Natty? Kdybych byl věděl, že tu číháte, nebyl bych vystřelil,“ řekl cestující a šel k místu, kde ležel jelen. Skoro až sem jel za ním rozradovaný černoch se saněmi. „To všechno způsobil Hektorův štěkot. Prostě jsem se nemohl udržet. Stejně jsem ho asi netrefil.“

„Netrefil, pane sudí,“ zasmál se lovec tiše a prohlížel si neúspěšného střelce jako člověk, který si je vědom své převahy. „Spálil jste

prach, jen abyste si v té zimě trochu zahřál nos. Snad jste si nemyslěl, že bouchačkou, kterou máte v ruce, skolíte jelena, za kterým se řítí Hektor a ještě fena? V bažinách je plno bažantů a sněžné pěnkavy vám létají kolem dveří. Můžete je krmit drobty a postřílet jich denně, kolik chcete. Ale jestli máte chuť na jelena nebo na kousek medvědího masa, musíte si vzít dlouhou ručnici a pořádně namastit koudel, jinak škoda prachu.“

Když lovec domluvil, přejel si holou rukou pod nosem, znovu otevřel obrovská ústa a zasmál se tím svým zvláštním smíchem.

„Ta má ručnice nese dobře, Natty. Už se mi s ní podařilo skolit jelena,“ odpověděl cestující a dobrácky se usmál. „Jedna hlaveň byla nabita srnčími broky, v druhé byl jen ptačí šrot. Jelen byl zasažen dvakrát, jednou do krku, podruhé přímo do srdce. Nevím to určitě, Natty, ale myslím, že jeden z těch zásahů je můj.“

„Ať ho zabil, kdo chtěl, sníst se to zvíře stejně musí,“ řekl trochu nevrle lovec. Za řeči vytáhl z kožené pochvy, kterou měl za pasem, velký nůž a prořízl zvířeti krk. „Jestli byl jelen zasažen dvakrát, muselo být vystřeleno ze dvou ručnic – ostatně kdo kdy viděl, aby brok udělal takovou díru, jakou má jelen v krku? Musíte přece, pane sudí, uznat, že jelen padl po posledním výstřelu, který vypálila jistější a mladší ruka, než je vaše nebo moje. Pokud se mne týče, jsem sice chudák, ale bez zvěřiny mohu žít, nerad se však ve svobodné zemi vzdávám práv, která mi dává zákon. Jenže, jak to vidím, je to tady jako ve staré vlasti: i tady platí moc víc než právo.“

„Já bojuji o čest, Natty,“ odpověděl cestovatel, který si nedal zkazit dobrou náladu. „Za zvěřinu člověk dostane několik dolarů, ale co se vyrovná tomu, nosit za čepicí jelení ocas? Představte si, Natty, jak bych se mohl vytáhnout před tím posměváčkem Dickem Jonesem, který letos už sedmkrát pohořel a domů přinesl jen jediného sviště a několik šedých veverek!“

„Jenže, pane sudí, zvěřiny začíná být pomálu, dík tomu, že se všude kácí a stavějí osady,“ řekl starý lovec trochu smutně. „Byly

časy, kdy stačilo postavit se do dveří srubu a jelen padl. Třináct jsem jich takhle položil, kolouchy nepočítám. A když si člověk chtěl pochutnat na medvědí kýtě nebo na něčem takovém, stačilo číhat v noci a mohl jste medvěda zastřelit mezerou v kládách. Nemusel jste se bát, že usnete, protože vytí vlků vám to nedovolilo. Tady je starý Hektor –“ Natty vlídně poplácal vysokého psa s černými a žlutými skvrnami, bílým břichem a bílými nohama, který právě přiběhl po stopě. Provázela ho fena, o níž se lovec prve zmínil. „Vidíte, jak mu vlci pokousali krk. Bylo to tu noc, co jsem se je snažil odehnat od zvěřiny, která se udila v komíně. Ten pes má větší cenu než mnohý člověk, protože nikdy nezapomíná na přátele a váží si ruky, která ho živí.“

V lovcově chování bylo něco nezvyklého, co vzbudilo pozornost mladé dívky. Od chvíle, co se objevil, si ho nepřestala prohlížet. Byl vysoký a hubený, že se zdálo, že má víc než šest stop. Opravdu byl tak vysoký, když byl v punčochách. Na hlavě, porostlé řídkými, zplihlými rusými vlasy, měl čepici z liščí kožešiny, podobnou té, jakou měl na hlavě sudí, jenže nebyla tak pěkně vypracovaná. Obličej měl spíš vyzábělý než hubený, a přece v něm nebylo ani stopy po nějaké nemoci – naopak, ten člověk byl zdravý samo. Zima a stálý pobyt na vzduchu zbarvily lovcův obličej do červena. Zpod huňatého, přewislého a prošedivělého obočí se dívaly šedé oči. Lovcův svrašťelý krk byl holý a do červena ožehnutý jako jeho obličej, avšak zpod svrchního oděvu vykukoval kousek límce košile z doma utkané kostkované látky. Něco, co se podobalo kabátu z jelenice, na níž byla ponechána srst, bylo pevně přitaženo k hubenému tělu pasem z barevné vlny. Na nohou měl lovec mokašiny z jelenice, ozdobené – jak to dělají indiáni – dikobrazími ostny. Holeně toho člověka byly chráněny dlouhými kamašemi ze stejné kůže jako mokašiny. Právě ty kamaše, svázané podvazkem nad kolena zčernalých jelenicových kalhot, byly příčinou, proč osadníci říkali lovcům Kožená punčocha. Na rameni měl navlečený řemen také z jelenice. Na řemeni byl

zavěšen obrovský volský roh, tak tence vyškrabaný, že bylo vidět skrz jeho stěnu, kolik je v něm střelného prachu. Širší konec rohu byl důmyslně přikryt dřevěným víčkem a druhý konec byl pevně ucpán zátkou. Když lovec domluvil, vysypal z koženého váčku, který měl na prsou, špetku prachu a opatrně začal znovu nabíjet ručnici. Když ji pažbou postavil na sníh, sahala skoro až k dýnku jeho liščí čepice.

Cestující zatím pečlivě zkoumal, kam byl jelen zasažen, a najednou, aniž si všiml lovcovy rozmrzelosti, vykřikl:

„Rád bych dokázal, že mám právo se chlubit, že jsem ho zastřelil já, Natty. Jestli tu ránu do krku dostal ode mne, pak to určitě stačí, rána do srdce byla zbytečná. Byla to, jak říkáme my právníci, actio supererogationis čili zbytečná horlivost, Kožená punčocha.“

„Můžete si tomu říkat učeně, jak chcete, pane sudí,“ řekl lovec, položil si ručnici přes levou paži, vytáhl z kalhot kousek tukem prosáklé kůže, zabalil do něho kulku a vší silou ji stlačil do hlavně až ke střelnému prachu. Pak se snažil zastrčit kulku ještě dál: „Je lehčí vymýšlet si všelijaká učená slova než skolit jelena, když skáče. Jenže to zvíře skončilo mladší rukou, než je vaše nebo moje, jak jsem už řekl.“

„Co tomu říkáte, příteli? Chcete se vsadit o dolar?“ zeptal se cestující přívětivě Nattyho společníka. „Jestli prohrajete, můžete si ten dolar nechat. Co tomu říkáte, příteli?“

„Že jsem jelena zabil já,“ odpověděl poněkud zvysoka mladý muž. Opíral se o ručnici, která byla stejně dlouhá jako ručnice Nattyho.

„Jste dva na jednoho,“ usmál se sudí. „Přehlasovali jste mě, jak tomu říkáme u soudu. Aggy nemůže hlasovat, poněvadž je otrok, a Bess zase není plnoletá – musím tedy ustoupit. Prodáte mi zvěřinu a čert by v tom byl, kdybych si nevymyslel nějakou pěknou historku, jak to s tím skolením jelena bylo.“

„Mně jelen nepatří, nemohu tedy prodávat jeho maso,“ odpověděl Kožená punčocha. Mluvil povýšeně jako před chvílí jeho společník.

„Znám případy, že zvíře běhalo několik dní po lese a přitom mělo kulku v krku. Já nedovedu okrást člověka o to, co mu právem patří.“

„Vy ale dnes večer nějak lpíte na svých právech, Natty,“ odpověděl soudce s nezdolnou dobrosrdečností. „Ale co tomu říkáte vy, mladý muži? Dám vám za jelena tři dolary, je to dost?“

„Nejdříve musíme spravedlivě rozhodnout, kdo z nás dvou má na toho jelena právo,“ řekl mladík pevně, ale zdvořile. Jeho výslovnost a způsob vyjadřování byly lepší než jeho vzhled. „Kolik broků bylo ve vaší ručnici?“

„Pět,“ odpověděl soudce. Chování mladého muže jej trochu překvapilo. „Myslíte, že pět broků nestačí, aby padl jelen?“

„Možná že by stačil jeden.“ Mladík přistoupil ke stromu, za nímž byl prve schován. „Budete jistě souhlasit, že jste vystřelil tímto směrem – ve stromě jsou čtyři broky z vaší ručnice.“

Soudce si prohlédl čerstvé stopy po střelách v kůře stromu, pokýval hlavou a zasmál se:

„Mluvíte sám proti sobě, můj mladý advokáte, kde je pátý?“

„Tady,“ odpověděl mladík. Rozhalil hrubý kabát a ukázal díru v spodním oděvu, kterou prosakovala krev.

„Propánaboha,“ zhrozil se soudce. „Já tady mluvím hlouposti o lovecké cti, zatímco můj bližní bez hlesu trpí, poněvadž jsem ho postřelil. Pospěš si – rychle – nastup do saní – do vesnice máme jenom míli – tam tě doktor ošetří. Všechno zaplatím, a dokud se neuzdravíš, budeš bydlet u mne. Můžeš zůstat u mne, i když budeš už v pořádku, třeba navždycky.“

„Děkuju vám za dobrý úmysl, ale vaši nabídku musím odmítnout. Mám přítele, kterého by znepokojilo, kdyby uslyšel, že jsem zraněn, a kdybych byl někde jinde, než kde je on. Zranění je lehké, kost nebyla zasažena. Jsem přesvědčen, pane, že teď uznáte, že na jelena mám právo já.“

„Jestli uznám!“ opakoval sudí rozčileně. „Dávám ti na věčné časy právo střílet v mých lesích jeleny, medvědy, zkrátka všechno, co

chceš. Toto právo měl dosud jen Kožená punčocha. Přijde čas, kdy takové právo bude mít svou cenu. Ale toho jelena od tebe koupím. Tady máš. Tahle bankovka je za tvůj i za můj výstřel.“

Starý lovec se při těchto slovech vzpřímil, ale čekal, až soudce domluví.

„Jsou lidé, kteří tvrdí, že právo Nathaniela Bumppa střílet v těchto lesích je starší než právo Marmaduka Templa zakázat mu to,“ řekl. „Jestli na tohle platí vůbec nějaký zákon – ale kdo kdy slyšel o zákonu, který by člověku zakazoval střílet jelena, kde se mu zachce – ale jestli, jak říkám, je vůbec nějaký takový zákon, měl by lidem zabránit střílet z ručnic, o kterých člověk nikdy neví, kam ponesou.“

Mladík si nevšímal Nattyho samomluvy. Když mu soudce nabídl bankovku, sklopil hlavu a řekl:

„Promiňte, já to maso potřebuju.“

„Ale za ty peníze si koupíte přece několik jelenů,“ řekl soudce. „Vezměte si to, prosím vás,“ a šeptem dodal: „Je to sto dolarů.“

Chvilí se zdálo, že mladík váhá. Jeho mrazem zčervenalé tváře ještě víc zrudly. Jako by se za svou slabost zastyděl, nabídku znovu odmítl.

Zatímco se toto všechno dalo, dívka vstala a bez ohledu na krutou zimu sundala kapuci, která zakrývala její tvář, a řekla důrazně:

„Mladý muži – pane –, nechcete přece, aby si můj otec vyčítal, že nechal člověka, kterého poranil, bez pomoci, a to ještě v tomhle pustém kraji. Prosím vás, pojed'te s námi a dejte se lékařem ošetřit.“

Nevíme, zda rána začala víc bolet, nebo zda v hlase a chování krásné otcovy obhájkyň bylo cosi neodolatelného, avšak upjaté chování mladého muže se teď náhle změnilo. Bylo vidět, že je v rozpacích, že váhá. Soudce – musíme mu tak říkat, protože opravdu byl soudcem – s velkým zájmem pozoroval změnu v mladíkově chování. Přistoupil k mladému muži, vzal ho vlídně za ruku, táhl ho jemně k saním a nutil ho, aby do nich nasedl.

„Doktora blíž než v Templetonu nenajdeš a Nattyho srub je víc než tři míle daleko,“ řekl. „Pojď, pojd', můj mladý příteli, pojed' s námi a nový doktor se podívá, co se ti vlastně stalo. Poprosíme Nattyho, aby vyřídil tvému příteli, že jsi v dobrých rukou. A jestli se ti bude chtít, můžeš se ráno vrátit domů.“

Mladému muži se podařilo vyprostit ruku ze soudcova pevného stisku, z dívky však oči nespustil. Děvče tu teď stálo s odhalenou tváří bez ohledu na mráz. Bylo vidět, že si přeje to, co její otec. Kožená punčocha se zatím opřel o svou dlouhou ručnici, hlavu na stranu skloněnou, jako by o něčem usilovně uvažoval. Teprve když věc zřejmě důkladně promyslel a když se zbavil pochybností, promluvil.

„Přece jen bude nejlíp, když pojedete, chlapče. Jestli brok vězí pod kůží, má ruka je příliš stará, aby jej mohla vyříznout, jak jsem to kdysi dělával. Před nějakými třiceti lety, za války, když jsem sloužil pod sirem Williamem, ušel jsem sám a sám sedmdesát mil pralesem s kulkou ve stehně a potom jsem si ji vlastním nožem vyřízl. Starý indián John se na to dobře pamatuje. Potkal jsem ho s tlupou Delawarů, šli po stopě jednoho Irokéze, který se sem zatoulal a ukořistil pět skalpů na březích řeky Schohary. Toho divocha jsem ale poznamenal, že na to do smrti nezapomene! Pustil jsem mu to do zadnice – prosím slečnu za prominutí –, právě když vycházel z úkrytu. Do holé kůže jsem mu vpálil tři broky, co se berou na jeleny, tak blízko sebe, že by je dlaní zakryl.“ Natty povytáhl dlouhý krk, napřímil se, otevřel ústa, v nichž bylo vidět jediný žlutý špičák, a jeho oči, tvář, ba celé tělo jako by se smály, třebaže nebylo slyšet ani hlásku kromě jakéhosi zasyčení, když nabíral dech. „Formu na kulky jsem ztratil, když jsem přecházel ústí řeky Oneidy, proto jsem musel používat broků. Ale ručnice střílela dobře, žádný velký rozptyl jako u té vaší dvouhlavňové bouchačky, pane sudí. Podle mne by se s takovou flintou nemělo střílet, když jsou lidi nablízku.“

Lovcova omluva mladé dívky byla zbytečná. Byla příliš zaměstnána – pomáhala otci přemístit některá zavazadla –, a tak nic z toho,

co říkal Kožená punčocha, neslyšela. Mladý muž už nebyl schopen dále odolávat laskavému naléhání cestujících, tak se dal – třebaže s jistým nevysvětlitelným zdráháním – přemluvit, aby nasedl do saní. Černoch s pomocí svého pána hodil jelena na ostatní zavazadla, a když nasedli, soudce pozval lovce, aby nasedl také.

„Ba ne,“ odpověděl stařec a zavrtěl hlavou. „Na Štědrý den mám práci doma – ať jede chlapec, aby se váš doktor mohl podívat, co má s tím ramenem. Stačí, když mu brok jenom vyndá, já mám bylinky a ty zahojí ránu rychleji než doktorovy masti.“ Otočil se, chtěl odejít, náhle si však na něco vzpomněl, znovu se obrátil a dodal: „Kdybyste někde na dolním konci jezera uviděli indiána Johna, vezměte ho raději s sebou, ať pomůže doktorovi. Je sice starý, ale ranám rozumí a stejně k vám přijde na Vánoce vymést komíny.“

„Počkat, počkat,“ mladík chytil černocha, který se právě chystal pobídnout koně, za ruku. „Natty – o tom, co se mi stalo, a o tom, kam jedu, nikomu nic neříkejte – nezapomeňte, Natty, moc vás o to prosím.“

„Na Koženou punčochu se můžete spolehnout,“ odpověděl důrazně lovec. „Za těch padesát let, co žiju v divočině, jsem se od indiánů naučil držet jazyk za zuby – jen se nebojte, chlapče. A nezapomeňte na starého indiána Johna.“

„A Natty,“ pokračoval rychle mladík, který pořád ještě držel černocha za ruku, „jen si dám vytáhnout ten brok a ještě dnes večer vám přinesu čtvrtku jelena, abyste měl na Hod boží oběd –“

Lovec ho přerušil. Zvedl výstražně prst na znamení, aby mlčel. Potom šel tiše po okraji cesty s očima upřenýma na větve jedné z borovic. Když se dostal tam, kam chtěl, zastavil se, natáhl kohoutek ručnice, ustoupil o krok, natáhl levou paži po celé délce hlavně a začal pomalu zvedat ústí ručnice souběžně s vysokým kmenem stromu. Lidé v saních sledovali pohyb ručnice a brzo uviděli cíl, na který Natty mířil. Na suché větvičce, která čněla vodorovně z kmene borovice ve výšce asi sedmdesáti stop, seděl pták, kterému v tomto

kraji jednou říkají bažant, jindy koroptev. Je jenom o málo menší než obyčejná slepice. Štěkot psů a rozhovor, který společnost vedla blízko stromu, na němž pták seděl, koroptev poplašily. Přitiskla se ke kmeni, hlavu a krk natáhla tak, že tvořily skoro jedinou přímku s jejíma nohama. Natty stiskl spoušť a koroptev spadla ze stromu tak prudce, že se zabořila do sněhu.

„Lehni, ty starý darebáku,“ vykřikl Kožená punčocha a zahrozil nabíjákem Hektorovi, který skočil ke stromu. „Lehni, povídám.“ Pes poslechl a Natty začal velmi rychle, ale velmi pečlivě znovu nabíjet. Když byl hotov, sebral kořist, ukázal ostatním, že koroptev nemá hlavu, a řekl: „Tady je vánoční pochoutka pro starého člověka. Já o zvěřinu moc nestojím, chlapče. Ještě jednou – nezapomeňte na indiána Johna. Jeho bylinky jsou lepší než všelijaké doktorské masti. Podívejte se, pane sudí,“ pokračoval a pozvedl koroptev, „myslíte, že kulovnice by dovedla srazit ptáka z hřadu a nepocuchat mu přitom peří?“ Stařec se znovu zasmál svým zvláštním smíchem, v němž znělo uspokojení, radost i ironie, potřásl hlavou, otočil se, a ručnici v ruce, odcházel do lesa krokem, který nebyl ani chůzí, ani klusem. Při každém pohybu se jeho tělo o několik palců snížilo, kolena mu poklesávala a stáčela se dovnitř. Když však saně vjížděly do zatáčky a mladík se podíval za svým starým společníkem, uviděl, že skoro už zmizel mezi stromy. Psi šli klidně za ním a chvílemi očichávali stopu jelena, která teď, jak instinktivně věděli, byla už bez ceny. Saně znovu poskočily a Kožená punčocha se ztratil z dohledu.

Kapitola II

*Všude tam, kam nebe shlíží,
člověk moudrý svůj domov má.
Hled', by král tebe nevyhnal,
ale ty jeho.*

— Richard II.

Asi sto dvacet let před začátkem našeho vyprávění usadil se v Pensylvánii předek Marmaduka Templa, přítel a souvěrec slavného patrona této země. Starý Marmaduke – to strašné jméno bylo jakýmsi označením celého rodu – přivezl s sebou do tohoto útočiště pronásledovaných pěkný majetek. Stal se majitelem několika tisíc akrů neobydlené země a zaměstnal několik desítek lidí. Dokud žil, lidé si ho velmi vážili a svěřili mu několik důležitých funkcí. Marmaduke zemřel, dřív než se dozvěděl, že přišel o celé jmění. Potkal ho stejný osud jako mnoho jiných, kteří si do nových osad přinesli všechno, co měli.

V koloniích se nový přistěhovalec těšil tím větší vážností, čím víc bělochů zaměstnával a čím vyšší veřejné postavení zastával. Jestliže se přidržíme tohoto měřítka, musel otec našeho soudce být mužem opravdu významným.

Když prolistujeme nečetné zprávy z těch dob, zjistíme, že se často z pánů stávali chudáci a naopak. Bohatý přistěhovalec byl zvyklý na pohodlný život a nedovedl se rvát s překážkami, které se vyskytují při vzniku každé nové společnosti. Své postavení si udržoval jen proto, že byl bohatý a vzdělanější než ostatní. Když zemřel, jeho neprůbojný a málo vzdělaný potomci ztratili společenské postavení, které měl jejich otec, a museli začít pracovat jako ti, které k tomu nutila bída. Tak je tomu ve Spojených státech dodnes. Obzvláště se

to však projevilo v osudu bohatých i chudých kolonistů v klidné a málo podnikavé Pensylvánii a v New Jersey.

Marmadukovy potomky potkal stejný osud, jako potkává ty, kteří spoléhají spíš na zděděné jmění než na vlastní schopnosti. Ti se ve třetí generaci dostávají na úroveň, pod kterou v této šťastné zemi sotva může klesnout poctivý, rozumný a střídmy člověk. Potom je však pýcha – která kdysi, doprovázena samolibou bezstarostností, přivodila jejich pád – žene k tomu, aby zlepšili své postavení. Přestává být chorobnou vlastností a mění se ve zdravou a činorodou touhu, jež nutí člověka, aby byl lepší, než byli jeho předkové. Otec soudce, s nímž jsme se právě seznámili, první začal znovu stoupat po společenském žebříčku. Nemálo mu v tom pomohl sňatek. Peníze, které sňatkem získal, mu umožnily, aby poslal svého jediného syna na lepší školy, než jaké byly v Pensylvánii a než do jakých chodily předcházející tři generace rodiny Templů.

Mladý Marmaduke se na škole, kam se dostal díky tomu, že jeho otec měl zase dost peněz, seznámil s Edvardem Effinghamem, který byl skoro stejně starý jako on. Tato šťastná okolnost dopomohla později našemu sudímu k vysokému postavení v životě.

Příbuzní Edvarda Effinghama byli nejen velmi bohatí, ale měli i mnoho vlivných známostí. Byla to jedna z mála rodin v koloniích, které pokládaly za ponižující věnovat se obchodu. Nikdy nepracovali, jen občas předsedali osadní radě nebo byli důstojníky. Tím byl také od svého mládí Edvardův otec. Před šedesáti lety, kdy kolonie patřila k britské říši, stát se důstojníkem bylo těžší než dnes. Postup byl pomalejší a také služba byla namáhavější. Když tedy otec Marmadukova přítele odešel po čtyřicetileté vojenské službě do penze jako major, stal se ve své rodné kolonii, New Yorku, kde měl velice pěkný dům, nejváženější osobou. Byl věrný a statečný, a poněvadž mu – jak to bylo v koloniích zvykem – svěřili vyšší velení, než jaké příslušelo jeho hodnosti, měl major Effingham příležitost získat si jako voják velice dobrou pověst. Když zestárl, odešel na odpočinek

a hrdě odmítl penzi a jakoukoliv odměnu za služby, které už nemohl konat.

Vláda mu nabídla různé civilní úřady, které by mu byly vynesly nejen slávu, ale i peníze. On však všechny odmítl. Měl své pevné zásady a také nechtěl být na nikom závislý. Po tomto projevu nezištnosti následoval další velkomyslný čin, který se tentokrát týkal jeho soukromého života. Byl to čin velice neopatrný, byl však v souladu s mravními zásadami starého majora.

Marmadukův přítel byl majorův jediný syn. A když se oženil, postoupil mu major bez jakýchkoliv výhrad celé své jmění: peníze, dům ve městě, dům na venkově, několik výnosných farem v starých částech kolonie a velké lány neobdělané půdy v nově osídleném kraji. Tím učinil svou vlastní budoucnost závislou na lásce svého syna. Když major Effingham odmítl skvělé nabídky britské vlády, ti kteří se i v nejdleších končinách této obrovské říše derou na cesty vedoucí k dvorní přízni, byli přesvědčeni, že na stará kolena ztratil rozum. A když se dobrovolně vzdal svého velkého jmění, zdálo se, že i ostatní lidé došli k názoru, že stářím zdětinštl. Tím si je možno vysvětlit, proč jeho vliv rychle upadal. Bylo-li úmyslem starého vojáka žít v naprostém soukromí, pak se jeho přání brzo splnilo. Ať byly názory lidí na majorův čin jakékoliv, pro něho a pro jeho syna to byl prostě dar. Otec daroval synovi to, čeho už sám nemohl užívat a co nemohl zdokonalovat. Povaha i vzdělání synovo byly zárukou, že syn bude jeho důstojným pokračovatelem. Mladý Effingham nic nenamítal proti tomu, že mu byl odevzdán celý majetek, protože věděl, že si je otec dobře vědom toho, co dělá, a že se ve skutečnosti zbavuje obtížného břemene. Mezi otcem a synem byla taková důvěra, že jim oběma připadalo, že nejde o nic jiného než o přendání peněz z jedné kapsy do druhé.

Když mladý muž převzal celé otcovo jmění, ze všeho nejdříve vyhledal svého přítele z dětství a nabídl mu pomoc, kterou mu teď mohl poskytnout.

Poněvadž Marmadukovi zatím zemřel otec a to málo, co po něm zůstalo, bylo rozděleno, přišla mladému Pensylvánci přítelova nabídka velice vhod. Věděl, co umí, a dovedl rozeznat nejen skvělé vlastnosti, ale i slabosti svého přítele. Effingham byl netečný, důvěřivý, někdy prudký a nerozvážný. Marmaduke se nikdy nedal strhnout k nerozvážnosti, byl bystrý, pracovitý a podnikavý. Byl proto přesvědčen, že pomoc, nebo spíš spolupráce, kterou mu Effingham nabídl, bude oběma prospěšná. Radostně nabídku přijal a oba přátelé se snadno dohodli o podmínkách. V hlavním městě Pensylvánie byl založen obchodní dům za Effinghamovy peníze, vedl jej však Temple. Ten také byl formálně jediným majitelem obchodu. Effingham, jako tajný společník, měl právo na polovinu zisku. Tento stav věcí byl udržován v tajnosti ze dvou důvodů. K jednomu z nich se Effingham Marmadukovi při upřímnosti jejich vztahů otevřeně přiznal, kdežto druhý pečlivě tajil. Tímto druhým důvodem nebylo nic jiného než pýcha. Potomek vojenského rodu pokládal obchodování, i když bylo prováděno tak, jak jsme se o tom právě zmínili, za něco ponižujícího. Nepřekonatelnou překážkou, která nedovolovala, aby se k svému obchodnímu spojení s Marmadukem přiznal, byly předsudky jeho otce proti kvakerům, které syn znal. Není proto divu, že se nechtěl přiznat ke svému obchodnímu spojení s jedním z nich, ba dokonce že je závislý na jeho poctivosti.

Už jsme řekli, že Marmaduke byl potomkem vrstevníků a přátel Pennových. Jeho otec se oženil s dívkou, která nenáležela k stejné sektě jako on. Tím ztratil některá práva, která by jinak přešla na potomky. Poněvadž však mladý Marmaduke byl vychován v kolonii a ve společnosti, kde názory kvakerů měly vliv na ostatní osadníky, ani on se tomuto vlivu nevyhnul. Když se později oženil s dívkou, která nejenže nenáležela k jeho církvi, ale nikdy na ni ani nezapůsobil vliv této náboženské sekty, je nutno přiznat, že se jeho názory z mládí poněkud změnily. Něco však si z dob svého mládí zachoval až do smrti. Lidé si všimli, že kdykoliv něco vzbudilo jeho zájem

nebo když ho něco vzrušilo, vyjadřoval se tak, jak to dělal, když byl mladý. Nepředbímejme však.

Když se Marmaduke stal společníkem mladého Effinghama, prozrazoval ještě celým svým chováním, že je kvaker. Mladý Effingham nemohl vystoupit proti předsudkům svého otce, a tak nezbývalo než obchodní spojení s Marmadukem uchovat v tajnosti. Věděli o něm jenom ti, kteří na něm měli účast.

Několik let řídil Marmaduke obchodní dům tak obezřetně a chytře, že zisky byly vysoké. Oženil se s dívkou, o níž jsme se už zmínili – ta se později stala Alžbětinou matkou. Jeho přítel ho teď začal navštěvovat častěji. Zdálo se, že se k svému obchodnímu spojení budou muset brzo přiznat, poněvadž jeho výhody byly čím dál tím zjevnější. Najednou se však situace, která předcházela revoluci, zhoršila.

Effingham byl přívržencem anglického krále a od začátku sporu mezi kolonií a korunou věrně hájil to, co pokládal za svaté právo svého panovníka. Pokrokový Temple se však stal přívržencem věci lidu. Možná že na oba mělo vliv jejich vychování: syn věrného a statečného důstojníka se v slepé poslušnosti skláněl před vůlí svého krále, potomek pronásledovaných přívrženců Pennových zase s trpkostí vzpomínal na nezasloužené křivdy, které museli vytrpět jeho předkové.

Tento rozdíl v názorech byl dlouho předmětem přátelských půtek mezi Templem a Effinghamem, avšak později, když se politický spor zostřil, už to pro Marmaduka nebyla malichernost. Marmadukův bystrý pozorovací smysl už zachytil slabé záblesky důležitých událostí, které se začaly rodit. Jiskry sporu se brzo rozhořely v plamen a kolonie nebo STÁTY – jak si kolonie najednou začaly říkat – se staly na dlouhá léta dějištěm krvavých bojů.

Krátce před bitvou u Lexingtonu svěřil Effingham – který mezitím ovdověl – Marmadukovi do úschovy všechny své cenné věci a papíry a kolonii sám, bez otce, opustil. Sotva se však začalo doopravdy válčit,

znovu se objevil v New Yorku ve vojenském stejnokroji svého krále. Brzo nato odešel na frontu jako velitel vojska, složeného z Američanů. Marmaduke se však s velkou vervou vrhl do povstání, jak se boji proti Angličanům tenkrát říkalo. Všechny styky mezi přáteli samozřejmě přestaly – plukovník Effingham je nevyhledával a Marmaduke zachovával opatrnou zdrženlivost. Brzo musel opustit hlavní město kolonie Filadelfii, avšak všechny své věci a také dokumenty svého přítele schoval tak, aby na ně královské vojsko nepřišlo. Za války sloužil dál své zemi v různých civilních funkcích svědomitě a úspěšně. Své povinnosti plnil poctivě a věrně, na vlastní prospěch však nikdy nezapomínal. A tak když se zkonfiskovaný majetek přívrženců koruny dostal na buben, objevil se Marmaduke v státě New Yorku, kde koupil rozsáhlé pozemky za poměrně nízkou cenu.

Je třeba přiznat, že se pro tuto koupi Marmaduke stal neoblíbeným u své sekty. Ale snad proto, že měl úspěch, nebo proto, že totéž dělali i jiní, brzo se na tento Marmadukův hříšek zapomnělo. Našli se ovšem i takoví, kteří, možná proto, že nebyli spokojeni se svým vlastním osudem, nebo proto, že si byli vědomi vlastních provinění, dělali zastřené narážky na náhlé zbohatnutí chudého kvakera. Ale Marmadukovy zásluhy a snad i to, že byl tak bohatý, způsobily, že tyto hlasy brzo umlkly.

Když skončila válka a byla vyhlášena nezávislost Spojených států, Temple přestal obchodovat, poněvadž poměry v obchodě byly nejisté, a začal osídlovat pozemky, které koupil. Poněvadž měl dost peněz a byl praktický a chytrý, měl úspěch, který v této krajině s drsným podnebím opravdu nebyl všední. Jeho jmění rychle vzrostlo a Marmaduke se stal jedním z nejbohatších a nejvýznačnějších osadníků. Měl jen jednoho dědice, a tím byla dcera, kterou už čtenář poznal. Teď ji vezl ze školy, aby se ujala vedení domácnosti, která byla už tak dlouho bez paní domu.

Když byl kraj, v němž ležely Marmadukovy pozemky, dostatečně osídlen a stalo se z něho hrabství, byl pan Temple, jak to bývalo

v nových osadách zvykem, zvolen nejvyšším soudcem. Možná že se některý člen nejvyššího londýnského soudu nad tím pousměje. Ale v Americe bylo tehdy opravdových soudců poskrovnu. Konečně, každý slušný a nadaný člověk má přece právo na úctu, ať je čímkoliv. A Marmaduke byl člověk bystrý, a proto byl na tom někdy lépe než soudce krále Karla – soudil nejen spravedlivě, ale obyčejně dovedl své rozhodnutí i dobře odůvodnit. Soudce Temple rozhodně nepatřil mezi nejhorší. Sám byl přesvědčen, že patří mezi nejlepší soudce. Lidé jej také za takového uznávali.

Zde tedy končí krátké vylíčení historie a povah některých osob, s nimiž se setkáme v našem vyprávění. Ted' už je necháme, aby mluvily a jednaly samy.

Kapitola III

*Všechno, co vidíš, příroda stvořila,
skály, jež vzhůru svá omšelá zvedají čela,
jak hradní cimbuří ze starých dob,
podivuhodné kmeny, jež pomalu ohýbají
k nebi se tyčící větve v zimní vichřici,
ledovou pláň, jež v slunci se třpytí
a bělejší je než z mramoru řádra.
A přece člověk, jenž špatný má vkus,
celé to dílo zkazit může
jako ničema, jenž panenskou zprznil čest.*

Trvalo chvíli, než se Marmaduke Temple uklidnil. Pak si teprve začal prohlížet svého nového společníka. Zjistil, že mladíkovi je dvaadvacet nebo třiadvacet let a že je pěkně rostlý. Mladý muž měl na sobě hrubý kabát, těsně přitahený k tělu pasem z barevné vlny, zrovna tak jak jsme to viděli u starého lovce. Soudce si chvíli cizince prohlížel, pak se mu podíval do tváře. Když mladík nastoupil do saní, zdálo se, že má o něco starost. Alžběta si toho všimla a nedovedla si to vysvětlit. Největší úzkost projevil, když prosil svého starého společníka, aby o něm s nikým nemluvil. Ba dokonce i když se už rozhodl a dal se skoro trpně vézt do vesnice, nebylo na něm vidět, že pozvání přijal rád. Ale v jeho neobyčejně zajímavé tváři se pomalu usazoval klid. Ted' tu seděl tiše a zamyšleně. Soudce si ho chvíli bedlivě prohlížel, potom se ale usmál jakoby nad svou vlastní zapomnětlivostí a řekl:

„Tak se mi zdá, mladý příteli, že jsem ze samého leknutí zapomněl, kdo jste. Vaše tvář mi je velice povědomá, a přece, i kdyby mi někdo slíbil, že budu smět nosit dvacet jeleních ocasů na čepici, nedovedl bych povědět, jak se jmenuješ.“

„Přišel jsem do tohoto kraje teprve před třemi týdny. Slyšel jsem, že vy jste byl pryč dvakrát tak dlouho,“ odpověděl chladně mladík.

„Zítra to bude pět týdnů. Ale tebe jsem už někde viděl. Ačkoliv po tom leknutí by nebylo nic divného, kdyby ses mi dnes v noci zjevil v rubáši u postele. Co říkáš, Bess? Jsem *compos mentis*², nebo ne? Jsem schopen předsedat soudu, nebo co je ještě důležitější, jsem schopen dělat ve svém domě na Štědrý večer hostitele?“

„Jedno i druhé dovedeš líp, tatínku, než zastřelit jelena brokovnicí,“ odpověděl zpod kapuce veselý hlas. Po krátké přestávce stejný hlas pokračoval, avšak změněným tónem: „Dnes večer budeme mít o důvod víc poděkovat pánubohu.“

Koně brzo došli k místu, kde jako by instinktivně poznali, že už zanedlouho budou doma. Opřeli se do udidel, pohazovali hlavami a rychle táhli saně přes rovinu na vrcholu hory. Za chvíli dorazili na místo, odkud cesta prudce serpentunami sestupovala do údolí.

Když Marmaduke uviděl čtyři sloupy kouře, stoupající z komínů jeho vlastního domu, vytrhl se ze zamyšlení. A když se objevil dům, vesnice a údolí, vykřikl vesele:

„Podívej se, Bess, tohle je tvůj domov na celý život. A tvůj taky, mladý muži, jestli se rozhodneš zůstat u nás.“

Oči obou mladých lidí se mimoděk setkaly. Alžběta se začervenala, ale její oči zůstaly chladné. Ironický úsměv, který se objevil na cizincových rtech, říkal, že mladík nemá nejmenší chuť stát se členem soudcovy domácnosti. Krajina však byla tak krásná, že by se bylo lehce rozehrálo i srdce méně laskavé, než bylo srdce Marmaduka Templea.

Úbočí hory, po němž naši cestující sjížděli, nebylo příkré, cesta však byla hrbolatá a úzká a v těch dobách vedla podél propasti. Černoch pevně řídil neklidné koně a Alžběta měla dost času prohlédnout si krajinu, která se lidským úsilím proti dobám jejího dětství velmi

---

2 Při zdravém rozumu. Pozn. překl.

změnila. Těsně pod nimi ležela třpytící se pláň, obklopená horami. Hory byly strmé a většinou porostlé lesem. Tu a tam bylo vidět úzké, dlouhé výspy, které končily v sněžném poli. Na této zasněžené ploše nebyl jediný dům, ba ani strom, ani nebyla oplocena, zkrátka kromě sněhu tu nebylo nic, zhola nic. Ze všeho nejvíc se ta sněžná pláň podobala bílému oblaku, který se snesl na zem. Ale na té rovné ploše se přece jen pohybovalo několik tmavých bodů. Alžběta věděla, že to jsou saně, jedoucí různými směry, do vesnice nebo z vesnice. Na západním okraji pláně byly hory méně strmé, třebaže byly stejně vysoké, a tam, kde se snižovaly, přecházely v nepravidelná údolí, v rokle, nebo tvořily terasy a úžlabiny s úrodnou zemí. Svahy mnoha pahorků po této straně údolí byly z velké části porostlé zimostřezem. Krásný byl pohled na vzdálené hory, pokryté bukovým a javorovým lesem. Tu a tam bylo na protějších pahorcích vidět bílá místa. Kouř, který vystupoval nad vrcholky stromů, prozrazoval, že zde bydlí lidé. Někdy to byly celé osady, ale častěji lidé žili na samotách. Alžběta nemohla kraj svého dětství ani poznat. Tak se změnil pod pilnou rukou člověka. Výspy na západní straně té podivné pláně, na níž nezakořenila jediná rostlina, byly větší a četnější než na straně východní. Zvlášť jedna z nich vybíhala do pláně a po obou jejích stranách se vytvořily krásně zakřivené zátoky sněhu. Na konci té výspy se nakláněl dub, jako by chtěl větvemi zastínit místo, kam jeho kořenům nebylo dovoleno proniknout. Osvobodil se z poroby, kterou staletí uvalila na větve okolních lesních velikánů, a rozpínal své sukovité, fantastické paže daleko do svobodné divočiny. Tmavé místo, které se prostíralo na několika akrech na jižním konci této krásné pláně a přímo pod nohama našich cestujících, prozrazovalo svým zvlněným povrchem a párami, které z něho vystupovaly, že to, co na první pohled vypadalo jako pláň, je ledem pokryté horské jezero. Z jeho hlubin vyrážela na místě, kde nebyl led ani sníh, úzká říčka. Podle jejích břehů, porostlých jedlemi a smrky, a podle páry, která vystupovala z jejího teplejšího povrchu do mrazivého

horského vzduchu, ji bylo možno sledovat několik mil daleko, jak se vine údolím k jihu. Břehy tohoto krásného jezera u jeho ústí nebo na jeho jižním konci byly strmé, ale nevysoké. A tímto směrem, kam až oko dohlédlo, leželo půvabné údolí se skromnými staveními osadníků. To, že tu bylo tolik lidských obydlí, byl nejlepší důkaz, že je zdejší půda velmi úrodná.

Na břehu jezera, na jeho dolním konci, ležela vesnice Templeton. Asi padesát stavení. Některá z nich nebyla nejvkusnější, bylo vidět, že byla postavena ve spěchu. Také natřena byla všelijak. Některá byla obílena zepředu i zezadu, avšak většina jich byla natřena touto drahocennou barvou jen zepředu, ostatní části stavení natřeli jejich šetrní, avšak ctižádostiví majitelé barvou špinavě červenou. Některé domy už začínaly pomalu stářím hnědnout a holé trámy, které bylo vidět rozbitými okny druhého poschodí, ukazovaly, že majitelé těchto domů se pustili do něčeho, nač nestačili. Domy byly postaveny tak, aby vznikla ulice. Toto uspořádání bylo zřejmě dílem někoho, kdo bral větší zřetel na potřeby potomstva než na pohodlí nynějších majitelů domů. Tři čtyři výstavnější domy, natřené ze všech stran stejnou barvou, byly opatřeny zelenými okenicemi. Ty – alespoň v tomto ročním období – podivně kontrastovaly s mrazivým dojmem, jaký vyvolával pohled na jezero, hory, lesy a na zasněžená pole. Předě dveřmi těchto lépe vybavených stavení bylo zasazeno několik mladých stromků. Ty byly buď úplně bez větví, nebo na nich bylo jen tolik větévek, kolik jich stačilo vyrůst za jedno nebo za dvě léta. Stromky se podobaly urostlým granátníkům před královským palácem. Popravdě řečeno, obyvatelé těchto pěkných domů, to byla templetonská šlechta, tak jako Marmaduke byl králem Templetonu. Lepší domy patřily dvěma mladým mužům, kteří se vyznali v právech, dále dalším dvěma mužům, kteří si říkali obchodníci, a další dům byl vlastnictvím jednoho z Aeskulapových žáků, který na rozdíl od jiných svých kolegů pomohl na svět více občanům, než kolika pomohl ze světa. Uprostřed této pestré skupiny vyčníval soudcův dům, převyšující všechny své souse-

dy. Stál uprostřed rozlehlého ovocného sadu. Některé stromy tu zbyly po indiánech a už začínaly obrůstat mechem a naklánět se stářím. Nápadně se lišily od mladých stromků, které vyčnívaly nad většinou tyčkových plotů. Kromě ovocných stromů bylo tu vidět dvě řady lombardských topolů. Tento strom byl do Ameriky přivezen teprve nedávno. Topoly lemovaly po obou stranách chodníček, který vedl od brány na hlavní ulici k průčelním dveřím soudcova domu. Dům byl postaven pod dohledem pana Richarda Jonese, o němž jsme se už zmínili. Jones byl člověk šikovný a iniciativní, a poněvadž navíc byl soudcovým bratrancem, obyčejně vyřizoval všechny méně důležité záležitosti Marmaduka Templea.

Ten rok, co sem přijel, postavil Richard Jones svému bratranci vysoký, ohyzdný dřevěný dům, lomenicí obrácený k silnici. Nebylo to nic jiného než střecha nad hlavou a v tomto domě žila celá rodina tři roky. Po třech letech Richard uskutečnil svůj plán. Nebylo to lehké, ale Richard tehdy využil zkušeností nějakého potulného řemeslníka, který sem přišel z východu. Ten mu ukázal několik ušmudlaných rytin, na nichž byly výtvary anglické architektury, a učeně mluvil o vlysech, o římsách a zejména o smíšeném slohu. Tím velmi ovlivnil Richardův vkus, pokud šlo o toto odvětví krásného umění. Pan Jones jistě jenom předstíral, že pana Hirama Doolittla pokládá za dokonalého znalce. Kdykoliv Doolittle přednášel o architektuře, Jones se jen shovívavě usmíval. Vždycky však přijal jeho názory; snad proto, že sám nebyl schopen přijít s vlastním návrhem nebo že Doolittla tajně obdivoval. Ti dva nejenže společně postavili Marmadukův dům, ale také vlastně rozhodli, jak se bude stavět v celém hrabství. Smíšený sloh, tvrdil pan Doolittle, je sloh, který má v sobě prvky mnoha jiných slohů. Je ze všech nejpraktičtější, protože vyhovuje požadavkům pohodlí a dá se použít za nejrůznějších okolností. Richard přikyvoval. A jak už to bývá, když se spojí dva lidé, kteří získali pověst géniů a kromě toho dovedou šikovně vytahovat peníze z kapes svých spoluobčanů, nakonec udávají tón

i ve věcech mnohem důležitějších. V našem případě, jak jsme už řekli, se zámeček – tak všichni nazývali dům soudce Templa – stal vzorem pro kdejakou trochu lepší stavbu v celém okolí.

Zámeček byl z kamene. Byl to prostorný, čtverhranný a velmi pohodlný dům. Marmaduke trval neústupně na tom, aby byl právě takový. Všechno ostatní přenechal Richardovi a jeho společníkovi. Tito dva výtečníci zjistili, že materiál, ze kterého se má dům postavit, je pro náčiní jejich dělníků příliš tvrdý. Ti totiž nebyli zvyklí stavět z něčeho tvrdšího, než byla bílá jedle z okolních hor, což bylo dřevo tak měkoučké, že si je lovci dávali místo podušky pod hlavu. Nebýt této nemilé okolnosti, nevím, nevím, jak by se nám podařilo popsat dílo, které by byli stvořili tito dva ctižádostiví architekti. Když se jim pro těžkou zpracovatelnost materiálu nedařila práce na průčelí domu, rozhodli se, že své smělé plány uskuteční na verandě a na střeše domu. Veranda bude v přísně klasickém stylu a střecha, to zas bude vzácná ukázka smíšeného slohu.

Střecha, tvrdil Richard, je jakýmsi chorobným výrůstkem na budově. Římané se ji vždycky snažili co nejvíc schovat, a trpěli ji jen proto, že byla užitečná. Nejdůležitější na domě je průčelí, ať je na kterékoliv straně, dodával Richard chytrácky. Kdekdo si ho všimne, ať je počasí, jaké chce. Proto na něm nesmí být nic, co by vzbudilo závist nebo posměch. Rozhodli proto, že střecha bude plochá a na všech čtyřech stranách stejná. Proti tomu namítal Marmaduke, že někdy napadne sněhu na tři až čtyři stopy a že sníh zůstane ležet celé dlouhé měsíce. Naštěstí výhody smíšeného slohu dovolovaly kompromis, proto byly krokve prodlouženy tak, aby se svažovaly a sníh mohl po nich sklouznout. Bohužel, při vyměřování těchto tak důležitých částí stavby musel se asi stát nějaký omyl. A poněvadž Hiram neznal zásadu dvakrát měř a jednou řež, přišlo se na něj, až když těžké trámy spočinuly na čtyřech zdech novostavby. Teprve tehdy bylo vidět, že navzdory všem výpočtům nejnapadnější částí celého domu je střecha. Richard a jeho společník se utěšovali, že

až střechu pokryjí, bude vypadat nižší. Ale s každým šindelem se střecha zdála být vyšší. Tuto závalu se Richard snažil odstranit tím, že vlastníma rukama natřel střechu čtyřmi různými barvami. První byla blankytně modrá. Marně doufal, že touto lstí ošálí lidský zrak a že v sousedech vzbudí dojem, že sama nebesa majestátně sestoupila na Marmadukův dům. Druhou barvu nazval „barvou mraků“. Byla to však jen napodobenina kouře. Třetí pojmenoval „neviditelnou zelení“, ale ani tenhle pokus se nezdařil – střecha se dál jasně rýsovala na pozadí oblohy. Naši architekti se tedy rozhodli, že zanechají pokusů střechu zamaskovat, a zaměřili svou vynalézávost na to, jak ty oko urážející šindele přikrášlit. Po dlouhém uvažování a po několika pokusech natřel Richard za svitu měsíce celou střechu barvou, kterou nazval „sluneční svit“. Ujistil svého bratrance soudce Templu, že je to nejjednodušší způsob, jak věčně mít nad hlavou krásné počasí. Střecha i okap byly obehnány křiklavě natřenou balustrádou. Hiramův génius se pak zvláště projevil při výrobě nejrůznějších váz a ozdob, které v přehojném počtu rozestavil kolem této části jejich společného díla. Podle Richardova původního rafinovaného nápadu měly být komíny tak nízké a měly být tak umístěny, aby se podobaly ozdobám na balustrádě. Avšak z praktického důvodu, a to proto, aby kouř mohl odcházet, musely vyčnívat nad střechu, a tak se z nich staly čtyři pahýly, které byly do očí ze všeho nejvíce.

Pan Jones pokládal střechu soudcova domu za vrchol svého stavitelského umění, a proto ho velmi mrzelo, když se sídlo nepodařilo. Nejdříve tvrdil svým známým, že všechno zavinil Hiram. Nevyzná se prý v geometrii. Když však jeho oči pomalu střechu přivykaly, začal být se svým dílem spokojen, a místo aby se omlouval za chyby, začal vychvalovat jeho krásy. Brzo našel dost lidí, kteří mu byli ochotni naslouchat, a poněvadž bohatství a pohodlí jsou vždycky přitažlivé, zámeček se stal, jak jsme už řekli, vzorem pro stavbu jiných menších domů. Za necelé dva roky po svém dokončení měl

potěšení shlížet ze své výše na tři skromné napodobitele své krásy. S módou je to vždycky tak – lidé, kteří něco znamenají, mohou dělat kdejaké hlouposti nebo chyby, ostatní je budou obdivovat.

Marmaduke snášel toto znetvoření svého obydlí bez hněvu a zlosti. Sám si dokonce vymyslel všelijaká zlepšení, která přidala jeho domu na kráse a na pohodlí. Ale i v okolí záměčku bylo co zlepšovat. Soudce dal sice přivést z Evropy topoly, aby pozemek zkrášlil, blízko domu pomalu vyrůstaly vrby a jiné stromy, avšak hromady sněhu prozrazovaly, že jsou pod nimi pahýly smrků. Asi na dvou místech bylo vidět nepěkné zbytky ohořelých stromů, které se zvedaly jako černé, lesklé sloupy dvacet třicet stop nad neposkvrněně bílý sních. Takových pahýlů bylo v nejbližším okolí vesnice velmi mnoho. Tu a tam byl mezi nimi nějaký smrk nebo jedle se sloupanou kůrou. Tyto zubožené stromy ve své smutné vznešenosti mávaly ve větru holými větvemi, podobny přízraku své bývalé slávy. Avšak Alžbětiny okouzlené oči neviděly všechny tyto a ještě jiné nepěkné věci. Když koně sjížděli po svahu, dívka si všimla jenom skupiny domů, které ležely u jejich nohou, jako by je někdo na mapě namaloval, a sloupů kouře, zvedajících se z údolí k oblakům. Mezi horami, porostlými zimostrázem, spatřila zamrzlé jezero se stíny smrků, jež zapadající slunce ještě víc prodlužovalo, a temnou stuhu vody vytékající z jezera a vinoucí se k dalekému Chesapeaskému zálivu. Ležel před ní celý ten změněný kraj jejího dětství, na který nikdy nezapomněla. Za pět let se zde změnilo víc než v civilizovaných zemích, kde čas a práce jdou ruku v ruce. Pro mladého lovce a pro soudce nebylo v pohledu na zdejší kraj nic nového. A přece každý, kdo vyjde z temného lesa v horách a před sebou náhle spatří úchvatný obraz toho překrásného údolí, musí být okouzlen. Mladý lovec, pln obdivu, se rozhlédl po kraji a znovu skryl tvář v záhybech kabátu. Soudce se s pocitem uspokojení díval na nepochybné známky blahobytu a pohodlí, které jej obklopovaly. Byl to výsledek jeho podnikavosti a z velké části i jeho vlastního přičinění.

Náhle se ozval veselý zvuk rolniček. Nějaké saně se hnaly nahoru po úbočí tak rychle, že nebylo pochyb o tom, že mají silné spřežení a že je řídí zkušený vozká. Keře, které lemovaly silnici, zabraňovaly v rozhledu, a tak se stalo, že se oboje saně znenadání octly těsně vedle sebe.

Kapitola IV

Co je? Čí klisna zdechla? Co se to děje?

— Falstaff

Velké nákladní saně tažené čtyřspřežím se mihly mezi keři, lemu-
jícími cestu – vpředu grošáci, za nimi vraníci jako uhel. Na celém
postroji rolničky, jedna vedle druhé. Přestože svah byl příkrý, saně
jenom letěly. Vozka si zřejmě přál, aby rolničky zněly co nejhlasitěji
a podle toho soudce ihned poznal, kdože to jede. V saních byli čtyři
muži. Na jednom ze sedadel seděl človíček tak zachumlaný v ko-
žichu, že z něho bylo vidět právě jen zarudlý obličej. Nepřestával
zvedat hlavu, jako by chtěl dokázat, že není tak malý, jak se na první
pohled zdá. Byl plně soustředěn – to on řídil to rychlé koňské spře-
žení, které se hnalo po okraji propasti. A nutno povědět, že je řídil
jistě a bezpečně. Přímo za ním, tváří obrácen k ostatním mužům,
seděl vysoký chlapík, který i když měl na sobě dva kabáty a ještě
byl přikryt koňskou houní, nijak chlapsky nevypadal. Na hlavě měl
vlněnou noční čepici. Když se saně k sobě přiblížily, napadlo Mar-
maduka, že ten člověk má tak úzký obličej, že jím může rozrážet
vzduch s opravdu nejmenším odporem. Snad jen jeho vykulené
světle modré oči mohly klást trochu větší odpor studenému vzdu-
chu. Tváře míval vždycky bledé – ani mrazivý večerní vítr do nich
nevehnal krev. Proti tomuto muži seděla zavalitá, nevysoká, hranatá
postava. Nebylo z ní vidět nic než tvář a černé, veselé oči. Na hlavě
měla světlou paruku, ostatní tři muži měli čepici z kuní kožešiny.
Čtvrtý muž s podlouhlým obličejem vypadal dobrosrdečně. Měl
na sobě jenom černý, trochu slavnostně vyhlízející, ale už ošumě-
lý a vyrudlý zimník. Jeho maličký klobouk častým kartáčováním
ztratil už poslední vlas. Muž byl pobledlý a trochu smutný nebo –

chcete-li – zamyšlený. Obličej měl mrazem zarudlý. Ve srovnání se svým veselým sousedem vypadal velice vážně. Jakmile se saně k sobě přiblížily, muž, který řídil ten prapodivný povoz, vykřikl:

„Uhni do lomu – uhni, ty řecký králi! Uhni do lomu, Agamemnone, nebo neprojedu. Vítám tě, bratranče Duku – vítej, vítej, černooká Bess! Jak vidíš, Marmaduku, jedu ti naproti s opravdu vybraným nákladem. Monsieur Le Quoi si vzal jen jednu čepici, starý Fritz nestačil ani láhev dorazit a pan Grant dopsat kázání. I všechny koně jsem vzal s sebou – mimochodem řečeno, pane soudce, budu muset ty tvé vraníky okamžitě prodat. Brousí kopytem o kopyto a náruční špatně chodí v čtyřspřeží. Mohl bych je prodat –“

„Prodej, co chceš, Dicku,“ přerušil ho vesele soudce, „jen aby mi dcera a pozemky zůstaly. Fricku, příteli, to je opravdu velká poklona, když člověk, kterému táhne sedmdesátka, jede přivítat pětačtyřicetiletého. To je opravdu čest. Monsieur Le Quoi, váš služebník. Pane Grante –“ soudce nadzvedl čepici – „děkuji vám za pozornost. Pánové, dovoďte, abych vám představil svou dceru. Podle jména vás už všechny zná.“

„Vítejte, vítejte, pane soudce,“ pozdravil Marmaduka Templa nejstarší z těch čtyř. Mluvil s výrazným německým přízvukem. „Od slečna Petsy mám tostat chupičku.“

„Svůj dluh ráda splatím,“ usmála se Alžběta. Její příjemný hlas zněl v tom čistém horském vzduchu a uprostřed Richardova pokřikování jako stříbrné zvonky. „Starému příteli, majore Hartmanne, dám vždycky hubičku s největší radostí.“

Muž, který seděl vpředu a kterému soudce říkal Monsieur Le Quoi, se zatím namáhavě vymotal ze svých kožichů, jednou rukou se pro jistotu opřel o Richardovo sedadlo a druhou smekl čepici. Zdvorně se uklonil soudci a Alžbětě vysekl hlubokou poklonu.

„Nech na hlavě, Frantíku,“ varoval Francouze Richard Jones – „jen nech na hlavě. Pořádně si ji přikryj, nebo ti mráz vytrhá poslední kudrny. Kdyby Absolón měl tak řídké vlasy jako ty, mohl žít dodnes.“

Richardovy vtipy vždycky vyvolaly smích – když se nesmáli jiní, smál se sám. I teď se začal hlasitě chechtat a Monsieur Le Quoi, který znovu usedal do saní, se k němu ze zdvořilosti přidal. Když i pan Grant, pastor, srdečně uvítal cestující, Richard se chystal obrátit koně.

Spřežení bylo možno obrátit jenom v lomu nebo až na vrcholu hory. Lom byl právě tam, kde se Richardovi podařilo koně zastavit. Z lomu se brával kámen na stavbu templetonských domů. A zde se teď tedy Richard pokoušel spřežení obrátit. Projet po této úzké cestě, to už samo o sobě bylo těžké, ba nebezpečné, a Richard si teď usmyslel, že se otočí právě zde. Černoch se ochotně nabídl, že vypřáhne přední pár koní, i soudce byl pro to, aby saně otočili jen dva koně. O něčem podobném však nechtěl Richard ani slyšet.

„Proč bychom to měli dělat, Duku?“ rozhněval se. „Koně jsou mírní jako jehňata. Víš přece, že přední pár jsem sám vycvičil a na zadní mám bič, ti si rozmyslí jančit. Zeptej se pana Le Quoi – ten něco ví o kočírování a taky už se mnou několikrát jel – jen se ho zeptej, jestli se může něco stát.“

Francouz nerad někomu odporoval, zejména když si lidé počínali tak sebevědomě jako Richard. Když ale Richard obrátil přední pár koní k lomu, Monsieur Le Quoi vyvalil oči a s hrůzou se díval do propasti. Němec ani svalem v obličeji nepohnul, avšak velice bedlivě sledoval každý pohyb saní. Pan Grant se chytil postranní stěny a chtěl vyskočit. Neměl však dost odvahy, aby provedl to, k čemu ho nutilo zlé tušení.

Richard vehnal švihnutím biče přední pár koní do závěje, zakrývající lom. Zneklidněná zvířata se začala bořit při každém kroku čím dál tím víc do zmrzlého sněhu, který je řezal do nohou, a nechtěla se hnout z místa. Za vozkova křiku a stálého bití začal přední pár couvat, tlačil se na zadní koně a ti zas postrkovali saně zpět. Cestu dělila od propasti jediná kláda, která teď ale byla pod sněhem. Saně ji lehce přejely, a než si Richard uvědomil, co se děje, polovina

saní trčela nad propastí sto stop hlubokou. Francouz, který první zpozoroval nebezpečí, naklonil se celým tělem dopředu a zakřičel: „Ah, mon cher monsieur Dick! Mon Dieu! Que faites-vous?“³

„Donnerwetter, Richard,“ starý Němec se nervózně vyklonil ze saní. „Dyk rozmlátíte saně a zapijete koně!“

„Milý pane Jonesi,“ pravil pastor, „bud'te opatrný – dejte pozor.“

„Hyjé, vy tvrdohlaví čerti!“ vykřikl Richard, když uviděl, co se stalo. Začal kopat do svého sedadla – snad si myslel, že tak pohne saněmi. „Hyjé, povídám – bratranče Duku, já budu muset i ty grošáky prodat, jsou moc špatně vycvičení. Pane Le Kvou!“ Richard byl velice rozčilen, a tak ho ani nenapadlo pořádně vyslovit Francouzovo jméno. Jindy si ale na výslovnosti opravdu dával záležet. „Monsieur Le Kvou, prosím vás, pusťte mou nohu – držíte mě za ni tak pevně, že se člověk ani divit nemůže, že koně couvají.“

„Milosrdný bože!“ zhrozil se soudce. „Všichni se zabijí!“

Alžběta pronikavě vykřikla a černá Agamemnonova tvář zšedla.

V té chvíli mladý lovec, který po celou dobu, co se přátelé vítali, seděl zamračený a slova nepromluvil, vyskočil z Marmadukových saní a vrhl se k přednímu páru vzpouzejících se koní. Koně, které Richard bil hlava nehlava, se vzpínali a nepřestávali nebezpečně couvat. Mladík prudce strhl přední pár, koně uskočili stranou a octli se na silnici tam, kde Richard před chvílí zastavil. Saně se vymrštily z nebezpečné polohy a převrátily se. Němec a pastor se trochu neobřadně octli na silnici, nic se jim však nestalo. Richard vyletěl do vzduchu, opsal kruh, jehož poloměrem byly opratě, a zůstal ležet v závěji, které se koně prve tak báli. Opratě ale nepustil, těch se držel jako tonoucí stébla, a tak vlastně splnil funkci brzdy. Také Francouz, který ve chvíli, kdy se toto všechno dělo, stál – právě se totiž chystal vyskočit ze saní – byl vymrštěn do vzduchu. Letěl, jako když kluci skáčou s roztaženýma nohama do vody, a zabořil

---

3 Můj drahý pane Dicku! Můj bože! Co to děláte? Pozn. překl.

se hlavou do sněhu. Ven mu trčely jen dvě dlouhé tenké nožky a ty se kymácely jako strašáci v poli. Major Hartmann, který po celou dobu zachoval podivuhodnou chladnokrevnost, byl první ze všech na nohách a první byl schopen řeči.

„Richarte, ty čerte jeten, ty jsi ty saně vyložil nějak moc rychle,“ řekl napůl vážně, napůl žertem.

Těžko povědět, zda si pan Grant potom, co vyletěl ze saní, úmyslně klekl, aby pokorně poděkoval pánubohu, o kterém věřil, že ho zachránil, nebo zda zůstal tak, jak dopadl. Když vstal, začal se úzkostlivě rozhlížet kolem, jestli se jeho druhům nic nestalo. Ze samého leknutí se chvěl na celém těle. Také pan Jones se začal pomalu vzpamatovávat, a když se mlha před jeho očima rozptýlila a když viděl, že se nikomu nic nestalo, řekl sebevědomě: „Jak vidět, dopadlo to dobře. Štěstí že jsem nepustil opratě, jinak by ti zatracení čerti byli skončili na dně propasti. Nevzpamatovat se rychle, bylo by pozdě, Duku. Já věděl, kam mám podsedního švihnout. Že jsem ho švihl pod pravý bok a prudce trhl opratí, to ty čerty přivedlo k rozumu. To musíš uznat.“

„Ty že jsi trhl opratí? Ty že jsi se vzpamatoval, Dicku?“ divil se soudce. „Nebýt toho statečného mládence, ty i tví koně, nebo spíš mí koně, byste už nebyli naživu – ale kde je Monsieur Le Quoi?“

„Oh! Mon cher juge! Mon ami!“⁴ ozval se zastřený hlas. „Pánbůh zaplat', já žiju. Pane Agamemnon, prosím vás, vy pojd'te sem a pomozte mi na nohu, ano?“

Pastor s černochem chytili Francouze za nohy a vytáhli ho ze závěje tři stopy hluboké, odkud se jeho hlas ozýval jako z hrobu. Trvalo chvíli, než se Monsieur Le Quoi vzpamatoval. Když se zase octl na denním světle, obrátil oči vzhůru, aby zjistil, jak daleko vlastně odletěl. Jakmile viděl, že jsou všichni zdraví, hned se mu vrátila dobrá nálada. Chvíli mu však trvalo, než si to uvědomil.

---

4 Och, můj milý soudce, můj příteli. *Pozn. překl.*

„Jak to, monsieur, že jste zde?“ zeptal se Richard, který horlivě pomáhal černochovi vypřáhnout přední pár koní. „Mně se zdálo, že jste vyletěl až na vrchol hory.“

„Pánbůh zaplať, že sem nesletěla do jezera,“ odpověděl Francouz. Jeho mírný obličej se stahoval bolestí. Když prorazil hlavou zledovatělý povrch závěje, utrpěl totiž několik odřenin na tváři. Ani na chvíli však nepřestal být zdvořilý. „Ah, mon cher pan Dick, co ty uděláš teď? Ty šhecko musíš zkusit.“

„Doufám, že ze všeho nejdřív se naučí zacházet s koňmi,“ řekl soudce, který právě skládal ze saní jelena a některá zavazadla. „Místa tu bude pro vás pro všechny, pánové. Přitahuje a blíží se večer. Necháme tu přítele Jonese, aby s Agamemnonem dali věci do pořádku, a my se pojedeme ohřát ke krbu. Dicku, tady je několik kousků Bessiny parády, můžeš je naložit na své saně, až budeš hotov. Velice bych ti byl vděčen, kdybys vzal s sebou taky jelena, kterého jsem zastřelil. Aggy, nezapomeň, že dnes večer přijde svatý Mikuláš⁵!“

Černoch se usmál. Pochopil, že soudce mu slibuje úplatek za to, že nepoví, jak to s tím jelenem bylo. Richard nepočkal, až bratranec domluví, a přerušil ho:

„Říkáš, Duku, abych se naučil zacházet s koňmi? Myslíš, že najdeš v tomhle hrabství někoho, kdo toho ví o koních víc než já? Kdo zkontroloval klisnu, na kterou se nikdo neodvážil sednout? Tvůj kočí sice tvrdí, že ji zkontroloval, dřív než jsem ji já vzal do práce – ale každý ví, že ten chlap lže – je to velký lhář, ten John – co říkáš, že to je – jelen?“ Richard nechal koně a běžel k místu, kam Marmaduke shodil jelena. „Na mou duši, je to jelen! To jsem blázen! A má dvě rány, dvakrát vystřelil a dvakrát trefil. Namouduši, jak jen se ten Marmaduke do-

---

5 Sv. Mikuláš neboli Santaclaus, jak se mu říká, navštěvoval obyvatele státu New York až do doby, kdy emigranti z Nové Anglie zde zavedli zvyky puritánů. Sv. Mikuláš přicházel vždycky o Vánocích.

vede chvástat! To dělá vždycky. Kdo by řekl, že Duke zastřelí zrovna před Vánocemi jelena? Jakživ něco takového nedokázal – ostatně oba ty zásahy jsou mizerné, je to pouhá náhoda, říkám, pouhá náhoda – já jsem jaktěživ na vysokou nevystřelil dvakrát – buď trefím, nebo netrefím – padne, nebo uteče – kdyby to byl medvěd nebo divoká kočka, to je něco jiného, na ty abys vystřelil dvakrát. Poslyš, Aggy, jak daleko byl sudí, když to ten jelen dostal?“

„Asi sto padesát kroků, pane Richard,“ odpověděl černochoch, sehnul se pod jednoho z koní a předstíral, že zapíná přezku. Ve skutečnosti se však snažil zakrýt, že se směje od ucha k uchu.

„Sto padesát kroků!“ opakoval Richard. „Ale ten jelen, kterého jsem skolil loni v zimě já, Aggy, ten byl dvakrát tak daleko. Ano! Byl! Já bych nedokázal vystřelit na jelena ze vzdálenosti sto padesáti kroků. Ostatně, snad se pamatuješ, Aggy, že jsem tenkrát vystřelil jen jednou.“

„Ano, pane Richard, na to se moc dobře pamatuju. Tenkrát vystřelil Natty Bumppo z druhý ručnice. Lidi říkaj, že toho jelena zabil Natty.“

„Lidi lžou, ty černý ďáble,“ zlobil se Richard. „Za poslední čtyři roky jsem nezastřelil ani šedivou veverku, aby ten starý lotr neříkal, že ji zastřelil on. A když to netvrdí on, tvrdí to někdo jiný. Lidi jsou strašně závistiví, všechno jenom oni a nikdo jiný, a když už, tak aby nikdo nebyl víc než oni. Ted’ například se vykládá na Patentu⁶, že když jsem dělal plán věže sv. Pavla, že mi při tom pomáhal Hiram Doolittle. Hiram ví nejlíp, že ten plán jsem dělal jenom já. Nezapírám, že jsem se přitom sem tam podíval na rytinu londýnského kostela sv. Pavla, ale v podstatě jsou všechny geniální nápady, pokud jde o tu věž, moje.“

---

6 Král nebo stát přiděloval pozemky listinou s velkou pečeti, která se nazývala Patent. Tohoto označení se obvykle užívalo i pro pozemky, které byly takto někomu přiděleny.

„Nevím, kdo na ni dělal plány, ale všichni lidi říkaj, že je moc krásná.“ Černoch se přestal usmívat a na tváři se mu objevil výraz obdivu.

„A mají pravdu,“ souhlasil Richard. Nechal jelena jelenem a šel k černochovi. Probudil se v něm nový zájem. „Aniž bych se chlubil, musím říct, že je to nejkrásnější kostel na celém americkém venkově. Vím, že se osadníci z Connecticutu rádi chlubí svou modlitebnou ve Weathersfieldu. Jenže já jim věřím jen tak asi polovinu toho, co vykládají. Vím dobře, jak nesvědomití vychloubači to jsou. Snad se pamatuješ, Aggy, jak tenkrát, když jsem maloval pro kapitána Hollistera vývěsní štít a na něm statečného dragouna, přišel ten packal, co ve městě natíral domy práškem z cihel, a jak mi nabídl, že na ohon a na hřívu koně namíchá to, čemu říkám žíhaná čern. A teď, protože to vypadá opravdu jako koňské žíně, říká, že štít maloval on a pan Jones. Jestli Marmaduke nevyhodí toho chlapa z Patentu, ještě řekne, že celou vesnici vyzdobil on, a ne já.“ Richard na chvíli umlkl a hlasitě odkašlal. Černoch, který si zatím hleděl saní, pokračoval v práci a uctivě mlčel. Poněvadž soudci Templovi náboženské přesvědčení nedovolovalo mít otroky, Aggy byl sluhou Richardovým. Richard měl po nějakou dobu⁷ právo na služby Aggyho a ten se zase – tak to nařizoval zákon – musel k němu chovat uctivě. Kdykoliv však vznikl nějaký spor mezi zákonným a skutečným pánem, dával si pozor, aby se nepřidal na něčí stranu. Richard za řeči nepřestával pozorovat, jak černoch utahuje jednu

---

7 Černoši ve státě New Yorku byli propouštěni postupně. Pod tlakem veřejného mínění byli otroci najímáni na šest nebo osm let s podmínkou, že po uplynutí tohoto období budou propuštěni na svobodu. Později bylo zákonem stanoveno, že musí být propuštěni na svobodu všichni otroci, kteří se narodili po určitém datu, muži v osmadvaceti, ženy v pětadvaceti letech. Majitelům otroků bylo uloženo, aby jim umožnili naučit se číst a psát, dříve než dosáhnou osmnácti let věku. Zbývající otroci byli bez jakýchkoliv podmínek propuštěni roku 1826, tj. až po uveřejnění tohoto vyprávění. Kvakeři si nikdy otroky nedrželi.

přezku za druhou. Teď se však znepokojeně zadíval na mladého lovce a pokračoval: „Jestli ten mladík v tvých saních je z Connecticutu, bude kdekomu vykládat, jak zachránil mé koně. Kdyby je byl ale nechal ještě půl minuty na pokoji, byl bych je zkrotl bičem a opratí a saně by se nebyly převrhly. Koně nejvíc zkazíš, když mu popustíš uzdu. Nedivil bych se, kdybych nakonec musel prodat všechny čtyři koně jen proto, že ten mládenec jimi tak nesmyslně trhl.“ Richard se odmlčel a odkašlal. Napadlo ho, že vlastně haní člověka, který mu právě zachránil život. „Kdo je ten mladík, Aggy? Nepamatuju se, že bych ho byl už někdy viděl.“

Černoch si vzpomněl na soudcovu zmínku o sv. Mikuláši, a tak jenom stručně vylíčil, jak sebrali toho mladíka na vrcholu hory. Dal si přitom ale dobrý pozor, aby se ani slovem nezmínil o tom, jak byl mladík zraněn. Řekl jenom, že si myslí, že ten člověk je cizinec. Tenkrát bylo obvyklé, že ten, kdo jel na saních, vzal s sebou každého člověka, který se ploužil sněhem. Proto Richarda toto černochovo vysvětlení úplně uspokojilo. Vyslechl Aggyho pozorně a potom řekl: „No, protože lidé z Templetonu ještě neměli příležitost toho mladíka zkazit, je to jistě slušný člověk, a poněvadž jistě neměl nic zlého za lubem, nevím, proč bych proti němu měl něco mít. Možná že shání nějaký pozemek – povídám, Aggy, nemyslíš, že sem přišel kvůli tomu?“

„Eee – ano, pane Richard,“ řekl rozpačitě černoch. Aggy měl z Richarda velkou hrůzu; nikdo jiný ho nebil než on. „Ano, pane, myslím, že to je tak.“

„Měl ranec a sekeru?“

„Ne, jenom ručnici.“

„Ručnici!“ podivil se Richard. Všiml si černochova zmatku, který se teď změnil v hrůzu. „Že toho jelena zastřelil ten mládenec! To je přece jasné! Marmaduke a zastřelit jelena, a k tomu ještě když jelen skáče! Jak to bylo, Aggy? Řekni, jak to bylo, a já Dukovi toho jelena osladím jaksepatří. Tak co, jak to bylo, Aggy? Ten mladík jelena za-

střelil a soudce ho koupil, že jo? A mladíka vzal s sebou jen proto, aby mu zaplatil, že jo?“

Radost z tohoto objevu uvedla Richarda do tak dobré nálady, že černocho trochu pozapomněl na svůj strach a začal se zase těšit na svatého Mikuláše. Asi dvakrát polkl a pak odpověděl:

„Zapomněl jste, že byl střelenej dvakrát, pane.“

„Nelži, ty černý darebáku!“ Richard vyskočil na závěj, aby odměřil vzdálenost svého biče od černochoových zad. „Mluv pravdu, nebo tě zbiju.“ Při řeči Richard pomalu zvedal pravou rukou násadu biče a levou rukou protahoval jeho žílu, jak to dělají lidé, když se někoho chystají zbít důtkami. Agamemnon se začal točit sem tam, nastavoval nejdřív jednu stranu těla, potom druhou, ale když si uvědomil, že je to jedno, kam ho pán švihne, vzdal se. Několika slovy vypověděl Richardovi pravdu a zároveň ho zapřísahal, aby ho chránil před soudcovým hněvem.

„Udělám to, chlapče, na to můžeš vzít jed,“ křičel Richard a radostí si mnul ruce. „Neříkej nic a nech to na mně, já to s Dukem vyřídím. Nejraději bych nechal toho jelena tady, ať si Duke někoho pro tu zdechlinu pošle. Ale ne – nechám Marmaduka, ať se ještě chvíli chvástá. Pak ho skřípnu. Pospěš si, Aggy, musím doktorovi pomoci obvázat ránu toho mládence. Ten yankeeský⁸ doktor toho mnoho neumí. Musel jsem starému Milliganovi držet nohu, když se mu ji chystal uříznout.“ Ted' už seděl Richard zase na sedadle, černocho se posadil vzadu a spřežení se dalo na cestu k domovu. Když koně uháněli cvalem dolů po úbočí, Richard se chvílemi obracel na Aggyho a bavil se s ním. Po nedávném nedorozumění mezi pánem

---

8 V Americe má slovo Yankee místní význam. Pravděpodobně vzniklo v Nové Anglii z indiánské zkomoleniny slova „english“ (anglický) nebo „yangeese“. Ve státě New York, který byl původně holandskou kolonií, tento výraz samozřejmě neznali. Dál na jihu jej domorodci ve svých nářečích vyslovovali asi různě. Poněvadž Marmaduke a jeho bratranec se narodili v Pensylvánii, nebyli pokládáni za Yankeeho.

a černochem už nezbylo nejmenší stopy. „To všechno dokazuje, že koně jsem obrátil já opratěmi, protože nikdo, kdo má postřelené pravé rameno, nemůže mít dost síly, aby tyhle tvrdohlavé dábly zkontroloval. Od první chvíle jsem věděl, že jsem to byl já, ale nechtěl jsem se s Marmadukem hádat. Ty chceš kousat, ty darebáku? – Hyjé, koníčky, hyjé. A ten starý Natty – ten musel být taky u toho – to je ze všeho nejlepší! No dobrá, dobrá – teď se mi už Duke nebude smát, že jsem loni toho jelena nezastřelil já, ale Natty. Tak sudí vystřelil dvakrát a podařilo se mu trefit jen toho ubohého mladíka, který stál za stromem. Musím tomu mastičkáři pomoci vytáhnout broky z toho chudáka.“ A tak za zvuku rolniček a neustálého povídání vjel Richard do vsi. Tady si dal jaksepatří záležet na tom, aby spřežení řídil co nejlíp. V oknech se tísnily zvědavé ženy a děti a plny obdivu pozorovaly příjezd pána, kterému patřily pozemky široko daleko, a jeho dcery.

Kapitola V

*Nathanielův kabát, pane, byl nedošit
a Gabrielovy kalhoty neměly dole šněrování,
Petrův klobouk žádná nezdobila spona
a Waltrovu dýku ne a ne z pochvy vytáhnout.
Jen Adam, Ralph a Gregory byli oblečeni slušně.*
— Shakespeare

Cesta na úbočí se u úpatí hory, kde svah už nebyl tak prudký, náhle stočila doprava a odtud pospíchala dolů přímo do vsi Templetonu. Přes dravou říčku, o které už byla řeč, vedl dřevěný most. Byl postaven neodborně a materiálem se při stavbě nijak nešetřilo – z toho bylo vidět, jak malou cenu zde má lidská práce a že o dřevo tu není nouze. Bystřina, jejíž temné vody se řítily přes vápencové balvany, byla jedním z pramenů Susquehanny, která se vlévá do Atlantského oceánu. Právě zde dohonilo čtyřspřeží pana Jonese pomalejší spřežení našich cestujících. Sotva saně vyjely na nízký vrch, Alžběta se octla uprostřed vesnice. Ulice byla poměrně úzká, přestože o půdu nebyla nouze. Na desítkách tisíců akrů kolem dokola nebylo kromě lesní zvěře živého tvora. Ale tak to chtěl Alžbětin otec i jeho pachtýři. Templetonští měli z té ulice radost, poněvadž si mysleli, že je přibližuje civilizaci starých, nebo jak oni říkali, *dolních* hrabství. Nic na světě přece nepřipomíná civilizaci víc než město, i když leží uprostřed pralesa. Ulice – tak zdejší lidé říkali té obyčejné cestě – byla asi sto stop široká. Koleje vyježděné saněmi byly však mnohem užší. Po obou stranách ulice stály vysoké hromady polen, a přestože v každém domě hořel mohutný oheň – jak bylo možno okny vidět –, dřeva denně spíš přibývalo, než ubývalo.

Když se po setkání s Richardem znovu dali na cestu, Alžběta se ještě naposled zadívala na zapadající slunce. Přes jeho zářící kotouč, který se chystal skrýt se za hory na západě, se pomalu sunul temný stín smrku. Šikmé sluneční paprsky se draly do mýtin na hoře, z níž sjížděli. Ve světle zapadajícího slunce se bílé břízy zdály být ještě bělejší, až nakonec hladké, lesklé kmeny těchto stromů splynuly s úbočími pokrytými sněhem. Ještě daleko v lese bylo vidět temné smrky. Hladké, příkré skály, na nichž se neudržel sníh, nebyly tak ponuré jako jindy. Jako by se úsměvem chtěly rozloučit se sluncem. Alžběta si všimla, že čím se dostávají níž, tím víc světla ubývá. Když saně sjely do studené tmy údolí, zmizely i poslední paprsky prosincového slunce. Jen na vrcholech hor na východě ještě nenastala tma. Ale i tam se světlo rychle vzdalovalo od země a ztrácelo se v mracích, které se s večerní mlhou kupily nad obzorem. Avšak na zamrzlém jezeře nebylo jediného stínu. Stavení vypadala ponuře a sotva je bylo možno pro tmou rozeznat. Dřevorubci, sekeru přes rameno, se vraceli domů a už se těšili, jak budou celý večer vysedávat u plápolajícího ohně, na který si sami narubali dřevo. Na chvíli se zastavili, aby se podívali na saně, aby pozdravili Marmaduka nadzvednutím čepice a aby přátelsky kývli na Richarda. Pak se už ztráceli za dveřmi svých obydlí. Sotva naši cestující projeli okolo některého domu, okna se zakryla papírovými záclonami a už nebylo vidět plápolající oheň v útulných světnicích. Když saně prudce zahrnuly do otevřené brány zámečku, Alžběta uviděla na konci aleje mladých bezlistých topolů chladné, smutné kamenné zdi budovy. Jako sen zmizela všechna krása hor. Marmaduke neměl ve zvyku ověsit koně rolníckami, zato zvuk rolníček Jonesova spřežení, které projelo bránou za Marmadukovými saněmi, bylo slyšet v každém koutku stavení. Za chvíli ožil celý dům.

Na kamenné vyvýšené plošině, ve srovnání s domem velmi malé, vztyčili Richard s Hiramem čtyři dřevěné sloupy, které měly podpírat šindelovou střechu. Pan Jones tomuto praobyčejnému

krytému vchodu říkal veranda. K plošince vedlo pět nebo šest kamenných schodů, nepříliš pečlivě postavených. Mráz už také začal měnit jejich původní polohu. Neblahý vliv chladného podnebí a nepříliš velkého stavitelského umění zde však nekončil. Jak se schody propadávaly, propadávala se i podlaha verandy, a tak mezi spodním koncem sloupů a mezi jejich podstavci se otevřela na stopu široká mezera. Naštěstí tesař, který zde pracoval, připevnil stříšku tohoto klasického vchodu tak pevně ke zdi domu, že když se podstavce sloupů propadly a sloupy nemohly už podpírat střechu, střecha držela sloupy. Byl to nešťastný kaz na kráse Richardovy verandy, ale tak jako okno v Aladinově paláci byl tam, jak se zdálo, jen proto, aby dokazoval stavitelovu bohatou vynalézavost. Smíšený sloh znovu prokázal své přednosti, a druhé vydání podstavců vyšlo, jak říkají knihkupci, v doplněném a zlepšeném vydání. Bylo pokud možno ještě mohutnější a bohatě ozdobené vlasy. Jenže schody se propadávaly dál. Než se Alžběta vrátila do otcovského domu, bylo pod sloupy vraženo několik mohutných klínů, které měly zvětšit stabilitu sloupů a zabránit, aby se vlastní váhou neoddělily od střechy, kterou měly podpírat.

Ze dveří, jež vedly do síně, se vynořily dvě tři služebné a nějaký prostovlasý, svátečně oblečený muž. Poněvadž to byl zjev pozoruhodný, musíme ho podrobněji popsat. Asi pět stop vysoký, hranatý, vypadal jako atlet – za taková ramena by se ani granátník stydět nemusel. Tím, že měl ve zvyku naklánět se dopředu, vypadal ještě menší, než byl ve skutečnosti. Bůhví proč to dělal, snad proto, aby paže, kterými při chůzi nepřestával klátit, měly víc volného místa. Obličej měl dlouhý, světlou, do červena opálenou pleť, ohnutý mopsličí nos, obrovská ústa plná krásných zubů, a modré oči, v nichž bylo vidět, že ten člověk pohrdá celým světem. Jednu čtvrtinu celé výšky toho muže tvořila jeho hlava, druhou jeho cop. Na světle hnědém kabátě se mu leskly knoflíky jako dolar velké a na nich bylo vidět kotvu. Neobyčejně dlouhé a široké šosy kabátu

mu sahaly až k lýtkům. Vesta a kalhoty z červeného sametu byly ošuntělé a nesmírně špinavé. Střevíce s velkými sponami a modře a bíle proužkované punčochy doplňovaly oblečení tohoto podivuhodného chlapíka.

Tvrdil o sobě, že se narodil v Cornwallu na britských ostrovech, dětství prý strávil nedaleko cínových dolů a později se stal plavčíkem na podlounnické lodi, která se plavila mezi Falmouthem a Guernsey. Pak ho přijali do královského námořnictva, a poněvadž se nenašel nikdo lepší, stal se nejdříve sluhou a potom stevardem kapitána lodi. Naučil se po námořnicku vařit všelijaká jídla z rybího i jiného masa a – jak se rád chlubil – měl příležitost poznat svět. Jenže kromě jednoho nebo dvou francouzských přístavů a kromě Portsmouthu, Plymouthu a Dealu z toho světa vlastně neviděl nic. Bylo to stejné, jako kdyby byl jezdil na mezku v některém dolu ve svém rodném kraji. Když ho po uzavření míru roku 1783 z námořnictva propustili, prohlásil, že už viděl všechno, co se z civilizovaného světa vidět dá, a teď že by se rád podíval, jak vypadá americká divočina. Nebudeme ho sledovat na jeho krátkém putování, k němuž ho svedla touha opustit britské ostrovy. Stejnou touhu má dost čiperných Londýňanů. Někdy se jim stane, že ještě dřív, než jim dozní v uších zvuk londýnských zvonů, octnou se uprostřed hřmících Niagarských vodopádů, ani nevědí jak. Prozradíme jenom, že se velmi brzo dostal do rodiny Marmaduka Templu. To ještě Alžběta nechodila do školy. Dík vlastnostem, které ještě poznáme, se pod dozorem pana Jonese stal brzo majordomem. Tento výtečník se podle vlastního tvrzení jmenoval Benjamin Penguillan. Protože ale při kdekaké příležitosti vyprávěl podivuhodnou historku o tom, jak dlouho musel pumpovat vodu z potápějící se lodi, než se mu ji podařilo v bitvě, ve které vyhrál Rodney, zachránit, říkalo se mu Ben Pumpa.

Hned vedle Benjamina se tlačila dopředu žena středního věku, jako by se bála, že by ji snad mohl někdo přehlédnout. Barva kali-

kových šatů, které měla na sobě, se nehodila k její vysoké, hubené, nevzhledné postavě, k ostrým rysům a k přísnému obličejí. Většinu zubů už ztratila a ty, které jí zůstaly, byly žluté. Kromě nosu byl její obličej samá vráska. Její rty a pleť kolem úst měly šafránovou barvu. Lidé tvrdili, že je to proto, že pořád šňupe. To byl ale omyl; barvu šafránu měl celý její obličej. Vládla ženskému služebnictvu, byla stará panna a jmenovala se Remarkable Pettibonová. Alžběta ji neznala, poněvadž Pettibonová nastoupila místo v domě Marmaduka Templa až po smrti její matky.

Byli tu ještě čtyři sluhové, většinou černoši. Někteří zůstali stát u hlavních dveří, jiní zmizeli v suterénu, kde byla kuchyň.

Pak se sem přihnul celý Richardův psinec, ozvaly se všechny možné psí hlasy – od vyetí vlčáka až po nezbedný štěkot teriéra. Pán odpovídal na hlučný pozdrav svých zvířat tím, že začal vyluzovat zvuky, které měly napodobit psí štěkot. Psi se asi zastyděli, že pán štěká líp než oni, a zmlkli. Jedině nádherná, velká doga s mosazným obojkem, na němž byla vyryta písmena M. T., ani nehlesla, ale za zmatku, který způsobili ostatní psi, vážně kráčela k soudci. Když ji pán laskavě pohladil, přiblížila se k Alžbětě. Ta ji políbila a říkala jí můj starý dobrý Reku. Zdálo se, že pes Alžbětu poznal. Pan Le Quoi a soudce vzali dívku podpaží, aby na schodech, pokrytých náledím, neuklouzla. Pes se za ní starostlivě díval, a když se za společností zavřely dveře, ulehl v nedaleké boudě, jako by věděl, že je teď v domě něco zvlášť cenného, co musí hlídat.

Alžběta kráčela za otcem. Ten se na chvíli zastavil, něco přikázal jednomu ze sluhů a vešel s dcerou do velké síně, matně osvětlené dvěma svícemi ve vysokých, staromódních mosazných svícnech. Dveře se zavřely. Venku mrzlo a teď se všichni náhle octli v pěkně vyhřáté místnosti. Uprostřed síně byla obrovská, rozpálená kamna s širokou rourou, odvádějící kouř. Na rozžhavené plotně stála velká železná nádoba s vodou, aby vzduch v místnosti byl náležitě vlhký. Na podlaze ležel koberec a celá místnost byla zařízena pěkným,

důkladným nábytkem. Některé kusy byly přivezeny z města, ostatní vyrobili templetonští řemeslníci. V mahagonovém stříbrníku, vykládaném slonovinou, bylo plno lesknoucího se mosazného a stříbrného nádobí. Vedle stříbrníku stálo několik velkých stolů z třešňového dřeva, které se mělo podobat dovezenému dřevu, z něhož byl stříbrník. Stoly byly jednoduché a bez ozdob. Proti nim stál stoleček z jemně žilkovaného javorového dřeva. V koutě byly těžké, staromódní hodiny s mosazným ciferníkem ve vysoké tmavé skříni z ořechového dřeva. Podél jedné stěny bylo vidět obrovskou, skoro dvacet stop dlouhou pohovku, potaženou světlým kretonem. Všude, kde bylo trochu volného místa, stály nažluto natřené židle, ozdobené černými proužky, namalovanými nepřiliš jistou rukou. Na stěně blízko kamen visel teploměr s Fahrenheitovou stupnicí a tlakoměr v mahagonovém pouzdře. Každé půlhodiny se na něj Benjamin přišel podívat. Mezi kamny a dveřmi, které vedly ven – na každém konci síně byly jedny – visely dva malé skleněné svícny a k zárubni několika postranních dveří, jimiž se vcházelo do pokojů, byly připevněny pozlacené svícnové lustry. Byl to skutečně kus stavitelského umění. Nad každými dveřmi byla římsa s malým podstavcem uprostřed a na těchto podstavcích stály bysty ze sádry, obarvené na černo. To všechno navrhl pan Jones. Nad jedněmi dveřmi byl Homér – jako živý, jen promluvit, jak říkal Richard. I tady byl slepý, jako ve skutečnosti. Nad druhými dveřmi byl muž s vlídnou tváří a se špičatou brádkou – to měl být Shakespeare. Nad třetími dveřmi byla urna, Richard o ní říkal, že už z jejího tvaru je vidět, že v ní nemůže být nic jiného než Didonin popel. Čtvrtá bysta byl určitě starý Franklin v čepici a s brýlemi. Pátá asi měla představovat důstojně se tvářícího Washingtona. Koho představovala šestá bysta, bylo těžko uhádnout. Byl to muž s rozepnutým límcem u košile a s vavřínovým věncem na hlavě. Podle Richarda to byl buď Julius Caesar, nebo doktor Faust. Jeden, nebo druhý.

Stěny byly potaženy temně šedými tapetami. Na nich plakala Britannianad hrobem Wolfovým. Nedaleko truchlící postavy, na samém konci stěny, stál sám hrdina. Generálova postava byla vcelku, jen ruka byla na vedlejším kuse tapety. Richard se pokoušel dát ty dvě části dohromady, nějak se mu to ale nepodařilo. A tak měla Britannia o důvod k nářku víc; mohla si zaplakat nejen nad smrtí svého miláčka, ale i nad tím, jak mu někdo surově uřízl pravou ruku.

Nešťastný chirurg se teď ohlásil hlasitým zapráskáním biče.

„Benjamine! Vy Pumpo jedna, copak se takto vítá dcera pána domu? Promiň, sestřenko Alžběto. Připravit pořádné uvítání, to není jen tak. Ale už jsem tady, teď to bude klapat jedna radost. Tak rozsviňte, pane Penguillane, rozsviňte, rozsviňte, ať na sebe vidíme. Přivezl jsem toho tvého jelena, Duku, co s ním?“

„Propánakrále,“ začal se omlouvat Benjamin, když si otřel ústa hřbetem ruky, „měli jsme sebou hodit a mohlo už bejt rozsvíceno, jak si račte přát! Hnal jsem je všechny do práce, a sotva jsem začal chystat svíčky, už jste tu byli. Jak ženský uslyšely rolničky, jako kdyby do nich střelil. Splašily se, že jsem si rady nevěděl. Ale slečna Alžběta by se musela moc změnit, kdyby se teď najednou rozhněvala na starýho člověka jen proto, že nerozsvítil pár svíček.“

Alžběta ani její otec dosud nepromluvili. Soudcova dcera žila v domě rok, než odjela do školy, a teď si ona i její otec s bolestí vzpomněli na zemřelou paní domu.

Svíčky byly zasazeny do lustrů a do svícňů, služebnictvo se vzpamatovalo z překvapení a dalo se do práce. Než v síni zaplály svíce, bylo už zase všechno v pořádku.

Zář světla zahnala Alžbětin a soudcův smutek a celá společnost začala kus po kuse odkládat teplé oblečení, které měla za jízdy na sobě.

Richard občas nařídil něco služebnictvu, pak zas utrousil něco o jelenu, ale s tím, co říkal, to teď bylo jako s klavírním doprovodem.

dem – člověk ho slyší, ale nevnímá. Proto se ani nepokusíme zaznamenat jeho řeči.

Jakmile Remarkable Pettibonová zažehla svíce, přistoupila k Alžbětě naoko proto, aby jí pomohla odložit plášť, ve skutečnosti však byla zvědavá a žárlivá na novou paní domu. Chtěla prostě zjistit, jak vypadá žena, která ji přišla zbavit postavení správkyně domácnosti. Alžběta odložila plášť, kabát, šálu, sněhovky a nakonec velkou černou kapuci. Hospodyně se až ulekla, když se objevila pěkná, ale energická dívčí tvář a nad ní lesklé, jako havraní křídlo černé vlasy. Nic nemohlo být krásnější a čistší než Alžbětino čelo, nic nemohlo být půvabnější než její tvář plná života a zdraví. O dívčině nose by se bylo mohlo říci, že je řecký, kdyby nebylo maličkého hrbolku, který sice tváři trochu ubral na kráse, ale zato ji učinil výraznější. Na první pohled by se zdálo, že dívčiny rty byly stvořeny jen k polibkům, když se však pohnuly, překvapilo vás, jak vesele a něžně se dovedou usmívat. Alžběta byla po matce střední postavy a nepřiliš útlá. I barva jejích očí, vyklenuté obočí a dlouhé hedvábné řasy byly dědictvím po paní Templové. Jen oči měla po otci: mírné a laskavé, ale i hněvem dovedly zahořet. V takových chvílích však nic neztratily na své kráse, jen trochu zpřísněly. Když se Alžběta zbavila posledního šálu a stála tu v krásném modrém, přiléhavém jezdeckém obleku, s tvářemi teplem zčervenálými a s očima vlhkýma slzami, byla ještě krásnější než jindy. V té chvíli Remarkable věděla, že to děvče, ozářené světlem svíček, ji přišlo zbavit vlády v domě.

Všichni odložili svrchní oděv současně. Marmaduke se objevil v prostém černém obleku, Monsieur Le Quoi v kabátě tabákové barvy. Pod kabátem měl vyšívanou vestu, krátké kalhoty, hedvábné punčochy a střevíce s přezkami. Říkalo se o nich, že jsou z kočičího zlata. Major Hartmann se mohl pochlubit modrým kabátem s mosaznými knoflíky, parukou a vysokými botami. A pan Richard Jones vyšňořil svou drobnou postavu lahově zeleným šosatým kabátem s kulovitými knoflíky. Kabát měl Richard na pěkně zaobleném břiše

zapnut na jeden knoflík, u prsou jej nechával rozevřený, jen aby bylo vidět další kabát z červeného sukna a zelenou sametovou vestu s flanelovou podšívkou. I dole byl ten kabát rozevřený, aby jeho šosy nezakryly jelenicové jezdecké kalhoty a umazané bílé vysoké boty s ostruhami. Jedna ostruha byla trochu ohnutá; to byla památka na souboj, který Richard svedl se sedadlem, když se saně převrhly.

Sotva se dívka zbavila přebytkného oblečení, rozhlédla se kolem, jednak aby poznala služebnictvo, kterému teď měla vládnout, jednak aby viděla, v jakém stavu je celá domácnost. Ačkoliv nábytek a zařízení síně bylo každý pes jiná ves, nebylo tu nic ošklivého. Na podlaze až ke stěnám ležely koberce. Mosazné a skleněné svícny i pozlacené lustry – některé nebyly příliš vkusné – byly v bezvadném stavu, byly čisté a leskly se v jasně osvětlené síni. Venku byla temná, mrazivá prosincová noc, a zde světlo a teplo. Alžběta neměla ještě kdy podrobně si všimnout malých nedostatků, které tu jistě byly. Zatím byla s tím, co viděla, spokojena. Náhle upoutalo její pozornost něco, co bylo v příkrém rozporu s usměvavými tvářemi a s dobře oblečenými lidmi, kteří se tu shromáždili, aby uvítali dědičku Templetonu.

V koutě síně, blízko hlavního vchodu, stál mladý lovec. Nikdo si ho nevšímal, zdálo se, že na něho všichni zapomněli. Soudce si ze samého vzrušení na mladíka ani nevzpomněl a ten tu teď stál, jako by o nic neměl zájem. Když vstoupil do síně a sundal čepici, objevily se vlasy stejně černé a stejně lesklé, jako měla Alžběta. Mladík teď rozhodně vypadal daleko lépe než ve své čepici z liščí kožešiny. V jeho tváři bylo cosi, co vás na první pohled muselo upoutat. Hlavu měl oválnou, čelo ušlechtilé. Jednoduché oblečení podivně kontrastovalo s hrdým vzezřením toho mladého muže i s jeho pohrdavým výrazem. Jako by byl zvyklý na přepych, v němž se právě octl. A přece v nových osadách nebyl přepych ničím samozřejmým.

Ruku, v níž držel čepici, položil na Alžbětino malé, slonovinou vykládané piano. Jeden prst se dotýkal kláves, jako by si ten mladík

denně přehrával. Druhou, nataženou rukou pevně svíral hlaveň své dlouhé ručnice. Choval se nenuceně, nic ho zde asi nepřekvapilo. Jen svým vzhledem a hrubým oblekem se nápadně lišil od ostatních, kteří se na druhém konci dlouhé síně živě vítali. Alžběta si prohlížela mladého muže plna úžasu. Mladíkovo obočí se stále víc a víc vraštilo. Pozorně si prohlížel celou místnost, chvílemi se v jeho očích objevil hněv, za chvíli jej však vystřídala lítost. Ohnul nataženou ruku, opřel si o ni hlavu a skryl svou tvář.

„Tatínku, zapomněli jsme na toho cizího pána,“ (Alžběta za nic na světě by ho nedovedla nazvat jinak.) „Přivezli jsme ho sem přece, abychom mu pomohli, měli bychom se o něho postarat.“

Všichni se teď obrátili k mladíkovi. Ten hrdě zvedl hlavu a řekl:

„Mé zranění nestojí za řeč. Předpokládám, že pan soudce poslal pro lékaře, hned jak jsme přijeli.“

„Jistě,“ řekl Marmaduke, „vím dobře, proč jsi tady, a taky vím, co jsem ti dlužen, mladý muži.“

„Ach!“ ozval se Richard a ušklíbl se. „Myslím, že jsi dlužen tomu mladíkovi za jelena, kterého jsi zastřelil, bratranče Duku! Marmaduku, Marmaduku! Tu historii s jelenem sis líp nemohl vymyslet. Tady jsou dva dolary za jelena, mladíku a pan sudí Temple zaplatí ještě doktora. To, co já pro vás udělám, bude zadarmo, ale bude to, jako byste mi za to zaplatil. Ale, ale, snad by ses netrápil, Duku. Jelena jsi sice netrefil, ale zato se ti podařilo postřelit tohoto chudáka, a k tomu ještě skrz strom. Já jsem něco takového v životě nedokázal.“

„Pevně doufám, že to nikdy nedokážeš,“ odpověděl soudce. „Nepřál bych ti, abys vytrpěl, co jsem pro ten výstřel vytrpěl já. Ale nic si z toho, mladý příteli, nedělej, nebude to nic vážného – jak vidím, můžeš paží docela dobře pohybovat.“

„Nedělej to horší, než to ve skutečnosti je, Duku. A hlavně nemluv o doktorech,“ skočil soudci do řeči pan Jones a pohrdavě mávl rukou. „Doktořině se člověk může naučit jen dlouhou praxí.

Víš přece, že můj děd byl doktor. Ty ale nemáš ve svých žilách ani kapku doktorské krve. Doktorské umění, to člověk může jenom zdědit. Celá má rodina z otcovy strany měla k doktořině nadání. Například můj strýc, který padl u Brandywinu – ten se odebral na onen svět mnohem lehčeji než jeho kamarádi jen proto, že věděl, jak nenásilně zadržet dech. Málo lidí dovede jaksepatří dýchat.“

„Máš pravdu, Dicku,“ odpověděl soudce, který si všiml, že se cizinec usmál. „Vůbec nepochybuju o tom, že tvá rodina dobře rozuměla umění, jak lidi poslat na onen svět.“

Richard jako by přeslechl, co soudce řekl. Strčil ruce do kapes a začal si hvízdát. Avšak touha odpovědět zvítězila nad jeho klidem filozofa. Rozhořčeně se ohradil:

„Jen si dělej posměch z toho, že člověk dědí dobré vlastnosti, pane sudí. Široko daleko kdekdo ví, že je to tak. I tenhle mladík, který nikdy neviděl nic jiného než medvědy, jeleny a kuny, jistě ví, že mám pravdu. Že mám pravdu, příteli?“

„Vím jedno: že totiž člověk nemusí podědit špatné vlastnosti,“ odpověděl prudce mladík a rychle pohlédl z otce na dceru.

„Pan Richard má pravdu, pane soudce,“ ozval se Benjamin a pokýval znalecky hlavou. Vždycky se snažil, aby mezi ním a Richardem byla shoda. „Ve starý vlasti například Jeho královský Veličenstvo dotekem ruky dovede vyléčit vřed na krku, a to je nemoc, kterou nedovede vyléčit ani nejlepší doktor v celém námořnictvu. Ani admirál to nedovede, jenom Jeho královský Veličenstvo, nebo taky pomůže, když se člověk dotkne oběšence. Ano, pan Richard má pravdu. Kdyby neměl pravdu, jak byste vysvětlil, že každé sedmé syn je doktor – ať je jeho táta admirál, nebo obyčejnej námořník? Když jsme válčili s Francouzi – tenkrát jim velel de Grasse – měli jsme na lodi doktora –“

„Dobře, dobře, Benjamine,“ přerušila ho Alžběta. Přestala se dívat na lovce a pohlédla na pana Le Quoi, který zdvořile naslouchal všemu, co kdo řekl. „Povíte mi to, až mi budete vypravovat o všech

svých úžasných dobrodružstvích, která jste zažil. Ted' ale musíme připravit pokoj, kde by lékař mohl obvázat ránu tohohle pána.“

„To zařídím já, sestřenko,“ řekl trochu povýšeně Richard. „Ten mladý muž nesmí přece trpět, protože Marmaduke ráčí být trochu tvrdohlavý. Pojdte se mnou, příteli, podívám se na to vaše zranění sám.“

„Raději snad počkáme na doktora, už tu musí být každou chvíli,“ odpověděl chladně lovec.

Richard se zarazil a pohlédl na mladého muže. Byl překvapen a dotčen tím, že ho tak odbyl. Vyložil si to jako projev nepřátelství. Znovu zastrčil ruce do kapes, přistoupil k panu Grantovi, přiblížil tvář těsně k jeho obličejí a zašeptal:

„Pamatujte si dobře, co vám říkám – lidi budou vykládat, že nebyt' toho mladíka, byli bychom si všichni zlámali vaz, protože já neumím zacházet s koňmi. Vy sám byste byl lehce ty koně obrátil. Stačilo jenom přitáhnout opratě zadního páru a šlehnout bičem náručního. Doufám, drahý pane, že se vám nic nestalo, když nás ten kluk vyklopil?“

Pastor nestačil odpovědět. Do síně právě vstupoval lékař.

Kapitola VI

*A na policích
jen pár krabic prázdných,
zelené hrnce z hlíny, semínka ztuchlá,
kousek motouzu, lístky růží zvadlé,
jako kdyby to všechno schválně tak uspořádal.*
— Shakespeare

O doktoru Elnathanu Toddovi – tak se jmenoval lékař – lidé říkali, že dovede všechno. Byl to člověk mohutný, bez bot měřil přesně šest stop a čtyři palce. Ruce, nohy a kolena byly přiměřené té obrovské postavě, avšak všechny ostatní části těla – až na neobyčejně dlouhé končetiny – jako by patřily člověku o mnoho menšímu. Ramena měl hranatá, ale tak úzká, že se zdálo, že mu dlouhé, klátivé paže vyrůstají rovnou ze zad. Na přiměřeně dlouhém krku seděla malá, kulatá hlava, porostlá štětinatými hnědými vlasy. Drobný, živý obličej budil dojem, že se doktor nepřestává snažit, aby vypadal moudře. Elnathan Todd byl nejmladším synem farmáře ze západní části Massachusetts. Mohl růst jako z vody, poněvadž jeho otec měl dost, aby se chlapec nemusel ohýbat při práci na poli nebo při kácení stromů a při jiných těžkých pracích, které museli konat jeho bratři. Právě tomu, že se nemusel namáhat jako jiní, děkoval Elnathan do jisté míry za svou neobyčejně vysokou postavu. Poněvadž však byl pořád jako bledule, bez života a bez zájmu, prohlásila jeho něžná matka, že „ten chlapec je churavý, k práci se nehodí a bude si muset vydělávat na živobytí nějakým pohodlnějším způsobem, třeba jako advokát, farář, doktor nebo něco takového“. Bylo však těžko rozhodnout, kterému z těchto povolání se chlapec nejlíp hodí. A tak poněvadž neměl co dělat, potloukal se kolem chalupy, jedl nezralá

jablka a trhal šťovík. Bdělé matčino oko v tomto počínání rozpoznalo chlapcův skrytý talent a dobrá ta žena usoudila, že právě v tom je odpověď na otázku, jak chlapec co nejsnadněji propluje životními úskalími. „Elnathan je rozený doktor,“ říkala, „věčně sbírá bylinky a ochutnává všechno, co roste kolem. I k lékům má vrozenou lásku.“ Stalo se totiž, že když jednou nechala ležet pilulky, které její manžel užíval proti žaludečním bolestem, Elnathan je do poslední spolykal, poněvadž byly pěkně obalené v javorovém cukru. Ichtabod – to byl manžel paní Toddové – dělal obličej už při pomyslení, že je má spolknout.

Tento objev paní Toddové rozhodl. Elnathan – bylo mu tenkrát asi patnáct let – byl chycen jako nezkrocené hříbě a začalo zušlechťování. Ze všeho nejdřív mu ostríhali ježaté vlasy. Navlékli ho do šatů z látky doma utkané, kterou obarvili odvarem ořechové kůry, do ruky mu dali Nový zákon a Websterův slabikář a poslali ho do školy. Poněvadž chlapec nebyl hloupý a už předtím se ve volných chvílích učil číst, psát a počítat, patřil mezi nejlepší žáky. Matka byla přešťastná, když jí učitel řekl, že její syn je „zázračné dítě a že vysoko vyniká nade všechny své spolužáky“. Řekl také, že „chlapec má vrozenou lásku k lékařskému povolání“. K tomuto názoru přišel pan učitel po tom, co několikrát slyšel, jak Elnathan radí menším dětem, aby se nepřecpávaly. Když nějaké hloupé dítě neuposlechlo této dobré rady, Elnathan se zmocnil mošničky nerozumného děcka, co v ní bylo, snědl, a tak zabránil možná velmi nebezpečným následkům.

Brzo po tomto učitelově pochvalném prohlášení dali rodiče chlapce do učení k místnímu lékaři. Začátky kariéry tohoto pana doktora se podobaly začátkům našeho hrdiny. Elnathan občas napájel doktorova koně, jindy zas barvil medicíny na modro, na žluto nebo na červeně. Lidé si také všimli, že se Elnathan prochází pod jabloní, v ruce Rudimanovu Latinskou gramatiku, a že mu z kapsy vykukuje Denmanova Pomoc při porodu. Jeho učitel se totiž domní-

val, že nemá smyslu, aby svého žáka nejdřív naučil, jak pacienta poslat na onen svět, a potom teprve ho seznámil s tím, jak přivést člověka na tento svět.

Takto žil Elnathan dvanáct měsíců. Pak se najednou objevil v kostele v dlouhém kabátě (ten kabát byl opravdu velice dlouhý!) z černé, podomácku tkané látky a v malých perkách z nebarvené teletiny, která měla nahradit červený marokén.

Brzo nato si lidé všimli, že se mladý Todd holí tupou břitvou. Uplynuly tři čtyři měsíce. Jednoho dne pospíchalo několik starších dam k domu jakési trpící ženy. Jiné dámy zase starostlivě běhaly sem tam. Dva chlapci nasedli na neosedlané koně a každý z nich se rozejel na jinou stranu. Lidé se ptali, kam že se poděl doktor. Nikdo jim však nedovedl odpovědět. Najednou vyšel ze svého bytu Elnathan. Tvářil se velice vážně. Před ním běžel malý, světlovlasý chlapec, sotva dechu popadal. Příštího dne se mladík objevil na ulici – tak se říkalo obyčejně silnici – a celá vesnice si všimla, že se tváří vážněji než obyčejně. Ten týden si koupil novou břitvu a v neděli přišel do kostela s červeným hedvábným kapesníkem v ruce a vypadal velice slavnostně. Večer navštívil jistou mladou ženu, která patřila ke stejné společenské třídě jako on – jiné ženy tam totiž nebyly –, a tenkrát mu moudrá matka té krásky poprvé v životě řekla: pane doktore Todde. Od té doby Elnathanovi nikdo jinak neříkal než doktor Todd.

Mladý doktor zůstal u svého učitele ještě rok. V té době měl čest „jezdit se starým doktorem“, třebaže obvykle jel každý jinam. Za rok se doktor Todd stal plnoletým. Zajel si do Bostonu nakoupit léky a – jak se mezi lidmi říkalo – aby navštívil tamější nemocnice. S prohlídkou bostonských nemocnic byl neuvěřitelně brzo hotov. Za čtrnáct dní byl už zase doma. Přivezl s sebou podezřele vyhlízející bednu, která silně páchla sírou.

Příští neděli se oženil a v pondělí ráno nasedl se svou ženou do saní, do nichž byl zapřažen jediný kůň. Před sebou měl dvě bed-

ny, jednu, o které byla právě řeč, a druhou, plnou prádla ušitého z doma utkaného plátna. Byl tu ještě papírem polepený kufr a na něm přivázaný červený deštník, dva úplně nové tlumoky a lepenková krabice. První zpráva, která přišla o novomanželích zněla: Elnathan se usadil jako doktor v Templetonu ve státě New York a daří se mu dobře.

Možná, že některému londýnskému soudci by bylo právnické vzdělání Marmaduka Templa k smíchu. Stejně tak by se asi absolvent leydenské nebo edinburské lékařské fakulty smál, kdyby uslyšel, jak Elnathan doktoroval. Musíme však být spravedliví jak k právníkovi Templovi, tak k doktoru Toddovi. Nebyli o nic horší než jiní zdejší jejich kolegové.

Čas a zkušenost udělaly, pokud jde o Elnathana, divy. Todd měl zdravý rozum, nebo stručně řečeno, o své pacienty se staral svědomitě a na lidech, z nichž společnost mohla mít ještě užitek, neprováděl zbytečné pokusy. Když mu však přišel pod ruku nějaký nešťastný tulák, Elnathan se nerozpakoval vyzkoušet na něm účinek kdejakého medikamentu ze své doktorské brašny. Naštěstí bylo těch léků nemnoho a většinou byly neškodné. Tak se Elnathan naučil léčit horečky a zimnice a dovedl velmi rozšafně mluvit o chvilkové horečce, o tom, jak horečka ustupuje, o střídavé tří denní horečce, o denní horečce atd. Pokud šlo o kožní choroby, které byly v nových osadách velice rozšířeny, byl pokládán za neomylného. A na celém Patentu se nenašla žena, která by si nepomyslela, že se stane matkou spíš bez manžela než bez pomoci doktora Todda. Zkrátka Elnathan stavěl na základech z písku budovu vybetonovanou praxí. Nic mu nevadilo, že materiál byl poněkud křehký. Čas od času obnovoval své základní znalosti, a poněvadž měl pozorovací talent a bystrou hlavu, snadno dovedl proměnit teorii v praxi.

Horší to už bylo s chirurgickými zákroky. V tom měl Elnathan velmi malou zkušenost, a poněvadž v tomto oboru lékařské vědy musí člověk něco umět, chce-li jej úspěšně provozovat, mladý doktor

svým schopnostem příliš nevěřil. Věděl si však rady se spáleninami – ty natíral olejem, a s velkým úspěchem trhal zkažené zuby. Dovedl také dřevorubcům sešít nějakou tu ránu a jednomu nešťastníkovi, jemuž padající strom zlomil nohu, ji dokonce uřízl. Právě při této příležitosti byly Elnathanovy nervy a odvaha podrobeny nejtěžší zkoušce. Nikdy nikomu však pomoc neodmítl. V nových osadách prováděl chirurgické zákroky – a ty zde byly velmi časté – lékař, kterého si lidé velmi chválili. Ten při operacích získal takovou zručnost, že si svou dobrou pověst opravdu zasloužil. I Elnathan několikrát provedl nějaký ten chirurgický zákrok, když chirurg nebyl doma. Zoufale se vrhl do práce, ale po celou dobu, co operoval, tvářil se vážně a důstojně a je nutno přiznat, že si nepočínal nešikovně. Jednou šlo o nějakého Milligama – právě o něm mluvil Richard, když říkal, že při amputaci držel nohu zraněného. Doktor Todd skutečně Milligamovi nohu uřízl a pacient operaci přežil. Trvalo však ještě dva roky, než si chudák Milligam přestal stěžovat, že tu jeho nohu museli pochovat ve velice malé truhle, a poněvadž tam, chuděra, nemá dost místa, on, Milligam, cítí, jak mu bolest z pohřbené nohy přechází do celého těla. Marmaduke tvrdil, že bolest způsobují asi tepny a nervy, avšak Richard, který pokládal amputaci zčásti za své vlastní dílo, tento názor ostře odmítl a prohlásil, že nejednou slyšel, jak lidé dovedou uhádnout, kdy bude pršet, podle toho, jak je bolí prsty amputovaných končetin. Po dvou třech letech – i když si Milligam stěžoval čím dál tím méně – byla noha vykopána a uložena do větší truhly. Od té doby už nikdo neslyšel Milligama naříkat. Tím jenom ještě vzrostla důvěra v doktora Todda. Jeho pověst byla čím dál tím lepší a – naštěstí pro pacienty – i jeho vědomosti se zlepšily.

Doktor Todd měl už dost zkušeností a zdařilá amputace Milligamovy nohy mu přinesla slávu, a přece když vstupoval do záměčku, měl strach. Sín byla osvětlena jako ve dne, a když ji srovnal s narychlo postavenými a chudě zařízenými příbytky, jež jako lékař navštěvoval, zjistil, že je tak nádherná a že tu je tolik dobře oblečených lidí a tolik

starostlivých tváří, že mu obvykle pevné nervy trochu povolily. Posel, který pro něj přišel, ho informoval, že jde a střelnou ránu. Když se Elnathan brodil sněhem, brašnu na zádech, představoval si, že bude mít co dělat s prostřelenými tepnami nebo s roztrhanými plícemi, možná že jsou dokonce poraněny i vnitřnosti. Jako by kráčel po bitevním poli, a ne ke klidnému domu soudce Templu.

Když vstoupil do síně, první, čeho si všiml, byla Alžběta v jezdeckém obleku, bohatě zdobeném zlatými šňůrami. Jak tu tak stála proti němu, neviděl v její krásné tváři nic než starost. Todd si ze samé roztržitosti myslel, že je to nějaký generál, který sem před chvílí přicvčel z fronty, aby se dal ošetřit. Tento dojem však trval jen chvíli. Lékař se podíval na důstojně se tvářícího soudce a potom na rozčileného Richarda, který se zalykal vztekem, že lovec odmítl jeho pomoc, chodil po síni a práskal bičem, aby si zchladil zlost. Doktor Todd pak viděl Francouze, kterého si nikdo nevšímal a který už několik minut držel židli, na niž si měla sednout Alžběta. Hned nato upoutal jeho pozornost major Hartmann. Ten si právě s největším klidem zapaloval o svíčku ve vysokém svícnu tři stopy dlouhou dýmku. Doktor Todd si prohlížel jednoho po druhém: pana Granta, jak pod lustrem listuje v nějakém rukopise, slečnu Remarkable, která si s rukama skromně zkříženými na prsou s obdivem a závistí prohlížela šaty i krásnou postavu slečny Alžběty. A konečně se zadíval na Benjamina. Ten tu stál, malý, ale sporý, široce rozkročen, ruce v bok, a lhostejně se pohupoval, jako by rány, z nichž krev jen teče, byly pro něho tou nejvšednější záležitostí. Doktor poznal, že to s tím zraněním, o němž mluvil posel, nebude tak hrozné, a uklidnil se. Dříve však, než se mohl důkladněji rozhlédnout, přistoupil k němu soudce, vlídně mu stiskl ruku a řekl:

„Vítám vás, doktore, vítám vás. Máme tu mladého muže, kterého jsem naneštěstí zranil, když jsem dnes odpoledne střílel na jelena. Musíte ho ošetřit.“

„Střílel po jelenu!“ přerušil ho Richard. „Střílel po jelenu! Ty si myslíš, že někdo může léčit, když neví, jak se to doopravdy stalo?“

Někteří lidé si myslí, že mohou bezstarostně navykládat doktorovi, co je jenom napadne.“

„Opravdu jsem vystřelil na jelena,“ odpověděl soudce a usmál se. „Musíte ho svým doktorským uměním vyléčit. Má kapsa vás za vaši námahu odmění.“

„Na jedno i na druhé je možno se spolehnout,“ poznamenal Monsieur Le Quoi a zdvořile se uklonil soudci i lékaři.

„Děkuji vám, monsieur,“ odpověděl soudce. „Jenže prodlužujeme utrpení našeho mladého muže. Remarkable, opatřte, prosím, plát-no na cupaninu a na obvazy.“

Tím skončily zdvořilostní fráze a doktor si teď začal pozorně prohlížet pacienta. Mladý lovec odložil kabát a stál tu teď v novém, prostém obleku ze světlé podomácku tkané látky. Chtěl odložit i sako, zarazil se však a podíval se na Alžbětu. Ta tu stála plna soucitu a starostí o mladého muže a ani ji nenapadlo, že by se mladík mohl před ní stydět. Lovec se lehce začervenal.

„Pohled na krev by mohl slečnu polekat, obvažte mi ránu v jiném pokoji.“

„To tedy ne,“ řekl doktor Todd. Jakmile zjistil, že nejde o nějakou vzácnou osobu, hned se mu vrátila odvaha. „K operaci je třeba silné světlo, a to tu máme. Lidé jako já, kteří museli moc studovat, nemívají zrovna nejlepšší zrak.“

Elnathan si při řeči nasadil velké brýle s ocelovou obrubou, které mu ani nepomáhaly, aby líp viděl, ani mu neškodily. Jako obvykle mu spadly na špičku maličkého ohrnutého nosu. Jeho malé šedé oči se dívaly přes obruby skel jako hvězdy vynořující se z neproniknutelných mraků. Jediná Remarkable si všimla, že si doktor nasadil brýle, a řekla Benjaminovi:

„Doktor Todd je velice příjemný a jak pěkně vypadá! Ty brejle mu opravdu sluší. Já říkám, že v brejlích každéj musí vypadat vznešeně. Moc ráda bych si je sama zkusila.“

Mladíkova slova slečnu Templovou vzpamatovala. Vytrhla se ze zamyšlení, začervenala se, kývla na mladou služku a tiše vyšla z místnosti.

Středem pozornosti se teď stal doktor a jeho pacient. Všichni se shlukli kolem mladého lovce a na tvářích těch, kteří zůstali, se objevil tu menší, tu větší zájem. Jen major Hartmann zůstal sedět. Z úst vypouštěl oblaka dýmu, pak zase obracel oči ke stropu, jako by přemýšlel o pomíjejícínosti života, a chvílemi se starostlivě zadíval na zraněného mladíka.

Elnathan, který o střelných ranách neměl ani ponětí, se začal vážně a pečlivě chystat k chirurgickému zákroku. Benjamin přinesl starou košili, podal ji lékaři a ten z ní nadělal obvazy. Pracoval přesně, obratně a vážně, vždyť šlo o důležitou operaci.

Když bylo všechno připraveno, doktor Todd vybral pečlivě kus košile, podal jej panu Jonesovi, a aniž hnul brvou, řekl:

„Tu máte, pane Jonesi. Vy se v takových věcech vyznáte. Udělal byste laskavě cupaninu? Musí být jemná a měkká. A dejte, prosím, pozor, aby se do ní nedostala bavlna, rána by se mohla zanítit. Bavlněnou nit, kterou byla košile šita, snadno poznáte.“

Richard se dal do práce. Kývl na svého bratrance, jako by chtěl říci: „Vidíš ho, beze mne se ten doktůrek neobejde,“ a začal horlivě na koleně cupovat plátno.

Doktor rozložil po stole lahvičky, krabičky s mastí a všelijaké chirurgické nástroje. Každý nástroj, který vytáhl z pouzdra z červeného marokénu, přidržel proti světlu svíčky, u které stál, a velmi pozorně si jej prohlédl. Lesklou ocel několikrát přešel červeným hedvábným kapesníkem, jako by z jejího hladkého povrchu chtěl odstranit všechno, co by choulostivé operaci mohlo být na závalu. Když se poněkud skrovný obsah pouzdra vyprázdnil, doktor vytáhl z brašen lahvičky s krásně zbarvenými tekutinami. Pak je pěkně seřadil vedle vražedně vyhlížejících pilek, nožů a nůžek. Potom se narovnal, co jen mohl, ruku si položil na záda, jako by mu měla v té

vzpřímené poloze udržet dlouhé tělo, a rozhlédl se kolem, aby se přesvědčil, jaký dojem udělala na ostatní tato výstava jeho doktorských pomůcek.

„Na mou tuši, taktore, vy máte pěknou hromádku náržadí, a ty vaše medicíny jsou jistě psíjemnější pro oko než pro břicho,“ řekl major Hartmann a jeho malé černé oči se potutelně usmívaly. V obličeji se mu ale ani sval nepohnul.

Elnathan odkašlal. Bůhví proč, možná proto, aby si dodal odvahy nebo aby si prostě vyčistil hrdlo. Jestliže šlo o to druhé, znamenitě se mu to podařilo. Otočil se k starému Němci a řekl:

„Máte pravdu, majore Hartmanne, úplnou pravdu. Moudrý člověk se vždycky snaží vyrobit léky tak, aby lahodily oku, i když se třeba žaludku moc nezamlouvají. Naše doktorské umění spočívá také v tom, pane, přesvědčit pacienta, aby užíval léky, které mu sice nechutnají, které jej však dovedou vyléčit.“ Ted' mluvil jako odborník na slovo vzatý.

„Správně! Doktor Todd má pravdu,“ řekla Remarkable. „Doslova takhle to stojí v Písmě svatém. V bibli se dočtete, jak věci ústům sladké vnitřností jsou přehořké.“

„Pravda, pravda,“ přerušil ji trochu netrpělivě soudce. „Náš mladý host však nestojí o to, abychom ho – když mu chceme pomoci – něčím šidili. Na očích mu vidím, že už má těch našich řečí dost.“

Mladíkovi nemusel nikdo pomáhat. Bez cizí pomoci obnažil rameno. Ránu, která přestala krváčet, bylo zřetelně vidět. Doktor Todd si ji zběžně prohlédl a řekl si, že to rozhodně není tak strašná záležitost, jak si ze začátku myslel. To mu ještě přidalo odvahy. Přistoupil k pacientovi a snažil se zjistit, kde brok vlastně vězí.

Remarkable později při kdejaké příležitosti podrobně líčila tuto slavnou operaci. Vyprávěla: „A potom vám doktor vytáhl z futrálu takovou dlouhou věc, vypadalo to jako jehlice na pletení, na jednom konci to mělo knoflík. Potom to vrazil tomu mladíkovi do rány. Ten mladej v tý chvíli vypadal hrozně. Udělalo se mi špatně a já myslela,

že omdlím. Potom doktor vrazil ten nástroj tomu člověku rovnou do ramene a druhou stranou vypadla kulka. Tak doktor Todd toho mladýho muže vyléčil. Kulku, kterou do něho vpálil sudí, z něho dostal jakoby nic, jako když si člověk vyndá jehlou třísku.“

Tak to tedy viděla slečna Remarkable. A tak nějak to asi viděla většina přítomných, neochvějně věřících v Elnathanovu obratnost. Ve skutečnosti to však bylo jinak.

Když se doktor pokusil vpravit do rány nástroj, který tak přesně popsala Remarkable, mladý muž se tomu rozhodně, pln opovržení vzepřel.

„Myslím, doktore,“ řekl, „že celá věc je jasná a že nemusíte nic vyšetřovat. Kost není zasažena, brok zůstal vězet pod kůží. Podle mého názoru nebude těžké ho vyjmout.“

„Pán to ví sám nejlíp,“ řekl doktor Todd a odložil svůj nástroj. Tvářil se při tom, jako by ho chtěl použít jen proto, že se to obvykle tak dělá. Otočil se k Richardovi a velmi pečlivě a uvážlivě začal prsty zkoušet, jestli je cupanina dost měkká. „Podivuhodně dobře rozcupováno, pane Jonesi. To je snad ta nejlepší cupanina, jakou jsem kdy viděl. Potřebuju vaši pomoc, milý pane, podržíte pacientovu paži, až se pokusím operativně brok vyjmout. Jsem přesvědčen, že sotva kdo z přítomných pánů by dovedl udělat tak pěknou cupaninu jako pan Jones.“

„To máme v rodině,“ poznamenal Richard a ochotně vstal, aby udělal, oč ho doktor požádal.

„Můj otec a před ním už můj dědeček byli slavní chirurgové. Ti nebyli jako tady Marmaduke, nedovedli se nafouknout pro kdejakou maličkost. Jako třeba tenkrát, když se tady sudímu podařilo napravit vymknutý kyčelní kloub chlapíkovi, kterého shodil kůň. To jste tady ještě nebyl, doktore. Otec a děd byli lidé studovaní, tyhle věci se učili půl svého života. Dědeček studoval dokonce na lékařské fakultě a byl nejlepší v celé zemi – chci říct v celém okolí.“

„Tak je to na světě, pane,“ ozval se Benjamin. „Když se člověk chce stát lodním důstojníkem, nesmí si myslet, že stačí vlízt na horní palubu oknem kajuty. Jsou dvě cesty, jak se vyšplhat až na stožár. Nejlepší začít od piky, skromně a bez velkého křiku. Tak, jak jsem to udělal já. Začal jsem jako děvče pro všechno, dovolili mi tak nanejvýš stáhnout plachty. A nakonec jsem to dotáh tak daleko, že mi kapitán svěřil klíč od skladiště, kde byly zásoby pro celou loď.“

„Benjamin, to je člověk na pravém místě,“ pokračoval Richard. „Myslím, že na lodích, na kterých sloužil, měl mockrát příležitost vidět, jak někomu vytahují kulku z těla. Mohl by proto držet umývadlo. Jemu trochu krve jistě vadit nebude.“

„Správně, pane, máte úplně pravdu,“ řekl bývalý stevard. „Často jsem viděl, jak doktoři vytahují všelijaké kulky, kulatý, rozstřípnutý, a taky dělový koule. Jednou jsem byl při tom, když doktor vyřízl ze stehna jednoho kapitána dvanáctilibrovou kouli. Ten kapitán byl krajan pana Le Quoi.“⁹

„Říkáte, že vytáhl z lidského stehna dvanáctilibrovou kouli?“ divil se pan Grant, odstrčil kázání, které si znovu a znovu pročetl, a posunul si brýle na horní okraj čela.

„Ano, vážila dvanáct liber,“ opakoval Benjamin a sebevědomě se rozhlédl kolem. „Dvanáct liber! Ano! Takovou kouli dostanete z lidského těla jedna dvě, jen když víte, jak na to. Zeptejte se pana Jonese, ten už přečet pěknou hromádku knih, jen se ho zeptejte, jestli se o něčem takovém někde nedočte.“

„Není pochyb o tom, že byly provedeny operace ještě závažnější,“ poznamenal Richard. „Naučný slovník se zmiňuje o případech, jak jistě víte, doktore Todde, kterým se ani věřit nechce.“

---

9 Možná, že čtenáře zarazí toto Benjaminovo prohlášení, avšak lidé, kteří žili v amerických osadách, často slyšeli o podobných výkonech Evropanů, a ani je nenapadlo o nich pochybovat.

„Tak, tak. V takovém slovníku najdete neuvěřitelné věci,“ odpověděl Elnathan. „Lhal bych ale, kdybych tvrdil, že jsem viděl vyopero-
vat něco většího než kulku z obyčejné ručnice.“

Co si takto povídali, doktor nařízal kůži na rameni mladého lovce. Objevil se brok. Elnathan vzal lesknoucí se kleště a chystal se brok vyjmout. Vtom se ale pacient nenadále pohnul a brok sám od sebe vypadl. Ted' se uplatnila chirurgova dlouhá paže a široká ruka. Jedna ruka se natáhla, chytila brok a druhá udělala velice neurčitý pohyb, takže diváci zůstali na pochybách, jak velký podíl měl lékař na odstranění broku. Richard však věc rozhodl s konečnou platností:

„Výborně, doktore! V životě jsem neviděl tak skvěle vyjmout střelu z lidského těla. Jsem přesvědčen, že Benjamin je stejného mínění jako já.“

„Jen co je pravda, bylo to provedeno dokonale,“ odpověděl Benjamin. „Ted' už doktor jenom zacpe díru a mladík propluje všemi vichřicemi, s jakejma se člověk setkává v těchto horách.“

„Děkuju vám, doktore, za všechno, co jste pro mne udělal,“ řekl mladík trochu upjatě. „Ale už je tu člověk, který se o mne postará a který vám všem, pánové, uspoří další starost o mne.“

Všichni se překvapeně ohlédli. Ve dveřích stál indián John.

Kapitola VII

*Až sem od pramenů Susquehanny spěl
z lesů, kde divoši zvěř svou loví,
roucho žlutými šňůrami přepásané měl
pastýř ve zdejším kraji zcela nový.*

— Freneau

Než se Evropané nebo – abychom to řekli přesněji – než se křesťané zmocnili půdy, která patřila domorodcům, celá ta část země, v níž leží státy Nové Anglie a Atlantské střední státy na východní straně Alleghanských hor, byla obývána dvěma velkými indiánskými národy, z nichž vzešly přčetné kmeny. Poněvadž se však tyto národy od sebe lišily jazykem a nepřestaly mezi sebou válčit, nikdy se nesjednotily. Běloši si některé kmeny násilnými výpravami podmanili. Tím byla ohrožena nejen politická existence indiánů, ale i jejich existence fyzická.

Tyto dvě velké skupiny indiánů tvořilo jednak Pět, neboli jak se později říkalo, Šest národů se svými spojenci, jednak Lenni Lenapové neboli Delawarů. K nim se počítalo několik dalších kmenů, které odvozovaly svůj původ od Delawarů. Angloameričané říkali první skupině Irokézové nebo také Šest národů, ujal se ale také název Mingové. Nepřátelé jim říkali Mengwové nebo Makvajové. Tato skupina sestávala z těchto kmenů nebo – jak je jejich spojenci rádi nazývali, aby zdůraznili jejich důležitost – z těchto národů: Mohawků, Oneidů, Onondagů, Cayugů a Seneků. Jejich význam v konfederaci odpovídal pořadí, v němž jsme je vyjmenovali. Tuskarorové byli přijati do konfederace skoro sto let po jejím založení. Tehdy počet členů konfederace stoupl na šest.

Nejvýznačnějšími kmeny, které patřily k národu Lenni Lenapů neboli Delawarů, jak je nazývali běloši proto, že svůj velký poradní oheň zapalovali na březích řeky Delawaru, byli kromě Delawarů Mohykáni neboli Mohegani a Nantikokové neboli Nentigové. Nantikokům patřilo území ležící v povodí Chesapeakského zálivu a mořské pobřeží. Mohegani obývají kraj mezi řekou Hudsonem a oceánem, včetně velké části Nové Anglie. Není divu, že tyto dva kmeny byly první, které Evropané zbavili půdy.

Boje o toto území oslavujeme jako války krále Filipa, avšak mírumilovná politika Williama Penna neboli Miquona, jak ho nazývali domorodci, dosáhla svého cíle s menšími nesnázemi a mnohem jistěji. Když domorodci pomalu mizeli ze země Moheganů, několik roztroušených rodin hledalo útočiště u poradního ohně svého mateřského kmene, to jest u Delawarů.

Tomuto kmeni pohrdlivě říkají jeho nepřátelé Mingové neboli Irokézové, *ženy*. Když totiž Delawarům nepřálo válečné štěstí, utekli se ke lsti, jen aby zvítězili. Podle úmluvy se měli Delawari věnovat výhradně mírovému zaměstnání a obranu své vlasti měli svěřit *mužům*, to jest bojovným kmenům Šesti národů.

Tak tomu bylo až do revoluce, kdy Lenni Lenapové formálně získali samostatnost a hrdě prohlásili, že jsou zase bojovníky, *muži*. Avšak indiáni se velmi těžce podřizují nějakým zákonům nebo předpisům. Když někteří bojechtiví a nepoddajní moheganští náčelníci poznali, že boj s bělochy je marný, uchýlili se do země svých praotců, a tam s sebou přinesli některé vynikající vlastnosti svého kmene. Tito náčelníci udržovali bojovného ducha Delawarů a někdy vedli malé tlupy do boje proti svým starým nepřátelům nebo proti těm, kdo se jim znelíbili.

Zvlášť jeden rod vynikal mezi těmito bojovníky udatností a všemi těmi vlastnostmi, pro něž bývali oslavováni indiánští hrdinové. Avšak válka, čas, nemoci a bída způsobily, že řady bojovníků tohoto rodu velmi prořídly. A v domě Marmaduka Templa se teď objevil

jediný představitel tohoto kdysi tak slavného rodu. Dlouho byl spojencem bělochů, zejména za válek Angličanů s Francouzi o kolonie v Americe. V době, kdy ho běloši potřebovali, kdy mu lichotili a kdy si ho vážili, stal se křesťanem. Při křtu přijal jméno John. Za poslední války celý jeho rod velmi utrpěl. Všichni, s nimiž byl spjat rodinnými pouty, byli od něho odloučeni vpádem nepřítele. A když poslední zbytky jeho národa uhasily své ohně v horách Delawarů, zůstal sám. Rozhodl se, že složí své kosti v zemi, kde jeho předkové tak dlouho žili a vládli.

V horách, které obklopovaly Templeton, se však objevil teprve před několika měsíci. Snad nejvřeleji byl uvítán ve srubu starého lovce. Poněvadž Kožená punčocha převzal mnohé indiánské zvyky, nikdo se nepodivil, že si ti dva tak rozumějí. Oba bydleli pod jednou střechou, jedli stejnou stravu, a většinou co dělal jeden, dělal i druhý.

Už jsme řekli, jaké bylo křestní jméno tohoto starého náčelníka. Když však hovořil s Nattym jazykem Delawarů, sám si říkal Čingačgúk, což přeloženo znamená Velký had. Toto jméno si získal v mládí svou obratností a udatností v boji. Když však jeho čelo poznamenaly vrásky stáří a když zůstal sám, poslední svého rodu, poslední svého kmene, těch několik Delawarů, kteří ještě žili u pramenů své rodné řeky, mu dalo smutné jméno Mohegan. Možná, že zvuk toho jména probouzel v tomto obyvateli pralesa hluboký smutek, snad mu připomínal jeho vymírající národ. Sám toho jména užíval málokdy, vlastně nikdy, leda při zvlášť slavnostních příležitostech. Avšak osadníci, jak to dělají křesťané, spojili jeho křestní jméno s jménem jeho kmene. Znali ho jako Johna Mohegana nebo prostě jako indiána Johna.

Poněvadž Mohegan žil dost dlouho mezi bělochy, převzal něco z jejich zvyků. Tak jako všichni indiáni, kteří se stýkali s Angloameričany, chtěl se i on strojit jako běloši, a tak jeho oděv byl napůl indiánský, napůl evropský. Přestože byl venku mráz, neměl nic na

hlavě. Jen spousta dlouhých, černých vlasů mu zakrývala obličej. Dokonce i po tvářích mu visely vlasy, snad je nechával schválně růst, aby jimi jako závojem zakryl stud ušlechtilé duše, truchlící nad bývalou slávou. Kdyby poodhrnul vlasy, objevilo by se vysoké, široké, krásné čelo. Nos měl římský, jeho chřípí se dovedla i teď – Moheganovi bylo už sedmdesát let – rozšířit právě tak, jak tomu bývalo v době jeho mládí. Široká, sevřená ústa svědčila o pevné vůli. Když promluvil, objevily se dvě řady zdravých, bílých, pravidelných zubů. Bradu měl velkou, ale nikoliv nepěkně velkou. Široké, vyčnívající lícni kosti byly neklamnou známkou, že Mohegan je indián. Oči nebyly velké, avšak jak se teď rozhlížel po síni, jejich černé zřítelnice zářily ve světle svic jako dvě ohnivé jiskry.

Jakmile indián upozoroval, že si ho lidé, kteří obklopili mladého lovce, všimli, shodil z ramen pokrývku, zahalující horní část jeho těla. Pokrývka, připevněná v pase opaskem ze stromové kůry, se svezla přes nohavice z nevydělané jelení kůže.

Jak tak pomalu kráčet dlouhou síní, každý si musel s obdivem všimnout, jak důstojně si ten člověk počíná. Indiánova ramena a tělo až k pasu byly úplně nahé. Jen na krku měl zavěšenu na řemínku z jelenice stříbrnou Washingtonovu medaili. Klenutá hrud' byla pokryta přechetnými jizvami. Ramena měl široká, avšak paže byly bez svalů – bylo vidět, že ten člověk nepracuje těžce. Medaile byla jeho jedinou okrasou. V ušních boltcích měl proříznuty velké otvory, které svědčily o tom, že v nich kdysi nosíval nějaké ozdoby. V ruce držel košíček z bílých jasanových proutků, pomalovaný fantastickými černými a červenými ornamenty.

Když přišel blíž, všichni ustoupili, aby se mohl dostat k mladému cizinci. Indián nepromluvil, jen rychle prohlédl rameno mladého lovce a potom se pronikavě zadíval na soudce Templa. Ten byl velmi udiven chováním obyčejně pokorného a klidného indiána, podal mu však ruku a řekl:

„Vítám tě, Johne. Myslím, že ten mladík věří víc tobě než doktorovi. Ba nechce ani dovolit, aby mu náš dobrý přítel doktor Todd ránu obvázal.“

Mohegan odpověděl celkem dobrou angličtinou, avšak tiše, monotónním, hrdelním hlasem:

„Synové Miquonovi neradi vidí krev, a přece byl Mladý orel zraněn rukou, která by se neměla dopouštět zlého.“

„Mohegane! Starý Johne!“ soudce byl překvapen. „Snad si nemyslíš, že má ruka někdy vědomě prolila lidskou krev? Styď se, styď se, starý Johne! Mohl ses už naučit něčemu lepšímu!“

„I v nejlepším srdci někdy žije zlý duch,“ odpověděl John. „Vím, že můj bratr mluví pravdu. Jeho ruka nikomu úmyslně nevzala život. Ani tenkrát to neučinila, když synové velkého anglického otce doruda zbarvili vody krví jeho lidu.“

„Jistě si vzpomínáš, Johne, na příkaz našeho spasitele: ‚Nesud'te a nebudete souzeni,‘“ řekl velmi důstojně pan Grant. „Proč by soudce ubližoval mladému muži, kterého ani nezná a který mu nemůže ani uškodit ani prospět?“

John vyslechl pastora pozorně. Když Grant domluvil, natáhl ruku a slavnostně prohlásil:

„Můj bratr to neudělal. Můj bratr je nevinný.“

Marmaduke se usmál a pevně stiskl ruku, kterou mu indián podával. Byl indiánovým podezřením nepříjemně překvapen, ale teď se už nehněval. Zraněný mladík se zatím s neskrývaným zájmem díval z jednoho na druhého. Když se indián se soudcem Templem stiskem ruky smířili, Mohegan se dal do práce. Doktor Todd se nijak nezlobil, že se mu plete do řemesla. Ušklíbl se, jako by chtěl říci, že teď, když to nejdůležitější bylo vykonáno, každé dítě dovede udělat, co udělat ještě zbývá. Stejně jsou to jenom pacientovy vrtochy. V tom smyslu také něco zašeptal panu Le Quoi.

„Naštěstí jsme ten brok vyndali dřív, než přišel indián. Ránu dovede obvázat každá bába. Slyšel jsem, že ten mladík bydlí s Johnem

a s Nattym Bumpem. Vždycky je líp pacientovi vyhovět, musíme to ale udělat taktně – opakuju: taktně, monsieur.“

„To je zcela samozřejmé,“ odpověděl Francouz. „Vy velice dobrá lékaš, pane Todd. Já myslím, že ten starší dáma by mohla dobře udělat to, co vy tak šikovně začala.“

Richard si ale velice vážil toho, co Mohegan dovedl, zvlášť jak uměl léčit rány. Potlačil v sobě všechnu samolibost, přistoupil k němu a řekl:

„Mohegane! Vítám tě, příteli. Jsem rád, že jsi přišel. Když se má říznout do masa, ať to dělá doktor, jako je tady náš Todd. Pokud jde ale o hojení ran, s tím si nejlíp vědí rady zdejší lidé. Pamatuješ se, John, jak jsme spolu napravili Nattymu Bumpovi malíček, když lezl za zastřelenou koroptví a spadl ze skály? Dodnes nevím, jestli jsem ji zastřelil já, nebo Natty. Vystřelil první, koroptev se snesla a pak se znovu zvedla, právě když jsem stiskl spoušť. Určitě to byla má koroptev, ale Natty tvrdil, že tu velkou ránu nemohly udělat broky a že on po koroptvi vystřelil z kulovnice. Jenže já tenkrát střílel z brokovnice, která měla nepatrný rozptyl. Když jsem z ní střílel do prkna, zůstala v něm díra, jako bys střílel z kulovnice. Nechceš, abych ti pomohl, John? Víš, že se v těchhle věcech vyznám.“

Mohegan poslouchal trpělivě, a když Richard domluvil, podal mu košíček se svými léky a posunkem ho požádal, aby jej podržel. Pan Jones byl s úkolem, kterým ho pověřil indián, docela spokojen. Když později o této události vyprávěl, říkával: „Doktor Todd a já jsme vyřízli kulku, ránu pak už obvázal indián John.“

Když se teď mladík ujal Mohegan, choval se pacient už mnohem trpělivěji, než když na něm prováděl chirurgický zákrok doktor Todd. Ale ani té trpělivosti nebylo nijak zvlášť třeba; John dobře věděl co a jak. Rychle přiložil na ránu lék – rozemletou stromovou kůru smíchanou se šťávou nějakých lesních bylinek.

U domorodých kmenů, které žily v lesích, byly dva druhy lékařů. Jedni věřili v nadpřirozenou moc – ti byli uctíváni víc, než si zaslou-

žili, druzí toho opravdu o lidských nemocech věděli hodně a zejména, jak to říkal Natty, „se vyznali v léčení ran a pohmožděnin“.

Zatímco John s Richardem přikládali obvaz na ránu, Elnathan si velmi zvědavě prohlížel obsah Moheganova košíčku, který mu pan Jones ze samé horlivosti, aby i on se mohl zúčastnit lékařského výkonu, vrazil do rukou. Sám držel jeden konec obvazu. Todd zjistil, že jsou tam všelijaké kousky dřeva a kůry. Docela klidně si jich několik vzal – možná, že by o tom byl nikomu nic neřekl. Když ale viděl, že ho Marmaduke pozoruje, zašeptal mu:

„Nedá se popřít, pane soudce, že indiáni dovedou léčit, když ovšem nejde o nic vážného. Své medicínské vědomosti předává jedna generace druhé. Dokonce i rakovinu a vzteklinu dovedou indiáni dobře léčit. Tenhle kousek kůry si vezmu domů, rád bych zjistil, co to vlastně je. Ta kůra určitě rameno toho mladíka nezahojí, možná ale, že je dobrá proti bolesti zubů nebo proti revma nebo proti něčemu jinému. Člověk nesmí pohrdnout žádnou vědomostí. I od toho indiána se může něčemu naučit.“

Pro doktora Todda bylo štěstím, že jeho názory byly tak liberální, proto se doktor stále přiučoval něčemu novému. Kůru, kterou vzal z indiánova košíčku, podrobil trochu nezvyklému zkoumání. Místo aby provedl analýzu Moheganova léku, přidával jej k jiným látkám, a nakonec se mu přece jenom podařilo zjistit strom, ze kterého indián kůru vzal.

Asi za deset let po této příhodě, kdy se civilizace se všemi svými vymoženostmi už vplížila, nebo lépe řečeno vtrhla do osad v těchto divokých horách, došlo k souboji a jeden ze soků byl zraněn. Elnathan přiložil na ránu mast, která voněla jako kůra stromů, ze které Mohegan kdysi vyrobil svůj lék. A za dalších deset let, kdy se Anglie znovu dostala se Spojenými státy do války, když vojsko ze západní části státu New York vytáhlo do boje, byl Elnathan díky těm dvěma operacím už tak znám, že doprovázel armádu jako vojenský chirurg.

Když Mohegan přiložil na ránu kůru, ochotně dovolil, aby Richard obvaz sešil. S jehlou a nití toho indián mnoho nedokázal. Pln důstojnosti ustoupil a čekal, až jiný dílo dokončí.

„Podejte mi nůžky,“ řekl pan Jones, když pečlivě ovinul kolem mladíkova ramene plátno a obvaz zašil. „Podejte mi nůžky, musím ještě ustrihnout tenhle kousek niti, mohl by se dostat do rány a rána by začala hnisat. Vidíš, Johnne, cupaninu, kterou jsem udělal, jsem vložil mezi dvojí plátno. Není pochyb o tom, že kůra je při hojení to hlavní, ale cupanina udržuje ránu v teple. Nikdo nedovede udělat tak dobrou cupaninu jako já. V cupování se mi na Patentu nikdo nevyrovná. Jak bych to nedovedl, vždyť už můj dědeček byl doktor a můj otec měl pro medicínu zvlášť velké nadání.“

„Tady jsou nůžky,“ řekla Remarkable a vytáhla zpod zelené mohérové sukně nůžky. Na první pohled bylo vidět, že jsou tupé. „Namouduši, dobře jste ten hadr sešil, ženská by to líp nedovedla.“

„Ženská, ženská,“ opakoval uraženě Richard. „Copak ženské mají o těchhle věcech vůbec ponětí? Nejlepší důkaz, co dovedou, jste zrovna vy. Kdo kdy viděl, aby, když se jedná o chirurgický zákrok, vzal na to někdo takovéhle nůžky? Doktore Todde, půjčte mi laskavě nůžky, co máte v tašce. Tak, mladý muži, teď to bude v pořádku. Střela byla vyjmuta velice čistě. Neměl bych to říkat, protože jsem při tom pomáhal – a rána je obvázána opravdu jedinečně. Brzo budete jako rybička. Ovšem, ten prudký pohyb, kterým jste strhl mé koně, vám může ještě pomoci k nějakému tomu zánětu v rameni. Myslím si ale, že to bude v pořádku. Uvidíte, bude. Byl jste trochu rozčilen a neumíte s koňmi zacházet. Dobrý úmysl tu byl, a tak vám odpouštím. Jsem přesvědčen, že všechno bude v pořádku.“

„Je tedy, pánové, zbytečné, abych vás dál okrádal o váš vzácný čas a zneužíval vaši trpělivosti,“ řekl mladík. Vstal a začal se oblékat. „Zbývá vyřídit jen jedno: rád bych věděl, pane soudce, komu patří jelen.“

„Jelen je tvůj,“ řekl Marmaduke. „Jsem ti dlužen mnohem víc než ten kousek zvěřiny. Přijď sem ráno a popovídáme si o tom. A také o mnohem důležitějších věcech – Alžběto, zařid', aby ten mladík dostal najíst, ještě než půjdeme do kostela. A Aggy ať připraví saně, aby ho odvezl k jeho příteli.“ Jakmile se Alžběta dozvěděla, že je po operaci, vrátila se do síně.

„Ale já nemohu odejít, dřív než dostanu alespoň kus toho jelena,“ odpověděl rozpačitě mladík. „Říkal jsem vám už, že ho potřebuju.“

„Nebudeme přece malicherní,“ vmísil se do řeči Richard. „Soudce vám ráno zaplatí za celého jelena. Remarkable, dejte tomu hochovi, kromě hřbetu, celé to zvíře. Podle mne můžete být rád, že to dopadlo, jak to dopadlo. Byl jste sice postřelen, ale nebudete z toho mít žádné následky. Ránu jsme vám obvázali, jak jsme nejlíp dovedli. Možná že by vám to tak neudělali ani v nemocnici ve Filadelfii. Jelena jste prodal pěkně draho a přitom si ho můžete nechat skoro celého, i s kůží. Marku, řekněte Tomovi, aby mu dal taky kůži. A ráno vemte kůži a přineste mi ji, dám vám za ni půl dolaru nebo nejmíň tři a půl šilinku. Taková kůže se mi zrovna hodí. Potáhnu jí sedlo pro sestřenku Alžbětu.“

„Děkuju vám za vaši štědrost. Víím také, že musím být vděčný za to, že to nedopadlo hůř,“ odpověděl mladík. „Vy si však chcete nechat právě tu část jelena, kterou chci já. Hřbet musím dostat já.“

„Musím!“ opakoval Richard. „To slovo se polyká hůř než jelení parohy.“

„Ano, musím,“ opakoval mladík. Rozhlédl se sebevědomě kolem, jako by se chtěl přesvědčit, jestli se někdo opovází upírat mu jeho právo. Když se však jeho oči setkaly s Alžbětiným udiveným pohledem, pokračoval mírněji: „Musím, jestli si ovšem člověk může nechat to, co zastřelil, a jestli je ještě pořád vlastnictví chráněno zákonem.“

„Je,“ soudce Temple byl mladíkovou řečí překvapen. „Benjamine, dejte naložit na saně celého jelena. A zařid'te, aby se ten mladík do-

stal do srubu Kožené punčochy. Jistě se nějak jmenuješ, mladý muži. Uvidím tě ještě, abych ti mohl vynahradit, co jsem ti udělal?“

„Jmenuju se Edwards,“ odpověděl lovec. „Oliver Edwards. Není těžké mě potkat, bydlím nedaleko a nebojím se ukázat, protože jsem nikdy nikomu neublížil.“

„Zato my jsme ublížili vám, pane,“ řekla Alžběta. „Otce bude velmi mrzet, že nechcete dovolit, abychom vám pomohli. Byl by rád, kdybyste ráno přišel.“

Mladý lovec se zadíval na krásnou dívku tak upřeně, že celá zčervenala. Hned se však vzpamatoval, sklonil hlavu, sklopil oči a odpověděl:

„Přijdu tedy ráno k panu Templovi. Přijímám také jeho nabídku, že mi půjčí saně, abyste viděli, že se nezlobím.“

„Že se nezlobíš?“ opakoval udiveně soudce. „Já jsem tě přece nechtěl postřelit. Nemáš tedy důvod, aby ses na mne zlobil.“

„Odpust' nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim viníkům,“ poznamenal pan Grant.

Chvilí stál mladík zamyšleně, potom se rozhlédl temnýma očima zlostně po síni, hluboce se pastorovi uklonil a odešel. Tvářil se tak nepřístupně, že se ho nikdo neodvážil zadržet.

„Člověk by nevěřil, že se takový mladík dovede tak zatvrdit,“ řekl Marmaduke, když se za mladým mužem zavřely dveře. „Dá se to vysvětlit jedině tím, že ho rána ještě bolí, proto také ten pocit křivdy. Jindy se jistě chová líp. Uvidíš, že s ním bude ráno lepší řeč.“

Alžběta, které byla tato slova určena, neodpověděla. Šla na druhý konec síně a upřeně se dívala na zem, na ručně tkaný anglický koberec. Zato Richard zapráskal bičem, sotva mladík zmizel ve dveřích, a vykřikl:

„Víš, Duku, můžeš si dělat, co chceš, ale já, dřív než bych dal ten hřbet tomu klukovi, byl bych hájil své právo na něj. Copak ti nepatří hory a údolí kolem? Nejsou to tvé lesy? Jakým právem střílí ten chlap nebo Kožená punčocha bez tvého svolení v lesích,

kteřé patří tobě? Znáám případ, kdy jeden farmář v Pensylvánii poručil nějakému lovcí, aby hleděl zmizet z jeho farmy. Udělal to bez velkých cavyků, jako kdybych já řekl Benjaminovi, aby přiložil do kamen. – Mimochodem, Benjamíne, podívejte se, kolík stupňů ukazuje teploměr. – Když tohle smí udělat člověk na farmě, která má všehovšudy sto akrů, jakou moc teprve musí mít člověk, kterému patří šedesát tisíc akrů – vlastně sto tisíc, když počítám pozemky, které jsi nedávno přikoupil? – Tady Mohegan, ten tu nějaké právo má, protože patří k původním obyvatelům Ameriky. Ale ten už toho, chudák, se svou ručnicí moc nepostřílí. Jak je to ve Francii, Monsieur Le Quoi? Může si tam každý běhat s flintou po cizích pozemcích jako tady? A střílet zvěř, takže na toho, komu pozemek patří, nezbude nic nebo skoro nic?“

„Hrome, to ne, pane Dick,“ odpověděl Francouz. „My ve Francii nedáváme žádná volnost, jenom dámě, to ano.“

„Ano, ano, ženským, to já vím,“ řekl Richard. „To je ten váš salický zákon. Já přečtu, pane, kdejakou knihu. O Francii, stejně jako o Anglii, o Řecku nebo o Římě. Kdybych já byl na Dukově místě, vyvěsil bych zítra ráno vyhlášku, že v mých lesích nesmí nikdo střílet ani pytláčit. Sestavil bych tu vyhlášku sám, ani hodinu by mi to netrvalo, a byl by pořádek hned.“

„Poslyšte, Richarde,“ řekl major Hartmann a klidně vyklepal popel z dýmky do plivátka vedle sebe, „já sem šil setumtesát pět let na Mohawku a v lesích. Je lepší pochátat se s táplem než s lovcem. Ty maj flintu a to je víc než sákon.“

„Copak Marmaduke není soudce?“ řekl uraženě Richard. „Nač dělá soudce, když neplatí zákon? Aby hrom do toho chlapa! Nejraději bych na něj podal ráno žalobu u smírčího soudce Doolittla, že mi kazil koně. Já se jeho flinty nebojím. Já taky umím střílet. Často jsem trefil dolar na dvě stě padesát yardů.“

„Dolarů, které jsi netrefil, bylo víc než těch, které jsi trefil, Dicku,“ řekl vesele pan Temple. „Teď ale půjdeme k večeři, která, jak vidím

Remarkable na obličej, je hotova. Monsieur Le Quoi, nabídněte rámě slečně Templové. Jdi první, mé dítě.“

„Ach, ma chère Mam’selle, comme je suis enchanté!“ řekl Francouz. „Il ne manque que les dames de faire un paradis de Templeton.“¹⁰

---

10 Má drahá slečno, jsem okouzlen. V Templetonu chyběly jen dámy, aby se stal rájem. *Pozn. překl.*

Kapitola VIII

*Nebot' zde se vyhnanci z celého setkávali světa
a přátelsky se dovedli každou domluvit řeči.*

— Campbell

Seznámili jsme čtenáře s hlavními osobami tohoto příběhu. Poznali jejich různé povahy a dověděli se také, k jaké národnosti patří. Aby naše vyprávění bylo co nejvěrnější, vylíčíme stručně, co nás přimělo k tomu, abychom předvedli tak pestrrou směs *dramatis personae*¹¹.

V době, kdy se odehrává náš příběh, byla Evropa na počátku hnutí, které později otřásló jejím politickým zřízením až do základů. Ludvík XVI. byl popraven a tisíce Francouzů bylo přinuceno hledat útočiště v dalekých zemích. Mezi těmi, kteří uprchli z Francie a z ostrovů, které jí patřily, do Spojených států amerických, byl muž, o němž jsme se už zmínili. Říkali mu Monsieur Le Quoi. Uprchlíkům se zde valně nedařilo, ale Monsieur Le Quoi na tom nebyl nejhuř. Přiznal, že toho mnoho nemá, ale i to málo stačilo, aby nakoupil zboží a aby si otevřel obchod.

Marmaduke byl člověk veskrze praktický a vyznal se ve všem, co mohlo osadníky zajímat, a tak na jeho radu nakoupil Monsieur Le Quoi látky, koloniální zboží, střelný prach, tabák, mnoho výrobků ze železa, hlavně nožů, kádí na draslo, třínožek, na něž se v krbu klade dřevo, dále obrovskou sbírku nádobí podřadného druhu a nejnevídanějších tvarů a mnoho jiných věcí, které lidský důmysl vynalezl jen proto, aby jich člověk užíval. Nezapomněl přitom ale ani na věci přepychové, jako zrcadla a drnkačky. Když měl tuto sbír-

---

11 Osoby vystupující v divadelní hře nebo románu. Pozn. překl.

ku drahocenností pohromadě, postavil se za pult a s podivuhodnou přizpůsobivostí se vpravil do svého nového povolání se stejným půvabem jako do všeho, co kdy v životě dělal. Pro svou vlídnost a zdvořilost se stal velmi oblíbeným. Navíc ženy zjistily, že pan Le Quoi má vkus. Kalikové látky, které jim nabízel, byly nejkrásnější, přesněji řečeno nejnápadnější ze všech, které kdy byly do Ameriky dovezeny. Nad cenou, kterou za své zboží žádal „tak roztomilý člověk“, se nikdo nepozastavoval. Díky tomu všemu se majetkové poměry pana Le Quoi den ze dne lepšily a osadníci brzo pokládali Francouze za druhou nejdůležitější osobnost na „Patentu“.

Slovem „Patent“, kterého jsme už použili a často ještě použijeme, se rozumí území, které bylo původně „královským patentem“ přiděleno starému majoru Effinghamovi a které později koupil Marmaduke Temple jako konfiskát. Slovo „Patent“ se vžilo ve všech *nových* částech státu a obyčejně bylo spojováno se jménem majitele. Říkalo se proto „Templův nebo Effinghamův Patent“.

Major Hartmann byl potomkem muže, který spolu s několika svými krajany a s jejich rodinami se odstěhoval od břehů Rýna na břehy Mohawku. Bylo to za vlády královny Anny. Jejich potomci žili teď v míru a blahobytu na úrodných březích té krásné řeky.

Němci neboli „High Dutchers“, jak jim lidé říkali, aby je rozlišili od původních holandských kolonistů – „Low Dutchers“, byli zvláštní lidé. Byli vážní jako Holanďané, ale nebyli tak flegmatictí.

Fritz neboli Frederick Hartmann představoval souhrn všech nectností, slabostí a předností svého národa. Byl prudký, ale zamklý, tvrdohlavý a k cizím lidem nedůvěřivý. Odvahy měl vždycky dost, byl poctivý a věrný. Byl pořád stejný, jen občas se přestal tvářit vážně a stal se z něho veselý člověk. Po měsících vážnosti dovedl se celé týdny radovat. S Marmadukem Templem se brzo spřátelil; z lidí, kteří nemluvili německy, nevěřil nikomu kromě něho. Čtyřikrát do roka opouštěl svůj nízký kamenný dům na břehu Mohawku a podnikal třicet mil dlouhou cestu přes hory k bráně templeton-

ského záměčku. Zůstal tam obyčejně týden a po celou tu dobu vedl zábavný život, hlavně zásluhou pana Richarda Jonese. Ted' přijel zas jako vždy o Vánocích a nebyl ve vsi ještě ani hodinu, když ho Richard vyzval, aby nasedl do saní a jel s ostatními naproti soudci a jeho dceři.

Než seznámíme čtenáře s panem Grantem, musíme povědět několik slov o krátkých dějinách osady.

Lidé, jak víme, se snaží uspokojit nejdříve své materiální potřeby, potom se teprve věnují věcem duchovním. Během prvních let se obyvatelé Templova Patentu pramálo starali o náboženství. Kolonisté sem však většinou přišli ze států Connecticutu a Massachusetts, a oba ty státy byly známy svou pobožností. A tak sotva se začalo přistěhovalcům líp dařit, vraceli se k zvykům svých předků, které jim byly tak drahé. Není divu, že náboženské názory osadníků byly různé. Vždyť se tu sešli lidé nejrůznějších vyznání.

Brzo potom, co vesnice byla rozdělena na ulice a bloky, takže se začala podobat městu, byla svolána schůze. Na ní měli osadníci odhlasovat založení akademie. Na ten nápad přišel vlastně Richard. Ten ovšem chtěl, aby se škole říkalo univerzita, nebo alespoň kolej. Následovala jedna schůze za druhou, a tak to šlo několik let. Usnesení těch schůzí se objevovala v nápadné úpravě v malém, ubohoučce tištěném časopise, který už tehdy vycházel jednou týdně v podkrovní světnici jednoho domu ve vsi. Často jste mohli vidět, jak výtisk tohoto časopisu trčí ze štěrbiny kůlu na křižovatce silnice a stezky, vedoucí ke srubu některého ze zdejších osadníků. Takové kůly nahrazovaly poštovní schránky. Někdy k nim byla připevněna bednička a v ní bylo výtisků několik. Osadníci si pro tuto duševní potravu chodili týden co týden. Muž, který „jezdil s poštou“, do bedničky pravidelně vkládal výtisk tohoto drahocenného časopisu. Pod vzletnými rezolucemi schůzí, které se stručně zmiňovaly o užitečnosti vzdělání a připomínaly úřadům, že Templeton s ohledem na svůj politický význam a zeměpisnou polohu má právo, aby tu byla

založena škola, že je tu neobyčejně zdravý vzduch a výtečná voda, živobytí levné a že osadníci vedou spořádaný život, se skvěla velkými písmeny vytištěná jména Marmaduka Temple jako předsedy a Richarda Jonese jako jednatele.

Snaha postavit školu měla nakonec úspěch. Úřady byly totiž vždycky ochotny povolení udělit, když je to nestálo ani groš. Soudce Temple se rozhodl, že věnuje pozemek a že školu postaví za své. Pan Doolittle, nebo správněji smířčí soudce Doolittle – stal se totiž smířčím soudcem – mohl tedy znovu uplatnit své stavitelské umění a také pan Jones měl příležitost ukázat, co dovede.

Nebudeme líčit všelijaké ty plány těchto příležitostných architektů. Nebylo by to správné už proto, že v Templetonu existovala společnost starého a početného bratrstva „Svobodných a do cechu přijatých zednářů“. V čele této organizace stál Richard jako mistr. Společnost podle svého uvážení plány buď schválila, nebo zamítla. Podle toho, jak se jí líbily. Obtížná otázka, jak má budova vypadat, byla vyřízena celkem hladce. Jednoho dne vypochodovalo bratrstvo v celé své slávě pod pestrými prapory a tajuplnými symboly – muži v zástěrkách – ze svého sídla v podkroví hostince „U Statečného dragouna“ (majitel kapitán Hollister) na staveniště, kde v budoucnosti měla stát honosná akademie. Richard, který se tvářil velmi slavnostně, zde položil základní kámen. Přišla se sem podívat víc než polovina mužského obyvatelstva vesnice a všechny ženy z dalekého okolí.

Znovu sem přišly zástupy lidu – a znovu převládaly ženy – o týden později, kdy měl Hiram ukázat své stavitelské umění. Trámy zapadaly do sebe, jak to má být, a kostra budovy byla postavena bez nejmenší nehody, ledaže bychom mezi nehody počítali nějaký ten pád z koně, když se dělníci vraceli večer domů. Pak už to šlo rychle. Během roku byla stavba dokončena a budova tu stála v celé své kráse a velikosti. Byla chloubou vesnice, zářným vzorem pro ty, kdo se chtěli pokrýt stavitelskou slávou, a předmětem obdivu všech obyvatel Patentu.

Byl to dlouhý, úzký, dřevěný, bíle natřený dům, samé okno. Když jste se postavili na západní stranu stavení, mohli jste jimi velice dobře pozorovat východ slunce. Ve skutečnosti to byla velmi nepohodlná, studená budova, jen denního světla tu bylo hodně. Na průčelí se skvěly všelijaké dřevěné ozdoby. Navrhl je Richard a vyrobil Hiram. Pýchou domu však bylo okno uprostřed druhého poschodí, přímo nad hlavním vchodem, a pak „věž“. Okno mělo být asi provedeno ve smíšeném slohu, protože mělo plno všelijakých ozdob a jeho proporce byly velice rozmanité. Jeho střední část byla klenutá a postranní díly čtverhranné. Celé okno bylo zasazeno ve vyřezávaném rámu z borového dřeva a zaskleno malými, nazeleňalými tabulkami, jejichž rozměr se obvykle označuje jako „osmkrát deset“. Okenice, které měly být zelené, chránily okno před povětrnostními vlivy. Pravděpodobně by byly přidaly budově na kráse, kdyby nebyly došly peníze. Ale to se stává. A tak okenice nebyly zelené, ale tmavošedé. Na druhý nátěr už nezbylo. „Věž“, to byla vlastně taková malá kopule, vznášející se uprostřed střechy na čtyřech vysokých dřevěných sloupech, bohatě ozdobených řezbami. Kopule se ze všeho nejvíc podobala obrácenému šálku bez dna. Uprostřed vyčnívala věžička jehlanovitého tvaru, probodnutá dvěma železnými tyčemi, na jejichž koncích byla písmena S, J, V a Z, taky ze železa. Nad tím vším se vznášelo nějaké zvíře s ploutvemi. Richard je vlastnoručně vyřezal ze dřeva a natřel barvou, které říkal „šupinová“. Pan Jones tvrdil, že to zvíře se velice podobá rybě, kterou zdejší labužníci měli ze všech nejraději a které se v tomto kraji říkalo „jezerní ryba“. Muselo to asi být pravda, poněvadž to, co vypadalo jako ryba a co se mělo točit po větru jako korouhvička, se ani nehnuło a nepřestávalo se toužebně dívat ke krásnému jezeru uprostřed templetonských hor.

Brzo potom, co úřady stavbu schválily, školní vrchnost poslala do Templetonu absolventa jedné z východních kolejí, aby zde vyučoval mládež toužící po vzdělání. V prvním poschodí byla místnost, kde

se konaly slavnosti a veřejná vystoupení žáků. V přízemí byly dvě místnosti, kde se vyučovalo latině a angličtině. Žáků, kteří se chtěli učit latinsky, bylo poskrovnu, přesto však lidé, kteří šli kolem, mohli slyšet ke své radosti a ke svému poučení skloňování, jaké by asi v jiné škole neuslyšeli. Tak neobyčejně se zde latina podobala angličtině.

Jen jediný snaživec v tomto chrámu Minervině se toho naučil tolik, že se dokonce pokusil přeložit Vergilia. Ten také k nemalé radosti celé své rozvětvené rodiny – byli to farmáři z nedalekého okolí – vystoupil na výroční slavnosti školy. Přednesl celou první eklogu z paměti způsobem, s jakým se člověk často nesetká. Z úst se mu řinuly zvuky: „Titty-ré tú patty-lí res-cu-bans sub tag-mi-ní fá-gi Syl-ves-tram ten-u-jí mu-zam, med-i-tá-ris, a-ve-ný...“ Bylo to naposled, co v této budově zazněla latina, a pravděpodobně to bylo poprvé na celém světě, co bylo takto slyšet vyslovovat latinská slova. Ředitelství školy zatím přišlo k názoru, že předběhlo dobu, a učeného latiníka nahradilo obyčejným učitelem. Ten se pak už skromně řídil zásadou: pospíchej pomalu, a učil děti obyčejné angličtině.

Od toho času až do doby, kdy se odehrává děj naší povídky, byla akademie obyčejnou venkovskou školou. Velký sál se občas – jestliže šlo o výjimečný případ – proměnil v soudní síň, někdy večer se zde sešli nábožní a počestní občané na náboženském shromáždění, a některé odpoledne se zde konal ples, nad nímž měl Richard patronát. Každou neděli, bez výjimky, se zde konaly bohoslužby.

Když se sem zatoulal nějaký kazatel – nezáleželo na tom, k jakému náboženství nebo k jaké sektě patřil –, pozvali ho, aby kázal. Za to si mohl, než se věřící rozešli, do klobouku vybrat svou odměnu. Když se nenašel kazatel, některý z věřících odříkal jednu nebo dvě modlitby a Richard Jones přečetl nějaké kázání ze sbírky, kterou napsal jakýsi Stern.

Richard byl, pokud šlo o náboženství, stejně přísný, jako byl neústupný, pokud šlo o jeho názory. Několikrát chtěl věřícím – když

nepřišel kazatel – vnutit bohoslužby své anglikánské církve. Poněvadž rád přeháněl, přehnal to i tentokrát a příští neděli většina věřících na bohoslužby nepřišla. Třetí neděli přišel jenom Ben Pumpa, který byl zuřivý anglikán.

Před válkou za revoluce byla anglikánská církev v koloniích horlivě podporována některými svými přívrženci ve staré vlasti. Některé kongregace byly dokonce bohatě dotovány. Po prohlášení nezávislosti Spojených států však tato církev nějakou dobu skomírala, poněvadž neměla dost vyššího kněžstva. Konečně několik vybraných kněží bylo posláno do staré vlasti, aby přijali vyšší svěcení. Jenže anglická vláda trvala na tom, aby kněží složili přísahu, že budou věrnými poddanými Britské říše. Trvalo dlouho, než bylo od tohoto požadavku upuštěno. Američtí kněží se tedy mohli vrátit do svých diecézí, obdařeni nejvyššími hodnostmi své církve.

Jedním z takových kněží byl pan Grant. Poslali ho do hrabství, jehož nejdůležitější obcí byl Templeton. Marmaduke ho vlídně vyzval a Richard naléhavě nutil, aby se usadil ve vsi. Pro pastorovu rodinu připravili malé, skrovné obydlí a pan Grant se objevil v Templetonu jenom několik dní předtím, než jsme ho mohli představit našim čtenářům. Pro většinu vesničanů měl být bohoslužebný obřad, jak jej prováděl pan Grant, něčím docela novým.

Všichni očekávali s napětím, jak to večer dopadne. Jejich zvědavost se ještě zvětšila, když ráno toho významného dne viděli, jak Richard s Benjaminem vycházejí z nedalekého lesa a jak každý z nich nese na zádech velkou otep zimostrázu. Viděli, jak ti dva výtečníci vešli do akademie a jak opatrně za sebou zamkli dveře. Pak už jejich počínání bylo zahaleno hlubokým tajemstvím. Bylo také známo, že pan Jones, než zahájil tuto tajuplnou činnost, oznámil učitelům k velké radosti jeho světlovlasého stádečka, že dnes se vyučovat nebude. Marmaduke věděl o všech těchto přípravách. Dohodl se s Alžbětou, že na večerní pobožnost nesmějí přijít pozdě.

Vraťme se nyní, po tomto odbočení, zase k našemu příběhu.

Kapitola IX

*Při každé míse, jež přenádherně voní,
v obdivu se nad rybami, masem kloní,
aby seděl, kde má, už se každý předhání,
prsá pyšně vypjata v blahém čekání,
všichni se těší na příjemné žvýkání.*

— Heliogabaliad

Prostranná místnost, kam Monsieur Le Quoi vedl Alžbětu, byla s velkou síní spojena dveřmi, nad nimiž byla upevněna urna s domnělým Didoniným popelem, a byla zařízena stejně nevkusně jako síň. Podušky dvanácti zelených dřevěných křesel byly potaženy mohérem. Také Remarkablina sukně byla ušita ze stejného kusu látky. Stoly byly prostřeny, proto těžko povědět, z jakého byly dřeva a zda byly vyrobeny dobře, nebo špatně. Byly však těžké a velké. Na stěně viselo obrovské zrcadlo v pozlaceném rámu a v krbu hořelo dřevo cukrového javoru. To bylo první, čeho si soudce všiml. Rozhněvaně se osopil na Richarda:

„Kolikrát už jsem zakázal, abyste v mém domě topili dřevem cukrového javoru. Člověka přímo bolí, když vidí, jak z těch polen teče míza, Richarde. Člověk, kterému patří tak obrovské lesy, jako mám já, by měl být příkladem pro ostatní. Lidé bezohledně rabují lesy, jako kdyby lesní bohatství bylo nevyčerpatelné. Jestli to tak budeme dělat dál, za dvacet let nebudeme mít kousek dřeva.“

„Nebudeme mít kousek dřeva, Duku!“ se smíchem opakoval Richard. „To je zrovna tak, jako kdybys tvrdil, že v jezeře leknou všechny ryby, poněvadž z něho, až rozmrzne půda, odvedu trochu vody potrubím do vesnice. Těmhle věcem jsi ty, Marmaduku, nikdy moc nerozuměl.“

„Myslíš, že je nesprávné, když jsem proti tomu, aby se házelo do krbu vzácné dřevo, kterého se dá využívat jinak a mnohem lépe? Jen co roztaje sníh, pošlu lidi do hor, aby tam hledali uhlí.“

„Uhlí!“ opakoval Richard. „Jak si to, prosím tě, představuješ, že se někdo bude hrabat v zemi, aby našel uhlí? Kvůli jednomu bušlu uhlí by musel vykopat tolik kořenů, že by jimi mohl topit celý rok. Já si myslím, Marmaduku, že by ses o tyhle věci neměl starat. Nech to na mně, já si s tím už budu vědět rady. Já jsem nařídil, aby udělali tenhle oheň, aby se má hezká sestřenka zahřála. Musíš uznat, že je to krásný ohýnek.“

„To tě tedy, Dicku, omlouvá,“ řekl soudce. „Alžběto, drahoušku, sedni si do čela stolu. Vidím, že Richard mi chce ušetřit námahu s rozkrajováním masa, proto si sedl proti tobě.“

„To víš, že chci,“ potvrdil Richard. „Bude třeba rozkrájet krocana. Nechci se chlubit, ale krocana já rozkrájet dovedu. A taky husu. Pane Grante! Kde je pan Grant? Pomodlil byste se laskavě? Nebo nám to vystydne. Jak něco sundáte z ohně, za pět minut to v tomhle chladném počasí zmrzne. Pane Grante! Rádi bychom, abyste se pomodlil. Pojd'te, posaďte se, jen se posaďte. Chceš křídlo, nebo prsíčka, sestřenko Bess?“

Alžběta si ale dosud nesedla ani nebyla připravena dát se do křídla nebo do prsíček. S úsměvem si prohlížela všechno, co bylo na stole. Když její otec uviděl, že je trochu překvapena, řekl:

„Vidíš, děťátko, jak se o nás Remarkable stará. Musíme jí za to být vděční. Připravila nám opravdu skvělou hostinu. Po takové večeři jistě nikdo z nás nebude mít hlad.“

„Jsem ráda, že je pan soudce spokojen,“ řekla Remarkable. „Jenom se bojím, že se omáčka trochu dýl vařila. Řekla jsem si: Alžběta se vrací domů, musíš jí připravit pěkný uvítání.“

V té chvíli vešel do jídelny pan Grant a všichni zasedli ke stolu. Zkusme nyní vylíčit, jak ta hostina vypadala, abychom věděli, jak v těch dobách lidé stolničili a jak jedli.

Ubrus byl z nejkrásnějšího damašku, talíře a mísy z pravého porcelánu. V té době se v Americe začínal obchod teprve rozvíjet a porcelán byl velkým přepychem. Nože a vidličky byly ze znamení – vyleštěné oceli, střenky z nejčistší slonoviny. Všechny tyto věci – Marmaduke měl dost peněz, a tak si je mohl opatřit – byly nejen krásné, ale i elegantní. To, co bylo na mísách a jak byl stůl upraven, to bylo dílo hospodyně Remarkable. Před Alžbětou stála mísa s obrovským pečeným krocanem, před Richardem s krocanem vařeným. Uprostřed stolu stály dva těžké stříbrné podnosy a na nich čtyři mísy. Na jedné byla paštika z šedých veverek, na druhé smažená ryba, na třetí ryba vařená a na čtvrté zvěřina. Vedle těchto mís stál na jedné straně obrovský pečený medvědí hřbet, na druhé vařená skopová kýta. Mezi těmito horami masa byly rozestaveny misky se zeleninou, jakou bylo možno v této roční době a v tomto kraji opatřit. V každém rohu stolu byly mísy plné sladkostí. Na jedné z nich byly podivně pokroucené figurky, kterým se říkalo „ořechové cukroví“. Na druhé byly hromady jakési černé hmoty. Ta černá barva pocházela od javorového sirupu, proto se té hmotě říkalo „sladký dort“. Kdo jej ochutnal, nemohl si ho dost vynachválit. Třetí mísa byla plná „zázvorových kartiček“, abychom užili názvu, který tomuto cukroví dala hospodyně, slečna Remarkable, a na čtvrté míse byl „rozinkový dort“. Říkalo se mu tak proto, že velké množství rozinek vystrkovalo černé hlavičky z těsta nápadně podobné barvy. V každém rohu stolu stály hluboké misky s hustou tekutinou, v níž byly tmavé kousky něčeho, co se dalo těžko rozeznat – Remarkable tomu říkala „zavařené ovoce“. Vedle každého talíře – všechny talíře byly dnem vzhůru a na nich ležely křížem nůž a vidlička – stál jiný menší talíř s koláčem, který hrál všemi možnými barvami. Na koláči byla na malé trojúhelníky rozkrájená jablka, rozinky, kousky tykve, brusinky a žloutkový krém, všechno dokonale promícháno. Láhve koňaku, rumu, džinu a vína, džbány s moštem a s pivem a jedna syčící nádoba s flipem stály všude, kde bylo místo. Velké stoly byly

tak přecpány mísami, lahvemi, talíři a talířky, že ani ubrus nebylo vidět. Hostina měla vyvolat dojem honosnosti a toho také bylo dosaženo – ovšem na úkor úhlednosti a vkusu.

Bylo vidět, že všichni jsou na něco podobného zvyklí. Jedli ostrošest a tím také vzdali nejlepší poctu Remarkablinu kuchařskému umění. Pozoruhodné při tom ale je, že Němec s Richardem byli už na jedné takové hostině, ještě než vyjeli soudci naproti. Když byl major Hartmann někým pozván, jedl a pil, až se hory zelenaly. Hostitele asi mrzelo, že dal na sobě znát rozmrzelost při rozhovoru o zbytečném kácení lesů. Proto když všichni zasedli k jídlu, začal znovu o věci hovořit.

„To, jak zdejší lidé zacházejí s ušlechtilými druhy dřeva, je hrozné. Jistě jste si toho také všiml, Monsieur Le Quoi. Viděl jsem člověka, který když potřeboval opravit plot, porazil borovici, několik kousků dřeva vrazil do rozbitého plotu a zbytek prostě nechal shnít. A přece by bylo stačilo několik větví a ostatní dřevo mohl prodat na trhu ve Filadelfii za dvacet dolarů.“

„A jak k čertu – prosím za prominutí, pane Grante,“ přerušil ho Richard, „jak by ten chudák dopravil klády na trh? Měl si je snad dát do kapsy jako pár kaštanů nebo ořechů? Rád bych tě viděl, jak kráčíš po hlavní třídě a z každé kapsy ti čouhá kláda! Dej pokoj, bratranče Duku, stromů je tu habaděj. Ať si každý vezme, co chce, a ještě zbude. Stromů je tu tolik a jsou tak vysoké, že na pasece ani nepoznáš, odkud vane vítr, leda podle mraků. A o mně se přece nedá říct, že se nevyznám ve všech světových stranách, tak jak jsou na kompasu.“

„Tak, tak, pane,“ vmísil se do řeči Benjamin, který právě vešel do jídelny. Sedl si za soudce, trochu stranou, jen aby mu neušla nejmenší příležitost účastnit se debaty. „Člověk se musí dívat nahoru. Zkušené mořeplavci říkají, že z nikoho se nestane pořádný námořník, dokud se nebude dívat nahoru. A kompas? To je přece jasný: bez kompasu se nedá kormidlovat. Pro mne je orientačním

bodem stožárový koš – tak já říkám komínům tady na domě. Ale pro jistotu nosím s sebou kompas. To pro ten případ, abych nezabloudil, kdyby se náhodou zamračilo nebo kdyby pro samý stromy nebylo vidět nebe. Ta věž Svatýho Pavla, kterou jste právě dostavěli, velice pomáhá při navigaci v lesích, protože –“

„To stačí, Benjamine,“ skočil mu do řeči soudce. Všiml si, že se jeho dceři majordomovo familiární chování příliš nelíbí. „Zapomínáte, že je mezi námi dáma a že hlavní slovo chtějí mít ženy.“

„Pan soudce má pravdu,“ zachechtal se Benjamin. „Je tu přeci slečna Remarkable Pettibonová. Ta když spustí, nadělá víc rámusu než francouzská pirátská loď nebo hejno opic.“

Těžko povědět, jestli by se bylo potvrdilo to, co říkal Benjamin, kdyby byla hospodyně opravdu spustila. Soudce se však na ni přísně podíval, a poněvadž ho Remarkable nechtěla rozhněvat a svou zlost nedovedla zkrotit, vyběhla z jídelny.

„Richarde,“ řekl Marmaduke, když viděl, že se mu podařilo to, co si přál, aby totiž Remarkable odešla, „víš něco o tom mladíkovi, kterého jsem tak nešťastně postřelil? Potkal jsem ho v lese. Byl tam s Koženou punčochou, jako kdyby ti dva patřili k sobě, a přitom se každý z nich chová jinak. Ten mladík mluví tak vzdělaně, že něco podobného tady u nás v horách sotva uslyšíš. Kde se tomu jen mohl naučit? Oblečen je jako žebrák a z nějak zvláštní rodiny asi taky nebude. Mohegan ho také zná. Bydlí asi v Nattyho srubu. Monsieur Le Quoi, všiml jste si, jak ten chlapec mluví?“

„Certainement, monsieur Temple,“¹² odpověděl Francouz. „Jeho angličtina je vynikající.“

„Není to žádný zázrak,“ řekl Richard. „Děti, které začnou chodit brzo do školy, mluví mnohem líp, a ještě jim není ani dvanáct. Například Zared Coe, syn starého Nehemiáše, toho, co se první usadil na Bobří louce. Ten, když mu bylo čtrnáct, psal skoro tak dobře

---

12 Zajisté, pane Temple. Pozn. překl.

jako já. Pravda je, že jsem ho po večerech trochu učil. Ale tohohle střelce bychom měli vsadit do klády, kdyby ještě jednou vzal oprať do ruky. V životě jsem neviděl nikoho tak špatně zacházet s koňmi. Ten člověk mohl nejmýš jezdit s voly.“

„Myslím, že tomu chlapci křivdíš, Dicku,“ řekl soudce. „V kritickém okamžiku ukázal pěkný kus odvahy. Nemyslíš, Bess?“

Nebyla to otázka, při které by se Alžběta musela začervenat. A přece celá zrudla.

„Mně se zdálo, že si počínal velice šikovně a odvážně. Richard teď asi řekne, že tomu rozumím právě tak málo jako ten džentlmen.“

„Džentlmen!“ opakoval Richard. „Vy jste takovýmhle chlapům říkali džentlmeni?“

„Džentlmen je pro mne každý muž, který se chová k ženě slušně a ohleduplně,“ odpověděla dívka pohotově a trochu pichlavě.

„U ní je asi proto džentlmen, že nechtěl, aby ho viděla bez kabátu,“ řekl Richard. Zamrkal na pana Le Quoi, ten mu to mrkání oplatil a potom, jako by chtěl dát dívce za pravdu, zadíval se na ni. „Pokud jde o mne, je vším jen ne džentlmenem. Nedá se ale upřít, že střílí dobře. Ten umí složit jelena, Marmaduku, co?“

„Richarte,“ řekl major Hartmann a podíval se velmi přísně na pana Jonese, „ten chlapec je toprý člověk. Sachránil váš šivot, můj šivot, šivot pana Granta a šivot Francouze, a já vám žíkám, Richarte, že tokud pute starý Fritz Hartmann mít nat hlavou jetiný šintel, ten mladýk pute mít kte spát.“

„No dobře, dobře, jak chcete, starý pane,“ odpověděl pan Jones. Chtěl vypadat, jako by mu na tom všem nic nezáleželo. „Pust'te si ho třeba do vlastního domu, jestli se vám to líbí. Podle mne ten mládenec jakživ nespál jinde než v kůlně, v nejlepším případě přespál ve srubu, jaký má Kožená punčocha. Uvidíte, že ho zkazíte! Copak jste si nevšiml, jak mu vlezlo do hlavy, že si mohl na chvilku stoupnout k mým koním, když jsem je obracel?“

„Ba ne, můj starý příteli, o toho mladíka se postarám já. Je to má povinnost,“ řekl Marmaduke. „Jsem mu dlužen nejen za to, co jsem mu udělal, ale také za to, co pro mé přátele udělal on. Myslím, že to dá pěknou práci, než něco přijme. Všimla sis, Bess, jak se zatvářil, když jsem mu řekl, že může do smrti zůstat u nás?“

Alžběta vysunula svůj krásný spodní ret. „Neprohlédla jsem si ho tak důkladně, abych mohla říci, co si myslel. Viděla jsem, že ho zranění bolí, a bylo mi ho líto.“ Alžběta se teď zvědavě podívala na majordoma. „Myslím, že Benjamin by ti o něm mohl povědět víc. Jestliže chodí do vsi, jistě ho tu už viděl.“

„Ano, toho mladíka jsem už viděl,“ odpověděl Benjamin a hned se bez pobízení rozpovídal. „Loví po horách zvěř a táhne se za Nattym Bumpem jako holandskej člun, když ho plachetnice z Albany vezme do vleku. Sám jsem v úterý večír slyšel, jak Kožená punčocha říkal ve výčepu Betty Hollisterové, že ten mladík znamená pro dravou zvěř jistou smrt. Kdyby zabil tu divokou kočku, co mňouká u jezera od té doby, co mráz a sníh sehnal vysokou zvěř z hor, udělal by dobrou věc. Ta divoká kočka, to je špatnej lodní pasažér a neměla by překážet dobřejm křesťanům v jejich plavbě životem.“

„Bydlí v Bumpově srubu?“ zeptal se se zájmem Marmaduke.

„Ti dva jsou jedna ruka. Ve středu to budou tři tejdny, co jsem ho poprvé viděl s Koženou punčochou. Chytili spolu vlka a přinesli jeho skalp. Přišli si pro odměnu. Ten pan Bump dovede opravdu šikovně skalpovat. Ve vsi říkají, že se to naučil na bělochách. Jestli je to pravda a kdybich tu byl velitelem jako Vaše Milost, dal bych ho zmrskat. A pokud jde o tu kočku, tu bych dovedl vyřídit vlastníma rukama a taky bych věděl, co s ní, kdyby nebylo nic lepšího.“

„Nesmíte hned věřit všemu, co se o Nattym povídá. Má právo hledat si v našich horách obživu. A jestli nějaké lenochy ve vsi napadne chovat se k němu, jako se chovají k vandrákům, brzo poznají, co je to zákon.“

„Flinta je lepší než zákon,“ řekl úsečně major.

„Kašlu na jeho flintu,“ řekl Richard s pohrdáním. „Ben má pravdu a já –“ Umlčel ho hlas obyčejného lodního zvonu, který visel ve zvonici akademie. Oznamoval, že se blíží hodina bohoslužeb. „Odříkal byste, pane Grante, modlitbu? Je čas, abychom šli, my z celého okolí jediní patříme k anglikánské církvi.“

Grant vstal a celá společnost se okamžitě začala chystat do kostela – nebo, správněji řečeno, do akademie.

Kapitola X

*A volaje hříšníka k modlitbě,
hlasitě, dlouze a hluboce zněl zvon.*

— Scott

Richard a Monsieur Le Quoi, doprovázeni Benjaminem, šli do akademie po zasněžené stezce, aby si zkrátili cestu. Soudce, jeho dcera, pan Grant a major se dali přes vesnici. Měsíc ozařoval temné obrysy borovic na východní straně vrcholku hory. Někdy ani v poledne nebývá nebe tak jasné. Hvězdy blikaly na nebi jako poslední záblesky dohasínajícího ohně někde v dálce. Jako by rozzářený vzduch sám jejich světlo tlumil. Od bezbřehé bílé hladiny jezera se odrážel svit měsíce, zesilovaný ještě bělostným sněhem, pokrývajícím zem.

Saně jely klidně a pomalu hlavní ulicí, a tak si Alžběta mohla přečíst nadpisy nade dveřmi domů. Skoro nad každými dveřmi byste nějaký našli. Přibýlo tu nových řemeslníků a mnohá jména Alžběta četla poprvé. I domy jako by se změnily. K jednomu něco přistavěli, jiný čerstvě natřeli, třetí zbourali a postavili nový. Ale z každého domu někdo vycházel. Všichni šli do akademie vyzdobené podle Richardova a Benjaminova vkusu.

V jasném, ale měkkém měsíčním světle se mnohé domy zdály hezčí než ve skutečnosti. Když se na ně Alžběta dost vynadávala, začala si prohlížet lidi, které saně předjížděly. Byla by ráda uviděla někoho známého, ale všichni vypadali stejně, všichni byli zachumláni v pláštích, kapucích, kabátech nebo kožešinových límcích. Všichni kráčeli po úzkých cestičkách, prokopaných ve sněhu. Čas od času se ztráceli za hromadami sněhu, které byly nahrnuty na kraj silnice. Alžbětě se několikrát zazdalo, že poznává některého z obyvatel Templetonu. Ale všichni jeden za druhým hned mizeli

za obrovskými hromadami dříví, které stály skoro u každého domu. Teprve když saně odbočily z hlavní ulice do uličky vedoucí k akademii, uviděla známou tvář a dům, který dobře znala.

Stál na nároží a vedla k němu ušlapaná cestička. Vývěsní štít, který se houpal sem a tam, vydával při každém závanu větru nářikavý zvuk. Dům byl jedním z nejnavštěvovanějších hostinců ve vsi. Stavení bylo jednopatrové, mělo však pěkné vikýře a okenice, bylo hezky natřeno, a tak vypadalo líp než sousední domy. Pootevřenými dveřmi bylo vidět oheň v krbu. Vývěsní štít byl zavěšen na železné tyči jako u každého hostince. Byl na něm jezdec s šavlí a s pistolí, čepici měl z medvědí kůže a seděl na bujném koni, který jenjen skočit. Všechno to bylo v měsíčním světle dobře vidět. I černý nápis – ten byl ale sotva čitelný. Alžběta však věděla, že je tam napsáno: „U Statečného dragouna“.

Když saně jely kolem hospody, právě z ní vycházeli muž a žena. Muž si vykračoval jako voják, na jednu nohu však kulhal. Také žena vypadala energicky. Ve světle měsíce bylo vidět její plný, červený, skoro chlapský obličej. Kdyby na sobě neměla něco, co vypadalo jako ženská šála, sotva byste řekli, že je to žena. Pěkný, černý hedvábný čepeček měla posazen tak, že jí bylo dobře vidět do obličeje. V měsíčním světle připomínala její tvář slunce. Chlapskými kroky pospíchala za saněmi, a když dal soudce zastavit, brzo se k nim přiblížila.

„Mnoho štěstí a vítejte doma, pane soudce.“ V ženě oslovení zazněl silný irský přízvuk. „Víte, že vás vždycky ráda vidím, tomu věřte. Ach, tady je slečna Lízinka, jaký hezký děvče se z ní stalo! Bejt v Templetonu pluk, to by mladejm mužům srdce pukalo. Ale o takovejch věcech se nesluší mluvit zrovna teď, když jdeme do kostela. Dobrý večír, pane majore, budete si večír přát sklenici grogu? Nebo zůstanete na Štědrej večír u pana sudího, když jste teprve dneska přijel?“

„Těší mě, že vás vidím, paní Hollisterová,“ řekla Alžběta. „Od chvíle, co jsme vyjeli z domu, jsem se dívala po známých, ale nikoho

jsem neviděla. Vy jste první. Ani váš dům se nezměnil, přestože je tu tolik nového. Kdyby domy nestály na svém starém místě, ani bych je nepoznala. Vidím, že pořád ještě máte štít, který maloval můj bratranec Richard. I nápis je stejný. Tenkrát jste kvůli němu měla nějaké mrzutosti, pamatujete se ještě?“

„Myslíte jako kvůli tomu statečnému dragounovi? A jak jinak by se našemu hostinci mělo říkat? Říkalo se mu tak vždycky. To může dosvědčit můj manžel, kapitán. Toho dragouna bylo radost obsluhovat. Když člověk něco potřeboval, jaktěživ neodmítl pomoc. Bohužel vzal moc rychlej konec. Budiž nám ale útěchou, že obětoval život pro dobrou věc, tak by to jistě řekl pan pastor. Pan Jones umí moc pěkně malovat, tak jsem si řekla, že bychom si měli dát namalovat našeho dobrýho dragouna, když s náma snášel dobrý i zlý. Dragoun měl ve skutečnosti větší a ohnivější oči, než jak je pan Jones namaloval, ale kníry a čepice jsou jako živé. Ale nebudu vás v tom mrazu zdržovat, přijdu ráno po bohoslužbách na kousek řeči. Ať vám teda pánbůh žehná a ode všeho zlého chrání. Mám večír udělat grog, nebo ne, pane majore?“

Hartmann krátce přitakal. Manžel červenolící paní hostinské vyměnil ještě několik slov se soudcem a saně se znovu rozjely. Když přijely k akademii, všichni z nich rychle vystoupili a vešli dovnitř.

Pan Jones a jeho dva společníci, kteří se dali kratší cestou, přišli už před několika minutami. Richard se procházel s rukama v kapsách před akademií, jako by chtěl dát najevo, že je mu jedno, jestli lidé žasnou nad nádherně vyzdobenou modlitebnou, nebo ne. Pro něho to přece není nic nového.

Na lidech, kteří vcházeli do akademie, bylo vidět – i když se snažili vypadat důstojně –, že ze samé zvědavosti pospíchají, jen aby už byli vevnitř. Ti, co přijeli z okolních osad, dřív než vešli, přikryli koně modrými a bílými houněmi.

Někteří vesničané se zastavili a se zájmem si prohlíželi novou cihlovou budovu, jejíž natemnělý stín ležel na bílé sněhové po-

krývce. Před akademií bylo volné prostranství, jednou zde mělo být náměstí. Na protější straně stál nedostavěný kostel sv. Pavla. Se stavbou se začalo loni. Na kostel se sbíralo, ale každý věděl, že všechno platí soudce Temple ze své kapsy.

Jednomyslně bylo rozhodnuto, aby stavba kostela byla zadána panu Jonesovi a Hiram Doolittlovi. Ti dva už měli něco za sebou: postavili zámeček, akademii i vězení, dovedli kreslit plány, zkrátka jedině oni byli schopni nový kostel postavit. Tito dva architekti si rozdělili své úkoly takto: Jones nakreslí plány, Hiram bude mít stavební dozor.

Ted' měl Richard velkou příležitost dosáhnout toho, po čem toužil. Rozhodl se, že okna budou mít románský oblouk. Poněvadž šlo o cihlovou stavbu, podařilo se mu tento úmysl utajit až do chvíle, kdy se mělo klást ostění. Ted' už musel s pravdou ven. Se svým úmyslem se velmi opatrně svěřil Hiramovi, samozřejmě že se mu ani slovem nezmínil, že mu jde o to, aby se nový kostel co nejvíc podobal kostelům anglikánským. Hiram ho klidně vyslechl a neřekl ani ano, ani ne. Richard se tedy nedozvěděl, co si jeho spolupracovník o věci myslí. Poněvadž Hiram neměl do plánů co mluvit, proti Richardovu úmyslu nevyslovil přímo žádnou námitku. Při stavbě oken ale najednou vznikly přetné obtíže, které nikdo nečekal. Začalo to tím, že nebylo dost materiálu na stavbu okenních oblouků. Richard jediným tahem tužky zkrátit ostění o dvě stopy. Potom upozornil Hiram na to, co budou taková okna stát. Richard mu hned připomněl, že všechno platí jeho bratranec soudce a že on, Richard, je soudcovým pokladníkem. To rozhodlo, Hiram zanechal svého tichého, vytrvalého, avšak marného odporu a stavělo se podle plánu.

Další potíže vznikly při stavbě věže. Richard chtěl, aby se podobala jedné z menších věží, které zdobí londýnskou katedrálu. Je pravda, že to, co postavili, se úplně neshodovalo se svým londýnským vzorem. Ve výpočtech musela být někde chyba. Ale pravda

je také, že to, co se panu Jonesovi po velké námaze podařilo na střeše vztyčit, mělo ze všeho nejbliž k obrácené nádobce na ocet se zátkou. Proti tomu, aby kostel měl věž, neřekl nikdo ani slovo. Lidé si potrpěli na novinky a ve vsi ještě žádnou věž neměli.

Mezi lidmi, kteří – jak jsme se už zmínili – se zastavili před kostelem, byl také smírčí soudce Doolittle. Vysoký, hubený, s tvrdými rysy ve tváři, byl pan Doolittle člověk podlézavý. Richard, kterého doprovázel pan Le Quoi a majordomus, k němu přistoupil.

„Dobrý večer,“ řekl Richard, ale ruce z kapes nevytáhl.

„Dobrý večer,“ opakoval Hiram a otočil se o sto osmdesát stupňů, aby se mohl ohlédnout.

„To je studená noc, pane Doolittle, pěkně studená.“

„Protivná zima.“

„Prohlížíte si kostel? Hezký pohled při měsíčku. Podívejte se, jak se ta cínová kopule leskne. Ani v Londýně se v té jejich mlze tak neleskne kopule svatopavelské katedrály.“

„Hezký kostel,“ odpověděl Hiram. „Doufám, že mosjé Le Quoi a pan Penguillan budou se mnou souhlasit.“

„Samozřejmě,“ souhlasil zdvořilý Francouz. „Ten kostel je velice krásná.“

„Já věděl, že to pan Le Quoi řekne. Ten váš poslední sirup byl výtečný. Doufám, že ho máte ještě na skladě.“

„Ach oui!¹³ Samozřejmě,“ odpověděl Monsieur Le Quoi, lehce trhl ramenem a usmál se. „Jsem velice šťastný, že vám chutnat. Doufám, že madame Doolittle je stravá.“

„No, žije, žije,“ řekl Hiram. „Už máte plány vnitřního zařízení, pane Jonesi?“

„Ne – ne – ne,“ odpověděl Richard. Řekl to rychle, ale mezi každým „ne“ se na chvíli odmlčel. „Dá to trochu přemýšlení. Jde přece jenom o velký prostor a zatím nevíme, jak ho nejlépe využít. Kolem

---

13 Ach ano. Pozn. překl.

kazatelny bude dost místa – nechci ji přitisknout ke stěně jako nějakou strážní budku.“

„Pod kazatelnou obyčejně bývá pult pro jáhna,“ řekl Hiram. Potom, jako by se lekl, že zašel trochu daleko, dodal: „Ale v každé zemi to bývá jiné.“

„To je pravda,“ souhlasil Benjamin. „Když jedete lodí například podél španělského a portugalského pobřeží, na každém kopci uvidíte ženské klášter a na něm víc věžiček, vlaječek a všelijakých korouhvíček, než kolik byste jich napočítal na třístěžňovém škuneru. Když chcete mít kostel jaksepatří, musíte si vzít příklad ze starý Anglie. Katedrálu sv. Pavla jsem sice v životě neviděl, protože je daleko od radcliffské silnice a od doků, ale každý ví, že je to nejkrásnější kostel na světě. Tenhle kostel se mu podobá jako delfín velrybě. A jak víme, co se velikosti týče, velké rozdíly mezi nimi není. Tady mosjé Le Quoi byl v cizině, a i když tam není jako u nás, jistě si všiml, jaký jsou kostely ve Francii. Dovede si tedy udělat představu, jak má kostel vypadat. Ptám se vás, mosjé, není tohle pěkný kostelíček?“

„Dyž vezmeme v úvahu okolnosti,“ odpověděl Francouz, „pak je velice pěkný – ale – jak vy říkáte – la grande cathédrale – velká kostel – ta se staví jen v katolická země. Svatý Pavel v Londýně velice krásná – très belle, velice velká. Ale, monsieur Ben, vy odpusťte, to není Notre Dame.“

„Co to říkáte, mosjé?“ vykřikl Benjamin. „Že katedrála sv. Pavla se nevyrovná nějakému Notre Dame? Ještě řekněte, že Royal Billy není tak dobrá loď jako Billy de Paris. Ta by spolkla dvě takové lodě denně, a to za každého počasí.“

Poněvadž Benjamin zaujal velice bojovné postavení a mával pěstí velkou jako půl hlavy pana Le Quoi, Richard uznal za vhodné zakročit.

„Ticho, Benamine, ticho,“ řekl. „Vy jste panu Le Quoi nerozuměl a zapomínáte na své dobré vychování. Ale pan Grant už jde, už začnou bohoslužby. Pojďme dovnitř.“

Monsieur Le Quoi, který jako dobře vychovaný člověk se nad Benjaminovou nevědomostí jen shovívavě usmíval, se uklonil a šel za Richardem.

Jako poslední šel Hiram s majordomem.

„Kdyby měl francouzskej král alespoň vlastní dům, kterej by se jen trochu podobal katedrále sv. Pavla, člověk by ty jejich řeči snesl,“ bručel si majordomus. „Ale krev se ve mně začne vařit, když slyším, jak si nějaký Francouz dovoluje hanět anglickej kostel. Pane Doolittle, já byl při tom, když za jedinej den dvě jejich lodě dostaly napráskáno. Můžete věřit, že to byly dvě důkladně postavený, krásný fregaty s moderníma kanónama. Kdyby byly měly anglickou posádku, nevěděl by si s nima rady ani čert.“

S tímto neblahým slovem na rtech vešel Benjamin do chrámu.

Kapitola XI

A blázni, co přišli posmívat se, zůstali.

— Goldsmith

Přestože Richard s Benjaminem dělali, co dovedli, byl „dlouhý sál“ akademie velice nepodařenou modlitebnou. Bylo zde několik primitivně vyrobených lavic, aby si lidé měli kam sednout, a u zdi stála nenatřená bedna – to měla být kazatelna. Před ní stálo něco, co se podobalo pultu, na němž bývají liturgické knihy. Místo oltáře sem postavili mahagonový stůl, který přinesli ze zámečku, a pokryli bílým damaškovým ubrusem. Do každé šterbiny ve dřevě byly nastrkány borové a jedlové větve. A těch šterbin bylo opravdu hodně: celá stavba i nábytek byly z nevyschlého dřeva. Na hnědých, hrubě otesaných stěnách byly girlandy a citáty z Písma. Kdyby na každém konci místnosti vesele neplápolal oheň, jehož teplo trochu zpříjemňovalo toto nehostinné prostředí, byla by to smutná oslava Štědrého dne. Hořelo tu totiž jen deset nebo patnáct svíček.

Prostředkem místnosti vedla ulička, která oddělovala muže od žen. Po obou jejích stranách stálo několik lavic, vyhrazených pro významné osobnosti z vesnice a okolí. Na jedné z těchto lavic seděla Alžběta a ostatní členové soudcovy společnosti. Na jiné, která byla určena pro prominenty, se usadil doktor Todd. Nikdo jiný si už netroufal sednout do vyhrazených lavic, každý se totiž bál, že by o něm lidé řekli, že se vynáší nad ostatní.

Richard, jehož úkolem bylo číst při bohoslužbách odpovědi, se posadil za jiný stůl. Benjamin vhodil do ohně několik polen a postavil se blízko Richarda, aby byl po ruce, kdyby bylo třeba.

Není lehké dopodrobna popsát celé to shromáždění. Tak jak rozmanití lidé se tu sešli, tak rozmanité bylo jejich oblečení. Ženy měly

na sobě zbytky nádhery bývalých časů a k tomu kusy oděvu, jaký nosí zálesáci. Nějaká paní si vzala vybledlé hedvábné šaty – pamatovaly alespoň tři generace – a k nim černé punčochy z hrubé vlny. Jiná si zase přehodila šál duhových barev přes špatně padnoucí šaty z hrubé hnědé látky. Zkrátka každý si vzal to, co měl nejlepšího. Většinou však měli lidé na sobě oděv z hrubé, ručně tkané látky. Nějaký bývalý dělostřelec přišel ve starém stejnokroji, poněvadž neměl nic lepšího. Někteří muži, hlavně mladí, přišli v modrých kalhotách s červenými paspulkami na švech. Chtěli ukázat, že si mohou dovolit nosit „kupované“ šaty. Objevil se tu taky chlapík v sněhově bílém vojenském kabátci, při pohledu na něj šel mráz po zádech. Tomu člověku však nebyla zima. Pod bílým kabátem měl další: hnědý, z látky podomácku vyrobené.

Jeden se podobal druhému, zvláště ti přespolní. Díky stálému pobytu na čerstvém vzduchu byli osmahlí, všichni se tvářili vážně, soustředěně a trochu zlomyslně. Na všech bylo vidět, že jsou zvědaví, co se bude dít. Shromáždili se zde také lidé, kteří se od ostatních lišili. Jestli jste si tu všimli člověka s červenou, od neštovic poďobanou tvář, s kamašemi na nohou a v přiléhavém kabátě, mohli jste vzít jed na to, že ten člověk přišel do těchto odlehlých končin světa z Anglie. Jestli byl pobledlý, s tvrdými rysy ve tváři a s vyčnělými lícními kostmi, dostal se sem ze Skotska.

Černooký mužíček, který vypadal jako Španěl a který pořád vstával, aby udělal místo některé vesnické krásce, přišel sem před nedávnem z Irska a otevřel si v Templetonu obchod. Zkrátka byla zde zastoupena polovina národů ze severní Evropy. Všichni kromě Angličana se však, pokud jde o oblečení a zevnějšek, poameričtili. Jen Angličan zůstal Angličanem. Dokonce i oral mezi pařezy stejným způsobem, jak to dělal tam u nich někde v norfolkské rovině. Teprve draze vykoupená zkušenost ho poučila, že je dobře řídit se podle místních lidí, kteří toho vědí víc než člověk, který se ve zdejších poměrech nevyzná. Je nesprávné být předpojatý a myslet si, že všechno znám, a že se proto nemusím od jiného učit.

Alžběta si brzo všimla, že ona a pan Grant jsou středem pozornosti věřících. Proto ze začátku jen nesměle pozorovala přicházející lidi. Když však přestalo dupání, kašlání a když se utišil šum, rozhlédla se kolem sebe. Konečně v místnosti zavládlo hluboké ticho. Bylo slyšet jen praskání hořících polen, z nichž sálalo teplo. Všechny tváře se obrátily k panu Grantovi.

Vtom se ozvalo na chodbě hlasité dupání. Jako by někdo setřásal sníh s bot. Pak bylo slyšet nehluché kroky a za chvíli se objevil Mohegan s Koženou punčochou a s mladým lovcem. Nebýt skoro hrobového ticha, lidé by je vůbec neuslyšeli, protože ti tři přišli v mokasínech.

Indián kráčel vážně, a když uviděl, že vedle soudce je místo, bez nejmenších rozpaků si sedl. Těsně se zahalil do pokrývky, takže mu skoro ani do obličeje vidět nebylo. Po celou dobu, co trvaly bohoslužby, se ani nehnul, jen pozorně naslouchal. Natty přešel lavici, na níž se tak klidně usadil jeho indiánský přítel, a sedl si na poleno u ohně. Ručnici si postavil mezi kolena a zamračen začal o něčem přemýšlet. Znovu zavládlo ticho.

Pastor Grant vstal a pronesl slova starozákonního proroka: „Pán je ve svém svatém chrámě. Ať celá země před ním umlkne.“ Pan Jones vstal první a po něm všichni ostatní. Pastor hlubokým hlasem četl z bible. V té chvíli naneštěstí napadlo Richarda, že by mohl ještě něco zlepšit. Vstal a po špičkách vyšel ven.

Když pastor poklekl k zpovědní modlitbě, lidé si sedli. Od té chvíle se už pastorovi až do konce bohoslužeb nepodařilo přimět věřící, aby povstali. Někdo tu a tam vstal, ale převážná většina se ani nehnula. Lidé byli pozorní, ale spíš proto, že se na bohoslužby dívali jako na zajímavé divadlo. Pastor četl dál, nikdo mu však neodpovídal, protože Richard odešel. Po každé větě se odmlčel, nikoho ale nenapadlo, aby modlitbu po pastorovi opakoval.

Alžběta bezhlesně pohybovala rty. Najednou nějaký jemný ženský hlas tiše opakoval po pastorovi: „Neučinili jsme, co jsme učinit

byli povinováni.“ Alžběta se na ni překvapeně podívala. Mladá žena klečela blízko ní, skloněna nad modlitební knížkou. Alžběta se nepamatovala, že by se byla kdy setkala s touto štíhlou, pěkně oblečenou dívkou s něžným, a přece smutným obličejem.

Po celou tu dobu Benjamin nepřestával listovat v modlitební knize, ale ne a ne najít správné místo. Než pastor dočetl zpovědní modlitbu, objevil se Richard. Šel tiše, ale už ve dveřích začal pastorovi odpovídat. Bylo vidět, že mu velmi záleží na tom, aby ho všichni slyšeli. Nesl prázdnou bedničku, na jejíchž stěnách byly černou barvou napsány číslice 8 × 10. Bedničku postavil před kazatelnu – měl to být stupínek, po němž se mělo pastorovi pohodlněji vylézt na bednu, která představovala kazatelnu. Potom se vrátil na své místo právě včas, aby zvučným hlasem řekl: „Amen.“ Když pan Jones vešel se svým podivným břemenem, samozřejmě, že se všichni podívali na okna. Ale lidé byli zvyklí vídat Richarda při kdejaké práci, a tak se znovu zvědavě a pozorně zadívali na pastora.

Dnes si dal obzvláště pozor, jen aby se nikoho nedotkl. A tak byli všichni mile překvapeni.

„Drazí posluchači,“ končil, „když uvážíme, že všichni lidé nejsou stejní, že výchova, prostředí i osobní založení hrají, pokud jde o to, jaký je člověk, velkou úlohu, nemůžeme se divit, že je mnoho náboženských vyznání. Vznikla sice z jediného mravního zákona, ale čas, zvyky a také to, že mravní poučky byly vtěleny do podobenství, to všechno způsobilo, že jedna a táž věc byla vykládána různě. Naštěstí pro nás, bratři, pramen božské lásky prýští z příliš čistého zřídla, aby mohl být zakalen. Snažme se konat dobro. Neznamená to jenom, abychom pomáhali chudým a ubohým, ale také abychom byli shovívaví. Nebudme domýšliví a nesmýšlejme zle o jiných.

Budeme-li si všeho toho vědomi, najdeme cestu ke skromnosti. Kacířství se dotklo všech církví a odpadlictví je výsledkem sporů mezi různými vyznáními. Aby zabránil tomuto nebezpečí a aby zajistil jednotu těch, kteří jej budou následovat, založil Kristus vi-

ditelnou církev a ustanovil kněze. Tito moudří a svatí muži, otcové našeho náboženství, se ze všech sil snažili, aby to, co bylo zjeveno, učinili srozumitelným. To, co poznali, uložili do Písma svatého. A toto učení je cestou k naší spáse. Aby se stalo spasením všech, kteří se jím řídí, k tomu ať nám ve své nekonečné moudrosti dopomůže bůh! – a nyní –“ Atd.

Pan Grant ukončil kázání touto důmyslnou narážkou na své vlastní náboženství. Jeho promluva byla vyslechnuta od začátku do konce velmi pozorně, mnohem pozorněji než modlitby. Hiram a někteří význační členové shromáždění vyměnili mezi sebou pohledy plné nespokojenosti, ale na tom zůstalo. Po pastorově požehnání se věřící tiše a důstojně rozešli.

Kapitola XII

*Víra tvá a to, co církev učí,
snad chrám jsou s to postavit,
já však vím, že jen ruka Páně
zlo vyrvat ze srdce lidského dovede.*

— Duo

Když se shromáždění začalo rozcházet, pan Grant přistoupil k lavici, kde seděla Alžběta se svým otcem. Držel za ruku dívku (už jsme o ní slyšeli v minulé kapitole) a představil ji jako svou dceru. Soudce s Alžbětou ji uvítali srdečně a upřímně, jak je v této zemi zvykem. Obě mladé dívky si hned byly sympatické. Soudce, který pastorovu dceru dosud neznal, byl rád, že Alžběta bude mít přítelkyni, blízkou věkem i vychováním. Napadlo ho, že by pastorova dcera mohla Alžbětě pomoci překonat stesk po městském životě v prvních dnech templetonské samoty. Soudcově dceři se dívka líbila. Chovala se k ní přátelsky, a tak brzo zmizely počáteční rozpaky. Netrvalo dlouho, a ještě dřív než se věřící rozešli, dívky se dohodly, že se příští den sejdou. A byly by si umluvily, co všechno budou dělat dalšího půl roku, kdyby je byl pastor nepřerušil.

„Ne tak rychle, slečno Templová, nebo má dcera pro samou zábavu zapomene na práci. Kdo by se mi staral o domácnost, kdyby Luisa přijala jen polovinu vašich pozvání?“

„A proč by se o ni neměla vůbec přestat starat?“ řekla Alžběta. „Jste jenom dva a v domě mého otce je nejen dost místa pro vás oba, ale před hosty, jako jste vy, se budou dveře samy od sebe otvírat. Je lépe, když se lidé v tomto zapomenutém koutě světa drží pohromadě. Neměly by nám v tom bránit nějaké bezduché společenské formy. Můj otec říká, že za to, že někdo je v téhle pustině pohostinný,

nemá být host vděčen. Spíš by měl být vděčen hostitel, že k němu někdo přišel.“

„Když si člověk vzpomene, jak pan Temple rozumí pohostinnosti, musí přiznat, že máte pravdu. Na druhé straně by ale nebylo správné takové laskavosti zneužívat. Určitě nás často uvidíte, zejména mou dceru, poněvadž já musím často na cesty, a to hodně daleko. Ale chceme-li mít vliv na takovýchle lidi,“ pastor se podíval na několik opozdílů, kteří pořád ještě neodcházeli, jen aby si poslechli, o čem pastor mluví, „nesmíme vzbudit závist nebo nedůvěru. A to by se jistě stalo, kdybychom se nastěhovali pod tak nádhernou střechu, jako je střecha soudce Templu.“

„Vám se tedy ta střecha líbí, pane Grante!“ zvolal Richard, který pomáhal uhasit ohně a dával modlitební síň do pořádku. Přiblížil se právě ve chvíli, kdy pastor mluvil o nádherné střеше. „Konečně někdo, kdo má vkus! Tady Duke nemůže té střеше přijít na jméno. I když můj bratranec sem tam rozumí svému soudcovskému řemeslu, o tesařině nemá ani ponětí! Tak co, pane Grante, nechci se chlubit, ale ty dnešní bohoslužby dopadly výborně. Myslím, že ani u sv. Trojice to nedovedou líp. Jenže tam mají varhany. Zato u nás učitel moc pěkně zpíval při žalmech první hlas. Já jsem dříve taky zpíval první hlas, ale teď už zpívám jenom bas. Bas, to není jenom tak, to člověk musí umět zpívat. To je nejlepší příležitost ukázat, jak zvučný a hluboký hlas máte. Benjamin má taky docela dobrý bas, jenže si někdy nepamatuje slova. Slyšel jste někdy Benjamina zpívat ‚Biskajský záliv‘?“

„Dnes večer ukázal, co dovede,“ zasmál se Marmaduke. „Občas se mu ze samého strachu třásl hlas. Pan Penguillan bude asi jako většina lidí: pořádně umí jen jednu věc. Má obzvláštní zálibu v jednom nápěvu a ten zpívá s bohorovným klidem, ať jde o jakoukoliv píseň. Je to jako když se severozápadní vítr žene přes jezero. Ale pojďme, pánové, cestu už máme volnou a saně čekají. Dobrou noc, pane Grante, dobrou noc, slečno, nezapomeňte k nám zítra přijít na večeři.“

Rozešli se. Když Richard sestupoval ze schodů, udělal panu Le Quoi přednášku o žalmech, a když si vzpomněl na Benjaminův pěvecký výkon, rozpovídal se o tom, jak nádherný nápěv má píseň „Biskajský záliv“.

Zatímco si ostatní povídali, Mohegan se ze svého místa ani nehnul. Hlavu si zahalil pokrývkou a lidí, kteří opouštěli modlitebnu, si nevšímal. Ale také starého náčelníka si nikdo nevšímal. Ani Natty nevstal z polen, na která si sedl hned na začátku bohoslužeb. Jednou rukou si opřel hlavu, v druhé držel ručnici, kterou měl položenou na klíně. Nevypadal spokojeně. Už během bohoslužeb se občas neklidně rozhlížel kolem. Divné bylo také to, že zůstal sedět. Jindy by byl docela jinak – i když svým zálesáckým způsobem – prokázal úctu indiánskému náčelníkovi.

Také mladý společník těch dvou starých obyvatelů lesa zůstal stát před vyhaslým ohništěm. Snad nechtěl odejít bez svých přátel. Kromě těch tří, pastora a jeho dcery všichni už odešli. Teprve teď vstal John, shodil pokrývku z hlavy, odhrnul si z obličeje černé vlasy, přistoupil k pastоровi a podal mu ruku.

„Rád bych vám, otče, poděkoval. Slova, která jste po východu měsíce pronesl, stoupala vzhůru a Velký duch je spokojen. Naše děti nezapomenou na to, co jste jim pověděl, a budou se podle toho chovat.“ Starý náčelník na chvíli zmlkl, potom se ale vztyčil v celé své důstojnosti a pokračoval: „Jestli se Čingačgúk dožije toho, aby se vydal v tu stranu, kde slunce zapadá, tam, kde je jeho lid, a jestli Velký duch ho převede přes jezero a hory a stále ještě bude v jeho těle dech, bude svému lidu opakovat krásná slova, která dnes slyšel. Jeho lid mu uvěří, neboť kdo by se opovážil tvrdit, že Mohegan někdy lhal?“

„Měl by spoléhat na dobrotu božského milosrdenství,“ řekl pan Grant. Pastоровi se zdálo, že indiánovo hrdé sebevědomí zavání kacířstvím. – „Ale vám, mladý muži, bych chtěl poděkovat za to, že jste dnes na té hoře zachránil mne i mé přátele. Mám z vás velkou

radost.“ Pastor uchopil mladíka za obě ruce a srdečně mu je stiskl. „Půjdete teď se mnou k nám – opravdu, musíte – má dcera vám ještě nepoděkovala za to, že jste mi zachránil život. Nevymlouvejte se, prosím. Indiánský náčelník i váš přítel Natty půjdou také s námi.“

„To nejde,“ přerušil ho Kožená punčocha, „já musím do vigvamu. Mám tam práci, kterou nesmím zanedbat. Ať si chlapec jde s vámi, dovede mluvit s faráři, stejně jako starý John. Toho za poslední války pokřtili Moravští bratři. Já jsem ale obyčejný, nevzdělaný člověk. Kdysi jsem sloužil svému králi a své vlasti ve válce proti Francouzům a indiánům, ale jedinou knížku jsem v životě neotevřel a taky psát neumím. Nikdy jsem taky nepochopil, k čemu je dobré vysedávat nad knihami, a už je mi pěkná řádka let, mám skoro pleš. Byly časy, že jsem rok co rok zabil dvě stě bobrů, o jiné zvěři vůbec nemluví. Jestli mi nevěříte, zeptejte se tady Čingačgúka, poněvadž to bylo v zemi Delawarů, a on ví, že co řeknu, to je pravda.“

„Nepochybuji, příteli, že jste býval vynikajícím vojákem a úspěšným lovcem,“ řekl pastor. „Ale měli byste se připravit na konec, který se blíží. Jistě víte, že se říká: mladý může zemřít, starý musí.“

„Nikdy v životě mě nenapadlo, že budu žít věčně,“ řekl Natty a zasmál se svým tichým smíchem. „To si nemyslí nikdo, kdo stopuje po lesích indiány, jak jsem to dělal já, a kdo celé léto musí pít vodu z řeky. Říkám si: dobrý kořen. A taky je to vidět. Stokrát jsem se napil vody z Onondaga, když jsem číhal na zvěř u solných lízů. A byly v ní zárodky střídavé zimnice – jako chřestýšů na Crumhornu jich tam bylo. Ani ve snu mě nikdy nenapadlo, že budu žít věčně. Víím, že dodnes žijí lidé, kteří si pamatují, že tam, kde jsou dnes pole, býval prales. Kdybyste se ale teď po těch polích díval celý týden, ani jediný pařez na nich neuvidíte. A přece dřevo vydrží v zemi ještě skoro sto let potom, co porazíte strom.“

„To všechno je dočasné, milý příteli,“ řekl pan Grant, kterého uvažování starého zálesáka trochu zneklidnilo. „Jenže já bych vás chtěl připravit na život věčný. Měl byste chodit na bohoslužby jako

dnes večer. Myslíte, že by bylo správné vyjít si na lov bez nabijáku a křesadla?“

„To by ale musel být pěkně nezkušený lovec, kdyby si nedovedl z jasanové větve udělat nabiják nebo najít v našich horách kamínek, který by mu nahradil křesadlo,“ zasmál se Natty. „Ba ne, nikdy jsem si nemyslel, že budu žít věčně. Vidím ale, že se časy mění, už to v těch našich lesích nevypadá jako před třiceti nebo, řekněme, před deseti lety. Kdo má moc, má taky právo a zákon je silnější než starý člověk, ať je vzdělaný, nebo jenom takový obyčejný, jako jsem já. Ted' už ani psy na lov neberu jako kdysi, jen si někdy vyjdu na číhanou. V životě mě nenapadlo, že začnou platit nějaká nařízení. Ted' už člověk nesmí lovit, jak by chtěl, a i střelný prach podražil. A ten si člověk neopatrí tak lehce jako nabiják nebo indiánské křesadlo.“

Když pastor viděl, jak starý lovec otočil jeho nevhodné přirovnání, raději se další polemiky vzdal. Umínil si však, že se starým lovcem promluví, až k tomu bude lepší příležitost. Když pastor znovu a znovu naléhal, mladík a indián svolili, že půjdou s ním a s jeho dcerou. Kožená punčocha setrval na svém rozhodnutí, že se vrátí do srubu. Všichni se s ním proto u dveří akademie rozloučili.

Když došli na konec krátké ulice, pan Grant, který kráčel první, prošel otevřenými závorami, zahrnul do polí a dal se po stezce. Byla uzounká, a tak šli jeden za druhým. Měsíc už stál pěkně vysoko a jeho světlo zaplavovalo údolí. Ostré stíny chodců se chvěly na násypech bělounkého sněhu jako pohádkové bytosti, které se kradou na místo tajemné schůzky. Noc byla studená, a přece nezavál ani nejslabší větřík. Po ušlapané stezce se šlo dobře. Jen vrzání umrzlého sněhu bylo slyšet.

V čele této podivné skupiny šel pastor v tmavém soukenném obleku. Chvillemi obracel na své druhy mírnou, dobráckou, ale věčně starostlivou tvář. Za ním šel indián. Vlasy mu padaly do obličeje, hlavu měl nepokrytou, přes ramena pokrývku. V měsíčním světle vypadal jako symbol s osudem smířeného stáří, které odolává vich-

řicím už bezmála sto let. Jen jeho oči byly plné života. Jaký rozdíl proti štíhlé postavičce slečny Grantové, na tu krutou zimu příliš lehce oblečené. Mladý lovec si první všiml toho rozdílu. Občas někdo promluvil, první pastor.

„Člověk se opravdu denně nesetká s mladým mužem, jako jste vy. Rád bych toho o vás věděl víc. Myslím si, že máte docela neobvyklé vzdělání, je to vidět na vašem chování i na způsobu řeči. Ve kterém státě jste se narodil, pane Edwardsi? Tak jste se představil soudci Templovi, že ano?“

„Narodil jsem se v tomto státě.“

„V tomto státě! Podle výslovnosti bych na to nepřišel. Žil jste asi většinou ve městě. – Musíme přejít zamrzlý potok, snad nás všechny led unese. Dej pozor, abys neuklouzla, Luiso.“ Pastor sestoupil z nízkého břehu a přešel přes jeden z malých potůčků, které se vlévají do jezera. Ohlédl se na svou dceru, aby se přesvědčil, zda se jí podaří potok přejít. Uviděl, že si mladík pospíšíl a že pomáhá děvčeti přes zamrzlý potok. Když všichni přešli, pastor se vyšplhal na protější břeh a pokračoval: „Viděl jsem dnes, že se hněvate na soudce Templa. Je nesprávné, můj drahý pane, velice nesprávné, nechat se hněvem uchvátit, za všech okolností je to nesprávné, a zvláště v tomto případě. Soudce vám přece nijak neublížil.“

„Dobře mluví můj otec,“ řekl Mohegan. Zastavil se, a tak se museli zastavit i ti, kteří šli za ním. „Tak by to řekl Miquon. Běloch má dělat to, co mu přikázali jeho otcové, ale Mladý orel má v žilách krev delawarského náčelníka. Je to rudá krev, a jestli ji někdo prolije, může ji smýt jen krev Minga.“

Pan Grant byl překvapen. Zastavil se a obrátil se k Johnovi. Když uviděl tvrdou náčelníkovu tvář, zmocnilo se ho zděšení. Zvedl ruce a vykřikl:

„Johne, Johne! Tomuhle jsi se naučil u Moravských bratří? Tomu se ani věřit nechce. To jsou přece zbožní, mírní lidé a něco takového tě nemohli učit.“

Indián pozorně naslouchal. Podivný lesk se pomalu vytratil z jeho očí. Mohegan už zase vypadal klidně. Pohybem hlavy naznačil pastorovi, aby pokračoval v chůzi, a mlčky šel za ním. Grant byl tak rozčilen, že začal jít rychleji, ale i indián bez nejmenší námahy přidal do kroku. Mladý lovec si ale všiml, že dívka zpomalila krok a že vzdálenost mezi ní a ostatními se o něco zvětšila.

„Jste unavena, slečno Grantová?“ chtěl jí nabídnout pomoc. „Boříte se do sněhu a mužům nestačíte. Jděte po umrzlém sněhu, prosím vás, a zavěste se do mne. Myslím, že to světlo, které je vidět, je dům vašeho otce. Ale máme tam ještě dost daleko.“

„Stačím docela dobře,“ odpověděl tichý, vzrušený hlas. „Ten indián mě trochu polekal. Když se otočil k měsíci a když mluvil k otci, měl takové hrozné oči. Promiňte, já jsem zapoměla, že je to váš přítel, a podle toho, co říká, snad je to i váš příbuzný. A vás se přece nebojím.“

Mladý muž vystoupil na násyp sněhu – ten nepovolil ani pod jeho tíhou – a jemně přinutil dívku, aby šla za ním. Zavěsil si její paži do své a sundal čepici. Bohaté kučery jeho černých vlasů mu poletovaly nad čelem. Kráčel vedle dívky pyšně, jako by říkal: Jen si hádejte, co si myslím. Dívka se na něho plaše podívala. Teď, když se mohla opřít o jeho paži, šla mnohem rychleji.

„Znáte asi málo tento podivný národ, slečno Grantová,“ řekl. „Jinak byste věděla, že pro indiána pomsta není hřích, ale ctnost. Od dětství se učí, že musí každou křivdu pomstít. A dokud byli indiáni mocní, jen jejich pohostinnost chránila člověka před jejich pomstou.“

„Ale vy jste přece nebyl vychován v tak bezbožných zásadách.“ Slečna Grantová pustila paži mladého lovce.

„Kdybych na tuto otázku měl odpovědět vašemu otci, stačilo by, abych řekl, že jsem byl vychován jako člen církve. Vám ale řeknu víc: prošel jsem tvrdou školou a tam jsem se naučil odpouštět. Myslím, že v tomto ohledu mám svědomí čisté. Udělám všechno, abych si je čisté zachoval.“

Za řeči se zastavil a znovu jí podával rámě. Když domluvil, klidně se do něho zavěsila a šli dál.

Pan Grant a Mohegan došli ke dveřím domu, v němž pastor bydlel, a čekali, až se ti dva mladí přiblíží. Pastor se cestou snažil ze všech sil změnit indiánovy názory. Mohegan tiše a pozorně naslouchal. Když k nim došel mladý lovec s dívkou, všichni vešli do domu.

Pastorův dům byl dost daleko od vesnice, stál uprostřed pole, okolo byly samé pařezy a na nich vysoké sněhové čepice. Nikde stromu ani keře. Dům vypadal smutně, jako by nebyl dokončen, bylo vidět, že byl postaven narychlo, jako všechna stavení v této nové zemi. Uvnitř to však vypadalo lépe: bylo tu čisto a teplo.

Vstoupili do místnosti, která byla zařízena jako obývací pokoj. Avšak velký krb, upravený tak, aby na něm bylo možno vařit, prozrazoval, že se místnosti občas používá i jako kuchyně. V krbu hořel oheň, a tak i bez svíčky, kterou přinesla Luisa, tu bylo světla dost, aby si mladý lovec mohl prohlédnout zařízení pokoje. Uprostřed byl koberec z hadrů. Jen čajový stolek, psací stůl a mahagonová knihovna prozrazovaly, že pamatují lepší časy. Ale židle, velký stůl a ostatní kusy nábytku byly velmi prosté a laciné. Na stěně viselo několik výšivek a kreseb. Výšivky nebyly špatné, ale velkou uměleckou cenu neměly. Kresby nebyly ani hezké, ani umělecké.

Na jedné z výšivek byl náhrobek, nad nímž pláče mladá žena. V pozadí bylo vidět kostel s klenutými okny. Na náhrobku byla jména s daty narození a úmrtí několika osob. Všechny měly jméno Grant. Mladému lovcovi stačil jediný pohled na tento seznam, aby zjistil, jak to v Grantově rodině vypadá. Dozvěděl se, že pan Grant je vdovec a že to ostýchavé děvče, které prve doprovázel, zůstalo naživu jediné ze šesti dětí. Teď, když věděl, že tito dva lidé jsou odkázáni jen na sebe, ještě víc ho dojímala dceřina láska k otci.

Toho všeho si mladík všiml, když si sedali ke krbu. Nikdo teď nemluvil. Muži se pohodlně usadili, a když Luisa odložila lehounký kabátek z vybledlého hedvábí a nabíraný čepeček, který se sice

hodil k jejímu skromnému vystupování, ale ne k této roční době, sedla si na židli mezi otce a mladíka. Pastor se zase rozpovídal.

„Doufám, můj mladý příteli,“ řekl, „že vaše vychování ve vás potlačilo pomstychtivost, kterou jste snad zdědil po předcích. Z toho, co řekl John, jsem totiž vyrozuměl, že ve vašich žilách proudí krev kmene Delawarů. Rozumějte mi, prosím, ani barva pleti, ani původ nedělá člověka lepším. Víím také, že ten, kdo se nemůže dovolávat příbuzenství s pravými majiteli této půdy, nemá nejlepší právo chodit po těchto horách s čistým svědomím.“

Mohegan se obrátil k pastrovi. Svou řeč provázel gesty, jak to dělají indiáni.

„Otče, ještě jste nepřekročil léto života. Vaše nohy jsou mladé. Vystupte na nejvyšší vrch a rozhlédněte se. Všechno, co vidíte, od vycházejícího až k zapadajícímu slunci, od prvních počátků velkého pramene až tam, kde „křivou řeku“¹⁴ zakrývají hory, je jeho. Má v žilách delawarskou krev a jeho právo je silné. Avšak bratr Miquonův je spravedlivý. Rozdělí kraj na dva díly, tak jako řeka rozděluje roviny, a řekne: „Mladý orle, synu Delawarů! Vezmi – a ponech si všechno – a buď náčelníkem v zemi svých otců.“

„Nikdy!“ vykřikl mladý lovec. Jeho vášnivý výkřik jako by probudil pastora a jeho dceru, kteří okouzleni poslouchali indiána. „Vlk v lese tolik netouží po kořisti jako ten člověk po zlatě. A za bohatstvím se plíží lstivě jako had.“

„Přestaň, přestaň, synu můj, přestaň!“ přerušil ho pan Grant. „Opanuj se. To, že tě dnes ráno náhodou soudce Temple zranil, to v tobě ještě zvětšilo po předcích zděděný pocit křivdy. Nesmíš však zapomenout, že tě zranil neúmyslně, a ta druhá věc, to je následek politických změn, které nejednou pokořily pýchu králů a smetly

---

14 Susquehanna znamená „křivá řeka“. V mnohých domorodých nářečích slovo „hanna“ nebo „hannock“ znamená řeku. Tak např. i daleko na jihu, ve Virginii, je řeka Rappahannock.

mocné národy z povrchu země. Kde jsou dnes Filištínští, kteří tak často drželi v zajetí děti Izraele? Nebo město Babylón, které se utápělo v přepychu a neřesti a opojeno pýchou samo sebe nazývalo královnou národů? Na křivdě, která byla spáchána na domorodcích, nese soudce Temple vinu společně se všemi příslušníky svého národa. A to tvé rameno se brzo zahojí.“

„Mé rameno!“ opakoval mladík, který rozčileně chodil po pokoji. „Vy si myslíte, pane, že já jsem přesvědčen, že ten člověk je vrah? Ba ne! Aby se dopustil takového zločinu, na to je příliš vychytralý a zbabělý. Ale ať se on a jeho dcera utápějí v bohatství – den odplaty přijde. Ba ne,“ pokračoval, teď už však chodil po pokoji klidněji, „Mohegan si může myslet, že mě soudce zranil úmyslně, já ale říkám, že taková maličkost nestojí za řeč.“

Sedl si, lokty opřel o kolena a hlavu složil do dlaní.

„To je v nich. Všichni to zdědili,“ řekl tiše pastor své polekané dceři, která se k němu zděšeně tiskla. „Slyšela jsi, že má v žilách indiánskou krev, a ani dobrá výchova ho nedovedla změnit. Jedině čas a velká trpělivost s těmito lidmi mohou přinést ovoce.“

Třebaže pastor mluvil tiše, mladík slyšel, co říká. Zvedl hlavu, nejistě se usmál a řekl už klidněji:

„Slečno Grantová, nelekejte se toho, jak se chovám a jak jsem oblečen. Neměl jsem se dát strhnout hněvem, měl jsem se ovládnout. Ale mám to v krvi. Nechci to svádět na svůj původ, vždyť to je to jediné, nač mohu být hrdý. Jsem pyšný na to, že jsem potomkem delawarského náčelníka. Byl to velký bojovník a ušlechtilý člověk. Starý Mohegan byl jeho přítel a ten vám dosvědčí, jak skvělý muž to byl.“

Když pan Grant viděl, že se mladý muž uklidnil a že starý náčelník pozorně poslouchá, pronesl celou teologickou přednášku o tom, jak musíme odpouštět. Mluvil přes hodinu. Potom hosté vstali, a když popřáli hostitelům šťastné vánoční svátky, odešli. U dveří se rozloučili – Mohegan šel rovnou do vesnice, mladík zamířil k jezeru.

Pastor stál ve dveřích domu a díval se za starým náčelníkem, který kráčel po stezce zaváté sněhem podivuhodně svěže. Nad pokrývkou, do níž byl zahalen a která v stříbrném svitu měsíce chvílemi splývala se sněhem, bylo vidět jen černé, hladké indiánovy vlasy. Když se pastor vrátil do pokoje, stála Luisa u okna, odkud bylo vidět na jezero. Dívala se upřeně k východu, k horám. Otec se tam také zadíval. Uviděl, jak asi půl míle daleko kráčí mladík nezvykle dlouhými kroky po zamrzlé a zasněžené hladině jezera. Věděl, že má namířeno ke srubu Kožené punčochy, který stál na břehu jezera pod skálou, porostlou smrky a jedlemi. Brzo však podivná postava mladého lovce zmizela ve stínu stromů.

„Je neuvěřitelné, jak hluboko se v tomto podivuhodném lidu zakořenily divošské vlastnosti,“ řekl pastor. „Jestli ale bude ten mladík pokračovat, jak začal, přemůže je.“

Kapitola XIII

*Plný korbel vypiju
na zdraví stohu ječmene.*

— Pijácká píseň

Tam, kde se protínaly dvě hlavní templetonské ulice, stál, jak jsme se už zmínili, hostinec „U Statečného dragouna“. Původně bylo určeno, že vesnice bude postavena podél říčky, protékající údolím. Na západě měla být ohraničena ulicí, která by vedla od jezera k akademii. Jenže sobecké zájmy často dovedou překazit i ty nejlepší plány. Dům pana Hollistera – říkalo se mu taky kapitán Hollister, protože byl velitelem místní milice – byl postaven v prvních dobách osídlování napříč ulice, a tak o dalším jejím prodloužení nemohlo být řeči. Jezdci a později i vozkové jezdili však stezkou vedle domu, aby si zkrátili cestu na západ. Tak tomu bylo až do doby, kdy souběžně s ulicí vystavěli silnici. Podél ní byly brzo postaveny domy, a tak nebylo třeba myslet na to, jak tu starou ulici prodloužit, a také už nebylo třeba jezdit po stezce vedle Hollisterova domu.

Tato změna v Marmadukově plánu osady měla dva závažné důsledky. Hlavní ulice se náhle v polovině zúžila a „Statečný dragoun“ se stal po zámečku nejnápadnější budovou ve vsi.

A když si k tomu přimyslíme dvě výrazné osobnosti – hostinského a jeho ženu – nebudeme se divit, že hostinci „U Statečného dragouna“ nemohl nikdo konkurovat. A přece. Přímo na protějším rohu byla postavena nová budova, která měla „Statečného dragouna“ zničit. Byl to dřevěný dům, postavený podle slohu zavedeného v Templetonu Richardem a Hiramem. Pokud jde o střechu a sloupy, byl jednou ze tří napodobenin zámečku. Horní okna byla proti zimě zajištěna neopracovanými prkny, přibitými hřebíky. Stavba nebyla

dokončena, ale okna v přízemku byla zasklena. Jimi bylo vidět planoucí oheň, dům byl tedy obydlen. Zdi obrácené k silnici byly obíleny, ostatní byly natřeny na hnědo. Před vchodem do domu stály dva vysoké sloupy, nahoře spojené trámem. Na něm visel obrovský vývěsní štít z jedlového dřeva, kolem dokola ozdobený podivnými řezbami a symboly svobodných zednářů. Nad těmito tajemnými znameními bylo napsáno velkými písmeny: „Templetonská kavárna a hotel pro cestující“, a pod tím: „Habakuk Foote a Jozue Knapp“. To byl tedy ten hrozný konkurent „Statečného dragouna“. Jména majitelů kavárny se skvěla i nade dveřmi nového obchodu ve vsi, nad kloboučnictvím a nad vraty koželužny. Ale nejen přátelé soudce Templa, ale i většina lidí z vesnice chodila do hostince „U Statečného dragouna“. Snad to bylo proto, že majitelé kavárny se nestačili dost dobře starat o všechny své podniky. A pak: „Statečný dragoun“ měl přece nějakou pověst!

Sotva se kulhavý starý voják a jeho žena po návratu z akademie trochu ohřáli, už se na prahu ozvalo dupání. Přicházeli hosté, kteří si dnes večer určitě budou chtít popovídat.

V prostranném výčepu, jemuž se také říkalo bar, stály podél tří stěn lavice. Do čtvrté stěny byly vestavěny dva velké krby. Do místnosti vedly dveře. V malém výklenku v rohu, který byl od ostatní místnosti oddělen dřevěným zábradlím, bylo plno lahví a sklenic. Před tímto svatostánkem seděla paní Hollisterová. Její manžel prohrabával oheň a pomocí kusu dřeva, jehož konec byl do špičky ohořelý, se snažil obrátit poleno v krbu.

„Tak, milej seržante,“ řekla hostinská, když se jí zdálo, že to už starý voják s poleny líp nezařídí, „nech toho šťourání, je to zbytečný, polena už pěkně hořej. Na stole máš sklenice a tamhle u ohně je džbáněk, z kterýho doktor pije mošt a zázvorový pivo – postav to všechno na výčepní stůl, rozumíš? Dnes večír přijdou všichni: soudce, major, pan Jones a určitě se taky objeví Benjamin Pumpa a advokáti. Tak aby bylo všechno připravený. A postav na oheň oba

hrnky na grog. A tý líný černý bestii Juditě řekni, že jestli neuklidí kuchyň, vyrazím s ní dveře. Může jít k těm pánům odnaproti. Já jim to štěstí dopřeju. Řekni, seržante, není to dobrodiní, když si člověk může v kostele pohodlně sednout a nemusí pořád vyskakovat jako pan Grant?”

„Je to vždycky dobrodiní, paní Hollisterová, ať člověk stojí, nebo sedí, nebo – jak to dělával pan Whitefield – když se celý den trmácel cesta necesta a pak se ještě modlil vkleče. Nebo vezmi Mojžíše. Ten měl po každé straně jednoho pomocníka, aby mu zdvihali ruce k nebi,“ odpověděl pan Hollister a klidně dělal, co mu jeho žena poručila. „Musela to bejt moc pěkná bitva, Betty, když se dali do sebe Izraeliti s Amalekitskými. Vypadá to, že bojovali na rovině, protože Písmo praví, že Mojžíš vystoupil na pahorek, aby na to dobře viděl. A pokud to mohu při svejch malejch vědomostech posoudit, Izraeliti hlavně spoléhali na koně. Je totiž psáno, že Jozue nepřítel rozsek ostřím meče na dva kusy. Podle toho byli na koních, ale nejen to. Muselo to bejt velice dobře vycvičený vojsko. Alespoň si to myslím. Museli to bejt vybraní vojáci, pravděpodobně dobrovolníci, protože nevycvičení dragouni málokdy udeří ostřím šavle, zvlášť když je šavle zakřivená.“

„Co tě to jen napadlo brát si na pomoc bibli kvůli takovejmu pitomostem, člověče,“ přerušila ho hostinská. „Jedno je jistý: Pánbůh byl s Židy, protože vždycky byl při Židech, dokud od něho neodpadli. Je přece úplně jedno, jakejm vojákům Jozue velel, jen když jim dával správný rozkazy. Oni taky tisíckrát prokleli vojnu, bůh mi odpusť, že o tom tak mluvím, a to byla taky kapitánova smrt, nebejt zbabělosti jeho vojáků, byl by to vyhrál. Ale v bibli se nemluví o tom, že Izraeliti měli nějakou vojenskou výcvik.“

„Musím říct, Betty, že tak, jak bojovala milice na levém křídle v bitvě, o který jsi se právě zmínila, to tak hned u nevycvičených vojáků člověk nevidí. Bez bubnování se pěkně přeskupili a to, když se střelí, není jenom tak. Drželi se statečně, dokud kapitán nepadl.

V bibli není jediný zbytečný slovíčko. A já tvrdím, že jezdec, kterej dovede udeřit ostrím meče, musí bejt jaksepatří vycvičeněj. V mnohejch kázáních člověk slyší o věcech, který se s tímhle nedají vůbec srovnat. Písmo to chce říct přesně, proto je tam psáno ‚ostrím‘, a ne jenom ‚mečem‘. Udeřit ostrím meče, to už musí člověk něco umět. Propánakrále, jak by si pan Whitefield pohrál s tím slovíčkem ‚ostří‘! Pokud jde o kapitána, kdyby byl poslal do boje dragouny, když to pěšáci zvorali, byli by jim ukázali, co je to udeřit ostrím meče. I když těm dragounům nevelel důstojník, musím říct – „starý voják si narovnal šátek na krku, vypjal prsa a ted’ tu stál seržant – „velel jim voják, kterej věděl, jak se to dělá, překážka nepřekážka.“

„Tohle, co povídáš, není hezký,“ přerušila ho hostinská. „Sám víš nejlíp, pane Hollistere, že kůň, na kterým kapitán jel, nesved skočit ze skály na skálu a že to zvíře bylo vyplašený jako veverka. Ale dnes je pozdě o tom mluvit, když už je tolik let v zemi. Musím ale říct, že náhrobek, co postavili jemu a těm, co umřeli jako on, je ubohoučkej. Na vývěsním štítě je si ale velice podobnej a já ho tam nechám viset, jenom kovář mi musí udělat hák, aby se pěkně houpal. Ať puknou všichni kavárníci od Templetonu až po Albany.“

Těžko říci, kam by byla tyto ctihodné manžele zavedla jejich zmatená rozmluva, kdyby si muži za dveřmi nebyli náhle přestali oklepávat z nohou snůh a nevstoupili do výčepu.

Za nějakých dvacet minut byla místnost plná. V koutě na dřevěné lavici s vysokým opěradlem se pohodlně usadil doktor Todd. Vedle něho si sedl mladý muž, který nevypadal příliš elegantně. Nedělal nic jiného, než šňupal. Kabát měl z dovezeného sukna, rádoby módního střihu, a často vytahoval z kapsy velké francouzské hodinky na řetízku upleteném z vlasů a se stříbrným klíčkem. Nad řemeslníky, kteří s ním seděli v hospodě, se vypínal, ale ke skutečnému džentlmenovi měl daleko. Několik hnědých džbánů, naplněných moštem nebo pivem, stálo v železných držácích na ohništi. Tvořily se skupinky, jak si lidé je podávali, a brzo se rozproudil hovor. Nikdo

nepil z vlastního džbánu nebo sklenice. Nikoho ani nenapadlo, že by to mělo být jinak. Sklenice nebo džbánek putovaly z ruky do ruky až k poslednímu hostu. Často se vracely k tomu, kdo si pití zaplatil, jen s několika kapkami nápoje.

Připíjelo se ostošest a občas někdo, kdo si myslel, že je zvlášť vtipný, pronesl přípitek jako: „Ať je ten, kdo nás hostí, lepší než jeho táta“, nebo „Ať žije tak dlouho, dokud si všichni jeho přátelé nebudou přát, aby byl pod drnem“. Skromnější bratři z mokré čtvrti se spokojili tím, že řekli s nejvážnější tváří „tak teda na zdraví“, nebo vyslovili jiné, stejně srozumitelné přání. Vždycky ale musel hostinský, jak to dělali královští číšníci, ochutnat nápoj, který podával. Vyzývali ho k tomu slovy „až po vás“. Hollister omočil rty a řekl: „Tak teda aby,“ a ať si to každý doplní sám, jak chce. Hostinská zatím pilně přidávala k nápojům, co si kdo přál. Jak některý z vesničanů přišel k výčepnímu stolu, hned se ho ptala, co je u nich nového.

Když konečně uhasili žízeň, začalo se mluvit o všem možném. Doktor a jeho společník – byl to jeden ze dvou místních advokátů a byl ze všech nejvýmluvnější – měli hlavní slovo. Sem tam něco utrousil pan Doolittle. Všichni si říkali, že pokud jde o výřečnost, pan Doolittle se těm dvěma vyrovná, jen se vzděláním to bylo u něho horší. Všechny, až na oba řečníky, umlčela tato advokátova poznámka:

„Slyšel jsem, doktore, že jste dnes večer provedl velice závažnou operaci. Vyndal jste prý z ramene syna Kožené punčochy broky.“

„Ano,“ odpověděl doktor a vědom si své důležitosti vztyčil svou malou hlavičku. „Provedl jsem dnes tuhle všední operaci v soudcově domě. Dohromady to nic nebylo, když si člověk představí, co se mohlo stát, kdyby broky proletěly tělem. Rameno není životně důležitá část těla a myslím, že ten mladý muž bude brzo v pořádku. Nevěděl jsem, že můj pacient je syn Kožené punčochy. To je pro mne úplná novinka, že Natty byl ženat.“

„K tomu člověk nemusí být ženat,“ odpověděl advokát, přimhouřil oko a chytrácky se rozhlédl po výčepu. „Jistě víte, že podle práva existuje taky něco jako *filius nullius*¹⁵.“

„Řekněte to srozumitelně, člověče,“ zvolala hostinská. „Proč musíte mluvit indiánsky, i když se jedná jenom o obyčejnýho lovce, kterej se chová jen o něco líp než divoch? Nezbejvá než doufat, že misionáři jednou obrátěj tyhle chudáky na pravou víru. Potom bude houby záležet na tom, jakou barvu má jejich kůže nebo jestli maj na hlavě vlnu, nebo vlasy.“

„To je latinsky, a ne indiánsky, paní Hollisterová,“ odpověděl advokát. Znovu přimhouřil oko a rozhlédl se po ostatních. „Doktor Todd umí latinsky, jak by jinak rozuměl, co má napsáno na kelímčích a na zásuvkách? Doktor mi rozumí, paní Hollisterová. Vid'te, doktore?“

„Hm – myslím, že bych dovedl uhádnout, o co jde,“ odpověděl Elnathan a snažil se napodobit výraz advokátova obličeje. „Latina, to není ledajaký jazyk, pánové. Jsem přesvědčen, že kromě pana Lippeta není v této místnosti nikdo, kdo by uvěřil, že ‚Far. Av.‘ znamená anglicky ovesná mouka.“

Ted' se zas advokát divil, jak je ten doktor učený. Třebaže složil s úspěchem zkoušky na jedné z východních univerzit, nevěděl dost dobře, co ta doktorova latina znamená. Nemohl ale připustit tady v hospodě a ještě k tomu před tolika svými klienty, že doktor je učenější než on. Usmál se proto zasvěceně, jako by šlo o dobrý vtíp, kterému rozumí jen doktor a on. Odevšad bylo slyšet jenom chválu. „Vzdělaný člověk,“ říkali, „kdo jiný by to mohl vědět než pan Lippet.“ Tyto projevy obdivu advokáta povzbudily. Vstal, postavil se zády ke krbu, čelem k hostům a pokračoval:

„Ať je to syn Nattyho, nebo ne, doufám, že ten mladý muž to nenechá jen tak. V téhle zemi platí zákony. Byl bych proto velice

---

15 Nemanželský syn. Pozn. překl.

rád, kdyby se právě v tomto případě zjistilo, jestli člověk, který je majitelem jednoho sta tisíc akrů půdy, nebo který to o sobě tvrdí, má větší právo postřelit člověka než někdo jiný. Jaký je váš názor, doktore Todde?”

„Pokud jde o mne, já si myslím, že se ten pán brzo uzdraví, jak jsem už řekl. Střela nezasáhla žádný životně důležitý orgán a rameno bylo, podle mého soudu, ošetřeno dobře. Předešli jsme nejhoršímu.“

„Jáčku, pane Doolittle,“ pokračoval zvýšeným hlasem advokát, „vy jste smírčí soudce, a víte tedy, co je právo a co právo není. Ptám se vás, jestli poranění člověka se dá jen tak lehce vyřídit. Dejme tomu, že ten mladý muž má ženu a rodinu, dejme tomu, že je řemeslník jako vy. A dejme tomu, že je živitelem rodiny a dejme tomu, že střela, místo aby proletěla svailem, mu roztránila lopatku a udělala z něho nadosmrti mrzáka. Ptám se vás všech, pánové, zda v tomto případě by mu porota nepřiznala to, čemu říkám slušné odškodné?“

Poněvadž tato řečnická otázka byla položena všem přítomným, Hiram zprvu nepokládal za nutné odpovédět. Když však viděl, že se na něho všichni dívají a že čekají, co odpoví, řekl si, že jeho povinností jako smírčího soudce je promluvit. A promluvil s náležitou vážností a důstojností:

„No, kdyby někdo na někoho vystřelil a kdyby v tom byl úmysl a kdyby to přišlo před soud a kdyby porota rozhodla, že je vinen, patrně by z toho koukal kriminál.“

„Správně,“ odpověděl advokát. „Ve svobodné zemi právo platí pro všechny, pánové. Naši předkové nám zanechali nádherný odkaz: všichni lidé si jsou před zákonem rovni, tak jako jsou si rovni před přírodou. I když někdo, bůhví jak a z čeho, zbohatl, platí pro něho zákon zrovna tak jako pro nejchudšího občana státu. To je můj názor, pánové. Já si myslím, že kdyby někdo tu věc vzal pořádně do ruky, že by z toho byl nějaký příspěvek na masti – co tomu říkáte, doktore?“

„No, víte, pane,“ odpověděl lékař, jemuž byl trochu nepříjemný obrat, který v rozhovoru nastal, „mám slib soudce Temple – dal mi ho před lidmi – ne že by jeho slovo nebylo pro mne jako peníze na dlaň – ale, jak říkám, soudce mi dal slovo před lidmi. Počkat, byl tam Monsieur Le Quoi, pan Jones, major Hartmann, slečna Pettibonová a asi dva černoši, když řekl, že jeho kapsa mě štědře odmění.“

„Slíbil vám to před, nebo po operaci?“ zeptal se advokát.

„Mohlo to být před, ale taky po,“ odpověděl opatrný doktor. „Pamatuju se ale docela dobře, že to řekl, než jsem začal ránu obvažovat.“

„Tak pan Temple vám řekl, že vás odmění jeho kapsa, doktore,“ ozval se Hiram. „Nevím, jestli je podle práva možné někoho přinutit, aby takový slib splnil. Soudce by vám mohl dát svou kapsu, ve které by bylo jen šest pencí, a říct vám, abyste si z ní vybral svůj honorář.“

„To by ve smyslu zákona, jak to předepisuje právo, nebyla odměna,“ skočil mu do řeči advokát. „Nebylo by to to, čemu říkáme *quid pro quo*¹⁶. Kapsa také nemůže být pokládána za plátce, je jen součástí majetku někoho. To je náš případ. Podle mého názoru by tento slib mohl být předmětem žaloby a já rád pana Todda bezplatně zastoupím, jestliže soudce Temple nezaplatí.“

Doktor na tento návrh neodpověděl. Podíval se však po přítomných, jako by chtěl spočítat svědky pro případ, že by jednoho dne bylo třeba, aby mu někdo potvrdil, co mu advokát dnes slíbil.

Lidem se ale nechtělo přemítat v hospodě věc tak závažnou, jako je žaloba na soudce Temple. Proto nastalo ticho. Trvalo až do chvíle, kdy se otevřely dveře a vešel Natty.

Starý lovec držel v ruce svou nerozlučnou společnici, ručnici. Bez ohledu na to, že všichni kromě advokáta měli hlavy obnažené – advokát měl na hlavě klobouk nakřivo posazený – Natty pokrývku

---

16 Něco za něco. Pozn. překl.

hlavy nesundal a šel rovnou ke krbu. Několik hostů se ho zeptalo, co ulovil, a on jim ochotně odpovídal. Hostinský, který byl přítelem Nattyho – oba byli v mládí vojáky – podal starému lovcí sklenici s nějakým nápojem. Starý lovec byl, jak se zdálo, spokojen s tím, co bylo ve sklenici. Když se napil, klidně usedl na poleno u krbu. Advokát, jehož řeč Nattyho příchod přerušil, pokračoval:

„Černoši před soudem svědčit nemohou, poněvadž se počítají do majetku pana Jonese. Jsou jeho vlastnictvím. Ale je způsob, jak přinutit soudce Templu nebo kohokoliv jiného, aby zaplatil za to, že někoho postřelil, a taky aby zaplatil za léčení. Je takový způsob, povídám, a ani bychom nemuseli před soud.“

„To by byl velký omyl, pane Todd,“ skočila advokátovi do řeči hostinská, „kdybyste žaloval soudce Templu. Ten má kapsu, do který se něco vejde. Když člověk ví, jak na to, tak se to s panem Templem dá jedna dvě vyřídit. Soudce je slušnej člověk, a co se patří udělat, to udělá. Soudem mu vyhrožovat nemusíte. Doufám, Kožená punčoch, že budete mít tolik rozumu, abyste tomu mladíkovi nedovolil soudce žalovat. To byste si dali, hnát takovýho dobrýho člověka před soud. Ten mládenec si může do té doby, než zase unese ručnici, k nám chodit na skleničku a nic ho to nebude stát.“

„To je šlechetné,“ ozvalo se z několika úst. V této společnosti totiž, když někdo dával, lidé brali. Lovec, místo aby řekl něco nepěkného na adresu toho, kdo způsobil zranění jeho mladého společníka, jak všichni předpokládali, se jenom zasmál tím svým zvláštním, tichým smíchem. Když se přestal smát, odpověděl:

„Jak soudce vystoupil ze saní, hned jsem věděl, že se svou brokovnicí nic nepořídí. V životě jsem viděl jen jednu brokovnici, která dobře střílela, a ta byla francouzská, na kachny. Bylo to u velkých jezer. Hlaveň měla o polovinu delší než moje ručnice a na sto yardů se s ní krásně střílely divoké husy. To byla pravá spoušť, co ta ručnice nadělala. Člověk musel mít člun, aby odvezl všechno, co zastřelil. Když jsem pod sirem Williamem bojoval proti Francouzům v pev-

nosti Niagaře, všichni jezdci měli ručnice. Je to strašná zbraň, když se dostane do rukou někoho, kdo ví, jak nabít a pořádně zamířit. Kapitán to ví, protože říká, že sloužil v shirleyském pluku, jak to tenkrát dali Francouzům a Irokézům. Čingačgúk – to znamená Velký had – starý John Mohegan, který se mnou bydlí v mém srubu, to byl tenkrát velký bojovník, ten tam byl s námi. Ten by o tom taky dovedl vyprávět, jenže on používal hlavně tomahavku. Nikdy nevystřelil víckrát než jednou nebo dvakrát, a už běžel sbírat skalpy. Jak se všechno od těch dob změnilo! Představte si, doktore, že od německé roviny až k pevnostem vedla podél Mohawku jenom stezka, kam se sotva kůň vešel. Ted' prý povedou podél řeky širokou silnici se závorami. Nejdřív postaví silnici, a potom ji zahradí! Loni jsem lovil v Catskillských horách blízko osad, a když psi přišli k silnici, byl na ní takový provoz, že obyčejně ztratili stopu. Starý Hektor na podzim zvětří jelena přes celé Otsego, tam kde je jezero nejširší, a je tam široké půldruhé míle. Sám jsem je přešel po ledě, když se poprvé vyměřovalo území, které museli indiáni odstoupit.“

„Mně do toho nic není, ale říkat svému starému kamarádovi Had, to teda není moc velká poklona. Víc by se hodilo říkat mu Nimrod. Taky by to bylo víc křesťanský jméno, poněvadž je z bible. Večír, než mě pokřtili, četl mi seržant tu kapitolu, co se v ní mluví o Nimrodovi. To je radost poslouchat takový čtení.“

„Je velký rozdíl mezi starým Johnem a Čingačgúkem,“ odpověděl lovec a smutně pokýval hlavou. „Za války v osmapadesátém roce byl v nejlepších letech a byl o tři palce vyšší, než je ted'. Kdybyste ho tenkrát viděla, když jsme, chránění dřevěnými hradbami, porazili Dieskaua, řekla byste, že jste jaktěživa krásnějšího indiána neviděla. Až po pás byl nahý. V životě jste neviděla nádherněji pomalovaného člověka. Jednu půlku obličeje měl červenou, druhou černou. Hlavu měl oholenou, jen na temeni mu zůstalo trochu vlasů a v nich chochol z orlích per. Jako by je z pavího ocasu vytrhl, tak se leskla. Tělo si pomaloval, že vypadal jako kostra, s žebry a se vším všudy.

V takových věcech si Čingačgúk liboval. A když si k tomu všemu přimyslíte jeho energický obličej, nůž a tomahavk – zkrátka nebylo hrdějšího bojovníka nad něho. Svůj úkol taky splnil jako chlap, protože druhý den viselo na kůlu před jeho stanem třináct skalpů. Jedno musím Velkému hadovi přiznat: vždycky jednal čestně, nikdy neskalpoval někoho, koho nezabil vlastní rukou.“

„No, boj je boj a každé bojuje jinak,“ řekla hostinská. „Ale že by se mi líbilo, když někdo zmrzačí člověka, kterej už nedejchá, to říct nemůžu. Doufám, seržante, že ty jsi při něčem tak hříšném nikdy nepomáhal.“

„Má povinnost byla zůstat v řadě, stát nebo padnout buď bajonetem, nebo kulkou,“ odpověděl starý voják. „Tenkrát jsem byl v pevnosti, zřídka kdy jsem z ní vyšel, a divochy, kteří bojovali na křídlech nebo v prvních řadách, jsem skoro ani neviděl. Pamatuju se ale, že se mluvilo o Velkém hadovi, jak se mu tenkrát říkalo, protože byl slavný náčelník. Nikdy mě ale nenapadlo, že se z něho stane křesťan a že já ho poznám jako civilizovanýho starýho Johna.“

„Pokřtili ho Moravští bratři a ti byli s Delawary vždycky velice zadobře,“ řekl Kožená punčocha. „Myslím si, že kdyby byli nechali Delawary na pokoji, nedělo by se u pramenů obou řek to, co se tu děje dnes, a ve zdejších horách by si lovil ten, komu ty hory právem patří. Není tak starý, aby neunesl ručnici, a jeho zrak je bystrý jako oko říčního orla, který se vznáší –“

Řeč starého lovce přerušilo nové dupání za dveřmi. Za chvíli vešla do výčepu společnost ze záměčku a za ní sám indián John.

Kapitola XIV

*Litřík, půl a pak čtvrtlitříček,
pinty čtvrt, osminku a štamprličku,
až do dna džbán hnědavý.
Na zdraví stohu ječmene,
chlapci moji stateční,
na zdraví stohu ječmene.*

— Pijácká píseň

Když vznikl po příchodu nových hostů mírný rozruch, advokát zmizel z výčepu. Většina mužů přistoupila k Marmadukovi, aby mu stiskli ruku, kterou jim podával, a všichni „doufali, že se panu soudci daří dobře“. Major odložil klobouk a paruku, místo paruky si posadil na hlavu teplou, špičatou vlněnou noční čepici a klidně si sedl na konec lavice, kde prve seděl advokát. Potom vytáhl pytlík s tabákem a přijal od hostinského novou dýmku. Několikrát zabafal, vypustil z úst oblaka kouře, otočil se k výčepu a řekl:

„Petty, pšíneste mi krok.“

Soudce se zatím pozdravil s většinou hostů a posadil se vedle majora. Richard si našel nejpohodlnější sedadlo v místnosti. Poslední se usadil Monsieur Le Quoi, když několikrát přenesl židli z jednoho místa na druhé jen proto, aby někomu neubral trochu toho tepla, sálajícího z krbu. Mohegan si sedl na kraj lavice blízko výčepního stolu. Když se všichni usadili, soudce zažertoval:

„K vám, Betty, jak vidím, chodí lidé za každého počasí. A taky žádná konkurence na vás neplatí. Jak se vám líbilo kázání?“

„Kázání?“ opakovala hostinská. „Dá se říct, že bylo celkem rozumný. Jen modlitby byly hrozně dlouhé. Když je člověku devětapadesát, pořád vstávat, sedat, klekat, to není maličkost. Myslím si, že pan

Grant je člověk bohobojnej, dovede pěkně mluvit. – Tak, Johnne, tady máš džbánec moštu, přidala jsem k němu trochu whisky. Indián se vždycky rád napije moštu, i když nemá žízeň.“

„Musím přiznat,“ ozval se rozvážně Hiram, „že to bylo pěkné kázání. Jsem přesvědčen, že s ním byli všichni spokojeni. Něco měl ale vynechat, nebo dát tam něco jiného. Jenže s napsaným kázáním je to horší, to nemůžete hned tak změnit, jako když mluvíte bez papíru.“

„Tady to máte, pane soudce,“ řekla hostinská. „Jak může někdo vstát a začít mluvit z hlavy, když všechno, co povídá, má napsaný? Takovej kazatel je potom na tom jako dragoun, kterýho z trestu přivázali ke kůlu.“

„Dobrá, dobrá,“ Marmaduke zamával rukou, aby už mlčela. „Jak to řekl pan Grant, lidé mají různé názory. Podle mého mínění mluvil pastor velice rozumně. – Poslouchejte, Jothame, vy prý jste prodal svou farmu a odstěhoval jste se do vsi. Tam jste si prý otevřel školu. Dostal jste peníze na ruku, nebo vám to ten člověk zaplatil ve zboží?“

Muž, kterého soudce oslovil, seděl těsně za ním. Kdo nevěděl, jak soudci nic neujde, byl by si myslel, že si toho člověka vůbec nevšimne. Byl hubený, pokřivený, tvářil se mrzutě a byl teď celý nesvůj. Když na něj soudce promluvil, chvíli se točil a kroutil, jako by si rozmýšlel, co odpovědět, a teprve potom řekl:

„No, něco jsem dostal na ruku, něco ve zboží. Je to nějaký člověk z Pumfretu, zdá se, že je zazobanej. Měl mi dát deset dolarů za akr vykácenýho a za akr lesa dolar. Za stavení měl zaplatit odhadní cenu. Já jsem si vybral Asu Montagua, on Absolóna Bementa, a ti dva si jako třetího našli starýho pana Naftaliho Greena. Sešli se a řekli, že za stavení bude osmdesát dolarů. Dohromady to bylo dvanáct akrů vykáceného po deseti dolarech, osmdesát osm po dolaru, a když jsem zaplatil za odhad, dělalo to dohromady dvě stě osmdesát šest a půl dolaru.“

„Hm – a co vy jste dal za ten pozemek?“ zeptal se Marmaduke.

„Kromě toho, co jste dostal vy, zaplatil jsem ještě svému bratrovi Timovi sto dolarů za to, že mi to pomoh koupit. Ted' už tam ale stojí nověj dům. Ten měl stát šedesát dolarů a Mojžíšovi jsem dal sto dolarů, že otesal a rozřezal klády. Dohromady mě to přišlo teda na dvě stě dolarů. Měl jsem ale dobrou sklizeň. Když si pomyslím, že jsem za pozemek a za stavení dostal o šestadvacet dolarů víc, než mě to samýho stálo, říkám si, že to byl docela dobře obchod.“

„Jenže zapomínáte, že sklizeň byla tak jako tak vaše a že jste se pro šestadvacet dolarů zbavil střechy nad hlavou.“

„Kdepak, pane soudce, to je trochu jiný,“ odpověděl vychytralý počtář. „On mi dal pár koní, který stojej bratru sto padesát dolarů, docela nověj vůz, padesát dolarů na ruku, dlužní úpis na osmdesát dolarů a dámský sedlo, který stojí sedm a půl dolaru – takže zbejvalo doplatit jenom dvanáct šilinků. Chtěl jsem, aby mi dal postroj a aby si vzal za to krávu a koryta na javorovou mízu. Povídá, že ne – ale já viděl, o co mu jde. Myslel si, že mi vůz a koně nebudou bez postroje k ničemu a že si budu muset ten postroj od něho koupit. Jenže tak chytřej jsem byl já taky. Rád bych věděl, co by on dělal s postrojem! Řek jsem mu, že o těch sto padesát dolarů musíme začít jednat znovu. Ale žena povídá, že chce máselnici, tak jsem za to, co měl ještě doplatit, vzal máselnici.“

„A co budete dělat v zimě s časem? Nesmíte zapomínat, že čas jsou peníze.“

„No, poněvadž učitel odjel k matce, která prej umírá, řekl jsem, že budu místo něho učit, než se vrátí. Jestli se na jaře poměry nezhoršej, otevřel bych si obchod nebo bych odejel ke Genesee. Slyšel jsem, že tam jdou obchody moc dobře. V nejhorším se vrátím ke svému řemeslu. Jsem totiž vyučenej švec.“

Marmaduke si řekl, že nestojí za to takového člověka přemlouvat, aby zůstal, kde je, a už na něj nepromluvil. Začal se zajímat o něco jiného. Za chvíli si Hiram dovolil otázku:

„Jaké novinky nám přivezl pan soudce ze zákonodárného sboru? Kongres toho mnoho asi v tomto zasedání neudělal. Nebo přestali snad Francouzi v poslední době válčit?“

„Od té doby, co Francouzi popravili svého krále, nedělají nic jiného, než válčí,“ odpověděl soudce.

„V Yorktownu byl nějaký Rošambó,“ vmísila se do řeči hostinská, „byl to moc krásnej člověk, zrovna tak pěkný jako jeho kůň. Tam u Yorktownu to taky seržant dostal do nohy od anglickýho dělostřelectva, aby hrom do nich uhodil!“

„Zákonodárný sbor odhlasoval zákony, které jsme už velice potřebovali,“ pokračoval Marmaduke. „Mezi jiným byl vydán zákon, podle kterého je na některých řekách a na menších jezerech v určité době zakázáno lovit ryby do sítí. Podle jiného zákona se nesmí lovit zvěř v době, kdy má mladé. Moudří lidé se už těchto zákonů dožadovali velice důrazně. Doufám, že se jednou dočkáme zákona, který prohlásí za trestné kácet stromy, jak koho napadne.“

Lovec ani nedýchal, jak pozorně naslouchal. Když soudce domluvil, opovržlivě se zasmál:

„Jen si vydávejte zákony, pane soudce,“ řekl, „ale kdo vám bude hlídat po celé ty dlouhé letní dny lesy a kdo bude v noci hlídat jezera? Zvěř je zvěř, a kdo ví, kde je, smí si ji zastřelit. To je zákon, který v těchto horách platí už čtyřicet let, to vím určitě. Jen nějaký zelenáč by mohl zabít laň, když vedle ní běží kolouch – leda by měl prochozené mokasíny nebo roztrhané kalhoty – protože v té době má zvěř tvrdé maso bez šťávy. Ale ve skalách na břehu jezera je taková ozvěna, že když vystřelíte jednou, vypadá to, jako by vystřelilo padesát ručnic najednou – kdopak vám zjistí, kde stál člověk, který vystřelil?“

„Svědomitý policejní úředník, který by se mohl opřít o sílu zákona, ten by tu dovedl udělat pořádek a postarat se, aby přestalo ubývat zvěře,“ odpověděl vážně soudce. „Doufám, že se dožiju časů, kdy lidé budou respektovat něčí vlastnické právo, pokud jde o zvěř, stejně jako dnes respektují vlastnické právo, když se jedná o farmu.“

„Vaše práva jsou právě tak nová jako ty vaše farmy,“ zvolal Natty. „Zákon by měl platit pro všechny stejně, ne pro jednoho víc, pro druhého méně. Ve středu to bylo čtrnáct dní, co jsem postřelil jelena. Potácel se v závějích, až se mu podařilo dostat se za plot. Když jsem běžel za ním, zachytil jsem zámek ručnice o větev, to mě zdrželo, a jelen zatím utekl. Ted' bych rád věděl, kdo mi toho jelena zaplatí. Bylo to krásné zvíře. V životě jsem na něco, co nelítá, nevystřelil třikrát. – Ba ne, pane soudce, farmáři jsou vinni, že zvíře ubývá, a ne lovci.“

„Jelena už není tak moc jako za poslední fášky, Pumpppo,“ řekl major, který, zahalen oblaky dýmu, pozorně naslouchal. „Ale semě nepyla utělaná proto, aby na ní šil jelen, ale liti.“

„Věřím, majore, že jste pro spravedlnost a právo, třebaže chodíte často do zámečku. Ale je kruté, když zákon zakáže člověku dělat to, co dělal celý svůj život. Kdyby bylo po právu, směl by takový člověk lovit zvěř i ryby, kdykoliv by se mu zachtělo, a to ještě na nejlepších místech Patentu.“

„Rozumím vám, Košená punčoho,“ odpověděl major a upřel své černé oči na starého lovce. „Ale vy jste nepyl tycky tak moutrý, apyste se tíval tak opatrně topšedu.“

„Možná že jsem k tomu neměl příležitost,“ řekl rozmrzele lovec a na chvíli se odmlčel.

„Soudce říkal něco o Francouzích,“ připomněl Hiram, když se mu zdálo, že ticho trvá už dost dlouho.

„Ano,“ odpověděl Marmaduke. „Francouzští jakobíni popravují dál. Ted' prý dokonce popravili královnu.“

Monsieur Le Quoi se prudce otočil na židli.

„V poslední době došlo k několika střetnutím,“ pokračoval Marmaduke, „a ti rozzuření republikáni nepřestávají vyhrávat. Ovšem to, že dobyli na Angličanech Toulon, mě nemrzí, to musím přiznat. Na to město mají Francouzi nesporné právo.“

„Ah-ha!“ vykřikl Monsieur Le Quoi, vyskočil a začal prudce mávat rukama. „Ces Anglais!“

Francouz běhal několik minut po místnosti sem a tam a pořád něco vykřikoval. Potom, rozrušen odporujícími si dojmy, vyběhl na ulici. Bylo vidět, jak se brodí sněhem ke svému krámku s rukama vysoko vztaženýma, jako by chtěl měsíc z nebe stáhnout. Jeho odchod nikoho nepřekvapil, lidé byli na jeho způsoby zvyklí. Jen major Hartmann se hlasitě zasmál – poprvé za dnešní večer – zvedl džbáněk a řekl:

„Ten Francouz je plásen – ale opije se z ničeho nic. Teď je opilý radostí.“

„Francouzi jsou dobří vojáci,“ řekl kapitán Hollister. „U Yorktownu nám několikrát pomohli. Já se sice nevyznám v strategii, myslím si ale, že kdyby nám tenkrát nebyli přišli na pomoc, Jeho Excelence by se nebyla bejvala mohla vypravit proti Cornwallisovi.“

„Mluvíš pravdu, seržante,“ skočila mu do řeči jeho žena. „Byla bych ráda, kdyby to tak bylo vždycky. Zrovna když jsem zastavila káru – to bylo tenkrát, když vy jste šli jako první, aby se ostatní vojáci nerozutíkali – šel kolem pluk těch pánů. Obsloužila jsem je, jak si přáli. Jestli mi zaplatili? Samozřejmě, a v dobřejch, poctivejších penězích. Těmhle evropskejům čertům se, pokud jde o lásku a kavalírství, nikdo nevyrovná. Ať mi pánbůh odpustí, že kleju a že mluvím o takovejch marnostech, ale to se musí nechat, Francouzi zaplatili dobrým stříbrem. A většinou ani nedopili celou sklenici, takže ještě zbylo. To se to obchoduje, pane sudí, když si lidi moc nevybíraj a dobře platěj.“

„Máte pravdu, paní Hollisterová,“ řekl Marmaduke. „Ale co se stalo s Richardem? Sotva si sedl, hned zase zmizel. Už je tak dlouho pryč – nezmrzl někde?“

„O mne neměj strach, bratranče Duku,“ ozval se Richard. „Když člověk pracuje, zahřeje se, i když je taková zima jako dnes v noci. Betty, váš manžel mi řekl, když jsme šli z kostela, že vaše prasata dostávají svrab. Šel jsem se na ně podívat a vidím, že měl pravdu. Zaskočil jsem k vám, doktore, a požádal jsem vašeho chlapce, aby mi navázil libru soli. Namíchal jsem jim ji do pomejů a vsadím se

o jelení hřbet proti šedé veverce, že do týdne jim bude líp. A teď, paní Hollisterová, bych prosil džbáněk flipu s pěknou pěnou.“

„Já věděla, co vám přijde k chuti,“ řekla hostinská. „Flip už je hotovej, jen ho svařit. Seržante, podal bys mi železnou podložku, ano? – Tuhle ne – tu z druhýho krbu, copak nevidíš, že je studená? Ano, tu! Podívej se, ta je červená jako višně.“

Když nápoj ohřála, Richard se napil té míchaniny piva, kořalky a cukru. Obvyčně si lidé objednají flip, jsou-li přesvědčeni, že na něco vyzráli, zvlášť když tento druh alkoholu mají rádi.

„Nikdo nedovede připravit flip tak dobře jako vy, Betty.“ Richard přestal na chvíli pít. „To je síla! Tu máš, Johne, napij se, člověče, jen se napij! My dva a doktor Todd jsme dnes odvedli pěknou práci, když jsme tomu mladíkovi ošetřili rameno. Duku, jednou, když jsi tu nebyl a já neměl co dělat, složil jsem písničku. Zazpívám ti jednu nebo dvě sloky, ačkoliv pořád ještě nevím, jaký nápěv ta píseň bude mít.

*Život je samá trampota,
každého čeká dřina jen.
Proto bud'me veselí, ať každý vidí,
že jsme přátelé všech dobrých lidí,
že se dovedem smát a zpívat celý den.
Proto veselí bud'me,
starost zapud'me,
neboť od zármutku černá hlava šediví.*

Tak co, jak se ti to líbí, Duku? Je ještě jedna sloka, ale k té mi chybí poslední řádek, protože jsem ještě nenašel rým. Tak co, starý Johne? Jak se ti líbí ten nápěv? Dobrý, vid' Vyrovná se tvým válečným písním, co?“

„Dobrý,“ řekl Mohegan, který si důkladně přihýbal. Pil nejen nápoj, který připravila hostinská, ale všímal si jaksepatří i džbánku, jež dali kolovat major s Marmadukem.

„Výporně, výporně, Richarte,“ křičel major. Jeho černé oči už začínaly plavat. „Výporně! To je hezká píseň, ale Natty Pumppo umí hezčí. Košená punčocha, saspíváš. Žekni, ty kluku stará, saspíváš ta píseň o těch lesech?“

„Ne, ne, majore,“ odpověděl lovec a zavrtěl smutně hlavou. „Dožil jsem se věcí, o kterých jsem si nikdy nepomyslel, že je mé oči v těchto horách uvidí, a nemám náladu zpívat. Jestli ten, komu po právu patří všechno kolem, musí hasit žízeň roztálým sněhem, nesluší se, aby se ti, kteří žijí z jeho štědrosti, radovali, jako by na světě nebylo nic jiného než sluneční světlo a samé léto.“

Když Kožená punčocha domluvil, zase svěsil hlavu a zakryl si dlaněmi drsnou, vráscitou tvář. Od chvíle, co se Richard vrátil z třesuté zimy do vyhřáté místnosti, pil víc než ostatní, a tak brzo všechny v pití dohonil. Podával lovcovi dva džbánky plné pěnícího se flipu a křičel:

„Veselé Vánoce, starouši! Sluneční světlo a samé léto! Ba ne! Jsi slepý, Kožená punčochu. Měl jsi říct měsíční světlo a zima – vezmi si tyhle brýle, uvidíš líp –

*Proto veselí bud'me,
starost zapud'me,
neboť od zármutku černá hlava šediví.*

Poslouvej, jak starý John trylkuje! Ty indiánské písně, to je ale nudná muzika, majore! Rád bych věděl, jestli indiáni vůbec někdy zpívají podle not.“

Zatímco Richard zpíval a mluvil, Mohegan vydával hluboké, jednotvárné zvuky a přitom lehce kýval hlavou i tělem. Opakoval jen několik slov ve svém rodném jazyku, takže jim rozuměl jenom on a Natty. Richarda si nevšímal a zpíval dál jakýsi divoký, smutný nápěv, který se chvílemi znenadání zvedal do vysokých tónů a potom zase klesal do hlubokých, chvějivých zvuků.

Každý se teď bavil, jak dovedl. V pozadí místnosti se tvořily malé skupinky. Mluvil se o všem možném, zejména o tom, jak léčit svrab prasat a jak kázal pastor Grant. Doktor Todd se snažil vysvětlit Marmadukovi, jaké zranění utrpěl mladý lovec. Mohegan nepřestával zpívat. Obličej měl čím dál tím strnulejší, pod hustými, rozcuchanými vlasy se jeho tvář podobala tváři divokého zvířete. Nakonec zpíval tak hlasitě, že všichni zmlkli. Lovec zvedl hlavu a pln rozhořčení řekl delawarským nářečím starému bojovníkovi:

„Proč zpíváš o svých bitvách, Čingačgúku, a o bojovnicích, které jsi pobil, když nepřítel ze všech nejhorší je vedle tebe a odpírá Mladému orlu jeho práva? Bojoval jsem v tolika bitvách jako kterýkoliv bojovník tvého kmene, ale ve chvíli, jako je tato, bych se svými činy chlubit nedovedl.“

„Sokolí oko,“ indián vstal a vrávoravým krokem se blížil k lovcovi, „jsem Velký had Delawarů. Dovedu vyslídit Mingy, jako když se zmije plíží, aby vykradla leličí hnízdo, a dovedu na ně udeřit jako chřestýš – jedinou ranou je dovedu zabít. Když běloch vyrobil Čingačgúkuv tomahavk, leskl se jako vody Otsega, když slunce zapadá, teď je od krve Makvajů rudý.“

„A proč jsi zabíjel bojovnice Mingů? Proto, abys zachoval tato loviště a jezera potomkům svého kmene. Což je rada náčelníků slavnostně neodevzdala Pojídači ohně? A neproudí krev bojovníků v žilách mladého náčelníka, který by měl mluvit hlasitě, jehož hlas je však tak tichý, že ho není skoro slyšet?“

Jako by se po tomto lovcově proslovu indián vzpamatoval. Otočil se k přítomným a upřeně se zahleděl na soudce. Potřásl hlavou a odhrnul si vlasy z obličeje. Oči mu planuly hněvem. To však bylo vše, na nic jiného se nezmohl. Marne se pokoušel uchopit tomahavk, který měl za opaskem, z očí jako by mu život vymizel. Richard postavil před Mohegana džbáněk, indián se hloupoučce usmál, popadl nádobu oběma rukama, těžce usedl na lavici a pil a pil. Když dopil, marne se snažil postavit džbáněk na stůl. Byl opilý.

„Neprolévej krev!“ varoval ho lovec ve chvíli, kdy poznal indiánovi na obličej, že se ho zmocňuje zuřivost. „Ale je opilý, nikomu neublíží. Tak je to vždycky s indiány. Dejte jim kořalku a stanou se z nich psi. Ale jednoho dne se i oni dočkají spravedlnosti. Člověk musí mít trpělivost.“

Natty stále ještě mluvil delawarsky, proto mu nikdo nerozuměl. Sotva domluvil, ozval se Richard: „Starý John moc nepotřebuje, aby se opil. Nechte ho vyspat v kůlně, kapitáne. Já vám to zaplatím. Dnes večer jsem bohatý, desetkrát bohatší, než je Duke se všemi jeho pozemky, státními půjčkami, dlužními úpisy, hotovými penězi i hypotékami.“

*Proto veselí bud'me,
starost zapud'me,
neboť od zármutku...*

Pijte, králi Hirame, pijte, pane Doolittle, pijte, pane, povídám. Je Štědrý večer, a ten je, jak každý ví, jen jednou do roka.“

„Pan Jones je dnes ve výborné náladě,“ řekl Hiram. Bylo na něm vidět, že i on už má dost. „Nepostavíme ještě jeden kostel? Co tomu říkáte?“

„Kostel, pane Doolittle! Katedrálu! Přísahám při lordu Harrym, jak říká Benjamin, postavíme ještě jednu věž a budeme mít dva kostely! Co tomu říkáš, Duku, zaplatíš to? Bratranče Duku, zaplatíš to?“

„Ty tak křičíš, Dicku, že neslyším, co říká doktor Todd,“ stěžoval si Marmaduke. „Myslím, že jste říkal, že rána pravděpodobně začne v tomhle chladném počasí hnisat a že by pak bylo s celou rukou zle?“

„Vyloučeno, pane soudce, vyloučeno,“ odpověděl Elnathan. Pokusil se odkašlat, ale podařilo se mu vyplivnout do krbu jenom kousíček pěny, lehké jako sněhová vločka. „Úplně vyloučeno, aby zhnisala tak dobře obvázaná rána. Nezapomeňte, že brok, který vězel v rameni, mám teď v kapse. Říkal jste, že si toho mladého muže vezmete k sobě. V tom případě by snad stačilo, kdybych vystavil jediný účet.“

„Jistě,“ odpověděl Marmaduke a usmál se tím svým šelmovským úsměvem, kterým se tak často rozzářila jeho tvář. Kdo ten úsměv viděl, těžko mohl uhádnout, nad čím se Marmaduke usmívá. Hostinský uložil indiána na slámu v přístavku, přikryl ho jeho vlastní pokrývkou a John tam zůstal až do rána.

Major Hartmann se zatím choval čím dál tím hlučněji. Sklenice následovala za sklenicí, džbáněk za džbánkem a pitka se prodloužila dlouho do noci, lépe řečeno do rána. Pak teprve starý Němec projevil přání vrátit se do záměčku. Ostatní se už většinou rozešli, ale Marmaduke, který znal zvyky svého přítele příliš dobře, nechtěl sám navrhnout, aby už odešli. Jakmile však major řekl, že by chtěl domů, soudce ochotně souhlasil a všichni tři se začali chystat k odchodu. Sama paní Hollisterová je doprovodila ke dveřím a radila jim, jak se nejlépe dostat domů.

„Opřete se o pana Jonese, majore,“ řekla. „Je mladej a bude vás podpírat. Vždycky jsem ráda, když přijdete k ‚Statečnýmú dragounů‘. Pořádně oslavit Štědrej večír není rozhodně žádněj hřích. Člověk nikdy neví, kdy na něj přijde nějaký trápení. Tak teda dobrou noc, pane soudce, a všem přeju příjemný vánoční svátky.“

Všichni tři se rozloučili, jak dovedli nejlépe. Dali se prostředkem silnice, kde byla ve sněhu vyšlapána pěkná, široká cesta. Až k bráně záměčku šli docela dobře. Když však vstoupili na soudcův pozemek, začaly obtíže. Nebudeme se zdržovat jejich líčením. Prozradíme jenom, že ráno bylo vidět ve sněhu stopy, které vedly na všechny strany. Soudce, než došel k domovním dveřím, své druhy ztratil. Našel je teprve podle stop ve sněhu. Když je objevil, koukaly jim ze sněhu jenom hlavy a Richard zpíval rozjařeným hlasem:

*„Proto veselí bud'me,
starost zapud'me,
neboť od zármutku černá hlava šediví.“*

Kapitola XV

*Jak tam leží, čas běží
v tom přepěkném zálivu Biskajském, ó!*

Než soudce odešel do hospody „U Statečného dragouna“, doprovodil Alžbětu domů. Byla teď paní domu a mohla si celý večer dělat, co chtěla. Většina světel byla už zhasnuta. Benjamin však rozestavil na kredenci ve stejné vzdálenosti od sebe čtyři mohutné svícny s velkými svíčkami, a tak vznikl dojem, že v síni je útulno a teplo. Byl to velký rozdíl proti ponurému sálu v akademii, odkud se dívka právě vrátila.

I Remarkable si šla poslechnout kázání pana Granta. Rozjímání a modlitba ji uklidnily. Už se tolik nezlobila pro to, co jí řekl soudce. Připomněla si Alžbětino mládí a napadlo ji, že by přece jen mohla vládnout domem, i když trochu jiným způsobem než dosud. Pomyšlení, že by jí někdo měl poroučet a že by se měla stát obyčejnou služkou, jí bylo prostě nesnesitelné. Aspoň dvanáctkrát se už v duchu rozhodla, že se okamžitě pokusí vyřešit ožehavou otázku svého postavení v soudcově domácnosti. Kdykoliv se však její zrak setkal s pohledem černých, hrdých očí slečny Alžběty, která se procházela po síni a myslela na své dětství, na změnu, která teď v jejím životě nastala, a snad i na to, co všechno se dnes stalo, Remarkable pocítila strach. Nikdy by si byla nepomyslela, že takový strach v ní může vzbudit cokoli pozemského. Strach jako by jí nedovolil promluvit. Konečně se rozhodla, že řekne něco, co ukáže, že i ona je vzdělaná a inteligentní.

„Pastor Grant měl dnes večer docela pěkné kázání,“ řekla. „Tihle evangeličtí duchovní obvykle dovedou docela dobře mluvit, poněvadž to čtou z papíru. Pochybuju, že by to dovedli tak dobře, kdyby museli mluvit bez papíru jako kněží stojících náboženství.“

„Čemu říkáte stojící náboženství?“ zeptala se udiveně slečna Templová.

„No přece presbyteriánům, kongregacionalistům a baptistům, a vůbec všem, kteří se nemodlí vkleče.“

„Podle toho by náboženství mého otce bylo sedací,“ podotkla Alžběta. „Byla bych vám vděčná, kdybyste se zeptala, jestli v mém pokoji hoří oheň. Jsem po cestě unavena, ráda bych si odpočala.“

Remarkable měla tisíc chutí říci mladé paní domu, aby otevřela dveře a podívala se sama, ale opatrnost zvítězila nad zlostí. Chvilí počkala, aby si nezahladila, a potom udělala, co jí Alžběta poručila. Když Remarkable oznámila, že je to s ohněm v pořádku, Alžběta popřála dobré noci Benjaminovi, který přikládal do kamen, pak řekla také hospodyně dobrou noc a odešla.

Sotva se za slečnou Templovou zavřely dveře, Remarkable si začala něco mumlat. „Jak někdo dovede být špatný a zlý,“ řekla. Přitom ale nikoho nejmenovala. Majordomus mlčel. Staral se dál o oheň, a když skončil práci, otevřel kredenc a vytáhl z ní několik lahví. Jejich obsah by ho byl zahřál, i kdyby nebylo plápolajícího ohně v kamnech. Přistrčil ke kamnům stolek a na něm rozestavil láhve a sklenice. Teprve když přisunul ke stolku dvě židle, jako by si poprvé všiml rozzlobené hospodyně.

„Nechtěla byste, slečno Remarkable, zakotvit třeba na týchle židli? Venku to fouká, to vám říkám, má drahá, ale záleží na tom? Ať to fouká, nebo ne, Benovi je to jedno. Černoši jsou uskladnění dole a mají tam takový oheň, že by na něm celýho vola upekli. Teploměr teď ukazuje padesát pět. Jestli je to javorový dříví opravdu dobrý, bude na teploměru ještě o deset stupňů víc. Až se pán vrátí z vyhrátého výčepu Betty Hollisterový, bude mu horko jako námořníkovi, kterej natřel lano špatným dehtem. Tak pojd'te, slečno, sedněte si tady na židli a řekněte mi, jak se vám líbí naše nová paní.“

„Podle mého mínění, pane Penguillane –“

„Pumpo, Pumpo,“ přerušil ji Benjamin. „Je Štědrej večír, slečno Remarkable, a proto bude líp, když mi budete říkat Pumpo. Je to kratší a líp se to ke mně hodí, protože se chystám tuhle flašku vypumpovat až do dna. Říkejte mi teda Pumpo.“

„Vy jste ale šprýmař!“ Slečna Remarkable se rozesmála. „Když máte náladu, Benjamine, jste samá legrace. Ale jak říkám, myslím si, že u nás teď nastanou změny.“

„Změny!“ opakoval majordomus a zadíval se na láhev, která se neobyčejně rychle vyprazdňovala. „Dokud budu mít klíč od spíže v kapse já, tak na tom moc nezáleží, slečno Remarkable.“

„Nevím,“ pokračovala hospodyně. „V domě je jídla a pití, co hrdlo ráčí – ještě trochu cukru, Benjamine – protože pan Jones dbá, aby všeho bylo dost. Ale noví páni, novej pořádek, a moc bych se nedičila, kdyby nám dvěma teď nastaly nejistý časy.“

„Život je vždycky nejistej, jak vítr,“ řekl kazatelsky Benjamin, „a nic se nemění víc než vítr, slečno Remarkable, leda byste se dostala někam, kde vítr vůbec nefouká. Pak si můžete dát ke kormidlu třeba toho nejmladšího plavčíka a o nic se nemusíte starat.“

„Vím, že je život nejistý,“ Remarkable se snažila tvářit stejně jako Benjamin, „jenže já si myslím, že změny, který u nás nastanou, se nás velice dotknou. Uvidíte, že vás bude kontrolovat nějakej mladík. Kdo si vezme mě na starost, to vím dobře. Když uvážím, jak dlouho jsme už v tomhle domě, Benjamine, myslím, že je to krutý.“

„Člověka by měli povýšit podle toho, jak dlouho slouží,“ řekl majordomus. „Kdyby si vzali na loď místo mě jinýho námořníka, nebo kdyby mi měl poroučet nějakej novej stevard, praštil bych se vším, dřív než byste loďku spustila na vodu. Pan Dick –“ tak Benjamin obvykle říkal panu Jonesovi – „je hodnej pán a dobrej člověk, je radost plavit se s ním, ale přece bych řek pánovi velice srozumitelně a otevřeně, že jestli chce přibrat ještě někoho, kdo mi bude poroučet, tak jdu pryč. Začal jsem od piky, slečno Pettibonová, a jako správnej chlap jsem to někam dotáhl. Šest měsíců jsem byl na

rybářský plachetnici. Když nebyl vítr, napínal jsem závětrní plachtu a svíjel lana. Potom jsem udělal na stejný lodi několik cest a přitom jsem pracoval na přídi i na zádi. Ale to bylo, jako když slepej pluje potmě. Člověk se tam toho moc nenaučí, leda jak řídit loď podle hvězd. No, naučil jsem se vylízt až na špičku stěžně a taky svinovat plachty jsem se naučil. A potom jsem pomáhal v kajutě, vařil jsem například kapitánovi grog. A to, musím říct, jsem se naučil znamenitě. O tom jste se jistě už často sama přesvědčila. Tak teda na naše lepší seznámení!”

Remarkable poděkovala kývnutím hlavy a usrkla ze sklenice. Ráda si někdy popřála trochu alkoholu, musel však být sladký. Po tomto zdvořilostním projevu rozmluva zase pokračovala.

„Benjamine, vy máte velký životní zkušenosti. Neboť, jak praví Písmo, „ti, kteří se plaví po moři na lodích, vidí dílo boží.”

„Ano. A ti, co se plaví na brigách a na škunerech, taky. A musím říct, že se jim někdy podaří taky uvidět dílo ďáblov. Na moři se toho člověk moc naučí, slečno Remarkable, protože pozná zvyky různých národů, jak vypadají cizí země. Já například jsem proti jinejm námořníkům nevzdělanej člověk, ale můžu říct, že když vezmete pobřeží od mysu Hogue až dolů k mysu Finisterre, není tam ani jedinej výběžek, jedinej ostrov tam není, kterej bych neznal podle jména nebo o kterým bych nevěděl. – Jen si, ženská, vemte, ať to není samá voda. Tady je cukr. Já vím, že máte mlsnej jazejček, slečno Pettibonová. – Ale jak říkám, celý to pobřeží znám jako své boty. A Biskajskej záliv, to je hotový peklo. Přál bych vám slyšet, jak tam fičí vítr. Někdy dva chlapi musej člověku držet vlasy, aby mu neuletěly. A plout zálivem je asi stejný jako v týhle zemi jet po silnici v horách – po jedný straně nahoru, po druhý dolů.”

„Vyprávějte!” poprosila Remarkable. „Jsou mořský vlny stejně vysoký jako hory?”

„No, budu vám vyprávět, ale nejdřív ochutnáme grog. Hm, musím říct, že v týhle zemi člověk dostane všechno, co správnej grog potře-

buje. To je proto, že odtud není daleko do Západní Indie. Přísahám při lordu Harrym, ženská, jen kdyby Guernsey ležel někde mezi mysem Hatteras a Logannem, to byste teprve viděla, jak lacinej by byl rum. Pokud jde o mořský vlny, ty jsou větší nahoře v Biskajském zálivu, a když fouká jihozápadní vítr, to se tam pěkně převalují! Ale vysoký vlny nesmíte hledat v nějakým úzkým mořským korytě. To byste musela plout kolem Západních ostrovů při západním větru, zem byste musela mít z levý strany a loď obrácenou přidí k jihu a horní plachta by musela bejt utažená, nebo spodní přední plachta by musela bejt utažená, nebo taky střední plachta by musela bejt svinutá, aby se loď udržela na vodě, jestli by to ovšem vydržela. A zůstat tam musíte tak asi přes dvě hlídky, jestli chcete vidět vlny jako hory. Já tam byl, ženská, na fregatě, jmenovala se Boadicea, nic nebylo vidět, jen kousíček nebe, nebyl větší než hlavní plachta. A pak se najednou na závětrný straně pod náma objevila díra, že by se do ní celý britský loďstvo vešlo.“

„Propánakrále! A nebál jste se, Benjamine? A jak jste se z toho dostal?“

„Jestli jsem se nebál? Kdo by se bál několika kapek slaná vody, který mu spadnou na hlavu? Když jsme toho měli dost a když nám voda pěkně umyla palubu, vzbudili jsme celou posádku, protože, musíte vědět, ti, co byli dole, spali ve visutých lůžkách, jako by byli v tý vaší nejlepší ložnici, a pak jsme čekali, až se moře uklidní. Otočili jsme kormidlo po větru, spustili spodní přední plachtu a všechno pořádně upevnili. Co myslíte, slečno Pettibonová, že udělala loď? Plula, nebo neplula? Vy mi nebudete věřit, ale já viděl, jak ta loď skáče z jedny vlny na druhou, jako když veverka, co umí lítat, skáče ze stromu na strom.“

„Cože? Vyskakovala z vody?“ Remarkable zvedla obě hubené paže a údivem je rozpráhla.

„To nebylo tak lehký, dostat se z vody, milá slečno. Vodní tříšť lítala tak vysoko, že bylo těžký rozeznat, jestli je to voda, nebo jestli to jsou

mračna. Dvě hodiny jsme se drželi. Velení převzal první důstojník, u kormidla byli čtyři zkušení námořníci a kapitán se šesti chlapy byli u kladkostroje v podpalubí. Ale pak už to šlo báječně! Ach, to byla nádherná loď, slečno. Na takový fregatě by se bydlelo líp než v nejlepším domě na britských ostrovech. Kdybych byl anglickým králem, dal bych ji vytáhnout na Londýnskej most a udělal bych si z ní palác. Myslíte, že ne? Jeho Veličenstvo si přece může dovolit nějaký ten komfort.“

„A Benjamine, co jste dělali potom?“ Hospodyně byla plna úžasu při líčení nebezpečí, které hrozilo správci domu.

„Co jsme dělali potom? To, co musej dělat stateční chlapi. Kdyby na palubě fregaty byli krajani mosjého Le Quoi, byli by s ní jednoduše přirazili ke břehu některýho ostrůvku, ale my jsme s ní pluli podél pobřeží, až jsme se s ní dostali za kopce na ostrově Pico. Ať mě hrom zabije, jestli vím, jak jsme se tam dostali. Ani nevím, jestli jsme ostrov přeskočili nebo jestli jsme ho obepluli. Loď ležela, plachty svinuté, chvílemi si poodplula jedním směrem, pak zas druhým, aby mohla vystrčit nos a podívat se, odkud fouká vítr, až jí vichřice urvala píšťalu.“

„Tak vidíte!“ vykřikla Remarkable. Většině toho, o čem mluvil Benjamin, nerozuměla, nejasně si však mohla představit, jak ta bouře asi musela zuřit. „Na moři to musí bejt hrozný. Vůbec se nedívám, že máte malou radost, když si pomyslíte, že budete muset opustit tenhle příjemný domov. Ne, že by jeden o něj moc stál, jsou přeci ještě jiný domy, kde člověk může žít. A je jich dost. Když se soudce se mnou dohodl, že budu žít u něho, bylo to pro mě velký překvapení. Nikdy mě něco podobnýho ani nenapadlo. Já jsem přijela náhodou, jen abych se přesvědčila, jak se daří rodině, bylo to týden po smrti paní Templový, a večer jsem se chtěla vrátit domů. Ale všichni byli tak zdrceni, že jsem musela nějaký čas zůstat a pomoci jim, aby se z toho dostali. Řekla jsem si, tohle se mi zrovna hodí, jsem svobodná a oni tolik potřebujou pomoc. A tak jsem se rozhodla, že zde nějakou dobu zůstanu.“

„Kotvíte tu už hodně dlouho, slečno. Asi se vám ten přístav zamlouvá.“

„Jak to mluvíte, Benjamine? Vás člověk nesmí brát vážně. Musím říct, že soudce a pan Jones se ke mně dosud chovali docela pěkně. Zdá se ale, že sem teď přišel někdo, kdo toho hodně změní. Věděla jsem, že soudce odjel pro dceru, ale nepočítala jsem, že se Alžběta bude takhle chovat. Podle mého názoru, Benjamine, se z ní vyklube hádavá, ošklivá holka.“

„Ošklivá?“ opakoval majordomus. Ze samého údivu doširoka otevřel oči, které se mu ospalostí už začínaly klížit. „Přísahám při lordu Harrym, ženská, to je tak, jako kdybych řekl, že Boadicea byla ošklivá fregata. Co byste ještě chtěla? Copak její oči nezáří jako hvězdy zrána a večer? Copak nemá vlasy černý a lesklý, jako by jí je zrovna dehtem natřel? Copak se nepohybuje vznešeně jako lanem přivázaná nádherná loď na klidný vodě? Ženská, vždyť klounová socha Boadiceje by vedle ní vypadala jako mrzák, a přece ta socha, to měla bejt slavná královna, jak nám často říkal kapitán. A nejsou královny vždycky krásný, ženská? Copak by někdo chtěl bejt králem, kdyby si nemoh vybrat hezkou ženskou?“

„Mluvte slušně, Benjamine, nebo odejdu,“ řekla hospodyně. „Neříkám, že není hezká, ale tvrdím, že chovat se neumí. Moc si o sobě myslí a s člověkem ani pořádně nepromluví. Pan Jones ji vychvaloval do nebe a já jsem si myslela, bůhvíjaká nebude. A teď vidím, že se Luisa Grantová chová mnohem líp než Betsy Templová. Ani mi neodpověděla, když jsem se jí zeptala, jak jí bylo, když se vrátila domů a nenašla tu svou maminku.“

„Možná, že vám nerozuměla, ženská. Vaše angličtina není zrovna nejlepší. A slečna Líza se učila anglicky u jedny vznešené dámy z Londýna. Proto mluví skoro tak dobře jako já nebo jako některé jiné rozenej Angličan. Vy jste už zapomněla, co jste se naučila. Naše mladá paní je velice vzdělaná.“

„Paní!“ rozčilila se Remarkable. „Nedělejte ze mne černošku, člověče! Není mou paní a nikdy nebude. A co se týče angličtiny, nikdo v Nový Anglii nemluví tak dobře jako já. Narodila jsem se a byla jsem vychována v Essexském hrabství a mockrát jsem slyšela, jak krásnou výslovnost mají lidi, co žijou v Stateském zálivu.“

„Já jsem mockrát slyšel o Stateském zálivu,“ řekl Benjamin, „ale lhal bych, kdybych tvrdil, že jsem tam někdy byl nebo že vím, kde ten záliv leží. Asi se tam dá dobře kotvit a bude tam asi hodně ryb. Jenže s Biskajským nebo Torquayským zálivem se jistě nedá srovnat. A pokud jde o to, jak se kde mluví, kdybyste přišla do Wappingu, to byste slyšela, jakou hatmatilku dovedou Londýňani udělat z angličtiny! Nemyslím, že se k vám slečna Líza chová zle. Tak dejte si ještě lok, ženská, a jak se sluší na dobrou duši, odpusťte a zapomeňte.“

„Ne a ne! To já, Benjamine, neudělám. Na takový zacházení nejsem zvyklá a taky je nesnesu. Mám sto padesát dolarů v hotovosti a kromě toho peřiny a dvacet ovcí. Chtěla jsem zůstat až do léta, ale zejtra jdu pryč. A mluvit budu, co budu chtít.“

„V tom vám nemůže nikdo bránit. Já vím, že by bylo lehčí zastavit uragán kapesníkem než zastavit váš jazyk,“ řekl Benjamin. „Povídám, milá slečno, chovají na pobřeží Stateského zálivu hodně opic?“

„Vy sám jste opice, pane Penguillane,“ vykřikla rozzuřená hospodyně, „nebo medvěd! Černej, sprostej medvěd! Nehodí se pro slušnou ženskou, aby tu s vámi seděla. Už nikdy vám nebudu dělat společnost, pane, i kdybych měla u soudce zůstat ještě třicet let! Takový řeči se hoděj spíš do kuchyně než do salónu v domě člověka, kterej ve světě něco znamená.“

„Koukejte, slečno Pitty- Patty- Prettybonová, možná, že jsem něco takovýho jako medvěd – to může lehce poznat každý, kdo se se mnou popere – ale ať mě hrom zabije, jestli jsem opice – nebo tvor, co žvaní, a přitom nerozumí jedinému slovu z toho, co povídá –

papoušek se jmenuje. Ten s váma bude mluvit, o čem budete chtít, ve dvanácti jazycích, možná že i v tý hantýrce ze Stateského zálivu, možná že řecky, možná že holandsky. Ale bude rozumět tomu, co říká? Odpovězte mi na to, milá slečno. Námořní poddůstojník se může vytahovat, když nařizuje, aby se udělalo, co mu poručil kapitán. Pošlete ho ale na loď samotného a řekněte mu, aby ji řídil podle vlastní hlavy. Ať se už nikdy grogu nedotknu, jestli z toho nebude pěkný zmatek.“

„Ať se už nikdy grogu nedotknu, to je dobrý,“ řekla Remarkable, uraženě vstala a popadla svíčku. „Teď právě máte v sobě grogu víc než dost. Jdu pryč, než zas uslyším něco sprostýho.“

Remarkable odešla jen o něco méně důstojně – jak se domnívala – než dědička Templova bohatství. Než za sebou zavřela dveře s bouchnutím, které znělo jako výstřel z ručnice, zabručela něco jako „opilče“, „ochlasto“, „zvíře“.

„Kdože je u vás opilec?“ zařval vztekle Benjamin, vstal a chtěl jít za hospodyní. „Vy říkáte, že se vyrovnáte dámě? Dovedete jenom bručet a na každém vidíte jen chyby. Kde jste se k čertu měla naučit slušně chovat a správně mluvit? V tom vašem zatraceném Stateském zálivu, ne?“

Benjamin zase klesl na židli a za chvíli začal vydávat zvuky, které se velmi podobaly bručení jeho oblíbeného zvířete, medvěda. Než ho však „pojal do náruče Morfeus“ – abychom použili obratu, oblíbeného u některých našich přejemnělých lidí –, nepřestával opakovat „opice“, „papoušek“, „piknik“, „hrnec s dehtem“, „znalci jazyků“.

Nebudeme se pokoušet vysvětlit význam těchto slov ani je nebudeme spojovat ve věty. Naši čtenáři se musí spokojit, když jim řekneme, že vyjadřovala všechno to chladné opovržení, které někteří lidé cítí k opici.

Majordomus spal asi dvě hodiny, když ho probudil hlučný návrat Richarda Jonese, majora Hartmanna a pána domu. Benjamin se

do té míry vzpamatoval, že se mu podařilo první dva dopravit do postele. Potom zmizel a starost o to, že noc uplyne klidně, nechal tomu, kdo měl o dům největší zájem. Zámků a závor se v počátcích kolonizace Ameriky používalo jen poskrovnu, a tak když se Marmaduke ještě podíval na plápolající oheň v kamnech, šel i on spát.

Tak tedy skončila první noc našeho vyprávění.

Kapitola XVI

*Hlídka (tiše): Zrada asi, pánové.
Teď každý ať je připraven.*

— Mnoho povyku pro nic

Pro mnohé hosty, kteří opustili pozdě v noci hostinec „U Statečného dragouna“ a brodili se cestou domů závějemí sněhu, bylo štěstím, že mráz polevil. K ránu začaly po obloze plout skoro průzračné obláčky a měsíc se schoval za hustou mlhu, která se rychle stěhovala na sever, nesouc s sebou teplejší vzduch od dalekého oceánu. Když vyšlo slunce, zastřely je husté mraky a jižní vítr, vanoucí údolím, zvěstoval, že nastává obleva.

Bylo už dost pozdě, když Alžběta zpozorovala, že se nad horou na východě prodralo slunce a ozářilo protější vrchy. Teprve tehdy se odvážila vyjít z domu. Byla zvědavá, jak vypadá Templeton a jeho okolí ve dne. Umínala si, že se vrátí, dřív než se ti, kteří včera tak dlouho oslavovali Štědrý večer, objeví u snídaně. Přitáhla si kožich těsně k tělu, aby jí nebylo zima. Bylo pořád ještě chladno, třebaže se rychle oteplovalo. Když vyšla z dvorku za domem do hustého borového lesíka, který rostl na místě, kde ještě před nedávnem stály mohutné stromy, zaslechla ke svému překvapení hlas pana Jonese.

„Veselé Vánoce, veselé Vánoce, sestřenko Bess,“ křičel Richard. „Aha, vstala jsi časně. Já věděl, že si na tebe budu muset přivstat. Já vždycky přeju k Vánocům první každému, kdo tu bydlí, ať jsou to mužští, nebo ženské, děti, velcí, malí, černí, bílí, nebo žlutí. Počkej chvilku, jen co si vezmu kabát. Vidím, že se chceš podívat, co tu máme nového. Nikdo ti to neukáže líp než já. Poněvadž všechno, co je tu nového, je má práce. Duke a major budou po těch zatracených

míchanicích paní Hollisterové ještě alespoň hodinu spát. Sejdu dolů a půjdu s tebou.“

Alžběta se otočila. Uviděla svého bratrance, jak ze samé touhy, aby přál k Vánocům první, vystrkuje z okna hlavu v noční čepici, přestože bylo chladno. Zasmála se a slíbila, že počká. Vrátila se do domu a znovu se objevila o chvíli dřív než Richard. V ruce teď měla dopis, na němž bylo plno velkých, důležitě vyhlížejících pečetí.

„Pojď, Bess, pojď,“ Richard nabídl své sestřence rámě, „sníh sice měkne, ale ještě nás unese. Necítíš ve vzduchu vůni Pensylvánie? Tohle je hrozné podnebí, děvče. Včera, sotva slunce zapadlo, byla taková zima, že člověk přestal mít chuť na jakoukoliv práci. Mně stačí, aby se rtuť v teploměru blížila k nule, a už se mi nechce dělat. V devět nebo v deset se začalo oteplovat, ve dvanáct bylo docela teplo a pak už mi celou noc bylo tak horko, že jsem se ani přikrýt nemusel. – Haló, Aggy – veselé Vánoce, Aggy – povídám, slyšíš mě, ty černý darebáku? Tady máš dolar. A jestli pánové vstanou, dřív než se vrátím, přijď mi to říct. Za nic na světě se nesmí stát, aby mě Duke předešel.“

Černoch sebral ze sněhu peníz, slíbil, že dá dobrý pozor, a vyhodil dolar pěkně vysoko. Pak jej chytil do dlaně a radostně běžel do kuchyně ukázat, co dostal.

„Můžeš být klidný, bratranče,“ řekla Alžběta. „Šla jsem se podívat na otce, vypadá to, že bude ještě alespoň hodinu spát. Když si dáš pozor, nikdo tě nepředběhne. Budeš první gratulant.“

„Víš, Alžběto, Duke je tvůj otec, ale musím říct, že je to člověk, který musí být vždycky první, ať jde třeba o maličkost. To zas já nejsem takový, leda když jde o soutěž. V soutěži je všechno důležité, i to, co jinak nestojí za povšimnutí. Jak říkám, tvůj otec musí být vždycky první. Ale já když chci být před ním, tak je to jen proto, že s ním soutěžím.“

„To je velice jasné,“ řekla Alžběta. „Kdybys byl sám na světě, o žádné prvenství bys nestál. Ale poněvadž jsou tu ještě jiní, kteří by mohli vyhrát, musíš s nimi soutěžit.“

„Správně. Ty jsi opravdu chytré děvče, Bess, tví učitelé se za tebe nemusí stydět. To já přišel na nápad poslat tě do té školy. Když se tvůj otec poprvé zmínil, že bys mohla studovat, napsal jsem jednomu příteli ve městě a požádal ho o radu. A ten nám doporučil právě tu školu, do které tě potom otec poslal. Dukovi se zpočátku do toho nechtělo, jako vždycky, ale když jsem mu to pořádně vyložil, musel tě tam poslat.“

„Nechme na pokoji Dukovy slabosti, bratranče. Je to můj otec. Kdybys věděl, co pro tebe udělal, když jsme byli v Albany, nekritizoval bys ho tolik.“

„Že pro mě něco udělal?“ podivil se Richard a zastavil se, jako by přemýšlel. „Přivezl mi asi plány na tu novou modlitebnu. O ty já ale nestojím, protože člověk, který má talent, nepotřebuje cizí nápady. Vlastní mozek, to je nejlepší architekt.“

„Neuhádl jsi,“ Alžběta se tvářila tak tajemně, až to Richarda začalo zlobit.

„Tak neuhádl. Počkej – snad tedy navrhl, abych byl hlavním výběřčím daní.“

„To je možné. Ale takovou funkci nemám na mysli.“

„Funkci, funkci,“ opakoval. Jeho zvědavost rostla. „Je to tedy funkce. Jestli se ale jedná o milici, tak to nevezmu.“

„Ne, nejde o milici,“ Alžběta ukázala Dickovi dopis, který držela v ruce, ale zase jej schovala. „Je to čestná, a přitom výnosná funkce.“

„Čestná, a přitom výnosná funkce,“ opakoval Richard. „Ukaž mi ten papír, děvče. Řekni mi, musí se v tom úřadě dělat?“

„Uhádl, bratranče Dicku. Jedná se o funkci šerifa pro celé hrabství. Tak to alespoň říkal otec, když mi dal tento dopis, abych ti jej odevzdala jako vánoční dárek. ‚Nic neudělá Richardovi větší radost, než když se stane šerifem,‘ řekl.“

„Šerifem! Nesmysl!“ Richard netrpělivě vytrhl dívce dopis z ruky. „V celém hrabství takový úřad neexistuje. – Cože? Tohle je přece dekret, kterým je pan Richard Jones jmenován šerifem pro celé

hrabství! No tohle! To je od Duka opravdu hezké! Musím říct, že Duke má dobré srdce a že na své přátele nezapomíná. Šerif! Vrchní šerif –! To nezní špatně, Bess, ale já se pro takový úřad taky výborně hodím. Je ten Duke přece jen moudrý člověk, a jak se vyzná v lidech! Za to mu musím být vděčný,” pokračoval Richard a cípem kabátu si otřel oči. „Jestli někdy budu muset proti němu úředně zakročit, udělám, co budu moci. To slibuju. Udělám to, sestřenko Bess, uvidíš, že to udělám. Zatracenej jižní vítr, člověk z něho musí slzet.“

„Teď snad budeš mít, Richarde, konečně co dělat,” zasmála se dívka. „Často sis stěžoval, že v té naší zemi není co dělat. Mně se ale zdá, že se tu toho ještě mnoho neudělalo a že na nás práce teprve čeká.“

„Dělat!“ opakoval Richard. Vysmrkal se a celá jeho malá postavička se narovнала. Zatvářil se důstojně. „Všechno závisí na systému, děvče. Dnes odpoledne si sednu a systematicky rozdělím celé hrabství. Budu muset mít několik zástupců. Rozdělím hrabství na okresy a každý okres svěřím jednomu svému zástupci. Jednoho si nechám pro vesnici. To bude můj vlastní okres. Počkej – už to mám! Benjamin! Benjamin bude výborný zástupce šerifa. Zvykl si už tady a báječně by se na ten úřad hodil. Ještě kdyby tak uměl jezdit na koni.“

„Ano, pane šerife,” řekla Alžběta. „A poněvadž se dobře vyzná v provazech, jistě by se osvědčil, kdyby bylo třeba použít jeho služeb i jinak.“

„Ne,” přerušil ji Richard. „Lichotím si, že nikdo nedovede pověsit člověka líp než – totiž – eeh – ano, Benjamin by se k tomu skvěle hodil, kdyby nastala taková neblahá okolnost. Jen kdyby se k něčemu takovému dal přemluvit. Já ale nevěřím, že by to chtěl dělat. Nikdy se nedá přinutit k tomu, aby někoho pověsil. A nikdy se taky nenaučí jezdit na koni. Musím hledat jiného zástupce.“

„Na tyhle předůležité věci máš dost času, bratranče. Teď bych tě prosila, abys na chvíli zapomněl, že jsi vrchním šerifem, a byl chvíli galantní. Kde jsou ty krásné novinky, které jsi mi chtěl ukázat?“

„Kde? Všude přece! Tady jsem naplánoval několik nových ulic. Až bude upraveno okolí, stromy vykáceny a ulice vybudovány, bude to krásné město. I když je Duke umíněný, je velkorysý. – Rozhodně budu muset mít alespoň čtyři zástupce – a žalárníka.“

„Já tu žádné ulice nevidím,“ divila se Alžběta, „leda bys tak říkal těm pěšinkám v borovém mlází. Snad nechceš v tomhle lese a tady v bažinách stavět?“

„Ulice musíme stavět podle kompasu, sestřenko, bez ohledu na stromy, kopce, rybníky, pařezy – zkrátka pořád musíme myslet na ty, kteří přijdou po nás. Taková je vůle tvého otce a tvůj otec, jak víš –“

„– tě udělal šerifem,“ skočila mu do řeči Alžběta. Tón, jakým to řekla, Richarda velmi jasně upozornil, že by byl málem zase vstoupil na zakázanou půdu.

„Já vím, já vím,“ řekl rychle Richard. „Kdyby to bylo v mé moci, udělal bych Duka králem. Je to šlechtný člověk a byl by z něho ohromný král – musel by ale mít dobrého ministerského předsedu. – Ale koho to tu máme? Slyším, jak někdo v houštině mluví. Jestli se jedná o nějakou lumpárnu, hned zakročím. Pojďme blíž, podíváme se, o co jde.“

Jak tak spolu rozprávěli, vzdalovali se Richard s Alžbětou od domu, až se octli na volném prostranství za vsí, kde, jak víme, měly být jedinou ulice a domy. Jediným náznakem budovatelského úsilí byla tu teď však obyčejná mýтина na okraji temného, vysokého borového lesa. Nové výhonky stromů tvořily na zasněžené mýтинě zelené ostrůvky. Vítr v korunách stromů přehlušil kroky obou chodců, takže se, kryti křovím a větvemi, mohli přiblížit k místu, kde se mladý lovec, Kožená punčocha a indiánský náčelník o něčem vážně radili. Mladý lovec mluvil velmi naléhavě. Zdálo se, že to, o čem mluví, pokládá za nesmírně důležité. Natty ho poslouchal pozorněji, než bylo jeho zvykem. Mohegan stál trochu stranou s hlavou svěšenou. Vlasy mu padaly do obličeje, vypadal, jako by byl hluboce sklíčen a jako by se styděl.

„Pojďme odtud,“ zašeptala Alžběta. „Vetřeli jsme se sem a nemáme právo vyslechnout, co si ti lidé povídají.“

„Nemáme právo?“ zašeptal Richard podrážděně. Držel pevně Alžbětinu ruku, aby děvče nemohlo odejít. „Zapomínáš, sestřenko, že je mou povinností udržet v hrabství klid a postarat se, aby zákony byly dodržovány. Takovíhle tuláci se obyčejně dopouštějí loupeží – i když si myslím, že by John nic tajně nedělal. Chudák! Ten zas včera pořádně nakoupil! Zdá se, že se z toho ještě neprobral. Pojďme blíž, ať slyšíme, co si povídají.“

Přes Alžbětinu nechuť Richard prosadil svou. Jistě ho k tomu hnál smysl pro povinnost. Brzo se dostali tak blízko, že zřetelně slyšeli každé slovo.

„Toho krocana musíme dostat,“ řekl Natty, „tak nebo tak. Můj ty bože! Kde jsou ty časy, chlapče, kdy v tomto kraji bylo divokých krocánů, že bys je nespočítal. Ted' musíš jít až do Virgínie, když si chceš nějakého zastřelit. Nedá se popřít, že mezi koroptví a pěkným krocánem, co se chuti týče, je velký rozdíl. Já si ale nejvíc pochutnám na bobřím ocase nebo na medvědí kýtě. Každému chutná něco jiného. Když jsem šel dnes ráno přes osadu, dal jsem všechno, co jsem měl – jen tenhle šilink mi zbyl – tomu francouzskému obchodníkovi za střelný prach. A poněvadž vy nemáte nic, můžete si vystřelit jen jednou. Víím, že je tam Billy Kirby a že taky on si chce na toho krocana střelit. John má dobré oko, ten se nemine. Mně se třese ruka, když jde o něco výjimečného, a tak se mi často stane, že netrefím. Když jsem na podzim dostal tu medvědici i s medvíd'aty, nevadilo, že ta zvířata byla tak divoká, položil jsem jednoho medvěda po druhém. Na každého stačila jediná kulka. Každou chvíli jsem musel uskočit za strom. Toho jsem využil, abych znovu nabil. Jenže tohle, pane Olivero, je něco docela jiného.“

„Toto,“ řekl mladý muž, „toto je celý můj majetek – to a má ručnice.“ Mladík ukázal Nattymu šilink. V jeho hlase zněla trpkost. „Ted' jsem teprve pravý zálesák, ted' mi nic jiného než olovo k živobyті

nepomůže. Pojdme, Natty, vsadíme poslední penci na toho krocana. Vy jste tak dobrý střelec, že ho jistě trefíte.“

„Ať raději střílí John, chlapče. Srdce mám až v krku, jak jsem rozčilen jen proto, že mi na tom tolik záleží. Vím dobře, že toho krocana netrefím. Poslouchej, John, tady máš šilink. Vezmi si mou ručnici a vystřel na toho velkého krocana, co ho postavili na pařez. Panu Oliverovi na tom moc záleží, chtěl by ho mít. Já bych ho ze samého rozčilení určitě netrefil.“

Indián smutně zvedl hlavu, chvíli se beze slova zkoumavě díval na své druhy a pak odpověděl:

„Ani pohled oka není tak rovný, jak rovná byla dráha Johnovy střely, když byl mladý. Ženy Mingů začaly naříkat, když uslyšely výstřel z jeho ručnice. Z Mingů, kteří do té doby byli bojovníky, se staly ženy. John nemusel nikdy ránu opakovat. Orel se vznesl nad mraky, když letěl na Čingačgúkovým vigvame, a přece jen ženy měly dost a dost orlích per. Ale podívejte –“ jeho hluboký, smutný hlas se změnil ve vysoký a pronikavý, indián natáhl obě paže – „ruce se mi třesou jako jelen, když uslyší výt vlka. Je John starý? Slyšeli jste někdy, že se z Mohykána, který viděl sedmdesát zim, stala žena? Ne! Běloch s sebou přináší stáří – jeho tomahavkem je rum!“

„Proč ho tedy piješ?“ zeptal se mladý lovec. „Proč tak ušlechtilý člověk, jako jsi ty, se dá svést a udělá ze sebe zvíře?“

„Zvíře! Je John zvíře?“ řekl pomalu indián. „Ano. Ty nikdy nelžeš, synu Pojídače ohně. Kdysi bylo v těchto horách málo ohňů, z nichž by k nebi stoupal kouř. Jelen lízal bělochovi ruku a ptáci odpočívali na jeho hlavě. Nebáli se ho, poněvadž ho neznali. Mí otcové přišli od břehů slaneého jezera. Utekli před rumem. Přišli k svému velkému otci a žili v míru. A tomahavk zvedali jen proto, aby jím rozbili hlavu Mingovi. Shromažďovali se kolem poradního ohně, a co řekli, to platilo. Ale bojovníci a obchodníci se světlýma očima šli za nimi. První přicházeli s dlouhými noži, druhí přinášeli rum. Bylo jich víc než stromů na horách. Rozmetali poradní ohně a vzali si zem.

Zlý duch byl v jejich džbánech a oni jej vypustili. Ano, ano. Nelžeš, Mladý orle. John je pokřtěné zvíře.“

„Odpusť mi, starý náčelníku,“ mladík uchopil indiána za ruku, „já bych byl poslední, kdo by ti chtěl něco vyčítat. Ať jsou prokleti ti, kteří z chamtivosti zničili takový národ! Nezapomeň, John, že jsem z tvého rodu. Na nic jiného než na to nemohu být teď hrdý.“

Svaly v Moheganově obličeji trochu povolily. Řekl už mírněji:

„Jsi Delawar, můj synu. Tvá slova jsem neslyšel – John nemůže střílet.“

„Hned jsem si myslel, že ten mládenec má v žilách indiánskou krev,“ zašeptal Richard. „Napadlo mě to včera večer, když jsem viděl, jak nešikovně zachází s koňmi. Indiáni totiž nikdy koně nezaprahají. Ale ten chudák si bude moct vystřelit na krocana dvakrát, já mu ten druhý šilink dám. Nevím, jestli by nebylo nejlíp, kdybych mu řekl, že budu střílet místo něho. Tamhle v tom lesíku se už scházejí lidé, brzo asi začne ta jejich vánoční zábava. Slyším, jak se smějí. Stejně je to ale divné, že ten chlap má takovou chuť na krocana. Ovšem špatné jídlo to není.“

„Počkej, bratráčku,“ řekla Alžběta a stiskla Richardovi paži. „Myslíš, že by se ten pán neurazil, kdybych mu nabídla šilink?“

„Zase pán. Ty myslíš, že takový míšenec jako on odmítne peníze? Ba ne, děvče, ten vezme šilink a vezme taky rum, i když před chvílí ze sebe dělal takového mravokárce. Ale já už se postarám, aby ten mladík krocana dostal. Billy Kirby je totiž jedním z nejlepších střelců v celém kraji – když ovšem nepočítáme toho – pána.“

„Já tedy na ně promluvím,“ dodala si odvahy Alžběta. Energicky předešla svého bratrance a prošla houštinou k místu, kde stáli lovci. Když ji mladý lovec spatřil, zarazil se. V první chvíli chtěl odejít, rozmyslel si to však, uklonil se, nadzvedl čepici a zase se opřel o ručnici. Ani Natty, ani Mohegan nedali najevo nejmenší vzrušení, třebaže se Alžběta objevila zcela neočekávaně.

„Vidím, že starý vánoční zvyk střílet na krocana se pořád ještě zachovává,“ řekla. „Já bych taky chtěla zkusit štěstí. Nechtěl by někdo tímto šilinkem zaplatit místo mne a pomoci mi svou ručnicí dostat toho krocana?“

„Myslíte, že je to zábava pro ženy?“ zeptal se důrazně mladý lovec. Mluvil rychle, bez dlouhého uvažování.

„Proč by nebyla? Možná že je to hříšná zábava, ale hřích není přece výsadou mužů. Mám rozmary jako každý jiný. Prosím vás, pomozte mi.“ Obrátila se k Nattymu a vtiskla mu do ruky dolar. „Starý zálesák nebude tak nezdvořilý, aby odmítl vystřelit, když ho o to prosí žena.“

Kožená rukavice strčil dolar do kapsy, postavil ručnici na zem a nasypal na pánvičku čerstvý prach. Potom se zasmál svým podivným způsobem, hodil ručnici na rameno a řekl:

„Jestli Billy Kirby toho krocana už nezasřelil a jestli střelný prach, co jsem koupil u Francouze, nezvlhl, za několik minut uvidíte, jak toho nádherného krocana sundám. Lepšího v soudcově domě nikdy nejedli. Na Mohawku a na Schohary jsem znal Němky, které chodily na všechny možné zábavy. Nevím tedy, proč byste neměl, chlapče, slečně vyhovět. Pojd'te, půjdeme napřed. Kdybychom čekali, mohli by ti nejkrásnější krocani zmizet.“

„Jenže já mám před vámi přednost, Natty, pokusím se o štěstí první. Promiňte, slečno Templová, ale já mám vážný důvod, proč toho krocana chci. Možná že se vám zdá, že jsem nezdvořilý, ale trvám na tom, že mám přednost.“

„Trvejte na všem, na co máte právo,“ odpověděla Alžběta. „Oba se pokoušíme o štěstí, a toto je můj rytíř. Svěřuji svůj osud jeho ruce a jeho oku. Jděte napřed, Kožená punčochy, my půjdeme za vámi.“

Natty, kterého potěšilo, že byl osloven mladou, krásnou dívkou a že ho Alžběta pověřila tak zvláštním úkolem, odpověděl na její hezký úsměv svým podivným tichým smíchem. Pak se dlouhými

kroky dal k místu, odkud zazníval hlučný smích. Jeho druhové šli mlčky za ním. Mladík několikrát pohlédl zamračeně na Alžbětu. Richard ji ale zadržel, proto zůstala pozadu.

„Alžběto, jestli ti opravdu záleží na tom krocanu, nemělas podle mne chtít, aby ti ho opatřil cizí člověk, a k tomu ještě někdo jako Kožená punčocha,“ řekl Richard, jakmile je ostatní už nemohli slyšet. „Nechce se mi věřit, že to myslíš vážně. Vždyť máme v kurníku na padesát krocanů, tlustých, hubených, stačí si vybrat. Se šesti krocany dělám pokusy, dávám jim kousky cihly s –“

„Přestaň, bratránku,“ přerušila ho dívka. „Chci právě tohoto krocana, a protože ho chci, poprosila jsem pana Koženou punčochu.“

„Víš o tom, jak jsem střelil na vlka, který chtěl odnést ze stáda tvého otce ovci?“ zeptal se rozmrzele Richard. „Měl ovci na zádech, kdyby byl měl hlavu na druhé straně, určitě bych ho zastřelil. Jenže –“

„– jsi zastřelil ovci – já to znám, bratránku. Myslíš, že by se slušelo, aby se vrchní šerif účastnil takové zábavy?“

„Snad si nemyslíš, že jsem skutečně chtěl střílet?“ řekl pan Jones. „Ale pojďme, ať vidíme, jak budou střílet. V této zemi se žádná žena nemusí bát, že se jí něco stane. Zvláště když je to dcera otce, jako je tvůj, a když ji doprovázím já.“

„Dcera otce, jako je můj, se ničeho nebojí, zejména když ji doprovází vrchní šerif.“

Alžběta se zavěsila do Richarda a ten ji vedl houštinami k místu, kde se už shromáždila většina mladých mužů z vesnice, kteří se chystali k střeleckým závodům, jak to o Vánocích bývalo zvykem. Natty a jeho přátelé tam už byli.

Kapitola XVII

*Podle toho, že si svlékli sváteční šat,
soudil bych, že se chystají sportovat.*

— Scott

Jednou z nejstarších zábav bylo střelení na krocana o Vánocích. Málokdo si dal tuto příležitost ujít. K střeleckému sportu měli osadníci blízko: často odkládali sekeru nebo pilu a brali do ruky ručnici, když se lesem, kde káceli stromy, mihl jelen, nebo když se na čerstvě vykácené mytíně objevil medvěd, aby očenichal rozoranou zem a bystrým okem zjistil, co nového tu udělal lidský vetřelec.

Dnes začala zábava trochu dřív než jindy, poněvadž závody ve střelbě měly skončit před začátkem bohoslužeb. Mladí střelci se totiž těšili na podívanou, kterou jim měl dnes připravit pan Grant, stejně jako na střelecké závody. Krocani, na které se mělo střílet, patřili svobodnému černochovi. Bylo jich několik, někteří byli opravdu krásné exempláře. Mnohému labužníkovi by nad nimi srdce radostí zaplesalo. Černoch byl však dobrý obchodník. Mladším střelcům a těm, kterým bylo jedno, o jakého krocana jde, nabídl krocany horší. Závody začaly před chvílí a černoch už měl několik dolarů v kapse. Pravidla závodů byla velice prostá a snadno pochopitelná. Krocán byl provázkem přivázán k velkému pařezu. Strana pařezu obrácená k střelci byla hladce otesána. To byl terč, tedy ukazatel střelecké dovednosti soutěžících. Střílelo se ze vzdálenosti jednoho sta yardů. Tuto vzdálenost bylo třeba bezpodmínečně zachovat, jinak by to znamenalo porušení pravidel. Černoch sám určil, kolik střelec zaplatí za výstřel, a ostatní podmínky soutěže. Když byly jednou podmínky soutěže stanoveny, musel černoch dovolit střílet každému, kdo chtěl zkusit štěstí.

Shromáždilo se tu dvacet nebo třicet mladíků, většina z nich měla ručnici, a pak všichni kluci z vesnice. Kluci v hrubých, ale teplých oblecích obklopili nejlepší střelce. S rukama zastrčenýma za pásek kalhot dychtivě poslouchali, jak se střelci chlubí, co všechno nedokázali v minulých letech, a sami si představovali, jak oni jednou překonají všechno, co se podařilo dnešním střelcům.

Hlavní slovo měl Billy Kirby, o němž před chvílí mluvil Natty. Byl to vysoký chlapík, na němž bylo na první pohled vidět, že je dřevorubec. Byl hlučný, prudký a bezohledný. Jen jeho dobromyslné oči se nějak nehodily k těm jeho obhroublým řečem. Někdy se celé týdny potloukal po hospodách hrabství a nedělal nic nebo sem tam vypomohl za kořalku a za žvanec jídla, a ze všeho nejvíc se hádal se svými zaměstnavateli o mzdu. Často raději nedělal nic, než by slevil ze své volnosti nebo jediný cent z toho, co žádal jako mzdu. Když však dostal, co chtěl, sebral tlumok, hodil na rameno sekeru a ručnici a vyrazil do lesa. Nejdřív si zjistil, kde má kácet, a potom sekerou poznamenal stromy na obvodu místa, které mělo být vykáceno. Pak šel rozvážně do jeho středu, odhodil přebytečné části obleku a zkušeným okem si prohlédl několik stromů, které se tyčily vysoko k nebi. Obyčejně si vybral ten nejkrásnější, aby na něm vyzkoušel svou sílu. Zamával sekerou jako šermíř kordem, když zdraví svého soupeře. Pak lehce zasekl sekeru do kůry, aby odhadl vzdálenost. Krátká přestávka, která teď následovala, byla osudnou přehrou k pádu lesa, jenž tu stál po staletí. Po mohutných, prudkých ranách sekery zazněl hromový hlas lesního veličenstva. Nejdříve se ozvalo hrozivé praskání – to se lámaly nejnížší větve – pak ohlušující třeskot, když k smrti odsouzený strom zachytil koruny svých okolních bratrů, a nakonec zaduněla země jako při zemětřesení. Strom padl. Od té chvíle rány sekerou neustaly, a jak padal jeden strom za druhým, znělo to jako vzdálená dělostřelba. A do hlubin lesa náhle vtrhlo denní světlo, jako když za zimního jitra svítá.

Dny, týdny, ba celé měsíce Billy Kirby dřel – byl to chlap houževnatý – a pod jeho sekerou les mizel, jako by dřevorubci pomáhalo nějaké kouzlo. Když však kácení skončilo, ozval se po horách křik, jako kdyby někdo volal na poplach. To Billy Kirby pobízel hromovým hlasem své trpělivé voly. Za teplých letních večerů ho bylo slyšet až v templetonském údolí, a to bylo míli daleko. Tam zachytila jeho hlas horská ozvěna a předávala jej stále slabší a slabší skálám nad jezerem. A v nich dřevorubcův hlas nakonec zanikl. Kirby rychle a s obrovskou silou srovnal klády, sebral nářadí, zapálil hromady klestí a odcházel v záři plamenů, šlehajících z poraženého lesa, jako když vítěz po boji zapálí pochodní přemožené město, aby dokončil dílo zkázy. Pak se dlouho potloukal po krčmách, jezdil na koňských dostizích, hádal se na kohoutích zápasech a často se jako vítěz objevil na závodech, které se podobaly těm, o nichž právě byla řeč.

Když šlo o střelení, byli Kožená punčocha a Billy Kirby už dlouho žárlivými soupeři. Natty byl velmi zkušený střelec, avšak dřevorubec měl dobré nervy a bystré oko; všeobecně se tvrdilo, že se Nattymu vyrovná. Doposud se ale ti dva ještě nikdy na závodech neutkali, jen se chlubili, kdo kdy vyhrál nebo co ulovil. Až dnes měli společně změřit své síly. Než se Natty se svými druhy přidal k účastníkům soutěže, Billy Kirby se s majitelem krocanů pořádně pohádal o to, kolik má zaplatit za výstřel na největšího krocana. Konečně se dohodli na jednom šilinku za výstřel. Byl to nejvyšší obnos, jaký se černochovi dosud podařilo na některém střelci vynutit. Snažil se, jak mohl, stanovit takové podmínky, aby na soutěži neprodělal. Krocan byl už přivázan k terči, ale byl skoro celý pod sněhem. Jen velká červená hlava a dlouhý krk mu koukaly. Kdyby byla zasažena ta část krocanova těla, která byla pod sněhem, patřil by krocan dál černochovi. Kdyby se však kulka dotkla peří na některé viditelné části těla, krocan by se stal kořistí úspěšného střelce.

Černoch seděl na sněhu v nebezpečné blízkosti svého nejlepšího krocana a vyhlašoval podmínky soutěže. A právě teď se Alžběta

se svým bratrancem přiblížila k povykujícímu hloučku střelců. Při příchodu této neočekávané návštěvy smích a výkřiky utichly. Za chvíli však, když účastníci soutěže viděli, že se dívka usmívá a že je zvědavá, co se bude dít, zase se začali nenuceně bavit. Mírnili se však v řeči i v chování.

„Z cesty, kluci,“ vykřikl dřevorubec, když zaujal palebné postavení, „z cesty, vy lotřící, nebo vás postřílím. A teď se, Brome, rozluč se svým krocanem.“

„Počkat,“ ozval se mladý lovec, „já se chci taky pokusit o štěstí. Tady je šilink, Brome. Chci si taky jednou vystřelit.“

„Chtít můžete,“ souhlasil Kirby, „jestli ale tomu krocانovi pocuchám peří já, co pak? To máte tolik peněz v kapse, že chcete platit za něco, z čeho nebudete nic mít?“

„Jak víte, kolik peněz mám v kapse?“ řekl zlostně mladík. „Tady je šilink, Brome, a teď mám právo si vystřelit.“

„Nerozčilujte se, mladíku,“ řekl Billy a klidně nabíjel ručnici. „Vy prej máte v levém rameni díru, měl by vám teda Brom počítat polovičku. Já toho krocana trefím, mladíku, i kdybych nechtěl, jenže já chci.“

„Nežvaň, Billy Kirby,“ řekl Natty. Postavil ručnici pažbou na sních a opřel se o hlaveň. „Na toho krocana vystřelíš jen jednou, protože kdyby se ten mladík nestrefil – a to by nebylo nic divného, má bolavé rameno –, pak přijde na řadu má dobrá ručnice a mé zkušené oko. Možná že je pravda, že už neumím tak střílet, ale sto yardů pro dlouhou ručnici nic neznamená.“

„Cože? Kožená punčocha si chce taky zastřílet?“ podivil se lovcův bezohledný soupeř. „Dobrá. Když poctivá hra, tak poctivá hra. Já jsem první na řadě, starej kamaráde. Teď se uvidí, kdo utře hubu a kdo bude mít dobře oběd.“

Na černochově tváři bylo vidět nejen touhu po výdělku, ale i zájem, jak tohle všechno dopadne. Také ostatní byli napjatí, ale přáli si vidět docela jiný výsledek než černochoch. Když dřevorubec pomalu zvedal ručnici, Brom zavřeštěl:

„Žádnej švindl, Billy Kirby! – Ustupte – ať ti kluci ustoupěj – hrajte s černochem poctivou hru – zahejbej, krocánku, hlavičkou, ty hloupej, copak nevidíš, že na tebe mířej?“

Tímhle křikem chtěl černoch střelce zmást. Marně.

Vyvést dřevorubce z klidu, to nebylo jen tak lehké. Billy Kirby chladnokrevně zamířil. Chvilí bylo ticho a potom zazněl výstřel.

Krocán naklonil hlavu na stranu, roztáhl křídla, krátce jimi zatřepal, potom se klidně usadil ve svém sněhovém důlku a polekaně se rozhlížel. Chvilí – co by člověk zhluboka vydechl – se ani hlásek neozval. Ticho přerušil černoch. Ze samé radosti se začal smát, pitvorně kroutil tělem a válel se ve sněhu.

„Tys to vyved báječně, krocánku,“ křičel. Vyskočil a dělal, že chce krocána obejmout. „Já ti říkal: Hni sebou, a tys mě poslechl. Dejte ještě šilink, Billy, a můžete si střelit ještě jednou.“

„Ne – teď jsem na řadě já,“ řekl mladý lovec. „Peníze jsem ti už dal. Běž pryč od terče, ať mohu zkusit štěstí.“

„To jsou vyhozené peníze, chlapče,“ řekl Kožená punčocha. „Krocání hlava a krk, to je moc malý terč pro nezkušenou ruku a poraněné rameno. Nechte vystřelit mě, potom se možná s tou slečinkou o toho krocána nějak dohodneme.“

„Zkusím to,“ řekl mladý lovec. „Udělejte mi místo.“

Přestali se bavit o tom, proč Billy netrefil, shodli se totiž na tom, že kdyby byl měl krocán hlavu někde jinde než tam, kde ji měl, když Billy vystřelil, byl by určitě mrtev. Nikdo si zvlášť nevšímal mladíka, který se chystal vystřelit. Ten rychle namířil, a když chtěl stisknout spoušť, Natty mu v tom zabránil.

„Třese se vám ruka, chlapče, jste moc nedočkavý,“ řekl. „Zraněním svaly zeslábly a já si myslím, že vám to nepůjde jako jindy. Jestli chcete střílet, musíte vystřelit rychle, než se vám roztřese ruka.“

„Poctivou hru!“ znovu vykřikl černoch. „Poctivou hru – hrajte s černochem poctivou hru! Jakým právem radí Natty Bumppo tomu mladíkovi? Nechte ho střílet – udělejte místo!“

Mladík vystřelil velmi rychle, ale krocán se ani nehnu. Chlapci, kteří šli hledat kulku, se vrátili od terče a řekli, že v pařezu není.

Alžběta si všimla, jak to mladého muže mrzí. Překvapilo ji, že někdo, kdo v každém ohledu tak vyniká nad své druhy, tak těžce nese takovou maličkost. Ale její vlastní rytíř se už chystal vstoupit na kolbiště.

Bromova radost nad tím, že ani další střelec netrefil, zmizela, když se chystal vystřelit Natty. Na černochově ebenové kůži se objevily velké hnědé skvrny, obrovské rty se pomalu začaly stahovat kolem dvou řad jako slonovina bílých zubů, které dosud svítily jako perly zasazené v gagátu. Černoch zapomněl na svůj vrozený strach z chladna a hnědýma kostnatýma rukama začal neklidně hrabat ve sněhu.

Zatímco černý majitel krocana nedovedl překonat neklid, člověk, který celé to vzrušení způsobil, byl klidný. Nebylo na něm vidět nejmenší rozčilení, jako by tu nebyl ani jediný divák.

„Těsně před tím, než vypukla poslední válka, jsem byl v německých osadách na řece Schohary,“ řekl Natty a opatrně snímal kožené chránítka ze zámku ručnice. „Hoši tam právě pořádali střelecké závody. Tak jsem si řekl, že se jich taky zúčastním. Tenkrát jsem to těm Němcům ukázal. Vyhrál jsem růžek na střelný prach, tři tyče olova a libru nejlepšího střelného prachu. Pane, ti tenkrát kleli po německu! Jeden opilý Němec prý řekl, že než se vrátím k jezeru, bude po mně. Kdyby se byl pokusil něco mi udělat, byl by ho pánbůh potrestal. A kdyby ho nepotrestal a kdyby Němec netrefil, znám někoho, kdo by mu to byl vrátil a ještě by mu něco přidal, aby věděl, co to je dobře střílet.“

Ted' byl starý lovec s přípravami hotov. Ustoupil o krok, levou rukou uchopil hlaveň, pomalu zvedl ručnici a zamířil na krocana. Všichni se ihned přestali dívat na střelce a zahleděli se na terč. Avšak ve chvíli, kdy čekali, že se ozve výstřel, uslyšeli ke svému zklamání jenom škrtnutí křesadla.

„Cvakla, cvakla,“ černocho vyskočil z podřepu jako šílený a vrhl se ke krocanu. „Cvaknutí, to je jako výstřel – ručnice Nattyho Bumppla cvakla – Natty Bumpppo netrefil krocana!“

„Natty Bumpppo trefí černocho, jestli nepůjdeš z cesty, Brome,“ řekl rozzlobený lovec. „To je nesmysl, mládenče, počítat cvaknutí za výstřel. Cvaknutí přece není nic víc, než že křesadlo škrtno o ocelovou pánevku, kdežto výstřel znamená jistou smrt. Tak běž z cesty, mladíku, ať můžu Billymu Kirbymu ukázat, jak se střílejí krocani.“

„Hraje s černochem poctivou hru,“ křičel černocho. Nechtěl se od krocana hnout. Dovolával se spravedlivého rozhodnutí diváků, jak mu radil instinkt. „Každej ví, že cvaknutí je to samý jako výstřel. Ať rozhodne pan Jones – ať rozhodne dáma.“

„V tomto kraji platí, Kožená punčoch,“ řekl dřevorubec, „že když chceš vystřelit ještě jednou, musíš zaplatit další šilink. Myslím, že to ještě jednou zkusím. Tak, Brome, tady máš peníze a příští výstřel je můj.“

„Možná že znáš zákony lesa líp než já, Billy Kirby,“ odpověděl Natty. „Přišel jsi sem s osadníky, s bodcem na pohánění volů v ruce, a já jsem sem přišel v mokasínech a s dobrou ručnicí na rameni dlouho předtím, než skončila poslední válka. Kdo to teda ví líp? Nikdo mi nebude říkat, že když stisknu spoušť a ozve se jen cvaknutí, že je to totéž, jako kdybych vystřelil.“

„Ať rozhodne pan Jones, ten ví všechno!“

Richardovi zalichotilo, že se ho černocho dovolává, nemohl proto neodpovědět. Stál dosud stranou s Alžbětou. Ted' se přiblížil a s vážností, jakou vyžadovala sporná záležitost, začal vykládat:

„Zdá se, že je zde rozdíl v názorech, pokud jde o právo Nathaniela Bumppla vystřelit na krocana Abrahama Freeborna, aniž by řečený Nathaniel Bumpppo zaplatil za toto právo šilink.“ Tato skutečnost byla tak zřejmá, že se ji nikdo nepokusil popřít. Richard chvíli mlčel, aby si posluchači mohli dobře rozvážit, co řekl, a potom pokračoval: „Sluší se, abych tuto otázku rozhodl já, protože mou povinností je

udržet v hrabství klid a muže se smrtonosnou zbraní v ruce nesmíme nerozvážně ponechat jejich hádkám a zlým vášním. Zdá se, že o sporném bodu neexistuje žádná dohoda – ani písemná, ani ústní. Proto musíme uvažovat podle analogie, to jest porovnávat jednu věc s druhou. Při souboji platí, že cvaknutí je výstřel. Platí-li to tam, kde soupeř má právo oplatit výstřel svého protivníka, pokládal bych za nerozumné, kdyby bylo někomu dovoleno cvakat na bezbranného krocana celý den. Proto jsem toho názoru, že Nathaniel Bumpo svou příležitost promarnil a musí zaplatit další šilink, jestliže chce své právo na výstřel obnovit.“

Poněvadž tento názor vyšel z úst tak povolaného člověka a poněvadž byl pronesen s náležitým důrazem, umlčel všechny rozpory. Diváci se totiž už začali hlasitě přiklánět buď k jedné, nebo k druhé straně. Jenom Kožená punčocha nebyl spokojen.

„Myslím, že bychom měli vědět, co si o tom myslí slečna Alžběta,“ řekl Natty. „Vím, že když indiáni nevěděli kudy kam, obraceli se na ženy a ty jim často velice dobře poradily. Jestli slečna řekne, že jsem prohrál, nebudu už střílet.“

„Abych pravdu řekla, já si myslím, že jste tentokrát prohrál,“ prohlásila slečna Templová. „Zaplatte však a můžete střílet dál. Leda by mi Brom toho krocana za dolar prodal. Dám mu peníze a zachráním tomu ubohému tvorů život.“

Tento návrh se zřejmě nikomu nelíbil. I černocho cítil, že diváci se těší na vzrušující podívanou. Natty mrzutě uvolnil Kirbymu místo a ten se chystal vystřelit.

„Od té doby, co přestali do kraje chodit indiánští obchodníci,“ bručel starý zálesák, „člověk nekoupí na tomhle konci jezera pořádné křesadlo. A když je jde hledat do údolí podél horských řek, může vsadit deset proti jedné, že je všechna už zaorali. Můj ty bože, zrovna když zvíře ubývá a člověk by potřeboval nejlepší střelivo, aby se uživil, má smůlu jako z udělání. Ale změním křesadlo, protože vím, že Billy Kirby na takový terč neumí střílet.“

Dřevorubec si zřejmě uvědomil, že jeho pověst závisí na tom, jak bude opatrný. Nechtěl nedbalostí přijít o úspěch. Zvedl ručnici a mířil znovu a znovu, avšak pořád váhal vystřelit. Nikdo ani nedutal, ba i Brom mlčel. Konečně Kirby vystřelil. Ani tentokrát netrefil. Černochovy výkřiky se rozlehly houštinami a mezi stromy blízkého lesa zněly jako pokřik celého indiánského kmene. Brom se smál, kroutil hlavou sem a tam a jen se smál a smál. Tančil ve sněhu, dokud ho nezačaly bolet nohy. Zkrátka dával svou radost najevo tak divoce, jak to dovede jen bezstarostný černoch.

Dřevorubec chtěl za každou cenu krocana zasáhnout, byl proto teď velmi zklamán. Nejprve si důkladně krocana prohlédl a pak několikrát opakoval, že se střela určitě musela dotknout jeho peří. Diváci mu ale odporovali. Byli při černochovi a souhlasili s jeho neustále opakovanými výkřiky „hrajte s černochem poctivou hru“.

Když Billy Kirby zjistil, že mu krocán nebude patřit, obrátil se vztekle na černochoha a zařval:

„Zavři klapačku, ty vráno! Copak někdo může trefit krocání hlavu na sto yardů? Byl jsem blázen, že jsem to zkoušel. Nemusíš kvůli tomu dělat takovej rámus, jako když se strom kácí. Ukaž mi někoho, kdo dokáže krocana trefit.“

„Tak se dobře koukej, Billy Kirby,“ řekl Kožená punčocha. „Ať jdou všichni z cesty a já vám ukážu někoho, kdo už dokázal s ručnicí víc než tohle. A to nešlo o nějakého krocana, ale o divochy a o dravé šelmy.“

„Snad je zde někdo, kdo má přednost před vámi, Kožená punčoch,“ řekla slečna Templová. „Jestli ano, vzdám se svého práva.“

„Myslíte-li tím mne,“ řekl mladý lovec, „odmítám pokusit se znovu o štěstí. Nemám v rameni ještě dost síly.“

Alžběta si všimla, že se začervenál, a napadlo ji, že se stydí za svou chudobu. Neřekla už nic a svému rytíři nebránila, aby zkusil štěstí. Třebaže Natty Bumppo už měl za sebou sta a sta důležitějších výstřelů na nepřítele nebo na zvěř, přece mu ještě nikdy nezáleželo

tolik na tom, aby ukázal, co dovede. Třikrát zvedl ručnici. Poprvé, aby odhadl vzdálenost, podruhé, aby zamířil, a potřetí proto, že krocán, poděšený náhlým tichem, rychle otočil hlavu, aby si prohlédl své nepřátele. Když zamířil počtvrté, vystřelil. Dým, rána a prudký otřes zabránily divákům, aby zjistili, jestli starý zálesák trefil. Když však Alžběta viděla, že její rytíř zabořil pažbu ručnice do sněhu a že otevřel ústa, aby se zasmál tím svým bezhlesým smíchem, a když začal klidně znovu nabíjet ručnici, věděla, že trefil. Hoši přiběhli k terči a zvedli krocana mrtvého a bez hlavy.

„Přineste to zvíře sem,“ řekl Kožená punčocha, „a položte je slečně k nohám. Já jsem ji při tom střelení jenom zastupoval – krocán patří jí.“

„A zastupoval jste mě dobře,“ řekla Alžběta. „Tak dobře, bratráčku Richarde, že bych ti radila, abys na schopnosti Kožené punčochy nezapomněl.“ Zmlkla a její tvář, dosud zářící radostí, zvážněla. Alžběta se dokonce trochu začervenala, když se obrátila na mladého lovce: „Zkusila jsem své štěstí jen proto, abych viděla ukázkou pověstné dovednosti Kožené punčochy. Přijal byste, pane, tohoto krocana jako malý dárek na usmířenou za zranění, které vám nedovolilo, abyste ho zastřelil sám?“

Výraz, s nímž mladík přijal dar, nelze popsat. Zdálo se, že podlehl Alžbětinu milému hlasu přesto, že si říkal, že by bylo lépe krocana nebrat. Uklonil se, beze slova zvedl ptáka ze země a mlčel dál.

Alžběta dala černochovi stříbrný dolar jako náhradu za utrpěnou ztrátu, což Broma zase trochu rozveselilo, a pak řekla svému průvodci, že by se chtěla vrátit domů.

„Počkej minutku, sestřenko Bess,“ řekl Richard. „V pravidlech této soutěže je určitá nejasnost, kterou bych rád odstranil. Kdybyste chtěli, pánové, jmenovat výbor, který by mě dnes dopoledne navštívil, sepsal bych pravidla –“ Trochu uraženě umlkl, poněvadž nečekaně ho někdo přátelsky uchopil za rameno.

„Veselé Vánoce, bratranče Dicku,“ řekl soudce Temple, který se nepozorovaně přiblížil. „Budu muset dávat na svou dceru dobrý pozor, jestli budeš mít denně záchvaty galantnosti. Máš opravdu podivuhodný vkus, že ses odvážil přivést dámu na takovouhle podívanou.“

„To ona má takový zvrácený vkus, Duku,“ odpověděl zklamaný šerif. Nepodařilo se mu popřát soudci k Vánocům první a to ho tak zarmoutilo, jako kdyby se stalo bůhvíjaké neštěstí. „Musím ale říct, že nepřišla k žádné úhoně. Chtěl jsem jí ukázat, co všechno je u nás nového, ale jak zaslechla první výstřely, utíkala za střelci po sněhu, jako by byla vychována v táboře, a ne v prvotřídním penzionátu. Myslím, Duku, že by se takové nebezpečné zábavy měly zakázat, a nevím, nevím, jestli by se jimi neměl dokonce zabývat soud.“

„To musíš rozhodnout sám, jsi přece šerif,“ odpověděl s úsměvem Marmaduke. „Vidím, že Bess splnila své poslání, a doufám, že bylo příznivě přijato.“

Richard se podíval na dopis, který držel v ruce, a hned byl veselější.

„Ach Duku, můj drahý bratranče,“ řekl, „pojď kousek stranou, rád bych ti něco řekl.“ Marmaduke mu vyhověl. Šerif ho odvedl do blízké houštiny a pokračoval: „Předně dovol, Duku, abych ti poděkoval za přátelský zájem, který jsi o mne projevil před Radou a před guvernérem. Jsem přesvědčen, že bez tvé přímluvy by mi ani největší zásluhy nepomohly. Ale jsme bratrance, ano, jsme bratrance, a můžeš se mnou dělat, co děláš se svými koňmi. Můžeš na mně jezdit, můžeš mě zapřahat, Duku, jsem úplně tvůj. Avšak podle mého skromného mínění je třeba, abychom si dali pozor na toho mladého společníka Kožené punčochy. Má velice nebezpečnou zálibu v krocanech.“

„To přenech mně, Dicku,“ řekl soudce. „Jen trpělivost. Já tu jeho chuť na krocany vyléčím. Rád bych si s ním promluvil. Vraťme se k střelcům.“

Kapitola XVIII

*Ubožáček! Matka, která mu život dala,
uvidět ho, ta by zaplakala,
své vlastní dítě by nepoznala,
líčka bledá, vlasy sluncem vybělalé.*

— Scott

Soudce Temple nemohl zapomenout na dojem, jaký na něho udělala rozmluva s mladým lovcem. Vzal teď svou dceru v podpaží a odcházel s ní z lesíka, kam je oba prve zavedl Richard. Šel rovnou k místu, kde dosud stál mladý lovec. Opíral se o ručnici a zamyšleně se díval na mrtvého krocana, který mu ležel u nohou. Marmadukův příchod závody nepřerušil. Lidé se už zase hádali, jaké budou podmínky soutěže teď, když jde o život mnohem horšího krocana. Jedině Kožená punčocha a Mohegan poodešli a připojili se ke svému mladému druhovi. Třebaže bylo všude plno lidí, rozhovor, který tu teď zaznamenáme, slyšeli jen ti, kteří se ho účastnili.

„Pane Edwardsi, velice jsem vám ublížil,“ řekl soudce. Těžko vysvětlit, proč sebou mladík na toto neočekávané oslovení prudce trhl. Překvapený soudce chvíli mlčel. Poněvadž mladík neodpovídal a bylo vidět, že se už uklidnil, soudce pokračoval: „Naštěstí vám mohu do jisté míry vynahradit, co jsem vám udělal. Můj příbuzný, Richard Jones, byl pověřen určitým úřadem, a tak v budoucnu nebudu moci počítat s jeho pomocí. A právě teď bych nutně potřeboval, aby mi svým pérem pomohl. Vaše vystupování, přestože nejste nějak zvlášť vybraně oblečen, ukazuje, že jste člověk vzdělaný. Tvé zraněné rameno ti asi nějaký čas nedovolí těžce pracovat.“ (Kdykoliv Marmaduka něco dojalo, začal tykat a používat oslovení „příteli“, jak to mají ve zvyku kvakeři.) „Mé dveře jsou ti otevřeny, můj drahý

příteli, neboť v této mladé zemi člověk člověku věří. Bud' mým sekretářem, alespoň na nějaký čas, a přijmi odměnu, jakou si za své služby zasloužíš.“

Soudce učinil svou nabídku ohleduplně, ale na mladém lovcí bylo vidět, že naslouchá Marmadukovým slovům s nechutí, ba s nenávistí. Jen s velkým přemáháním odpověděl:

„Pracoval bych pro vás nebo pro kohokoliv jiného za poctivý plat, nepopírám, že jsem na tom hůř, než si myslíte. Obávám se však, že kdybych to udělal, nemohl bych se zabývat záležitostmi, která je pro mne mnohem důležitější. Proto musím vaši nabídku odmítnout, a pokud jde o mou existenci, budu se muset spolehnout na svou ručnici.“

V této chvíli zašeptal Richard Alžbětě, která stála trochu stranou:

„Vidíš, sestřenko Bess, tihle míšenci mají vrozenou nechuť k spořádanému životu. Myslím, že je nikdo neodnaučí toulat se po světě.“

„To je ovšem nejistá existence,“ řekl Marmaduke, třebaže Richardovu poznámku neslyšel, „a přináší s sebou větší zlo, než je dočasné strádání. Jsem zkušenější než ty, mladý příteli, a proto mi věř, když ti říkám, že toulavý život lovců škodí nejvíc jim samým. Brání jim věnovat se ušlechtlejším věcem.“

„Ba ne, pane soudce,“ ozval se Kožená punčocho – Marmaduke ho dosud neviděl nebo úmyslně si ho ne všiml, „nastěhujte si ho do svého domu, já proti tomu nic nemám, ale neříkejte mu, co není pravda. Prožil jsem v lesích čtyřicet dlouhých let a někdy celých pět let jsem neviděl mezi stromy větší proužek nebe, než je řádka pokoseného obilí. Rád bych věděl, kde byste našel člověka, který by se ve svých osmašedesáti letech lehčeji uživil, než se užívám já, vzdor všem těm vašim vymoženostem a honebním předpisům. A pokud jde o poctivost nebo o spravedlivé jednání člověka s člověkem, vyrovnám se i tomu nejpovídavějšímu kazateli na vašem Patentu.“

„Vy jste výjimka, Kožená punčocho,“ odpověděl soudce a dobřácky pokýval hlavou, „poněvadž jste člověk – když vás srovnám s ostatními lovci – neobyčejně ukázněný a na svůj věk velice čiperný.“

Avšak tento mladík je příliš jemný, aby promarnil svůj život v lese. – Prosím vás, abyste se stal členem mé rodiny, třeba jenom na čas, než se vám zahojí rameno. Má dcera, která se teď stala paní mého domu, vám potvrdí, že jste vítán.“

„Ovšem,“ řekla Alžběta upřímně. „Člověk, kterého potkalo neštěstí, je u nás vždycky vítán – zejména když se nám zdá, že jsme mu ublížili.“

„Ano,“ přidal se Richard. „A když dostanete chuť na krocana, mladý muži, v kurníku je jich plno. Můžete mi věřit, že jsou to krásní krocani.“

Když Marmaduke viděl, že Alžběta i Richard jeho nabídku podporují, snažil se toho co nejvíc využít. Podrobně vyložil, jaké povinnosti by mladý lovec měl v jeho domě, a mimochodem se zmínil o odměně a o všech těch věcech, které praktičtí lidé pokládají za důležité. Mladík byl vzrušen, nemohl se však rozhodnout. Chvilími se zdálo, že by nabídku rád přijal, potom se mu znovu na tváři objevil nevysvětlitelný odpor, jako když temný mrak zastře polední slunce.

Indián, na němž bylo vidět, jak ho trápí výčitky svědomí, naslouchal soudcovým nabídkám se stále větším a větším zájmem. Pomalu se přibližoval, a když viděl, že by mladík souhlasil, hned se ze zahanbeného člověka stal hrdý indiánský náčelník. Přistoupil k mladému lovcovi a řekl:

„Poslechni svého otce, jeho slova jsou moudrá. Ať Mladý orel a Velký pán země jedí u jednoho stolu, ať beze strachu spí pod jednou střechou. Synové Miquonovi neradi prolévají krev. Jsou spravedliví a ctí právo. Slunce musí mnohokrát vyjít, než lidé utvoří jednu rodinu. Nebude to brzo, bude muset přejít ještě mnoho zim. Mingové a Delawaři jsou odvěcí nepřátelé. Jejich krev se nikdy nemůže smísit ve vigvamu, nikdy v bitvě nesplyne v jediný proud. Proč jsou bratr Miquonův a Mladý orel nepřáteli? Patří k jednomu kmeni, mají tytéž otce a tytéž matky. Nauč se čekat, můj synu. Jsi Delawar a indiánský bojovník dovede být trpělivý.“

Tento proslov, plný obrazných rčení, na mladého muže silně zapůsobil. Pomalu se vzdával Marmadukovým domluvám a nakonec nabídku přijal. Bylo dohodnuto, že soudce i mladý lovec budou moci ujednání zrušit, kdykoliv budou chtít. Mladíkova podivná a neskrývaná nechuť přijmout nabídku, kterou by většina lidí v jeho postavení pokládala za dar z nebe, nemálo překvapila ty, kteří ho dosud neznali. Nelíbilo se jim to. Když se obě strany rozešly, záležitost mladíkova zaměstnání v soudcově domě se přirozeně stala předmětem rozhovoru, který zde zaznamenáváme. Začneme soudcem, jeho dcerou a Richardem, kteří se pomalu vraceli do zámečku.

„Nevím, čeho se ten mladík v mém domě tak bojí,“ řekl Marmaduke. „Nejsi to nakonec ty, Bess?“

„Ne, ne, sestřenka Bess to není,“ řekl bez rozmyšlení Richard. „Viděl jsi, Duku, někdy míšence, který se přizpůsobil civilizovanému životu? V tomhle jsou míšenci horší než sami divoši. Všimla sis, Alžběto, jak se mu podlamují kolena, když stojí, a jak se divoce dívá?“

„Nevšimla jsem si ani jeho očí, ani jeho kolenou. Myslím jen, že by ten mladý muž neměl být tak sebevědomý. Ty, tatínku, jsi podal opravdu nejvyšší důkaz své trpělivosti. Nelíbilo se mi, jak odmítal stát se členem naší rodiny. Opravdu, budeme jeho společností neobyčejně poctěni! V kterém pokoji ho ubytujeme, tatínku? A u kterého stolu bude jíst?“

„S Benjaminem a s Remarkable,“ prohlásil pan Jones. „Přece nechceš, aby jedl s černochoy? Má v žilách indiánskou krev, to je pravda, ale indiáni černochoy opovrhují. Ten by spíš umřel hlady, než by jedl z jedné mísy s černochoy.“

„Myslím, že ani to, co ty navrhuješ, Dicku, by nebylo toho mladého muže důstojné,“ řekl Marmaduke. „Rád bych ho proto požádal, aby jedl s námi.“

„Ještě že je to džentlmen, to je tvé jediné štěstí, tatínku.“ Alžběta se tvářila, jako by se podřizovala přání svého otce proti vlastní vůli.

„Pro nás bude džentlmen. Podle toho s ním musíme zacházet, dokud nezjistíme, že si to nezasluhuje.“

„Uvidíš, Duku,“ ozval se šerif, „že udělat z tohohle mladíka džentlmena nebude jen tak. Staré přísloví praví, že trvá tři generace, než se narodí džentlmen. Vezmi například mou rodinu. Mého otce znal kdekdo. Můj děd byl doktor. Jeho otec byl taky doktor a otec mého praděda přišel z Anglie. Nikdy jsem nezjistil, jakého byl původu. Bud' to byl vynikající londýnský obchodník, nebo vynikající venkovský advokát, nebo nejmladší syn biskupa.“

„To je vzorný americký rodokmen,“ zasmál se Marmaduke. „Tady za mořem se s ním můžeš vychloubat. Zde se toho moc neví, a tak si můžeš říkat, co chceš. Je to jisté, Dicku, že tvůj anglický předek byl vynikající, ať byl, čím byl?“

„Určitě,“ odpověděl Dick. „Jedna moje stará teta mi o tom podrobně vyprávěla. Jsem z dobré rodiny, pane soudce. Všichni moji předkové měli čestné povolání.“

„Divím se, že ti stačí tak krátká řada vznešených předků, Dicku. Většina amerických rodokmenů začíná jako pohádky pro děti: třemi bratry. Jeden z těch bratrů je vždycky praotcem všech, kteří se jmenují tak jako on a jsou náhodou bohatěji obdařeni pozemskými statky než ti tři bratři. Ale zde jsou si všichni rovni, za předpokladu ovšem, že se dovedou slušně chovat. A Oliver Edwards se stává členem mé domácnosti se souhlasem vrchního šerifa a soudce.“

„Já proti tomu, Duku, nic nemám. Jen ať se drží zákonů, nebo mu ukážu, že i v této zemi má svoboda své meze.“

„Přece ho, Dicku, nepopravíš dřív, než ho odsoudíš! Ale co říká Bess novému členu naší domácnosti? Musíme přece brát také ohled na dámy.“

„Já jsem, tatínku, jako ty – já své názory tak rychle neměním. Ráda bych tě ale ujistila – i když mě překvapuje, že členem naší domácnosti se stává člověk, který je napůl divoch –, že tvé rozhodnutí budu respektovat.“

Soudce přitiskl paži své dcery pevněji k sobě a usmál se. Richard, který prošel vrátky do dvora za domem, nepřestával opakovat své zastřené hrozby.

Zatím zálesáci – každý z těch tří lovců byl jiný, ale toto jméno si zasloužili – mlčky kráčeli po okraji vesnice. Teprve když došli k jezeru a pokračovali po jeho zamrzlé hladině k úpatí hory, kde stál srub, řekl mladík:

„Kdo by byl ještě před měsícem něco podobného předvídal! Sloužit Marmadukovi Templovi – stát se členem domácnosti největšího nepřítele svého rodu! Ale co jiného mi zbývalo? Tohle otroctví nemůže dlouho trvat, a jakmile zmizí důvody, pro které jsem to udělal, setřesu je jako prach z nohou.“

„Je snad soudce z rodu Mingů, že ho nazýváš nepřítelem?“ řekl Mohegan. „Delawarský bojovník sedí tiše a čeká na příchod Velkého ducha. Není žena, aby plakal jako dítě.“

„Mně se to taky nelíbí, Johně,“ řekl Kožená punčocha, který během celého jednání mezi soudcem a mladíkem se tvářil nedůvěřivě a pochybovačně. „Říkají, že zavedli nové zákony. I v horách teď platí nový pořádek. Obrátili celý kraj naruby, že člověk sotva pozná, co je jezero a co řeka. Musím říct, že nemám rád sladké řeči. Běloši vždycky mazali indiánům med kolem úst, když se chtěli zmocnit jejich země. To musím přiznat, třebaže sám jsem běloch a narodil jsem se u New Yorku a z poctivých rodičů.“

„Já se podřídím,“ řekl mladík. „Zapomenu, kdo jsem. Přestanu myslet na to, starý Mohegane, že jsem potomek delawarského náčelníka, kterému kdysi patřily tyto nádherné hory, ta krásná údolí i jezero, po němž jdeme. Stanu se soudcovým nevolníkem – jeho otrokem. Není to čestné otroctví, starý Mohegane?“

„Starý Mohegane!“ opakoval indián a zastavil se jako vždy, když ho něco vzrušilo. „Máš pravdu, John je starý. Kdyby John byl mladý, myslíš, že by někdy umlkla jeho ručnice? Kam by se musel skrýt jelen, aby ho nenašel? Ale John je opravdu starý. Jeho ruka je ruka

ženy. Místo tomahavku drží sekyrku. Košťata a košíky jsou jeho nepřátelé – s jinými se nepotýká. Hlad a stáří přicházejí ruku v ruce. Podívej se na Sokolí oko! Když byl mladý, mohl chodit celé dny a do úst nemusel vzít ani sousto. Kdyby teď položil větev na oheň, uhasil by jej. Podej ruku synu Miquonovu a on ti pomůže.“

„Přiznávám, že nejsem tím, čím jsem býval kdysi, Čingačgúku, ale i teď se někdy dovedu obejít bez jídla,“ odpověděl Kožená punčocha. „Když jsme šli po stopách Irokézů, utíkala před nimi zvěř a já neměl v ústech od pondělí rána do středy večera. Až na pensylvánské hranici se mi podařilo zastřelit tak nádherného jelena, že to svět neviděl. To bys koukal, jak tenkrát Delawaři jedli! Byl jsem totiž tenkrát s nimi na výzvědách a společně s nimi bojoval. Bože! Indiáni, chlapče, ti klidně leželi a čekali, až jim zvěř spadne z nebe. Ale já slídlil kolem, vystopoval jsem jelena a skolil jsem ho, dřív než udělal tucet skoků. Byl jsem příliš slabý a vyhladovělý, nečekal jsem, až jelena upečou. Důkladně jsem se napil krve a indiáni snědli maso zasyrova. John tam byl, John to ví. Teď bych dlouhé hladovění sotva snesl, to musím přiznat, ačkoliv nejsem nijak velký jedlík.“

„Už o tom nemluvte, přátelé,“ poprosil mladík. „Vidím, že kdekdo chce, abych se obětoval, já se tedy obětuji. Ale už o tom nemluvte, prosím vás, těžko ty řeči snáším.“

Všichni umlkli. Brzo došli ke srubu, a když odstranili různé složité a důmyslné závory, které chránily majetek na pohled bez valné ceny, vešli dovnitř. Na jedné straně tohoto osamělého obydlí ležely u stěn z klád vysoké hromady sněhu. Úlomky menších stromů, dubové a kaštanové větve, které urval ze stromů vítr, byly navršeny na hromadu na druhé straně. Z komína z dřevěných tyček spojených hlínou stoupal k nebi podél strmého úbočí hory sloupek kouře. Na bílém sněžném pozadí bylo vidět, jak vychází z komína, vlní se a stoupá až tam, kde sráz za srubem byl přerušen malou terasou, kterou sama příroda vytvořila a na níž se uchytily stromy. Jejich mohutné větve se nakláněly nad srub.

Zbytek dne minul tak, jak obyčejně míjejí dny v nové zemi. Osadníci se znovu shromáždili v akademii, aby si podruhé poslechli pana Granta. Když se pak rozcházel, mraky, jež se kupily celé dopoledne, ještě zhoustly a potemněly. A dřív než polovina zvědavých účastníků bohoslužeb dorazila do svých obydlí, roztroušených po horských úbočích a úzlabinách nebo postavených na samých vrcholcích hor, spustil se prudký liják. Jak sníh rychle tál, začaly se ukazovat temné obrysy pařezů. Ploty z klád a větví, které předtím bylo lze poznat jen podle dlouhých řad bílých kopečků, táhnoucích se přes údolí a vzhůru po horském úbočí, začínaly vykukovat ze sněžného pláště a černé pahýly stromů se stávaly stále zřetelnější, když obleva strhávala z jejich boků spousty sněhu a ledu.

Alžběta s Luisou Grantovou se plny obdivu dívaly oknem útulné, vyhřáté síně soudcova domu, jak se venku všechno mění. Vesnice, která se ještě před chvílí třpytila umrzlým sněhem, pomalu odkládala bílou masku. Střechy zčernaly, začaly se objevovat začouzené komíny a stromy rychle střásaly svou sněhovou pokrývkou. Všechno jako by nějakým kouzlem zase dostalo svou původní podobu.

Kapitola XIX

A přece chudák Edwin nebyl špatný hoch.

— Beattie

Počasí na Boží hod roku 1793 bylo kvečeru bouřlivé, ale poměrně teplé. Když vesnici zahalila tma, Alžběta se otočila od okna, u něhož stála, dokud poslední paprsek světla nezmizel z vrcholků ztemnělých smrků. To, co z lesnaté krajiny zahlédla během dne, jen ještě její zájem zvýšilo.

Mladá paní domu, zavěšena do Luisy Grantové, se pomalu procházela od jednoho konce síně k druhému, a myslela na to, co všechno se toho dne přihodilo. Možná že se ve svých nejtajnějších myšlenkách zabývala podivnými událostmi, které měly za následek, že se do domu jejího otce nastěhoval člověk, jehož vystupování bylo v takovém rozporu s jeho společenským postavením. Horko v síni – ta byla tak prostorná, že trvalo celý den, než vychladla – způsobilo, že Alžběta ještě víc zčervenala.

Luisina tvář byla bledá. Děvče vypadalo chorobně a utrápeně.

Muži, kteří pořád ještě seděli u stolu na konci síně a popíjeli víno soudce Templa, se chvílemi zadívali na mlčky se procházející dívky. Richard dal občas hlučně najevo svou dobrou náladu, kdežto major Hartmann se pořád ještě nedostal do ráže. Marmaduke si z úcty k pastorovi, který byl jeho hostem, nedovolil ani nevinně zažertovat, ačkoliv to za jiných okolností dělával rád.

Tak tedy vypadala společnost ještě půl hodiny potom, co služebnictvo pozavíralo okenice a rozestavilo po síni svícny se svíčkami, které měly nahradit dohasínající světlo dne. Změna nastala, až když do síně vklopýtal Benjamin s plnou náručí dříví.

„Jak to, pane Pumpo?“ podivil se nově jmenovaný šerif. „Copak nás nedovede dost zahřát Dukovo nejlepší víno, zvláště když venku začíná obleva? Nezapomeňte, že soudce chce šetřit bukovým a javorovým dřevem a že už má strach, že toho drahocenného dřeva bude brzo nedostatek. Hahaha, Duku, musím ti po pravdě přiznat, že jsi hodný, dobrosrdečný příbuzný, někdy máš ale prapodivné nápady. Tedy veselí budme, starost zapuďme.“

Richardův zpěv pomalu přešel v bzučení. Majordomus složil dříví a s vážnou tváří se obrátil na Richarda:

„Možná, že kolem stolu je teplo, pane Dicku. Mně ale madeira nezahřeje. Pravej jamajskej rum, dobrý dřevo nebo uhlí z Newcastlu, to jsou věci, který dovedou člověka zahřát. Ale jen jestli trochu rozumím počasí, je čas udělat si pohodlíčko, zacpat všechny díry na lodi a trochu prohrábnout oheň. Nestrávil jsem sedmadvacet let na moři a nežil jsem dalších sedm let v těchhle lesích pro nic za nic.“

„Myslíte, že se změní počasí, Benjamine?“ zeptal se pán domu.

„Víte se otočil, pane sudí,“ odpověděl správce. „A když se otočí vítr, můžete v tomhle podnebí čekat změnu počasí. Jednou, když jsem sloužil na jedný z Rodneyových lodí, to bylo tenkrát, když jsme to natřeli De Grassovi, krajanu tady pana Le Quoi, vítr foukal od jihozápadu. Já byl dole a zrovna jsem pro kapitána, kterej ten den večerel v kajutě, připravoval něco horkýho. Kapitán potřeboval něco jaksepatří silnýho. A tak když to pití bylo podle mý chuti – sám jsem je několikrát ochutnal, protože kapitánovi bylo těžko vyhovět –, plachta na přídi pleskla o stěžeň a loď se otočila jako na podpatku, jako když káču roztočíš. Měli jsme štěstí, že kormidlo bylo nařízeno proti větru, protože jak loď začala plout zpátky, byla by se odchýlila od návětrného směru, kdyby kormidlo bylo nařízeno po větru, a to si žádná loď nemůže dovolit. Jenže ona se dostala mezi dvě vlny a nabrala na palubu spoustu vody. Jakživ jsem nespolykal tolik čistý vody jako tenkrát. Já jsem se totiž právě v té chvíli díval vzhůru poklopem, co se to nahoře děje.“

„Divím se, Benjamine, že jste z toho neumřel na vodnatelnost,“ řekl Marmaduke.

„To jsem moh, pane sudí,“ odpověděl bývalý stevard a zašklebil se. „Ale žádný léky jsem nepotřeboval. Řek jsem si, že to pití stejně už kapitánovi nebude chutnat, a poněvadž nikdo nemoh říct, kdy přijde nová vlna, po který by to pití už nechutnalo ani mně, vypil jsem to na místě do poslední kapičky. Potom nás všechny zavolali k pumpám a my začali pumpovat.“

„A co počasí?“ skočil mu do řeči Marmaduke. „Jak to vypadá s počasím?“

„Celej den foukal jižní vítr, teď je bezvětří, jako by už v nebeském měchu nebyl žádněj vzduch. A nad horama na severní straně je vidět jen kousíček čistýho nebe, rukou by ho zakryl. Mraky se ženou, že byste musel jednu velkou plachtu svinout, a hvězdy občas zablikají jako světla bóje. To je znamení, že si máme udělat zásobu dříví. A poněvadž se v počasí vyznám, tvrdím, že je nejvyšší čas pořádně zatopit, nebo vám polovička flašek s pivem a vínem, co máte tady ve skříni, praskne mrazem, dřív než nastoupí ranní hlídka.“

„Vy jste ale moudrá hlídka,“ řekl soudce. „Přiložte na oheň, kolik chcete, pro dnešní večer vám to dovolím.“

Benjamin poslechl. Neuplynuly ani dvě hodiny a ukázalo se, že jeho předpověď byla správná. Vítr se skutečně utiřil a nastal klid, který bývá předzvěstí náhlé změny počasí. Dávno předtím, než soudcův dům ulehl ke spánku, nastal třesutý mráz. A když Monsieur Le Quoi za jasného měsíčního svitu odcházel domů, musel si vypůjčit příkrývku. Omotal si ji kolem těla, přestože se, než šel k soudci, jaksepatří navlékl. Pastor a jeho dcera zůstali v zámečku na noc. Ostatní, poněvadž si včera vyhodili z kopýtka, šli také brzo spát. Dávno před půlnocí celá domácnost utichla.

Alžběta a její přítelkyně ještě ani neusnuly, když se kolem domu ozvalo kvílení severozápadního větru. Bylo příjemné naslouchat jeho skučení, zvláště když zde v pokoji bylo útulno a v kamnech

pořád ještě hořelo. Všechno – záclony, okenice i peřiny se snažily uchovat v pokoji teplo. Právě když Alžběta začínala usínat, vítr přinesl s sebou táhlé, naříkavě vytí. Znělo divoce, nemohl to být pes – a přece se podobalo štěkotu tohoto věrného strážce domu. Luisa Grantová se přitiskla k Alžbětě. Když Alžběta viděla, že její přítelkyně nespí, zašeptala, jako by se bála, že její hlas poruší nějaké kouzlo:

„To vytí je hrozné, a přece krásné. Nejsou to psi ze srubu Kožené punčochy?“

„Jsou to vlci – odvážili se z hor na jezero,“ zašeptala Luisa. „Bojí se světla, proto si netroufnou do vesnice. Jednou v noci je hlad zahnal až k našim dveřím. Ach, to byla hrozná noc. Ale soudce Temple je bohatý, ten dovede chránit svůj dům.“

„Podnikavost soudce Templa dovede zkrotit i dravá zvířata!“ Alžběta odhodila přikrývku a posadila se na lůžku. „Jak rychle si civilizace umí najít cestu i do pralesa!“ Dívka si prohlížela pohodlně, ba přepychově zařízený pokoj, zatímco se každou chvíli ozvalo vzdálené vytí od jezera. Když však zjistila, že se její přítelkyně bojí, i jí se ty zvuky zprotivily. Zase si lehla a brzo usnula. A ve spánku zapomněla, jak se změnil tento kraj i její vlastní život.

Nazítří ráno probudila dívky služebná, která přišla rozdělat oheň. Vstaly a začaly se v chladnu, které pronikalo i do teplého pokoje slečny Templové, strojit. Když byla Alžběta hotova s oblékáním, přistoupila k oknu, odhrnula záclonu, otevřela okenici a chtěla se rozhlédnout po vesnici i po jezeře. Avšak silná námraza na skle, třebaže propouštěla denní světlo, jí bránila v rozhledu. Otevřela okno. Jejím užaslým očím se naskytl nádherný pohled.

Jezero už nebylo pokryto bělostným sněhem, ale ztemnělým ledem, v němž se odrážely paprsky vycházejícího slunce jako v zrcadle. I na domy byl stejný pohled: sluneční paprsky na ně nedopadaly přímo, proto se jejich střechy leskly jako leštěná ocel. Ze střech visely obrovské rampouchy a zachycovaly zářivé světlo. Jako

by je jeden rampouch předával druhému. Všechny se třpytily na straně obrácené k slunci zlatým leskem, jenž na druhé straně hasl a přecházel v temný stín. Avšak slečnu Templovou ze všeho nejvíc upoutal nekonečný les, kterým byly pokryty hory, tyčící se v dálce jedna nad druhou. Obrovské větve smrků a jedlí se ohýbaly pod tíhou námrazy. Jejich vrcholky však čněly nad duby, buky a javory jako vížky z leštěného stříbra, zvedající se nad kopuli ze stejného kovu. Na západě se vlnil jasný pruh světla, jako by se proti všem zákonům přírody měla každou chvíli objevit nad obzorem nesčetná slunce. Podél břehů jezera a u samé vesnice každý strom byl posázen diamanty. I horská úbočí, kam ještě sluneční paprsky nedopadly, se třpytila nejrůznějšími odstíny od jasného slunečního světla až po temně zbarvené jehličí jedlí, pokryté křišťálovým povlakem. Zkrátka všechno, kam oko dohlédlo, se chvělo v světelné záplavě. Jezero, hory, vesnice, to všechno jako by svítilo svým vlastním světlem, které se každou chvíli měnilo.

„Podívejte!“ vykřikla Alžběta. „Podívejte se, Luiso! Pojd'te rychle k oknu a pohleďte na tu zázračnou změnu!“

Slečna Grantová poslechla. Chvíli se mlčky vykláněla z okna a potom řekla tiše, jako by se bála promluvit hlasitě:

„To je opravdu podivuhodná změna. Překvapuje mě, jak se mohl v tak krátké době změnit.“

Alžběta se překvapeně obrátila, když uslyšela tak skeptický názor z úst dívky tak vzdělané, jako byla její přítelkyně. Ještě víc ji však překvapilo, když zjistila, že plaché oči slečny Grantové se nedívají na krajinu, ale že utkvěly na dobře oblečeném muži, který stál před domovními dveřmi a hovořil se soudcem. Teprve když se lépe podívala, poznala mladého lovce. Byl oblečen prostě, ale pěkně a vkusně.

„V této čarovné zemi se asi dějí samé zázraky,“ řekla Alžběta. „A ze všech změn je tahle snad nejpodivuhodnější. Herci jsou tady právě tak jedineční jako jeviště.“

Slečna Grantová se začervenala a přestala se vyklánět z okna.

„Jsem prosté venkovské děvče, slečno Templová, a bojím se, že pro vás nebudu dobrou společnicí,“ řekla. „Já – já nevím, jestli rozumím všemu, co říkáte. Já jsem opravdu myslela, že chcete, abych si všimla, jak se změnil pan Edwards. Když člověk uváží jeho původ, musí uznat, že je to opravdu podivuhodné. Má prý v žilách indiánskou krev.“

„Je to civilizovaný divoch. Pojdme dolů, dáme tomu pohlavárovi čaj. Možná že je potomkem krále Filipa, kdoví jestli není vnukem samého Pocahontase.“

V síni potkaly dívky soudce Templa. Odvedl dceru stranou a upozornil ji na to, jak se Edwards změnil.

„O jeho minulosti se mu asi mluvit nechce,“ pokračoval Marmaduke. „Podle toho, jak mluví a jak se chová, zažil asi lepší časy. Začínám se klonit k Richardovu názoru, pokud jde o jeho původ. U indiánů není totiž neobvyklé učit děti dobrému chování a –“

„Dobrá, tatínku,“ přerušila ho dcera. Vyhnula se pohledu svého otce. „To je všechno v pořádku. Nerozumím ani slovo mohawsky, bude tedy Edwards muset mluvit anglicky. A aby se choval, jak se sluší a patří, o to se jistě postaráš ty sám.“

„Ano. Ale, Bess,“ soudce jemně zadržel Alžbětu rukou, „nesmí se s ním mluvit o jeho minulosti. Prosil mě o to. Možná že je teď trochu zatrpklý kvůli tomu zraněnému rameni. Až se rána začne hojit, možná že rozváže.“

„Mne, tatínku, příliš netrápí ta žízeň po vědění, které se říká zvědavost. Budu věřit, že je synem Kukuřičného stébla nebo Pěstitele kukuřice nebo jiného slavného náčelníka, možná že samotného Velkého hada. Jako s takovým s ním budu zacházet, dokud si neusmyslí, že je čas, aby si oholil svou hezkou hlavu, vypůjčil si šest párů mých nejkrásnějších náušnic, hodil si znovu pušku přes rameno a zmizel tak znenadání, jako se objevil. Tak pojd', tatínku, musíme se tu krátkou dobu, co zůstane u nás, chovat jako vzorní hostitelé.“

Soudce Temple se usmál žertování své dcery, vzal ji pod paží a odvedl do jídelny, kde seděl mladý lovec. Ten se tvářil, jako by byl rozhodnut co nejdříve v soudcově domě zdomácnět.

Takové byly události, které vedly k tomuto neobvyklému rozmnožení rodiny soudce Templa. Teď, když jsme v ní mladíka umístili, v zájmu našeho příběhu ho na čas opustíme, ať si pečlivě a inteligentně plní úkol, který mu Marmaduke určil.

Major Hartmann skončil svou obvyklou návštěvu a rozloučil se s přáteli na příští tři měsíce. Pan Grant často zajížděl do vzdálených končin, a tak se jeho dcera stala skoro stálým hostem v záměčku. Richard se s vrozenou horlivostí ujal svého nového úřadu. A poněvadž Marmaduke byl příliš zaměstnán neustálými žádostmi podnikavých lidí o odprodej pozemků, na kterých si chtěli postavit farmu, zima uběhla rychle. Hlavním dějištěm zábav mládeže bylo jezero. Dívky v lehkých saních, tažených jedním koněm a řízených Richardem, doprovázel – když to dovoloval sníh – mladý Edwards na bruslích. Mnoho hodin strávila obě děvčata na čistém horském vzduchu. Mladík už nebyl tak zdrženlivý jako dřív. Snad to způsobil čas a práce, kterou pro soudce konal. Bedlivý pozorovatel by byl však poznal, že zatrpkllost a nenávist k soudci mladého muže neopustily.

Během příštích tří měsíců Alžběta viděla, jak si na vykácených místech na horských úbočích několik osadníků postavilo svůj stánek – tak říkali srubům. Vesnicí projíždělo mnoho saní naložených obilím a sudy drasla. To byl jasný důkaz, že všechna námaha nebyla marná. Zkrátka všude bylo plno ruchu, kraj vzkvétal. Silnice byly přecpány saněmi, vezoucími ne zvlášť umně vyrobený nábytek. Ze saní obyčejně vykukovaly usměvavé tváře žen a dětí, vzrušených novými dojmy. Jiné saně, naložené všelijakým zbožím, pospíchaly na trh do Albany. To bylo lákadlo, jež mělo přimět vystěhovalce, aby se vydali do těchto divokých hor za bohatstvím a štěstím.

Ve vesnici vzkvétal obchod. S rostoucím blahobytem celého kraje bohatli řemeslníci a jejich život se příliš nelišil od života lidí ve

městech, která byla založena mnohem dřív. Muž, který vozil poštu, neboli „pošták“, jak se mu říkalo, mluvil často o tom, že bude jezdit s dostavníkem. Jednou nebo dvakrát té zimy ho lidé viděli, jak jede mezi sněhovými násypy se svými lehkými saněmi k Mohawku. V saních seděl jediný cestující. Podél Mohawku jezdil dvakrát týdně jako blesk, poháněn zkušeným bičem, pravidelný dostavník z „dolních krajů“. K jaru, dokud byl ještě sníh, vrátilo se několik rodin, které byly na návštěvě u svých příbuzných ve „starých státech“. Často s sebou přivezly celé sousedstvo, které se dalo přemluvit, aby opustilo své farmy v Connecticutu nebo Massachusetts a šlo hledat štěstí do lesů.

Mladý Edwards, jehož náhlé povýšení nevzbudilo v tomto kraji, kde bylo denně něco nového, žádné překvapení, po celý ten čas pracoval během dne pilně pro Marmaduka. Noci však často trávil ve srubu Kožené punčochy. Bylo v těch schůzkách tří lovců cosi tajemného, ale byly pravidelné a každému z těch tří na nich zřejmě záleželo. Mohegan zřídkakdy přicházel do zámečku, Natty se tam neobjevil nikdy. Edwards však využíval každé volné chvíle, aby navštívil srub, kde dříve bydlel. Často se odtud vracel vysoko napadlým sněhem za soumraku, nebo když se ve srubu zdržel příliš dlouho a v soudcově domě už všichni spali, až za svítání. Tyto návštěvy přirozeně vyvolávaly různé dohady u lidí, kteří o nich věděli, nikdo však o nich nemluvil. Jen Richard někdy potají komentoval Edwardsovo počínání:

„Není na tom vůbec nic divného. Míšenec si nikdy neodvykne divošskému životu – ale ten mladík má přes svůj původ k civilizaci mnohem blíž, než by člověk čekal.“

Kapitola XX

*Odejdi! Nechtěj, abych marnil zpěvem čas,
nás dlouhá cesta po horách čeká.*

— Byron

S blížícím se jarem začaly pod závany vlažného větru a pod slunečními paprsky mizet obrovské hromady sněhu. Strídavými oblevami a mrazy i přechetnými vichřicemi ztwardly tak, že se dosud zdálo, že tu zůstanou navěky. Chvílemi jako by se otevřely brány nebes a lahodný vzduch zaplavil zem. Živá i neživá příroda se probouzela a po několik hodin se z přicházejícího jara radovali lidé a ze samé radosti se usmívala i pole. Avšak studené severní větry znovu zahnały vesnu a se stejnou krutostí bránily jejímu nástupu temné, ponuré mraky, pohlcující sluneční paprsky. Boj mezi zimou a jarem se stupňoval a země, oběť tohoto zápolení, pomalu ztrácela jiskřivý zimní třpyt, a přece ne a ne se odít do nového jarního hávu.

To smutné období trvalo několik týdnů. A v té době lidé pomalu přestávali s radovánkami, které jim přinášel sněh, a začali se připravovat na namáhavou práci, jež je čekala na jaře. Do vsi už nejezdila jedna návštěva za druhou. Obchodní ruch, který trval několik měsíců, přestával. Ze silnic, jejichž zledovatělý povrch se změnil v bezedné bláto, zmizeli veselí, hluční cestující, kteří tu po celou zimu jezdili na saních. Zkrátka všechno ukazovalo na to, že se blíží velká změna. Prodělávala ji nejen příroda, ale i ti, pro něž znamenala blahobyt a štěstí.

Mladší obyvatelé zámečku, k nimž často patřila Luisa Grantová, se neomezili na nečinné pozorování těchto ustavičných změn. Jakmile se cesty staly sjízdnými, věnovali se zábavám, k nimž patřily denní vyjíždky na koni do hor a do údolí, vzdálených až dvacet

mil, i nejrozmanitější radovánky na hladině zamrzlého jezera. Jezdilo se v Richardových saních, tažených čtyřspřežím, a to dovedlo předhonit i vítr, který vál nad jezerem po každé oblevě. O závod s ním letěly po ledu hladkém jako sklo a často sebou při takovém letu nebezpečně smýkly. Potom přišly na řadu lehké saně, tažené jediným koněm, a saně, které postrkovali páni na bruslích. Zkrátka, mladí lidé se bavili, jak dovedli, jen aby zahnali nudu, o kterou zde v horách nebyla v zimě nouze. Pro Alžbětu při těchto zábavách a při četbě, kterou jí poskytovala otcova knihovna, byla zima méně nudná, než očekávala.

Všichni potřebovali pohyb na čerstvém vzduchu, na který byli zvyklí. A tak když se cesty, které samy o sobě byly nebezpečné, staly při neustálém střídání mrazů a oblevy pro povozy nesjízdnými, došlo na koně. Dívky se znovu a znovu pokoušely přejít na malých koních hory a dostat se do některého z odlehlých údolí, kde se usadil nějaký ten podnikavý osadník. Na těchto výletech je doprovázel alespoň jeden muž, ale obvykle jeli všichni muži, které soudce přijal pod svou střechu. Záleželo na tom, zda měli volno. Edwards si rychle zvykal. Ve společnosti se často choval bezstarostně, byl veselý a na nepříjemné věci nemyslel. Mládí a přizpůsobivost jako by zvítězily nad tajuplnými příčinami jeho nespokojenosti. Přesto však se někdy stalo, že se na mladíkově tváři, když mluvil s Marmadukem, objevil odpor, ale ne už tak často jako dříve.

Na konci března se podařilo šerifovi přemluvit svou sestřenicí a její přítelkyni, aby ho doprovázely na vyjíždce na horu, o níž už víme, že se tyčila nad jezerem.

„Při této příležitosti, sestřenko, si prohlédneme ‚cukrový les‘ Billyho Kirbyho,“ vysvětloval neúnavný Richard. „Právě na východním konci Ransomova pozemku vaří Billy pro Jareda Ransoma cukr. V celém kraji to nikdo nedovede líp než Kirby. Jistě se pamatuješ, Duku, že první rok jsem měl Kirbyho v našem táboře, není tedy divu, že se v těch věcech vyzná.“

„Billy je dobrej dřevorubec,“ poznamenal Benjamin, který držel uzdu, zatímco šerif sedal na koně. „Zachází se sekerou skoro tak dobře jako námořník s lanem nebo krejčí se žehličkou. Sám prej dovede sundat kotel plnej drasla z ohně. Já jsem to sice na vlastní oči neviděl, ale říká se to. Viděl jsem ale cukr, kterej uvařil Kirby. Možná že nebyl tak bílej jako vybílená lodní plachta, ale má přítelkyně slečna Pettibonová říkala, že je jako sirup. A každej ví, že slečna Remarkable má jaksepatří mlsnej jazýček.“

Hlasitý smích, který vyvolala Benjaminova slova a na němž se on sám ne právě libozvučně podílel, svědčil o tom, že všichni vědí, jak se ti dva mají rádi. Někteří však Benjaminův vtip neslyšeli, poněvadž buď právě sedali na koně, nebo pomáhali děvčatům do sedel. Když všichni seděli bezpečně v sedlech, pobídli koně a projeli v pěkném pořádku vesnicí. Na chvíli se zastavili před domem pana Le Quoi a počkali, až Francouz sedne na koně. Potom projeli kolem několika stavení a pokračovali v cestě po jedné ze silnic, které vedly do vesnice.

Poněvadž noc co noc byl silný mráz a ve dne horko, půda, která v noci zmrzla, se ve dne změnila v bláto. Jezdci proto museli jet jeden za druhým po tvrdém, travnatém okraji cesty, tam se koně nebořili. Zeleně bylo poskrovnu, země byla studená, vlhká a bezútěšná, až člověka mrazilo. Na mýtinách, které bylo vidět tu a tam na horských úbočích, většinou ještě ležel sníh. Někde však už bílá pokrývka přece jen ustoupila jaru a jasná, svěží zeleň osení povzbuzovala naděje hospodářovy. Rozdíl mezi zemí a nebem byl neobyčejně výrazný. Zatímco země vypadala smutně, nebe bylo bez mráčku, slunce hřálo. Teplý vzduch stále víc a víc změkčoval barvy dalekého obzoru, až jej změnil v moře azuru.

Richard jel v čele jako vždy, když nebylo třeba projevit nějaké zvláštní schopnosti. Cestou se snažil bavit společnost svým obvyklým povídáním.

„Tohle je počasí na cukr jako stvořené, Duku,“ řekl. „V noci mráz, ve dne slunce. Za takového teplého dne, jako je dnes, míza v javorech jistě stoupá, jako když se voda hrne mlýnskou struhou. Škoda, pane sudí, že jsi mezi svými pachtýři nezavedl výrobu cukru na trochu vědecktější základě. Dalo by se to zařídit a člověk by přitom nemusel být tak učený jako doktor Franklin. Rozhodně by se to dalo zařídit, pane sudí.“

„Nejprve se musím postarat o to, příteli Jonesi, aby tyto prameny blahobytu a bohatství byly chráněny před lidskou nerozvážností. Teprve pak budeme moci myslet na to, jak zlepšit výrobu cukru. Sám víš, Richarde, že jsem dal náš cukr rafinovat a že z něho byly homole tak bílé, jako je sníh na našich polích, a že se jakostí vyrovnaly tomu nejčistšímu třtinovému cukru.“

„Ať se vyrovnaly, čemu chtěly, pane sudí, nikdy se ti nepodařilo udělat homoli větší než bonbónek,“ odpověděl šerif. „Já tvrdím, že každý pokus je pro kočku, když z něho nekouká nic praktického. Kdybych já měl sto, nebo řekněme sto tisíc akrů půdy jako ty, postavil bych ve vsi cukrovar. Pozval bych odborníky, aby se na celou věc podívali. Odborníky najdeš lehce, není těžké najít lidi, kteří dovedou spojit teorii s praxí. V lese bych vybral mladé, zdravé stromy, a místo abych dělal homole velké jako bonbónek – hrom do toho, Duku –, já bych dokázal udělat homole jako kupky sena!“

„A koupil bych jednu z těch lodí, co prý plují až do Číny,“ posmívala se Alžběta, „z kádí na draslo bych udělal šálky na čaj, z pramic na jezeře talířky, v peci na pálení vápna bych napekl koláčů a celé hrabství bych pozval na čaj! Jak úžasné jsou plány géniový! Věř, bratráčku Richarde, že lidé jsou přesvědčeni, že pokus soudce Templu *měl* úspěch, i když se nepodařilo vyrobit tak obrovské homole, jaké by odpovídaly tvým velkolepým představám.“

„Jen se vysmívej, sestřenko Alžběto, jen se vysmívej,“ řekl uraženě Richard, otočil se v sedle čelem k ostatním a pln důstojnosti odmítl bičíkem Alžbětin výsměch. „Ale já se dovolávám zdravého rozumu,

zdravého lidského rozumu, a co je ještě důležitější, chuti, která je jedním z pěti smyslů. Ta ať ti řekne, jestli velká homole cukru není lepším důkazem správné výroby cukru než takový kousíček, jaký si vaše Němky vkládají pod jazyk, když pijí čaj. Každá věc se dá dělat dvojím způsobem – správně a nesprávně. Ty teď vyrábíš cukr, uznávám, a možná že se ti podaří ho vyrobit. Ale já se ptám, zda vyrábíš ten nejlepší cukr a nejlepší homole.“

„Máš pravdu, Richarde,“ řekl soudce. Tvářil se vážně, bylo vidět, jak velice ho ta věc zajímá. „Je pravda, že vyrábíme cukr, a je docela správné zeptat se: Kolik? a Jak? Doufám, že se dožiju doby, kdy se některé farmy budou zabývat jenom výrobou cukru. O vlastnostech stromu, z jehož mízy se cukr vaří, toho dosud nevíme mnoho. Nevíme také, zda by se při použití motyky a pluhu dalo zlepšit pěstování cukrového javoru.“

„Motyky a pluhu!“ vykřikl šerif. „Ty bys chtěl, aby někdo okopával kořeny takového javoru, jako je tamhleten?“ Richard ukázal na jeden z mohutných stromů, jakých tu bylo bezpočtu. „Okopávat stromy! Zbláznil ses, Duku? To je asi takový nápad jako hledat uhlí. Dej pokoj, můj milý bratranče, dej na rozumné lidi a přenech starost o výrobu cukru mně. Tady Monsieur Le Quoi byl v Západní Indii a viděl, jak se cukr vyrábí. Ať ti řekne, jak to tam dělají, a uvidíš. Tak co, monsieur, jak vaříte v Západní Indii cukr? Stejně jako soudce Temple?“

Muž, jemuž tato otázka byla položena, seděl na malém, nepřiliš bujném koni. Třmeny byly tak krátké, že jezdcova kolena se dostávala do nebezpečné blízkosti brady, když kůň stoupal po příkré lesní stezce. Úbočí hory bylo strmé, cesta kluzká, a tak jezdec neměl při své řeči čas na půvabná gesta. Jeho šilhavé oči neviděly keře, větve a skácené stromy, které mu zatarasily cestu. Jednou rukou si chránil obličej a druhou pevně držel uzdu, aby mu kůň nešel příliš rychle. Francouz odpověděl:

„Sucre! Oni dělat sucre na Martinique, mais – mais – ce n'est pas strom – e – e – jak vy tomu říkáte – je voudrais que ces chemins fussent au diable¹⁷ – jak vy tomu říkáte – vy z toho děláte hůlku na procházka.“

„Třtina,“ řekla Alžběta a usmála se zaklení, o němž si opatrný Francouz myslel, že mu rozumí jen on sám.

„Oui, mademoiselle,¹⁸ čtina.“

„Ano, ano,“ přidal se Richard, „lidově se tomu říká třtina, avšak správný název je saccharum officinarum. A to, čemu vy říkáte cukrový tvrdý javor, je acer sacharinum. Jsou to učené názvy, monsieur, nepochybuju, že jim rozumíte.“

„Je to řecky, nebo latinsky?“ zeptala se Alžběta šeptem mladíka, který jí a její přítelkyni razil cestu houštinou. „Možná že je to nějaký ještě učenější jazyk, který nám dovedete přeložit jedině vy.“

Mladíkovy černé oči pohlédly na dívku, avšak jejich hněvivý výraz se okamžitě změnil.

„Zeptám se na to, slečno Templová, svého starého přítele Mohegana, až se k němu zase podívám. On nebo Kožená punčocha dají na vaši otázku jistě správnou odpověď.“

„Vy jim tedy opravdu nerozumíte?“

„Trochu ano. Ale té velké učenosti pana Jonese bych už rozuměl líp, stejně jako zdvořile maskovanému zaklení pana Le Quoi.“

„Vy mluvíte francouzsky?“ zeptala se rychle dívka.

„Mezi Irokézy v Kanadě se mluví francouzsky,“ usmál se mladík.

„Ale to jsou přece Mingové, vaši nepřátelé.“

„Byl bych rád, kdybych neměl horší,“ odpověděl Edwards, popohnal koně a ukončil rozhovor.

Zato Richard nepřestal řečnit, dokud nedojeli na vrchol hory, kde už nebyly ani jedle, ani smrky. Místo nich tu byl háj právě těch stromů,

---

17 Cukr... ale to není strom... aby ty cesty čert vzal. *Pozn. překl.*

18 Ano, slečno. *Pozn. překl.*

o nichž právě hovořili. Vysoké, rovné kmeny s rozložitými korunami tu stály ve své hrdé vznešenosti. Z tohoto háje neboli buše, jak se mu říkalo, když v něm bylo prosté zařízení na vaření cukru, vysekali podrost. Vyčistili tak rozsáhlý prostor o mnoha akrech. Háj se podobal velkému chrámu, v němž javory tvořily sloupy, jejich koruny hlavice sloupů, a obloha klenbu. Každý kmen byl u kořenů hluboce a bezohledně naříznut. Do řezu byly zaraženy trubičky z olšové nebo škumpové kůry. A u kořenů každého stromu leželo hrubě vydlabané koryto z lipového dřeva, do něhož se zachycovala míza, vytékající z tohoto velmi ne hospodárního a primitivního zařízení.

Když skupina jezdců dojela na rovinu, zastavila se, aby si koně na chvíli oddechli, a také proto, aby si zařízení na sběr mízy prohlédli ti, kteří je neznali. Ticho přerušil krásný, silný hlas. Zpíval pod větvemi stromů píseň, jejíž verše, kdybyste je položili na zem, by sahaly od vod Connecticutu až k břehům Ontaria. O té písni se říká, že původně byla posměšná. Později se však stala tak populární, že každého Američana, který slyší její skočnou notu, chytí za srdce.

*Mužů jsou plny východní státy,
západní zas plny hvozdů, pane,
hory se hemží dobytka stády,
cesty jsou plny se zbožím vozů, pane.*

*Nech téct tu sladkou mízečku,
abych ji moh uvařit,
nezdřímnu si ani chvíličku,
mohla by se připálit.*

*Javor je strom drahocenný,
palivo, potravu, dřevo nám dává,
a když jsi těžkou prací unavený,
jeho tě osvěží šťáva.*

Nech téct atd.

*Muž by nemoh bez sklenky žít,
žena by bez čaje zemřela, pane,
ale v džbánku i v šálku musí být
tato sladká medovina, pane.*

Nech téct atd.

Po celou dobu, co se ozýval ten hlaholivý zpěv, Richard poklepával do taktu bičíkem na hřívu svého koně a přitom rytmicky pohyboval hlavou a tělem. Pak si začal pobrukovat refrén a nakonec se hlasitě rozezpíval. Spíš to ale bylo hulákání než zpěv.

„Výborně!“ zanotoval šerif podle nápěvu písně. „Moc hezká píseň, Billy Kirby, a pěkně jste ji zazpíval. Kde jste sebral slova? Nemohl byste mi opatřit opis té písně?“

Billy Kirby vařil cukr ve svém táboře nedaleko cesty, po níž jeli jezdci. Lhostejně otočil hlavu a s podivuhodným klidem si prohlížel skupinu, která se k němu blížila. Každého z nich pozdravil kývnutím velmi dobrosrdečně a přívětivě. Nedělal však mezi nimi žádný rozdíl. Ani když zdravil dívky, nechoval se zdvořileji. Vůbec ho nenapadlo dotknout se toho, co mělo být kloboukem.

„Jak se daří, jak se daří, šerife?“ zeptal se dřevorubec. „Co nového ve vsi?“

„Všechno při starém, Billy,“ odpověděl Richard. „Ale co to? Kde jsou vaše čtyři kotle, koryta a kde máte nádoby na chlazení? Vy si s vařením cukru asi moc práce nedáte a já myslel, že v celém hrabství nikdo nevaří cukr líc než vy.“

„To taky nevaří, pane Jones,“ odpověděl Kirby a nijak se nedal vyrušit z práce. „Nikdo v horách kolem Otsega nedovede tak jako já řezat dříví, kácet stromy, vařit cukr, pálit cihly, řezat tyčky na ploty, připravit draslo nebo okopat kukuřici. Jenže já ze všeho nejraději pracuju sekerou.“

„Vy umět všechno, pane Bíl,“ řekl Monsieur Le Quoi.

„Co?“ Kirby se nechápavě podíval na Francouze. Jeho dětský pohled se nijak nehodil k dřevorubcově obrovské postavě a mužné tváři. Kirby vypadal směšně. „Jestli jste tu kvůli obchodu, mosjé, tak by bylo k mání trochu dobrýho cukru. Takovej nikde jinde nenajdete. Není v něm špetka špíny a má pravou javorovou chuť. V New Yorku by takovej cukr šel na dračku.“

Francouz se přiblížil k místu, kde Kirby pod střechou z kůry uložil kusy cukru, a začal si zboží prohlížet zkušeným okem. Marmaduke sestoupil z koně a šel se podívat na zařízení, v němž dřevorubec vařil cukr, a na naříznuté stromy. Neskrýval svou nespokojenost s tímto primitivním způsobem výroby.

„Máte ve vaření cukru velkou zkušenost, Kirby,“ řekl. „Jak to vlastně děláte? Vidím, že máte jenom dva kotle.“

„Dva nebo dva tisíce, to je úplně jedno, pane soudce. Já nepatřím k těm fajnovejm výrobcům, co vařej cukr pro pány. Ale jestli chcete mít pravej sladkej javorovej cukr, můžu vám posloužit. Nejdřív si vyberu stromy a potom je naseknu. To dělám tak koncem února, někdy až v první polovině března. V každým případě, když začne stoupat míza –“

„Podle čeho vlastně vybíráte stromy?“ přerušil ho Marmaduke.

„No člověk musí všechno dělat s rozvahou,“ odpověděl Kirby a prudce zamíchal tekutinu v kotlích. „Musíte vědět, kdy a jak moc míchat. To se musí každěj naučit. Řím taky nepostavili za den a Templeton taky ne, ačkoliv jeden musí přiznat, že ta vesnice roste rychle. Nikdy nezaseknu sekeru do zakrnělého stromu nebo do takovýho, co nemá dobrou, zdravou kůru. Stromy bejvaj totiž taky nemocný, stejně jako lidi. Nevyberu si přeci nemocnej strom, jako vy si nevyberete schvácenýho koně, když si chcete vyjet, nebo uhřátýho vola, když chcete svážet dříví.“

„To všechno je pravda. Ale jaké jsou příznaky nemoci? Jak rozeznáte zdravý strom od nemocného?“

„Jak pozná doktor, kdo má horečku a kdo je nachlazený?“ přerušil ho Richard. „Jistě tak, že prohlédne nemocného a vyzkouší tep.“

„Určitě,“ pokračoval Billy. „Šerif se skoro strefil. Samozřejmě že se to pozná podle toho, jak strom vypadá. – No tak teda, když míza začne vytekat, zavěším kotle a dám se do toho. Nejdřív vařím hezky prudce, abych poznal, jaká míza je. Ale když to začne houstnout, jako tady v tomhle kotli, nesmí se na oheň moc přikládat, nebo byste cukr připálili. A připálenej cukr nemá dobrou chuť, protože nikdy není tak sladkej. Potom přendáváte cukr sběračkou z jednoho kotle do druhýho, až je tak hustej, že když do něj strčíte míchačku, táhne se jako niť – ale člověk musí bejt šikovnej, aby to dokázal. Když je cukr dost hustej a přelejváte ho do pánví, někdo do něj přidává hlínu, ale to se vždycky nedělá. Někdo to dělá, někdo ne. Tak co, mosjé, uděláme kšeft?“

„Já vám dát, pane Bíl, za jeden libra deset sou.“

„Ne. Já chci hotový peníze. Já cukr za nic nevyměňuju. Ale že jste to vy, mosjé,“ pokračoval Billy s lichotivým úsměvem, „vzal bych od vás výměnou za sirup galon rumu a látku na dvě košile. Neošidil bych vás ani nikoho jinýho. Podle mého názoru je to snad ten nejlepší sirup, jakej kdy u nás byl vyrobenej.“

„Monsieur Le Quoi vám nabídl deset pencí,“ řekl Edwards.

Billy Kirby se zlostně podíval na mladého muže, ale neodpověděl.

„Oui,“ řekl Francouz, „deset pencí. Je vous remercie, monsieur. Ah, mon anglais, je l'oublie toujours.“¹⁹

Dřevorubec se nevraživě podíval z jednoho na druhého, zřejmě si myslel, že se ti dva baví na jeho účet. Popadl obrovskou sběračku, která trčela z jednoho kotle, a začal velice horlivě míchat tekutinu, která se už vařila. Za chvíli nabral plnou sběračku, vysoko ji zvedl a část jejího hustého, lepkavého obsahu odlil zpět do kotle. Náhle

---

19 Děkuji vám, pane. Ach, ta má angličtina. Pořád ji zapomínám. *Pozn. překl.*

sběračkou prudce zakroužil, jako by chtěl to, co v ní zůstalo, ochladit, a pak ji podal panu Le Quoi.

„Ochutnejte, mosjé, a uvidíte, že to má větší cenu, než kolik vy mi nabízíte. Sám sirup stojí za ty prachy.“

Úslušný Francouz po několika nesmělých pokusech přiblížit rty k sběračce, důkladně si loknul horké tekutiny. Přitiskl ruce k prsům a na chvíli se žalostně zadíval na dívky, a pak – jak to později líčil Kirby – „jakživo žádný paličky neposkakovaly tak rychle po bubnu jako nohy Francouze po zemi. A přitom tak klel a nadával po francouzsku, že to člověk jakživ neslyšel. Taky patří k těm, co přišli ze starý vlasti a co si myslel, že si můžou dělat z dřevorubce legraci.“

Kirby s nevinnou tváří začal zase míchat v kotlích. Kdyby na něm nebylo vidět, že potlačuje smích, byli by mu snad uvěřili, že nechtěl panu Le Quoi ublížit. Francouz se brzo vzpamatoval. Dovedl se ovládat. Krátce se omluvil dívkám za nějaký ten nevhodný výraz, který mu unikl ve chvíli rozčilení, nasedl na koně a po celou dobu, co zůstali v javorovém lese, se držel vzadu. Kirbyho vtip rázem ukončil celé obchodní jednání. Po celou tu dobu Marmaduke chodil po lese a nepřestával mluvit o tom, jak nehospodárně si dřevorubec počíná při vaření cukru.

„Když vidím, jak nešetrně si lidé v této zemi počínají, srdce mě z toho bolí. Plýtvá se věcmi, kterých bychom si měli vážit. Strašně ty stromy poraňujete, a přece by stačil malý zářez. Velmi vás prosím, nezapomeňte, že ty stromy rostou celá staletí, a jakmile jednou zmizí, nikdo na světě tu ztrátu nenahradí.“

„Já teda nevím, pane soudce,“ odpověděl dřevorubec. „Mně se zdá, že jestli je v tomhle kraji něčeho moc, tak to jsou právě tyhle stromy. Jestli je hřích kácet je, budu muset jednou vyrovnat pořádný účet, protože jsem vlastníma rukama pokácel víc než pět set akrů lesa, ve Vermontu i ve státě New Yorku. A doufám, že dřív než odložím sekeru, dotáhnu to na tisíc. Já kácím rád, jiný zaměstnání

nechci. Ale Jared Ransom říkal, že si myslí, že o cukr bude letos nouze, protože sem přichází tolik nových osadníků, proto jsem se rozhodl, že z tohoto lesa vyždímám mizu do poslední kapky. A co bude s popelem? Myslíte, že draslo uživí člověka? Já myslím, že jo, jestli budou za vodou dál válčit.“

„Říkáš to správně, Williame,“ odpověděl Marmaduke. „Pokud se bude ve starém světě válčit, potud z toho bude mít Amerika.“

„No, z toho ze všeho, pane soudce, nekouká nic dobrého. Já vím, že se lidem daří líp, vím taky, že vám ze všeho nejvíc záleží na stro-mech. Staráte se o ně víc než některý táta o vlastní děti. Musím ale říct, že já je mám nejraději, když do nich můžu zatnout sekeru. Slyšel jsem od osadníků, co přišli ze starého světa, že boháči si tam nechávají velký duby a jilmy, z kterých by byly sudy drasla, růst kolem domu a sem tam na poli jen tak, pro podívanou. Podle mě žádná země, kde jsou samý stromy, není pokroková. Pahejly stromů, to je něco jiného, ty nedělaj stín a kromě toho, když je vykopáte, můžete si z nich udělat ohradu, za kterou udržíte každý zvíře, který je větší než prase.“

„Jiná zem, jiný mrav,“ řekl Marmaduke. „Já si nevážím ušlechti-lých stromů této země pro jejich krásu, ale proto, že jsou užitečné. Plundrujeme lesy tak, jako bychom za jediný rok mohli nahradit to, co zničíme. Ale blíží se doba, kdy nejen lesy, ale i zvíř v nich, budou chráněny zákonem.“

Po této utěšující úvaze Marmaduke znovu nasedl na koně. Jezdci opustili tábor, kde dřevorubec vařil cukr, a vydali se na další cestu k místu, které jim chtěl ukázat Richard. Dřevorubec zůstal v hlubokém lese sám, aby pokračoval v práci. Než začali sestupovat z vrcholku hory, Alžběta se ohlédla. Pomyslela si, že mírný oheň pod obrovskými kotli, dřevorubcovo přístřeší, pokryté kusy jedlové kůry, člověk, který tak zkušeně přelévá cukr z jednoho kotle do druhého, majestátní stromy s trubičkami a koryty – to všechno že je věrný obraz života v prvních dobách civilizace. Tuto romantickou

představu neporušil ani Kirbyho mohutný hlas, který teď znovu zazněl lesem. Dřevorubec zpíval o něco umělejší píseň než prve. Alžběta z ní pochytila jen tato slova:

*Vesele musím na voly své zavolat,
od rána do večera věčně řvát,
když hrdé stromy mají popadat:
Hot, čehý, nedělejte neplechu.*

*Až svou práci spolu skončíme,
přátelství své ještě zpevníme,
proti moskytům se chráníme
kůrou ořechu.*

*Pryč, chlapi, co chcete koupit zem,
vyberte si dubinu, kde je taky zem,
nebo borek, kde písčítá je zem,
mně na tom málo záleží.*

Kapitola XXI

*Pospíchej, Malisi, musíš pospíchat,
ty netušíš, co mohlo by se stát.*

— Scott

Cesty v okolí Otsega, kromě hlavních silnic, byly v těch dávných dobách, v nichž se odehrává děj našeho příběhu, jen o málo lepší než lesní stezky. Vysoké stromy na samém okraji vyježděných kolejí bránily přístupu slunečních paprsků až do samého poledne. Několik palců silná vrstva těžké zeminy, která vznikla ze zetlelých rostlin, vysychala jen pomalu. Propadala se pod nohama. Navíc povrch cesty byl nerovný a tam, kde byla lehká zem odplavena, vyčnívaly z půdy obrovské, kluzké kořeny. Šlo se tu tedy těžko a cesta byla nebezpečná. Přesto jezdci neprojevovali mezi těmito nesčetnými překážkami, které by byly nezkušeného člověka odradily, nejmenší neklid, když se jejich koně brodili bahnem nebo šli nejistým krokem lesním přítmím. Na mnoha místech byly značky na stromech jediným označením cesty. Někde byl smrkový pařez, seříznutý u samé země, takže bylo vidět jen kořeny rozbíhající se všemi směry do vzdálenosti dvaceti stop. Ten měl upozornit pocestného, že zde je střed silnice.

Na jednu takovou cestu vedl energický šerif své společníky nejprve po stezce pro pěší, po níž sestoupili z javorového lesa, a potom přes můstek z klád, položených na smrkové kmeny. Mezi těmi zely četné nebezpečně široké mezery. Když Richardův valach došel k jedné takové mezeře, sehnul hlavu, a dotýká se nozdrami klád, přešel nebezpečné místo obezřetně jako člověk. Avšak plnokrevná klisna slečny Templové nebyla tak úzkostlivá. Udělala několik velmi opatrných kroků, a když ji Alžběta u nejširší mezery pobídla uzdou

i bičíkem, poslechla svou nebojácnou jezdce a přeskočila místo jako veverka.

„Pomalů, pomalů, dítě,“ napomenul dceru Marmaduke, který jel stejně opatrně jako Richard. „Tohle není terén pro krasojízdu. Po našich hrboatých cestách musíš dávat pozor, jestli nechceš, aby se ti něco stalo. Takovéhle kousky jsi mohla klidně předvádět někde na rovném terénu v New Jersey, ale v našich horách na ně budeš muset na nějakou dobu zapomenout.“

„To by znamenalo vůbec přestat jezdit na koni,“ odpověděla dcera, „protože kdybych měla čekat, až se zdejší kraj zcivilizuje, pěkně bych zatím zestárla a pak už by bylo pozdě na to, čemu říkáš krasojízda.“

„Nemluv tak, dítě,“ odpověděl otec. „Jestli se ještě někdy odvážíš něčeho podobného, jako byl ten skok přes můstek, nebudeš mít čas zestárnout. A mně nezbude než oplakávat dceru, která zahynula tak mladá. Kdybys věděla, jak to tu vypadalo, když jsem sem přišel, a jak rychle se ten kraj díky lidské pili měnil, byla bys ještě nějaký čas trpělivá. Brzo budeš moci svému koni popustit uzdu.“

„Pamatuji se, že jsi vyprávěl o tom, jak jsi poprvé přišel do těchto lesů, ale už se mi to všechno plete s mými vlastními vzpomínkami z dětství. Tenkrát to tu muselo být tisíckrát horší než dnes. Nechtěl bys znovu o tom vyprávět, tatínku, a jak ti tenkrát bylo?“

Při těchto Alžbětiných slovech se Edwards přiblížil k soudci a upřel na něho své černé oči, jako by chtěl číst jeho myšlenky.

„Byla jsi tenkrát malá, dceruško, ale jistě se pamatuješ, že jsem se na čas rozloučil s tebou a s tvou matkou, abych si poprvé v životě prohlédl tyto pusté hory. Ty neznáš všechny ty tajné důvody, které dovedou člověka přinutit, aby snášel bídu jen proto, aby nahromadil bohatství. V mém případě to nebyly nicotné důvody a bůh mi pomohl. I když jsem při osídlování tohoto kraje musel snášet útrapy, hlad a nemoc, měl jsem úspěch.“

„Hlad!“ opakovala Alžběta. „Myslela jsem, že v této zemi bylo vždycky všeho dost. Říkáš, že jsi trpěl hladem?“

„Ano, dítě,“ odpověděl otec. „Lidé, kteří teď vidí na silnicích, když jsou sjízdné, vozy plné zboží, sotva by uvěřili, že ještě před pěti lety se zdejší obyvatelé živili lesními plody a že museli lovit zvěř, aby nasýtili své hladové rodiny. A přitom nebyli nijak zkušený lovci.“

„Ano,“ vmísil se do řeči Richard. Prozpěvoval si dřevorubcovu písničku, ale přesto slyšel poslední soudcova slova. „Měli jsme tenkrát hlad, sestřenko Bess.²⁰ Já byl hubený jako lunt a bledý jsem byl, jako bych měl střídavou zimnici. Tady Monsieur Le Quoi hubl jako dýně, když vysychá. Nejhuř bylo asi Benjaminovi. Nadával, že je to horší než poloviční plat, který platěj námořníkům na mořích, kde se bouřka objeví jednou za uherský měsíc. Benjamin umí nadávat, když ho necháte trochu vyhladovět. Tehdy jsem byl už napolo rozhodnut, Duku, že se půjdu pořádně najíst do Pensylvánie, ale hrom do toho, řekl jsem si, jsme přece bratřenci, buďto s ním přežiju, nebo s ním zemřu.“

„Nezapomenu na tvou dobrotu ani na to, že jsme příbuzní,“ odpověděl Marmaduke.

„Ale tatínku, opravdu jste měli hlad?“ divila se Alžběta. „Copak jste si nemohli opatřit potravu v těch krásných, úrodných údolích na Mohawku?“

„Doba byla zlá. Cena potravin v Evropě stoupla a spekulanti skoupili, co se dalo. Vystěhovalci z východu i ze západu bez výjimky pro-

---

20 Pro přerušení děje románu těmito povrchními rozhovory nemá autor jinou omluvu než to, že se týkají skutečných událostí. Když teď po mnoha letech pročítá své dílo, musí uznat, že je v něm na újmu ději příliš mnoho zmínek o příhodách, které nijak nemohou uspokojit čtenářovo oprávněné očekávání.

Autorova velmi blízká a milovaná příbuzná, jeho starší sestra, která se k němu chovala jako druhá matka, se před více než čtyřiceti lety zabila pádem z koně při vyjíždce do týchž hor, o nichž se zmiňuje tato povídka. Málokterá žena, stejně stará jako ona, byla známější a oblíbenější než tato obdivuhodná bytost, která se stala obětí divočiny.

cházeli údolím Mohawku a vyjedli všechno jako kobylinky. Ani lidé dole v Německé rovině na tom nebyli líp. Sami neměli mnoho, ale tu trošku, co jim zbyla a kterou nutně nepotřebovali, přenechávali jiným. Tam chudé nikdo neutiskoval. Slovo spekulant neznali. Často jsem viděl, jak se silní chlapi prohýbají pod tíhou pytle mouky, který si nesli z některého mlýna na Mohawku. Plahočili se po hrbolatých horských stezkách, jen aby nasýtili své hladem napolo mrtvé děti. A když se blížili ke svému srubu, byli tak šťastni, že těch třicet mil, které ušli, jim připadalo jako nic. Nezapomeň, dítě, že jsme byli v samých počátcích, neměli jsme ani mlýny, ani obilí, ani cesty tu nebyly a vykáčených míst bylo málo. Ničeho nám nepřebývalo, leda úst, která jsme museli krmit, poněvadž ani v těchto nepříznivých dobách nepřestával příval přistěhovalců. Naopak, všeobecný nedostatek, který se šířil k východu, ještě jejich počet zvyšoval.“

„A co jsi dělal ty, tatínku?“ zeptala se Alžběta. „I když jsi sám netrpal jako ostatní, musel jsi se přece o ně postarat.“

„Musel, Alžběto,“ odpověděl soudce. Na chvíli se odmlčel, jako by vzpomínal na staré časy. „V těch hrozných dobách stovky lidí denně čekaly, že jim dám najíst. Utrpení jejich rodin a chmurné vyhlídky otupily podnikavost a pracovní úsilí mých osadníků. Hlad je vyháněl do lesů. Tam hledali potravu, ale zoufalí, zesláblí a unavení se v noci vraceli, snažili se usnout, ale nemohli. Nakoupil jsem celé lodě pšenice ze sýpek v Pensylvánii. Lodě přistály v Albany a odtud se pšenice dopravovala po Mohawku v člunech. Od břehů Mohawku jsme ji vozili na soumarech až sem a rozdělovali ji mezi lidi. Dal jsem udělat sítě a lovili jsme v jezerech a řekách ryby. Snad se stal zázrak. Ukázalo se totiž, že obrovská hejna sledů vykonala pět set mil dlouhou cestu zákruty dravé Susquehanny a že se jimi jezero jen hemží. Vylovili jsme je a rozdali lidem a k rybám jsme ještě přidali sůl. A od té chvíle se nám začalo dobře dařit.“²¹

---

21 Toto všechno je doslova pravda.

„Ano,“ řekl Richard, „a já jsem ty ryby a tu sůl rozdával. Když si ti ubožáci přišli pro svou dávku, Benjamin, který mi pomáhal, musel kolem mne natáhnout provazy, aby se nepřiblížili až ke mně, protože tak páchli cibulí – nejedli totiž nic než planou cibuli – že se mi z toho zápachu dělalo nanic. Ty jsi tenkrát byla ještě dítě, Bess, a nic jsi o tom nevěděla, protože jsme se snažili, abychom tebe a tvou matku uchránili všeho zlého. Ten rok se mi ani chov prasat a krocanů nedařil.“

„Ano, Bess,“ řekl soudce už veseleji, nevšímaje si bratrancovy poznámky, „když člověk slyší o těch prvních letech osídlování, nedovede si představit, kolik práce a utrpení to stálo. Tobě připadá tento kraj necivilizovaný a divoký – co bys teprve řekla, kdybys viděla, jak vypadal, když jsem poprvé přišel do těchto hor! Ráno po mém příjezdu jsem nechal své druhy u farem v Cherry Valley a po stezce, kterou vyšlapala zvěř, jsem jel na koni na vrchol této hory. Od té doby jí říkám hora Přelud, protože pohled, který se mi odtud otevřel, mi připadal jako přeludy snu. Na vrcholu hory zřejmě zuřil před časem požár, bylo tedy odtud vidět daleko do kraje. Listí opadalo a já jsem vylezl na strom. Seděl jsem v jeho koruně celou hodinu a rozhlížel se po mlčící divočině. Les se táhl donekonečna a byl přerušen jenom na jediném místě – tam, kde leželo jezero, podobné zrcadlu. Jeho hladina byla pokryta nesčetným množstvím stěhovavého vodního ptactva. Z větve buku, na níž jsem seděl, jsem viděl, jak se jde medvědice s medvíděty napít na břeh jezera. Cestou lesem jsem spatřil mnoho jelenů, ale nikde, ani cestou, ani ze své vyvýšené pozorovatelný, jsem neuviděl jedinou známku, že by tu žili lidé. Nebylo vykácených míst, nebylo srubů, nebylo tu jediné z těch klikatých cest, které zde vidíš teď. Nic než hory a za nimi zase hory, a údolí, skryté pod větvemi stromů, na nichž ještě tu a tam se udrželo zvadlé listí. I Susquehannu zakrýval vysoký, hustý les.“

„A tys byl sám?“ zeptala se Alžběta. „Zůstal jsi tam přes noc?“

„Ne, dítě,“ odpověděl otec. „Hodinu jsem se díval na krajinu se smíšeným pocitem radosti a smutku, potom jsem slezl ze stromu a sestoupil z hory. Koně jsem nechal, aby se pásli na větvích, na něž dosáhl, a já jsem si zatím prohlížel břehy jezera a místo, kde dnes stojí Templeton. Na místě, kde byl později postaven náš dům, byl obrovský smrk. Od něho k jezeru se táhl pruh prořídleho lesa, a tak bylo odtud vidět dost daleko. Pod větvemi toho stromu jsem se naobědval. Právě když jsem dojedl, uviděl jsem, jak od úpatí hory u východního břehu jezera stoupá kouř. To bylo první znamení, že je nablízku člověk. Po velké námaze jsem dorazil na místo a našel jsem tam srub, stál těsně pod skálou. Bylo vidět, že zde někdo bydlí, ale uvnitř nikdo nebyl –“

„Byl to srub Kožené punčochy,“ řekl rychle Edwards.

„Ano. Zprvu jsem si však myslel, že tu bydlí nějaký indián. Chodil jsem chvíli kolem a vtom se objevil Natty. Na zádech nesl jelena, kterého právě skolil. Tak jsme se poznali. Předtím jsem nikdy neslyšel, že by v těchto lesích někdo bydlel. Na kánoi mě dopravil přes jezero k místu, kde jsem uvázal koně, a ukázal mi, kde by se kuň mohl až do rána pást. Potom jsme se vrátili a já jsem přespal v lovcově srubu.“

Slečnu Templovou tak překvapilo, jak napjatě Edwards sleduje vyprávění, že se zapomněla ptát dál. Mladík se zeptal sám:

„A jak se k vám choval Kožená punčocha?“

„Až do pozdního večera prostě, ale vlídně. Když však zjistil, jak se jmenuju a co tu chci, jeho chování se změnilo. Asi si myslel, že můj úmysl osídlit kraj znamená zásah do jeho práv. Projevil nad tím velkou nespokojenost, ovšem svým zmateným a nejasným způsobem. Nerozuměl jsem dobře jeho námitkám, ale měl jsem dojem, že mu jde hlavně o to, že až přijdou přistěhovalci, bude méně zvěře.“

„Patřily vám už tehdy dnešní vaše pozemky, nebo jste se šel teprve na ně podívat?“ zeptal se trochu prudce Edwards.

„Ty mi už patřily několik let. Zajel jsem k jezeru proto, abych připravil příchod osadníků. Natty se ke mně choval pohostinně, ale chladně, když se dozvěděl, proč tu jsem. Přesto mě ale nechal u sebe přespat – spal jsem na medvědí kůži – a ráno jsem se zase sešel se zeměměřiči, kteří přijeli se mnou.“

„Nemluvil o právech indiánů? Kožená punčocha tvrdí, že běloši nemají na zdejší půdu právo.“

„Pamatuju se, že o tom mluvil, ale nerozuměl jsem mu dobře, a už jsem zapomněl, co říkal. Nároky indiánů zanikly ke konci poslední války. I kdyby toho nebylo, pozemky mi patří na základě patentů královské vlády. A ty potvrdily naše vlastní úřady. Žádný soud nemůže mé vlastnické právo popřít.“

„Nepochybuju, pane soudce, že jste vlastníkem podle práva a spravedlnosti,“ odpověděl chladně mladík. Zadržel koně a pak už nepromluvil, dokud se nezačalo mluvit o něčem jiném.

Pan Jones zřídka kdy snesl, aby se nějaká delší rozmluva vedla bez něho. Ukázalo se, že patřil k Templovým zeměměřičům. Když Edwards nechal ostatní jezdce předejet, začal Jones líčit, jak on prožil první doby osídlování zdejšího kraje. Poněvadž však jeho líčení nebylo tak zajímavé jako vyprávění soudcovo, není třeba, abychom je zaznamenali.

Brzo dojeli na místo, kde se před nimi otevřel rozhled, o němž mluvil Richard. Byla to jedna z těch malebných a zvláštních scenérií, jakých je na Otsegu mnoho. Škoda jen, že všude byl ještě led. „V létě je zde mnohem krásněji,“ řekl Marmaduke. Když chvíli postáli, vydali se všichni na zpáteční cestu. Byli přesvědčeni, že až si příště vyjedou za lepšího počasí, bude rozhled ještě hezčí.

„Jaro je v Americe neveselé, v horách to pociťujeme nejvíc,“ řekl soudce. „Zima jako by ustupovala do horských pevností, do svého hradu. Teprve po dlouhém obléhání, když se chvíli zdá, že vyhraje jeden, chvíli druhý, podaří se ji z jejího hradu vyhnat.“

„Velice správné přirovnání, pane sudí,“ ozval se šerif. „A posádka pod velením generála Mráze dělá mohutné sorties – vy rozumíte, co to jsou sorties, monsieur – my tomu říkáme výpady. Někdy se jí dokonce podaří zahnat generála Jaro a jeho vojska zpět do nížin.“

„Ano, pane.“ Francouz s vykulenýma očima pozoroval, jak se jeho kůň snaží najít cestu mezi kořeny stromů, výmoly, můstky z klád a kalužemi. Tomu všemu se tehdy říkalo cesta. „Je vous entendes.“²² V nížině být mráz půl roku.“

Šerif si nevšiml, že pan Le Quoi dobře nerozuměl. Jezdci cítili, že počasí se začíná měnit, že teplo už dlouho nepotrvá. Mlčení a obavy vystřídaly veselou náladu, jaká vládla na počátku vyjížďky. Na obloze se začaly rychle stahovat ze všech stran mraky, ale ani větříček nezavál.

Když jeli po jednom z horských vrcholů, na němž byl vykácen les, zkušený soudce Temple upozornil dceru, že se blíží vánice. Hustá chumelenice už zakryla horu na západním břehu jezera a radostný pocit, který rozechříval krev, ustoupil otupujícímu vlivu blížícího se severozápadního větru.

Všichni se teď snažili vrátit se co nejrychleji do vesnice. Cesta byla špatná, a tak museli nutit netrpělivé koně, aby šli krokem.

Richard jel stále v čele, za ním Monsieur Le Quoi, následován Alžbětou. Od chvíle, co skončila rozmluva jejího otce s Edwardsem, byla stejně zamlklá jako mladý lovec. Marmaduke jel za svou dcerou a často jí radil, jak má řídit koně. Možná že Edwards jel proto vedle Luisy Grantové, aby jí pomohl, kdyby bylo třeba. Jezdci projížděli smutným, temným lesem, kam zřídka kdy pronikly sluneční paprsky a kde i denní světlo bylo ztlumeno lesním přítímím. Vítr ještě jezdce nedostihl, ale mrtvé ticho, jaké často předchází vichřici, bylo nepříjemnější než zuřivá bouře. Náhle Edwards vykřikl. V jeho hlasu byla hrůza pronikající až do morku kostí.

---

22 Rozumím. Pozn. red.

„Strom! Strom! Bič – ostruhu, jde o život! Strom! Strom!“

„Strom! Strom!“ opakoval Richard a udeřil svého koně tak prudce, že poděšené zvíře udělalo skoro patnáct stop dlouhý skok. Bláto a voda vyrazily do výše jako gejzír.

„Strom! Strom!“ křičel Francouz. Přitiskl se tělem k šíji koně, zavřel oči a tloukl patami koně do slabin. Tím ho přinutil, že záračnou rychlostí dohonil šerifova valacha.

Alžběta zadržela klisnu. Polekala se, nevěděla ale, co jí hrozí. Podívala se vzhůru a uslyšela praskot, který se rozlehl lesním tichem. Vtom otec uchopil jejího koně za uzdu a vykřikl:

„Bože, zachraň mé dítě!“ Alžběta si uvědomila, že se její kůň, díky otcovu zákroku, žene dopředu.

Všichni se sklonili až k sedlu, když po zašumění větví následoval zvuk, připomínající náraz větru. Hned nato se ozvala hromová rána a země se zachvěla jako při zemětřesení. Obrovský ztrouchnivělý strom padl přímo přes cestu.

Soudce se rychle ujistil, že se jeho dceři a ostatním jezdcům před ním nic nestalo. Ohlédl se pln úzkosti, co je s ostatními. Edwards byl na druhé straně stromu. Naklonil se v sedle co nejvíc dozadu, levou rukou držel pevně uzdu svého koně a pravou přitáhl uzdu koně slečny Grantové tak silně, že stáhl koni hlavu mezi přední nohy. Obě zvířata se třásla hrůzou a poděšeně frkala. Luisa pustila uzdu, přikryla si obličej rukama a seděla v sedle jako zlomená. Byla zoufalá, a přitom jakoby úplně rezignovaná.

„Nestalo se vám nic?“ první promluvil soudce.

„Díky bohu ne,“ odpověděl mladík. „Mít strom větve, bylo by po nás –“

Umlkl. Luisa se najednou začala hroutit. Kdyby ji byl mladík nezachytil, byla by spadla z koně. Neutrpěla však žádné zranění, jen strachem omdlela. Brzo se však vzpamatovala, když se jí ujala Alžběta, a znovu se mohla posadit na koně. Z jedné strany ji podpíral soudce Temple, z druhé Edwards. Ostatní jeli pomalu, aby jim Luisa stačila.

„Neočekávaný pád stromu je největší nebezpečí, jaké v lese číhá na člověka,“ řekl Marmaduke. „Nesrazí ho vítr, jeho pád se nedá předvídat, proto se nemůžete nijak chránit.“

„Proč padají stromy, pane soudce, je velice jasné,“ řekl šerif. „Strom je starý a ztrouchnivělý, zhoubně naň působí mráz a těžiště stromu se vychýlí tak, že strom musí padnout. Rád bych věděl, jestli je nějaká jistota větší než jistota matematická. Studoval jsem mate-“

„To je pravda,“ přerušil ho soudce. „Říkáš to správně. Jenže jestli mě paměť neklame, tohle všechno jsi slyšel kdysi ode mne. Ale jak se má člověk chránit proti nebezpečí? Můžeš chodit po lese a zjišťovat u každého dubu, jestli má těžiště v pořádku? Odpověz mi na to, příteli Jonesi, a já ti za to budu opravdu vděčen.“

„Abych ti na to odpověděl, příteli Temple?“ opáčil Richard. „Vzdělaný člověk může odpovědět na všechno. Myslíš, že může padnout strom, který není ztrouchnivělý? Musíš si dát pozor, aby ses nepřiblížil ke kořenům ztrouchnivělého stromu, pak se ti nemůže nic stát.“

„To bychom se vůbec nesměli opovážit do lesa,“ odpověděl Marmaduke. „Ale naštěstí většinu nebezpečných stromů porazí vichřice, které proniknou do lesa vykácenými místy. Proto se to, co jsme dnes zažili, nepřihází často.“

Luisa se zatím už vzpamatovala, a tak celá skupina jezdců mohla jet rychleji. Ještě než dojeli domů, přihnala se vichřice, a když sestupovali z koní u dveří zámku, černá péra na klobouku slečny Templové zplihla pod tíhou vlhkého sněhu a kabáty mužů byly celé bílé.

Když Edwards pomáhal Luise z koně, vděčná dívka mu vřele stiskla ruku a zašeptala:

„Teď je vaším dlužníkem už nejen otec, ale i dcera, pane Edwardsi. Nám oběma jste zachránil život.“

Od severozápadu se přihnala prudká vánice, a než zapadlo slunce, všechny známky jara zmizely. Jezero, hory, vesnici i pole znovu zahalil oslnivě bílý příkrov sněhu.

Kapitola XXII

*Muži, chlapci i děvčata,
opust'te vesnice pusté, a davy jásající
ať zaplaví pláň, sladkým šílenstvím hnány.*

— Somerville

Od toho dne až do konce dubna se počasí často a znenadání měnilo. Dnes se zdálo, že se údolím plíží vlahý jarní vánek a tajně se pokouší probudit dřímající síly přírody. Na druhý den se však přes jezero prudce přehnal vítr a smazal každou známku jara. Sníh však zmizel nadobro. Všude se zelenala pšeničná pole, z nichž trčely zuhelnatělé pahýly na místech, kde ještě loni byl krásný les. Všude tam, kde byly lesy vykáceny, se objevily pluhy a z „cukrových táborů“ v javorových hájích už nestoupal k nebi kouř. Jezero už nebylo nádherným lesknoucím se ledovým polem. Změklý led byl bez třpytu a potemnělý. Poněvadž v jezeře nebylo spodních proudů, hladina byla pokryta nepříliš silnou vrstvou ledu, která se co nevidět rozplyne. Veliká hejna divokých husí, táhnoucí nad krajem, chvíli kroužila nad zamrzlým jezerem. Husy hledaly místo, kde by si odpočaly, a když zjistily, že na jezeře je led, letěly dál k severu a pronikavě křičely, jako by se zlobily, že se jaro tak opozdilo.

Celý týden patřilo Otsego dvěma orlům, kteří se snesli doprostřed zamrzlé hladiny a odtud si prohlíželi své bezvýhradné panství. Po celou dobu, co ti dva vládci vzduchu zůstali na jezeře, neodvážila se jezero přeletět hejna stěhovavých ptáků, kteří se vraceli z jihu. Letěli dál do hor, aby v lesích hledali ochranu. Orli zvedali bílé, lysé hlavy a sledovali letící hejna pohrdavým pohledem. Přišel však čas, kdy i tito králové ptactva museli jezero opustit. Na jeho dolním konci, kde voda proudila, a kde proto hladina nezamrzla ani za největších mrazů,

se v ledovém krunýři utvořil otvor, který se stále zvětšoval. Údolím začal vát svěží jižní vítr. A ten mnohé na jezeře změnil. Na okraji zamrzlé hladiny se začaly čerit vlnky a ledová plocha se vůčihledě zmenšovala. Moc větru a vody stále víc a víc rostla, až po několikahodinovém zápolení se bouřlivým vlnám podařilo uvést celou hladinu do pohybu. Ledová plocha zmizela neuvěřitelně rychle, tak rychle, jak se změnil obraz krajiny. Ve chvíli, kdy v dálce zmizel poslední kus vodou zmítaného ledu, orli se vznegli širokým obloukem nad oblaka a vlny vyhodily do vzduchu bílé sněhové čepičky, jako by se radovaly, že byly vysvobozeny ze zajetí, které trvalo pět měsíců.

Nazítří probudil Alžbětu veselý křik jiříček, které se hádaly a švitořily kolem budek, zavěšených nad okny, a stejně radostný Richardův hlas. Ten také tak nějak patřil k radostnému jaru.

„Vstávej, vstávej, krásná dámo! Racci už létají nad jezerem a nebe je plné holubů. Hodinu se musíš dívat, než najdeš mezi nimi mezeru, kterou bys zahlédla slunce. Vstávej, vstávej, ty lenochu! Benjamin už připravuje střelivo. Čekáme jenom na snídani a potom vzhůru do hor na holuby!“

Této veselé výzvě nebylo možno odolat a za několik minut přišla slečna Templová se svou přítelkyní do síně. Oboje dveře byly otevřeny dokořán a vlahý, provoněný vzduch vanul místností, kde bývalý stevard celou zimu tak svědomitě topil. Muži, všichni v loveckém, netrpělivě čekali na snídani. Pan Jones nepřestával běhat ke dveřím, obráceným k východu, a křičel:

„Podívej se, sestřenko Bess, podívej se, Duku, těch holubů! Je jich čím dál tím víc. To je hejno, že je ani nespočítáš! Celý měsíc by se jimi mohla živit Xerxova armáda, a z jejich peří by se dalo udělat peřin pro všechny lidi v našem kraji. Xerxes, pane Edwardsi, byl řecký král – ne, byl to Turek nebo Peršan, který se chtěl zmocnit Řecka, jako tihle darebáci chtějí přepadnout naše pšeničná pole, až se budou na podzim vracet. Rychle, rychle, Bess, už se těším, jak jim zasolím.“

Stejné přání měli Marmaduke s Edwardsem. Pro lovce to byla nádherná podívaná. Když všichni rychle posnídali, dívky se rozloučily s lovci.

Nebe bylo opravdu plné holubů a celá vesnice byla na nohou. Muži a chlapci měli všechny možné zbraně – od francouzských ručnic na kachny, jejichž hlaveň byla skoro šest stop dlouhá, až po obyčejné jezdecké pistole. Děti byly ozbrojeny luky a šípy – někdy to byly jen obyčejné hůlky z ořechového dřeva. Někteří si dokonce nesli něco, co se podobalo starodávným kuším.

Holubi, polekáni pohledem na domy a na hemžení lidí, se odchýlili od přímé čáry letu a zamířili k horám. Podél úbočí i u samého úpatí hory se míhali v hustých hejnech. Lidé se divili, jak rychle dovedou lítat a kolik jich je.

Už jsme řekli, že po svahu od strmého úbočí hory k břehům Susquehanny vedla silnice, po jejíchž obou stranách byl v raných dobách osídlování vykácen les. A právě na těchto mýtinách po celém východním úbočí hory a podél horských cest vysekaných do skály se rozestavili lidé a za několik vteřin hon začal.

Mezi lovci se objevila vysoká, hubená postava Kožené punčochy. Kráčel přes pole, ručnici na rameni, a za ním šli jeho psi. Když zvětřili zastřelené nebo zraněné holuby, kteří už začali padat z hejna, přikrčili se k nohám svého pána, jako by při pohledu na tento nesportovní masakr měli stejný pocit jako jejich pán. Výstřelů přibývalo, a když se hejno holubů jak mrak vzneslo nad rovinu, ozvaly se celé salvy. Potom se nad bezlistými keři na hoře objevily obláčky dýmu z několika pušek, přinášejících poděšeným ptákům smrt. Holubi prchali před hromadnou střelbou, marně se ale snažili uniknout. Šípy a střely všeho druhu padaly do středu hejna. Holubů bylo tolik a letěli tak nízko, že lovci, stojící na úbočí hory, je sráželi bidly.

Pan Jones, který pohrdal tak prostými a obyčejnými zbraněmi, jakých používali jeho druhové, byl pilně zaměstnán přípravou útoku mnohem smrtonosnějšího. Pomáhal mu při tom Benjamin. Po

vojenských výpravách, které prošly západní částí státu New Yorku, tu zbyly některé zbraně. Bylo mezi nimi malé dělo, z něhož bylo možno vystřelit jednodílnou kouli. Když je našli při osídlování Templetonu, mysleli si, že se ho zbavil některý z vojenských oddílů bělochů za nájezdu na indiánské osady. Když bylo toto maličké dělo vyčištěno a postaveno na podvozek, dalo se z něho střílet. Mnoho let se ho používalo při nejrůznějších oslavách. Každý rok čtvrtého července ráno se rozlehlo jeho dunění po lesích. I kapitán Hollister, který platil v Templetonu za nejvyšší autoritu, pokud jde o střelné zbraně, tvrdil, že i když je to dělo tak malé, k oslavám se hodí docela dobře. Ale na nějaké válčení už nebylo: jeho ústí bylo skoro tak malé jako zápalná pánvička. Vynalézavý Richard byl však přesvědčen, že se tato zbraň skvěle hodí k tomu, aby přinesla holubům smrt. Kůň přivlékl dělo na volné prostranství, kde Richard vyhlédl místo, jež se podle jeho názoru nejlépe hodilo za palebné postavení, a pan Pumpa začal s nabíjením. Na střelný prach položil několik hrstí broků a pak oznámil, že dělo je připraveno k výstřelu.

Kolem se shromáždilo plno zevlounů, a poněvadž to byli většinou chlapi, rozléhaly se kolem dokola nadšené a radostné výkřiky. Dělo bylo namířeno k nebi a Richard, který držel v kleštích žhavý uhel, si sedl na pařez a trpělivě čekal, až se objeví hejno, které by stálo za to.

Holubů bylo obrovské množství. Výstřely z ručnic spolu s jinými střelami a křik chlapců způsobily, že se z velkého hejna, které stále ještě letělo nad údolím, jako by se celý rod těch opeřenců stěhoval, oddělovala menší hejna. Spadlé holuby nikdo nesbíral. Bylo jich tolik, že pole bylo pokryto třepetajícími se oběťmi lovecké výpravy.

Kožená punčocha pozoroval celé to počínání mlčky, avšak rozmrzele. To, co si myslel, si však nechával pro sebe, dokud nepřitáhli dělo.

„Tak tohle jsou ty výhody osídlování,“ řekl. „Holuby tu vidím takhle lítat už čtyřicet let, a dokud jste nenadělali ty své mýtiny, nikdo je neplašil ani jim neubližoval. Byl jsem rád, když přiletěli do lesů, člověk měl aspoň nějakou společnost. Nikomu neubližují, jsou

neškodní jako užovky. Ale je mi teď smutno, když slyším vzduchem zasvištět křídla těch polekaných stvoření, poněvadž vím, že je to znamení pro všechny surovce ze vsi. Pan Oliver není o nic lepší než ti ostatní, střílí do holubů, jako by to byli Mingové.“

Mezi střelci byl i Billy Kirby. Ozbrojen starou mušketou, nabíjel, a aniž by se díval vzhůru, střílel a křičel radostí, když jeho oběti padaly přímo na něho. Slyšel, co říkal Natty, a hned také odpověděl:

„Jen se podívejte! Starej Natty naříká nad několika holubama! Kdybys musel sít pšenici dvakrát nebo třikrát jako já, nelitoval bys ty bestie! – Hurá, hoši! Do nich! Tohle je lepší než střílet na krocaní hlavu nebo na krocaní krk, nezdá se ti, starej kamaráde?“

„Možná že je to pro tebe lepší, Billy Kirby,“ odpověděl s opovržením starý lovec, „a pro všechny ty, kteří nedovedou nabít ručnici a pořádně zamířit. Ale střílet do hejna, jak se to tady dělá, je ostuda. Člověk, který dovede trefit ptáka, když letí sám, by se k něčemu takovému nesnížil. Když dostaneš chuť na holuba, dobře! Jako všechna ostatní zvířata byl stvořen k tomu, aby sloužil lidem za potravu. Když si chceš upéct holuba, chodím po lese, až najdu takového, jaký se mi líbí, a sestřelím ho z větve. A přitom se nedotknu ani pířka jiného holuba, kdyby jich na stromě sto sedělo. Ty bys to nedokázal, Billy Kirby – určitě bys to nedokázal.“

„Co to povídáš, ty stará hubená tyčko? Ty vyschlej pařeze!“ vykřikl dřevorubec. „Nějak moc ti to mluví od té doby, co jsi trefil toho krocana. Zkusme to, tamhle právě letí jedinej holub.“

Střelba na druhém konci pole zahнала jednoho holuba pod hejno. Poděšen výstřely, blížil se k místu, kde stál Billy s Koženou punčochou. Jako blesk lítal sem a tam a svist jeho křídel se podobal svistu vystřelené kulky. Dřevorubec, přestože se tolik vychloubal, měl smůlu, že uviděl blížícího se holuba, teprve když už bylo pozdě. Vystřelil, až když mu holub letěl přímo nad hlavou.

Natty, když ho Billy vyzval, aby teď ukázal, co dovede, sklonil ručnici a čekal, až se poděšený holub dostane do jedné přímky s jeho

očima a až se snese ještě níž nad břeh jezera. Potom rychle zvedl ručnici a vystřelil. Snad to byla šťastná náhoda, snad dovednost, možná že obojí: starý lovec trefil. Holub se ve vzduchu převrátil a spadl do jezera s přeraženým křídlem. Když zazněl výstřel, oba psi se rozběhli a za několik minut fena přinesla holuba, ještě živého.

Zpráva o podivuhodném výkonu Kožené punčochy se rychle roznesla po celém poli. Střelci se seběhli, aby se dozvěděli, jak to vlastně bylo.

„Cože?“ zvolal Edwards. „Vy jste opravdu zastřelil holuba v letu, Natty? A jedinou ranou?“

„Copak jsem už nezastřelil potáplici, chlapče, která se potápí rychlostí blesku?“ odpověděl lovec. „Lepší je zabít jen to, co potřebuješ, a zbytečně neplýtvat prachem a olovem než střílet do božích tvorů takovýmhle způsobem. Přišel jsem si zastřelit jenom jednoho holuba, a vy víte, pane Olivero, proč mám rád pernatou zvěř. Teď ale půjdu domů, protože se na ten masakr nechci dívat. Jako byste nevěděli, že i ta nejnepatrnější věc je stvořena k užtku, a ne proto, aby ji člověk zbytečně ničil.“

„Dobře jste to řekl, Kožená punčochu,“ ozval se Marmaduke. „I já si myslím, že už je čas, abychom udělali konec tomuhle zbytečnému zabíjení.“

„Udělejte konec vašim mýtinám, pane soudce! Užívejte věci, ale neničte je! Nebyly lesy stvořeny proto, aby v nich zvířata a ptáci našli útočiště? Když člověk potřeboval maso, kůži nebo peří, věděl, že je tam najde. Já jdu domů. Mně ten můj úlovek stačí, za nic na světě bych se nedotkl jediného z těch ubohých ptáků, kterými je tu pokryta zem. Dívají se na člověka těma svýma očima, jako by si přáli, aby měli jazyk a mohli povědět, co si myslí.“

Po těchto vyčítavých slovech si Kožená punčocha hodil ručnici na rameno a kráčel opatrně přes mýtinu, následován svými psy. Při chůzi dával pozor, aby nešlápl na některého z poraněných holubů. Brzo zmizel v houštině na pokraji jezera.

Jedině snad na soudce udělala Nattyho slova dojem, Richard jako by je byl neslyšel. Svolal střelce a začal jim vykládat, jak rázem zničit celé hejno. Muže s ručnicemi seřadil po obou stranách děla a nařídil jim, aby čekali, až dá povel k palbě.

„Dávejte pozor, mládenci,“ řekl Benjamin, který dělal Richardovi pobočníka, „dávejte pozor, drahouškové, a až vám pan Dick dá znamení, vystřelte. Snažte se mířit nízko, chlapci, abyste trefili do středu hejna.“

„Mířit nízko!“ zapochyboval Kirby. „Slyšíte toho starýho blázna? Kdybychom mířili nízko, trefili bychom nějaký ten pařez, ale jediný holub by nesletěl.“

„Vy tomu rozumíte, vy hlupáku!“ rozzlobil se Benjamin. Žádný důstojník by se v předvečer bitvy tak nerozčilil jako správce soudcova domu. „Vy tomu rozumíte, vy jeden delfíne! Copak jsem se neplavil pět let na Boadiceji? Copak jsme nedostali rozkaz jednou provždycky mířit nízko, abychom zasáhli nepřátelskou loď právě do středu? A vy s těma ručnicema mlčte a čekejte na povel!“

Hlasitý smích mužů s ručnicemi utišil Richard, který velitelským hlasem nařídil, aby dávali pozor, až jim dá znamení, a pak aby vystřelili.

Do této chvíle přeletěly dnes přes templetonské údolí snad milióny holubů, ale takové hejno, jaké se teď blížilo, tu ještě nebylo. Od jedné hory k druhé nic jiného než modro, marně bys nad jižními vrchy hledal konec. Přední okraj tohoto živého mraku, to byla jediná přímka lehce zoubkovaná – tak pravidelný a stejnoměrný byl let holubů. Když se hejno přiblížilo, i Marmaduke zapomněl na slova Kožené punčochy a spolu s ostatními zvedl pušku.

„Pal!“ vykřikl šerif a přitiskl žhavý uhel k prachu na pánvičce. Po něvadž polovina prachu se z pánvičky vysypala, salva z pušek zazněla dříve než výstřel z děla. Při tomto hromadném výstřelu se čelo hejna prudce vzneslo vzhůru, ale desetitisíce dalších holubů přiletěly s úžasnou rychlostí na jeho místo. Proto když z ústí malého děla vyrazil bílý

sloupek kouře, letěla právě tam, kam dělo mířilo, nejhustší část hejna. Výstřel z děla se rozlehl po horách a od severních svahů se vracela ozvěna jako vzdálený hrom. Chvilí se zdálo, že v celém hejnu poděšených holubů zavládl zmatek. Lítali bezhlavě sem a tam, jedni se snažili dostat se nad druhé, až vyletěli nad nejvyšší vrcholky, ale ani jediná část hejna se neodvážila vletět tam, kde hrozila smrt. Až náhle někteří z vůdců těch opeřenců přeletěli údolí a zamířili přímo nad vesnici. A statisíce holubů, kteří se řídili jejich příkladem, se pustily za nimi, ponechávající východní stranu pláně pronásledovatelům a pobitým.

„Zvítězili jsme!“ křičel Richard. „Zvítězili jsme! Zahnali jsme nepřitele z pole bitevního!“

„Ba ne, Dicku,“ řekl Marmaduke. „Zůstali na poli a já, stejně jako Kožená punčocha, vidím všude jenom oči těch nevinných trpitelů, naplněné hrůzou. Polovina jich je jenom postřelena a ještě žijí. Myslím, že je na čase, abychom s tímhle sportem skončili – jestli je to vůbec sport!“

„Sport!“ vykřikl Richard. „To je sport všech sportů! Na zemi leží několik tisíc těch modrokabátníků, a tak si každá bába z vesnice může udělat holubí paštiku, jestli bude chtít.“

„No, holuby jsme šťastně zaplašili z této části údolí,“ řekl Marmaduke, „ale ten masakr už musí rozhodně skončit. Chlapci, dám vám za sto holubích hlav šest pencí. Dejte se tedy do práce a přineste je do vsi.“

Stalo se, co si Marmaduke přál. Kluci se rozběhli po poli, aby raněným holubům zakroutili krk. Soudce Temple odešel domů s pocitem, jaký se zmocňuje člověka, když si uvědomí, že chvilkové vzrušení, které mu přineslo zábavu, bylo vykoupeno utrpením druhých. Zabité holuby naložili na několik koní. Po tomto prvním výbuchu lovecké vášně se střelení holubů stalo po celý zbytek jara zábavou jen několika povalečů. Richard se ještě mnoho let chlubil výstřelem z děla a Benjamin vážně tvrdil, že tehdy zabili tolik holubů, kolik padlo Francouzů v den památného Rodneyova vítězství.

Kapitola XXIII

*Pomozte, pánové, pomozte. V síti se zmítá
ryba jako chudákovo právo v tenatech zákona.*

— Perikles Tyrský

Jaro, které se nejdřív blížilo pomalu a liknavě, teď už pospíchalo. Ve dne bylo teplo, v noci sice chladno, ale už nemrzlo. Na březích jezera melancholicky hvízdal lelek a z rybníků a luk se ozývaly hlasy tisíců opeřenců. V lesích se zase už chvělo listí topolů a z horských svahů mizela hnědá barva: zeleň listnatých stromů se mísila s věčnou zelení smrků a jedlí. I pupeny dubu, který raší ze všech stromů nejpozději, se už nalévaly. Pole oživila a rozjásala se zpěvem a štěbetáním vesele poskakujících sýkorek, družných červenek a pilných malých strážlíků. Vodní orel se vznášel vysoko nad hladinou Otsega a jako loupežník čekal, až se objeví jeho oběť.

Jezero bylo široko daleko proslulé tím, jak mnoho vzácných ryb v něm žije. Proto sotva zmizel led, odrazilo od břehů plno malých člunů, rybáři vrhali udice do nejhlubších tůní a snažili se zlákat neopatrné ryby nejrůznějšími vnaidly. Avšak osadníci byli netrpěliví, chtěli nalovit co nejvíc ryb a k tomu se udice nehodily. Začali s novým, účinnějším způsobem lovu. Poněvadž podle zákona, k němuž dal podnět soudce Temple, bylo už možno lovit okouny, šerif prohlásil, že sám za první temné noci rybolov zahájí.

„A tebe vezmu s sebou, sestřenko Bess,“ sliboval. „A taky slečnu Grantovou a pana Edwardse. Ukážu vám, čemu já říkám rybolov. Já se s tím tak nepiplám jako Duke, když chytá jezerní lososy. Hodiny a hodiny dovede vysedět na žhavém slunci a za největší zimy se schová před větrem za keř a čeká u díry v ledu. Marně si ničí zdraví, stejně nic nechytí. Ba ne, dej mi pořádnou síť, musí být padesát

šedesát sáhů dlouhá, dej mi k tomu člun a partu veselých veslařů, kteří mají rádi legraci, Benjamina ke kormidlu – a já budu tahat ryby po tisících. Tomu říkám rybolov.“

„Milý Dicku,“ usmál se Marmaduke, „nevíš, jaká je to radost hrát si s prutem a s udicí. Často zůstalo po nočním rybolovu, který jsi ty řídil, na břehu tolik ryb, že by se jimi nasýtil tucet hladových rodin.“

„O tom se s tebou nebudu přít, pane soudce. Dnes v noci jdu na lov a zvu celou společnost. Ať ona potom sama rozhodne, kdo z nás má pravdu.“

Skoro celé odpoledne se Richard připravoval na tento důležitý podnik. Jakmile zapadlo slunce a měsíc začal vrhat na zem stíny, rybáři vypluli v člunu k západnímu břehu jezera, něco přes půl míle od vesnice. Země už vyschla, šlo se jim dobře. Marmaduke s dcerou, její přítelkyní a s Edwardsem šli po vysokém travnatém břehu k místu, odkud z klidného jezera vytékala voda. Dívali se za člunem plujícím přes jezero tak dlouho, dokud nezmizel ve stínu hor na západě. Tam, kam mířila soudcova společnost, bylo po suché zemi asi míli daleko.

„Musíme si pospíšet,“ řekl soudce. „Než dojdeme na místo, měsíc zapadne a pak začne ten Richardův zázračný rybolov.“

Večer byl vlahý a po dlouhé, kruté zimě, která právě skončila, bylo venku příjemně.

Soudcovi mladí společníci byli nadšeni krásou přírody a velmi se těšili na zábavu, kterou jim připravil Richard. Kráčeli za Marmadukem po břehu Otsega a po okraji vesnice.

„Podívejte se,“ řekl Edwards, „už rozdělávají oheň. Chvilí září a potom zase hasne jako svatojanská muška.“

„Už se rozhořel,“ vykřikla Alžběta. „Je vidět, jak se kolem něho míhají lidé. Vsadila bych všechny své šperky proti Remarkabliným korálkům, že můj netrpělivý bratranec Dick musel něco hodit do ohně, že tak náhle vzplanul. Podívejte se, už to zhaslo jako většina Richardových úžasných plánů.“

„Uhodlas, Alžběto,“ řekl otec. „Richard hodil na hranici náruč roští, které rychle vzplanulo a taky rychle zhaslo. Ale to stačilo, aby si našli lepší palivo. Už začíná oheň hořet klidněji. Ted’ to je pravý rybářský oheň. Podívejte se, jak krásný kruh světla vrhá na vodu!“

Zapálení ohně popohnalo chodce k rychlejší chůzi, neboť i dívky chtěly být u toho, až Richard vrhne své zázračné sítě. Když došli k místu, kde pod strmým břehem vybíhala do jezera nízká výspa, u které přistáli rybáři, měsíc zapadl za vrcholky borovic na západní straně jezera. Poněvadž hvězdy byly většinou zakryty mraky, do tmy svítil jen oheň. Marmaduke navrhl, aby se všichni zastavili a poslechli si, co si povídají a jak si budou počínat rybáři pod nimi.

Celá skupina kromě Richarda a Benjamina seděla kolem ohně. Richard si sedl opodál na kořen ztrouchnivělého pařezu, který sem rybáři přivlekli, aby jej přihodili na oheň. Benjamin, s rukama v bok, stál tak blízko ohně, že kouř, který se válel kolem hranice a jejíž noční větřík nepřestával srážet, mu chvílemi zahaloval zachmuřený obličej.

„Vy, pane, říkáte,“ začal svůj výklad majordomus, „že když člověk vytáhne z jezera rybu, která váží dvacet nebo třicet liber, že je to nějaký úlovek. Pro člověka, kterej vytáhl na palubu ploskonosýho žraloka, to není vůbec nic.“

„Já nevím, Benjamine,“ odpověděl šerif, „ulovit na jeden záťah tisíc otsegských okounů, když nepočítám štiky, kapry, líny, mihule a jezerní lososy, to přece není špatné, to musíte uznat. Možná že je to pěkná zábava tahat žraloka, ale když ho dostanete, co s ním? Kdežto každou z těch ryb, o kterých jsem mluvil, můžete dát k obědu třeba králi.“

„No dobrá,“ nedal se Benjamin, „ale jen se zamyslete nad tímhle: dovedete si představit, že by v tomhle rybníčku, ve kterým by se člověk skoro ani utopit nemoh, žily takové ryby, jaký najdete v oceánu? Každěj, kdo se plavil po moři, moh vidět delfíny a velryby dlouhý jako některá borovice na tamhletý hoře.“

„Pomalu, pomalu, Benjamine,“ šerif se bál, že jeho oblíbenec utrží ostudu, „vždyť některé z těch borovic měří dvě stě stop a možná že ještě víc.“

„Dvě stě nebo dva tisíce, to je jedno,“ trval na svém Benjamin. Bylo vidět, že se nedá jen tak zviklat ve svém názoru. „Sám jsem tam byl a na vlastní oči jsem ty ryby viděl. Řek jsem, že tam najdete velryby tak dlouhý jako některá z tamhletěch borovic. A co jsem řek, na tom trvám.“

Za tohoto rozhovoru, který byl zřejmě závěrem delší diskuse, ležel Billy Kirby vedle ohně. Šťoural se v zubech třískou a chvílemi potírásal hlavou nad Benjaminovým tvrzením.

„Já si myslím,“ řekl Billy, „že v tomhle jezeře je tolik vody, že by v něm mohla plavat největší velryba, jaká kdy přišla na svět. A pokud jde o ty borovice, o těch vím zas něco já. Pár jsem jich už porazil a některý byly šedesátkrát delší než topůrko mý sekery, ouško nepočítám. A taky si, Benny, myslím, že kdyby někdo tu starou borovici, která stojí na hoře Přeludu přímo nad vesnicí – můžete ten strom vidět, když se podíváte nahoru, protože měsíc je právě nad jeho špicí – tak teda říkám, kdyby někdo zasadil ten strom na nejhlubší místo v jezeře, zbylo by ještě dost místa, aby nad ním propluly ty největší lodě. A nejvyšších větví tý borovice by se ani nedotkly.“

„Viděl jste někdy na tomhle kousku sladký vody loď, Kirby?“ začal stevard. „Viděl jste někdy na tomhle kousku sladký vody loď, člověče? Nebo něco většího než pramici nebo člun?“

„Viděl,“ odpověděl důrazně dřevorubec. „Můžu říct, že jsem viděl, a já nelžu.“

„Viděl jste někdy britskou loď, Kirby? Myslím britskou válečnou loď. Kde byste byl viděl pořádnou loď, co má přední a zadní palubu, velký, malý stěžně, lodní vrata a padací dveře, velitelskej můstek a čerpadla na vodu? Odpovězte na mou otázku, jestli můžete. Řekněte, kde jste viděl pořádnou loď?“

Tyto otázky všechny ohromily. I Richard později řekl, že „je věčná škoda, že Benjamin neumí číst, protože by z něho jistě byl dobrý důstojník britského námořnictva. Není divu, že tihle Britové porazili na moři Francouze tak lehce, když i ten poslední britský námořník zná tak výtečně kdejaké lodní zařízení.“ Ale Billyho hned tak něco neohromilo a taky nesnesl, aby se někdo nad něho vynášel. Po celou dobu, co mu Benjamin kladl otázky, stál obrácen zády k ohni, a když stevard skončil, proti všemu očekávání mu odpověděl:

„Kde? Přeci na Severní řece nebo třeba na Champlainově jezeře. Na tý řece jsou takový šalupy, že by strčily do kapsy i tu nejlepší loď krále Jiřího. Mají devadesát stop, vysoký stěžně, a ty jsou z dobrého, pevného borového dřeva. Vím to, protože jsem sám byl při tom, když ty stromy ve státě Vermontu káceli. Škoda že jsem nebyl kapitánem na některý tý šalupě jako vy na tý vaší Boudici, o který pořád mluvíte. Pak by se hned ukázalo, jestli správněj Yankee z Vermontu není zrovna tak dobřej námořník jako nějakej Angličan.“

Od vrchů na protější straně, vzdálených od výspy víc než půl míle, se odrazila ozvěna Benjaminova drsného smíchu, který byl odpovědí na tuto řeč, a lesy na horských úbočích se tak rozezvučely jeho ohlasem, jako by byly plny vysmívajících se démonů.

„Pojďme na břeh, nebo to špatně dopadne,“ zašeptal Marmaduke. „Ten chvastoun Benjamin je horkokrevný člověk a Kirby je sice dobrák, ale je to vznětlivý zálesák a myslí si, že jeden Američan vydá za šest Angličanů. Divím se, proč Dick mlčí a proč se také on neúčastní těch závodů v chlubení.“

Když se objevil soudce Temple s děvčaty, nenastal sice mír, ale aspoň příměří. Na pokyn pana Jonese se rybáři chystali spustit na vodu loďku, na jejíž zádi ležela pečlivě složená síť, jen ji hodit do vody. Když po té prudké výměně názorů nastalo ticho, Dick vyčetl soudci, že se tak opozdil. Pak zavládl klid tak nerušený a hluboký, jaký panoval nad celým nádherným jezerem, jež mělo být za chvíli oloupeno o své nejcenější poklady. Setmělo se tak, že všechno, na

co nepadalo světlo plápolajícího ohně, tonulo ve tmě. Bylo vidět jen kousek třpytící se vodní hladiny, na níž tančila zář ohně a občas ji poznamenala červenými chvějivými pruhy. Ale sto stop od břehu začínala neproniknutelná tma. Mezi mraky se objevilo několik hvězd a jakoby v nesmírné dálce zářila světla vesnice. Chvilími, když oheň uhasínal, bylo vidět na druhé straně jezera zvlněný obrys hor, avšak jejich mohutný, temný stín na jezerní hladině způsobil, že se tma zdála ještě neproniknutelnější.

Benjamin Pumpa byl na Richardově člunu vždycky velitelem. On také řídil vyhození sítě, pokud se tohoto úkolu neujal sám. Veslovat měli Billy Kirby a mladíček, který se co do síly zdaleka nemohl dřevorubci rovnat. Ostatní stáli připraveni u vlečných lan. Přípravy byly rychle skončeny a Richard dal povel, aby člun odrazil od břehu.

Alžběta pozorovala, jak se loďka vzdaluje od břehu a jak za sebou vleče lano. Brzo však bylo slyšet jen nárazy vesel, loďka zmizela ve tmě. Rybáři se snažili chovat se co nejtíšeji, aby – jak je upozornil Richard – „nepolekali okouny, kteří se zdržují v mělké vodě a kteří, když je nevyplaší hluk, přijdou ke světlu“.

Ve tmě bylo jen slyšet, jak Benjamin drsným hlasem nařizuje: „zabrat nalevo“, „zabrat napravo“, „všichni najednou, mládenci“ a jiné rozkazy. Tato příprava na vlastní rybolov trvala dlouho. Benjamin byl totiž velice hrdý na to, jak šikovně dovede vrhnout síť. Musíme přiznat, že výsledek rybolovu opravdu závisí na tom, jak rybáři dovedou síť vrhnout. Konečně se ozvalo hlasité šplouchnutí, když bývalý stevard vyhodil „napínač“ a chraptivé „hotovo“ oznámilo, že se člun vrací. Richard popadl hořící větev a běžel s ní k výspě, která byla od místa, kde byla teď loďka, stejně vzdálena jako ta, odkud loďka vyjela.

„Směr: pan soudce a jeho společnost,“ nařídil stevard, „a podíváme se, co tady v tom rybníku roste.“

Z místa, kde se síť ponořila, bylo slyšet rychlé údery vesel a šustění odvíjejícího se lana. Za chvíli loďka vplula do světelného

kruhu a hned nato přirazila ke břehu. Několik ochotných rukou se natáhlo, aby uchopilo lano, a když rybáři pevně přidrželi také oba provazy, začali pomalu a pravidelně táhnout. Richard stál uprostřed a dával rozkazy, nejprve jedné partě, potom druhé. Buď měli táhnout silněji, nebo povolit, podle toho, jak bylo třeba. Diváci stáli vedle Richarda a se zájmem pozorovali celou tu operaci, která se pomalu chýlila ke konci.

Všichni hádali, jak asi rybolov dopadne. Někteří tvrdili, že síť je jako pírko lehká, jiní zas, že je těžká, jako by byla plná klád. Poněvadž provazy byly několik set stop dlouhé, šerif na tyto odhady nic nedal. Šel k jednomu provazu, potom k druhému a za oba trochu zatáhl, aby se sám přesvědčil.

„Benjamine, vždyť vy jste nevyhodil síť správně,“ řekl, když zatáhl za první provaz. „Malíkem s ní pohnu. Povoluje mi v ruce.“

„Viděl jste někdy velrybu, pane?“ odpověděl stevard. „Povídám, jestli se ta síť zacuchala, pak je v jezeře ďábel, a ne ryby, protože já ji vyhodil rovně. Lana nad velitelským můstkem na vlnkový lodi jaktěživo nebyla víc napjatá.“

Ted' teprve Richard poznal, že se mýlil. Uviděl, jak Billy Kirby, který stál ve vodě, je ohnut v úhlu pětáctýřiceti stupňů a dělá, co může, aby se udržel na nohou – tak byla síť, kterou táhl, těžká. Richard přestal povídat a přistoupil k partě u druhého provazu.

„Už vidím napínače,“ křičel šerif. „Zaberte, mládenci, ať už je venku! Na břeh s ní! Na břeh s ní!“

Jakmile se ozval tento radostný křik, Alžběta se snažila proniknout zrakem tmu. A skutečně uviděla, jak se vynořují dvě tyče, na nichž byla síť napjata. Muži se přiblížili těsně k sobě a ze sítě se teď stal hluboký pytel. Richard na ně křičel, aby zabrali ještě víc.

„Do toho, mládenci!“ poroučel. „Jen co bude konec sítě na břehu, pak všechno, co je v ní, bude naše. Tak, ven s ní.“

„Ven s ní,“ opakoval Benjamin. „Hurá! Hej rup, hej rup!“

„Zabrat!“ Kirby tahal takovou silou, že chlapi za ním nemuseli dělat nic jiného než držet provaz, který už prošel jeho rukama.

„Hej rup!“ křičel Benjamin.

„Hej rup!“ opakoval Kirby, který držel druhý provaz.

Chlapi pospíchali ke břehu, někteří popadli jeden provaz, druzí druhý, další lano a začali ze všech sil táhnout. Diváci jasně viděli několik do polokruhu sestavených plováček, které udržovaly síť ve svislé poloze. Polokruh se rychle zavíral a brzo se objevila síť. Voda se zčeřila, v síti sebou úzkostlivě zmítaly ryby.

„Táhnout, mládenci!“ křičel Richard. „Podívejte, jak sebou ty ryby házejí, chtěly by ven. Táhněte, uvidíte, že se vám to vyplatí.“

Teď, když už síť byla skoro venku, bylo vidět, že je plná ryb všeho druhu. Voda u břehu se čeřila, jak sebou poděšené oběti zmítaly. Na hladině bylo vidět ryby, třpytící se v záři planoucího ohně. Poděšeny křikem a tím, co se s nimi stalo, snažily se ponořit se ke dnu. Marně.

„Hurá!“ křičel Richard. „Ještě jednou dvakrát pořádně zatáhnout, mládenci, a bude to.“

„S chutí do toho, hoši, s chutí do toho,“ povzbuzoval rybáře Benjamin. „Vidím obrovského lososa, na tom si pochutnáme.“

„Co s tebou, ubožáčku?“ Billy Kirby vytáhl mihuli a hodil ji zpět do jezera. „Zaberte, mládenci, jen zaberte! To je ryb, ať mě pámbu potrestá, jestli lžu. Okounů je tady alespoň tisíc.“

Dřevorubec v zápalu nadšení zapomněl, že voda je ještě studená, vlezl do ní až po pás a strkal síť oběma rukama dopředu, jen aby se úlovek dostal co nejdřív na břeh.

„Táhněte vši silou, chlapi,“ křičel Marmaduke. Také on byl rozčilen. Chopil se sítě vlastníma rukama – soudce měl nemalou sílu – a vydatně pomáhal táhnout. Ale Edwards ho předešel. Když viděl to obrovské množství ryb, které se pomalu valily ze sítě na šterkovitý břeh, opustil dívky a připojil se k rybářům.

Síť byla opatrně vytažena na břeh a po velké námaze byl celý úlovek bezpečně uložen v dolíku na břehu. Tam sebou ryby mrskaly, dokud se v tomto novém prostředí neutloukly k smrti.

I Alžběta a Luisa byly silně rozčileny, zaradovaly se však, když uviděly před sebou ležet na dva tisíce ryb, které rybáři právě vytáhli ze dna jezera. Sotva minulo první vzrušení, Marmaduke vzal do ruky asi dvoulibrového okouna, chvíli se na něj smutně díval a potom se otočil ke své dceři:

„Tohle je strašné plýtvání. Ty hromady ryb, které tu vidíš, zítra nebudou chtít ani ti nejchudší templetonští občané. Jinde by je pokládali za lahůdku, kterou by se nestyděli předložit největším labužníkům. Není na světě lepší ryba než okoun z Otsega. Má znamenitou chuť platýse²³ a maso má chutné jako losos.“

„To je velké dobrodiní pro celý kraj, zvlášť pro chudé,“ řekla Alžběta.

„Chudí vždycky plýtvají tím, čeho mají dost, a málokdy myslí na zítřek. Ale pokud jde o okouny, je možno pro tento nehospodárný způsob lovu najít omluvu. V zimě je před rybáři chráněn led, protože na udici neberou, a v létě je neuvidíš. V horkých dnech vyhledávají asi chladnější vodu, a ta je ve větších hloubkách. Jenom na jaře a na podzim je po několik dní můžeš najít na místech, kam na ně dosáhne síť. Jenže jako mnoho jiných pokladů divočiny stávají se vzácností díky lidské nehospodárnosti.“

„Jakápak vzácnost, Duku?“ ozval se šerif. „Jestli myslíš, že tohle je málo, pak už opravdu nevím, co vlastně chceš. Je tu nejmín tisíce okounů, několik set bělic a spousta jiných ryb. Ale s tebou je to vždycky tak. Jednou jsou to stromy, potom je to zvěř, potom javorový cukr a já nevím, co ještě. Jeden den mluvíš o tom, že by bylo třeba kopat kanály v místech, kde každé půl míle je nějaká řeka nebo jezero, jen proto, že voda neteče tím směrem, jak ty bys chtěl.“

---

23 Tuto rybu pokládá autor za nejlepší ze všech ryb, které kdy jedl.

A druhý den vykládáš něco o uhelných dolech, ačkoliv každý, kdo má dobré oči jako já – říkám dobré oči –, vidí, že je tu dřeva, že by s ním Londýn mohl topit alespoň padesát let – nemám pravdu, Benjamine?“

„Teda, pokud jde o Londýn, pane Dick,“ řekl námořník, „to není malý město. Kdybyste ho natáh po jednom břehu Temže, byl by asi tak velký jako tohle jezero. Podle mne by se zdejší dřevo Londýňanům velice hodilo, poněvadž většinou topěj uhlím.“

„Když už je řeč o uhlí, pane soudce,“ vpadl Benjaminovi do řeči šerif, „mám pro tebe něco moc důležitého, řeknu ti to ale až zítra. Víím, že se chceš podívat do východní části Patentu, já tam pojedu s tebou. Zavedu tě na místo, kde bys mohl uskutečnit své plány. Ted' o tom nebudeme mluvit, protože nechci, aby nás někdo slyšel. Ale dnes večer jsem se dozvěděl něco, co má pro tebe větší cenu než všechny tvé pozemky dohromady.“

Marmaduke se usmál – takové důležité, tajemné zprávy neslyšel poprvé. Šerif se zatvářil kysele, jako by litoval, že o jeho důležité sdělení je tak malý zájem, a šel po svém. Poněvadž tahání sítě bylo namáhavé, poslal některé rybáře, aby narovnali ryby na hromady – dělení bude tak lehčí. Ostatní se šli pod Benjaminovým velením připravit k dalšímu rybolovu.

Kapitola XXIV

*Jak hrozné to bylo, to já sám jenom vím,
tři námořníci do vln spadli i s kapitánem svým.*

— Falconer

Zatímco rybáři připravovali spravedlivé rozdělení ryb, Alžběta se se svou přítelkyní procházela po břehu jezera. Když dívky došly k místu, kam už nedopadalo světlo, ani když oheň jasně plápolal, otočily se a na chvíli se zastavily. Pozorovaly, jak skupina rybářů, kterou před chvílí opustily, pilně pracuje. Celý ostatní svět jako by se propadl do temné propasti.

„To by bylo něco pro malíře,“ řekla Alžběta. „Podívejte se, jak nadšeně se tváří Kirby, když ukazuje mému bratranci šerifovi nějakou neobvykle velkou rybu. Jen si všimněte, Luiso, jak krásně vypadá můj otec, když v září ohně starostlivě pozoruje tu spoušť. Jako by si opravdu myslel, že po časech blahobytu a plýtvání přijdou hubená léta! Nebyl by to nádherný obraz, Luiso?“

„Vy přece víte, slečno Templová, že já se v takových věcech nevyznám.“

„Říkejte mi křestním jménem,“ požádala ji rychle Alžběta. „Právě zde a teď není třeba, abyste se ke mně chovala tak formálně.“

„Když tedy smím říct, co si myslím, opravdu by to byl pěkný obraz,“ odpověděla nesměle Luisa. „Lakomý výraz, s jakým se Kirby dívá na ryby, by krásně kontrastoval s – s – s výrazem tváře pana Edwardse. Já nevím, jak to přesně vyjádřit – ten výraz je – je – vy víte, co chci říct, Alžběto.“

„Přeceňujete mě, slečno Grantová,“ odpověděla Alžběta. „Nedovedu ani číst myšlenky, ani vyložit výraz něčí tváře.“

Alžbětino chování rozhodně nebylo hrubé ani odměřené, a přece rozmluva ustala. Dívky se stále víc vzdalovaly od skupiny rybářů. Šly do sebe zavěšeny, ale nemluvily. Alžběta mlčela snad proto, že si uvědomila, že se prve vyjádřila nevhodně, snad proto, že si čehosi všimla, co ji překvapilo. První přerušila trapné ticho.

„Podívejte se, Luiso! Nejsme tu sami – na druhé straně jezera přímo proti nám nějací rybáři zapalují oheň. Musí to být před srubem Kožené punčochy.“

Tmou, která byla nejhustší pod horou na východní straně, jasně pronikalo slabé, nesmělé světlo. Chvillemi se však ztrácelo, jako by mělo každou chvíli zhasnout. Světlo se pohybovalo a stále klesalo, jako když s ním někdo sestupuje po strmém břehu jezera. U samé vody se na chvilku rozhořelo, stalo se jasnějším, a když už bylo velké jako lidská hlava, začalo zářit jako ohnivá koule. Jako nějakým kouzlem rozžaté pod horským svahem, zmnohonásobilo ještě podivnou krásu tohoto opuštěného místa. Nepodobalo se velkému, plápolajícímu světlu ohně. Bylo mnohem jasnější a zářivější, ani se nezmenšovalo, ani se nezvětšovalo, a také jeho tvar zůstával stejný. Jsou chvíle, kdy se i nejrozumnější lidé stávají pověřčivými, jako by pořád ještě byli dětmi. Alžběta se musela usmát své vlastní pověřčivosti, když si vzpomněla na to, co se ve vsi vykládá o Kožené punčoše. Také Luisa si na to vzpomněla. Přimkla se k přítelkyni a začala si, plna strachu, bedlivě prohlížet křoviny a stromy, jejichž větve se skláněly nad břehem.

„Slyšela jste, slečno Templová, co všechno lidé říkají o Nattym?“ zašeptala. „V mládí byl prý indiánským bojovníkem nebo – a to je vlastně totéž – on, běloch, se spolčoval s divochy. Za minulé války se prý účastnil výprav s indiány.“

„To je docela možné,“ odpověděla Alžběta. „Nebyl by sám.“

„Jistěže ne. Ale nezdá se vám divné, že nikoho nepustí do svého srubu? Když má někam odejít, zamyká jej zvláštním způsobem. Když se lidé z vesnice chtěli u něho schovat před bouřkou, hrubě

prý je vyhnal, a ještě jim vyhrožoval. To se přece v téhle zemi nedělá.“

„Rozhodně to nevypadá, že by byl zvlášť pohostinný. Jenže nesmíte zapomenout, že Natty má k chování civilizovaného člověka daleko. Slyšela jste před několika dny, jak vlídně přijal mého otce při jeho první návštěvě tohoto kraje.“ Alžběta chvíli mlčela, pak se na její tváři objevil úsměv, který její přítelkyně pro tmou nemohla vidět: „Ostatně chodí k němu pan Edwards, a toho ani vy, ani já rozhodně za divocha nepovažujeme.“

Na to Luisa neodpověděla, ale nepřestala se dívat na podivné světlo. Kromě jasné, ohnivé koule se teď objevilo o něco níž jiné, slabší světlo. Bylo stejně jasné a stejně velké jako světlo nad ním. Prodlužovalo se však směrem dolů do délky několika stop a pak se na dolním konci zúžilo do špičky. Mezi oběma světly byla tma a druhé světlo bylo nad prvním. Celek vypadal jako obrácený vykřičník. Brzo bylo zřejmé, že druhé světlo není nic jiného než odraz prvního světla ve vodě a že svítící předmět, ať to bylo cokoli, se blíží po jezeře, nebo spíš nad jezerem, snad několik stop nad hladinou, v jedné přímce s dívkami. Pohyboval se podivuhodně rychle. Než dívky poznaly, že se pohybuje, už bylo vidět plápolavý plamen, který, čím byl blíž, tím víc ztrácel svůj pravidelný tvar, a nepřestával se zvětšovat.

„Je to až nadpřirozené,“ zašeptala Luisa a chtěla se co nejrychleji vrátit.

„Je to krásné!“ zvolala Alžběta.

Ted' už bylo jasně vidět, jak se nad jezerem přibližuje jasný, plápolavý oheň a vrhá své světlo na vodní hladinu. Ale ve vzduchu visela tma, jako by byla z pevné hmoty – oheň jako by byl zasazen v ebenu. Tento dojem však pomalu slábl. Pochodeň zazářila a osvětlila hladinu vpředu, za světlem však byla tma hlubší než před tím.

„Jste to vy, Natty? Přijed'te sem, staroušku, dám vám takové ryby, že by si na nich sám guvernér pochutnal.“

Světlo náhle změnilo směr, ze tmy se vynořil dlouhý, lehký člun a rudá zář padla na zvětralou tvář Kožené punčochy. Starý lovec stál vzpřímen na vratkém plavidle. V ruce držel dlouhý rybářský oštěp. Strídavě ponořoval do vody nejprve jeden jeho konec, potom druhý a tak pomáhal hnát kánoi po vodě. Na zadním konci kánoe bylo jasně vidět muže, který kánoi řídil. Pádloval klidně jako někdo, kdo ví, že není třeba pospíchat. Kožená punčocha strčil lehce oštěpem do krátké tyče, na jejímž konci byl připevněn koš ze starých železných obručí. Hořely v něm borové suky. Oheň vysoko vzplál a ozářil snědé rysy a černé, lesknoucí se oči Moheganovy.

Kánoe plula podél břehu, až se octla proti místu, kde prve lovili rybáři. Pak znova změnila směr a zamířila ke břehu. Pohybovala se ladně, ale neobyčejně rychle. Voda před ní se jen nepatrně čerila, a když kánoe najela na štěrkovitý břeh skoro polovinou své délky, nebylo slyšet ani nejmenší náraz.

„Pojď blíž, Mohegane,“ řekl Marmaduke, „pojďte blíž, Kožená punčochy, a naberte si okounů plnou kánoi. Bylo by hanba lovit je oštěpem, když jich tu leží taková spousta. Bylo by škoda, kdyby přišli nazmar. My je všechny nespotřebujeme.“

„Ba ne, pane soudce,“ odpověděl Natty. Přešel úzký břeh a vystoupil na trávou porostlé prostranství, kde ležely hromady ryb. „Já nemám ve zvyku přejídat se. Oštěpem si ulovím úhoře nebo pstruha, když na něj dostanu chuť, ale pomáhat takovému hříšnému způsobu chytání ryb, to tedy nebudu. Ani kdybyste mi dal tu nejlepší ručnici, jaká sem kdy byla přivezena ze starého světa. Kdyby ryby měly kožešinu jako bobr nebo kdyby se jejich kůže dala vydělat jako jelenice, pak by se dalo nějak omluvit, že je vytahujete po tisících. Ale protože ryby slouží jen za potravu člověku a k ničemu jinému, pokládám za hřích a plýtvání pochyťat jich víc, než kolik jich lidi můžou sníst.“

„To říkám i já. Konečně jsme se jednou shodli. Byl bych rád, kdybychom o tom mohli přesvědčit i šerifa. Stačilo by jedinkrát vrhnout síť o polovinu menší a celá vesnice by měla týden co jíst.“

Nattymu se taková jednota názorů nelíbila. Potřásl nedůvěřivě hlavou a odpověděl:

„Ba ne, nemáme stejné názory, pane soudce. Kdybychom je měli, nebyl byste udělal z dobrých lovišť pastviny plné pařezů. Lovíte ryby i zvěř bez rozmyslu a bez míry. Mně chutná maso líp, když má zvíře možnost zachránit si život. Proto vždycky vystřelím jen jednou, ať je to pták, nebo veverka. Tím taky ušetřím olovo. Když člověk dovede střílet, jediný kousek olova stačí, jen u zvířat, která mají tuhý život, je to jiné.“

Šerif naslouchal lovcovu výkladu s velkým opovržením, a když skončil přípravy k rozdělení ryb tím, že vlastníma rukama položil na každou ze čtyř hromad velkého pstruha – myslel, že tak je to spravedlivé – projevil svou rozmrzelost nahlas.

„Moc krásný spolek, namouduši! Soudce Temple, nejbohatší člověk v kraji, a Nathaniel Bumppo, který se nezákonně usadil na cizím pozemku, se spojili, aby chránili ryby! Já když lovím ryby, Duku, tak lovím ryby. Jdeme na to, mládenci, ještě jeden zátah. Ráno sem pošleme vozy a káry, aby odvezly úlovek.“

Marmaduke pochopil, že by bylo marné stavět se proti šerifovi. Odešel od ohně k místu, kde ležela lovcova kánoe a kam už před chvílí odešly dívky i Oliver Edwards.

Alžbětu a Luisu sem přivedla zvědavost, mladík sem však přišel z docela jiného důvodu. Alžběta si prohlížela lehká jasanová žebra kánoe, potažená tenkou stromovou kůrou, obdivovala, jak někdo může mít odvahu svěřit svůj život křehké lodičce. Mladík jí však vysvětlil, že kánoe se tak snadno nepřevrátí, musí s ní člověk ovšem umět zacházet. Skončil tak nadšeným líčením rybolovu pomocí oštěpu, že se přestala bát, že se kánoe převrhne, a projevila přání účastnit se rybolovu, o kterém právě mluvil mladý lovec. Dokonce to navrhla svému otci. Ale hned se zas tomu nápadu smála a řekla, že to byl jen ženský rozmar.

„Nemluv tak, Bess,“ odpověděl soudce. „Chtěl bych, aby ses hloupě nebála, jak se bojí některé ženy. Pro toho, kdo má dobré nervy a umí pádlovat, je kánoe nejbezpečnějším plavidlem. Já sám jsem přeplul Oneidu na mnohem menší kánoi, a to na místě, kde je ta řeka nejširší.“

„A já Ontario,“ vpadl soudci do řeči Kožená punčocha. „A k tomu byly ještě v kánoi ženy. Ale delawarské ženy dovedou zacházet s pádlem a pomohou člověku, když je třeba. Kdyby slečna chtěla vidět, jak si starý člověk uloví k snídani pstruha, jen ať jede s námi. Bude vítána. John bude jistě souhlasit, protože on sám kánoi postavil – na vodu ji spustil teprve včera. Mne tyhle práce, jako vázání košťat, pletení košíků a jiná indiánská řemesla, moc nezajímají.“

Když Natty domluvil, zasmál se svým zvláštním smíchem a přívětivě pokýval hlavou. Mohegan přistoupil k Alžbětě, vzal s vrozeným půvabem indiána její jemnou bílou ruku do snědé, vrásčité dlaně a řekl:

„Pojď, vnučko Miquonova, John bude rád. Důvěřuj indiánovi, třebaže je jeho hlava stará a ruka se mu třese. Mladý orel půjde s námi a postará se, aby se jeho sestře nic zlého nestalo.“

„Pane Edwardsi,“ řekla Alžběta a trochu se začervenala, „váš přítel Mohegan něco vaším jménem slíbil. Splníte to?“

„I kdyby mě to mělo život stát,“ odpověděl mladík. „Stojí to za trochu strachu, ale věřte, že vám žádné nebezpečí nehrozí. Pojedu však s vámi a se slečnou Grantovou, aby to vypadalo, že se vydáváte na nebezpečné dobrodružství.“

„Se mnou!“ vykřikla Luisa. „Ne, ne, já nepojedu, pane Edwardsi. Vy se opravdu odvážíte vsednout do té lehoučké kánoe, Alžběto?“

„Ale ano, já se už nebojím,“ řekla Alžběta a vstoupila do lod'ky. Indián jí ukázal, kam si má sednout. „Pane Edwardsi, měl byste zůstat na břehu, protože tři jsou pro tuhle vaječnou skořápku moc.“

„Ta unese ještě čtvrtého,“ zasmál se mladý muž a skočil do kánoe přímo k Alžbětě tak prudce, že div neprorazil tenké dno. „Odpustte,

slečno Templová, ale nedovolím, aby vás tito dva Charonové odvezli do podsvětí bez doprovodu vašeho génia.“

„Je ten génius dobrý, nebo zlý?“ zeptala se Alžběta.

„K vám dobrý.“

„A je jen můj!“ dodala dívka. Napůl byla rozladěna, napůl potěšena. Kánoe odrazila od břehu, a to naštěstí dalo mladému muži vhodnou záminku, aby změnil předmět rozhovoru.

Alžbětě připadalo, že je po vodě nese nějaké kouzlo, tak lehce a půvabně řídil Mohegan svůj lehký člun. Kožená punčocha ukázal oštěpem místo, kam chtěl, aby kánoe zajela. Všichni mlčeli, aby nepoplašili ryby. Jezero nebylo hluboké, s výjimkou míst, kde se od samého břehu zvedaly strmé hory. Tam by mohly kotvit i největší lodě a jejich stěžně by byly skryty mezi větvemi borovic. V místech, kudy teď plula kánoe, se nad hladinu zvedalo řídké rákosí a ve večerním vánku lehce čeřilo vodu. Jenom na takovýchto mělčinách bylo možno nalézt okouny a jenom na mělčinách je bylo možno lovit pomocí sítí.

Alžběta viděla tisíce okounů v mělké teplé vodě u břehu. Oslňující světlo pochodně totiž odhalovalo tajemství jezera tak jasně, jako by průzračná voda Otsega nebyla nic než vzduch. Dívka čekala, že Kožená punčocha každou chvíli vrhne připravený oštěp mezi ty spousty ryb. Nemohl by se minout cíle, a jak řekl její otec, kořist by byla hodna labužníka. Natty však měl své zvláštní zvyky a asi i své zvláštní chutě. Byl vysoký, v kánoi stál vzpřímen, a tak viděl dál než ti, kteří seděli na dně kánoe. Opatrně se rozhlížel na všechny strany, často se naklonil dopředu, napínal zrak, jako by chtěl vidět i tam, kam světlo pochodně nepronikalo. Konečně uviděl to, co hledal. Ukázal oštěpem a zašeptal:

„Pádluj, aby ses dostal na vnější stranu hejna, Johne. Vidím tam rybu, které se mezi ostatními asi nelíbí. Málokdy najde člověk takovou rybu v mělké vodě, aby ji mohl trefit oštěpem.“

Mohegan mávl rukou na znamení, že rozumí, a kánoe se rychle vzdálila od hejna okounů a octla se nad hloubkou skoro dvaceti

stop. Přihodili několik suků do železného koše a teď bylo vidět až na dno. Najednou Alžběta spatřila, jak neobyčejně velká ryba plave nad malými kousky klád a větví. Na tuto vzdálenost bylo možno rybu rozeznat jen podle nepatrných pohybů ploutví a ocasu. Jako by zvědavost byla oboustranná. Losos byl zvědavý stejně jako Alžběta, přiblížil se k hladině a znovu se spustil ke dnu.

„Pst, pst,“ zašeptal Natty. Alžběta, když se nahnula přes okraj kánoe, způsobila totiž trochu hluku, který starému lovcu neušel. „Je to bázlivá ryba, oštěpem bych ji nezasáhl. Oštěp má jenom čtrnáct stop a ryba je dobrých osmnáct stop pod vodou. Ale zkusím to, ten kousek váží alespoň deset liber.“

Kožená punčocha potěžkal svou zbraň a zamířil. Alžběta viděla, jak lesklé hroty rybářského oštěpu pomalu a bezhlasně pronikají vodou. Lom paprsků trochu zkreslil jeho dráhu. Dívka si pomyslela, že losos zpozoroval nebezpečí, poněvadž pohyby ocasu a ploutví se zrychlily, ryba se však ani nehnula. Vtom se Natty sehnul až k hladině a celý oštěp se ponořil. Dlouho bylo dobře vidět temnou čáru, kterou po sobě ve vodě zanechala lovcova zbraň. Na hladině se objevil malý vír. Teprve když se oštěp znovu vynořil z vody a když jej Kožená punčocha otočil hroty vzhůru, Alžběta poznala, že se lov podařil. Na ocelovém trojzubu byla nabodnuta velká ryba. Kožená punčocha ji rychle setřásl na dno kánoe.

„To stačí, Johne.“ Natty nadzvedl rybu jedním prstem, aby ji ve světle pochodně bylo lépe vidět. „Tím náš rybolov pro dnešek skončil.“

Indián znovu mávl rukou a řekl prostě:

„Dobře.“

Alžběta byla nadšena nejen tím, co právě viděla, ale také neobvyklým pohledem na dno jezera. Vyrušil ji hrubý Benjaminův hlas a údery vesel. Ke kánoi se blížil těžký člun rybářů, který za sebou vlekl rozvinující se síť.

„Jděte z cesty, z cesty, pane Bumppo,“ křičel Benjamin. „Plašíte nám ryby tou svou pochodní. Jak uviděj síť, zalezou ke dnu. Ryba je chytrá

jako kůň, vlastně chytřejší, protože žije ve vodě. Jděte z cesty, pane Bumpo, honem, a udělejte nám místo, ať můžem vrhnout síť.“

Mohegan odplul s kánoí na místo, odkud mohli pozorovat rybáře, aniž by jim překáželi. Jak tu tak klidně stála, podobala se indiánova kánoe neskutečné lodičce, plující vzduchem. Rybáři na člunu nebyli v dobré náladě, Benjamin je nepřestával komandovat způsobem, který se jim nijak nelíbil.

„Zaberte levým veslem, pane Kirby, nerozumíte?“ křičel stevard. „Levým veslem, neslyšíte? Ani nejstarší admirál britského loďstva by nedovedl pořádně vyhodit síť, když se za člunem dělá brázda jako vývrtka. Zaberte pravým veslem, člověče, zaberte pořádně pravým veslem!“

„Poslouchejte, pane Pumpo,“ řekl podrážděně Kirby a přestal veslovat, „já mám rád, když se s člověkem mluví zdvořile a když se s ním slušně zachází, jak to má mezi lidma bejt. Jestli chcete, abychom jeli pozpátku, tak to řekněte a my pojedeme třeba pozpátku, pro mě za mě. Ale já nejsem zvyklej, aby na mě někdo řval jako na němou tvář.“

„Kdo je němá tvář?“ opakoval Benjamin a obrátil se k světlu. Bylo na něm vidět, jak se vzteká. „Jestli to umíte líp, vezměte to za mě a uvidíme, jak to dopadne. Síť je už skoro celá ve vodě, tak jen dál a za chvíli budeme hotovi. Jestli mě ale ještě jednou někdo uvidí na vodě s takovým nemehlem, jako jste vy, Kirby, může o mně říct, že jsem největší trouba na světě.“

Dřevorubec, který byl asi rád, že ta dřina brzo skončí, začal znovu veslovat. Ze samého rozčilení zabral tak prudce, že do vody spadl nejen poslední kus sítě, ale i stevard. Benjamin stál na zádi člunu, tam, kde ležela síť, a když dřevorubec prudce zabral, ztratil rovnováhu. Poněvadž člun byl osvětlen, bylo z kánoe i ze břehu dobře vidět, co se na něm děje. Když se ozvalo hlasité šplouchnutí, všichni pohlédli tam, kde Benjamin zápasil s vodou.

Ozval se výbuch smíchu – ze všech nejvíc se smál Kirby – a jeho ozvěna se rozlehla daleko široko, až jako posměšný chechtot zanikla

mezi skalami a v lesích. Benjamin, jak se dalo čekat, zmizel pod vodou. Když se vlny, způsobené pádem bývalého stevarda, utišily a voda se nad jeho nešťastnou hlavou zavřela, všichni znervózněli.

„Co je s vámi, Benjamine?“ křičel z břehu Richard.

„Ten trouba neumí vůbec plavat,“ zvolal Kirby a začal se svlékat.

„Pádluj, Mohegane,“ poručil Edwards. „Posvítiš mi a já uvidím, kde je, a vytáhnu ho.“

„Zachraňte ho, proboha, zachraňte ho!“ křičela Alžběta a plna hrůzy se naklonila nad okraj kánoe.

Mohegan prudce zapádlol a kánoe se octla přímo na místě, kde stevard spadl do vody. Hned nato Kožená punčocha oznámil, že vidí námořníkovu tělo.

„Zastavte kánoi, ať se mohu ponořit,“ znovu poroučel Edwards.

„Pomalů, chlapče, pomalů,“ řekl Natty. „Já ho naberu na oštěp a nikdo nebude muset riskovat, že se utopí.“

Uviděli, jak Benjamin asi v polovině hloubky svírá pěstmi rákosí. Alžbětě stydla krev, když spatřila stevardovo nehybné tělo pod vodní hladinou. Benjaminův obličej i ruce, na něž dopadalo světlo pochodně, byly mrtvolně bledé.

Vtom Alžběta uviděla, jak se lesklé hroty Nattyho rybářského oštěpu blíží k Benjaminově hlavě a jak rychle a obratně Natty omotává kolem nich stevardův cop a široký límec kabátu. A hned začalo Benjaminovo tělo pomalu stoupat. Když se obličej blížil k hladině, byl zsinálý a vypadal příšerně. Sotva se Benjamin vynořil z vody, bylo slyšet oddychování, za jaké by se ani delfín nemusel stydět. Natty nechal námořníkovu tělo chvíli ve svislé poloze, s hlavou těsně nad hladinou. Benjamin otevřel oči a udiveně se rozhlížel kolem, jako by si myslel, že se octl v nějaké nové, neznámé zemi.

Poněvadž všichni jednali a mluvili najednou, všechno, co se událo, se stalo v kratším čase, než v jakém se nám to podařilo vylíčit.

Člun připlul rychle k místu, kde se vynořil oštěp, hned nato byl Benjamin vytažen do člunu a za chvíli všichni dorazili ke břehu. Kir-

by s Richardem odnesli nehybného stevarda na břeh. Richard měl o svého oblíbeného pomocníka takový strach, že mu běžel vodou naproti. Benjamina posadili k ohni a šerif poslal pro věci, o nichž se tehdy věřilo, že jsou při kříšení utonulých nejučinnější.

„Utíkejte, Billy, do vesnice,“ nařizoval, „a přineste ten soudek na rum, co leží u dveří a co v něm dělám ocet. Pospěšte si, nezdržujte se s vyléváním octa a zastavte se u pana Le Quoi a kupte balíček tabáku a půl tuctu dýmek. A požádejte Remarkable o trochu soli a o flanelovou spodničku. A poproste doktora Todda, aby nám poslal pušťadlo a ať sem sám přijde. Proboha, Duku, co to děláš? Snad nechceš dát člověku, který je plný vody, rum? Udusíš ho! Pomoz mi otevřít mu ruku, abych ho do ní mohl plácát.“

Po celou tu dobu seděl Benjamin s obličejem strnulým, ústa zavřená. V rukou pevně držel rákosí, jehož se v první chvíli leknutí chytil. Jako pravý námořník se ho nepřestal držet, a proto se nemohl vynořit. Oči měl však otevřené a vyjeveně se díval na lidi kolem ohně. Plíce mu pracovaly jako kovářské měchy, snad aby si vynahrady tu chvíli, co musely zahálet. Poněvadž měl rty pevně sevřeny, dýchal nosem. Spíš chroptěl, než dýchal. To snad šerifa zmátlo, a proto vydal tak neuvážené rozkazy.

Láhev, kterou Marmaduke přiložil k stevardovým rtům, působila jako kouzlo. Ústa se náhle otevřela, ruce pustily rákosí a chopily se láhve. Oči, které prve strnule hleděly před sebe, se obrátily k nebi a Benjamin začal s chutí pít. Bohužel, toto potěšení netrvalo dlouho. Po jediném loku musil nabrat dech, jako kdyby se byl právě vynořil z vody, a nakonec nezbylo než láhev odložit.

„Já se vám divím, Benjamine,“ zařval šerif. „Jak si může počínat tak nerozumně člověk, který se už tolikrát topil jako vy? Před chvílí jste byl plný vody a teď jste –“

„Plnej grogu,“ přerušil ho stevard. Už byl zase klidný jako jindy. „Víte, pane, já mám padací dveře vždycky dobře zavřené, takže se mi do sudu moc vody nedostane. Poslouchejte, pane Kirby, strávil jsem

na slaný vodě větší část lidského života a taky něco vím o plavbě na sladký vodě. Ale jedno vám musím říct: vy jste ten nejnešikovnější začátečník, kterej se kdy dostal na loď. Jestli někdo s váma chce bejt na jedný lodi, spánembohem. Ale mě ať hrom praští, jestli s váma někdy půjdu jenom po břehu. Vy byste člověka nejraději hodil do vody jako rybu. Nepodat svému bližnímu ani kus provazu, když se topí, a nikde ani jedna záchranná bóje! – Natty Bumppo, podejte mi ruku. Říkají o vás, že jste indián a že skalpujete lidi, ale mně jste pomoh. Můžete se mnou počítat jako s přítelem. Bylo by ovšem správnější, kdybyste chytil člověka do oka stočeného lana, než vytáhnout starýho námořníka za cop. Ale vy jste asi zvyklej chytat lidi za vlasy, a poněvadž jste mi neublížil, ale pomohl, je všechno v pořádku.“

Marmaduke zabránil Nattymu, aby odpověděl. Ujal se řízení věcí s důstojností a rozvahou, která ihned umlčela všechny Richardovy námitky. Benjamina poslali domů po břehu a sít vytáhli tak, že ryby z ní tentokrát šťastně unikly.

Kořist byla rozdělena obvyklým způsobem. Jeden z rybářů se postavil zády k úlovku a řekl, komu která hromada ryb patří.

Billy Kirby si jak dlouhý tak široký lehl do trávy vedle ohně, aby až do rána hlídal sít i ryby. Ostatní se vrátili do vsi na člunu.

Viděli ještě, jak si dřevorubec na řeřavých oharcích vaří večeři. Pak se jim ohniště ztratilo z dohledu. Když se člun přiblížil ke břehu, znovu zazářila v temnotě pod horou na východní straně pochodeň z Moheganovy kánoe. Náhle se zastavila, vzduchem se rozlétly řeřavé uhlíky a všechno se ponořilo do tmy tak hluboké, jaká může být jen společným dílem noci, lesa a hor.

Alžběta myslela na mladíka, který držel nad její a nad Luisinou hlavou šál jako nebesa, na lovce a na indiánského bojovníka. Začala se v ní probouzet zvědavost. Ráda by se podívala do srubu, který bůhvíproč přitahoval k sobě lidi tak rozdílných zvyků a tak rozdílných povah.

Kapitola XXV

*Už přestaň mluvit o horách a o údolích,
o radostech svého mládí.
ty hlupáčku okouzlený,
a vrať se k svému vyprávění.*

— Duo

Druhého dne vstal pan Jones, sotva vyšlo slunce. Dal osedlat svého a Marmadukova koně a pak si zašel za soudcem. Tvářil se vážně, šlo mu asi o něco zvlášť důležitého. Dveře nebyly zamčeny a Dick vešel do soudcova pokoje bez jakýchkoliv formalit. Choval se tak nejen ke svému bratranci, ale ke každému.

„Nasedat na koně, Duku, nasedat,“ křičel, „a já ti vysvětlím, na co jsem včera narážel. David praví v žalmech – ne, není to David, je to Šalomoun – ale zůstává to v rodině – Šalomoun říká, že všechno má svůj čas. Podle mého skromného mínění se nehodí, aby se při rybolovu mluvilo o důležitých věcech. – Co ti je, Marmaduku? Není ti dobře? Ukaž tep. Víš, že můj děd –“

„Tělesně je mi docela dobře, ale srdce mě bolí,“ přerušil ho soudce a odstrčil svého bratrance, který se chtěl plést do řemesla doktoru Toddovi. „Když jsme se včera vrátili z rybolovu, dostal jsem večerní poštou několik dopisů. Tady máš jeden.“

Šerif vzal dopis, ale ani se na něj nepodíval. Udiveně se zahleděl do tváře svého bratrance. Potom se podíval na stůl, na němž bylo plno dopisů, balíčků a novin. Nakonec se rozhlédl po pokoji. Na posteli musel někdo ležet, ale pokrývka nebyla odhrnuta. Všechno nasvědčovalo tomu, že soudce strávil bezesnou noc. Svíčky zřejmě zhasly samy, když dohořely až k jamce svícnu. Marmaduke rozhrnul záclony, otevřel okenice a okna, aby vpustil do pokoje ranní vzduch,

provoněný jarem. Šerif byl překvapen, jak je obvykle klidný soudce bledý, jak se mu chvějí rty a jak má zapadlé oči. Konečně se Richard podíval na dopis, který stále ještě držel neotevřený v ruce.

„Cože? Ten dopis přišel lodní poštou?“ užasl. „A z Anglie! To v něm, Duku, bude asi opravdu něco důležitého.“

„Přečti si ho.“ Marmaduke rozčileně chodil po pokoji.

Richard byl zvyklý myslet nahlas, proto alespoň něco z dopisu si musel přeříkat. Zaznamenáváme, co jsme se takto z dopisu dozvěděli, a také poznámky, kterými Richard čtení doprovázel:

„Londýn, 12. února 1793. Ten byl ale dlouho na cestě. Není divu, šest týdnů váł severozápadní vítr, teprve před čtrnácti dny se utišil.

„Vážený pane, Vaše dopisy z 10. srpna, 23. září a 1. prosince jsme včas obdrželi a na první jsme odpověděli obratem pošty –“ teď následovala nesrozumitelná věta, poněvadž šerif si ji bručel pro sebe – „s politováním Vám sděluji, že –‘ hm, hm, to je rozhodně špatné – ,ale věřím, že Prozřetelnost uznala za vhodné –‘ hm, hm, hm – zdá se, že je to hodný, pobožný člověk, Duku – ,lod‘ vyplula 1. září nebo kolem 1. září loňského roku a –‘ hm, hm, hm. Jestliže se něco dozvím o této zarmucující záležitosti, neopominu –‘ hm, hm. Opravdu, na advokáta je to člověk velice slušný – ,ale nemohu sdělit nic víc –‘ hm, hm. ,Národní konvent –‘ hm, hm, ,nešťastný Ludvík –‘ hm, hm – ,příklad Vašeho Washingtona –‘ opravdu, je to velice rozumný člověk, žádný bláznivý demokrat, hm, hm – ,naše statečné námořnictvo –‘ hm, hm – ,pod vládou našeho nejvznešenějšího panovníka –‘ ano, ten král Jiří je docela hodný člověk, jenže má špatné rádce, hm, hm – ,přijměte projev mé dokonalé úcty –‘ hm, hm – ,ANDREW HOLT.‘ Andrew Holt – velice rozumný, citlivý člověk je ten pan Andrew Holt – ale jeho zprávy jsou zlé. Co teď uděláš, bratranče Marmaduku?“

„Co mohu jiného dělat než čekat a odevzdat se do vůle boží? Je tu ještě jeden dopis z Connecticutu, ale ten je v podstatě stejný. Jediné, co je v dopise z Anglie potěšující, je to, že pan Holt dostal můj poslední dopis dřív, než vyplula loď.“

„Je to velice zlé, Duku, opravdu velice zlé. A je po mých plánech přistavět ještě něco po obou stranách domu. Chtěl jsem si s tebou vyjet na koni, abych ti něco velmi důležitého ukázal. Říkáš, že doly by měly veliký význam –“

„Nemluv o dolech,“ skočil mu do řeči soudce. „Okamžitě se musím dát do psaní a ty mi při tom pomůžeš, Richarde. Nechci, aby mi, když jde o tak tajnou a důležitou věc, dělal písáře Oliver.“

„To je samozřejmé, Duku,“ souhlasil šerif a stiskl soudci ruku. „Na to jsem tady přece já. Jsme bratranci a příbuzenský svazek je pouto nejpevnější. Ten stříbrný důl pro dnešek necháme, podíváme se tam jindy. Myslím, že bychom si měli zavolat Dirkyho Vana.“

Na tuto nepřímou otázku Marmaduke odpověděl kladně. Šerif se vzdal vyjíždky, vrátil se do jídelny a vypravil k Dirkymu Van der Schoolovi posla se žádostí, aby Dirk ihned přišel.

V Templetonu byli v té době dva advokáti. Jednoho jsme už čtenáři představili ve výčepu hostince „U Statečného dragouna“. Druhým advokátem byl muž, kterému Richard, když o něm mluvil, přátelsky a důvěrně říkal Dirk nebo Dirky Van. Byl to člověk dobromyslný, velice šikovný a na tehdejší poměry celkem poctivý. Osadníci mu říkali prostě advokát Van der School a někdy mu dávali lichotivou, třebaže nevhodnou, přezdívku „Němec“. Někdy mu také říkali „poctivý advokát“. Musíme přiznat, že Van der School byl opravdu poctivý. Relativně poctivý. Ostatně vlastnosti všech osob, které vystupují v tomto příběhu, jsou posuzovány z hlediska tehdejší morálky.

Soudce zůstal až do večera s bratrancem a s advokátem za zamčenými dveřmi. Kromě dcery nesměl nikdo do jeho pokoje vstoupit. Nebyl však zarmoucen jen Marmaduke, ale i Alžběta. Vypadala sklíčeně a ustaraně. Oliver, který nedovedl pochopit, proč se chování otce i dcery tak náhle změnilo, si všiml, že po Alžbětině tváři pomalu stéká slza. V očích děvčete se objevila neobyčejná něžnost.

„Dostali jste nějakou smutnou zprávu, slečno Templová?“ zeptal se. V jeho hlase zněl hluboký zájem. Luisa Grantová zvedla oči od

šití a celá se začervenala. „Rád bych nabídl vašemu otci své služby, kdyby potřeboval, abych někam zajel a něco tam vyřídil. Snad by vám to pomohlo.“

„Dostali jsme špatné zprávy,“ odpověděla Alžběta. „Můj otec bude možná muset na krátký čas odejet, ráda bych ho ale přemluvila, aby tu záležitost svěřil bratranci Richardovi. Ale i Richard by nám teď tady chyběl.“

Mladík chvíli mlčel. Krev mu pomalu stoupala do tváře.

„Kdybych snad něco mohl vyřídit já –“ pokračoval.

„Vyřízení té věci můžeme svěřit jenom někomu, koho známe – někomu z nás.“

„Mne přece znáte, slečno Templová,“ dodal neobvykle vřele mladík. „Pět měsíců žiju pod vaší střechou, a ještě pořád jsem pro vás cizí?“

Také Alžběta šila. Sklonila hlavu a předstírala, že upravuje mušelín. Ruka se jí však třásla. Začervenala se, z očí zmizela slza a zeptala se zvědavě:

„Co vlastně o vás víme, pane Edwardsi?“

„Co o mně víte?“ Mladík se podíval nejdřív na Alžbětu a pak jeho pohled utkvěl na mírné tváři Luisy, která také byla zvědavá, jak odpoví. „Co o mně víte! Jsem s vámi tak dlouho, a vy o mně nic nevíte?“

Alžběta pomalu zvedla hlavu od šití, z tváře jí zmizela ustaranost a zvědavost a objevil se na ní úsměv.

„Samozřejmě že vás známe. Jmenujete se Oliver Edwards. Dozvěděla jsem se, že jste mé přítelkyní slečně Grantové řekl, že jste domorodec –“

„Alžběto!“ vykřikla Luisa, začervenala se a roztřásla se jako osika. „Nerozuměla jste mi, slečno Templová. Já – já – jsem si to jen myslela. Ostatně jestli pan Edwards je spřízněn s domorodci, proč bychom mu to měly vyčítat? Oč jsme my lepší? Aspoň já, dcera chudého potulného pastora?“

Alžběta potřásla pochybovačně hlavou, zasmála se, ale neodpověděla. Teprve když zpozorovala, jak její přítelkyně zesmutněla, a když si vzpomněla na chudobu a trampoty jejího otce, pokračovala:

„Nemluvte tak, Luiso. Jste příliš skromná. Nikdo nemůže znamenat víc než pastorova dcera. Ani já, ani pan Edwards se vám nemůžeme rovnat, leda –“ znovu se usmála – „leda by pan Edwards byl králem, a tajil to.“

„Věrnému služebníkovi Krále králů se nikdo na světě nevyrovná, slečno Templová,“ řekla Luisa. „Ale to postavení má jen on. Já jsem jen dcera chudého muže, který nemá přátele – nic víc. Proč bych si o sobě měla myslet, že jsem něco víc než pan Edwards, jenom proto – jenom proto – že je snad velmi, velmi vzdáleným příbuzným Johna Mohegana?“

Alžběta a mladý muž se na sebe významně podívali. Poznali, že Luisa není příliš nadšena tím, že Edwards je příbuzným starého indiána, i když říkala něco jiného. Nikdo z nich se však nad Luisinou prostotou ani neusmál.

„Když uvažuji o svém postavení v tomto domě, musím uznat, že není zrovna nejlepší,“ řekl Edwards, „přestože jsem si je vykoupil vlastní krví.“

„A to ještě krví původního vlastníka této země,“ odpověděla Alžběta, která zřejmě příliš nevěřila v Edwardsův indiánský původ.

„Je můj původ na mně tak vidět? Jsem snědý, ale příliš rudý nejsem – rozhodně ne víc, než lidé bývají.“

„Ted’ právě jste v obličejí rudější než jindy.“

„Jsem přesvědčena, slečno Templová,“ řekla Luisa, „že jste si pana Edwardse dost dobře nevšimla. Oči nemá tak černé jako Mohegan, ba nemá je ani tak černé jako vy. A vlasy taky nemá černější než vy.“

„Možná že i já jsem stejného původu jako pan Edwards. Jak ráda bych byla, kdyby to bylo pravda. Musím přiznat, že mi je smutno, když vidím, jak starý Mohegan chodí po zdejší zemi jako duch ně-

kterého z jejích dávných majitelů. Víím dobře, že já sama mám na tuto půdu to nejmenší právo.“

„Opravdu?“ vykřikl mladík tak prudce, až se dívky polekaly.

„Ano, opravdu,“ odpověděla Alžběta, když se vzpamatovala. „Ale co mohu dělat? Co může dělat můj otec? Kdybychom starému Moheganovi nabídli přístřeší a zaopatření, nepřijal by. Je zvyklý na něco docela jiného. Nejsme také tak nerozumní, abychom chtěli všechny ty farmy a všechno to, co se zde udělalo, změnit v pustinu, kde je jenom možno lovit zvěř, jak by si to přál Kožená punčocha.“

„Máte pravdu, slečno Templová,“ řekl Edwards. „Opravdu nevím, co byste mohli dělat. Jsem ale přesvědčen, že jednu věc můžete udělat a že ji také uděláte, až se stanete vlastníci těchto krásných údolí: budete svého bohatství užívat tak, aby z něho měli prospěch chudí a nešťastní. Víc opravdu nemůžete udělat.“

„A to bude hodně,“ řekla Luisa a teď se usmála zase ona.

„Nepochybuju, že se najde někdo, kdo vám v tom pomůže.“

„Ani mě nenapadne tvrdit, že se nechci vdát, jak to dělají hloupá děvčata, která přitom nemyslí na nic jiného, než jak by se vdala. Ale kde najdu v zdejších lesích člověka, kterého bych si mohla vzít?“

„Není tu nikdo, slečno Templová, kdo by se o vás směl ucházet,“ řekl rychle Edwards. „Vím, že počkáte, až přijde někdo, kdo se vám ve všem vyrovná, anebo zemřete, jak žijete – milována, ctěna a obdivována všemi, kteří vás znají.“

Mladý muž byl asi přesvědčen, že řekl všechno, co se na galantního muže sluší, proto vstal, vzal klobouk a rychle vyšel z pokoje. Luisa si ale myslela, že řekl víc, než bylo třeba. Vzdychna tiše, že to kromě ní nikdo neslyšel, a zase se sklonila nad svou práci. Možná že by slečna Templová byla ráda slyšela ještě něco. Upřeně se zadívala na dveře, kterými vyšel mladý muž, a potom se rychle podívala na svou přítelkyni. Dlouhé mlčení, jež následovalo, bylo nejlepším důkazem, jak přítomnost tříadvacetiletého mladíka dovede udržet u dvou dívek, ani ne osmnáctiletých, zájem o rozhovor.

První, koho Edwards potkal, když spíš vyběhl, než vyšel z domu, byl advokát. Malý hranatý človíček se zelenými brýlemi nesl pod paží velký svazek listin. Ty brýle měly skla i po stranách, jako by takové zařízení mělo advokátovi pomáhat, aby ještě lépe odhadoval lidské podvody.

Pan Van der School byl vzdělaný muž, ale nechápal příliš rychle. Mluvil a jednal opatrně, protože se bál, aby proti bystřejším a obratnějším kolegům, kteří zahájili svou praxi u soudů na východě a kteří sáli chytrost s mlékem mateřským, neprohrál. Opatrnost tohoto pána se projevovala v tom, že byl metodický a přesný, přitom ale byl do značné míry nesmělý. Často mluvil jakoby v závorkách, takže posluchači pak dalo velkou práci zjistit, o čem je vlastně řeč.

„Dobrý den, pane Van der Schoole,“ pozdravil Edwards. „Měl jste asi v zámětku mnoho práce.“

„Dobrý den, pane Edwardsi (je-li to opravdu vaše jméno [protože vzhledem k tomu, že jste tu cizí, nemáme o této skutečnosti jiný důkaz než vaši výpověď]), které, jak jsem slyšel, jste udal soudci Templovi), dobrý den, pane. Mají zřejmě mnoho práce (ale člověku tak soudnému, jako jste vy, nemusím říkat [protože jste už na to jistě přišel sám], že zdání klame) v zámětku.“

„Nepotřebujete opsat nějaké důležité listiny? Mohl bych vám pomoci?“

„Mám tu listiny (jak jste nepochybně poznal [neboť máte mladé oči] podle obalu), které je třeba opsat.“

„Půjdu tedy s vámi do vaší kanceláře, vy mi dáte listiny, které mají být co nejdřív hotovy, a já je v noci opíšu, jestli to spěchá.“

„Vždycky vás rád přijmu ve své kanceláři (to je má povinnost [ve vlastním domě člověk nemusí přijmout nikoho /leda by se rozhodl jinak/ poněvadž náš dům – náš hrad] a také to vyžaduje zdvořilost) nebo na některém jiném místě. Ale ty listiny jsou přísně důvěrné (proto je nesmí každý číst [leda by to bylo nařízeno], soudce Temple to přísně zakázal) a musí zůstat utajeny přede

všemi kromě těch, kteří mají povinnost (myslím úřední povinnost) je vidět.“

„Poněvadž je mi jasno, že vám nemohu nijak posloužit, přeju vám znovu dobrý den, pane Van der Schoole. Jenom vás prosím, abyste nezapomněl, že právě teď mám málo práce. Prosím vás, zmiňte se o tom soudci Templovi a nabídněte mu mé služby v kterékoliv části světa – jen když to nebude daleko od Templetonu.“

„Sdělím mu to, pane, vašim jménem (i s vašimi výhradami, které jste uvedl) jako váš zástupce. Přeju vám taky dobrý den. – Ale počkejte, pane Edwardsi (takzvaný pane Edwardsi), okamžik. Přejete si, abych tlumočil vaše přání odebrat se kamkoliv jako perfektní nabídku (s tím, aby vám ihned byla vyplacena záloha, což by znamenalo právoplatné uzavření smlouvy) nebo jako nezávaznou nabídku služeb, za něž bude odměna vyplacena (podle budoucí dohody mezi stranami), až bude smlouva splněna?“

„To je úplně jedno,“ odpověděl Edwards. „Myslím, že soudce má nějaké těžkosti, rád bych mu pomohl.“

„Pohnutka je dobrá, pane (na první pohled, který často klame), a dělá vám čest. Zmíním se o vašem přání, mladý džentlmen (zdáte se jím být), a dnes odpoledne v pět hodin vám neopominu sdělit odpověď (dá-li bůh), jestliže mi k tomu dáte příležitost.“

Advokátovi se zdál Edwards podezřelý: celkem ničím nebyl a celá jeho existence byla záhadná. Mladík zase byl příliš zvyklý na podobné dvojsmyslné a opatrné řeči, a tak se ho advokátovo povídání nedotklo. Hned poznal, že právník se snaží celou věc uchovat v tajnosti i před osobním tajemníkem soudce Templu. A věděl také, jak těžké je rozumět panu Van der Schoolovi, i když si tento pán přeje mluvit co nejjasněji. Poněvadž si všiml, že se advokát snaží vyhnout jakýmkoliv otázkám, řekl si, že se dál o nic starat nebude. Rozešli se u brány, advokát, který se tvářil velice důležitě, spěchal do své kanceláře, pevně svíraje pravou rukou svazek listin.

Naším čtenářům jistě neušlo, že mladík měl proti soudci Templovi zvláštní a hluboce zakořeněný předsudek. Ted' však – patrně pod nějakým vlivem – ho začalo zajímat, co se to s jeho zaměstnavatelem děje a jaké jsou ty soudcovy těžkosti, o nichž se nesmí mluvit.

Díval se za advokátem a za tajemným svazkem listin, dokud se brána nezavřela. Potom se vrátil do domu a při své obvyklé práci se snažil na všechno zapomenout.

Když se zase soudce objevil mezi svými, byl smutný a zůstal smutný po mnoho dní. Avšak s pokračujícím jarem pomalu mizela jeho záдумčivost a v létě už to byl zase ten usměvavý, veselý soudce Temple.

Rostliny, jako by chtěly vynahradit to, co zameškaly začátkem chladného jara, začaly za horkých dnů a častých mírných dešťů rychle růst. Háje se zazelenaly všemi odstíny, jaké zná americký les. Pařezy na mýtinách byly ted' zakryty pšeničnými lány, které se při každém závanu větru zavlnily, leskly se a měnily barvu jako samet.

Dokud byl soudce sklíčen, pan Jones se ohleduplně nezmiňoval o záležitosti, které sám přikládal stále větší a větší význam. Můžeme-li soudit podle častých šerifových porad s mužem, kterého jsme už čtenáři představili ve výčepu hostince „U Statečného dragouna“ a který se jmenoval Jotham, šlo o věc velice důležitou.

Konečně se šerif odvážil znovu se soudci o věci zmínit. Jednoho večera na začátku července slíbil Marmaduke Richardovi, že příští den si spolu vyjedou.

Kapitola XXVI

*Mluv dál, můj otče nejdražší!
Jak vánek západní mi tvoje připadají slova.*
— Milman

Bylo teplé a tiché ráno, když Marmaduke s Richardem sedali na koně, aby podnikli výpravu, na kterou šerif už tak dlouho myslel. Vtom se objevily v síni Alžběta a Luisa, připraveny vyjít si na procházku.

Slečna Grantová měla na hlavě hezký zelený hedvábný klobouček. Pod ním se na svět dívaly mírné, plaché oči; plaché bylo i celé chování pastorovy dcery. Zato slečna Templová chodila po prostorné síni energickým krokem paní domu. Klobouk, který měl zakrýt její lesklé, husté, nad hladkým čelem zkadeřené vlasy, držela za stuhu a pohrávala si s ním.

„Cože? Ty si chceš vyjít, Bess?“ zeptal se soudce. Na chvíli zastavil koně a otcovsky se usmál na svou krásnou dceru. „Nezapomeň, že v červenci je u nás velké horko. Nechod' daleko, abys byla před polednem doma. Kde máš slunečník, děvče? Jestli si nedáš velký pozor před sluncem a před jižním větrem, bude po bílé pleti.“

„Alespoň se budu víc podobat svým příbuzným,“ usmála se dcera. „Bratranec Richard má tak krásnou barvu, že by mu ji každá žena mohla závidět. Ted' jsme si tak málo podobni, že by nikdo neřekl, že jsem jeho sestřenice.“

„Jen vzdálená sestřenice, sestřenko Bess,“ řekl šerif. „Měli bychom ale vyrazit, pane soudce, čas a události na nikoho nečekají. A jestli se budeš řídit mou radou, uvidíš, že ode dneška za rok dáš předělat šál své dcery na deštník, který bude mít kostru z ryzího stříbra. Pro sebe, Duku, nechci nic, ty jsi můj starý dobrý přítel.“

Ostatně všechno, co mám, dostane Bess, až jednou – a to bude dřív nebo později – přijde ten smutný den, kdy my dva budeme muset opustit všechno, co máme. Ale máme před sebou celodenní cestu, tak jedme, nebo sestup z koně a řekni hned, že nepojedeš.“

„Trpělivost, Dicku, trpělivost,“ odpověděl soudce. Zadržel koně a znovu se obrátil k dceři. „Jestli chceš jít do hor, miláčku, nechod příliš daleko do lesa, prosím tě o to. Obvyčně se nic nestane, ale bezpečné to tam není.“

„Myslím, že nám v této roční době žádné nebezpečí nehrozí, tatínku,“ řekla Alžběta. „Přiznávám se, že si chceme s Luisou vyjít do hor.“

„V této roční době to není tak nebezpečné jako v zimě, drahoušku, ale přece jen by nebylo moudré, kdybyste se odvážily příliš daleko. Jsi sice energická, Alžběto, ale někdy býváš neopatrná.“

Otec pomalu odvrátil starostlivý pohled od svého dítěte, zvolna projel s šerifem bránou a zmizel mezi chalupami vesnice.

Edwards, rybářský prut v ruce, pozorně vyslechl celou rozmluvu. I jeho vylákalo krásné počasí na čerstvý vzduch. Když jezdcí zahrnuli za bránou, přiblížil se k dívkám, které šly zahradou k bráně. Právě když je chtěl oslovit, Luisa se zastavila a rychle řekla:

„Pan Edwards chce s námi mluvit, Alžběto.“

Také Alžběta se zastavila a obrátila se k mladíkovi. Byla zdvořilá, ale chladná. Její chování přivedlo Edwardse trochu do rozpaků.

„Vašemu otci se nelíbí, že jdete do hor samy, slečno Templová. Kdybyste dovolila, šel bych s vámi –“

„Vybral si můj otec pana Olivera Edwardse, aby on tlumočil jeho nesouhlas s naším výletem?“ přerušila ho dívka.

„Proboha! Špatně jste mi rozuměla. Chtěl jsem jenom říci, že ten výlet dělá panu soudci starost, a ne, že se mu nelíbí. Jsem u něho zaměstnán, slečno, a tak tedy sloužím i vám. Opakuji, že s vaším dovolením si vezmu místo prutu pušku a na vaší procházce nebudu od vás daleko.“

„Děkuju vám, pane Edwardsi. Člověk, kterému nehrozí nebezpečí, nepotřebuje ochránce. Ještě na tom nejsme tak zle, abychom v těchto svobodných horách potřebovaly tělesnou stráž. A kdybychom ji potřebovaly – tady je! Pojd' sem, Reku – Reku – Reku!“

Obrovská doga, o níž jsme se už zmínili, vylezla z boudy, zívla líně, rozmazleně se protáhla. Když však její paní znovu zavolala: „Pojd' sem, Rečku, dokázal jsi, že dovedeš věrně sloužit svému pánovi, dokaž, že dovedeš stejně věrně sloužit jeho dceři,“ pes zavrtěl ohonem, šel vážně k Alžbětě, posadil se vedle ní a podíval se na ni rozumně, jako by byl lidský tvor.

Alžběta šla dál, ale po několika krocích se zastavila a řekla smířlivě:

„Mohli byste ale, pane Edwardsi, přece jenom něco pro nás udělat – možná že to bude pro vás příjemnější, než kdybyste nás doprovázel. Mohli byste nám přinést k obědu několik okounů, které vy sám máte tak rád.“

Děvčata už zase šla dál. Slečna Templová se ani neotočila, nezajímalo ji, co Edwards říká jejímu odmítnutí. Luisa se však, než došly k bráně, několikrát ohlédla.

„Obávám se, Alžběto, že jsme pana Olivera urazily,“ řekla. „Stojí pořád tam, kde jsme ho opustily, a opírá se o prut. Myslí si asi, že jsme pyšné.“

„A nemýlí se,“ odpověděla slečna Templová, jako by se probírala z hlubokého zamyšlení. „Nemýlí se. Jsme příliš hrdé, proto jsme nedovolily člověku, který celkem není ničím, aby nám prokazoval pozornosti. To je nápad! Dělat nám společníka! Je to pýcha, Luiso, ale je to ženská pýcha.“

Oliver stál nehnutě několik minut, tak jak ho viděla Luisa, když se naposled ohlédla. Když se konečně pohnul, něco rychle a nesrozumitelně zabručel, hodil si prut přes rameno, zamířil k bráně, prošel jí a šel hrdě, jako by mu patřil celý svět, až ke břehu jezera. Tam byly přivázány soudcovy čluny. Mladý muž skočil do lehouchké loďky a za-

čal prudce veslovat ke srubu Kožené punčochy. Než ujel čtvrt míle, už se trochu uklidnil. A když viděl, jak vedle něho ubíhají křoviny na břehu před Nattyho srubem, uklidnil se už docela. Možná že si chytrý a vzdělaný Edwards uvědomil, proč se slečna Templová tak divně chovala. A snad právě proto si jí začal ještě víc vážit.

Vytáhl vesla z vody a přirazil člun ke břehu. Lod'ka se pomalu kolébala na zčeřené hladině. Mladý muž se nejdříve opatrně rozhlédl, potom přiložil ke rtům píšťalku a dlouze a pronikavě zapískal. Skály za srubem odpověděly ozvěnou. Na zapísknutí vyrazili Nattyho psi z boudy, zrobené ze stromové kůry, a začali dlouze a žalostně výt a bláznivě skákat. Daleko se však nedostali, bránily jim v tom řemeny z jelenice, jimiž byli přivázáni.

„Ticho, Hektore, ticho,“ řekl Oliver. Znovu zapískal, tentokrát ještě pronikavěji. Nikdo neodpověděl. Psi se vrátili na Oliverův rozkaz k boudě.

Edwards vytáhl před' člunu na břeh, vystoupil po svahu a šel ke dveřím srubu. Rychle odsunul závory, vstoupil a zavřel za sebou dveře. Bylo zde takové ticho, jako by na toto opuštěné místo nikdy nevstoupila lidská noha. Z druhé strany jezera, z vesnice, bylo slyšet údery kladiv. Psi znovu zalezli do boudy, když se přesvědčili, že ke srubu nepřišel žádný vetřelec.

Za čtvrt hodiny mladík vyšel. Zamkl dveře a vlídně promluvil na psy. Ti zase vylezli, když uslyšeli známý hlas, a fena skákala na Olivera, kňučela a štěkala, jako by ho prosila, aby ji pustil z jejího vězení. Ale Hektor zvedl čenich, zavěťřil a zavyl tak dlouze a hlasitě, že to muselo být slyšet na míli daleko.

„Cos to zvěťřil, staroušku,“ zeptal se Edwards. „Jestli je to zvíře, moc se asi nebojí, jestli je to člověk, není moc opatrný.“

Přeskočil poražený smrk a vystoupil na malý pahorek, který chránil srub z druhé strany. Odtud zahlédl, jak Hiram Doolittle mizí v křovinách rychlostí u tohoto templetonského stavitele neobvyklou.

„Co tu ten chlap chce?“ zabručel Oliver. „Nemá tu co dělat, ledaže ho sem žene zvědavost. To tady v lesích není nic neobvyklého. Ale dovedeme se proti ní docela dobře chránit. Jenže psům se může jeho šeredný obličej zalíbit a nechají ho projít.“ Mladík se za této samomluvy vrátil ke dveřím a zajistil závoru ještě tím, že provlékl petlicí řetízek a zavěsil na něj zámek. „Je to přece takzvaný smírčí soudce a ten musí vědět, že existuje něco jako vloupání.“

Mladík byl zřejmě spokojen s tím, co zařídil. Znovu promluvil na psy, sestoupil na břeh, odrazil člun, uchopil vesla a vyplul na jezero.

Na Otsegu bylo několik míst, kde se to okouny jen hemžilo. Jedno bylo přímo proti srubu a druhé, kde jich bylo ještě víc, bylo půldruhé míle nad srubem, pod úpatím hory a na téže straně jezera, na níž stálo obydlí Nattyho. Edwards zajel k prvnímu místu. Chvilí se rozmyšlel, jestli má chytat okouny zde, odkud by viděl, co se bude kolem srubu dít, nebo jestli má zajet jinam, kde by byl úlovek větší. Když se rozhlížel, spatřil na jezeře, právě tam, kde bývalo nejvíc ryb, kánoi ze světlé kůry, která patřila jeho starému příteli. Byly v ní dvě osoby, Edwards v nich ihned poznal Mohegana a Koženou punčochu. To rozhodlo. Za několik minut dorazil na místo, kde lovili ryby jeho přátelé, a přivázal svůj člun k indiánově lehké kánoi.

Stařec jen kývnul na pozdrav, udici však z vody nevytáhl a nedal se rušit. Když mladík přivázal člun, napíchl na háček vlnadidlo a beze slova je vhodil do jezera.

„Zastavil jste se ve vigvamu, chlapče, když jste jel kolem?“ zeptal se Natty.

„Ano. Všechno bylo v pořádku. Ale ten tesař a smírčí soudce, pan, nebo jak mu říkají, smírčí Doolittle, se potloukal po lese. Než jsem odešel, dobře jsem dveře zabezpečil. Podle mne je příliš zbabělý, aby si troufnul přiblížit se k psům.“

„O tom člověku se nedá říct mnoho dobrého.“ Natty vytáhl z vody okouna a dal na háček nové vlnadidlo. „Strašně rád by se dostal do

srubu, dokonce mi řekl, že by se k nám rád podíval. Dal jsem mu vyhýbavou odpověď, a tak zas neví nic. Tak to dopadá, když máme tolik zákonů, že je musí lidem vykládat takovýhle člověk.“

„Myslím, že Doolittle je větší darebák než hlupák,“ řekl Edwards. „Z toho prostáčka šerifa si udělal svůj nástroj a mám obavu, že jeho drzá zvědavost nám nadělá ještě mnoho těžkostí.“

„Jestli se bude moc často potloukat kolem srubu, zastřelím ho,“ prohlásil docela klidně Kožená punčocha.

„To přece nejde, Natty, nesmíte zapomenout, že platí zákony, nebo se dostanete do neštěstí,“ řekl Edwards, „a to by bylo pro nás pro všechny velice smutné a zlé.“

„Opravdu, chlapče?“ lovec se radostně podíval na mladého muže. „Máte v žilách vzácnou krev, pane Olivero, to řeknu soudci Templovi do očí nebo to, jestli bude potřeba, odpřisáhnou před soudem. Co tomu říkáš, John? Není ten chlapec věrný a nemá v sobě vzácnou krev?“

„Je Delawar a můj bratr,“ odpověděl Mohegan. „Mladý orel je statečný a bude náčelníkem. To je jisté.“

„Dobře, dobře,“ netrpělivě přerušil indiána mladík. „Už o tom nemluvte, přátelé. I když nejsem takový, jakého mě ve své oddanosti vidíte, budu po celý život váš, ať jsem chudý, nebo bohatý.“

Starší lovci jako vždy vyhověli jeho přání. Chvilí bylo ticho a všichni tři si teď všímali udic. Edwards, který pravděpodobně cítil, že rozhovor musí znovu začít on, poznamenal roztržitě, jako by nevěděl, o čem mluví:

„Jak je to jezero nádherně klidné. Je hladké jako zrcadlo. Viděl jste je někdy klidnější, nebo alespoň takové, jako je dnes, Natty?“

„Znám Otsego pětáctýřet let,“ řekl Kožená punčocha, „a můžu říct, že čistší vodu a víc ryb nikde nenajdete. Ano, ano, kdysi jsem tu žil sám. Byly to krásné časy. Zvěře tu bylo, kolik jste chtěl, a nikdo mi sem nelezl. Nanejdříve si sem přišlo zalovit několik Delawarů, když přecházeli hory, nebo se tu ukázal nějaký zvěd těch zlodějských

Irokézů. V rovině, dál na západ, se usadili asi dva Francouzi a vzali si indiánky. K jezeru přišel někdy nějaký ten Skot nebo Ir z Cherry Valley a vypůjčil si ode mne kánoi, aby si nachytal okouny nebo aby si počkal, až mu na udici zabere pstruh. Byly to dobré časy a nikdo mě tu nerušil. Někdy se ukázal John – ten ví nejlíp, jaké to tu bylo.“

Mohegan teď otočil k Nattymu svou snědou tvář, napřáhl ruku na znamení souhlasu a řekl delawarsky:

„Země patřila mému lidu. V radě starších jsme se usnesli, že ji dáme svému bratru – Pojídači ohně. A to, co Delawaři darují, darují na věčné časy. Sokolí oko byl také v té radě, protože jsme ho měli rádi.“

„Ne, ne, Johne,“ řekl Natty, „já jsem nebyl náčelníkem, na náčelníka nejsem dost vzdělaný, a pak já jsem běloch. Ale tenkrát se tu lovilo, chlapče, a lovilo by se tu stejně dobře dodnes, nebýt peněz Marmaduka Templa a jeho pokřivených zákonů.“

„Muselo to být smutné toulat se po zdejších horách a po březích tohoto krásného jezera a nepotkat ani živou duši, s níž by si člověk promluvil nebo zažertoval.“ Edwards se rozhlížel po březích jezera, po horách a mýtinách, kde zlaté klasy kukuřice svědčily o tom, že zde žijí lidé.

„Neříkal jsem, že tu bylo veselo?“ odpověděl Kožená punčocha. „Když stromy začaly rašit a z jezera zmizel led, byl tu druhý ráj. Třiapadesát let jsem chodil po lesích, víc než čtyřicet let to byl můj domov a mohu říct, že je jen jedno místo, které jsem měl ještě raději. Ne kvůli tomu, že by tam bylo plno zvěře a ryb, ale proto, že bylo ještě krásnější.“

„A kde to bylo?“ zeptal se Edwards.

„Kde! V Catskillských horách! Chodil jsem tam často, když jsem potřeboval vlčí nebo medvědí kůže. Jednou mi zaplatili, abych jim opatřil vycpaného pardála, a tak jsem tam byl často. Je tam místo, kam jsem se vždycky vyšplhal, když jsem se chtěl podívat, jak vy-

padá svět – ten pohled stál opravdu za ty odřené nohy a roztrhané mokasíny! Znáte přece Catskillské hory, chlapče, musel jste je vidět, když jste šel z Yorku po proudu řeky. Jako nebe jsou modré a jejich vrcholky se mraků dotýkají, je to, jako když se nad hlavou indiánského náčelníka vznášejí kotouče dýmu poradního ohně. Jsou tam hory High-Peak a Round-Top. Sedí tam jako otec a matka mezi dětmi, protože jsou vyšší než všechny ostatní. Ale místo, které mám na mysli, je u samé řeky. Tam je jeden horský hřeben jen o něco vyšší než druhý, jsou tam až tisíc stop vysoké strmé skály tak blízko sebe, že si člověk myslí, že by lehce mohl skočit z jedné na druhou.“

„Co jste viděl, když jste se tam dostal?“ zeptal se Edwards.

„Svět.“ Natty ponořil udici do vody a rukou opsal kolem sebe kruh. „Celý svět, chlapče. Stál jsem na tom místě, když za poslední války Vaughan spálil 'Sopus. Viděl jsem v dálce vyplouvat lodě, zdály se být tak blízko jako pramice na Susquehanně, ačkoliv byly dvacetkrát dál. Viděl jsem pod sebou řeku do dálky sedmdesáti mil – vypadala jako zkroucená hoblovačka –, třebaže k jejím břehům bylo osm mil daleko. Viděl jsem Hampshirské vrchy, kopce kolem řeky, všechno jsem viděl, co bůh stvořil nebo co člověk vybudoval, daleko široko. Vy víte, chlapče, jak mi indiáni říkali právě proto, že mám bystrý zrak. A z planiny na vrcholu hor jsem často viděl místo, kde dnes stojí Albany. A toho dne, kdy královská vojska spálila město 'Sopus, kouř se zdál být velice blízko, měl jsem dokonce dojem, že slyším křik a pláč žen.“

„Taková nádherná vyhlídka jistě stála za tu námahu.“

„Stát na hoře skoro míli vysoké, mít pod nohama farmy, domy a řeky, které se podobají stuhám, a hory vyšší než hora Přelud, zelené jako kupky trávy, to dělá člověka šťastným. Jděte se tam někdy podívat. Když jsem začal žít v lesích, míval jsem slabé chvíle, kdy jsem se cítil osamělý. Zašel jsem si do Catskillských hor a zůstal jsem tam několik dní, abych se díval na dílo člověka. Ale už je tomu mnoho let, co jsem žádnou takovou touhu nepocítil, a na strmé

hory začínám už být trochu starý. Ale jedno místo, asi dvě míle od toho vrchu, se mi kdysi líbilo ještě víc než hory, protože tam bylo víc stromů a příroda tam byla divočejší.“

„A kde to bylo?“ zeptal se Edwards. Lovcův prostý popis v něm vzbudil silnou zvědavost.

„Tam, kde je v horách vodopád. Voda dvou malých jezírek, která leží blízko sebe, opouští jejich břehy a řítí se ze skal do údolí. Potok není moc velký, možná že by sotva stačil pohánět mlýn, kdyby někdo chtěl mít v divočině tak nepotřebnou věc. Potok se kroutí a vine mezi skálami. Nejdřív je tak pomalý, že by v něm mohl pstruh plavat, potom se rozbíhá jako zvíře, které se chystá k dlouhému skoku, až se konečně dostane tam, kde se hora dělí jako jelení kopýtko a vytváří hluboké koryto, do něhož se potok prudce vrhá. První skalní stupeň je asi dvě stě stop vysoký, a než voda dopadne na dno, vypadá jako sněhové vločky, které žene vítr. Potom se voda znovu spojí, znovu se rozbíhá, pak zase padá sto stop hluboko, skáče ze stupně na stupeň, obrací se hned vpravo, hned vlevo, až se konečně dostane na rovinu.“

„O tom místě jsem ještě nikdy neslyšel. V knihách o něm nic není.“

„V celém svém životě jsem jedinou knihu nepřečetl,“ řekl Kožená punčocha. „A jak by mohl člověk, který žil jenom ve městech a který tolik času strávil ve škole, vědět, jaká tajemství skrývá les? Ten potůček skotačí mezi horami od nepaměti a bělochy, kteří ho viděli, byste na prstech spočítali. Skála je po obou stranách vodopádu vyhloubená do půlkruhu, hladká je jako zeď a stupňovitě se zvedá do výšky padesáti stop. Když jsem tedy seděl na úpatí prvního stupně a psi běželi k jeskyním na druhé straně potoka, nevypadali větší než králíci. Podle mne, chlapče, je to to nejkrásnější, co jsem kdy v lesích viděl. Nikdo neví, jak úžasné věci je možno v divočině vidět, kromě lidí, kteří se po tom kraji toulají celý život.“

„Co se stane s tím potokem? Kam teče? Je přítokem Delawaru?“

„Cože?“

„Jestli se vlévá do řeky Delawaru?“

„Ne. Je to kapička pro řeku Hudson. Ale než se dostane dolů z hor, ještě si užije! Prosedl jsem na těch skalních stupních mnoho dlouhých hodin, chlapče, a pozoroval jsem, jak rychle voda letí. Sám sebe jsem se ptal, jak asi dlouho bude trvat, než se dostane pod dno nějaké lodi na moři. Na takových místech je člověku tak nějak slavnostně. Sejdeš do údolí, na východ od High-Peaku, a tam se ti na podzim otevře pohled na lesy v hluboké dolině a na horských úbočích a stromy hrají barvami jako tisíce duh.“

„Jste výmluvný, Kožená punčocha,“ pochválil starého lovce mladík.

„Co říkáte?“

„Vzpomínky na ten pohled vám rozehrály krev, příteli. Kolik je to let, co jste tam byl naposled?“

Lovec neodpověděl. Sklonil ucho až k vodě, zadržel dech a pozorně naslouchal. Jako by slyšel nějaké zvuky v dálce. Konečně zvedl hlavu a řekl:

„Kdybych nebyl vlastníma rukama přivázal psy řemenem z čerstvé jelenice, přísahal bych, že slyším štěkat v horách Hektora.“

„To není možné,“ řekl Edwards. „Není to ani hodinu, co jsem ho viděl, a to byl v boudě.“

I Mohegan teď už asi něco zaslechl. Přestože mladík mlčel a pozorně naslouchal, neslyšel nic než bučení dobytka v horách někde na západě. Pohlédl na oba starce. Když viděl, že Natty si z dlaně udělal u ucha trubku a Mohegan že se naklonil kupředu, zvedl ruku k hlavě a vztyčil ukazováček na znamení ostražitosti, musel se zasmát těm dvěma a jejich domnělým zvukům.

„Smějte se, jak chcete, chlapče,“ řekl Kožená punčocha, „ale psi jsou venku a honí jelena. V tom se nemohu mýlit. Ani za bobří kůži bych jim to teď nedovolil. Ne, že bych si něco dělal ze zákona, ale zvěř je v této době hubená a ti hlupáci se štvou pro nic za nic. Už je teď slyšíte?“

Edwards sebou trhl, když uslyšel hlasitý štěkot. Zvuky, které prve zněly jakoby z velké dálky, poněvadž narazily na nějaký kopec, se proměnily v několikanásobnou ozvěnu mezi skalami, kolem nichž psi běželi, a nakonec v hluboký, dutý štěkot v lese na břehu jezera. Tyto variace psího štěkotu následovaly jedna za druhou úžasně rychle. Edwards se rozhlížel po břehu. Náhle uslyšel, jak zašuměly větve olší a dřínů nedaleko něho, a hned nato vyskočil na břeh krásný jelen a vběhl do jezera. Hektor a fena vyrazili se zuřivým štěkotem z houští, také oni se vrhli do jezera a hrudí začali statečně rozrážet vodu.

Kapitola XXVII

*Často ve vodách, jež zběsile pádí,
stopu zahlazuje, určené tělo chladí.*

— Thomson

„Já to věděl – já to věděl,“ křičel Natty, když se objevil jelen, pronásledovaný psy. „Vítr k nim zanesl pach jelena a ti darebáci neodolali. Těmhle kouskům je musím odnaučit, nebo z toho ještě budou mrzutosti. Sem, sem – na břeh, darebáci – na břeh – bude to? – Vylez z vody, Hektore, nebo ti rozsekám kůži nabíjákem, jen co tě dostanu.“

Psi poznali hlas svého pána. Chvilí plavali kolem dokola, jako by se jim nechtělo vzdát se kořisti, přitom se ale báli neposlechnout. Konečně se vrátili na břeh a rozštěkali se.

Jelen, hnán smrtelnou úzkostí, uplaval polovinu vzdálenosti mezi břehem a čluny, než si uvědomil, že mu hrozí nové nebezpečí. Když uslyšel Nattyho hlas, prudce se otočil a na chvíli váhal, jako by se bez ohledu na psy chtěl vrátit. Poněvadž však ústup tímto směrem mu byl odříznut, otočil se podruhé a dal se napříč jezerem k jeho středu. Snažil se dostat se na západní břeh. Kolem člunu rybářů plaval s čenichem vysoko zdviženým a štíhlým krkem rozrážel vodu, jako ji loď rozráží svým kýlem. Ted' začal Kožená punčocha v kánoí neklidně poposedávat.

„To je ale krásný kus,“ pochvaloval si. „Ten má ale parohy! Všechny své šaty by si na ně člověk mohl pověsit! Počkat – ted' máme červenec, to je poslední měsíc, zvěřina už začíná být dobrá.“ Za řeči uvazoval k veslu provaz ze stromové kůry, který nahrazoval lano. Náhle vstal, hodil veslo na vodu a vykřikl:

„Vyrazíme, Johne! Pádluj! Ten jelen je blázen, že takhle člověka pokouší.“

Mohegan odvázal mladíkův člun od kánoe a po jediném zabrání vesla se rychlé plavidlo rozjelo po vodě.

„Zastavte!“ Edwards se snažil odradit oba starce od jejich úmyslu. „Zapomněli jste na zákon, přátelé. Z vesnice je na vás vidět a já jsem přesvědčen, že soudce Temple požene před soud bez výjimky každého, kdo zabije jelena v době hájení.“

Bylo však už příliš pozdě. Kánoe se rychle vzdalovala od člunu a lovci byli zcela zaujati pronásledováním jelena, a tak si Edwardsova varování ani nevšimli. Jelen byl teď od svých pronásledovatelů na padesát yardů daleko. Statečně rozrážel vodu, ale strachem a námahou chrčel. Kánoe jako by tančila na vodě – zvedala se a zase klesala, podle toho jak vlny, vzniklé pohybem lodky, stoupaly nebo klesaly. Kožená punčocha zvedl ručníci, nasypal na pánvičku čerstvý prach, ale nemohl se rozhodnout.

„Mám, nebo nemám, Johne?“ zeptal se. „Podle mne by to nebylo velké hrdinství vystřelit na tu němou tvář v situaci, v jaké teď je. Neudělám to. Jelen skočil do vody z pudu sebezáchovy. Musím se k němu zachovat sportovně. Tak, Johne, připrav se a dej pozor, co bude dělat. Chytit ho nedá žádnou práci, kroutit se ale bude jako had.“

Indián se zasmál podivínství svého přítele a spíš obratností než silou hnal kánoi dál. Oba starci teď mluvili delawarsky.

„Uf!“ vykřikl Mohegan. „Jelen otáčí hlavu. Sokolí oko, zvedni oštěp!“

Natty si vždycky bral s sebou všechno, co by snad mohl potřebovat. S ručníci se nerozloučil nikdy, a třebaže dnes chtěl jenom chytat ryby na udici, naložil si na kánoi všechno možné, dokonce i rošt. Zkušenost ho naučila opatrnosti. Stávalo se, že se někdy proti původnímu úmyslu zatoulal hodně daleko. Několik let před událostmi, o kterých vyprávíme, si Natty vyšel s ručníci a se psy do hor na několikadenní lov a dostal se až k Ontariu. Sto, dvě stě, tři sta mil kdysi nic neznamenal pro jeho nohy, které teď už zestárlý.

Lovec poslechl Mohegana a chystal se zasáhnout jelena oštěpem do krku.

„Trochu víc doleva, Johne,“ poroučel, „trochu víc doleva. Ještě jednou zaber a bude náš.“

Za řeči zvedl oštěp a hodil jej po jelenu jako šíp. V tom okamžiku se jelen otočil, oštěp se kolem něho mihl, hrot zavadil o parohy a oštěp se ponořil do jezera, aniž zvířeti ublížil.

„Zpátky!“ vykřikl Natty, když kánoe plula nad místem, kam dopadl oštěp. „Zastav, Johne.“

Oštěp se odrazil od dna a brzo se zase objevil na hladině. Natty jej uchopil, indián rychle otočil kánoi a honba za jelenem začala znova. Jelen ale už měl náskok a také Edwards mohl zatím připlout blíž k lovcům.

„Nechte toho, Natty,“ varoval mladík. „Nechte toho! Uvědomte si, že je pořád ještě doba hájení.“

Tuto výstrahu pronesl Edwards ve chvíli, kdy se kánoe přiblížila těsně k místu, kde jelen zápasil s vodou. Jeho hřbet chvílemi vystupoval nad hladinu, chvílemi pod ni klesal, podle toho, jak vysoko vystoupila voda, rozvlněná jeho krkem. V nerovném boji se zvíře stále ještě statečně drželo.

„Hurá!“ vykřikl Edwards, kterého tento pohled tak vzrušil, že zapomněl na své dobré rady. „Dejte pozor, až začne kličkovat – dejte pozor, až začne kličkovat. Víc doprava, Mohegane, víc doprava, já ho chytím za parohy. Hodím na ně provaz.“

Černé oči indiánského bojovníka jen zářily. Ještě před chvílí seděl starý indián v kánoi ochable sehnutý, a teď by snad byl dovedl všecko, čemu se v mládí naučil. Kánoe se točila kolem dokola jako bublina ve vodním víru, podle toho, jak jelen měnil směr. Rychle se k němu blížila a štvanému zvířeti nezbývalo než znovu kličkovat, jen aby se zachránilo.

Celé to pronásledování se dělo na malém prostoru, takže se mladík mohl držet v blízkosti svých přátel. Vícekrát než dvacetkrát

se jelen i jeho pronásledovatelé mihli kolem něho – veslem by se mohl jejich kánoe dotknout – než ho napadlo, že nejlépe celý ten hon uvidí, když zůstane na místě. Rozhodl se tedy, že vyčká, až bude třeba, aby i on pomohl, jak bude nejlépe umět, chytit jelena.

Nemusel čekat dlouho. Sotva se postavil v člunu, uviděl, jak jelen statečně plave k němu. Zřejmě se chtěl dostat na výspu daleko od psů, kteří stále ještě štěkali a vyli na břehu. Edwards popadl provaz, udělal na něm smyčku a vši silou jej vymrštil. Šťastně se mu podařilo utáhnout smyčku kolem jednoho parohu.

Chvilí vlekl jelen člun po vodě, ale už tu byla kánoe. Natty se hluboko sehnul a prořízl zvířeti krk. Voda se ihned zbarvila krví. Zatímco jelen zápasil se smrtí, lovci přirazili loďky těsně k sobě a přivázali jednu k druhé. Kožená punčocha potom vytáhl jelena z vody a položil ho na dno kánoe. Když ohmatal žebra své kořisti, zvedl hlavu a zasmál se svým zvláštním způsobem.

„Takhle si беру k srdci zákony Marmaduka Templa!“ řekl. „Takový hon rozehřeje krev, vid', Johne! Kolik už je to let, co jsem naposled ulovil jelena v jezeře! Tomuhle se říká zvěřina, chlapče. Vím o někom, kdo si na kýtě toho zvířete pochutná navzdory všem novotám v téhle zemi.“

Indiána už dávno zbavila sil tíha let a snad i tíha pohrom, které postihly jeho národ. Tento vzrušující hon však způsobil, že se po snědé Moheganově tváři znovu po dlouhé době mihl úsměv jako sluneční paprsek. Stařec našel v honbě potěšení ne proto, že by mu její úspěch přinesl hmotný zisk, ale proto, že mu připomínala mladá léta. Rukou, která se po nezvyklé námaze dosud třásla, ohmatal jelena, usmál se, pochvalně kývl a po indiánském zvyku vyjádřil svou spokojenost jediným slovem:

„Dobře.“

„Bojím se, Natty,“ řekl Edwards, když vzrušení pominulo a když mu zase krev zchladla, „že jsme všichni tři porušili zákon. Necháme si to ale pro sebe, a protože nás nikdo neviděl, nikdo nás neudá.

Jenže jak je možné, že psi utekli? Když jsem byl ve srubu, byli dobře přivázáni. Vím to, protože jsem zkusil řemeny a taky uzly jsem prohlédl.“

„Zvěřit takového jelena, to bylo pro ty chudáky trochu moc,“ řekl Natty. „Podívejte se, chlapče, ještě jim visí u krku kus jelenice. Pádluj, Johne, já je zavolám a podívám se na to.“

Když starý lovec vystoupil na břeh a prohlédl řemeny, které měli psi dosud přivázány na krku, zamračil se. Starostlivě potřásl hlavou.

„To udělal někdo nožem,“ řekl. „Tahle kůže se nepřetrhla, taky na ní nejsou vidět otisky psích zubů. Ba ne – to neudělal Hektor, jak jsem si nejdřív myslel.“

„Říkáte, že kůže byla přeříznuta?“ vykřikl Edwards.

„Ne, ne, neřekl jsem, že byla přeříznuta, chlapče. Ale vypadá to, že nebyla ani přetržena, ani překousnuta.“

„Že by to byl udělal ten darebák tesař?“

„Ten udělá všechno, co není nebezpečné,“ řekl Natty. „Je to zvědavý člověk, který rád strká nos tam, kam nemá. Ale radím mu, aby se moc nepotloukal kolem vigvamu.“

Mohegan si zatím bystře, jak to mají indiáni ve zvyku, prohlížel konce přetrženého řemenu. Po důkladné prohlídce řekl delawarsky:

„Byl přeříznut nožem – ostrý nůž a dlouhá rukojeť – ten člověk se bál psů.“

„Co to říkáš, Mohegane, vždyť jsi to neviděl,“ divil se Edwards. „Jak to víš?“

„Poslouchej, synu,“ řekl bojovník. „Nůž byl ostrý, protože řez je hladký. Rukojeť byla dlouhá, protože lidská paže by nedosáhla od tohoto řezu k místu, kde je řemen jenom naříznut. Byl to zbabělec, jinak by byl přeřízl řemen, který měli psi kolem krku jako obojek.“

„Namouduši, John má pravdu,“ souhlasil Natty. „Udělal to ten tesař. Vylezl na skálu za psí boudou a přeřízl řemeny nožem, při-

pevněným k tyči. Když má na to někdo povahu, dá se to docela lehce udělat.“

„A proč by to dělal?“ zeptal se Edwards. „Kdo mu ublížil? Proč by chtěl přivést do neštěstí dva staré lidi, jako jste vy?“

„Víte, chlapče, od té doby, co sem osadníci přinesli tu svou novou módu, je těžko vyznat se v lidech. Ale neměli bychom se podívat, jestli se nedostal do srubu? Možná že ho zase popadla zvědavost a chtěl se dozvědět něco, do čeho mu nic není. Nebylo by to poprvé.“

„Vaše podezření je možná správné. Dejte mi kánoi, jsem mladý a silný a snad přijdu včas, abych překazil jeho plány. Nedej bůh, abychom byli vydáni takovému člověku na milost a nemilost.“

Edwardsův návrh byl přijat. Jelena přendali do člunu, aby odlehčili kánoi. Ani ne za pět minut plulo už toto lehké plavidlo z kůry po klidném jezeře. Za chvíli se mihlo podél břehu a pak ho zakryly výspy.

Mohegan odplul pomalu v člunu. Natty zavolal psy, poručil jim, aby se drželi těsně u něho, hodil si ručnici na rameno, a poněvadž se chtěl vrátit do srubu po suchu, začal zlézat vysoký břeh jezera.

Kapitola XXVIII

*Mne neptejte se, jak je tomu děvčeti,
strašnou hodinu zakusila,
snad se zmátla, visí na ní prokletí,
odvahu však měla šílenou, ta dívka milá.*

— Scott

Zatímco Natty se svými přáteli honil po jezeře jelena, procházela se slečna Templová se svou přítelkyní po horách. Tehdy nebylo třeba, aby dívku na procházce provázal muž, nikdo si ke slušné ženě nic nedovolil. Když pominuly rozpaky, vyvolané odmítnutím Edwardsovy nabídky, dívky se rozpovídaly a jejich rozhovor byl stejně nevinný a veselý jako ony samy.

Daly se stezkou, která je zavedla nad srub Kožené punčochy. Odtud jako z ptačí perspektivy bylo vidět obydlí starého lovce.

Dívky se při svých častých rozhovorech vyhýbaly jakékoliv zmínce o záhadné minulosti Olivera Edwardse. Ten se teď s nimi už dokonce spřátelil. Mluvit o Oliverově minulosti jim nedovoloval jakýsi zvláštní ostych. Soudce sice o Edwardsovi sbíral informace, ale to, co se dozvěděl, nikomu neřekl. Mladí muži z východních států, kteří nebyli nějak zvlášť bohatí, ale drali se dopředu, nebyli ničím zvláštním. Proto se lidé nepozastavovali nad tím, že Edwards je chudý, a přitom vzdělaný. Jedině snad jeho uhlazené vystupování by bylo mohlo u osadníků vzbudit nežádoucí zvědavost, ale proti tomu se mladík chránil upjatým, ba někdy i hrubým chováním. Soudce si myslel – jestliže vůbec o tom přemýšlel –, že se mladíkovy chování zlepšilo vlivem nového prostředí. Avšak ženy si vždycky takových věcí všímají víc než muži a také jim lépe rozumějí. Co přehlédla otcova nevšímavost, vytušil pozorovací smysl dceřin. Z nesčetných drobných projevů zdvořilosti

a pozornosti Alžběta brzo poznala, že Edwards není člověk nevychovaný a hrubý, i když se často u něho projevovaly známky něčeho, co pokládala za neukázněnost. Že Luisa Grantová nikdy takto neuvažovala, snad není třeba připomínat. Přesto však tato něžná dívka myslela po svém a nakonec si vytvořila svůj vlastní závěr.

„Dala bych nevím co za to, Luiso, kdybych se dozvěděla všechna tajemství, jichž byly svědky tyto stěny,“ řekla Alžběta. Zasmála se a odhrnula si z čela černé kučery. Zřídka kdy se na její inteligentní tváři objevil tak dětský prostý výraz jako v této chvíli.

Obě dívky se právě dívaly na osamělý srub. Slečna Grantová zvedla své hezké oči a odpověděla:

„Jsem přesvědčena, že byste se o panu Edwardsovi nedozvěděla nic špatného.“

„Možná že ne. Ale snad by mi řekly, kdo vlastně je pan Edwards.“

„To přece víme, slečno Templová. Váš bratranec to všechno velice moudře vyložil.“

„Šerif! Ten dovede vyložit všechno. Ten je tak chytrý, že jednoho dne objeví kámen mudrců. Co všechno napovídal?“

„Napovídal!“ opakovala udiveně Luisa. „Mně se zdálo všechno, co říkal, docela možné a věřila jsem, že je to pravda. Říkal, že Natty Bumppo strávil skoro celý život mezi indiány, tak se seznámil s náčelníkem Delawarů, starým Johnem.“

„Opravdu, to je na bratrance Dicka docela střízlivé. Co dál?“

„Říkal, že ti dva jsou přáteli na život a na smrt, poněvadž Kožená punčocha zachránil v nějakém boji indiánovi život.“

„Nic není pravděpodobnějšího,“ řekla netrpělivě Alžběta. „Ale co to má společného s Edwardsem?“

„Musíte mít se mnou trpělivost, Alžběto, a já vám řeknu všechno, co jsem slyšela, pokud si to pamatuju. Šerif o tom mluvil s mým otcem, když se posledně setkali. Řekl ještě, že angličtí králové posílali k různým indiánským kmenům své zástupce, někdy i důstojníky, kteří pak strávili polovinu života v divočině.“

„Úžasná historická přesnost! To je všechno?“

„Ach ne! Potom řekl, že tito zástupci byli zřídkakdy ženatí a – a – museli to být nemravní lidé, Alžběto! Ale ujišťuji vás, řekl to.“

„Na tom nezáleží,“ odpověděla slečna Templová. Začervenala se a usmála se, ale Luisa si toho nevšimla. „O tom nemluvme. To můžeme vynechat.“

„Dobrá tedy. Řekl, že si dali velice záležet na výchově svých dětí, často je posílali do Anglie – dokonce studovat. Tím se prý také vysvětluje to, že pan Edvards je tak vzdělaný. Šerif uznává, že pan Edwards toho ví skoro tolik jako váš otec – nebo můj otec – nebo dokonce on sám.“

„Copak můj bratránek, to je učenost sama. A tak Richard udělal z Mohegana prastrýce nebo děda Olivera Edwardse.“

„Tak vy jste to taky od něho slyšela?“ zeptala se Luisa.

„Slyšela jsem od něho ledacos, ale o tom, o čem mluvíte, se přede mnou nikdy nezmínil. Víte, drahoušku, pan Richard Jones má na všechno svou teorii. Ale má také nějakou teorii, která by vysvětlila, proč tento srub je v obvodu padesáti mil jediným obydlím, jehož dveře se neotevrou každému, komu se zlíbí zvednout petlici?“

„O tom přede mnou nikdy nemluvil,“ odpověděla pastorova dcera. „Ve srubu bydlí chudí lidé, snad mají strach, aby nepřišli o to málo, co mají. Někdy je nebezpečné být bohatý, slečno Templová, ale nevíte, jak je kruté být velice, velice chudý.“

„O takovém utrpení vy přece nemůžete nic vědět, drahoušku,“ řekla prudce Alžběta. „Vy jste nikdy nepoznala neštěstí spojené s chudobou.“

„Ach, slečno Templová, vy málo víte o tom, jak je život těžký. Můj otec byl mnoho let misionářem v nových zemích. A tam byli lidé chudí. Často jsme ani chleba neměli. Nemohli jsme si ho koupit a žebrat jsme se styděli, protože jsme nechtěli znesvětit otcovo povolání. Často, když odejel za svými povinnostmi, které měly přednost před našimi vlastními starostmi, nemocní a hladoví cítili,

že je opouští jediný přítel, kterého mají na zemi. Ach, jak musí být těžké kázat slova útěchy jiným, když vám srdce puká bolestí.“

„Ale to všechno je pryč? Váš otec teď jistě dostává dost, aby si mohl opatřit, co potřebuje – jistě dostává dost!“

„Dostává,“ odpověděla Luisa. „Teď už mu stačí, co dostává.“ Luisa svěsila hlavu na prsa, aby zakryla slzy, které nedovedla zadržet. „protože kromě mne se už nemá o koho starat.“

Luisa, přemožena lítostí, se hlasitě rozplakala, Alžběta ji sevřela do náruče. Jakmile se uklidnily, Luisa zvedla svou něžnou tvář a obě přítelkyně pokračovaly v procházce.

Zatím došly na vrchol hory. Opustily silnici a vešly do stínu mohutných stromů. Horka přibývalo a dívky zacházely hloub a hloub do lesa. Výstupem se uhřály, bylo jim proto ve stínu lesa neobyčejně příjemně. Jako by se dohodly, mluvily teď jenom o tom, co viděly. Obdivovaly se každému vysokému smrku, každému keři nebo květu.

Kráčely po okraji srázu, odkud chvílemi bylo vidět klidné Otsego. Občas se zastavily, aby naslouchaly rachotu kol a úderům kladiv, jejichž zvuk sem stoupal z údolí, aby tímto znamením lidské práce oživil tichou přírodu. Alžběta se náhle zastavila:

„Slyšíte? Někde blízko pláče dítě! Je zde nějaké stavení? Nebo se sem zatoulalo něčí děcko?“

„To se často stává.“ odpověděla Luisa. „Pojďme po hlase, možná, že je to nějaký pocestný, vysílený únavou.“

Tato domněnka přinutila dívky, aby se vydaly za tichým naříkáním, jež vycházelo z lesa. Alžběta, která měla víc fantazie než Luisa, užuž si myslela, že vidí toho nešťastníka. Náhle ji Luisa chytila za ruku, ukázala za sebe a vykřikla:

„Podívejte se na psa!“

Od chvíle, kdy Alžběta vylákala Reka z boudy, šel za oběma děvčaty. Byl starý, a tak krácel jen pomalu. Kdykoliv se dívky zastavily, aby se rozhlédly po krajině nebo aby přidaly další kvítek

k natrhaným kyticím, pes si lehl na zem, zavřel oči, zapomněl, že má být ochráncem obou mladých žen, a čekal, až půjdou dál. Avšak teď, když se slečna Templová, upozorněna Luisou, ohlédla, uviděla, že se pes bystře dívá na jakýsi předmět v dálce. Hlavu měl u země a srst zježenou strachem nebo zlostí. Spíš zlostí, protože tiše vrčel a chvílemi cenil zuby. Snad by byl svou paní poděsil, kdyby nevěděla, jaký je dobrák.

„Reku! Ticho, Reku! Co to vidíš?“

Když pes uslyšel Alžbětin hlas, jeho neklid, místo aby se utišil, se ještě zvětšil. Předběhl dívky, posadil se k nohám své velitelky, začal hlasitěji vrčel a chvílemi projevoval svůj hněv krátkým, nevrlym vyštěknutím.

„Co to jen vidí?“ divila se Alžběta. „Asi nějaké zvíře.“

Když přítelkyně neodpověděla, Alžběta se ohlédla. Luisa, smrtelně bledá, ukazovala chvějící se rukou nahoru. Alžběta se rychle podívala směrem, kam ukazovala její přítelkyně, a spatřila planoucí oči rozzuřené pardálí samice. Byly to strašlivě zlé oči. Zvíře se chystalo ke skoku.

„Utíkejme!“ vykřikla Alžběta a chytila přítelkyni za ruku. Luisa se však bezvládně zhroutila k zemi.

Alžběta Templová by za nic na světě neopustila přítelkyni v nebezpečí. Klekla k omdlelé Luise, strhla z ní ty části oděvu, které mohly překážet dechu, a přitom křičela na psa:

„Nedej se, Reku!“ Hlas se jí zachvěl. „Nedej se, nedej se. Reku!“

Teď se objevilo pardálí mládě, tak čtvrtina velikosti své matky. Seskočilo z větve stromku blízko buku, na němž seděla samice. Hloupé, ale zlé stvoření se blížilo ke psu a pohyby a zvuky napodobovalo svou matku. Mělo v sobě cosi z hravého kotěte, cosi ze zlé šelmy. Když stálo na zadních nohách a rvalo předními tlapami kůru stromu, podobalo se hravé kočce. Když však začalo švihat ocasem, vrčel a drápy škrábat zem, stala se z něho zuřivá šelma.

Po celou tu dobu stál Rek pevně a neohroženě. Vztyčil krátký ohon, váhu těla přenesl na zadní nohy a bystře sledoval pohyby pardála i mláděte. Mládě se nepřestalo blížít ke psu. Vrčení všech tří zvířat se každou chvílí stávalo hrozivější. Konečně mládě při jednom svém neuváženém skoku dopadlo přímo před dogu. Nastal zápas doprovázený strašlivým řevem. Netrval však dlouho, skončil skoro hned, jak začal. Rek sevřel mládě čelistmi a vyhodil je do vzduchu tak zuřivě, že když se při dopadu udeřilo o strom, zůstalo nehybně ležet.

Alžběta pozorovala ten krátký zápas a srdce se jí rozbušilo radostí nad tím, že Rek zvítězil. Vtom však spatřila, jak se vzduchem mihla pardálí matka. Seskočila z větve buku z výšky dvaceti stop psu přímo na záda. Těžko slovy popsat nelítostný zápas, který teď nastal. Byl to zmatený boj na suchém listí, provázený hrůzným řevem. Alžběta stále ještě klečela, skloněna nad Luisou. Dívala se na psa a na pardála plna hrůzy a přitom s takovým zájmem, že málem zapoměla, že je ohrožen její vlastní život. Pardál jako by byl pořád ve vzduchu, tak rychlé a prudké byly jeho skoky. Ale pes bojoval statečně. Kdykoliv pardál skočil psu na záda, starý Rek, třebaže potrhán drápy a zbrcen vlastní krví, která mu tekla z četných ran, setřásl svého zuřivého nepřítele jako pírkó, odrazil se zadními nohama a znovu se neohroženě vrhl s otevřenou tlamou do boje. Avšak stáří a pohodlný život oslabily síly ušlechtilého psa. Jen jeho odvaha připomínala jeho mladá léta. Ostražitá, rozzuřená šelma teď vyskočila ještě výš. Rek se zoufale, ale marně pokoušel vrhnout se na pardála. Šelmě se podařilo, jak si přála, dopadnout na hřbet zestárlého nepřítele. Udržela se tam jen chvíli, psu se po úžasném úsilí vrátily síly. Když se však Rek znovu zakousl do boku svého nepřítele, Alžběta viděla, že se lesklý mosazný obojek kolem jeho krku barví krví, že pes klesá k zemi a že zůstává bezmocně ležet. Pardál se několikrát pokusil dostat se z psích čelistí. Jeho úsilí bylo marné až do chvíle, kdy se pes převrátil na záda. Tlama se mu rozevřela, sevřené zuby povolily, celé tělo se křečovitě zachvělo a pak znehybnělo. To bylo znamení, že ubohý Rek už nežije.

Ted' byla Alžběta úplně vydána na milost a nemilost šelmy. Říká se, že v lidské tváři je cosi, co dovede zkrotit kdejaké zvíře. A to snad i ted' oddálilo nebezpečí, které dívkám hrozilo. Oči šelmy se na chvíli setkaly s očima klečící dívky, když se pardálí samice sehnula, aby si prohlédla padlého nepřítele a aby očichala nešťastné mládě. Z očí jí sršely blesky, ocasem si bičovala boky a z širokých tlap jí vyčnívaly drápy několik palců dlouhé.

Slečna Templová se ani nehnula, snad by se ani pohnout nemohla. Ruce měla sepjaty jako k modlitbě, jen oči upírala na svého strašlivého nepřítele. Byla bledá jako mramor, rty hrůzou pootevřeny.

Zdalo se, že nastala chvíle, kdy všechno skončí. Alžběta se pokorně sklonila, aby přijala smrtící úder. Vtom za ní lehounce zašustělo listí.

„Pst! Pst!“ řekl tichý hlas. „Ještě níž se sehněte, děvče. Kvůli vašemu klobouku nevidím hlavu té potvory.“

Na tento neočekávaný rozkaz, nebo spíš vyčerpáním, klesla dívce hlava na prsa. Vtom uslyšela výstřel z ručnice, hvizd kulky a zuřivý řev zvířete, jež se válelo po zemi, zakusovalo se do vlastního těla a rvalo větve. Hned nato se přihnul Kožená punčocha a vykřikl:

„Pojd' sem, Hektore, pojd' sem, ty starý hlupáku! Tohle zvíře má tuhý život, mohlo by se na tebe ještě vrhnout.“

Přestože se zraněný pardál chystal k dalšímu skoku, Natty zůstal nebojácně stát před oběma dívkami, dokud znovu nenabil ručnici. Potom přistoupil k rozzuřenému zvířeti, přitiskl mu ústí hlavně k hlavě a jediným výstřelem v něm uhasil poslední jiskru života.

Když Alžběta viděla, že pardál je mrtev, bylo jí, jako by vstala z hrobu. V nebezpečí neztratila hlavu, naopak, čím bylo větší, tím větší byla její vůle překonat je. Ale byla přece jen žena. Kdyby se v tom smrtelném nebezpečí byla octla sama, snad by se byla pokusila se zachránit. Poněvadž ale její přítelkyně omdlela, nemohla se dát na útěk. Přestože šelma vypadala tak hrozně, Alžběta od ní ani na chvíli neodvrátila zrak a ještě dlouho po této příhodě v duchu

prožívala znovu celou tu hrůzu. Často se v noci probouzela, když se jí zdálo o rozzuřené pardálí samici.

Ponecháme čtenáři, aby si sám představil, jak Luisa zase nabyla vědomí a jak dívky děkovaly starému lovcí. Luisu vzkřísili trochou vody, kterou Kožená punčocha přinesl v čepici z jedné z tisíce studánek, jež prýští v těch horách. Projevy vděčnosti přijímal Natty shovívavě, jako by je omlouval Alžbětiným nedávným rozčilením – tak malou cenu přikládal službě, kterou dívce prokázal.

„Dobrá, dobrá, děvče,“ řekl. „Jak myslíte – promluvíme si o tom později. Pojd'te, pojd'te, ať už jsme na silnici – zažila jste tolik hrůzy, že jistě chcete být co nejdřív doma.“

Šli pomalu, aby jim zesláblá Luisa stačila. Když došli k silnici, dívky se rozloučily s Nattym a řekly, že domů už dojdou samy. Sílu jim dodával pohled na vesnici, která ležela pod nimi jako obraz s průzračným jezerem v popředí, s křivolakou řekou na okraji a se stovkou komínů z obílených cihel v pozadí.

Nemusíme čtenáři vykládat, jaké byly pocity těch dvou mladých, ušlechtilých a jemných dívek, které právě unikly strašlivé smrti, když teď kráčely stezkou po horském úbočí. Ani to, jak často se k sobě přitiskly, když si vzpomněly na to, co právě zažily. Uklidňovalo je pomyšlení, že teď už se jim nic nemůže stát.

Kožená punčocha zůstal na vrcholku hory. Díval se za odcházejícími dívkami, dokud nezmizely v zákrutu cesty. Potom hvízdal na psy, hodil pušku na rameno a vracel se do lesa.

„Pěkně se ale ta děvčata polekala,“ bručel si Natty, když se vracel na místo, kde leželi zabítí pardáli. „I starší ženská by se polekala, kdyby viděla tak blízko sebe pardálí samici s mrtvým mládětem. Možná že jsem měl tu potvoru střílet do oka místo do čela, bylo by dřív po ní. Ale tohle zvíře má tuhý život. Byla to dobrá rána, když si člověk pomyslí, že jsem neviděl nic než hlavu a koneček ocasu. Kdopak je to tady?“

„Jak se daří, Natty?“ řekl pan Doolittle, který vyšel z houštiny. Nebyl by se ještě ukázal, kdyby Natty nebyl namířil ručnici tam, odkud se ozval šustot. „Že se vám chce střílet v takovém horku! Dejte si ale, člověče, pozor, ať se nedostanete do konfliktu se zákonem.“

„Se zákonem! Čtyřicet let jsem neměl co dělat se zákonem,“ odpověděl Natty. „Co má co dělat se zákonem člověk, který žije v divočině?“

„Možná že mnoho ne,“ řekl Hiram. „Ale vy někdy honíte zvěř. Jistě je vám, Kožená punčocho, známo, že vyšlo nařízení, podle kterého každý, kdo zabije jelena mezi lednem a srpnem, zaplatí jako pokutu pět liber nebo dvanáct dolarů padesát centů. Soudci moc záleží na tom, aby se to nařízení dodržovalo.“

„To věřím,“ odpověděl starý lovec. „O člověku, který si v kraji počíná jako on, jsem ochoten věřit všechno.“

„Ten zákon to říká jasně a soudce je rozhodnut pokutu nemilosrdně vymáhat. Zdálo se mi dnes ráno, že slyším vaše psy něco honit. Nevím, ale mohli by vám nadělat nepříjemnosti.“

„Mí psi vědí dobře, co mají dělat,“ řekl bezstarostně Natty. „A kolik dostane udavač?“

„Kolik!“ opakoval Hiram. Lovcův poctivý, ale přísný pohled ho uvedl do rozpaků. „Informátor dostane polovičku, já – já myslím – ano, myslím, že dostane polovičku. Člověče, vždyť vy máte na rukávě krev! Snad jste něco nezastřelil?“

„Zastřelil,“ odpověděl lovec a důrazně kývl hlavou. „A byla to dobrá rána.“

„Hm!“ řekl smířčí soudce. „A kde to máte? Bude to jistě něco pěkného, protože vaši psi honí vždycky jen to nejlepší.“

„Honí všechno, co jim poručím honit,“ zasmál se Natty. „I vás by honili, kdybych jim řekl. Pojd' sem, Hektore, pojd' sem, feno – pojd'te sem, pejskové – pojd'te sem – pojd'te sem!“

„Lidi říkají, že máte dobré psy,“ odpověděl pan Doolittle a zrychlil krok. Jak začali psi kolem něho větřit, nestačil zvedat jednu nohu za druhou. „Ale kde máte ten svůj úlovek, Kožená punčocho?“

Co tak rozprávěli, šli velmi rychle. Natty teď ukázal koncem ručnice na houštinu.

„Jeden leží tamhle, jak vám chutná tohle maso?“

„Cože?“ vykřikl Hiram. „Vždyť je to soudcův Rek! Dejte si pozor, Kožená punčochy, abyste si ze soudce neudělal nepřítele. Doufám, že jste toho psa nezabil vy.“

„Přesvědčte se sám, pane Doolittle,“ řekl Natty. Vytáhl z opasku nůž a jednou nebo dvakrát jej otřel o svůj kožený oděv.

„Vypadá to, jako bych mu byl prořízl krk tímhle nožem?“

„Ten je ale roztrhaný! Je to hrozná rána – to není nožem. Kdo to udělal?“

„Pardáli, leží za vámi, pane smírčí.“

„Pardáli!“ opakoval Hiram a otočil se na podpatku tak rychle, že by to ani taneční mistr líp nedokázal.

„Uklidněte se,“ řekl Natty. „Jsou tu ty potvory dvě, ale jednu vyřídil pes a druhou já. Tak se nebojte, pane smírčí, ty vám už nic neudělají.“

„A kde je jelen?“ zeptal se Hiram a udiveně se rozhlížel kolem.

„Jelen?“ opakoval Natty.

„Ovšem, někde tu musí být jelen. Copak jste nezastřelil jelena?“

„Prosím vás! Ted, když to zákon zakazuje?“ odpověděl starý lovec. „Doufám, že zabít pardála není zakázáno.“

„Ne. Za jeho skalp se vyplácí dokonce odměna – ale – copak vaši psi honí pardály, Natty?“

„Ti honí všechno. Neřekl jsem vám, že by honili i člověka? Pojd'te sem, pojd'te sem, pejskové –“

„Ano, ano, vzpomínám si. No, jsou to zvláštní psi, to musím uznat, ale mně je to stejně divné.“

Natty si sedl na zem, příšernou hlavu zabitě šelmy si položil na klín, zkušenou rukou nařízl kůži kolem uší a pak ji stáhl z hlavy zvířete tak, aby zůstala celá.

„Co je vám divné?“ zeptal se. „Ještě nikdy jste neviděl pardálí skalp? Tu máte – jste smírčí soudce, a teď mi dáte vyplatit odměnu.“

„Odměnu!“ opakoval Hiram. Chvilí držel skalp na špičce prstu, jako by se rozmýšlel, co s ním. „Dobrá, pojďme do vašeho srubu, složíte tam přísahu a já vám napíšu poukaz. Máte snad bibli? Stačí Nový zákon a otčenáš.“

„Nemám žádné knihy,“ odpověděl upjatě Natty. „Ani žádnou takovou bibli, jakou požaduje zákon.“

„Před zákonem platí jenom jeden druh bible, a ta vaše stačí. Pojďme, mrchy těch zvířat nemají žádnou cenu. Půjďme k vám a vy složíte přísahu.“

„Počkat, počkat, pane smírčí,“ řekl lovec, pomalu zvedl ze země své trofeje a hodil si ručnici na rameno. „Proč chcete, abych odpřisáhl něco, co jste sám viděl na vlastní oči? Vy nevěříte sám sobě? Musí někdo jiný odpřisáhnout něco, o čem vy víte, že je to pravda? Viděl jste, že jsem ta zvířata skalpoval, a jestli to mám odpřisáhnout, složím přísahu před soudcem Templem.“

„Ale nemáme tu pero a papír, Kožená punčochy. Proto musíme do srubu. Jak jinak bych vám mohl napsat poukaz?“

Natty obrátil svou poctivou tvář k lstivému smírčímu soudci, rozesmál se svým podivným způsobem a řekl:

„A co bych dělal s náčiním, které je jenom pro učené lidi? Nepotřebuju ani pero, ani papír, stejně s nimi neumím zacházet, proto je ani nemám. Ba ne, odnesu skalpy do vsi a vy mi napíšete poukaz na jednom ze svých zákoníků. Aby čert vzal ten kus jelenice, co má Hektor na krku. Ještě se mi na něm ten starý hlupák uškrtí. Půjčil byste mi nůž, pane smírčí?“

Hiram bez váhání vyhověl. Zdálo se, že mu neobyčejně záleží na tom, aby byl se starým lovcem zadobře. Natty přeřízl řemen na krku psa, a když vracel nůž jeho majiteli, nedbale poznamenal:

„To je pěkně ostrý nůž, řekl bych, že nedávno přeřízl stejnou kůži, jako je tahleta.“

„Snad mě neobviňujete, že jsem pustil vaše psy?“ uraženě protestoval Hiram, který v té chvíli zapomněl na opatrnost.

„Pustil!“ opakoval lovec. „Já jsem je pustil, vždycky je odvážu, když jdu z domu.“

Když Hiram slyšel tuto lež, objevil se na jeho tváři takový údiv, že už nebylo nejmenší pochyby, že psy pustil on. Starcova chladnokrevnost a sebeovládání se teď změnily v nepokryté rozhořčení.

„Poslyšte, pane Doolittle,“ řekl a pažbu ručnice postavil prudce na zem, „nevím, co vás ve vigvamu chudého člověka, jako jsem já, zajímá. Říkám vám ale do očí, že nikdy nedovolím, abyste vešel pod střechu mého srubu. Jestli se budete kolem něho potloukat, jak to v poslední době děláte, zatočím s vámi tak, že si to do konce života zapamatujete.“

„A mně dovolte, abych vám řekl, pane Bumpo,“ Hiram začal rychle ustupovat, „že je mi známo, že jste porušil zákon, a to vám říkám jako smírčí soudce: než budete o den starší, poznáte, co to znamená neposlušat zákony.“

„Tohle si dělám z vás a z vašeho zákona,“ vykřikl Natty a luskl na smírčího soudce prsty. „Zmizte, vy mizero jeden, než mě ďábel svede, abych vám dal, co zasloužíte. Dejte si pozor, abych to do vás nepustil, až vás zase uvidím v lese, vy čmuchale jeden. Mohl bych si ten váš obličej splést se sůvou.“

V poctivém rozhořčení je vždycky cosi velitelského a Hiram raději odešel, aby ještě víc nevydráždil hněv starého lovce. Když vetřelec zmizel, Natty se vrátil do srubu, kde bylo ticho jako v hrobě. Přivázal psy, zaklepal na dveře, a když mu Edwards otevřel, zeptal se:

„Všechno v pořádku, chlapče?“

„Všechno v pořádku,“ odpověděl mladík. „Někdo se pokoušel otevřít zámek, ale nepodařilo se mu to.“

„Vím, kdo to byl,“ řekl Natty. „Teď už se ale hned tak neodváží přiblížit se na dostřel mé ručnice –“ Co ještě řekl Kožená punčocha ve svém hněvu, nebylo už slyšet, protože se dveře srubu zavřely.

Kapitola XXIX

Říká se, že obrovský má poklad.

— Timon Athénský

Když Marmaduke Temple projížděl se svým bratrancem branou, pořád ještě myslel na svou dceru, a tak mu nějak zvlášť do řeči nebylo. Richard se zase tvářil důležitě a jako šerif se nechtěl snížit k nějakému povídání o ničem. A tak jezdci, než se nadáli, ujeli víc než míli v hlubokém mlčení. Otec pomalu přestal myslet na dceru a už se z něho zase stal ten veselý, dobrosrdečný soudce Temple.

„Tak co, Dicku,“ řekl, „když už jsem se podřídil tvému vedení, myslím si, že je na čase, abys mi řekl něco víc. Proč jsme si vlastně vyjeli a kam jedeme?“

Šerif odkašlal, až se to v lese rozlehlo, a s očima před sebe upřenýma jako prorok odpověděl:

„V jednom jsme se nikdy nemohli shodnout, abych tak řekl, od narození, pane sudí. Nemysli si, že snad chci dělat narážky. Člověk nemůže za to, že se neuměl narodit, právě tak jako urozený původ by neměl lidem přinášet výhody. Ale v jedné věci se nemůžeme shodnout, dá se říct, od narození – a jak víš, věkový rozdíl mezi námi jsou jenom dva roky.“

„Já opravdu nevím, Richarde, o čem mluvíš. Mně se zdá, že my dva máme velice rozdílné názory, a to dost často –“

„To už je jen důsledek,“ skočil soudci do řeči šerif. „Všechny naše neshody mají jedinou příčinu – a tou je tvůj názor na všestranné schopnosti génia.“

„Na co, Dicku?“

„Mluvím snad dost srozumitelně, pane sudí, alespoň si to myslím. Můj otec, který mě učil, dovedl mluvit –“

„Řecky a latinsky,“ přerušil ho Marmaduke. „Víme dobře, kolika jazyky jste u vás v rodině uměli mluvit. Ale k věci: proč jedeme dnes do hor?“

„Jestli se má vyprávění líbit, musí být vyprávěči dovoleno, aby vyprávěl způsobem, který on sám uzná za nejlepší. Ty si myslíš, pane sudí, že nadaný a vzdělaný člověk dělá dobře jenom to, čemu se naučil. Já ale vím, že genialita dovede nahradit vzdělání a že jsou lidé, kteří dovedou dělat všechno.“

„Jako například ty,“ usmál se Marmaduke.

„Na osobách nezáleží, Duku, já nemluvím o sobě. Ale na tvém Patentu žijí tři muži nezvykle nadaní, i když každý z nich má jiné povolání.“

„To jsme na tom teda líp, než jsem si myslel. Kdo jsou ti tři muži.“

„Jedním z nich je Hiram Doolittle, povoláním tesař, jak víš – o jeho zásluhách mluvit nemusím. Stačí ukázat na vesnici. Kromě toho je smířčím soudcem a dělá to líp než leckterý právník.“

„Dobrá, to máme jednoho.“ Marmaduke se rozhodl, že se nebude přít.

„Druhý je Jotham Riddel.“

„Kdo?“

„Jotham Riddel.“

„Co? Ten nespokojený, nedbalý, líný spekulant? Člověk, který se stěhuje každé tři roky do jiného hrabství, farmu mění každých šest měsíců a povolání každého čtvrt roku? Včera farmář, dnes švec a zítra učitel? Ten vrtkavý, neschopný člověk, který nemá jedinou dobrou vlastnost? Ne, Richarde. To je příliš špatné i na – ale kdo je ten třetí?“

„Třetí není zvyklý poslouchat takové poznámky o tom, jaký je nebo není, a proto ho nebudu jmenovat.“

„Výsledek toho všeho tedy je, že ti tři, z nichž jedním, a to nejdůležitějším, jsi ty, Dicku, něco velice důležitého objevili.“

„Neřekl jsem, že já jsem jedním z nich, pane sudí. Jak už jsem řekl prve, o sobě vůbec nemluvím. Ale objev se stal a bude tě velice zajímat.“

„Tak mluv – já už natahuju uši.“

„To nedělej, Duku, mohly by se ti zbytečně vytáhnout.“

Šerif se zasmál svému vtipu a jeho nálada se zlepšila.

„Ty víš, Duku, že na tvých pozemcích žije člověk, kterému říkají Natty Bumppo. Ten muž zde žije, jak jsem se dozvěděl, víc než čtyřicet let. Až donedávna byl sám – ale teď má podivné společníky.“

„Na tom je něco pravdy,“ řekl soudce.

„Všechno je pravda, Duku, všechno. Tak tedy: před několika měsíci se tu jako jeho kumpáni objevili starý indiánský náčelník a poslední, nebo jeden z posledních příslušníků kmene, který kdysi žil v této části země, a mladík, o němž se říká, že je syn nějakého vládního úředníka a indiánky.“

„Kdo to říká?“ soudcův zájem vzrostl.

„Kdo? Prostý rozum – veřejné mínění – hlas lidu. Ale poslouvej, ještě nevíš všechno. Tento mladík má několik předností – já tomu říkám přednosti – má dobré vzdělání, pohyboval se ve slušné společnosti, a když chce, ví, jak se chovat. A teď mi, pane sudí, řekni, co svedlo dohromady tyto tři muže – indiána Johna, Nattyho Bumppa a Olivera Edwardse!“

Marmaduke pohlédl překvapeně na bratrance a rychle řekl:

„Neočekávaně jsi se dotkl něčeho, Richarde, o čem jsem často přemýšlel. Víš něco konkrétního, nebo jsou to pouhé domněnky –?“

„Žádné pouhé domněnky, Duku, ale fakta, nezvratná fakta. Ty víš, že v těchto horách jsou ložiska kovů. Sám jsi už několikrát řekl, že věříš, že tu jsou.“

„Uvažoval jsem analogicky, Richarde, ale žádnou jistotu nemám.“

„Slyšel jsi o nich mluvit, viděl jsi vzorky rudy, to přece nezapřeš! A jestli usuzujeme analogicky, jak říkáš – jsou-li ložiska kovů v Jižní Americe, proč by nemohla být taky v Severní?“

„Nechci nic zapírat, bratranče. Samozřejmě, že jsem často slyšel mluvit o tom, že ve zdejších horách jsou ložiska rudy. Věřím taky, že vzorky drahých kovů, které jsem viděl, pocházely ze zdejších hor. Nepřekvapilo by mě, kdybych se dozvěděl, že cín a stříbro, nebo co pokládám za ještě důležitější, dobré uhlí –“

„Dej pokoj s tím svým uhlím,“ přerušil ho šerif, „kdo by chtěl hledat ve zdejších lesích uhlí? Ba ne – Stříbro, Duku! Stříbro potřebujeme a taky je najdeme. Ale poslouchej: nemusím ti říkat, že už v dávných dobách domorodci věděli, jak užitečné je zlato a stříbro. Kdo tedy asi ví líp, kde je můžeš najít, než původní obyvatelé země? Mám nejlepší důvod věřit, že Mohegan a Kožená punčocha už mnoho let vědí, kde je v našich horách zlato a stříbro.“

Šerif teď zasáhl svého bratrance na velmi citlivém místě. Marmaduke začal naslouchat pozorněji. Richard se na chvíli odmlčel, aby zjistil, jaký účinek bude mít na soudce tento neočekávaný závěr, a pak pokračoval:

„Ano, Duku, mám své důvody a ty se je ve vhodné chvíli dozvíš.“

„Nemůže být vhodnější chvíle než teď.“

„Dobrá tedy. Dávej pozor,“ pokračoval Richard. Rozhlédl se opatrně kolem, jako by se chtěl přesvědčit, zda je někdo neposlouchá. „Viděl jsem Mohegana a Koženou punčochu na vlastní oči – a já mám stejně dobré oči jako kdokoli jiný – viděl jsem je, říkám, jak jdou do hor a jak se zase vracejí s lopatami a motykami. Jiní lidé je viděli, jak potmě něco tajně odnášejí do srubu. Musíš uznat, že tohle není jenom tak. Nemyslíš?“

Soudce neodpověděl. Zamyšleně svažtil čelo, jako to dělal vždycky, když přemýšlel. Nepřestal se dívat na bratrance a čekal, co ještě uslyší. Richard pokračoval:

„Byla to ruda. A teď se tě ptám, Duku, jestli mi můžeš povědět, kdo je ten pan Oliver Edwards, který od Vánoc bydlí v tvém domě?“

Marmaduke odvrátil pohled od Richarda, ale nepromluvil, jen zavrtěl hlavou, že neví.

„Že je míšenec, to víme, protože Mohegan o něm otevřeně mluví jako o svém příbuzném. Že je ten mládenec vzdělaný, to taky víme. Ale proč je tady? Pamatuješ se, že asi měsíc předtím, než se ten mladík objevil mezi námi, Natty nebyl několik dní doma? Jistě se na to pamatuješ. Sháněl jsi ho, protože jsi chtěl svým přátelům přivést kus zvěřiny, když jsi jel pro Bess. A tenkrát ne a ne ho najít. Starý John zůstal v srubu sám. A když se Natty vrátil, přestože byla tma, lidé viděli, jak táhne velké saně, co se na nich vozí do mlýna obilí, a jak z nich velice opatrně sundává něco, co měl přikryto medvědími kůžemi. Ptám se tě, pane sudí, proč by si člověk, jako je Kožená punčocha, udělal saně a proč by se dřel přes hory s nákladem, kdyby šel jenom na lov?“

„Lidé si často stlučou takové saně, aby na nich dopravili domů ulovenou zvěř. Sám jsi říkal, že byl pryč několik dní.“

„Čím tu zvěř ulovil? Ručnici měl ve vsi ve správce. Ba ne, je jisté, že odešel někam, kam nechodí každý den. Ještě jistější je, že se vrátil s nářadím, které nesměl nikdo vidět. A že od té doby nedovolí živé duši, aby se přiblížila ke srubu, to je nad slunce jasnější.“

„Zvědavé lidi Natty nikdy neměl rád –“

„Já vím,“ řekl Richard, „ale nikdy se nestalo, aby je neurvale vyhnal. Za čtrnáct dní po tom, co se vrátil, se objevil ten pan Edwards. Strávili několik dní v horách – byli prý na lovu. Ve skutečnosti to ale byl průzkum. Byl mráz, kopat se nedalo a Edwards využil šťastné náhody, aby si opatřil dobré bydlo. Ale i teď ještě, jak má chvíli čas, už je ve srubu. Každou noc tam zůstane několik hodin. Taví stříbro, Duku, říkám ti, stříbro taví. Oni bohatnou a ty chudneš.“

„Kolik z toho, cos mi řekl, máš z vlastní hlavy, a kolik jsi toho slyšel od těch dvou? Rád bych oddělil pšenici od koukole.“

„Na něco jsem přišel sám. Viděl jsem saně, přestože je druhý nebo třetí den rozštíпали a spálili. Už jsem ti říkal, že jsem viděl, jak Kožená punčocha nese lopaty a motyky. Tu noc, co Natty přitáhl saně, potkal ho v horách Hiram a velice upřímně mu nabídl – Hi-

ram je starý dobrák –, že mu pomůže. Táhnout saně do vrchu, to pro starého člověka není žádná maličkost, ale Natty nechtěl ani slyšet. Odmítl Hirama tak nepěkně, že smírčí soudce, jak mi řekl, měl sto chutí ho žalovat pro urážku na cti. Od té doby, co sešel sních a zvlášť co zamrzla zem, velice pozorně toho pána sledujeme, zvlášť Jotham.“

Richardovi spojenci se Marmadukovi nelíbili. Věděl ale, že jsou mazaní a vynalézaví. A poněvadž bylo opravdu cosi záhadného nejen v přátelském poměru mezi oběma starými lovci a Edwardsem, ale i v tom, co mu právě oznámil bratranec, začal o věci přemýšlet důkladněji. Vzpomněl si na různé okolnosti, které se zdály tato podezření potvrzovat, a poněvadž se celá záležitost týkala jedné z jeho slabůstek, nebral už tu věc na lehkou váhu. Soudce Temple měl pro ledacos pochopení. Díky svému výjimečnému postavení dovedl myslet daleko do budoucnosti. Tam, kde jiní neviděli nic než divočinu, on si představoval města, továrny, mosty, průplavy, doly a všechny ostatní zdroje blahobytu, právě takové, jaké znal starý svět. Věděl však, že dosud nepřišel čas, aby o těchto plánech promluvil s osadníky.

Čím déle uvažoval o tom, co právě slyšel, tím pravděpodobnější se mu zdálo, že Edwards přišel do srubu Kožené punčochy za nějakým hmotným ziskem. Ale Marmaduke byl zvyklý věci zkoumat objektivně.

„To není možné,“ uvažoval nahlas. „Kdyby bylo pravda, co jsem právě slyšel, nebyl by ten mládenec tak chudý.“

„Co jiného nutí člověka víc než chudoba, aby se snažil získat peníze?“

„Kromě toho je Oliver slušný, poněvadž je vzdělaný. Vzdělaný člověk by tak nečestně nejednal.“

„Myslíš, že by nějaký nevzdělanec dovedl tavit kovy?“ nepřestal útočit Richard.

„Bess mi říkala, že když k nám přišel, měl poslední šilink.“

„Nakoupil si nářadí. Myslíš, že by utratil poslední groš, aby si mohl vystřelit na krocana, kdyby nevěděl, jak se dostane k penězům?“

„Je možné, že jsem se tak dlouho mýlil? Choval se ke mně někdy hrubě, ale já jsem to přičítal jakémusi pocitu křivdy u něho a neznalost společenských způsobů.“

„Nebyl jsi lehkověrný po celý život, Duku? To, čemu říkáš neznalosti společenských způsobů, to mohl ten mládenec předstírat, aby zakryl svou pravou povahu.“

„Kdyby mě byl chtěl klamat, byl by zatajil své vědomosti a byl by se vydával za nevzdělaného člověka.“

„To nemohl udělat. Já se taky nemohu vydávat za hlupáka, to by bylo totéž, jako kdybych tvrdil, že umím létat – nikdo by mi to nevěřil. Vědomosti neukryješ jako svíčku pod sudem.“

„Richarde,“ soudce se otočil ke svému bratranci, „mám mnoho důvodů pochybovat o tom, co říkáš. Nasadil jsi mi ale brouka do hlavy a já se teď musím přesvědčit, co je na tom podezření pravdy. Ale proč sem jedeme?“

„V poslední době chodil Jotham často do hor – požádali jsme ho o to s Hiramem – a tam na něco přišel. Nechce o tom nic říct, protože je prý vázán přísahou. Ale zkrátka a dobře ví, kde je ložisko rudy, a dnes začal kopat. Já jsem k tomu nechtěl dát svolení bez tvého vědomí, Duku, protože ložisko je na tvém pozemku. Teď teda víš, proč jsme si vyjeli.“

„A kde je to slavné místo?“ zeptal se soudce napolo žertem, napolo vážně.

„Blízko. Pojedeme nejdřív tam a potom ti ukážu jiné místo, které jsme objevili tento týden a kde se ti naši lovci baví kopáním už šest měsíců.“

Oba muži pokračovali v rozhovoru, zatímco jejich koně si hledali cestu na nerovné půdě pod větvemi stromů. Konečně byli na místě. Skutečně se zde setkali s Jothamem. Vězel po krk v jámě, kterou kopal.

Marmaduke se Jothama podrobně vyptával, proč si myslí, že tu je blízko ložisko drahých kovů, ale Jotham nechtěl za nic své tajemství prozradit. Tvrdil, že ví dobře, proč kope právě tady. A docela vážně se zeptal soudce Templu, jaký bude jeho podíl na zisku. Zůstali tu asi hodinu, prohlíželi si kameny a hledali něco, co by potvrdilo, že se zde vyskytuje ruda. Potom soudce znovu nasedl na koně a nechal se svým bratrancem zavést na místo, kde kopali ti tři záhadní muži.

Místo, které si vybral Jotham, bylo na druhé straně hory, tyčící se nad srubem Kožené punčochy. Místo, které si zvolil Natty a jeho druhové, bylo nad silnicí v opačném směru, kterým šly obě dívky na procházku.

„Teď se můžeme klidně k tomu místu přiblížit,“ řekl Richard, když sestoupili z koní a šli je uvázat. „Než jsem odešel z domu, podíval jsem se dalekohledem a viděl jsem, jak John s Koženou punčochou sedí v kánoí a chytají ryby. I Oliver šel na ryby. Možná, že nás tím jenom chtějí oklamat. Musíme být proto opatrní, nebylo by příjemné, kdyby nás tady nachytali.“

„Na mém vlastním pozemku!“ řekl přísně Marmaduke. „Jestli je tvé podezření správné, dozvím se, proč zde kopou.“

„Pst!“ řekl Richard a položil prst na rty. Vedl soudce po velmi neschůdné cestě k jeskyni na horském úbočí, která se tvarem podobala krbu. Před jeskyní byla hromada hlíny, zřejmě ji někdo vyhrabal z jeskyně. Část hlíny byla ještě čerstvá. Soudce si prohlédl jeskyni zvenčí, přesto však nemohl určit, zda jí její tvar dal některý z rozmarů přírody nebo zda ji kdysi ve skále vyhloubila lidská ruka. Nebylo však pochyby, že v jeskyni někdo kopal. Jasně bylo vidět stopy krumpáče tam, kde měkká, šedá skála vzdorovala úsilí kopáčů. Jeskyně byla asi dvacet stop široká a skoro dvakrát tak dlouhá. Výška byla mnohem větší, než bývá při průzkumu zvykem. To však byla zřejmě náhoda, poněvadž strop jeskyně tvořila skála několik stop od země. Přímo před jeskyní byla malá terasa, kterou

částečně vytvořila příroda a částečně lidé, kteří tam naházeli hlínu. Nad terasou byl prudký svah, po němž se vyšplhat nebylo ani snadné, ani bezpečné. Nebyla to pořádná práce, bylo vidět, že ji konali neodborníci, a také dokončena nebyla. Když šerif vlezl do houští, našel tam náradí, kterého bylo použito při práci.

Když Richard uznal, že jeho bratranec si všechno už mohl dostatečně prohlédnout, zeptal se vítězoslavně:

„Přesvědčil jsi se, soudce Temple?“

„Zdá se, že tu opravdu není něco v pořádku. Je to dobře ukryté místo, líp si je nemohli vybrat, Richarde. Ale žádnou rudu tu nevidím.“

„Čekal jsi snad, že se tu budou po zemi válet kousky zlata a stříbra? Nebo že tu najdeš dolary a dukáty, jen je posbírat? Poklad musíš hledat, dokud ho nenajdeš. Ale nechme je dolovat. Já je doběhnu.“

Soudce si celé okolí důkladně prohlédl a v zápisníku si udělal několik poznámek, aby jeskyni znovu našel, kdyby Richard nemohl příště jet s ním. Potom se oba bratrance vrátili ke koním.

Na silnici se rozešli, šerif jel do vesnice, aby oznámil čtyřia dvacetí „dobrým a čestným mužům“, že se mají příští pondělí účastnit zasedání poroty. Toho dne totiž měl pod předsednictvím soudce Temple zahájit svou pravidelnou činnost soud civilní i smírčí. Soudce se vracel domů hluboce zamyšlen, přemýšlel o tom, co během dopoledne viděl a slyšel.

Když jeho kůň došel k místu, odkud se silnice svažovala do údolí, otevřel se před ním tentýž pohled, který před deseti minutami tak dovedl uklidnit Alžbětu i její přítelkyni, když vyšly z lesa. Avšak soudce jej nevnímal. Pustil uzdu a nechal koně, ať si jde, jak chce. Za jízdy Marmaduke mluvil sám k sobě.

„Je v tom možná něco víc, než jsem si zpočátku myslel. Když jsem toho neznámého mladíka přijal do svého domu, dovolil jsem, aby mi cit zastřel rozum. Ale v této zemi není místa pro podezření, zavolám si Koženou punčochu a otevřeně se ho zeptám.“

Vtom soudce uviděl, že o něco dál před ním sestupují z hory Alžběta s Luisou. Popohnal koně, a když dívky dohonil, seskočil. Vedl teď koně za uzdu po úzké stezce. Když Alžběta dopověděla rozčilenému otci, jaké nebezpečí jí před chvílí hrozilo a jak neočekávaně ji Natty zachránil, byl soudce tak dojat, že zapomněl na doly, na svá nedotknutelná práva i na to, že se chystal vyslechnout starého zálesáka. Když si zase vzpomněl na Nattyho, nemyslel už na něho jako na člověka, který mu zasahuje do vlastnických práv, ale jako na zachránce svého dítěte.

Kapitola XXX

Soud jen určuje, co sám stanoví zákon.

— Kupec benátský

Remarkable Pettibonová si řekla, že se má v domě soudce Templa docela dobře, a tak zapoměla na svou degradaci, a na to, že chtěla dát výpověď, už nemyslela. Ted' šla doprovodit Luisu do skromného domku, kterému Richard říkal fara.

Marmaduke zůstal s dcerou sám déle než hodinu. Nebudeme čtenáři líčit projevy otcovské něhy, jimiž zahrnul své dítě. Zvedáme oponu znovu ve chvíli, kdy soudce, pořád ještě zasmušilý, chodí po pokoji a jeho dcera sedí v křesle. Alžbětě tváře jen hoří, v očích se jí třpytí slzy jako křišťály.

„Záchrana přišla v pravý čas, opravdu, v pravý čas, dítě!“ řekl soudce. „Ty jsi tedy neopustila svou přítelkyni. Jak jsi statečná, Bess!“

„To není přece žádná zásluha a taky si nezasloužím, abys mě chválil za statečnost. Velice pochybuju, že by mi byl útěk pomohl, i kdybych k němu byla měla dost odvahy. Ale mě ani nenapadlo utíkat,“ řekla Alžběta.

„Na co jsi myslela, miláčku, v té strašné chvíli?“

„To zvíře! To zvíře!“ Alžběta si zakryla rukou tvář. „Nic jiného jsem neviděla než pardála, na nic jiného jsem nemyslela než na to hrozné zvíře. Snažila jsem se myslet na něco jiného, ale bylo to strašné a mohlo to zle skončit.“

„Ted' je už všechno v pořádku a už o tom nebudeme mluvit. Nevěděl jsem, že jsou v našich lesích ještě pardáli. Hnal je asi hlad, že se tak daleko zatoulali a –“

Hlasité zaklepaní na dveře přerušilo soudcovu řeč. Když Marmaduke řekl „vstupte“, objevil se Benjamin. Bylo na něm vidět, že si je vědom, že přichází v nevhodnou chvíli.

„Dole čeká pan smírcí soudce Doolittle,“ začal majordomus. „Skoro hodinu už chodí okolo, má něco na srdci, rád by se toho asi zbavil. Povídám: Člověče, vy přicházíte na palubu a chcete si na něco stěžovat, povídám, zrovna když soudcovo vlastní dítě se jen taktak dostalo takřka ze lví tlamy. Trochu způsobů ten člověk nemá, nechová se o nic líp než ti Guinejci dole v kuchyni. A tak když připlouval pořád blíž a blíž k domu, nemoh jsem udělat nic jiného než oznámit vaší milosti, že je tady.“

„Musí to být něco důležitého,“ řekl soudce. „Pravděpodobně se to týká jeho funkce, protože soud už začne brzo zasedat.“

„Ano, ano, uhádl jste to, pane,“ přisvědčil Benjamin. „Týká se to nějaký stížnosti na Koženou punčochu, kterež je podle mýho názoru lepší člověk než celej pan Doolittle. Ten pan Bumpo je moc hodnej člověk. A jak dovede zacházet s oštěpem! Jako by byl vycvičenej na mořský lodi nebo jako by se narodil s lodním hákem v ruce.“

„Stížnost na Koženou punčochu?“ Alžběta se napřímila v křesle.

„Jen klid, dceruško. Jistě je to nějaká maličkost. Myslím, že vím, oč jde. Spolehni se na mne, Bess, o člověka, který ti zachránil život, se postarám sám. Uved'te pana Doolittla, Benjamine.“

Toto ujištění slečnu Templovou zřejmě uspokojilo. Když tesař vstoupil, Alžběta se na něho velmi přísně podívala.

Sotva Hiram vešel, už nebyl tak neklidný a netrpělivý. Pozdravil a posadil se na židli, na niž mu Marmaduke ukázal. Chvíli seděl a jen si přihlazoval rovné černé vlasy. Takovým chováním, o němž si myslel, že je důstojné, chtěl zřejmě zdůraznit, že nejde o maličkost. Konečně ze sebe vypravil:

„Zdá se – podle toho, co jsem slyšel – že slečna Templová jen taktak unikla v horách pardálům.“

Marmaduke lehce přikývl, ale nepromluvil.

„Myslím, že kdo přinese skalp, má podle zákona nárok na odměnu,“ pokračoval Hiram. „V tom případě by Kožená punčocha vydělal pěkné peníze.“

„O jeho odměnu se postarám sám,“ odpověděl soudce.

„Tak, tak, myslím, že mezi námi není člověka, který by pochyboval o vaší štědrosti. Nevíte, pane soudce, jestli se už šerif rozhodl, co bude pod kazatelnou – pult pro bibli, nebo lavice?“

„Můj bratranec o tom v poslední době nic neříkal,“ odpověděl Marmaduke.

„Podle toho, jak to vypadá, nebude mít soud moc práce. Slyšel jsem, že Jotham Riddel a ten člověk, co koupil jeho farmu, se dohodli, že se podřídí výroku arbitrů. Na soud zbudou nejvýš dva případy.“

„To rád slyším,“ řekl soudce. „Nic mě nemrzí víc, než když vidím, jak lidi ztrácejí čas i peníze zbytečnými soudními spory. Byl bych opravdu rád, kdybyste měl pravdu.“

„Myslím si, že to nechají arbitrům,“ dodal Hiram. Říkal to, jako by si tím nebyl jist, ale soudce vyrozuměl, že je to už ujednáno. „Vypadá to, že já sám budu v tomto případě jedním z arbitrů. Jotham mi naznačil, že si vybere mě. Odpůrce, jak jsem slyšel, asi určí kapitána Hollistera a my dva jsme se už částečně dohodli, že jako třetího si vybereme pana Jonese.“

„Budou nějaké trestní případy?“ zeptal se Marmaduke.

„Máme tu ty padělatele,“ odpověděl smířčí soudce. „Poněvadž je chytili při činu, myslím, že na ně bude podána obžaloba, takže by přišli ještě teď před soud.“

„Určitě. Na ty jsem zapomněl. Doufám, že víc případů není?“

„Je tu jedno nebezpečné vyhrožování. Došlo k němu při poslední oslavě Dne nezávislosti. Ale tím se asi soud nebude zabývat. Hrozně si vynadali, jestli se bili, nebo ne, o tom jsem neslyšel. Říká se taky, že nějakí lidé, kteří se tady usadili bez povolení, zastřelili v západní části Patentu jednoho nebo dva jeleny v době, kdy je zakázáno lovit.“

„Ty rozhodně zažalujte,“ rozhodl soudce. „Proti takovým lidem budeme postupovat velice přísně.“

„Myslel jsem si, že takový bude váš názor. Přišel jsem vlastně kvůli jedné takové záležitosti.“

„Vy!“ zvolal soudce. Teď teprve pochopil, jak tomu lstivému člověku naletěl. „Oč jde?“

„Myslím, že Natty Bumppo má právě teď ve svém srubu zabitého jelena. Přišel jsem hlavně proto, abych dostal příkaz k domovní prohlídce.“

„Vy si to myslíte! Nevíte, že zákon vyžaduje přísahu a teprve potom bych vám mohl takový příkaz dát? Vniknout do cizího domu jen proto, že máte podezření, to tedy ne!“

„Já ale myslím, že bych tu přísahu mohl složit,“ odpověděl neústupný Hiram. „Dole na ulici čeká Jotham. Ten je taky ochoten sem přijít a přísahat.“

„Vydejte tedy příkaz k domovní prohlídce sám, pane Doolittle. Proč tím obtěžujete mne?“

„Poněvadž je to první případ, na který se vztahuje nový zákon, a poněvadž vím, jak vám na tom záleží. Tak jsem si myslel, že bude nejlíp, když příkaz k prohlídce vydáte vy. Kromě toho často chodím do lesa a nerad bych si z Kožené punčochy udělal nepřítele. A vy jste tak důležitá osoba, že se nemusíte ničeho bát.“

Slečna Templová si změřila tvrdohlavého tesaře a řekla:

„A proč by se měl poctivý člověk bát takového dobráka, jako je Bumppo?“

„Víte, slečno, vystřelit na smírcího soudce není o nic těžší než vystřelit na pardála. Ale jestli se pan soudce rozhodl, že příkaz nevydá, půjdu domů a napíšu ho sám.“

„Neřekl jsem, že příkaz nevydám,“ řekl Marmaduke. Pochopil, že je ohrožena jeho pověst nestranného člověka. „Jděte do mé kanceláře, pane Doolittle. Přijdu tam za vámi a příkaz podepíšu.“

Když Hiram odešel, Alžběta chtěla otci vyčíst jeho počínání. Soudce jí položil ruku na ústa a řekl:

„Není to tak hrozné, jak to vypadá, dítě. Je pravděpodobné, že Kožená punčocha zastřelil jelena, protože doba hájení už skoro skončila. Sama jsi říkala, že když ti přišel na pomoc, byl se psy na lovu. Nestane se nic jiného, než že udělají ve srubu prohlídku a že najdou jelena. Pokutu můžeš zaplatit ty z vlastní kapsy, Bess. Tu zmiji neuspokojí nic jiného než těch dvanáct a půl dolaru. Má pověst soudce za tu maličkost jistě stojí.“

Po tomto ujištění se Alžběta uklidnila a nechala otce odejít, aby splnil to, co Hiramovi slíbil.

Marmaduke podepsal příkaz k domovní prohlídce, a když odcházel z kanceláře, potkal Edwardse. Mladík, zřejmě velice rozrušený, pospíchal dlouhými kroky po štěrku vysypané cestě, jež vedla od brány k zámečku. Když spatřil Marmaduka Templa, zamířil k němu a velice vřele – málokdy tak vřele mluvil se soudcem – řekl:

„Blahopřeju vám, pane soudce. Z celého srdce vám blahopřeju. Už to pomyšlení je strašné! Jdu právě od Nattyho. Nejdřív mi ukázal skalpy a teprve potom mi řekl, jakému nebezpečí slečny unikly. Vypravoval mi o tom, jako by šlo o maličkost. Věřte mi, zdaleka nedovedu slovy vyjádřit, co jsem cítil –“ mladík na okamžik umlkl, jako by si náhle uvědomil, že překročuje dovolené meze – „co jsem cítil, když jsem se dozvěděl o nebezpečí, jež hrozilo slečně – Grantové a – a vaší dceři, pane soudce.“

Ale Marmaduke byl ještě příliš rozrušen, aby si všiml mladíkových rozpaků.

„Děkuji ti, děkuji ti, Oliveru. Máš pravdu – už samo to pomyšlení je hrozné. Ale pojďme rychle k Bess, Luisa totiž už odešla na faru.“

Mladý muž skočil ke dveřím, prudce je otevřel a tak pospíchal za Alžbětou, že málem zapomněl dát soudci přednost.

Chladný odstup, který se někdy objevil v Alžbětině chování k Edwardsovi, teď úplně zmizel. Všichni tři strávili dvě hodiny

v upřímném, přátelském rozhovoru jako staří dobří známí. Soudce zapomněl na podezření, které v něm vzniklo za dopolední vyjížďky, a mladík s dívkou hovořili, chvílemi se smáli, pak se zase tvářili vážně, podle toho, o čem byla řeč.

Edwards, který se už několikrát zvedl k odchodu, konečně odešel, aby složil stejně přátelskou návštěvu na faře.

Během této krátké doby se v lovcově srubu stalo cosi, co úplně znemožnilo, aby soudce Temple jakkoliv zasáhl ve prospěch Kožené punčochy, a co rázem zničilo krátce trvající soulad mezi mladíkem a Marmadukem.

Když Hiram Doolittle obdržel příkaz k domovní prohlídce, jeho první starostí bylo najít vhodnou osobu, která by prohlídku provedla. Šerif byl pryč – osobně svolával porotce –, jeho zástupce dělal totéž a obecní policajt nebyl k ničemu, poněvadž se ke své funkci dostal jen proto, že byl na jednu nohu chromý. Hiram chtěl být při domovní prohlídce jako divák, zasahovat do věci samé se mu příliš nechtělo. Kromě toho byla sobota a slunce už začalo obracet stíny k východu. V neděli nemohl pobožný smírčí soudce takovou výpravu podniknout, aby nevydal svou duši v nebezpečí hříchu. A do pondělka by mohla zvěřina zmizet a všechny stopy po zabitém jelenu by mohly být zahlazeny. Naštěstí spatřil Billyho Kirbyho, který se právě potloukal po vsi. Hiram byl chlapík neobyčejně vynalézavý, a tak okamžitě viděl východisko. Jotham, který spolupůsobil při celé té záležitosti a který byl stejně zbabělý jako Hiram, šel vyřídit dřevorubci, aby zašel za smírčím soudcem.

Když se Billy objevil, Doolittle ho vlídně požádal, aby se posadil. Dřevorubec na vyzvání nečekal a posadil se bez něho. Hiram se k němu choval zdvořile jako k člověku sobě rovnému.

„Soudce Temple se rozhodl, že uplatní zákon o hájení zvěře,“ řekl Hiram, když bylo po zdvořilostních formalitách. „Dostal stížnost, že byl zabit jelen, vydal proto příkaz k domovní prohlídce a požádal mě, abych vybral někoho, kdo by příkaz provedl.“

Kirby nemohl dovolit, aby si někdo myslel, že do věci, při které má pomáhat, nemá on, Billy Kirby, co mluvit Zvedl svou kosmatou hlavu, trochu ji nachýlil dozadu a zamyslel se. Za chvíli se začal vyptávat:

„Šerif je pryč?“

„Nikdo neví, kde je.“

„A kde je jeho zástupce?“

„Oba odejeli.“

„Ale policajta jsem viděl před hodinou pajdat po vsi.“

„Ano, ano,“ řekl Hiram, lichotivě se usmál a významně přikývl.

„Ale k téhle věci je potřeba chlapa, a ne mrzáka.“

„Cože?“ zasmál se Kirby. „Myslíte, že se bude rvát?“

„Rád se někdy hádá a myslí si, že v celé zemi ho nikdo nepřepere.“

„Jednou jsem slyšel, jak se chlubí, že mezi mohawskou rovinou a pensylvánskou hranicí není člověk, který by dovedl protivníka tak sevřít jako on,“ řekl Jotham.

„Tak?“ vykřikl Billy Kirby a celý se napřímil, jako když se lev protahuje. „To teda asi ještě neměl příležitost poznat, co dovedou chlapi ve Vermontu. Ale kdo je to?“

„Je to –“ začal Jotham.

„Zákon nedovoluje prozradit jeho jméno,“ skočil Jothamovi do řeči Hiram. „Ledaže byste byl úřední osoba. Vy jste, Bille, jediný člověk, který s ním něco pořídí, a já hned napíšu zvláštní příkaz, aby vám byla vyplacena odměna.“

„Odměna za co?“ zeptal se Billy. Položil širokou dlaň na listy zákoníku, který Hiram otevřel, aby přidal svému úřadu na vážnosti, a v němž svým neomaleným způsobem listoval, jako by uvažoval o věci, o níž ve skutečnosti už rozhodl. „Zaplatěj mně, když někomu rozbiju hlavu?“

„Ta odměna stojí za to,“ řekl Hiram.

„Čert vem odměnu,“ znovu se zasmál Billy. „Tak ten chlap si myslí, že je nejlepší zápasník v celém hrabství, co? Kolik palců měří?“

„Je vyšší než vy,“ odpověděl Hiram, „a je jedním z největších –“

Chtěl říci „mluvků“, ale netrpělivý Kirby ho přerušil. V drvoštěpově vzhledu nebylo nic zuřivého, nebo dokonce surového. Byl jenom dobromyslně ješitný. Byl pyšný na svou fyzickou sílu jako všichni lidé, kteří se nemohou pochlubit ničím lepším. Natáhl svou širokou ruku, podíval se na ni a řekl:

„Dejte sem knihu, ať na ni položím ruku. Budu přísahat a uvidíte, že přísahu splním.“

Hiram nedopřál dřevorubci čas, aby se rozmyslel, a bez zbytečných průtahů ho nechal přísahat. Jakmile Kirby složil přísahu, vyšli všichni tři výtečníci z domu a dali se nejkratší cestou ke srubu. Teprve když dorazili na břeh jezera a odbočili ze silnice, Kirby si vzpomněl, že teď už má právo vědět, o koho jde, a znovu se zeptal, jak se ten člověk jmenuje.

„Kam to jdem? Myslel, jsem, že mám prohledat nějaký dům, a ne lesy. Na týhle straně jezera na šest mil daleko nikdo nebydlí, leda Kožená punčocha a starej John. Tak mi už řekněte, jak se ten chlap jmenuje, a já vám za to ručím, že vás k němu dovedu nejkratší cestou, poněvadž znám každej stromek na dvě míle daleko od Templetonu.“

„Půjdeme tudy,“ řekl Hiram, ukázal dopředu a zrychlil krok, jako by se bál, aby mu Kirby neutekl. „Ten člověk je Bumppo.“

Kirby se náraz zastavil a užasle se díval z jednoho svého společníka na druhého. Potom se dal do hlasitého smíchu a začal křičet:

„Kdo? Kožená punčocha? Ten se může vychloubat svým střeleckým uměním a svou flintou, protože střílí líp než já a jeho flinta je taky lepší než moje, to musím uznat. Od té doby, co zastřelil toho holuba v letu, nepopírám, že ve střelbě se mu nevyrovnám. Ale prát se? Vždyť já toho chudáka vezmu mezi ukazováček a palec a uvážu si ho kolem krku jako šátek! Je mu sedmdesát a jaktěživo moc síly neměl.“

„Je lstivý jako všichni lovci,“ řekl Hiram. „Je silnější, než se zdá. Kromě toho má ručnici.“

„Z tý já si nic nedělám,“ pohrdlivě odpověděl Billy. „Tý já se nebojím. Ten člověk nikdy nikomu neublížil a řeknu vám, že podle mýho má právo zastřelit jelena jako každěj jinej na Patentu. Živí se tím přeci a tohle je svobodná země, kde si každěj může dělat, co chce.“

„Podle této zásady by každý mohl zastřelit jelena, kdy se mu zachce,“ řekl Jotham.

„Je to jeho povolání, povídám vám,“ odpověděl Kirby, „a pro takový lidi, jako je on, ten zákon neplatí.“

„Zákon platí pro každého,“ poznamenal Hiram. Začínal se bát, že domovní prohlídku bude muset provést sám, přestože si to tak pěkně zařídil. „Zákon zvlášť přísně trestá, když někdo nedodrží přísahu.“

„Podívejte se, pane Doolittle,“ řekl nebojácný dřevorubec, „já si houby dělám z vás a z vašeho nedodržení přísahy. Ale poněvadž jsem už došel tak daleko, půjdu tam a s tím starým člověkem si promluví. Možná že si potom uděláme řízek z toho jelena a společně ho sníme.“

„No, jestli se k němu dostanete po dobrém, tím líp,“ řekl smířčí soudce. „Podle mého názoru není dobře použít v takovém případě násilí. Mám raději obratné jednání než rvačku.“

Všichni tři šli rychle a brzo dorazili k srubu. Hiram si řekl, že bude nejlépe, jestliže zůstane u skáceného smrku, který měl bránit přístupu z vesnice do lovcovy pevnosti. Kirby, který neměl rád průtahy, přiložil ruce k ústům a hlasitě zavolal. Psi vylezli z boudy a skoro ve stejnou chvíli vystrčil ze dveří olysalou hlavu Natty.

„Lehni, ty starý hlupáku,“ vykřikl lovec. „Myslíš, že jsou tu zase pardáli?“

„Poslouchej, Kožená punčocho, mám pro tebe něco,“ křičel Kirby. „Páni od úřadu ti napsali psaníčko a najali si mě, abych ti je doručil.“

„Co mi chceš, Billy Kirby?“ zeptal se Natty. Překročil práh, zaclonil si oči před paprsky zapadajícího slunce a prohlížel si návštěvníka. „Nemám les, který bych chtěl vykácet, a bůh ví, že bych raději vysadil

šest stromů, než jeden porazil. – Lehni, Hektore, povídám! Marš do boudy!“

„Opravdu, starouši?“ hlasitě se smál Kirby. „Tím líp pro mě, ale svý poslání splnit musím. Tady máš dopis, Kožená punčocha. Jestli ho dovedeš přečíst, je všechno v pořádku, jestli ne, tady pan Doolittle ti řekne, co v něm stojí. Vypadá to, jako by sis byl spletl dvacátej červenec s prvním srpnem, to je všechno.“

Ted' si teprve Natty všiml hubeňoučkého Hirama, přitisknutého k vysokému pahýlu stromu. Vlídne chování starého lovce se okamžitě změnilo. Nahlédl dveřmi do srubu, něco polohlasem řekl, a když se zase otočil, pokračoval:

„Nic pro vás nemám, jděte pryč, než mě ďábel svede, abych vám ublížil. Proti tobě, Billy Kirby, nic nemám, proč tedy obtěžuješ starého člověka, který ti v životě neublížil?“

Kirby překročil skácený smrk, přiblížil se na několik kroků k lovcovi, sedl si na konec klády a začal Hektorovi prohlížet čenich. Byl se psem zadobře, často se spolu potkávali v lese, někdy dokonce psa nakrmil z vlastního.

„Střílíš líp než já, to musím přiznat,“ řekl dřevorubec. „Proto se na tebe, Natty, nehněvám. Vypadá to ale, že jsi vypálil o jednu kulku víc, než jsi měl, říkají o tobě, že jsi zastřelil jelena.“

„Vystřelil jsem dnes dvakrát, a pokaždé na pardály,“ odpověděl Kožená punčocha. „Podívej se, tady jsou skalpy! Právě jsem s nimi chtěl jít k soudci a říct si o odměnu.“

Za řeči hodil Natty skalpy Kirbymu. Ten si s nimi začal nedbale pohrávat, ukazoval je psům a smál se, jak psi vyváděli, když ucítili nezvyklý pach.

Když Hiram viděl, že Kirby má u Nattyho celkem úspěch, odvážil se ted' také přiblížit a začal se chovat úředně. Nejprve hlasitě přečetl příkaz k domovní prohlídce; přitom to, o čem myslel, že je zvlášť důležité, četl zvýšeným hlasem. Nakonec přečetl hlasitě a velmi srozumitelně soudcovo jméno.

„Tak tenhle kus papíru podepsal Marmaduke Temple!“ řekl Natty a pokýval hlavou. „To se podívejme, ten člověk má raději všelijaké novoty a vymoženosti a své pozemky než své vlastní dítě. Ale to děvče podezřívát nebudu. Má oči jako jelen! Chudinka, svého otce si nevybrala, ta za nic nemůže. Já toho o tom zákonu moc nevím, pane Doolittle. Co bude dál, když jste přečetl ten papír?“

„Ach, to je jenom formalita, Natty,“ řekl Hiram. Snažil se tvářit přátelsky. „Pojďme dovnitř a rozumně si promluvme. Ty peníze na zaplacení pokuty se lehce seženou a podle toho, co jsem slyšel, si myslím, že je soudce Temple dá ze své kapsy.“

Starý lovec od samého začátku bystře pozoroval své tři návštěvníky. Zůstal stát na prahu srubu, zřejmě se rozhodl, že se z toho místa tak lehce nehne. Když se Hiram blížil, přesvědčen, že ho starý lovec pustí dovnitř, Natty zvedl ruku a ukázal mu, aby odešel.

„Neřekl jsem vám už tolikrát, abyste mě nepokoušel?“ řekl. „Nedělám nikomu nic zlého, proč mě teda zákon nemůže nechat na pokoji? Jděte pryč, jděte pryč a řekněte soudci, ať si svou odměnu nechá. V mém srubu své novoty zavádět nebude.“

Odpověď Nattyho, místo aby zmírnila Hiramovu zvědavost, jen ji ještě zvětšila. Kirby však vykřikl:

„To je v pořádku, pane smírčí. On promine úřadu svou odměnu a úřad mu promine pokutu. Tomu říkám poctivej obchod, a hned bychom si měli plácnout. Já mám rád rychlý a čestný jednání.“

„Ve jménu lidu, na základě tohoto příkazu a z moci svého úřadu žádám přístup do tohoto obydlí pro sebe i pro tohoto soudního vykonavatele,“ řekl Hiram tak důstojně, jak jen dovedl.

„Nepřibližujte se, nepřibližujte se, pane smírčí, a nepokoušejte mě,“ řekl Kožená punčocha a velice důrazně ukázal Hiramovi rukou, aby odešel.

„Jestli nám budete bránit ve vstupu do vašeho obydlí, děláte to na vlastní nebezpečí,“ pokračoval Hiram. „Billy, Jothame, pojďte blíž – potřebuju svědky.“

Natty se choval sice energicky, ale mírně. Hiram se proto omylem domníval, že lovec chce poslechnout. Jednou nohou stál už na prahu a chystal se vejít do srubu. Vtom ho Natty uchopil za rameno a mrštil jím z nízkého svahu k jezeru nějakých dvacet stop daleko. Udělal to tak rychle a s takovou silou, že všichni tři vetřelci na chvíli oněměli. Hned nato se ale ozval Kirbyho radostný výbuch smíchu.

„Výborně, starej pahejle!“ křičel. „Pan smírčí věděl, co v tobě je, líp než já. Pojd'te, pojd'te, tady je pěkněj trávník, vyříd'te si to na něm jako chlapi. Jotham a já vám to budeme pískat.“

„Williame Kirby, nařizuji vám, abyste konal svou povinnost,“ křičel pod svahem Hiram. „Zatkněte toho člověka. Nařizuju vám, abyste ho jménem lidu zatkl.“

Ted' už ale zaujal Kožená punčocha hrozivější postavení. V ruce držel ručnici, jejíž ústí mířilo na dřevorubce.

„Odejdi, prosím tě,“ řekl Natty. „Víš, jak dovedu střílet, Billy Kirby. Netoužím po tvé krvi, ale dřív než vkročíš do srubu, zrudne tato tráva krví nás obou.“

Dokud se zdálo, že celkem o nic nejde, dřevorubec držel se slabší stranou, jakmile se ale objevila ručnice, jeho chování se značně změnilo. Zvedl se z klády, podíval se lovci nebojácně do očí a řekl:

„Nepřišel jsem sem jako tvůj nepřítel, Kožená punčocho, ale z toho dutýho kusu železa, kterej držíš v ruce, si dělám právě tolik jako ze zlomeného topůrka. Tak teda, pane Doolittle, řekněte jediný slovo, jak to stojí v zákoně, a hned uvidíte, kdo z nás dvou je silnější.“

Smírčího soudce však nebylo nikde vidět. Jakmile se objevila ručnice, Hiram s Jothamem zmizeli. A když se dřevorubec, udiven, že mu nikdo neodpovídá, ohlédl, uviděl, jak směrem k vesnici utíkají dvě postavy tak rychle, že by je ani kulka z ručnice nedohonila.

„Poděsil jsi ty dva výtečníky,“ řekl Kirby. Na jeho široké tváři se objevil výraz hlubokého opovržení. „Ale mě nepoděšíš. Tak pryč s tou flintou, Bumpo, nebo z toho bude mrzutost.“

Natty spustil ručnici a odpověděl:

„Tobě, Billy Kirby, nechci ublížit. Ale řekni sám, jestli do domu starého člověka smí vpadnout taková havěť. Toho jelena ti, Billy, nezapřu, můžeš si jeho kůži vzít jako důkaz, jestli chceš. Odměna vyrovná pokutu – s tím by se všichni měli spokojit.“

„Spokojí se, spokojí.“ Tento návrh na smírné vyřízení zahnal z dřevorubcova čela poslední stín rozmrzelosti. „Hod’ mi tu kůži a bude to všechno podle zákona.“

Natty vešel do srubu a brzo se zase objevil s doličným předmětem v rukou. Dřevorubec odešel usmířen s lovcem tak dokonale, jako by se nic nebylo stalo. Když šel po břehu jezera, musel se chvílemi hlasitě zasmát, když si vzpomněl, jak se Hiram kutálel.

Avšak dávno předtím, než Billy došel do vsi, rozšířila se mezi osadníky zpráva o tom, v jakém se on, Billy, octl nebezpečí a jakou porážku utrpěl Hiram. Někteří navrhovali, aby se došlo pro šerifa. Jiní dokonce přišli s návrhem, že by na Nattyho měli poslat milici, která by si vynutila respektování zákona. Lidé se začali shromažďovat, aby se poradili, co by se mělo dělat. Když Billy přinesl kůži jelena a nebylo už proč provádět domovní prohlídku, situace se podstatně změnila. Ted’ už nezbývalo než vybrat pokutu a uhájit důstojnost lidu. Všichni se jednomyslně dohodli, že tohle všechno se může udělat v pondělí zrovna tak dobře jako v sobotu večer. Raději ale v pondělí, poněvadž většina osadníků chtěla mít v sobotu večer klid. A tak vyřízení celé věci bylo odloženo o šestatřicet hodin.

Kapitola XXXI

*Myslíš, že by ses moh odvážit
jako lva v doupěti podráždit
i Douglase v jeho vlastním domě?*

— Marmion

Osada se pomalu začala uklidňovat. Lidé se rozcházeli do svých příbytků a zavírali za sebou dveře, tváříce se vážně, jak se sluší na zástupce veřejného mínění. Právě v tom čase potkal Oliver Edwards, když vycházel z domu pana Granta, mladého advokáta, kterého už čtenář poznal a který se jmenoval Lippet. Ti dva se jeden druhému v ničem nepodobali, ani v názorech, ani v chování. Poněvadž ale oba patřili k inteligenci velmi malé obce, samozřejmě se znali. Pokládalo by se za nezdrovilost, kdyby spolu nepromluvíli, a tak se mezi nimi rozvinul tento rozhovor:

„To máme krásný večer, vidíte, pane Edwardsi,“ začal advokát, který byl zřejmě rád, že má příležitost s Edwardsem mluvit. „Potřebovali bychom déšť. V našem podnebí je nejhorší to, že je buď sucho, nebo leje jako z konve. Vy jste patrně zvyklý na vyrovnanější počasí.“

„Jsem zdejší rodák,“ odpověděl chladně Edwards.

„Někteří lidé o tom pochybují. Ale není nic lehčího než přizpůsobit se, a tak na tom nezáleží, kde se kdo narodil. Rád bych věděl, jak se soudce zachová, pokud jde o tu záležitost Nattyho Bumppe.“

„Nattyho Bumppe?“ podivil se Edwards. „O čem to mluvíte?“

„Vy jste o tom neslyšel?“ teď se zase divil advokát. Tak výborně předstíral překvapení, že Edwardse oklamal. „Může se z toho vyvinout velice ošklivá záležitost. Podle všeho si ten staroušek dnes ráno vyšel do hor a zastřelil tam jelena, a jak víte, taková věc je v očích soudce Templa zločin.“

„Ach tak,“ řekl Edwards a odvrátil obličej, aby nebylo vidět, jak jeho osmahlé tváře zčervenaly. „Jestli jde jen o to, zaplatí pokutu.“

„Je to pět liber,“ řekl advokát. „Může Natty vyklopit najednou tolik peněz?“

„Jestli může!“ vykřikl mladík. „Nejsem bohatý, pane Lippete, ani zdaleka ne. Moc toho nemám a to, co vydělám, si šetřím na něco, na čem mi velice záleží. Kdyby ale ten starý člověk měl strávit ve vězení jedinou hodinu, vydal bych poslední cent, abych ho od něčeho podobného zachránil. Ostatně zabil dva pardály, za to mu patří několikrát vyšší odměna, než dělá celá pokuta.“

„To máte pravdu,“ přisvědčil advokát a zamnul si radostí ruce. Svou radost opravdu nepředstíral. „Dá se to sehnat. Mně je jasné, že se to dá sehnat.“

„Co se dá sehnat? Já vám vůbec nerozumím.“

„Zabít jelena je úplná maličkost proti tomu, co se stalo dnes odpoledne.“ Pan Lippet mluvil tak přátelsky, že si mladíka, který advokáta neměl příliš v lásce, ponenáhlu získal. „Přišlo udání, někdo odpřisáhl, jak to předpisuje zákon, že ve srubu je zabítý jelen, a tak soudce Temple vydal příkaz k domovní prohlídce –“

„Příkaz k domovní prohlídce!“ opakoval Edwards zděšeně. Znovu musel odvrátit tvář, aby nebylo vidět, jak zbledl. „A co našli? Co tam viděli?“

„Viděli ručníci starého Bumppa. A to je pohled, při kterém většinu lidí přejde zvědavost.“

„On na ně šel s ručnicí!“ Edwards se začal hlasitě smát. „Tak ten starý hrdina je prostě vyhnal! Je to pravda, že je vyhnal?“

Advokát se na mladíka nechápavě zadíval. Pak si ale vzpomněl na to, co bylo pro něho vždycky nejdůležitější, a odpověděl:

„Dovolte, abych vás upozornil, že tady není čemu se smát. Čtyřicet dolarů pokuty a máte po úsporách, a to ještě není jisté, že se to dá tak lacino vyřídit. Dopustit se násilí na smířčím soudci při výkonu jeho úřední povinnosti a přitom ohrožovat soudního

vykonavatele střelnou zbraní, to je vážná věc, na to je nejen pokuta, ale taky vězení.“

„Vězení!“ opakoval Oliver. „To by toho starého člověka přivedlo do hrobu. Koženou punčochu si nikdo netroufne zavřít.“

„Víte, pane Edwardsi, o vás se říká, že jste pozoruhodný člověk.“ Z chování pana Lippeta zmizela všechna zdrženlivost. „Ale jestli mi dovedete říct, jak to udělat, aby porota, před kterou se tahle věc určitě dostane, Bumppa osvobodila, když je to všechno tak jasné, pak znáte, milý pane, zákony líp než já. A já mám diplom už tři roky v kapse.“

Edwards se zatím trochu uklidnil, a poněvadž si začal uvědomovat, že jde opravdu o vážnou věc, naslouchal teď pozorněji. Vzrušení, které se mladíka zmocnilo v první chvíli, už pominulo. Ačkoliv byl zřejmě stále ještě rozčilen tím, co se dozvěděl, dovedl se přinutit, aby pozorně vyslechl, co mu advokát radí.

Přestože Oliver nerozuměl všemu, co mu právník říkal, brzo pochopil, že to, co si advokát vymyslel, je mazanost sama a že provedení jeho plánů vyžaduje čas. Na to Oliver neměl ani náladu, ani peníze. Přesto však nakonec řekl panu Lippetovi, že souhlasí s tím, aby Nattyho hájil, kdyby z toho byl soud. Advokát přijal souhlas mladého muže s uspokojením. Pak se rozešli, jeden důstojným krokem kráčel k malému stavení, na jehož dveřích byla dřevěná tabulka s nápisem: „Chester Lippet, advokát“, a druhý pospíchal mílovými kroky k zámečku. Přestaňme se zatím starat o advokáta a obraťme čtenářovu pozornost k jeho klientovi.

Když Edwards vešel do síně, jejíž obrovské dveře byly otevřeny, aby mohl dovnitř vlahý večerní vzduch, našel tu Benjamina, jak něco kutí. Rychle se ho zeptal, kde by našel soudce Templa.

„Soudce odešel do své kanceláře s tím tesařským mistrem, panem Doolittlem. Ale slečna je vedle v salóň. Já říkám, pane Olivere, že ta záležitost s tím pardálem mohla špatně dopadnout. Moc o těch zvířatech sice nevím, protože v Anglii nežijou, ale už v zimě jsem

upozorňoval, že jsou v horách pardáli. Já je jednou večír na podzim, když jsem se vracel z ryb, slyšel mňoukat na břehu jezera. Kdyby se ta potvora byla pustila na vodu, kde člověk dovede loďkou manévrovat, byl bych ji dostal sám. Ale dívat se nahoru mezi stromy, to je pro mě stejný jako stát na palubě jedné lodi a dívat se na lana druhý. Jedno lano od druhého bych nerozeznal.“

„Dobře, dobře,“ přerušil ho Edwards. „Musím mluvit se slečnou Templovou.“

„Můžete s ní mluvit, pane,“ odpověděl stevard, „je vedle v pokoji. Bože, pane Edwards, to by byla bejvala pro pana soudce strašná rána! Nevím, kde by sehnal druhou takovou dceru, totiž už velkou, myslím. Já říkám, pane, ten pan Bumpo je vzácněj člověk. Jak jenom dovede zacházet s flintou a s oštěpem! Já jsem jeho přítel, pane Oliver, a on i vy můžete s mým přátelstvím počítat.“

„Možná že budeme vaše přátelství potřebovat, milý Benjamine,“ Edwards pevně stiskl bývalému stevardovi ruku. „Možná že budeme vaše přátelství potřebovat. V tom případě se na vás obrátíme.“

Nečekaje na odpověď, k níž se Benjamin chystal, mladík vyprostil ruku z mocného sevření námořnickových dlaní a vešel do salónu.

Alžběta byla sama. Stále ještě seděla v křesle. Byla hluboce zamyšlena a rukou, jež tvarem a barvou předčila sebekrásnější umělecký výtvar, si zastírala oči. Mladý muž, dojat jejím smutkem i její krásou, se ovládl a šetrně dívku oslovil.

„Slečno Templová – slečno Templová,“ řekl, „doufám, že vás nevyrušuji. Ale velice rád bych s vámi mluvil, třeba jen chvíli.“

Alžběta zvedla tvář. Její černé oči byly plny slz.

„To jste vy, Edwardsi?“ Ještě nikdy nezněl její hlas tak něžně. „Jak se má chudinka Luisa?“

„Je u svého otce, šťastná a vděčná,“ odpověděl Oliver. „Když jsem si dovolil vyjádřit svou radost nad jejím zachráněním, byla tak dojata jako snad ještě nikdy. Slečno Templová, když jsem se dozvěděl, v jakém jste byla nebezpečí, tak mě to rozrušilo, že jsem nebyl s to

vyslovit, co cítím. Teprve cestou do domu pana Granta jsem se vzpamatoval. Myslím – myslím, že tam jsem mluvil líp než zde, protože slečnu Grantovou mé hloupé řeči dokonce rozplakaly.“

Alžběta chvíli mlčela a znovu si zakryla rukou oči, brzo se však uklidnila. Zvedla hlavu, podívala se na Edwardse, usmála se a pokračovala:

„Váš přítel Kožená punčocha se teď stal i mým přítelem, Edwardsi. Přemýšlela jsem, jak nejlépe bych mu mohla pomoci. Snad vy, který ho tak dobře znáte, byste mi mohl poradit –“

„Opravdu bych mohl,“ vyrazil ze sebe mladík tak prudce, že Alžběta sebou až trhla. „Všechno vám řeknu. Děkuju vám za vaši dobrou vůli. Natty byl tak neprozřetelný, že zapomněl na zákon a zabil jelena. Já na tom mám taky vinu a taky si zasloužím trest. Váš otec dostal udání a vydal příkaz k domovní –“

„Já o tom vím,“ přerušila ho Alžběta. „Já o tom vím. Ale zákon musí být dodržen. Prohlídka musí být provedena, jelena je nutno najít a pokutu zaplatit. Ale musím vám něco vytknout. Tak dlouho žijete v naší rodině, a ještě nás neznáte? Podívejte se na mne, Olivera Edwardsi. Vypadám na to, že bych dovolila, aby pro pokutu, která dělá pár grošů, byl uvězněn muž, který mi zachránil život? Ne, ne, pane. Můj otec je soudce, ale je také člověk. Všechno je dohodnuto a vašemu příteli nikdo ani vlásek na hlavě nezkriví.“

„Teď jste mě zbavila opravdu velké starosti,“ zaradoval se Edwards. „Nattyho už nebude nikdo znepokojovat! Sám váš otec ho bude chránit! Když to říkáte vy, slečno Templová, musím tomu věřit.“

„Může vám to potvrdit sám můj otec, pane Edwardsi,“ odpověděla Alžběta. „Právě přichází a jistě vám to řekne nejlíp.“

Avšak když Marmaduke Temple vešel do pokoje, tvářil se trochu jinak, než jak předpověděla jeho dcera. Mračil se a bylo vidět, že je rozčilen. Ani Alžběta, ani mladík nepromluvili. Soudce přešel několikrát po pokoji a potom řekl:

„Všechno, co jsme dohodli, padlo, Alžběto. Kožená punčocha ze samé tvrdohlavosti porušil zákon tak, že teď už není v mé moci věc urovnat.“

„Co se stalo? Co udělal?“ zeptala se Alžběta. „Ta pokuta, to přece nic není. Jistě –“

„Nepředvídal jsem – nemohl jsem předvídat, že takový starý opuštěný člověk, jako je on, se opováží postavit se na odpor soudním úředníkům,“ přerušil ji soudce. „Předpokládal jsem, že se prohlídce nebude bránit a až bude pokuta zaplacená, všechno bude v pořádku. Teď ale musí nést všechny důsledky svého jednání.“

„A jaký dostane trest?“ Edwards se snažil, aby se mu netřásl hlas.

Marmaduke se rychle obrátil k mladému muži.

„Vy jste tady! Já vás neviděl. Jaký dostane trest, nevím. Není zvykem, aby soudce rozhodoval, dřív než vyslechne svědky a než porota uzná, že obžalovaný je vinen. Ale o jednom vás mohu ujistit, pane Edwardsi. Trest bude takový, jaký žádá zákon, bez ohledu na mou chvilkovou slabost, kterou jsem projevil proto, že ten nešťastník prokázal mé dceři tak vynikající službu.“

„Myslím, že nikdo nepochybuje o tom, že soudce Temple má smysl pro spravedlnost,“ řekl trpce Edwards. „Ale mluvmе klidně. Je možno vzít zřetel na věk, zvyky a malé vzdělání mého starého přítele?“

„Jestli je možno na ně vzít zřetel? To všechno by mohlo mít vliv na výměru trestu, ale nic z toho nemůže Nattyho zprostit obžaloby. Může být společnost shovívavá, mladý muži, tam, kde se soudním úředníkům stavějí na odpor lidé se střelnou zbraní v ruce? Myslíte, že proto jsem se snažil zkrotit ten zdejší divoký kraj, aby se tu děly takové věci?“

„Kdybyste byl zkrotil ty pardály, kteří dnes ohrožovali život slečny Templeové, pane soudce, byly by vaše argumenty víc na místě.“

„Edwardsi!“ zhrozila se Alžběta.

„Ticho, dítě,“ řekl otec. „Ten mladík je nespravedlivý, ale já jsem mu k tomu příčinu nedal. Nezlobím se na tebe proto, Oliver. Vím, že jsi Nattyho přítel a že snaha pomoci mu tě připravila o rozvahu.“

„Ano, je můj přítel,“ křičel Edwards, „a jsem na to pyšný. Je to prostý, neučený, dokonce nevzdělaný člověk. Má snad předsudky, přesto jsem však přesvědčen, že jeho názor na svět je absolutně správný. Ten člověk má srdce, pane soudce, a to vyváží tisíc chyb. Svým přátelům je věrný a nikdy by je nedovedl opustit, i kdyby šlo jen o psa.“

„To je dobrá povaha, pane Edwardsi,“ odpověděl mírně Marmaduke. „Já jsem ale nebyl tak šťastný, abych si získal jeho úctu. Ke mně se choval vždycky odmítavě. Snášel jsem to, protože jsem to pokládal za rozmar starého člověka. Ať je tomu, jak chce, až ho budu soudit, uvidí, že si na jeho dřívější chování ke mně ani nevzpomenu. Ale ani to, že zachránil mou dceru, nemůže omluvit jeho zločin.“

„Zločin!“ opakoval Edwards. „Je zločin odehnat od vlastních dveří zvědavé darebáky? Zločin! Ba ne, pane. Jestli je v téhle záležitosti někdo zločinec, pak to není Natty!“

„A kdo by to měl být?“ zeptal se soudce Temple a pohlédl rozčilenému mladíkovi do očí. Byl klidný jako obvykle.

Ted' se už Edwards nemohl ovládnout. Dosud byl jenom velmi rozčilen, ted' však sopka vybuchla plnou silou.

„Kdo? Na to se ptáte mne?“ křičel. „Zeptejte se vlastního svědomí, pane soudce. Jděte ke dveřím a podívejte se na údolí, na to klidné jezero, na temné hory a řekněte si ve svém srdci – jestli máte nějaké –, jak jste získal celé to bohatství, to údolí, ty hory, a proč to všechno patří vám! Myslím, pane soudce, že když se podíváte na Mohegana a na Koženou punčochu, jak tu chodí zchudlí a opuštění, musí se ve vás hnout svědomí!“

Marmaduke byl nejdříve tímto výbuchem velice překvapen. Když ale mladík skončil, dal své udivené dceři znamení, aby mlčela, a odpověděl sám:

„Olivere Edwardsi, zapomínáš, s kým mluvíš. Slyšel jsem, mladý muži, že tvrdíš, že jsi potomkem domorodých vlastníků půdy. Tvé vzdělání ti rozhodně nebylo k ničemu, jestliže nevíš, že podle zákona vlastnické právo přešlo na bělochy. Tato půda je moje, tví předkové, jestli to vůbec jsou tví předkové, mi ji postoupili. A volám boha za svědka, že jsem té půdy dobře použil. Po tomto výstupu se musíme rozejít. Příliš dlouho jsem ti poskytoval útulek pod svou střechou, teď je na čase, abys můj dům opustil. Přijď do mé kanceláře, vyplatím ti, co jsem ti dlužen. Jestli poslechněš, co ti radí člověk mnohem starší než ty, nikdy si už nebudeš kazit život neuváženými projevy jako dnes.“

Vzrušení, které způsobilo, že Edwards tak prudce vybuchl, pominulo. Mladík jakoby duchem nepřítomen se díval za odcházejícím Marmadukem. Konečně se vzpamatoval, pomalu se rozhlédl po pokoji a uviděl Alžbětu. Stále ještě seděla v křesle, ale hlavu měla svěšenu na prsa a tvář znovu zakrytu rukama.

„Slečno Templová,“ řekl – z jeho chování zmizela všechna předchozí podrážděnost –, „slečno Templová – nedovedl jsem se ovládnout – zapomněl jsem, že jste tady. Slyšela jste, jak rozhodl váš otec. Ještě dnes odejdu. Alespoň s vámi bych se chtěl rozloučit přátelsky.“

Alžběta pomalu zvedla tvář, na níž na okamžik utkvěl stín smutku. Když ale vstala, její temné oči už zase hořely, tváře jí zčervenaly, celá jako by se byla změnila.

„Já vám odpouštím, Edwardsi. Můj otec vám jistě také odpustí,“ řekla, když došla ke dveřím. „Neznáte nás, ale přijde čas, kdy změníte své mínění –“

„O vás nikdy!“ přerušil ji mladík. „Já –“

„Nechci poslouchat, ale mluvit, pane Edwardsi. V této záležitosti je něco, čemu nerozumím. Ale řekněte Kožené punčoše, že nejsme jenom jeho soudci, ale i jeho přátelé. Nedovolte, aby se ten starý člověk zbytečně trápil roztržkou mezi vámi a mým otcem. Naše

vděčnost k němu je tak velká, že ji ani to, co jste řekl, nemůže zmenšit. Pane Edwardsi, přeju vám hodně štěstí a upřímnější přátele.“

Mladík chtěl něco říci, ale Alžběta zmizela tak rychle, že než došel do síně, byla už pryč. Chvilí stál jako zmámený, potom vyběhl z domu. Místo aby šel do Marmadukovy kanceláře, zamířil rovnou do lovcova srubu.

Kapitola XXXII

*Kdo změřil zem a popsal hvězdy let,
kdo ví, jak vesmírný vypadá svět.*

— Pope

Richard se ze své úřední cesty vrátil teprve druhého dne pozdě večer. K jeho povinnostem patřilo být při zatčení tlupy padělatelů peněz, kteří už tenkrát vyráběli v lesní skrýši falešné mince, jež pak kolovaly po celých Spojených státech. Výprava skončila úspěšně a šerif k půlnoci vjel do vesnice v čele skupiny jízdní policie a několika dobrovolníků. Uprostřed šli čtyři spoutaní zločinci. U brány zámku se rozdělili. Pan Jones nařídil svým pomocníkům, aby doprovodili zatčené do vězení, a sám se dal po štěrku vysypané cestě. Byl spokojen, jako bývají spokojeni lidé, kteří pořád musí něco organizovat a kterým se přece jen jednou podařilo udělat něco opravdu chytrého.

„Hej! Aggy!“ křičel šerif, když dojel ke dveřím. „Kde jsi, ty černý darebáku? Chceš mě tu nechat potmě celou noc? Hej! Aggy! Reku! Reku! Kam jsi zalezl, Reku? Ty nehlídáš? Všechno tu spí! Já, chudák, musím bdít, aby ostatní mohli klidně spát. Reku! Reku! To je opravdu divné. Ten pes sice v poslední době nebyl moc čiperný, ale dnes je to poprvé, co nechá někoho po setmění přijít až ke dveřím a je mu to jedno, jestli je to poctivý člověk, nebo ne. A přece ho musí poznat po čichu, jako já takového člověka poznám očima. Hej! Agamemnone! Kde jsi! No, konečně se hnul alespoň pes!“

Šerif sestoupil z koně a viděl, jak ze psí boudy vylézá něco, o čem si myslel, že je to Rek. Ted' se to ale k jeho úžasu postavilo na dvě nohy místo na čtyři a šerif ve světle hvězd poznal kudrnatou hlavu a temnou tvář černochovu.

„No tohle! Co tu děláš, ty černý darebáku?“ vykřikl. „Copak tvé guinejské kůži není dost teplo v domě, že musíš vyhnat toho chudáka psa a spát v jeho slámě?“

Hoch se zatím probral a snažil se plačtivým, kňouravým hlasem odpovídat svému pánu.

„Ach, pane Richard! Pane Richard! Taková věc! Taková věc! Nikdy jsem si nemyslel, že by se mohlo něco takovýho stát. Nikdy jsem nemyslel, že umře. Ach bože! Nepochoval jsem ho – nechal jsem ho, až se pan Richard vrátí – hrob jsem vykopal –“

Černocha úplně přemohlo dojetí, a místo aby srozumitelně vysvětlil, co ho trápí, hlasitě se rozplakal.

„Co to povídáš? Pochoval! Hrob! Mrtvý!“ Richardův hlas se chvěl. „Stalo se něco vážného? Doufám, že se nic nestalo Benjaminovi. Víím, že ho zlobí žaludek, ale dal jsem mu –“

„Ach, je to něco horšího! Mnohem horšího!“ vzlykal černochoch. „Ach bože, slečna Lizzy a slečna Grantová – procházka – hora – chudák Reček! – Zabil samici – pardála – ach bože, bože! – Natty Bumppo – prokousla mu krk – pojdte se podívat, pane Richard – tady je – tady je.“

Šerif nerozuměl ani slovo, a tak raději trpělivě počkal, až černochoch přinese z kuchyně lucernu. Potom šel za Aggym k boudě, kde uviděl ubohého Reka, ležícího ve vlastní krvi, ztuhlého a studeného, ale šetrně přikrytého černochovým kabátem. Šerif chtěl vědět, co se stalo, chlapec však nebyl schopen slova. Večer usnul na své dobrovolné hlídce, a teď, když se probudil, bylo mu znovu do pláče. Vtom se naštěstí otevřely dveře domu a v nich se objevil Benjamin. V ruce držel svíčku. Richard hodil uzdu černochovi, nařídil mu, aby se postaral o koně, a vešel do síně.

„Kdo zabil psa?“ zeptal se. „Kde je slečna Templová?“

Benjamin ukázal palcem levé ruky přes pravé rameno a odpověděl:

„Šla spát.“

„A kde je soudce Temple?“

„V posteli.“

„Řekněte mi, kdo zabil Reka? A co se stalo Aggymu, že pláče?“

„Všechno je zapsáno, pane šerif,“ odpověděl Benjamin a ukázal na břidlicovou tabulku, která ležela na stole vedle džbánu s grogem, krátké dýmky, v níž ještě doutnal tabák, a modlitební knihy.

Jednou z Richardových zálib bylo zaznamenat všechno, co se stalo. Do deníku si zapisoval nejen to, co se týkalo jeho, ale i jaké bude počasí, a všechno, co se přihodilo v rodině, a často i to, co se přihodilo ve vsi. Když se stal šerifem, musel často odjíždět z domu, a proto nařídil Benjaminovi, aby na břidlicové tabulce zaznamenal všechno, co stálo za zmínku. Když se pak vrátil, opsal všechno z tabulky do deníku. Benjamin měl jako tajemník jeden vážný nedostatek, který by nedovedl překonat nikdo jiný než důmyslný Richard. Bývalý stevard nečetl nic jiného než modlitební knížku, a k tomu jen něco z ní. Vlastně si v ní jen slabikoval a přitom některé výrazy nemožně komolil. Avšak perem nedovedl napsat jediné písmeno. To by většině lidí zabránilo psát deník. Richard však vynalezl jakési hieroglyfické písmo, kterým měl Benjamin zaznamenávat všechny obyčejné denní události, například, jaký byl vítr, jestli svítilo slunce, jestli pršelo, v kolik hodin se co stalo atd. A pokud jde o zaznamenávání nevšedních událostí, šerif udělal Benjaminovi několik přednášek. Pak se už musel spolehnout, že si majordomus nějak poradí sám. Čtenář jistě pochopil, že to byla tato kronika, na kterou Benjamin ukázal, místo aby odpověděl na šerifovy otázky.

Když pan Jones vypil sklenici grogu, přinesl z tajného úkrytu svůj deník, posadil se ke stolu, přemohl zvědavost a chystal se přenést obsah tabulky na papír. Benjamin položil bez nejmenších rozpaků jednu ruku na lenoch šerifovy židle a pokrouceným ukazováčkem pravé ruky se chystal ukazovat a vysvětlovat všechno, čemu by Richard nerozuměl.

Šerif se nejprve podíval na kompas, vyrytý v rohu tabulky. Světové strany byly zřetelně označeny a také všechno ostatní, co najdete

na kompasu, tu bylo označeno tak dobře, že ten, kdo měl někdy v ruce kormidlo, se nemohl mylit.

„Vidím, že jste včera celou noc měli jihovýchodní vítr,“ řekl šerif, když se pohodlně usadil na židli. „Byl by měl přinést déšť.“

„Ani kapka nespadla,“ odpověděl Benjamin. „Myslím, že tam nahoře už jsou na dně. Tři tejdny nespadlo ani tolik vody, aby na ní mohla plout kánoe indiána Johna. A ta má tak malej ponor, že jí stačí vody na palec.“

„Dobrá, ale nezměnil se vítr dnes ráno? Tam, kde jsem byl, se změnil.“

„Samozřejmě, že se změnil. Copak jsem tam nezapsal, že se vítr změnil?“

„Nic tu nevidím, Benjamine.“

„Nevidíte!“ řekl trochu mrzutě stevard. „Copak jsem tu nenamaloval značku, co platí pro severoseverovýchod? A taky má na konci vycházející slunce, aby bylo vidět, že to bylo ráno.“

„Ano, ano, je to velice jasné. Ale kde je, že se vítr změnil?“

„Kde! Copak nevidíte ten čajový kotlík a čáru, která vede rovně – nebo možná trochu křivě od rourky kotlíku k jihojihozápadu? Pane, tomu já říkám změna větru. Vidíte tu kančí hlavu, kterou jsem nakreslil vedle kompasu –“

„Ano, ano – ta znamená severní vítr – rozumím. Ale proč jste nakreslil od rypáku čáru, která jde od jedné značky k druhé?“

„To není má vina, pane Dick. To je to vaše zatracený podnebí. Vítr foukal celej den, jak ukazují tyhle značky, jednou tak, podruhé jinak. Jen v poledne chvíli zuřila vichřice a tu máte tady. To jsem jednou na kanále zažil jihozápadní vítr, kterej foukal tři tejdny, a přitom tak pršelo, že jste si mohl umejt obličej i ruce a nepotřeboval jste k tomu mořskou vodu.“

„Dobře, dobře, Benjamine,“ řekl šerif a začal psát do deníku. „Už vím, jak jste to myslel. Tady je mrak přes vycházející slunce – bylo dnes ráno zataženo?“

„Bylo, pane,“ odpověděl Benjamin.

„Dnes je neděle a tady jste zaznamenal, jak dlouho trvalo kázání – jeden, dva, tři, čtyři – cože? Pan Grant mluvil čtyřicet minut?“

„Ano, tak nějak. Podle mejch přesejpacích hodin to bylo víc než půl hodiny. Potom jsem ztratil trochu času, když jsem hodiny obra- cel, a poněvadž mi to chvíli trvalo, něco jsem od oka připočítal.“

„Připočítal jste toho trochu moc, Benjamine. Obrácení přesýpa- cích hodin přece netrvá deset minut.“

„No víte, pane Dick, pastor mluvil moc pěkně a já jsem na chví- li zavřel oči, abych mohl líp přemýšlet. To je, jako když spustíte okenice, aby bylo v kajutě pěkně útulno. A když jsem je zas otevřel, zjistil jsem, že shromáždění zvedlo kotvy a jde domů, tak jsem si řek, že to trvalo asi deset minut, co přesejpací hodiny došly. Bylo to jenom, jako když si kočka zdřímne.“

„Tak vy jste usnul, pane Benjamine!“ Richard zapsal do deníku dvacet devět minut a pokračoval: „Co to máte tady v deset hodin dopoledne? Úplněk! Vy jste tu viděli ve dne úplněk? O něčem tako- vém jsem už slyšel, ale – co je tohle? Přesýpací hodiny?“

„Tohle?“ řekl Benjamin a podíval se šerifovi přes rameno, nepřestá- vaje žvýkat tabák. „To je má soukromá záležitost,“ usmál se. „To není měsíc, to je obličej Betty Hollisterové. Já jsem se totiž dozvěděl, že jí po řece přišla zásilka z Jamajky, a tak jsem se u ní ráno zastavil, když jsem šel do kostela – mohlo bejt asi deset hodin – ano, správně – a dal jsem si skleničku. Tak jsem si to zapsal, abych si zapamatoval, že se tam musím zastavit a jako poctivej člověk zaplatit.“

„Tak je to tedy?“ Šerif se zatvářil trochu rozmrzele nad touto no- votou ve svých záznamech. „A nemohl jste tu skleničku nakreslit líp? Vypadá jako umrlčí hlava nebo přesýpací hodiny.“

„Musím přiznat, že mi to pití zachutnalo, tak jsem si dal ještě jed- nu – nakreslil jsem ji pod tu první. Proto to tak vypadá. Ale protože jsem tam byl znovu dnes večír a zaplatil za tři skleničky najednou, můžete vzít klidně houbu a smazat to.“

„Já vám koupím zvláštní tabulku a na tu si budete moct zapisovat své vlastní záležitosti, Benjamine,“ řekl šerif. „Nemám rád, když je deník takhle počmáraný.“

„Není třeba, není třeba, pane šerif. Protože k tý ženský budu chodit asi často, dokud v tom sudu něco bude, otevřel jsem si u Betyňky účet. Ona dělá čárky na zadní stranu dveří a já si dělám vroubky tady na tom dřívku.“

Benjamin ukázal kousek dřeva, na němž bylo pět velkých zářezů. Šerif si prohlédl tuto novou účetní knihu a pokračoval:

„Co to máme tady? Sobota, dvě hodiny odpoledne – vždyť je to soupava pro celou rodinu! Dvě sklenice vzhůru nohama!“

„To jsou dvě ženy. Tohle je slečna Lizzy a ta druhá je pastorova dcera.“

„Sestřenka Bess a slečna Grantová?“ divil se šerif. „Co ty dvě mají co dělat s mým deníkem?“

„Měly moc co dělat, aby se dostaly z tlamy tohohle pardála,“ řekl klidně námořník. „Možná že to vypadá trochu jako krysa – to je to zvíře. A tohleto, co leží kýlem vzhůru, je chudák starej Rek, kterej zemřel hrdinskou smrtí jako admirál, co bojoval za krále a vlast. A tady to je –“

„Strašák,“ skočil Benjaminovi do řeči Richard.

„No, možná že to tak vypadá,“ pokračoval stevard, „ale myslím si, že se mi ho podařilo nakreslit ze všeho nejlíp. Ten člověk je tu jako živej. Je to Natty Bumppo, kterej zastřelil tady toho pardála, kterej zase zabil tady toho psa a kterej chtěl sežrat ty mladý slečny nebo jim udělat něco ještě horšího.“

„Co to žvaníte, člověče?“ zeptal se netrpělivě Richard.

„Já že žvaním?“ Benjamin se skoro urazil. „Všechno, co jsem znamenal, je přesný jako lodní kniha na Boadiceji –“

Šerif mu nedal domluvit. Položil mu několik otázek, na něž dostal srozumitelnější odpovědi, a tak si mohl udělat poměrně přesnou představu o tom, co se stalo.

Když se Richard trochu vzpamatoval z úžasu, začal si znovu prohlížet nesrozumitelné hieroglyfy na břidlicové tabulce.

„Co je tohle?“ zeptal se. „Dva chlapi se tu perou. Serval se tu někdo? Tak je to vždycky, když vytáhnu paty z domu –“

„To je soudce a mladej pan Edwards,“ přerušil ho velice odměřeně Benjamin.

„Cože? Duke se pral s Oliverem? Co to do vás všech vjelo? Za předešlých šest měsíců se toho tolik nestalo jako za posledních šestatřicet hodin.“

„Přesně tak,“ odpověděl námořník. „Zažil jsem pár námořních bitev, moc se o tom psalo, ale bylo toho rozhodně míň, než co jsem musel zaznamenat na týhle tabulce. Oni se nemlátili po obličeji, jenom se trochu hádali.“

„Co to povídáte? Nemohl byste mi to pořádně vysvětlit?“ naléhal Richard. „Bylo to kvůli dolům – ano, ano, rozumím, rozumím tomu. Tady je chlap s motykou na rameni. Tak vy jste to všechno slyšel, Benjamine?“

„Kvůli dolům? To teda nevím,“ odpověděl stevard. „Já jenom vím, že spolu mluvili pěkně otevřeně. Něco jsem slyšel, protože dveře byly otevřené a já jsem poslouchal. Ale tohle není motyka, to, co ten člověk nese na rameni, je kotva. A na zádech má druhou kotvu, možná, že jsem ji nenamaloval tak akorát. Má to znamenat, že ten mladík zvedl kotvy a opustil přístav.“

„Edwards opustil dům?“

„Ano.“

Richard teď podrobil Benjamina křížovému výslechu a dostal z něho všechno, co věděl nejen o nedorozumění, ale i o pokusu prohledat srub a o tom, jak se to Hiramovi nepodařilo. Jakmile se šerif seznámil se všemi fakty, která Benjamin vylíčil, pokud šlo o Koženou punčochu, velmi ohleduplně, popadl klobouk a nařídil udivenému stevardovi, aby zamkl a šel si lehnout. Pak opustil dům.

Po Richardově odchodu stál Benjamin asi pět minut s rukama v bok, oči upřeny na dveře. Teprve když se vzpomatoval z údivu, udělal, co mu šerif nařídil.

Už jsme řekli, že nazítří měl začít „soud veřejných při a všeobecné sezení smírné“ anebo, jak se obecně říkalo, „soud hrabství“, jemuž předsedal soudce Temple. Richardovými pomocníky byli soudní úředníci, kteří přišli do vsi, aby sem dopravili obžalované a účastnili se zasedání soudu. Šerif je dobře znal, a tak věděl, že většinu z nich, ne-li všechny, najde v jedné z místností věznice, kde žalárník čepoval kořalku. Věděl také, že se tam budou hádat, jestli je ta kořalka dobrá nebo špatná. Proto zamířil tichými ulicemi rovnou k malému, nepříliš důkladnému stavení, v němž byli uvězněni dlužníci, několik obžalovaných, kteří měli být zítra souzeni, a také drobní podvodníci. Čtyři padělatelé peněz, které přivedlo dvanáct strážců, to byla pro tehdejší Templeton velká senzace. Když šerif dorazil do vězení, hned viděl, že jeho podřízení už začali oslavovat.

Kývl a dva ze strážců přišli ke dveřím. Hned ale přivolali šest nebo sedm dalších. V čele této eskorty krácel Richard vesnicí ke břehu jezera. Kolem dokola bylo hluboké ticho, které rušil jenom štěkot psů, polekaných vojenským krokem eskorty. Bylo také slyšet, jak se členové eskorty dohadují, kam se to asi jde. Když přešli můstek z klád přes Susquehannu, odbočili ze silnice a dali se polem, kde, jak se pamatujeme, byl uspořádán hon na holuby. Potom následovali svého velitele do nízkého podrostu borovic a kaštanů, který se táhl podél břehu jezera, a brzo nato vešli do lesa. Zde se Richard zastavil a shromáždil své věrné kolem sebe.

„Požádal jsem vás o pomoc, přátelé,“ řekl tiše, „abych mohl zatknout Nathaniela Bumppa, zvaného Kožená punčocha. Napadl smírního soudce a zabraňoval v provedení domovní prohlídky tím, že střelnou zbraní ohrožoval na životě soudního vykonavatele. Zkrátka, přátelé, dopustil se vážného porušení zákona, a abych tak řekl, stal se psancem. Je podezřelý ještě z jiných přestupků a z ru-

šení práva vlastnického. Rozhodl jsem se zatknout ještě dnes, a to z moci svého šerifského úřadu, řečeného Bump a dopravit ho do věznice hrabství, aby se zítra ráno odpovídal z těchto těžkých obvinění před soudem. Při vykonávání této povinnosti, přátelé a spoluobčané, bude třeba odvahy i rozvahy. Odvahy, abyste se nedali zastrašit, kdyby se ten člověk pokusil o nějaký nezákonný čin, kdyby vás například ohrožoval střelnou zbraní nebo kdyby na vás poštvál psy. Rozvahy, která je totéž co ostražitost a opatrnost, pak k tomu, aby nám neunikl. Odvahy i rozvahy nám bude třeba ještě z jiných důvodů, o nichž se zajisté nemusím zmiňovat. Obklíčíte jeho srub, na můj povel ,vpřed‘ vyrazíte, a aniž byste dali zločinci čas na rozmyšlenou, vtrhnete do jeho obydlí a zatknete ho. Připravte se tedy, já zatím půjdu s jedním mužem na břeh, abychom tam vyčkali, jak se bude situace vyvíjet. Hlášení budu přijímat pod svahem proti srubu.“

Tato řeč, kterou si Richard cestou připravil, měla stejný účinek jako všechny podobné projevy: lidé začali myslet na nebezpečí spojené s výpravou. Muži se rozdělili. Někteří zašli hlouběji do lesa, aby se nepozorovaně dostali k příbytku Nattyho, jiní zase zamířili přímo k srubu, ale pěkně pomalu, aby tam nebyli dřív než ti, co šli lesem. Všichni přemýšleli o tom, jak nejlíp odrazit útok psa a uniknout kulce. Byly to chvíle hrozného napětí.

Když si šerif řekl, že obě skupiny by už mohly být na místě, dal povel. Jeho hlas se dutě rozlehl pod klenbou lesa. A když utichla poslední ozvěna, místo očekávaného štěkotu psů bylo slyšet jen praskot ulomených haluzí a suchých větviček, jak šerifovi podřízení postupovali lesem. Avšak i tento hluk ustal, jako když utne. V šerifovi zvítězila zvědavost a netrpělivost nad opatrností. Vyběhl na svah a vmžiku stál na mýtině před místem, kde Natty strávil dlouhá léta svého života. K svému úžasu však místo srubu uviděl doutnající trosky.

Celá skupina se postupně sešla nad hromadou popela a kousků klád, z nichž ještě vystupoval kouř. Mezi troskami srubu blikal ve větříku plamínek. V jeho bledém světle bylo vidět udivené tváře, nikdo se však neozval. Lidé byli tak překvapeni a zklamáni, že ztratili řeč. Ani Richard nemohl ze sebe vyrazit jediné slovo, a to se mu stávalo málokdy.

Než se vzpamatovali, vynořila se ze tmy vysoká postava nějakého muže. Šlapal po horkém popelu a uhasínajících oharcích, jako by neměl v nohou cit, pak se zastavil nad plamínkem a sundal čepici. Objevila se lysá hlava a větrem ošlehaná tvář Kožené punčochy. Než promluvil, chvíli pozoroval spíš lítostivě než zlostně temné postavy, které stály kolem.

„Co chcete od starého, opuštěného člověka?“ zeptal se. „Vyhnali jste zvěř z divočiny, kam patřila. Vnesli jste zmatky a krutost zákona tam, kde člověk nikdy nepřekážel člověku. Čtyřicet dlouhých let jsem zde žil a vy jste mě odtud vyhnali a zbavili domova. Vzali jste mi střechu nad hlavou, abyste se mohli dostat do mého obydlí. Dohnali jste mě k tomu, abych spálil střechu, pod níž jsem půl století sedal k jídlu a k pití. Dohnali jste mě k tomu, abych truchlil nad popelem pod svýma nohama, jako člověk pláče a truchlí nad ztrátou vlastních dětí. Srdce starého člověka, který nikdy neublížil ani vám, ani vašim blízkým, jste zjistili trpkými pocity k lidskému pokolení, a to v době, kdy by měl myslet na lepší svět. Dohnali jste ho k tomu, aby si přál být jednou z lesních šelem, které nikdy nepřepadají členy vlastního rodu. A teď, když přišel, aby se naposled rozloučil se svým příbytkem, pronásledujete ho až sem, o půlnoci, jako hladoví psi pronásledují vyčerpaného a k smrti uštvaného jelena. Co ještě chcete? Tady mě máte – člověka, kterého už nikdo nepotřebuje. Přišel jsem se rozloučit, a ne se s vámi prát. A je-li to vůle boží, udělejte se mnou, co chcete.“

Když stařec domluvil, zůstal klidně stát. Světlo mu kmitalo kolem hlavy. Díval se vážně na muže před sebou, kteří ustoupili od

hromady popela do přítmí, aby mu nechali volnou cestu do houštin, v nichž by ho v té tmě nikdo nenašel. Natty si toho však ani nevšiml. Díval se z jednoho na druhého, jako by byl zvědav, kdo se první odhodlá zatknout ho. Richard, velmi se přemáhaje, přistoupil k Nattymu a řekl, že bohužel musí vykonat svou povinnost. Potom starého lovce zatkl. Eskortu s šerifem v čele, s Nattym uprostřed se dala na zpáteční cestu do vesnice.

Cestou se Nattyho ptali, proč spálil svůj srub a kde je Mohegan, ale Natty neodpovídal. Konečně šerif a jeho pomocníci, unavení, dorazili do vsi a rozešli se do svých domovů. Předtím však zamkli vězení, v němž zůstal starý a zdánlivě opuštěný Natty Bumppo.

Kapitola XXXIII

*Přineste sem kládu, a to hned!
Ty tvrdohlavý, nepolepšitelný lotře,
ty vychloubači jeden,
my ti ukážem, zač je toho loket!*
— Lear

Už brzo po úsvitu toho červencového dne, dávno ještě než zazněl zvon akademie, svolávající k zasedání soudu, začali se lidé shromažďovat. Již od rozbřesku byly silnice a lesní stezky na horských úbočích vedoucí k Templetonu přeplněny jezdci i pěšími. Všichni směřovali k místu, kde se měl konat soud. Na vyšňořeném, svižně si vykračujícím koni jel dobře oblečený statkář. Obličej měl červený a hlavu vztyčenou, jako by chtěl říci: „Za svou půdu jsem zaplatil, nemám se tedy koho bát.“ Byl hrdý na to, že je jedním z členů velké poroty. Vedle něho jel člověk, snad stejně pyšný, ale ne tak bohatý. Jediné zasedání se bez něho neobešlo – byl to známý sudič a kverulant. Jak nabyt, tak pozbyl: jmění získal nejružnějším způsobem, jak se to tehdy mezi osadníky dělalo, ale stačil je také zbytečnými soudními spory utratit. Snažil se člena velké poroty přesvědčit, že pravdu má jen on. Vedle nich kráčel člověk v lovecké haleně a s nedělním kloboukem na hlavě. Na silnici se ze své samoty dostal lesní stezkou a teď se snažil udržet krok s ostatními. Šel do Templetonu, aby jako člen smírčího soudu vyslechl a rozsoudil své sousedy. Na padesát takových skupin osadníků mělo dnes namířeno do Templetonu k soudu.

V deset hodin byly ulice plné lidí. Jedni mluvili o svých soukromých záležitostech, druzí zase naslouchali, jak někdo vykládá o politice, jiní okouněli po krámech, obdivovali vyložené zboží a zvědavě

si prohlíželi kosy, sekery a jiné výrobky. Bylo mezi nimi několik žen, z nichž většina nesla v náruči dítě. Šly pomalu a lhostejně za svými obhroublými pány a veliteli. V uctivé vzdálenosti za ostatními kráčeli dva novomanželé. Muž galantně držel svou nesmělou mladou ženu za jediný prst.

Jakmile začala odbíjet desátá, vyšel ze dveří hostince „U Statečného dragouna“ Richard. Mával šavlí – rád o ní říkával, že jeden z jeho předků s ní bojoval v bitvě, kterou vyhrál Cromwell – a přísným hlasem volal: „Uvolněte cestu, soud přichází!“ Lidé uposlechli ukázněně, ne však otrocky. Občas někdo přátelsky zakýval na některého člena průvodu, který právě procházel kolem. Za šerifem a před Marmadukem kráčela skupina strážníků s píkami a čtyři vážně se tvářící přísedící soudu v občanském obleku.

Vypadali jako ostatní lépe oblečení sousedé, tvářili se však důstojněji. Jeden z nich měl na sobě staromódní vojenský kabát s šosy jenom do poloviny stehů a s maličkými stříbrnými epoletami. Byl to plukovník milice a přísedící vojenského soudu. Dnes měl také působit jako civilní soudce. Potom šli tři nebo čtyři hladce oholení obhájci, pokorní jako jehňata, která vedou na porážku. Dva z nich si nasadili brýle, aby vypadali učeněji. Průvod uzavírala další skupina strážníků.

Přízemí soudní budovy bylo z klád, v nichž byla zasazena nevelká zamřížovaná okna. Z oken se na lidi, shromážděné před budovou, dívalo několik tváří. Mezi vězni bylo vidět sklíčeně se tvářící padělatele peněz a také prostou, poctivou tvář Kožené punčochy. Už zvenku bylo možno rozeznat vězeňské cely od místností, kde byli drženi dlužníci, podle velikosti oken, síly mříží a podle železných hrotů v kládách. Hroty měly zabránit, aby se někdo nedostal třeba s pilníkem k mřížím. V poschodí z prken byla jediná místnost – soudní síň. Podél jedné stěny stála lavice obžalovaných na úzkém, vysokém pódiu a před ní bylo nepřítliš pevné zábradlí. Uprostřed stálo křeslo s hrubým opěradlem pro předsedu soudu. Pod pódiem

by umístěn veliký, zeleným suknem pokrytý stůl a kolem něho lavice. Po obou stranách stolu byly stupňovitě seřazeny řady sedadel porotců. Volný prostor, vyhrazený obecnstvu, byl od míst porotců oddělen zábradlím.

Když soudci usedli a obhájci zaujali místa u stolu a když lidé přestali šoupat nohama, bylo formálně vyhlášeno zahájení soudního jednání. Porotci složili přísahu, byla přednesena obžaloba. Soud začal.

Nebudeme čtenáře zdržovat opakováním učeného hádání, kterým se strany chytaly za slova a které zabralo první dvě hodiny. Marmaduke Temple jako předseda soudu doporučil porotě, aby se z důvodů lidskosti nejdříve zabývala obžalovanými, kteří jsou ve vazbě. Po dvou hodinách se tedy ozvalo volání „uvolněte cestu, velká porota přichází“. Všechno se dělo přesně, jak to zákon předepisuje. Hlavní porotce podal předsedovi soudu dvě písemné obžaloby. Marmaduke Temple na první pohled poznal, že se obě týkají Nathaniela Bumppe. Nastala krátká přestávka, soudci si něco šeptali a šerif dal znamení svým úředníkům. Za několik minut vznikl v zadních řadách obecnstva rozruch: doprovázen dvěma dozorci přicházel Kožená punčocha. Šum utichl, lidé zase zaplnili uvolněný prostor, nastalo takové ticho, že bylo slyšet hlasité oddechování obžalovaného.

Natty měl na sobě jako obvykle oblek z jelenice, místo kabátu jenom košili z hrubého kostkovaného plátna, u krku svázanou jelení šlachou. Ještě nikdy nepřestoupil práh soudní síně, a tak ze všeho nejvíc byl zvědavý. Prohlédl si předsedu soudu, potom porotce, obhájce a nakonec obecnstvo. Oči všech byly upřeny na něho. Pak si začal prohlížet sám sebe, jako by chtěl zjistit, proč právě on je středem všeobecné pozornosti, znovu se rozhlédl po celém shromáždění a otevřel ústa, aby se zasmál svým bezhlesým, podivným smíchem.

„Obžalovaný, sundejte čepici,“ řekl soudce Temple.

Natty buď neslyšel, nebo nedbal.

„Nathanieli Bumppo, obnažte hlavu,“ opakoval předseda soudu.

Natty sebou trhl, když uslyšel své jméno, podíval se na soudce a řekl:

„Co říkáte?“

Pan Lippet vstal od stolu a obžalovanému něco zašeptal. Natty přikývl a sňal z hlavy čepici z jelenice.

„Pane žalobce, přečtete obžalobu,“ řekl předseda.

Veřejným žalobcem byl Dirk Van der School. Narovnal si brýle, zkoumavě se podíval na obhájce, a když začal číst, naklonil hlavu na stranu a ještě jednou se přes brýle podíval na advokáty. Obžaloba byla sepsána starodávným stylem a vinila Nathaniela Bumppa, že na těle ublížil Hiramů Doolittlovi. Bylo v ní všechno, co jen mohlo obžalovanému přitížit. Když pan Van der School dočetl, sundal brýle, složil je a strčil do kapsy, asi proto, aby je hned znovu vyndal a znovu nasadil na nos. Tento úkon opakoval ještě dvakrát. Potom podal obžalobu panu Lippetovi. Zatvářil se při tom sebevědomě, jako by chtěl říci: „Jen tam zkuste najít nějakou slabinu, jestli můžete.“

Natty se trochu naklonil, aby lépe slyšel. Obžalobu vyslechl velice pozorně a s opravdovým zájmem. Potom se narovnal a zhluboka vzdychl. Oči všech byly upřeny na starého zálesáka, všichni čekali, že něco řekne, ale Natty mlčel.

„Slyšel jste obžalobu, Nathanieli Bumppo,“ řekl soudce.

Stařec na chvíli svěsil hlavu, jako by přemýšlel, potom ji zase zvedl, zasmál se a odpověděl:

„Že jsem s tím chlapíkem zacházel trochu hrubě, to nepopírám. Ale vůbec není pravda, že jsem udělal všechno to, co říkal tady ten pán. Já nejsem rváč, vždyť jsem už starý. Ale byl jsem u skotsko-irského pluku – počkejte – muselo to být v prvním roce poslední války –“

„Pane Lippete, jako obhájce obžalovaného poučte svého klienta, jak se má hájit. Jestli to neuděláte, soud mu určí jiného obhájce,“ přerušil Nattyho řeč soudce Temple.

Obhájce, kterého soudce svou připomínkou vyrušil, právě když četl obžalobu, po krátkém, tichém rozhovoru s lovcem oznámil, že se stalo, co si soud přál.

„Cítíte se vinen?“ zeptal se soudce.

„S čistým svědomím mohu říct, že se vinen necítím,“ odpověděl Natty. „To není žádná vina, když člověk udělá něco správného. Byl bych raději na místě zemřel, než bych v té chvíli toho člověka pustil do srubu.“

Richard sebou při tomto prohlášení trhl a významně se podíval na Hirma. Ten nepatrně zvedl obočí, snad to měla být odpověď Richardovi.

„Můžete pokračovat, pane žalobce,“ řekl předseda. „Pane zapisovateli, pište: Obžalovaný se necítí vinným.“

Po krátkém projevu pana Van der Schoola byl předvolán svědek Hiram Doolittle. Vypovídal přesně podle pravdy. Svou výpověď chtěl podepřít připomínkami jako: „nemyslel jsem nic zlého“, „cítíl jsem, že je mou povinností jako smírčího soudce“ a „když jsem viděl, že soudní vykonavatel nekoná svou povinnost“. Když skončil, vstal pan Lippet. Bylo vidět, že se chystá ke křížovému výslechu.

„Jste policejním komisařem tohoto hrabství, pane?“ zeptal se.

„Nejsem,“ odpověděl Hiram. „Jsem jenom smírčí soudce.“

„Ptám se vás, pane Doolittle, před tímto soudem, dovolává se vašeho svědomí a vašich znalostí zákona, jestli jste měl právo vstoupit do obydlí tohoto muže?“

„Hm,“ Hiram sváděl krutý boj mezi touhou pomstít se a přáním zachovat si pověst člověka, který se vyzná v zákonech, „myslím – že – totiž – přesně podle zákona – předpokládáme-li – možná že jsem neměl skutečně – zákonné právo. Ale protože to byl takový případ – a poněvadž se Billy k ničemu neměl – myslel jsem si, že bych měl zakročit.“

„Ptám se vás znovu, pane, zakazoval, nebo nezakazoval vám tento starý, opuštěný muž vstup do svého srubu?“ pokračoval obhájce povzbuzen svým úspěchem.

„No, musím říct, že byl náramně tvrdohlavý,“ odpověděl Hiram. „Moudré to nebylo, šlo přece jenom o sousedskou návštěvu.“

„Ach tak, vy jste chtěl udělat jenom sousedskou návštěvu, vy jste tam tedy nešel úředně. Zapamatujte si, pánové, co říká svědek: šlo o sousedskou návštěvu. Ted' se vás, pane, ptám, zda vám Nathaniel Bumpo několikrát vstup do svého srubu nezakázal?“

„Padla mezi námi ostrá slova,“ přiznal Hiram, „ale já jsem mu hlasitě přečetl příkaz k domovní prohlídce.“

„Opakuji otázku: Řekl vám, abyste do jeho obydlí nevstupoval?“

„Vyjednávali jsme spolu – ale já jsem měl v kapse příkaz k domovní prohlídce. Chtěl by ho soud vidět?“

„Pane svědku,“ řekl soudce Temple, „odpovězte na otázku přímo. Zakázal vám obžalovaný, abyste vstoupil do jeho obydlí, nebo vám to nezakázal?“

„Totiž – já myslím –“

„Odpovězte bez vytáček,“ pokračoval přísně soudce.

„Zakázal.“

„A vy jste se po tomto zákazu přece jen pokusil do srubu vstoupit?“

„Ano. Ale měl jsem v ruce příkaz k domovní prohlídce.“

„Pokračujte, pane Lippete.“

Avšak obhájce viděl, že situace se obrátila ve prospěch jeho klienta, proto pyšně mávl rukou, jako by pokládal za urážku poroty, kdyby pokračoval v kladení otázek svědkovi.

„Myslím, že věc je naprosto jasná. Další otázky nemám.“

„Chtěl byste vy něco říci, pane žalobce?“ zeptal se předseda.

Pan Van der School sňal brýle, složil je, znovu si je nasadil, potom se podíval na druhou obžalobu, kterou držel v ruce, pohlédl přes brýle na obhájce a odpověděl:

„Já také nemám žádné otázky obžalovanému.“

Soudce Temple vstal. „Páni porotci,“ řekl, „slyšeli jste, co říkal svědek. Budu stručný: jestliže soudní úředník narazí při výkonu

své povinnosti na odpor, má nepochybné právo přivolat kteréhokoliv občana na pomoc. Činy takového pomocníka požívají ochrany zákona. Ponechávám vám, pánové, abyste sami podle toho, co jste od svědka slyšeli, posoudili, do jaké míry může být pan svědek pokládán za takového pomocníka. Předkládám vám tento případ k rozhodnutí tímto neformálním způsobem, protože se budeme zabývat další obžalobou proti nešťastnému obžalovanému, která, podle mého názoru, je vážnější než obžaloba, kterou právě projednáváme.“

Marmaduke mluvil mírným, příjemným hlasem a jeho nestranný výklad se porotcům líbil. Důstojně se tvářící farmáři, kteří tvořili porotu, se několik minut radili. Potom vstal hlavní porotce a po obvyklých formalitách prohlásil, že obžalovaný je:

„Nevinen.“

„Této obžaloby jste, Nathanieli Bumpo, zproštěn,“ řekl předseda.

„Co říkáte?“ zeptal se Natty.

„Porota shledala, že jste se nedopustil trestného činu tím, že byste byl pana Doolittla udeřil nebo napadl.“

„Ba ne, já nezapírám, že jsem ho popadl za ramena trochu zhurta,“ Natty se prostomyslně rozhlédl kolem, „a že –“

„Jste zproštěn obžaloby,“ přerušil ho předseda. „Tím je ta záležitost skončena.“

Teprve teď stařec pochopil a jeho obličej se rozzářil radostí. Posadil si rychle čepici na hlavu a chystal se odejít.

„To teda musím přiznat, pane soudce,“ řekl dojatě, „zákon nebyl ke mně tak krutý, jak jsem se bál. Doufám, že bůh vám odplatí laskavost, kterou jste mi dnes prokázal.“

Avšak strážníková píka mu zatarasila cestu a pan Lippet mu něco pošeptal do ucha. Starý lovec si znovu sedl, sundal čepici a smutně si začal hladit zbytky prošedivělých, ryšavých vlasů.

„Pane žalobce, přečtěte druhou obžalobu,“ soudce Temple dělal, jako by hledal něco ve spisech.

Pan Van der School si dal velice záležet na tom, aby jeho posluchači nepřeslechli nic z obžaloby, kterou teď začal předčítat. Podle ní se obžalovaný vzepřel proti příkazu k provedení domovní prohlídky se zbraní v ruce. Nejasnou právnickou hantýrkou mluvil žalobce o různých zbraních, zvláště pak o ručnici. Toto obvinění bylo vážnější než obvinění první a obecnstvo ihned projevilo zvýšený zájem. Obžalovaný byl vyzván, aby řekl, jestli se cítí vinen. Pan Lippet předvídal, co Natty odpoví, proto mu pošeptal, co má říci. Avšak některé výrazy obžaloby starého lovce tak dopálily, že zapomněl na opatrnost a začal křičet:

„To je hříšná lež! Já po ničí krvi netoužím. Ani ti zlodějští Irokézové by se mi neodvážili říct do očí, že jsem někdy žíznil po lidské krvi. Bojoval jsem jako voják a nikdy jsem nevystřelil na nikoho než na nepřítele, který byl vzhůru a měl oči otevřené. Nikdo nemůže říct, že jsem jedinkrát přepadl třeba jen nějakého Minga, když spal.“

„Držte se věci, Bumppo,“ napomenul ho soudce Temple. „Slyšel jste, že vás obžaloba viní, že jste použil střelné zbraně proti úřední osobě? Cítíte se vinen, nebo si myslíte, že jste nevinen?“

Natty se zatím trochu uklidnil. Chvilí se zamyšleně opíral o zábradlí, potom zvedl hlavu, tiše se zasmál, ukázal na dřevorubce a řekl:

„Myslíte, že by tu Billy dnes stál, kdybych byl po něm vystřelil?“

„Vy tedy popíráte to, z čeho vás viní obžaloba,“ řekl pan Lippet. „Cítíte se nevinen?“

„Určitě,“ odpověděl Natty. „Billy ví, že jsem vůbec nevystřelil. Billy, pamatuješ se, jak jsme loni v zimě stříleli na krocana? To bylo něco! Ale teď už nedovedu tak dobře střílet jako dřív.“

„Zapište, že obžalovaný se cítí nevinen.“ Soudce Temple byl dojat prostotou obžalovaného.

Hiram znovu složil přísahu a podruhé vypovídal jako svědek. Uvědomil si, že prve udělal chybu, a proto byl teď opatrnější. Mluvil jasně a na svou povahu podivuhodně stručně o tom, jak vzniklo podezření proti lovcí, o udání, o tom, jak byl vydán příkaz k domovní

prohlídce, o přísaze Kirbyho. To všechno, ujišťoval, bylo provedeno přesně podle zákona. Potom vylíčil, jak Natty přijal soudního vykonavatele, a prohlásil s důrazem, že Natty namířil ručnici na Kirbyho a že mu vyhrožoval, že ho zastřelí, jestli se pokusí konat svou povinnost. To všechno potvrdil Jotham, který přesně opakoval to, co řekl smírčí soudce. Pan Lippet provedl obratný, dlouhý křížový výslech těch dvou svědků, bohužel bez výsledku.

Konečně vyzval žalobce Kirbyho, aby vypovídal. Billy líčil celou událost neobyčejně zmateně, třebaže se zřejmě držel pravdy. Pan Van der School se snažil pomoci mu několika otázkami.

„Ze soudních spisů vyplývá, že jste žádal o vstup do srubu, jak předepisuje zákon. Báli jste se, když vám Bumpo vyhrožoval, že na vás vystřelí?“

„Tohle jsem si z toho dělal, člověče,“ Billy luskl prsty. „Byl bych moc velkej ubožák, kdybych se bál starýho Nattyho.“

„Na začátku své svědecké výpovědi jste ale říkal, že jste byl přesvědčen, že vás chce zastřelit. Tak jsem tomu alespoň rozuměl.“

„To víte, že jsem si to myslel, a vy byste si to taky myslel, pane, kdybyste toho chlapa viděl, jak na vás míří flintou, která se nikdy nemine, a jak mhouří jedno oko. Ten už od samýho míření šilhá, pane. Myslel jsem, že vystřelí, a okamžitě jsem se sehnul. Ale Kožená punčocha mi dal kůži toho jelena a tím to zhaslo.“

„Víš, Billy,“ Natty pokýval hlavou, „byl to šťastný nápad, že jsem ti tu kůži hodil, jinak by to dopadlo zle, mohla téct krev. Kdyby to byla tvá krev, trápilo by mě to do konce života.“

„No, Kožená punčocha,“ odpověděl Billy přátelsky, jako by nebyl v soudní síni, „když už o tom mluvíme, možná, že bys ne...“

„Pokračujte ve výslechu, pane žalobce.“

Veřejný žalobce, který pozoroval přátelský poměr mezi svědkem a obžalovaným se zřejmou nelibostí, prohlásil, že nemá dalších otázek.

„Vy jste se tedy, pane Kirby, nepolekal?“ zeptal se obhájce.

„Já? Kdepak!“ odpověděl Billy a se zřejmým uspokojením si prohlížel svou obrovitou postavu. „Já se tak lehce nepolekám.“

„Vypadáte jako odvážný člověk. Kde jste se narodil?“

„Ve státě Vermontu. Je to hornatej kraj, ale půda je tam jílovitá, jsou tam velký bukový a javorový lesy.“

„To říkají všichni,“ odpověděl vlídně pan Lippet. „Střílel jste často z ručnice, když jste byl ještě tam u vás?“

„Jsem druhej nejlepší střelec v tomto hrabství. Jenom tady Natty Bumppo je lepší než já od té doby, co zastřelil toho holuba.“

Kožená punčocha zvedl hlavu, znovu se zasmál, prudce natáhl vrásčitou ruku a řekl:

„Jsi ještě mladý, Billy, a nemohl jsi proto vidět všechny ty střelecké soutěže, které jsem vyhrál. Ale tady je má ruka. Já proti tobě nic nemám, opravdu ne.“

Pan Lippet neměl nic proti tomu, aby si ti dva na usmířenou podali ruku. Moudře čekal, jaký vliv to bude mít. První se ozval předseda soudu.

„Toto není vhodné místo pro takové rozhovory,“ řekl. „Pokračujte ve výslechu, pane Lippete, nebo předvolám dalšího svědka.“

Obhájce se zatvářil, jako by si nebyl vědom, že udělal něco, co neměl, a pokračoval:

„Vy jste tedy vyřídil celou tu záležitost s Nattym přátelsky na místě, že ano?“

„Dal mi kůži a já se nechtěl s tím starým člověkem hádat. To přece není nic hroznýho, když někdo zastřelí jelena.“

„A rozešli jste se přátelsky? Kdybyste nebyl předvolán jako svědek, bylo by vás napadlo jít s tím k soudu?“

„Myslím, že ne. On mi dal kůži a já jsem se na něj nezlobil, i když panu Doolittlovi trochu nadával.“

„Skončil jsem, pane předsedo.“ Pan Lippet pravděpodobně spolehal na předsedovo resumé. Když se znovu posadil, tvářil se, jako by měl vítězství v kapse.

Ted' vstal pan Van der School a začal takto:

„Páni porotci, byl bych protestoval proti kapciózním otázkám, které kladl obhájce obžalovanému (kapciózními otázkami rozumím takové otázky, které obžalovanému naznačují, co má odpovědět), kdybych nebyl přesvědčen, že právní řád této země nedovoluje, aby někdo získal nějakou výhodu (myslím tím zákonnou výhodu) lstí. Obhájce obžalovaného, pánové, se vás snažil přesvědčit, proti vašemu vlastnímu zdravému rozumu, že zamířit ručnicí na soudního vykonavatele (nebo jeho zástupce), je velice nevinná záležitost. Tím prý nebyla společnost (myslím tím veřejný pořádek) nijak ohrožena. Probereme nyní podrobně tento ohavný zločin, prosím vás proto o pozornost.“ Pan Van der School obšťastnil porotu stručným přehledem svědeckých výpovědí, který podal takovým způsobem, že své posluchače dokonale zmátl. Končil takto: „A ted', pánové, když jsem vám objasnil zločin, jehož se dopustil tento nešťastný člověk (nešťastný, pokud jde o jeho nevědomost i pokud jde o jeho vinu), poraďte se s vlastním svědomím. Ani v nejmenším nepochybuji, že uznáte, jak je důležité (přestože obhájce obžalovaného [spoléhaje nepochybně na váš předcházející výrok] chce ve vás vzbudit dojem, že si je jist úspěchem) potrestat zločince a zachovat právní řád.“

Ted' měl předseda shrnout výsledek soudního jednání. Krátce a srozumitelně zopakoval svědecké výpovědi, ukázal na nepřesnosti obhajoby a postavil celou věc do tak jasného světla, že nikdo z porotců nemohl mít žádné pochybnosti. „Žijeme, pánové, na hranici lidské civilizace,“ končil, „proto je dvojnásobně nutné, aby ti, kdo chrání právní řád, sami byli chráněni. Jestliže věříte svědkům a tomu, co řekli o činu obžalovaného, je vaší povinností odsoudit ho. Jestliže jste však přesvědčeni, že ten starý člověk, který tu dnes stojí před vámi, nechtěl soudnímu vykonavateli ublížit, ale jednal tak, jak je zvyklý, a ne ze zlého úmyslu, i v tom případě ho budete muset odsoudit. Buďte však k němu shovívaví.“

Porotci ani tentokrát neopustili své místo. Po krátké poradě hlavní porotce vstal a prohlásil, že obžalovaný je: „Vinen.“

Výrok porotců nevzbudil v soudní síni překvapení. Svědecké výpovědi – většinu jsme jich vynechali – byly příliš jasné a usvědčující. Přisedící asi předvídali, že porota uzná obžalovaného vinným, poněvadž už během porady porotců se začali radit. Nastal ruch, bylo vidět, že bude vynesena rozsudek.

„Nathanieli Bumppo,“ začal předseda Temple a na chvíli se odmlčel.

Starý lovec, který už zase seděl zamyšlen s hlavou položenou na zábradlí, vstal a hlásil se po vojensku:

„Zde.“

Předseda pokynul, aby mlčel, a pokračoval:

„Při mém rozhodnutí vzal soud v úvahu vaši neznalost zákonů, uznal však, že je naprosto nutné trestat násilí, jakého jste se dopustil. Soud z ohledu na váš věk upouští proto od obvyklého trestu bičování na obnažená záda. Poněvadž je však nutno, aby každý viděl, že to, čeho jste se dopustil, je trestné, soud nařizuje, abyste byl odveden z této místnosti ke kládě, veřejně do ní vsazen a abyste v ní zůstal hodinu. Dále abyste zaplatil ve prospěch státní pokladny pokutu jednoho sta dolarů a abyste byl na jeden měsíc uvězněn ve věznici hrabství, odkud nebudete propuštěn, dokud pokutu nezaplatíte. Je mou povinností, Nathanieli Bumppo –“

„A kde mám ty peníze vzít?“ vykřikl Kožená punčocha. „Kde mám ty peníze vzít? Odměnu za pardály jste si nechali jako pokutu za to, že jsem podřízl jelena. Kde má starý člověk najít v lese tolik zlata nebo stříbra? Rozmyslete si to, pane soudce, rozmyslete si to, a nezavírejte mě na ten krátký čas, který mi ještě zbývá.“

„Jestli máte nějaké námitky proti rozsudku, soud je vyslechně,“ řekl mírně soudce Temple.

„Mám námitek víc než dost.“ Natty svíral zábradlí chvějícími se prsty. „Kde mám ty peníze vzít? Pusťte mě do lesů a do hor, kde jsem

byl zvyklý dýchat čistý vzduch, a třebaže je mně sedmdesát – jestli jste nechali v kraji dost zvíře –, budu chodit ve dne v noci a seženu ty peníze, dřív než nastane doba hájení. Musíte přeci uznat, že by to bylo rozumné a jak by bylo strašné zavřít starého člověka, který celý život strávil tam, kde – abych tak řekl – se mohl dívat nebi do oken.“

„Musím se řídit zákonem –“

„Nemluvte mi o zákonu, Marmaduku Temple,“ přerušil ho lovec. „Dělaly si něco z vašich zákonů šelmy, když žíznily a lačnily po krvi vaší vlastní dcery?“

„Mé osobní city nemají co dělat s –“

„Poslyšte, co vám řeknu, Marmaduku Temple,“ přerušil soudce stařec smutným hlasem. „Chodil jsem po těchto horách, když jste ještě nebyl soudcem. Tenkrát vás ještě máma chovala v náruči. Jsem přesvědčen, že mám právo chodit po nich dál, dokud neumřu. Zapomněl jste, jak jste ke mně přišel na břeh jezera – tenkrát tu ještě nebylo žádné vězení – a prosil jste, abych vás u sebe nechal přespát. Nedal jsem vám své vlastní medvědí kůže, abyste se na nich vyspal, nenabídl jsem vám maso tučného jelena, abyste se dosyta najedl? Tenkrát vás nenapadlo, že zabít jelena je hřích. To všechno jsem udělal, třebaže jsem neměl důvod mít vás rád, protože jste ukřivdil těm, kteří mě měli rádi a kteří mi poskytli střechu nad hlavou. A teď mi chcete odplatit mou dobrotu tím, že mě zavřete? Sto dolarů! Kde bych ty peníze vzal? Jsou lidé, kteří o vás říkají nepěkné věci, Marmaduku Temple. Ale vy nejste tak zlý, abyste nechal umřít starého člověka ve vězení jen proto, že hájil své právo. Tak, příteli, nechte mě odejít. Dávno jsem odvykl mít kolem sebe tolik lidí a už zase toužím, abych byl v lese. Nebojte se, pane soudce, prosím vás, jen se nebojte. Jestli je na potocích ještě dost bobrů a jestli se platí za jelení kůži šilink, zaplatím vám tu pokutu do posledního groše. Kdepak jste, pejskové? Pojd'te, pojd'te – čeká nás na stará kolena těžká práce, ale my to dokážeme – ano, ano, slíbil jsem, a co jsem slíbil, to splním.“

Nemusíme říkat, že dozorce Nattymu znovu zabránil odejít. A než měl starý lovec čas promluvit, v davu nastal ruch, někdo hlasitě zakašlal a všichni se obrátili v tu stranu, odkud se ozval kašel.

Benjaminovi se podařilo prorazit si cestu lidmi a teď stál jednou nohou na okně a druhou na zábradlí před lavicí porotců. Jen taktak že nespádl. K údivu celého soudu se bývalý stevard zřejmě chystal řečnit. Po značné námaze se mu podařilo vytáhnout z kapsy váček s penězi, a začal:

„Jestli vaše milost pustí toho starýho chudáka na další plavbu, tady je maličkost, která trochu zmenší riziko, že by pokuta nebyla zaplacená. Je to rovnejch pětatřicet vašich americkéjch dolarů. Z celýho srdce bych si přál, aby to byly poctivý anglický guineje – už kvůli tomu staříkovi, ale co dělat, když je nemám. Jestli pan Dick bude tak hodnej a spočítá, co jsem dlužen, a dá to stranou, může si zbytek nechat, dokud Kožená punčocha nenachytá dost bobrů, anebo třeba navždycky – já na díky nečekám.“

Když Benjamin domluvil, natáhl ruku, v níž držel dřívko se záznamy svých dluhů v hostinci „U Statečného dragouna“, a druhou nabízel šerifovi váček s dolary. Tento nenadálý výstup vzbudil takový údiv, že v místnosti nastalo hluboké ticho. Přerušil je teprve šerif, když udeřil šavlí do stolu a vykřikl:

„Ticho!“

„Musíme to skončit,“ soudce Temple se snažil přemoci své pohnutí. „Odved'te vězně ke kládě, dozorce. Pane zapisovateli, další případ.“

Natty jako by rezignoval. S hlavou na prsa svěšenou mlčky vyšel za dozorcem ze soudní síně. Dav mu uvolnil cestu, a když se jeho vysoká postava objevila dole před vraty, lidé se vyhrnuli ven, aby se stali svědky potupy starého lovce.

Kapitola XXXIV

Ha! Ha! Podívejte se, jak ho podvazky tlačí.

— Lear

V době, kdy se odehrává děj naší povídky, existovaly ještě ve státě New Yorku veřejné tělesné tresty. Kůl, k němuž byli přivazováni lidé odsouzení k trestu bičováním a kláda nebyly ještě nahrazeny lidštějším polepšovacím prostředkem – státním vězením. Tyto pozůstatky starých časů stály přímo před věznicí jako výstraha.

Sem odvedli Nattyho. Šel s hlavou sklopenou, jako by se smířil s přesilou, které se nemohl bránit, doprovázen zástupem zvědavců. Dozorce zvedl horní část klády a prstem ukázal na otvory, do nichž měl stařec vložit nohy. Kožená punčocha si bez nejmenšího odporu klidně sedl na zem a bez jediného slova si dal nohy strčit do otvorů. Rozhlédl se však kolem, jako by hledal nějaký projev soucitu, po němž touží všichni trpící lidé. Nenašel jej, nikde však taky neuviděl škodolibou radost ani neuslyšel nadávku. Zvědavci kolem něho napjatě čekali, co bude dál.

Dozorce se právě chystal spustit horní část klády, když se k odsouzenému prodral Benjamin a začal křičet, jako by se chtěl hádat:

„Co to má za smysl, pane dozorce, zaklapnout člověku na nohách takovýhle pouta? To mu přeci nebrání, aby si loknul grogu, a taky ho od toho nebudou bolet záda. Tak k čemu je to?“

„Tak to nařídil soud, pane Penguillane, myslím, že je na to zákon.“

„Ano, ano, já vím, že je na to zákon. Ale ptám se vás, k čemu to je? Nebolí to, jenom to člověka drží nějakou dobu za paty.“

„To nebolí, pane Pumpo,“ Natty se smutně podíval na stevarda, „když ukazují lidem jedenasedmdesátiletého člověka jako ochoče-

něho medvěda, to přece nemůže bolet! Když starého vojáka, který sloužil za války v šestapadesátém a bojoval v šestasedmdesátém, přivedou sem, aby kdejaký kluk mohl na něho ukázat a vykládat, že ho viděl, jak se na něho chodili dívat lidi z celého hrabství – to přece nebolí! Když poníží starého člověka a udělají z něho zvíře – jak by něco takového mohlo bolet?“

Benjamin se rozzlobeně rozhlédl kolem, a kdyby byl uviděl někoho, kdo by jen pohledem chtěl Nattyho urazit, byl by mu asi pěkně vynadal. Když však zjistil, že se všichni tváří vážně, ba soucitně, klidně si sedl vedle Nattyho, nohy strčil do otvorů v kládě a řekl:

„Ted’ to, pane dozorce, spusťte, spusťte to, povídám. Jestli chce někdo vidět medvěda, ať se jen podívá, čert ho vzal. Uvidí dva – a možná že jeden z nich dovede nejen bručet, ale i kousnout.“

„Ale mně nikdo nenařídil, abych vás vsadil do klády, pane Pumpo,“ namítal dozorce. „Budete muset vstát, abych mohl vykonat svou povinnost.“

„Já vám to nařizuju. Co ještě chcete víc? Tak to spusťte, rozuměl jste? A ať se někdo zkusí zasmát.“

„Co se mi může stát, když strčím do klády někoho, kdo si sám o to říká?“ Dozorce se zasmál a přibouchl kládu.

Bylo štěstí, že to udělal rychle, poněvadž když lidé uviděli, jak Benjamin strká nohy do klády, jenjen vyprsknout smíchem. Námořník se ted’ snažil, jak jen dovedl, dostat se z klády. Zřejmě se chtěl servat s těmi, kteří stáli nejbliž, ale dozorce už otočil klíčem, a tak byla všechna Benjaminova snaha marná.

„Poslyšte, pane dozorce,“ křičel, „sundejte mi to ještě na minutku a já těm chlapům ukážu, komu se to smějou.“

„Ba ne, sám jste chtěl, abych vás tam strčil, a dřív se odtud nedostanete, dokud neuplyne čas, kterej soudce určil odsouzenýmu.“

Když Benjamin poznal, že jeho hrozby a zoufalé pokusy dostat se z klády jsou marné, moudře si vzal příklad z rezignovaného chování svého druha a za chvíli se usadil vedle Nattyho. Bylo na něm vidět,

že už ho sice vztek přešel, ale že je zhnusen. Když se trochu uklidnil, obrátil se na svého spolutrpitele a začal ho utěšovat.

„Když se to vezme kolem dokola, pane Bumpo, je to celkem maličkost. Na palubě Boadicey jsem viděl sedět v kládě moc pořádný lidi. Pykali jenom za to, že se jim náhodou dostala do ruky sklenice grogu a oni zapomněli, že už mají svůj příděl v sobě. Je to, jako když máte dno samý bahno a kotvíte s dvěma kotvama vpředu a čekáte na příliv nebo až se změní vítr. Viděl jsem teda moc chlapů zakotvených na přídi i na zádi, že se nemohli ani na bok obrátit, a to jen proto, že špatně odhadli, co snesou.“

Starý lovec byl vděčen za Benjaminův dobrý úmysl, přestože námořníkovi vůbec nerozuměl. Zadíval se na něho, pokusil se o úsměv a řekl:

„Cože?“

„Říkám, že to nic není. Jenom takovej náraz větru, ale ten brzo přejde,“ pokračoval Benjamin. „Vy jste dlouhej, pro vás tohle přece nic není, ale mně přitáhli paty, že mě trochu obrátili vzhůru dnem. Jenže já si z toho nic nedělám, pane Bumpo, když se kotevní řetěz trochu napne, trvá to jenom chvilku, potom už vyplujeme za těmi bobry. Já si s malejma zbraněma moc neporadím, já jsem totiž sloužil u kanónu. Ale co zastřelíte, to vám pomůžu nýst. Možná že bych vám moh trochu pomoci i s pastěma. A jestli s nima dovedete zacházet tak šikovně jako s lodním hákem, bude ta naše plavba krátká. Dnes ráno jsem vyrovnal účet s panem Dickem, teď mu vzkážu, že mý jméno nemusí zapisovat do účetní knihy, dokud ta plavba neskončí.“

„Jste zvyklý žít mezi lidmi, Benny,“ řekl smutně Kožená punčocha, „a život v lesích, to by pro vás nebylo –“

„Vůbec ne – vůbec ne,“ protestoval stevard. „Nepatřím k těm fajnovějším panáčkům, pane Bumpo, co se plavěj jen po klidný vodě. Já svého přítele neopustím. Víte, s panem Dickem vycházím moc dobře a mám ho rád skoro stejně jako ten novejšej sud jamajskýho

rumu paní Hollisterový.“ Námořník umklkl, otočil svou nehezkou tvář k lovcí a šibalsky se na něho podíval přimhouřenýma očima. Tvrdé rysy jeho obličeje se pomalu uvolňovaly, až se mu celá tvář rozzářila leskem bílých zubů. Ztlumil hlas: „Povídám, pane Kožená punčocho, ten rum je lepší a silnější než holandskej z Guernsey. Budeme si muset k tý ženský někoho poslat, protože jsem v tý kládě tak zmačkutej, že bych už potřeboval něco, co by mi nadlehčilo horní část lodního trupu.“

Natty vzdychl a rozhlédl se kolem. Zvědavci se už před chvílí rozcházeli. Diváků ubývalo, lidé odcházeli za svou prací. Starý lovec se podíval zamyšleně na Benjaminu, ale neodpověděl. Na jeho neklidné tváři se objevil stín smutku. Bylo vidět, že ho trápí nějaká velká starost.

Steward chtěl právě jednat podle staré zásady, že mlčení znamená souhlas, když se z davu vynořil Hiram Doolittle, doprovázený Jothamem. Oba zamířili přes volné prostranství ke kládě. Smířčí soudce minul konec klády, kde seděl Benjamin, a zastavil se před Nattym, v bezpečné vzdálenosti od námořníka. Hiram chvíli stál a celý jako by se přikrčil před upřeným pohledem Kožené punčochy. Najednou upadl do rozpaků jako nikdy před tím. Když se trochu vzpamatoval, podíval se k nebi, rozhlédl se po zamlženém obzoru, a jako by šlo o obyčejné setkání se známým, řekl svým odměřeným způsobem:

„V poslední době málo pršelo. Myslím, že budeme mít velké sucho.“

Benjamin právě rozvazoval váček s dolary a nevšiml si, že přišel soudce. Natty s odporem odvrátil od Hiramovu tvář, v níž hrál každý sval, a neodpověděl. Hiram tento projev nelibosti spíš povzbudil, než zastrašil.

„Ty mraky vypadají, jako by v nich nebyla žádná voda, zem je velice vyprahlá,“ pokračoval. „Jestli co nejdřív nesprchne, budeme mít letos špatné žně.“

Výraz, s nímž pan Doolittle pronesl tento prorocký názor, byl pro něho příznačný. Bylo v něm pokrytectví, chlad, necitelnost a sobectví. Jako by člověku, jemuž tak krutě ublížil, chtěl říci: „Jednal jsem podle zákona.“ To bylo na starého lovce příliš. Až do té chvíle se ovládal, teď však už nedovedl přemoci své rozhořčení. Prudce vybuchl.

„Proč by měl padat z oblak déšť, když vy vynucujete slzy z očí starých, nemocných a chudých? Táhněte pryč – táhněte pryč!

Táhněte, povídám! Jsem zarmoucen a pohled na vás mě jenom ještě víc roztrpčuje.“

Benjamin přestal počítat peníze a zvedl hlavu, právě když se mu Hiram, kterého lovcova urážlivá řeč překvapila, naneštěstí přiblížil na dosah. Stevard jednou rukou sevřel smírčímu soudci nohu jako svěrákem a strhl ho na zem dřív, než se mohl soudce vzpamatovat a bránit se. Benjamin si počínal velice chytře. Poněvadž svého protivníka napadl nepřipraveného, zápas brzo skončil. Bývalý stevard dostal smírčího soudce do stejné polohy, v jaké byl sám. A tak nikdo z nich neměl nějakou výhodu. Zkrátka oba měli stejné šance, jak to má být, když se perou dva chlapi.

„Jste krysa, pane Doolittle,“ řval Benjamin. „Lodní krysa jste, pane. Já vás znám i ty vaše sladké řeči, jaký vedete před panem Richardem. Potom jdete a vylejváte si zlost na starejch ženskejch ve vsi. Já vás dobře znám! Jako by to nebyla dost velká hanba dát přiskřípnout paty poctivému starýmu člověku, kterej vám v životě neublížil! On se na něho ještě vrhne plnejma plachtama, jako by ho chtěl potopit, právě když je zakotvenej. Moc špatnejch věcí, pane, co jste napáchal, mám zapsáno v lodní knize a teď vám to všechno sečtu. Tak se připravte, vy holomku! Připravte se, a uvidíme, kdo s koho.“

„Jothame!“ křičel poděšený smírčí soudce. „Jothame! zavolejte strážníky! Pane Penguillane, poroučím – poroučím vám, abyste zachoval klid.“

„Mezi námi bylo víc klidu než lásky,“ stevard se už vůbec svým nepřátelstvím k Doolittlovi neskrýval. „Teď si dejte pozor! Připravte se, povídám! Vidíte tohle kladivo?“ Benjamin ukázal pěst.

„Opovažte se na mě vložit ruku!“ zasípal Hiram, neboť Benjamin mu pevně stiskl chrťán. „Opovažte se na mě vložit ruku!“

„Jestli tomuhle říkáte, pane, vložit ruku, tak to já vám dám takovej vklad –“

Neradi musíme zaznamenat, že si teď Benjamin začal počínat násilnický. Jeho pěst prudce dopadala na obličej pana Doolittla jako kladivo na kovadlinu. Na prostranství před vězením nastal shon a zmatek, kolem klády se utvořil kruh diváků. Několik lidí běželo do soudní síně, aby strhli poplach, a dva kluci podnikli zoufalý závod, komu z nich se dřív šťastně podaří oznámit ženě pana Doolittla, co se stalo jejímu muži.

Benjamin zatím bojoval velmi chytře a opatrně. Jednou rukou svého protivníka zvedal, druhou ho hned zase srážel. Pokládal totiž za nečestné bušit člověka, který leží na zemi. Toto ohleduplné počínání poskytlo Benjaminovi možnost zřídít Hiramův obličej k nepoznání. Zatím se podařilo Richardovi prodrat se davem k zápasišti. Šerif později prohlásil, že jako člověk, který odpovídá za mír a pokoj v hrabství, byl sice neobyčejně zarmoucen tímto porušením klidného soužití, ze všeho nejvíc ho prý ale zdrtilo to, že tento mír porušili právě jeho oblíbenci. Hiram se do jisté míry stal pro jeho marnivost nepostradatelným a Benjamin – ať se to zdá jak chce divné – měl opravdu rád. Tato náklonnost se projevila hned v jeho prvních slovech.

„Pane Doolittle! Pane Doolittle! Musím se stydět, když vidím, že člověk vašeho postavení se tak hrozně zapomněl, že porušil veřejný pořádek, urazil soud a ještě k tomu takhle ztloukl chudáka Benjamin!“

Když Benjamin uslyšel hlas pana Jonese, přestal svého soupeře mlátit a Hiram mohl pozvednout ztrápený obličej k svému

vysvoboditeli. Pohled na šerifa mu dodal odvahy, a tak zase začal vyhrožovat.

„Za tohle vás poženu před soud,“ křičel zoufale, „za tohle vás poženu před soud. Vyzývám vás, pane šerife, abyste zatkl tohoto muže a abyste ho dal zavřít.“

Richard zatím pochopil skutečný stav věci, obrátil se na bývalého stevarda a řekl vyčítavě:

„Benjamine, jak jste se dostal do klády? Vždycky jsem vás pokládal za slušného člověka, mírného jako jehňátko. Právě proto jsem si vás velice vážil. Benjamine, Benjamine! Tímto hanebným chováním jste zneuctil nejen sebe, ale i své přátelé. Proboha, pane Doolittle, vždyť on vám rozmlátil půlku obličeje!“

Když Hiram začal zuřivě vyhrožovat, octl se už zase mimo námořníkův dosah. Bylo příliš zřejmé, že se Benjamin dopustil trestného činu, nebylo tedy možno celou věc vzít na lehkou váhu. Šerif si vzpomněl, jak nestranný byl jeho bratranec při soudním jednání s Koženou punčochou, a dospěl k bolestnému rozhodnutí, že musí svého majordoma vsadit do vězení. Natty si zatím svůj trest odpykal, a když Benjamin zjistil, že s ním bude – při nejmenším přes noc – uvězněn v jedné cele, nic proti tomu nenamítal. Ba ani nežádal, aby ho propustili na záruku. Přesto si však, když jej několik strážníků, v jejichž čele krácel šerif, odvádělo do vězení, zauvažoval:

„Že budu přes noc nebo tak nějak s panem Bumpem v jedný kajutě, z toho si moc nedělám, pane Dicku, protože je to pořádný člověk a dovede zacházet s lodními hákama a s ručnicema. Ale aby člověk místo dvojnásobný dávky rumu šel do basy za to, že tomuhle tesaři rozmlátil půlku obličeje, jak vy tomu říkáte, to je proti rozumu a křesťanskému učení. Jestli je v tomhle hrabství nějaká pijavice, pak je to tenhle chlap. Já ho moc dobře znám! A jestli má v hlavě přeci jenom něco jinýho než drtiny, musí vědět, co jsem já zač. Co je na tom tak hroznýho, pane Dick, že si to tak berete k srdci? Bitva jako bitva – salva z jedný lodi na druhou, až na to, že při týhle bitvě

byly lodě zakotvený. Je to stejný jako tenkrát v Port Praya, když se mezi nás vecpal Suffren. Tomu to dalo pěknou práci, než se zase dostal ven.“

Richard pokládal za nedůstojné, aby na takové povídání odpovídal. Když byli vězni dopraveni do cely, jejíž okno vedlo na ulici, nařídil šerif zastrčit závory a zamknout. Pak odešel.

Benjamin se během odpoledne velice přátelsky bavil skrz železné mříže s lidmi. Jeho netrpělivý společník se však procházel v mokasínech po úzké cele, hlavu smutně svěšenu. Když se občas podíval na zevlouny, kteří stáli pod oknem, tvář se mu na okamžik vyjasnila dětinským úsměvem. Lovec jako by na okamžik zapomněl na to, že je ve vězení. Za chvíli se ale zase místo úsměvu objevil na jeho tváři starostlivý výraz.

Kvečeru přišel pod okno Edwards a vážně se svým přítelem rozmlouval. Musel mu asi říci něco potěšujícího, poněvadž sotva odešel, lovec se svalil na pryčnu a brzo tvrdě usnul. Námořník, který si zatím připil asi s polovinou svých známých, neměl už o čem se zevlouny povídat, a protože Natty už ležel, odešel v osm hodin od okna i poslední zvědavý návštěvník. Byl to Billy Kirby, který si to namířil do „Templetonské kavárny“. Natty vstal a zakryl okno příkrývkou. Všechno nasvědčovalo, že vězni šli spát.

Kapitola XXXV

*A aby se nepříteli vyhnuli,
koně ostruhami prudce pohnali
a z těch čtyř se nikdo neohléd,
dokud nebezpečí bylo na dohled.*

— Hudibras

Když se blížil soumrak, začali se účastníci soudního jednání rozcházet. Před devátou hodinou byla vesnice tichá, ulice skoro liduprázdné. V tu dobu soudce Temple se svou dcerou a s Luisou Grantovou – ta se však držela několik kroků za nimi – kráčeli po chodníčku pod štíhlými stíny topolů a takto rozmlouvali:

„Ty ho dovedeš nejlépe potěšit, dceruško,“ řekl Marmaduke, „bylo by ale nebezpečné pouštět se s ním do řeči o tom, co udělal. Zákony musí být respektovány.“

„Zákony, které člověku, jako je Kožená punčocha, dovedou uložit tak přísný trest za něco, co se podle mne dá omluvit, rozhodně nejsou dokonalé, tatínku,“ řekla nespokojená Alžběta.

„Mluvíš o něčem, čemu nerozumíš, Alžběto,“ odpověděl otec. „Bez rozumných omezení by společnost nemohla existovat. A tato omezení by nemohla být ukládána, kdyby osoby, které jsou jejich provedením pověřeny, nebyly chráněny a kdyby je lidé nerespektovali. Bylo by opravdu zlé, kdyby někdo mohl tvrdit, že soudce stranil provinilci, protože ten zachránil život jeho dceři.“

„Chápu, že jsi v těžkém postavení, tatínku,“ přiznala dcera. „Ale když myslím na to, čeho se dopustil ten chudák Natty, nevím, proč by soudce nemohl jednat lidsky.“

„Teď mluvíš jako žena, Alžběto. Nebyl odsouzen pro násilí spáchané na Hiram Doolittlovi, ale proto, že ohrožoval život soudního vykonavatele při výkonu –“

„Nezáleží na tom, jestli to byl ten, nebo onen,“ přerušila otce slečna Templová. Její logika se řídila víc citem než rozumem. „Jsem pevně přesvědčena, že Natty je nevinný, a proto si také myslím, že všichni, kteří s ním jednají zle, jednají nesprávně.“

„Mezi nimi i předseda soudu – tvůj otec, Alžběto?“

„Ne, ne, ne. Takové otázky mi neklad'. Ale teď mi už dej, cos mi slíbil, ať to mohu odevzdat.“

Soudce chvíli mlčel a něžně se usmíval na svou dceru. Potom jí položil láskyplně ruku na rameno a odpověděl:

„Máš pravdu, Bess, máš úplně pravdu, ale dáváš se příliš ovládat citem. Poslouchej dobře: v této peněženke je dvě stě dolarů. Jdi do vězení – nic se ti tam nemůže stát – a odevzdej tento lístek žalárníkovi. Až uvidíš Bumpu, promluv s tím starým chudákem, jak uznáš za vhodné. Nezapomeň ale, že jenom zákony nám zabraňují, abychom žili jako divoši, že se Natty dopustil zločinu a že ho odsoudil tvůj otec.“

Slečna Templová neodpověděla, jen přitiskla k prsou ruku, která jí podávala peněženku. Potom vzala přítelkyni pod paží a vyšla s ní z nádvoří zámečku na hlavní ulici.

Když kráčely podél domů, kde je zakryla tma, zdvojnásobená stínem, neslyšely nic než pomalý krok páru volů a rachot káry, kterou volí táhli ulicí tímž směrem, kterým šly dívky. Pohůnka bylo v přítmí sotva vidět. Šel vedle volů netečně, jako by byl unaven celodenní dřinou. Na rohu, kde stálo vězení, musely dívky chvíli počkat, až přejede volské spřežení, jež zahrulo k boční zdi budovy. Dívky zahlédly otýpku sena, kterou si volí nesli na zádech jako odměnu za svou trpělivou práci. Všechno to bylo tak přirozené, tak obyčejné, že Alžběta by si byla káry už ani nevšimla, kdyby pohůnek nebyl promluvil na voly tichým hlasem:

„Tak jdi, ty strakáči, jdi hezky, jdi!“

Taková řeč k dobytku byla sama o sobě neobvyklá, poněvadž kolonisté nebývají k hovádkům příliš laskaví, ale i v hlase bylo cosi, co slečnu Templovou zarazilo. Když zahнула za roh, musela se k člověku, který řídil volský potah, přiblížit. Okamžitě ho poznala. Byl to Oliver Edwards, oblečený jako pohůnek. Jejich oči se setkaly, a přestože byla tma a Alžběta byla zahalena pláštěm, Oliver ji poznal.

„Slečno Templová!“ – „Pane Edwardsi!“ vykřikli oba tiše.

„Je to možné?“ divil se Edwards, když se přesvědčil, že se nemýlí. „Co tu děláte u věznice? Ale vy jdete asi na faru, odpusťte. To je slečna Grantová – hned jsem vás nepoznal.“

Jenom Alžběta zaslechla, jak Luisa tiše vzdychla. Rychle řekla:

„Nejdeme na faru, pane Edwardsi, jdeme do věznice. Chceme ukázat Kožené punčose, že nezapomínáme na to, co pro nás udělal. To, že člověk musí respektovat zákony, neznamená, že by neměl být vděčný. Vy k němu jdete také, vidíte? Prosím vás, nechte nás k němu jít dřív a počkejte se svou návštěvou asi deset minut. Dobrou noc, pane Edwardsi. Já – já – je mi velice líto, že musíte dělat takovou těžkou práci, jsem přesvědčena, že můj otec by –“

„Počkám s návštěvou tak dlouho, jak budete chtít, madam,“ přerušil ji chladně mladík. „Mohl bych vás poprosit, abyste se nezmiňovala, že jste mě zde viděla?“

„Samozřejmě,“ řekla Alžběta, na jeho úklon odpověděla lehkým kývnutím hlavy a pobídla váhající Luisu, aby šla. Když vstoupily do věznice, Luisa Grantová zašeptala:

„Neměly bychom nabídnout něco z těch peněz Oliverovi? Bumpovi stačí na zaplacení pokuty polovička. Edwards není zvyklý na těžkou práci! Jsem přesvědčena, že otec by se rád vzdal značné části svého ubohého platu, jen aby mu pomohl k lepšímu postavení.“

Alžběta se neubránila úsměvu, avšak na její tváři bylo vidět hluboký, upřímný soucit. Vtom se objevil žalárník a obě dívky si připomněly, proč sem vlastně přišly.

Žalářník věděl, jak se stalo, že obě dívky byly zachráněny před pardálem, a také, kdo je zachránil. Tehdy vládly v Americe nepřiliš formální způsoby, a tak se nijak nedivil, že dívky chtějí navštívit Bumpu. Ostatně lístek soudce Templa by byl umlčel všechny námitky, kdyby byl žalářník nějaký měl. Bez váhání vzal obě mladé ženy k cele, kde byli vězni. Sotva vložil klíč do zámku, ozval se Benjaminův hrubý hlas:

„Hola hej! Kdo tam?“

„Návštěva, kterou rádi uvidíte,“ odpověděl žalářník. „Co jste to provedli se zámekem, že se v něm klíč nechce otočit?“

„Jen slušně, jen slušně, pane žalářník,“ křičel stevard. „Zarazil jsem hřebík do závory, jako zádrh, víte, aby sem zas nepřiběh pan Doolittle a nechtěl se se mnou prát. Stejně co nejdřív nastane půst, protože mi seberou všechny prachy jen proto, že jsem zřezal toho holomka. Tak obraťte loď po větru a chvíli počkejte, ano? Hned vám uvolním cestu.“

Rány kladivem potvrdily, že to námořník myslí doopravdy. Za chvíli zámek povolil a dveře se otevřely.

Benjamin se zřejmě připravoval na to, že mu peníze budou zabaveny, a tak odpoledne a večer si několikrát poslal pro truňk ze svého oblíbeného sudu v hostinci „U Statečného dragouna“ a teď byl ve stavu, kterému se slušně říká „podnapilý“. Alkohol na bývalého stevarda příliš nepůsobil, poněvadž, jak říkal, „měl plachty příliš nízko, a tak je dovedl udržet napjaté za každého počasí“. Ale přesto však, přesně řečeno, měl už dost. Když si uvědomil, kdo přišel Nattyho navštívit, ustoupil ke stěně, kde byla jeho pryčna, a bez ohledu na přítomnost slečny Templové si sedl a opřel se zády o zeď. Tvářil se co nejstřízlivěji.

„Jestli mi budete takhle ničit zámky, pane Pumpo,“ řekl žalářník, „dám vám taky zádrh, jak vy tomu říkáte, ale na nohy, a přivážu vás k posteli.“

„Proč byste to dělal?“ zabručel Benjamin. „Dnes jsem byl už při jednom nárazu větru zakotvenej za paty a to mi stačí. Nezamykejte dveře zvenčí a já je nebudu zamykat zevnitř, to vám slibuju.“

„Zamykám na noc v devět,“ řekl žalářník, „a teď je dvaadvacet minut po osmé.“ Postavil svíčku na hrubý stůl ze smrkového dřeva a odešel.

„Kožená punčochy,“ řekla Alžběta, když se v zámku znovu otočil klíč, „chtěla bych vám ještě jednou poděkovat. Kdybyste byl svolil k domovní prohlídce, to, že jste zabil jelena, by byla maličkost, a všechno by bylo v pořádku –“

„Kdybyste byl svolil k domovní prohlídce!“ přerušil ji Natty. Zvedl hlavu, dosud svěšenou až ke kolenům, zůstal ale dál sedět ve svém koutku. „Snad si nemyslíte, děvče, že bych takovou holotu pustil do svého srubu? Ba ne – ani vám bych neotevřel. Teď si mohou hledat mezi ohořelým dřevem a hrabat v popelu, nenajdou nic víc, než co by našli v každé boudě v horách, kde dělají draslo.“

Starý muž si podepřel hlavu rukou a znovu zesmutněl.

„Srub se může postavit znovu a bude ještě lepší než dřív,“ odpověděla slečna Templová. „Sama se o to postarám, až budete propuštěn z vězení.“

„Myslíte, že můžete vzkřísit mrtvého, dítě?“ řekl smutně Natty. „Myslíte, že se člověk může sebrat a jít tam, kde pochoval svého otce, svou matku, své děti, posbírat jejich popel a znovu z nich udělat stejné lidi, jako byli zaživa? Vy si sotva dovedete představit, co to je víc než čtyřicet let spát pod stejnou střechou, víc než polovinu lidského života se dívat na stejné věci. Jste ještě mladá. Myslel jsem, že vy dva – ale teď je po všem. Jedno s druhým mu tu věc navždycky vyžene z hlavy.“

Slečna Templová jistě rozuměla líp než ostatní, co chtěl lovec říci. Luisa, které bylo starce líto, se ani nepohnula, Alžběta ale odvrátila hlavu, aby jí nebylo vidět do tváře. Za chvíli se uklidnila a znovu se podívala na Nattyho.

„Opatříme vám lepší klády, než jste měl,“ pokračovala. „Váš trest brzo skončí, a než vyjdete z vězení, dám vám postavit dům, kde budete žít v pohodlí a blahobytu až do smrti.“

„V pohodlí a v blahobytu! Dům!“ opakoval pomalu Natty. „Myslíte to dobře, myslíte to dobře, je mi ale moc líto, že z toho nic nebude. Ale on mě viděl, jak sedím v kládě a jak se mi lidé smějí –“

„Dejte už pokoj s tou vaší kládou,“ Benjamin jen mávl rukou, v níž držel láhev, ze které si nepřestával důkladně přihýbat. „Kdo by si něco dělal z klády? Podívejte se na tuhle hnátu – hodinu trčela v kládě a stalo se jí něco? Může někdo říct, že se jí něco stalo?“

„Pane Pumpo, myslím, že zapomínáte, že jsem tu já,“ řekla Alžběta.

„Na vás zapomenout, slečno Lizzy?“ odpověděl námořník. „Ať mě hrom zabije, jestli na vás někdy zapomenu. Na vás člověk nemůže zapomenout jako na Goody Kostlivcovou, teda Pettibonovou, tamhle v zámečku. Možná že ta ženská má pořádný kosti, o jejím mase se to ale říct nedá, protože vypadá jako kostra, co ji voblíkli do cizího kabátu. Kůže na jejím obličeji vypadá jako volná lodní plachta – v prostředku samej záhyb.“

„Ticho! Poroučím vám, abyste mlčel, Benjamine!“ řekla Alžběta.

„Rozkaz, madam,“ odpověděl stevard. „Ale pít jste mi nezakázala.“

„Nebudeme mluvit o tom, co bude s ostatními,“ řekla slečna Templová a znovu se obrátila k lovcí, „ale o vás, Natty. Postarám se, abyste zbytek života strávil v pohodlí a v blahobytu.“

„V pohodlí a blahobytu!“ opakoval znovu Kožená punčocha. „Jaké pohodlí může mít starý člověk, když musí jít míli cesty přes holá pole, než najde stín, kde by se skryl před palčivým sluncem? A jaký je to blahobyt, když lovíte celý den a nevyplašíte jediného jelena, nebo uvidíte tak nejvýš minka nebo zatoulanou lišku? Bude to těžká práce ulovit dost bobrů, abych tu pokutu mohl zaplatit! Budu je muset jít hledat až k pensylvánské hranici – a to je dobrých sto mil –, protože tady už nejsou. Vaše vymoženosti a vykácené lesy

vyhnaly ta chytrá zvířata z našeho kraje. Místo bobřích přehrad, které si ta zvířata staví, obracíte svými jezy vodu zpátky do nížin, jako by člověku příslušelo bránit vodě, aby tekla jinam, než kam chce. – Benny, jestli si budete tak často přihýbat, nebudete schopni vyrazit, až bude čas.“

„Poslyšte, pane Bumpo,“ řekl bývalý stevard, „o Bena se nemusíte bát. Až bude čas, postavíte mě na nohy, udáte mi směr a vzdálenost místa, kam chcete plout, a já vás tam dopravím.“

„Už je čas,“ řekl lovec, který od nějaké chvíle něčemu pozorně naslouchal. „Slyším, jak si volí trou rohy o zeď vězení.“

„Tak dejte povel a jde se,“ řekl Benjamin.

„Vy nás nezradíte, děvče, vidíte?“ Natty se podíval Alžbětě upřímně do očí. „Vy nezradíte starého člověka, který touží po čistém božím vzduchu, že ne? Nechci udělat nic špatného, a jestli zákon říká, že musím zaplatit sto dolarů, já je zaplatím, ale nějakou dobu to bude trvat. A tenhle dobrý člověk mi pomůže.“

„Vy jich nachytáte!“ řekl Benjamin a široce rozevřel náruč. „A jestli vám zas utečou, můžete klidně říct, že jsem nemehlo.“

„Co to má znamenat?“ podivila se Alžběta. „Musíte zůstat ve vězení třicet dní. Tady v peněžence mám peníze, kterými zaplatíte pokutu. Vezměte si je. Zítra zaplaťte a buďte trpělivý, za měsíc váš trest skončí. Budeme vás s přítelkyní často navštěvovat, vlastníma rukama vám opravíme oblek, uvidíte, že se budete mít dobře.“

„Opravdu, děti?“ Natty se laskavě usmál, přistoupil k Alžbětě a vzal ji za ruku. „Vy byste se chtěla starému člověku tak pěkně odvděčit jen za to, že zastřelil nějaké divoké zvíře? To přece nestojí za řeč. Myslím, že vděčnost není dědičná vlastnost. Vaše malé prstíky by toho s jelení kůží asi mnoho nepořádily a taky nejste zvyklá šít šlachou. Ale jestli on není hluchý, uslyší a dozví se, že je na světě někdo, kdo dovede být vděčný.“

„Nic mu neříkejte,“ prosila Alžběta. „Jestli mě máte rád, jestli si mne vážíte, neříkejte mu nic. Chci mluvit jen o vás, všechno, co

dělám, dělám jen pro vás. Je mi líto, Kožená punčochy, že zákon je tak přísný, a že proto musíte zůstat ve vězení tak dlouho. Ostatně je to jen měsíc –“

„Měsíc!“ Natty se zasmál svým tichým smíchem. „Ani den, ani noc, ani hodinu, děvče. Soudce Temple mě mohl odsoudit, ale ve vězení, jestli nemá lepší, než je tohleto, mě neudrží. Jednou mě zajali Francouzi – dvašedesát nás zavřeli do srubu. To bylo u Frontenacu. Ale když si člověk ví rady s dřevem, není těžké vyříznout v kládách díru.“ Lovec umklkl a rozhlédl se opatrně po místnosti. Potom se znovu zasmál, přistoupil k Benjaminovi, který stále ještě seděl na pryčně, pomohl mu vstát a odhodil přikrývky. Objevil se otvor, který byl zřejmě nedávno proražen ve stěně. „Stačí kopnout a ten kus dřeva vyletí, a pak –“

„Pryč! Ano, pryč!“ Benjamin se probral. „Tak jdem! Ano, ano, vy ty bobry budete chytat a já vám je ponesu.“

„Bojím se, že mi ten chlapík bude na obtíž,“ řekl Natty. „Jestli přijdou brzo na to, že jsme utekli, nebude maličkost dostat se do hor. A on není v stavu utíkat.“

„Utíkat!“ opakoval námořník. „Poplujem podél pobřeží a cestu si prosekáme.“

„Ticho!“ poručila Alžběta.

„Rozkaz, madam.“

„Přece nás neopustíte, Kožená punčochy,“ pokračovala slečna Templová. „Prosím vás, rozmyslete si to. Bude z vás štvanec, nebudete smět opustit lesy a jste už starý. Mějte krátký čas trpělivost, a vyjdete z vězení se ctí.“

„Mohl bych tu chytat bobry, děvče?“

„To není třeba. Tady máte peníze, zaplatíte pokutu a za měsíc jste volný. Podívejte se, je to zlato.“

„Zlato!“ řekl Natty s dětinským zájmem. „Už dávno jsem neviděl zlatou minci. Za minulé války jsme dostávali zlaté tolary. Měli jsme jich tolik, kolik je teď medvědů. Pamatuju se, že v Dieskauově armá-

dě byl voják, který si zašil do košile dvanáct těch lesklých žlutáků. Když padl, našli je. Já sám jsem je neměl v ruce, ale na vlastní oči jsem je viděl. Byly větší a lesklejší než tyhlety.“

„To jsou anglické guineje a jsou vaše,“ řekla Alžběta. „Je to závda-
vek na to, co pro vás ještě uděláme.“

„Proč mi dáváte takový poklad?“ zeptal se Natty a dojatě se po-
díval na dívku.

„Proč? Copak jste mi nezachránil život? Nevysvobodil jste mě
z tlamy divoké šelmy?“ odpověděla Alžběta. Zakryla si dlaní oči,
jako by chtěla zahnat ošklivou vzpomínku.

Lovec vzal peníze, obracel v ruce jednu minci po druhé a hlasitě
při tom uvažoval.

„V Cherry Valley mají prý ručnici, která usmrcuje na tisíc šest set
stop. Viděl jsem v životě dobré ručnice, ale téhle se sotva nějaká vy-
rovná. Tisíc šest set stop, to už je něco! No, jsem už starý, a ručnice,
kterou mám, mi stačí. Vemte si zase své zlato, děvče. Ale už je čas,
abychom šli. Slyším, jak mluví k volům. Neprozradíte nás, děvče,
vidíte, že nás neprozradíte?“

„Jak bych mohla!“ odpověděla Alžběta. „Ale vezměte si ty peníze –
vezměte si je, i když jdete do hor.“

„Ba ne,“ Natty zavrtěl hlavou, „ani pro dvacet ručnic bych vás
neoloupil. Něco byste ale pro mě mohla udělat, jestli budete chtít.
Nemám nikoho, koho bych o to požádal.“

„Udělám, co budete chtít.“

„Chtěl bych jen, abyste mi koupila plechovku střelného prachu –
stojí dva stříbrné dolary. Benny Pumpa má peníze, ale jít pro prach
do vsi, to si nemůžeme troufnout. Má ho jenom Francouz. Je nej-
lepší a hodí se do mé ručnice. Uděláte to pro mě, děvče? Řekněte,
uděláte to pro mě?“

„Jak se můžete ptát? Přinesu vám jej, Kožená punčocho, kdybych
měla jít za vámi lesem celý den. Ale kde vás najdu, a kdy?“

„Kde?“ Natty se na chvíli zamyslel. „Zítra, na Přeludu. Na samém vrcholu se s vámi sejdu, děvče, v pravé poledne. Dejte pozor, aby ten prach byl jemnozrnný, poznáte to podle lesku a podle ceny.“

„Udělám to,“ řekla odhodlaně Alžběta.

Natty si teď sedl, kopl do vydlabaného otvoru a bez velké námahy stěnu prorazil. Dívky zaslechly šustění sena a pochopily, proč byl Edwards oblečen jako pohůnek.

„Pojďte, Benny,“ řekl lovec. „Dnes už větší tma nebude, za hodinu vyjde měsíc.“

„Počkejte!“ zvolala Alžběta. „Nechci, aby se řeklo, že dcera soudce Tempa byla při tom, když jste utíkal. Vraťte se, Kožená punčocha, a nechte mě odejít, než provedete svůj plán.“

Než Natty mohl odpovědět, ozvaly se žalárníkovy kroky a lovec se musel okamžitě vrátit. Měl jen taktak čas postavit se na nohy a zakrýt otvor příkrývkami, na něž se ihned svalil Benjamin. V zámku se otočil klíč, dveře cely se otevřely.

„Nechtěla by už slečna Templová odejít?“ zeptal se zdvořile žalárník. „V tuto hodinu obyčejně zamykám.“

„Půjdu s vámi,“ odpověděla Alžběta. „Dobrou noc, Kožená punčocha.“

„Jen ať je jemnozrnný, děvče, ten donese kulku dál než obyčejný. Stárnu a za zvěří už nemůžu běžet tak rychle jako dřív.“

Alžběta mu dala znamení, aby mlčel, a vyšla z cely. Za ní šla Luisa s dozorcem. Ten jednou otočil klíčem a řekl, že zamkne vězně důkladněji, až doprovodí slečny na ulici. U vrat vězení se rozešli. Žalárník se vrátil a dívky kráčely s bušícím srdcem k nároží.

„Teď, když Kožená punčocha ty peníze nevzal,“ zašeptala Luisa, „můžeme je všechny dát panu Edwardsovi, a když je přidá k –“

„Slyšíte?“ zeptala se Alžběta. „Šustí seno, právě utíkají. Bojím se, že ve vězení na to hned přijdou.“

Zatím došly dívky na nároží. Edwards s Nattym se právě snažili otvorem protáhnout skoro bezvládné Benjaminovo tělo. Voli couvli

od sena a teď stáli obráceni hlavami do ulice, takže uprchlíci měli pro svou práci dost místa.

„Hod'te seno do káry,“ řekl Edwards, „nebo přijdou na to, jak jsme to udělali. Rychle, ať to nevidí.“

Sotva Natty vykonal tento příkaz, objevila se v otvoru zář žalářnickovy svíčky a ihned nato se rozlehl vězením jeho hlas. Volal vězně.

„Co teď?“ řekl Edwards. „Ten opilý chlap nás prozradí, ani vteřinu nesmíme ztratit.“

„Kdo je opilý, ty holomku?“ zabručel stevard.

„Utekli z vězení! Utekli!“ křičelo uvnitř věznice pět šest hlasů.

„Musíme ho tu nechat,“ řekl Edwards.

„To by nebylo správné, chlapče,“ odpověděl Natty. „Vzal dnes na sebe polovičku mé potupy, když jsem seděl v kládě. Ten člověk má dobré srdce.“

V té chvíli vyšlo ze dveří hostince „U Statečného dragouna“ několik mužů. Jedním z nich byl Billy Kirby.

„Měsíc ještě nevyšel,“ ozval se dřevorubec, „ale noc je jasná. Pojďme. Kdo jde domů? Slyšíte? Ve vězení je nějaký kravál – pojďme se podívat, co se tam děje.“

„Chytí nás, jestli tu toho člověka nenecháme,“ řekl Edwards.

Vtom k němu přistoupila Alžběta a rychle zašeptala:

„Posad'te ho na káru a pobídněte voly! Nikdo se do káry nepodívá.“

„Tak bystrá dovede být jenom žena,“ řekl mladík.

Stalo se. Námořníka posadili na seno, přísně mu nakázali, aby byl potichu, do ruky mu dali bič a pobídlí voly. Potom se Edwards s lovcem odplížili podél domů a zmizeli v postranní uličce. Voli šli rychle. Za chvíli se rozlehl ulicí křik pronásledovatelů. Dívky přidaly do kroku, aby se vyhnuly blížícímu se hloučku strážníků a zvědavců. Někteří lidé vězně proklínali, jiní se jejich útěku smáli. Nad všechny hlasy vynikal hlas Kirbyho. Dřevorubec křičel a zapřísahal se, že

uprchlíky chytí, a vyhrožoval, že Nattyho přinese v jedné kapse a Benjaminu v druhé.

„Udělejte rojnici, občané,“ křičel, když šel kolem dívek. Ani krok dvanácti lidí by nedělal takový hluk, jako dřevorubcovy těžké nohy. „Udělejte rojnici a jde se do hor! Za čtvrt hodiny budou v horách a potom dávejte pozor na dlouhou ručnici!“

Jeho výkřiky opakovalo dvacet úst, neboť nejen dozorcí z vězení, ale i hosté z krčmy a jiní se zúčastnili pronásledování.

Když Alžběta zahýbala k bráně otcova domu, spatřila, jak se dřevorubec zastavil u káry. Věděla, že mu Benjamin neunikne. Když dívky pospíchaly po cestě, která vedla od brány k domu, uviděly, jak se ve stínu stromů opatrně plíží dvě postavy. Za chvíli dívkám zastoupili cestu Edwards s lovcem.

„Možná že už vás nikdy neuvidím, slečno Templová,“ řekl mladík. „Dovolte, abych vám poděkoval za všechnu vaši laskavost. Nevíte a ani nemůžete vědět, proč jsem se tak choval.“

„Utíkejte, utíkejte,“ vykřikla Alžběta, „celá vesnice je vzhůru! Nebylo by dobře, kdyby nás někdo viděl spolu, a právě tady.“

„Ne, musím mluvit, i kdyby mě měli chytit.“

„K mostu se nedostanete, tam už jsou, a dřív než doběhnete k lesu, budou tu vaši pronásledovatelé. Leda –“

„Leda co?“ zvolal mladík. „Už jednou mě vaše rada zachránila. Poslechnu vás, i kdybyste mě na smrt poslala.“

„Ulice je teď prázdná,“ řekla za chvíli Alžběta. „Přeběhněte ji a na jezeře najdete člun mého otce. Snadno se s ním dostanete, kam budete chtít.“

„Ale soudce by se mohl hněvat, že jsem si vzal jeho člun.“

„Vezmu to na sebe.“

Mladík něco zašeptal, co slyšela jenom Alžběta, a otočil se, aby udělal to, co mu dívka navrhla. Když se rozcházeli, Natty přistoupil k dívkám a řekl:

„Nezapomeňte na tu plechovku, děvčata. Já ty bobry musím mít. Já i psi jsme už staří, potřebujeme co nejlepší prach.“

„Pojďte, Natty,“ řekl netrpělivě Edwards.

„Už jdu, chlapče, už jdu. Bůh vám žehnej oběma, děvčata. Byly jste moc hodné k starému člověku.“

Dívky se dívaly za odcházejícími muži, dokud jim nezmizeli z očí. Potom rychle vešly do domu.

Zatím Kirby dohonil káru, která patřila jemu a kterou Edwards bez svolení majitele odvezl z místa, kde trpěliví volí skoro každý večer stáli a čekali, až se jejich pánu zlíbí pro ně přijít.

„Hej, pojd' sem, Žlutej,“ křičel. „Jak jste se sem dostali od mostu, kde jsem vás nechal, vy vrtáci jedni?“

„Kupředu,“ zabručel Benjamin a nazdařbůh švihl bičem. Rána dopadla na dřevorubcovo rameno.

„Kdo jste, k čertu?“ vykřikl Kirby, překvapeně se otočil, ale ve tmě nemohl poznat tvář, která vykukovala nad žebřinami káry.

„Kdo jsem? Přeci kormidelník tohoto plavidla, jak račte vidět, a pluju rovnou za nosem. Ano, most mám před sebou a kládu za sebou, tomu říkám dobrý kormidlování, chlapče. Kupředu!“

„Dejte bič, kam patří, pane Benny Pumpo,“ řekl dřevorubec, „nebo vám jich pár vlepím. Kampak si jedete s mým spřežením?“

„Spřežením!“

„Ano, to je má kára a mí volí.“

„Musím vám říct, pane Kirby, že Kožená punčocha a já – totiž Benny Pumpa – vy znáte Bena? – teda Benny a já – ne, já a Benny – ať hrom do mě uhodí, jestli vím, kdo – ale zkrátka někteří z nás plujou pro náklad bobřích kůží, tak jsme si vzali káru, abychom ty kůže dotáhli domů. Povídám, pane Kirby, veslujete hrozně nešikovně, vy zacházíte s veslem jako kráva s flintou nebo jako dáma s kanónem.“

Billy, který už poznal, že Benjamin přebral, kráčel chvíli vedle káry a o něčem přemýšlel. Konečně vzal námořníkovi (který se

svalil na seno a hned usnul) z ruky bič a vedl voly ulicí, přes most a pak vzhůru do hor k mýtině, kde měl druhý den pracovat. Strážníci, které cestou potkal, mu položili několik obvyklých otázek, ale nezastavili ho.

Celou hodinu stála Alžběta u okna svého pokoje. Viděla, jak se na úbočí hory míhají pochodně, a slyšela křik pronásledovatelů. Po hodinovém pátrání se vrátila poslední skupina pronásledovatelů, kteří se marně snažili polapit uprchlé vězně. Byli unaveni a zklamáni. Netrvalo dlouho a osada zase utichla a všude nastal mír a klid, jako když Alžběta dnes večer vyšla z brány otcova domu, aby navštívila uvězněného Nattyho.

Kapitola XXXVI

*„Plakat že nesmím, to dobře vím,“
hlasem pevným Oneidů náčelník promluvil,
„neb píseň syna pohřební nad otcem zemřelým
bych nevhodným svým zármutkem jen znesvětil.“*

— Gertruda z Wyomingu

Nazítří časně ráno se Alžběta sešla s Luisou, jak se dohodly, a obě dívky pak šly do krámu pana Le Quoi. Alžběta chtěla splnit slib, který dala Kožené punčoše. Lidé už zase pospíchali do práce, bylo ale ještě příliš časně, aby byl v obchodě nával, a tak dívky našly v krámě jenom zdvořilého majitele, Billyho Kirbyho, jednu zákaznici a mladého příručího.

Monsieur Le Quoi pročítal se zřejmým potěšením dopisy a Billy Kirby, jednu ruku v západnici, druhou v kapse kabátu, sekeru pod pravou paží, s upřímným zájmem pozoroval spokojeného Francouze. V nových osadách lidé nezachovávali nijak zvlášť formality společenského chování, a tak tu ani nebylo společenských rozdílů. Když dívky vstoupily do krámu, jeho majitel, který je neviděl vcházet, říkal právě Kirbymu:

„Ah, monsieur Bíl, tato dopis mě udělala nejvíc šťastný člověk. Ah, ma chère France! Já ji budu zase vidět!“

„Jsem opravdu ráda, že jste šťastný,“ řekla Alžběta. „Doufám, že vás neztratíme nadobro.“

Úslužný obchodník začal mluvit francouzsky a hned oznámil Alžbětě, že doufá, že se bude moci vrátit do vlasti. Monsieur Le Quoi byl přízpůsobivý člověk, řídil se zvyklostmi země, kam se kdy si vystěhoval. Vykládal své zákaznici o tom, jak se politické názory jeho krajanů vlivem doby změnily, přitom ale nepřestal obsluhovat dřevorubce, který si přišel pro tabák.

Zkrátka a dobře, pan Le Quoi, který uprchl z vlasti spíš před terorem než proto, že by nesouhlasil s režimem, dostal teď zprávu, že nebude námitek proti jeho návratu do Západní Indie. Francouz, který se dovedl s takovým půvabem přizpůsobit roli venkovského kramáře, měl zase zaujmout své dřívější společenské postavení.

Nebudeme opakovat všechny zdvořilůstky, které si při této příležitosti vyměnil obchodník s Alžbětou, ani nebudeme počítat, kolikrát šťastný Francouz opakoval, jak je mu líto, že se bude muset vzdát společnosti slečny Templové. Za tohoto zdvořilého ujišťování našla Alžběta příležitost, aby o střelný prach nenápadně požádala příručího, který se jmenoval Jonathan. Než se rozloučili, Monsieur Le Quoi, zřejmě přesvědčen, že toho ještě neřekl dost, zeptal se Alžběty, zda by mu laskavě nedala příležitost k soukromému rozhovoru. Bylo vidět, že chce s dívkou mluvit o něčem velice důležitém. Alžběta svolila, odložila však rozhovor na příhodnější chvíli. Teprve potom se jí podařilo odejít z krámu, kam se už začínali jako obvykle hrnout lidé z celého okolí. Francouz k nim byl pozorný a přívětivý jako vždy.

Alžběta s Luisou šly mlčky až k mostu. Najednou se Luisa zastavila, bylo vidět, že by ráda něco řekla, že se ale ostýchá.

„Není vám dobře, Luiso?“ zeptala se Alžběta. „Neměly bychom se raději vrátit? Mohly bychom se s Nattym sejít jindy.“

„Nic mi není, ale strašně se bojím. Ach, nikdy, nikdy už nepůjdu na tu horu jenom s vámi. Je to nad mé síly, opravdu, je to nad mé síly.“

Alžběta byla překvapena. I když se nebála, že by se mohlo opakovat to, co ji před nedávnem potkalo, cítila, že by nebylo správné, kdyby šla do lesa sama. Chvíli uvažovala. Uvědomila si však, že musí jednat, a ne uvažovat. Přemohla svou nerozhodnost a energicky odpověděla:

„Dobrá, půjdu tedy sama. Nikoho jiného než vás do té věci nemohu zasvětit, mohlo by to Kožené punčoše jen uškodit. Počkejte na mě na kraji lesa, aby nikdo neviděl, že právě teď jdu do lesa

sama. Nechtěla bych, aby si někdo myslel, že – že – Počkáte na mě, drahoušku?“

„Někde, odkud je vidět vesnici, budu na vás čekat třeba rok, slečno Templová,“ odpověděla rozčilená dívka, „ale nechtějte na mně, abych šla na tu horu.“

Alžběta viděla, že její přítelkyně opravdu dál nemůže. Rozhodly se, že Luisa bude čekat na místě, kde ji neuvidí lidé, kteří by šli náhodou kolem, které však je blízko silnice a odkud je vidět na celé údolí. Dál už šla slečna Templová sama. Stoupala pevným, pružným krokem po silnici, o níž jsme se ve svém vyprávění už tak často zmiňovali. Bála se, že nepřijde na schůzku včas, protože mnoho času ztratila v obchodě pana Le Quoi a na vrchol hory bylo ještě daleko. Kdykoliv přišla na místo, odkud bylo vidět do kraje, zastavila se, aby nabrala dech, a snad i proto, aby se pokochala pohledem na krásné údolí. Dlouho však už nepršelo, a tak místo zeleně bylo všude vidět jen hnědou barvu. Bylo to stále totéž údolí, ale chyběla mu veselá svěžest raného léta. I nebe jako by bylo vyschlo. Slunce se skrylo za mlžný opar, který se podobal kouři. Nikde se neukázal kousek modré oblohy, jen tu a tam se objevila na nebi světlá průrva, kterou jako by se drala pára, jen aby bylo pomoheno člověku, toužícímu po vodě. Vzduch byl horký a suchý, a když Alžběta přišla na místo, kde musela sejít ze silnice, měla pocit, že se dusí. Snažila se překonat všechny obtíže a co nejdříve splnit slib, který dala Nattymu. Myslela jen na to, jak by byl asi zklamán, kdyby mu nepomohla.

Na vrcholu hory, kterou soudce Temple pojmenoval Přelud, byl vykácen kus lesa, aby byl odtud lepší pohled na vesnici a na údolí. Zde se měla Alžběta sejít s lovcem. A sem také pospíchala. Cesta lesem, kterého se dosud nedotkla lidská ruka, nebyla snadná. Balvany, kmeny skácených stromů a větve, to všechno byly překážky, které musela překonat. Byla však odhodlána dostat se na určené místo za každou cenu. Když se octla na místě schůzky, zjistila podle hodinek, že přišla o několik minut dřív, než bylo umluveno.

Sedla si na chvíli na skácený strom, aby si odpočala, a začala se rozhlížet, zda neuvidí někde svého starého přítele. Ten však zřejmě na mytíně nebyl. Vstala a obešla ji. Prohledala všechna místa, kde by se podle jejího názoru mohl Natty z opatrnosti skrýt. Marně. Když už, unavena, nevěděla, kde ještě starého lovce hledat, odvážíla se zavolat.

„Natty! Kožená punčoch!“ volala na všechny strany. Odpověděla jí však jen ozvěna.

Alžběta se přiblížila k okraji hory. Najednou zaslechla tichý zvuk, jako by někdo rukou položenou na ústa tlumil hlasitý dech. Ani v nejmenším nepochybovala, že je tam někde skryt Kožená punčocha a že jí dává znamení, kde ho má hledat. Alžběta sestoupila asi sto stop a octla se na malé terase, řídce porostlé stromy, které tu zapustily kořeny do skalních rozsedlin, v nichž se zachytilo trochu půdy. Alžběta šla až k okraji terasy a podívala se do hluboké propasti. Vtom blízko ní zašustilo suché listí. Ohlédla se a zřejmě ji to, co spatřila, polekalo. Hned se však vzpamatovala. Odvážně a plna zájmu šla blíž.

Na kmene skáceného dubu seděl Mohegan, snědým obličejem obrácen k Alžbětě. Oči mu plály, bylo v nich cosi divokého. Kdyby Alžběta nebyla tak statečná, musela by se zděsit. Pokrývka se mu sesmekla z ramen, hrud', paže a větší část těla byla nahá. Na krku měl zavěšenu Washingtonovu medaili – Alžběta věděla, že indián nosí toto vyznamenání jen při slavnostních příležitostech. Ale celý vzhled starého náčelníka byl podivnější než jindy, až vzbuzoval strach. Dlouhé černé vlasy měl indián sčesaný dozadu, takže ještě víc vyniklo jeho vysoké čelo a pronikavé oči. V obrovských otvorech proříznutých v ušních boltcích měl po indiánském způsobu zastrkány bez ladu a skladu ozdoby, korále a dikobrazí ostny. Přes rty až na bradu mu visel stříbrný přívěsek, připevněný v nose. Čelo měl pomalováno červenými pruhy, které se táhly dolů po tvářích a tvořily všelijaké obrazce. Stejným způsobem bylo pomalováno

také jeho tělo. Zkrátka, před Alžbětou se objevil indiánský bojovník, připravený na neobyčejně vážnou událost.

„Johne! Jak se máte, Johne?“ zeptala se Alžběta, když se blížila k starému indiánovi. „Už dlouho jste se neukázal ve vsi. Slíbil jste mi košík z vrbového proutí a já mám pro vás připravenou kalikovou košili.“

Indián se chvíli upřeně díval na dívku, potom zavrtěl hlavou a hlubokým, hrdelným hlasem odpověděl:

„Johnova ruka už nemůže dělat košíky – John nepotřebuje košili.“

„Ale kdybyste ji potřeboval, víte, kam si pro ni máte přijít,“ odpověděla slečna Templová. „Věřte, Johne, že jsem přesvědčena, že právě vy máte právo požádat nás o to, co potřebujete.“

„Poslyš, dcero,“ řekl indián, „šestkrát přešlo deset horkých let od doby, co John byl mlád. Tenkrát byl jako jedle vysoký, rovný jako let střely Sokolího oka, jako buvol silný, jako horská kočka mrštný. Byl silný a mužný jako Mladý orel. Když jeho kmen šel po stopách Makvajů mnoho a mnoho dní, Čingačgúkovo oko našlo otisky jejich mokašínů. Když se lid radoval a veselil při počítání skalpů svých nepřátel, ty skalpy visely na Čingačgúkově kůlu. Když ženy plakaly, protože neměly maso, kterým by nakrmily děti, on první se vydal na lov. Kulka z jeho ručnice byla rychlejší než jelen. Dcero, tehdy Čingačgúk zarážel svůj tomahavk do stromů, aby oznámil líným, kde najdou jeho a Mingy – ale košíky nepletl.“

„Ty časy minuly, starý bojovníku,“ odpověděla Alžběta. „Od té doby váš národ vymřel, a místo abyste pronásledoval nepřítelé, naučil jste se bát boha a žít v pokoji a míru.“

„Postav se sem, dcero. Odtud uvidíš velké jezero, vigvamy svého otce a kraj na Křivé řece. John byl ještě mlád, když rada starších jeho kmene rozhodla, že se vzdává kraje sahajícího od modrých hor nad jezerem až tam, kde se Susquehanna ztrácí v lesích. Celý ten kraj se vším, co na něm roste, se vším, co po něm chodí, a se vším, co se na něm živí, Delawaři darovali Pojídači ohně – protože ho milovali.

Byl silný, oni byli slabí, a on jim pomohl. Žádný Delawar by nezabil jelena, který běhal v jeho lesích, nebyl by sestřelil ptáka, který létal nad jeho pozemky, protože všechno patřilo Pojídači ohně. Žil John v míru? Od svého mládí vídal Čingačgúk bělochy z Frontenacu táhnout proti jejich vlastním bílým bratrům z Albany a bojovat s nimi. Báli se boha? Viděl své anglické a americké otce, jak jeden druhému rozbíjí hlavu tomahavkem právě proto, aby se zmocnil kousku této země. Žili v míru? Viděl, jak vzali Pojídači ohně, jeho dětem a synu jeho syna půdu a jak se na ní usadil nový náčelník. Žili ti, kteří se toho dopustili v míru? Báli se boha?“

„V tom, bohužel, máte pravdu, John. Ale což Delawaři nebojovali, což nevyměňovali svou půdu za střelný prach, za pokrývky, za zboží?“

Indián upřel černé oči na dívku a zadíval se na ni tak pronikavě, že se až polekala.

„Kde jsou pokrývky a kde je zboží, za něž ti, co přišli, koupili právo Pojídače ohně?“ Indiánův hlas zněl vzrušeně. „Má je Pojídač ohně ve svém vigvamu? Řekli mu: Bratře, prodej nám svou zem, tu máš stříbro, pokrývky, ručnice nebo rum? Ne. Vzali mu ji, jako se nepříteli bere skalp. A ani se neohlédli, aby se přesvědčili, zda žije, nebo jestli umřel. Žijí takoví lidé v míru a bojí se Velkého ducha?“

„Ale vy nechápete dobře všechny souvislosti.“ Alžběta byla ve větších rozpacích, než si sama byla ochotna přiznat. „Kdybyste lépe znal naše zákony a zvyklosti, posuzoval byste naše jednání jinak. Nesmýšlejte zle o mém otci, Mohegane. Je spravedlivý a dobrý.“

„Bratr Miquonův je dobrý, vím, že bude jednat spravedlivě. Řekl jsem to Sokolímu oku – řekl jsem to Mladému orlu, že bratr Miquonův bude jednat spravedlivě.“

„Komu říkáte Mladý orel?“ zeptala se Alžběta a sklopila před Moheganovým pohledem oči. „Odkud přišel a jaká má zde práva?“

„Má dcera s ním žila tak dlouho pod jednou střechou a teď se mě takto ptá?“ odpověděl indián vyhýbavě. „Stáří zmrazuje krev, jako

mráz v zimě svírá velké jezero. Ale mládí dovoluje, aby krev proudila volně, jako slunce dovoluje, aby šťávy květin volně proudily. Mladý orel má oči. Chybí mu jazyk?”

Alžběta pochopila, na co starý bojovník naráží svou obraznou řečí. Její červené tváře ještě víc zahořely, temné oči jí jen zářily. Když přemohla rozpaky, zasmála se, jako by chtěla dokázat, že indiánova slova nebere vážně, a vesele odpověděla:

„Opravdu mu chybí jazyk, když mi má svěřit své tajemství. Je to pravý Delawar, proto své tajemství nesvěří ženě.“

„Dcero, Velký duch dal tvému otci bílou plet' a mně rudou, ale v srdci máme oba červenou krev. Když je srdce mladé, je prudké a vřelé. Staré srdce je klidné a chladné. Je nějaký rozdíl mezi srdcem bělocha a srdcem indiána? Není. John měl kdysi ženu. Měla tolik synů –“ Mohegan zvedl ruku a ukázal tři prsty – „měla také dcery, které mohly udělat mladé Delawary šťastnými. Byla hodná, dcero, a udělala všechno, co jsem poručil. Vy se na mnohé věci díváte jinak, myslíš ale, že John nemiloval svou mladou ženu – matku svých dětí?”

„A co se stalo s vaší rodinou, Johne? S vaší ženou, s dětmi?“ Alžbětu dojalo, co právě slyšela.

„Kde je led, který pokrýval jezero? Roztál a voda ho odnesla. Johna jeho rodina předešla do země duchů. Johnův čas přišel a on je připraven.“

Indián si zahalil hlavu pokrývkou a zmlkl. Slečna Templová nevěděla, co povědět. Byla by nejraději začala mluvit o něčem jiném, avšak v smutku starého bojovníka, v jeho klidné odevzdanosti bylo tolik důstojnosti, že se neodvážila promluvit. Teprve po chvíli se zeptala:

„Kde je Kožená punčocha, Johne? Přinesla jsem mu plechovku střelného prachu, jak si přál. Ale nikde ho nevidím. Mohl byste mu ji odevzdat?”

Indián zvedl hlavu a smutně se podíval na dar, který mu Alžběta podala.

„Toto je největší nepřítel mého národa. Myslíš, že by se bylo podařilo bělochům vyhnat Delawary, kdyby neměli střelný prach? Dcero, Velký duch naučil tvé otce vyrábět ručnice a střelný prach, proto vyhnali indiány ze země. Už brzo nebude v tomto kraji jediný indián. Až Mohegan odejde, poslední indián opustí tyto hory a jeho rod vymře.“ Starý bojovník se naklonil a loktem se opřel o koleno. Jako by se pohledem loučil s údolím, které přes mlžný opar bylo stále ještě vidět. Avšak vzduch kolem slečny Templové se každým okamžikem stával méně dýchatelným. Smutek z indiánových očí pomalu mizel. Ve tváři starého náčelníka se objevil vizionářský výraz, jako by indián měl prorocké vidění. „Mohegan odejde tam, kde jsou jeho otcové. Už nebude mít nedostatek zvěře, i ryb bude mnoho v jezerech. Ženy nebudou naříkat, že nemají co jíst. Tam nikdy nepřijde žádný Mingo. Děti se budou bavit lovem a všichni spravedliví indiáni tam budou spolu žít v míru a pokoji jako rodní bratři. Otcové! Synové!“ Mohegan teď mluvil velmi hlasitě. „Všichni odešli! Nemám jiného syna než Mladého orla, a ten má v žilách bělošskou krev.“

„Povězte mi, Johne,“ Alžběta chtěla starého indiána přivést na jiné myšlenky, byla by se také ráda co nejvíc dozvěděla o mladém muži, „kdo je pan Edwards? Proč ho máte tak rád a odkud je?“

Indián sebou trhl. Alžbětina otázka mu zřejmě znovu připomněla pozemské věci. Vzal slečnu Templovou za ruku, posadil si ji vedle sebe a ukázal na kraj, který ležel pod nimi:

„Pohleď, dcero,“ indián ukázal k severu, „až kam dohlédnou tvé mladé oči, to všechno bylo jeho –“

V té chvíli se jim začala nad hlavou valit obrovská mračna dýmu, jako by je zachvátil neviditelný vír, a zakryla pohled do kraje, dříve než indián domluvil. Slečna Templová poděšeně vyskočila, podívala se na vrchol hory a viděla, že i nad ním se vznášejí oblaka dýmu. Z lesa se ozýval hukot, jako by se hnala vichřice.

„Co je to, Johne?“ vykřikla Alžběta. „Všude je plno kouře a je tu horko jako v peci!“

Než indián mohl odpovědět, ozval se z lesa hlas:

„Johne! Kde jsi, Mohegane? Lesy hoří, utíkej, za chvíli bude pozdě!“

Indiánský náčelník přiložil ruku k ústům, poklepal prsty na rty a vydal zvuk, jaký sem prve přivábil Alžbětu. Ve vyschlém podrostu a v keřích se ozvaly rychlé kroky. Hned nato se objevil Edwards. Běžel k indiánovi. V jeho tváři byl výraz hrůzy.

Kapitola XXXVII

Láska ovládá dvůr královský, tábor vojenský i háj.

— Scott: Píseň posledního minstrela

„Bylo by hrozné, kdybys tu měl uhořet,“ Oliver sotva dech popadal. „Rychle pryč! Možná že už je pozdě. Plameny šlehají na skalní výběžek pod námi, a jestli se nám nepodaří kolem něho projít, budeme se muset spustit do propasti. Rychle! Rychle! Probud' se ze své apatie, John, času nemáme nazbyt!“

Když Alžběta poznala Edwardsův hlas, zapomněla na nebezpečí a usedla na vyčnívající kus skály. Mohegan jako by se probudil k životu; ukázal teď na dívku a řekl:

„Zachraň ji – Johna nech zemřít.“

„Ji? O kom mluvíš?“ zeptal se mladík rychle a otočil se ve směru, kam ukazoval indián. Když uviděl Alžbětu, která se na něho dívala pohledem plným hrůzy a rozpaků, leknutím ztratil řeč.

„Slečno Templová!“ vykřikl, sotva se mu řeč vrátila. „Co tu děláte? Vždyť vás tu čeká hrozná smrt!“

„Doufám, že na nikoho z nás tu nečeká smrt.“ Alžběta se snažila mluvit klidně. „Je tu sice plno kouře, ale oheň nevidím. Zkusme dostat se odtud.“

„Zavěste se do mne,“ poručil Edwards. „Musím vás odtud dostat. Vydržíte takovou námahu?“

„Jistě. Určitě přeháníte, pane Edwardsi, nemůže to přece být tak hrozné. Odved'te mě cestou, kterou jste sám přišel.“

„Ano – ano,“ vykřikl skoro hystericky mladík. „Ne – není to tak hrozné – zbytečně jsem vás polekal.“

„Indiána tu přece nenecháme? Nemůžeme ho tu nechat, aby zde zemřel, jak říká.“

Na tváři mladého muže se objevil výraz bolestného dojetí. Zastavil se a smutně se zadíval na Mohegana. Hned však namířil dlouhými kroky k místu, kudy před chvílí přišel. Alžbětu uchopil za ruku a táhl ji za sebou.

„Nevšímejte si ho,“ řekl hlasem, v němž zněl klid beznaděje, „vzná se v lesích i v takových situacích. Vystoupí přes skálu na vrchol hory – a může klidně zůstat, kde je, a nic se mu nestane.“

„Před chvílí jste říkal něco jiného, Edwardsi! Nenechávejte ho zde, aby zahynul hroznou smrtí!“ Alžběta se podívala na svého průvodce, jako by pochybovala o jeho zdravém rozumu.

„Indián a uhořet? Kdo kdy slyšel, že by indián uhořel? Indián nemůže uhořet. To je směšný nápad. Pospěšte si, pospěšte si, slečno Templová, kouř by vás mohl omámit.“

„Edwardsi, jak se to na mě díváte? Začínám mít strach. Řekněte mi pravdu! Není naše situace horší, než na první pohled vypadá? Řekněte pravdu!“

„Jestli se dostaneme na tamten skalní výběžek, dřív než se k němu dostane oheň, zachráníme se, slečno Templová.“ Mladý muž přestal předstírat klid. „Utíkejme! Jde nám o život!“

Místo, kde slečna Templová hovořila s indiánem, jsme už popsali. Byla to jedna z těch plochých skal, které v horách tohoto kraje tvoří jakési terasy, a její stěna, jak jsme řekli, byla vysoká a kolmá. Terasa měla přibližně tvar oblouku, jehož konce přiléhaly k hoře v místech, kde úbočí nebylo tak srázné. Právě kolem jednoho konce tohoto oblouku teď vystupoval Edwards a sem také vedl Alžbětu, zoufale ji pobízel ke spěchu.

Nad vrchol hory se valily obrovské chuchvalce bílého kouře a zakrývaly ničivé dílo blížícího se ohně. Alžběta, která teď běžela, co jí nohy stačily, a kterou Edwards držel za ruku, uslyšela praskot. Uviděla, jak z oblaků kouře už šlehají plameny, hned letí vysoko k nebi, hned se zase plazí po zemi, aby přenášely oheň z jednoho keře na druhý. Jak to oba mladí lidé uviděli, běželi ještě rychleji. Naneštěstí

však přes cestu leželo několik starých uschlých stromů. Ve chvíli, kdy si oba mysleli, že jsou už zachráněni, začala hořet tato suchá kupa dřeva. Když k ní doběhli, narazili na žhavou, zlostně hučící výheň. Žár byl tak strašný, že nemohli dál. Zůstali stát a jako omámeni se dívali na oheň, jenž se rychle šířil po úbočí hory a brzo je proměnil v jediné moře plamenů. Pro Alžbětu, která měla na sobě lehounké šaty, bylo nebezpečné přiblížit se k rozzuřenému živlu.

Až sem, na vrchol hory, chodívali obyvatelé Templetonu pro dříví. Odváželi ale jenom kmeny, a koruny a větve stromů nechávali na místě. Po celém lese bylo proto plno suchých větví, které se pod jediným dotekem plamenů vznítily. Dva měsíce už nepršelo a dříví bylo suché jako troud. Někdy se zdálo, že se nahromaděného dřeva oheň ani nedotkl a že plameny přeskakují z hromady na hromadu samy od sebe, jako ten mytický chrámový oheň, jenž rozžíhal zhaslé lampy.

Byl to pohled krásný a děsivý zároveň. To, co oba mladí lidé v té chvíli cítili, byla podivná směs hrůzy a obdivu. Edwards se však brzo vzpamatoval. Uchopil Alžbětu za ruku a běžel s ní kolem okraje valících se mraků kouře. Několikrát se pokusil proniknout do jeho hustých chuchvalců, hledal, kudy by bylo možno projít. Teprve když oběhli horní část terasy a když se dostali k okraji propasti proti místu, kudy prve přišel Edwards, oba si uvědomili strašlivou skutečnost: ze všech stran byli obklopeni plameny. Dokud nezkusili všechny možnosti dostat se z tohoto místa hrůzy, měli jakousi naději. Teď však, když viděli, že jejich úsilí uniknout plamenům je marné, Alžběta si poprvé uvědomila, v jak beznadějně situaci se octli.

„Z tohoto místa se už nikdy nedostaneme,“ zašeptala. „Tady asi oba skončíme.“

„Nemluvte tak, slečno Templová, ještě není všechno ztraceno,“ Edwards se snažil povzbudit Alžbětu. Bylo ale na něm vidět, že sám nevěří tomu, co říká. „Vraťme se na skálu, je tam – musí tam být – nějaké místo, kudy se dá sestoupit.“

„Zaved'te mě tam,“ souhlasila Alžběta, „musíme zkusit všechno, co se jen zkusit dá.“ Nečekala už na nic, otočila se a běžela k okraji propasti. „Můj tatínek! Můj ubohý tatínek! To ho připraví o rozum,“ zavzlykala.

Edwards ji rychle dohnal a očima, v nichž ho pálil kouř, prohlížel skálu, zda by se přece jen nenašlo nějaké místo, kudy by bylo možno utéci. Avšak na hladké, rovné skalní stěně nebyl jediný hrbolek, o nějž by se mohla noha opřít. A propast byla sto stop hluboká. Mladík okamžitě poznal, že i tato naděje byla klamná. Pln jakéhosi horečnatého zoufalství, které ho neustále nutilo, aby něco dělal, začal přemýšlet, zda by zde přece jen nebyla nějaká jiná možnost.

„Nezbývá nic jiného, slečno Templová, než spustit vás po skále dolů,“ řekl. „Kdyby tu byl Natty, nebo kdyby se alespoň ten indián vzpamatoval, určitě by na něco přišli. Mají dlouholeté zkušenosti a vyznají se v každé situaci. Ale já si v této chvíli připadám jako děčko. Jen odvaha mi zůstala. Můj oděv není dost pevný a ani by nestačil – snad by pomohla Moheganova pokrývka. Musíme to zkusit, musíme to zkusit – všechno je lepší než nechat vás zahynout takovou smrtí!“

„A co bude s vámi?“ zeptala se Alžběta. „Ne, ne, ani vy, ani John nesmíte obětovat svůj život jen proto, abyste mě zachránili.“

Neslyšel ji, protože už stál vedle Mohegana. Indián neřekl ani slovo, když mu Edwards bral pokrývku. Zůstal sedět pln důstojnosti a klidu, jak se na indiána sluší, přestože jeho postavení bylo ještě nebezpečnější než postavení Alžbětino a Edwardsovo. Mladík roztrhal pokrývku na pruhy a ty svázal k sobě. Přidal k nim ještě svou plátěnou kazajku a Alžbětin lehký mušelinový šál. Takto vyrobené lano bleskurychle spustil ze skály. Nesahalo však ani do poloviny propasti.

„Nepůjde to – nepůjde to,“ opakovala Alžběta. „Myslím, že už nemáme naději. Oheň se blíží pomalu, ale jistě. Podívejte se, jak ničí všechno před sebou.“

Kdyby se plameny na této skále byly šířily rychlostí třeba jen o polovinu menší, než s jakou přeskakovaly na jiných částech hory z keřů na stromy, byl by náš smutný úkol brzo skončen. Plameny by už byly oba mladé lidi zahubily. Ale právě proto, že se zde oheň nešířil tak rychle, mohl se Edwards pokusit o záchranu.

Tenká vrstva půdy na skále uživila jen chudé a sporé rostlinstvo a většina stromů, které se uchytily v skalních rozsedlinách, uschla už v předcházejících letech, kdy byla neobyčejná vedra. Na stromech, které si ještě zachovaly jakési známky života, bylo trochu suchého a zvadlého listí. Z ostatních smrků, dubů a javorů zůstaly už jen ubohé zbytky stromů. Oheň by si byl nemohl najít lepší potravu, kdyby se byl dostal až sem. Nebyl zde však podrost, po němž se na jiných místech hory šířil ničivý živel jako příval. Kromě toho z úbočí hory nad terasou vytékal pramen, jakých je v těchto horách dost a dost. Chvilí se líně plížil po rovině a napájel mech, jímž byla pokryta skála, potom zahrnul kolem úpatí malého kužele, jenž tvořil vrchol hory a ztrácel se pod oblaky kouře. Do jezera se nehnal jako vodopád, ale korytem skrytým pod zemí. Za vlhkého počasí vyrazil občas na povrch, ale když dlouho nepršelo, mohli jste jenom podle mokřin a vlhkého mechu určit, kudy teče. Když se oheň dostal k této překážce, musel se zastavit a počkat, dokud svým žářem nepřemůže vlhkost – jako když pěchota čeká, až jí dělostřelectvo otevře cestu, aby mohla postupovat dál a ničit.

Zdálo se, že tento osudový okamžik právě nastal. Z potoka už přestala vystupovat syčící pára a mech na balvanech se už začínal žářem kroutit. Kůra, která dosud zbyla na suchých stromech, se začala od kmenů odlupovat, aby se na zemi rozpadla v prach. Vzduch kolem vysušených kmenů se tetelil horkem. Chvilími se přehnalý kolem černé oblaky dýmu. Hukot plamenů, praskot rozzuřeného živlu, třesk lámajících se větví a hromová ozvěna pádu stromů ještě jenom zvětšovaly hrůzu. Edwards byl z těch tří, kteří se octli v smrtelném nebezpečí, rozčilen nejvíc. Alžběta už nevěřila, že by

se mohla zachránit, a tak rychle nabyla klidu, který však nebyl ničím jiným než rezignací. Mohegan, který byl v největším nebezpečí, zůstal sedět a nedal se ničím vytrhnout z klidné odevzdanosti indiánského bojovníka. Starý náčelník se díval na hory v dálce. Jeho zrak několikrát zabloudil k mladé dvojici, odsouzené, jak se zdálo, k předčasné smrti. Na jeho vážné tváři se objevil záblesk soucitu, ale starý indián se hned zase zadíval do dálky. Jako by jeho oči byly zahleděny do hlubin budoucnosti. Skoro celou dobu zpíval hlubokým, podivně hrdelním hlasem nějaký žalozpěv v řeči Delawarů.

„V takové chvíli, jako je tato, pane Edwardsi, mizí všechny společenské rozdíly,“ zašeptala Alžběta. „Přemluvte Johna, aby šel k nám blíž – ať zemřeme společně.“

„To by se mi nepodařilo – ten se nehne,“ zašeptal mladík. V jeho odpovědi bylo cosi děsivého. „Pro něho je to nejšťastnější chvíle života. Je mu přes sedmdesát a už nějakou dobu rychle chátrá. Kromě toho se při lovu na toho nešťastného jelena na jezeře zranil. Ach, slečno Templová, ten lov byl opravdu nešťastný. Nebýt toho, nebyli bychom se dostali do této hrozné situace.“

Alžběta se usmála. „Proč mluvíte o takové maličkosti teď – ve chvíli, kdy člověk přestává myslet na malichernosti?“

„Jestli člověka dovede něco smířit se smrtí, pak je to vědomí, že umírá s takovou ženou, jako jste vy!“

„Nemluvte tak, Edwardsi, nemluvte tak!“ řekla rychle Alžběta. „Jste sám k sobě nespravedlivý. Musíme zemřít oba – víme – že musíme zemřít –“

„Zemřít!“ vykřikl mladík. „Ne – ne – ne – musí tu být ještě nějaké východisko – vy nesmíte zemřít, jsem přesvědčen, že nezemřete.“

„Jak bychom se mohli zachránit?“ Alžběta ukázala na oheň. V její tváři byl hluboký klid. „Podívejte! Oheň se už šíří přes vlhkou půdu – blíží se pomalu, Edwardsi, ale blíží se. – Ach! Podívejte! Strom! Strom už hoří!“

Měla pravdu. Nic nepomohla voda v potoce, oheň se pomalu plížil po napolo vyschlém mechu. Vysoká borovice začala hořet. Plameny zatančily po jejím kmeni – jako když se zář blesku odráží v člancích řetězu – hned nato vzplanul ohnivý sloup. Plameny brzo začaly přeskakovat ze stromu na strom. Všechno to se dělo ráz na ráz. Skácený strom, na němž seděl Mohegan, se na druhém konci vzňal, ale indián, přestože byl obklopen ohněm, se ani nehnul. Po něvadž byl napůl nahý, jeho utrpení muselo být velké. Jeho duševní síla však byla ještě větší. I uprostřed těchto hrůz bylo slyšet jeho hlas. Alžběta se odvrátila a před sebou uviděla údolí. Žár vyvolal prudké větrné víry a právě v této chvíli se zvedl příkrov ohnivého kouře, který ležel nad údolím, a hluboko dole se objevila vesnice, klidná a tichá.

„Tatínku! – Tatínku!“ vykřikla Alžběta. „Ach, alespoň toho jsem mohla být ušetřena – ale nenaříkám.“

Vesnice nebyla daleko, a tak Alžběta viděla, jak na dvoře jejich domu stojí soudce Temple. Díval se, jak hoří lesy, a zřejmě neměl tušení, jak velké nebezpečí hrozí jeho dceři. Tento pohled byl pro Alžbětu krutější než nebezpečí, které se rychle blížilo. Proto se odvrátila.

„Tím vším je vinna má nerozvážnost!“ Edwards byl zoufalý. „Kdybych byl jen z poloviny tak klidný jako vy, slečno Templová, všechno mohlo dopadnout jinak.“

„Nemluvte tak, nemluvte tak,“ prosila. „Teď už to není nic platné. Musíme zemřít, Edwardsi, musíme zemřít. Ale ne – vy byste se snad ještě mohl zachránit. Váš oblek tak lehce nechytne jako můj. Utíkejte! Nechte mě tu. Snad se ještě odtud dostanete – za pokus to stojí! Utíkejte! Nechte mě tu – počkejte! Až se setkáte s mým otcem, s mým nešťastným, zarmouceným otcem, řekněte mu, Edwardsi, řekněte mu všechno to, co by mohlo zmírnit jeho bolest. Řekněte mu, že jsem zemřela šťastná a klidná, že jsem odešla ke své drahé matce. Že hodiny tohoto života na vahách věčnosti nic neznamenají.“

Povězte mu, že se s ním zase sejdu. A řekněte mu –“ prve Alžběta zvýšila hlas, teď však pokračovala tiše, jako by si uvědomovala svou lidskou slabost – „řekněte mu, jak hrozně jsem ho měla ráda.“

Mladík naslouchal, ale ani se nepohnul. Teprve za chvíli řekl:

„Vy mi poroučíte, abych vás opustil? A ještě k tomu v tak hrozně chvíli? Jak málo mě znáte, slečno Templová!“ Padl před ní na kolena a pažemi sevřel její vlající šaty, aby jí chránil před plameny. „Do lesů mě vyhnalo zoufalství, ale vy jste změnila mou prudkou povahu. Své pokořující postavení jsem snášel jen proto, že jste mi učarovala. Zapomněl jsem, kdo jsem, zapomněl jsem na svou rodinu, poněvadž jsem musel myslet jenom na vás. Zapomněl jsem na křivdy jen proto, že vy jste mě naučila, co je láska.“

Alžběta se ani nepohnula. Mlčela. Snad už ani nemyslela na tento svět. Na prahu věčnosti ji opustila všechna ženská slabost. Vtom se ozval lidský hlas. A jeho zvuk probudil v mladé ženě novou naději, novou chuť k životu.

„Děvče! Kde jste, děvče? Potěšte srdce starého člověka, jestli jste ještě naživu!“

„Slyšíte?“ vykřikla Alžběta. „To je Kožená punčocha. Hledá mě.“

„Je to Natty,“ potvrdil Edwards. „Snad se přece jenom ještě zachráníme.“

Na chvíli je oslnil plamen, jasnější než hořící les. Hned nato se ozval silný výbuch.

„To je plechovka! To je plechovka!“ křičel Natty, který už musel být blízko. „To je plechovka a s tím zlatým děvčetem je konec.“

Z par nad potokem vyrazil Natty. Objevil se bez své čepice z jele-nice, s vlasy ohořelými až ke kořínkům. Jeho kostkovaná košile byla celá černá a samá díra a jeho červený obličej byl ještě červenější horkem požáru, s nímž musel starý lovec bojovat.

Kapitola XXXVIII

*Ze země stínů co nevidět,
vznešený mého otce vynoří se duch.*

— Gertruda z Wyomingu

Luisa Grantová stála hodinu tam, kde ji slečna Templová opustila, a plna úzkosti a strachu čekala na svou přítelkyni. Když se však Alžběta nevracela, Luisa velmi zneklidněla a začala si představovat, co všechno mohlo Alžbětu v lese potkat. Ovšem na nebezpečí, s nímž se její přítelkyně skutečně setkala, ani ve snu nepomyslela. Obloha pomalu temněla a obrovské mraky kouře začaly vystupovat nad údolí. Luisa myslela jenom na dravé šelmy. Stála na kraji nízkého borového a kaštanového háje, který se rozkládal za prvním čili velkým lesem a přímo nad místem, kde rovná silnice, vedoucí ke vsi, odbočovala do hor. Proto viděla dobře nejen na údolí, ale i na silnici, po níž šlo několik lidí. Všimla si, že chodci o něčem starostlivě hovoří a že nepřestávají ukazovat k vrcholu hory. Potom vyběhli lidé i ze soudní budovy a také oni ukazovali na horu. Toto podivné počínání vesničanů Luisu znepokojilo. Nechtěla odejít, a přitom se bála zůstat. Náhle se ozvaly tiché, opatrné kroky. Někdo se blížil houštinou. Polekaná Luisa už se chtěla dát na útěk, když se z lesa vynořil Natty a zamířil přímo k ní. Stařec se smál, když jí tiskl ruku, znehybnělou leknutím.

„To jsem rád, že jste tady, dítě,“ řekl. „Zadní strana hory je totiž v jediném plameni. Dokud neshoří všechno suché dřevo, bylo by nebezpečné tam jít. Nějaký blázen, přítel toho mizery, co mi způsobil všechno tohle trápení, kope na východním úbočí – hledá tam rudu. Říkal jsem mu, že ti neopatrní chlapi, co si mysleli, že se jim podaří chytit zkušeného lovce potmě v lese, odhazovali zbytky pochodní.

Upozorňoval jsem ho, že podrost může od těch zbytků chytit jako koudel. Nedal si říct, kopal dál. Ani párem koní by ho odtud nedostal. Jestli neuhořel a neskončil v hrobě, který si sám vykopal, je to učiněný salamandr. Ale co je vám, dítě? Vypadáte poděšeně, jako byste znovu viděla pardála! Chtěl bych, aby jich bylo víc – za ně bych dostal víc než za bobry. Ale kde je to dobré děvče, co má tak zlého otce? Zapomněla na svůj slib?“

„Hora! Hora!“ křičela Luisa. „Hledá vás tam s tím vaším střelným prachem!“

Natty při této neočekávané zprávě couvl o několik kroků.

„Bůh se nad ní smiluj! Je na Přeludu a ten hoří! Dítě, jestli ji máte opravdu ráda a jestli chcete najít přítele, až ho budete nejvíc potřebovat, utíkejte do vesnice a strhněte poplach! Chlapci dovedou hasit, snad se dá ještě něco dělat. Utíkejte! Prosím vás, utíkejte! Běžte, co můžete!“

Hned nato Kožená punčocha zmizel v houštině. Luisa ještě viděla, jak běží vzhůru po úbočí neuvěřitelnou rychlostí.

„Přece jsem vás našel!“ vykřikl Natty, když se vynořil z oblaků kouře. „Chvála pánubohu, že jsem vás našel! Ale pojd'te za mnou – na řeči není čas.“

„V těchhle šatech se nemohu přiblížit k ohni,“ řekla Alžběta.

„Hned jsem si myslel, že budete mít na sobě něco nanicovatého,“ řekl Natty, rozbil pokrývku z jelení kůže, kterou nesl přes rameno, a zabalil do ní Alžbětu. „Teď rychle za mnou, nebo se ani jeden z nás odtud nedostane.“

„A co John? Co bude s Johnem?“ zeptal se Edwards. „Jestli ho tu necháme, uhoří.“

Natty se podíval ve směru, kam ukazoval mladík. Indián pořád seděl na stejném místě, třebaže všechno kolem bylo v plameni. Lovec běžel k němu a řekl delawarsky:

„Vstaň a pojd' s námi, Čingačgúku. Chceš tu zůstat a uhořet jako Mingo přivázaný ke kůlu? Pánbůh s námi! – Střelný prach vybuchl

na krok od něho a na zádech se mu škvaří kůže! Tak pojď, povídám. Půjdeš se mnou?“

„Proč by měl Mohegan jít?“ smutně odpověděl indián. „Viděl dny orla a jeho oči se kalí. Dívá se na údolí, dívá se na vodu, dívá se na loviště – nikde ale nevidí Delawary. Všude jsou jen bílí. Otcové mě volají z daleké země – pojď! Mé ženy, mí mladí bojovníci, můj kmen volá – pojď! Velký duch volá – pojď! – Nech Mohegana umřít.“

„Zapomínáš na své přátele!“ vykřikl Edwards.

„Marně byste domlouvali indiánovi, který si usmyslel, že umře, chlapče,“ řekl Natty. Posbíral pruhy roztrhané pokrývky a s podivuhodnou zručností si přivázal indiánského náčelníka na záda. Ten se nebránil. Potom se Natty otočil a kráčel k místu, kde se před chvílí objevil. Nic mu nevadilo jeho stáří a těžké břemeno. Když poodešli, jeden ze suchých stromů, který se už chvíli kymácel, padl právě tam, kde před několika minutami stáli. Zvedl se mrak popela a prachu.

To přinutilo Edwardse a Alžbětu, kteří šli za Koženou punčochou, aby přidali do kroku.

„Našlapujte na měkkou půdu,“ křičel Natty, když se octli ve tmě, kde jim oči nebyly nic platny, „a držte se bílého kouře. Přitáhněte jí tu jelenici těsněji k tělu, chlapče. Je to zlaté děvče, druhou takovou byste těžko našel.“

Přesně dělali to, co jim lovec nařídil. Šli slepě za ním, a třebaže úzká stezka podél zákrutů potoka vedla mezi hořícími stromy a padajícími větvemi, šťastně se dostali do bezpečí. Jenom člověk, který dobře znal lesy, mohl najít cestu těžko dýchatelným a oslepujícím kouřem. Zkušený Natty je vedl k rozsedlině mezi skálami, kde snadno sestoupili na jinou terasu. Brzo potom se octli na poměrně čistém vzduchu.

Dovedeme si představit, co cítili Edwards a Alžběta, když došli na toto místo. Těžší už by bylo jejich pocity popsat. Snad nikdo neměl větší radost než jejich průvodce. Otočil se – Mohegana měl

stále ještě přivázaného na zádech – zasmál se svým podivným smíchem a řekl:

„Poznal jsem, že to vybuchl prach od Francouze, děvče. Vybuchl totiž naráz. Kdyby to byl hrubozrnný prach, vybuchoval by postupně. Když jsem bojoval proti kanadským indiánům pod velením Sira Williamse, neměli Irokézové o nic lepší prach. Vypravoval jsem vám někdy, chlapče, o té bitvě s –“

„Proboha, Natty, teď mi nic nevypravujte, počkejte s tím, až se z toho úplně dostaneme. Kam teď?“

„Na plochou skálu nad jeskyní přece. Tam se vám nic nestane. Jestli budete chtít, můžete jít dovnitř.“

Mladík se zarazil a zneklidněl. Úzkostlivě se rozhlédl a řekl:

„Myslíte, že na té skále se nám nic nestane? Nerozšíří se požár až tam?“

„Copak ten mladík nemá oči?“ řekl Natty klidně, jako by požár lesa byla nejvšednější věc na světě. „Kdybyste byli zůstali tam nahore o deset minut déle, už by z vás byl jenom popel. Skály přece nehoří jako les.“

Po tomto ujištění, kterému nemohli nevěřit, šli dál. Když dorazili na místo, Natty složil své břemeno, posadil indiána na zem a opřel ho zády o skálu. Alžběta klesla na zem a zakryla si obličej rukama. Pořád se ještě nemohla vzpamatovat.

„Dovolte, abych vám dal něco na posilněnou, slečno Templová, nebo se zhroutíte,“ řekl zdvořile Edwards.

„Nechte mě, nechte mě,“ prosila, ale oči jí jen zářily. „Slovy nedovedu vyjádřit, co cítím. Jsem vám vděčna, Olivere, za toto zázračné zachránění.“

Edwards šel k okraji skály a zavolal: „Benjamine! Kde jste?“

Chraptivý hlas odpověděl jakoby z útrob země: „Tady, pane. Jsem uskladněnej v díře, je mi tu horko jako měděnému hrnci na horký plotně. Mě už ta má kajuta nebaví, a jestli se Kožená punčocha bude ještě moc dlouho připravovat, než vypluje za těma bobrama, vrátím

se zase do doků a počkám v tý svý karanténě, dokud se to všechno nevytríbí.“

„Přineste z potoka sklenici vody a nalejte do ní trochu vína,“ pokračoval Edwards. „Pospěšte si, prosím vás.“

„Já na to vaše slabý pití moc nedržím, pane Oliver,“ odpověděl námořníkův hlas z jeskyně. „Ten jamajskej rum vystačil už jenom na poslední rozloučení s Billym Kirbym, když mě včera v noci složil na silnici, kde jste mě našel. Ale červený víno dělá dobře na slabej žaludek. V člunu ten pan Kirby za moc nestojí, ale s tou svou károu se dovede proplítat mezi pařezama jako londýnskej lodivod mezi loděma s uhlím na Temži.“

Námořník za řeči vylézal z jeskyně a sotva domluvil, objevil se na skále se sklenicí vína v ruce. Jeho bledý, naduřelý obličej svědčil o tom, že tomu asi nebude dávno, co pořádně přebíral.

Alžběta vzala sklenici, kterou jí podával Edwards, a rukou naznačila, aby ji mladík nechal zase o samotě.

Edwards vyhověl jejímu přání a pozoroval Nattyho, který se teď plně věnoval Moheganovi. Když se oči starého lovce setkaly s očima mladého muže, lovec smutně řekl:

„Naplnil se jeho čas, chlapče. Vidím mu to na očích – když se indián dívá takhle strnule, znamená to, že chce odejít na onen svět. A co si tihle paličatí tvorové umíní, to taky provedou.“

Mladík nestačil odpovědět. Ozvaly se rychlé kroky a za chvíli, k úžasu všech, bylo vidět, jak se pan Grant šplhá po úbočí hory a za každou cenu se snaží dostat na místo, kde stál Natty se svými přáteli. Oliver mu přispěchal na pomoc a s jeho přispěním se pastor octl šťastně nahoře.

„Jak to, že jste tady?“ zeptal se Edwards. „Copak si zde dnes dala celá vesnice schůzku?“

Pastor v rychlosti poděkoval bohu, a když se trochu vzpamatoval, odpověděl:

„Někdo mi řekl, že viděl mou dceru, jak jde sem nahoru, a když na vrcholu hory vypukl požár, dostal jsem strach, rozběhl jsem se sem, ale na silnici jsem našel Luisu, šílenou strachem o slečnu Templovou. Přišel jsem proto až sem, abych hledal slečnu Alžbětu. Myslím, že kdyby mi nebyli pomohli Nattyho psi, byl bych asi v plamenech zahynul.“

„Máte pravdu, nejlíp jít za psy. Jestli je někde nějaká mezera, ti ji vyčenichají,“ řekl Natty. „Člověk má rozum, psi zase čich!“

„Šel jsem za nimi a oni mě zavedli až sem. Díky bohu, vidím, že jste všichni živi a zdraví.“

„Ba ne,“ odpověděl lovec. „Živi ano, ale o Johnovi se nedá říct, že je zdrav, leda byste si myslel, že člověk, který se loučí s tímto světem, je zdrav.“

„Máte pravdu,“ řekl pastor, pln zbožné úcty, s jakou vždy přistupoval k loži umírajícího. „Viděl jsem umírat tolik lidí, že je mi zřejmé, že smrt už položila ruku na tohoto starého bojovníka. Ach, jakou je mi útěchou, že v době, kdy byl silný, neodmítl milost boží. Tato ratolest pohanského národa byla skutečně ,jako oharek z plamenů vyneseny“.“

„Ba ne,“ odpověděl Natty, který s pastorem jediný stál vedle umírajícího bojovníka, „toho spáleniny nebolí. Nanejvýš ho bolí myšlenky zlých lidí, kterými trpěl skoro osmdesát let. Ale každý lov, který trval příliš dlouho, musí skončit. – Lehni, Hektore! Lehni, povídám! Člověk není ze železa, aby žil věčně, a taky není uzpůsoben tak, aby ho netrápilo, že jeho rodáci byli vyhnáni daleko od svých domovů a on tu zůstal opuštěn a sám, jen se smutkem v srdci.“

„Slyšíš mě, Johne?“ zeptal se pastor. „Chceš, abych odříkal modlitby, jaké církev předepisuje pro tuto těžkou chvíli?“

Indián obrátil smrtelně bledou tvář k pastorovi a upřel na něho černé, bezvýrazné oči. Zřejmě už Granta nepoznával. Za chvíli zase pomalu otočil hlavu k údolí a znovu začal zpívat ve své rodné řeči tichým, hrdelním hlasem. Zpěv se stával čím dál tím hlasitější, slova byla zřetelnější.

„Už jdu! Už jdu! Jdu do země spravedlivých. Co jsem jenom zabil Makvajů! Zabíjel jsem Makvaje! Velký duch volá svého syna. Už jdu! Už jdu! Jdu do země spravedlivých.“

„Co to říká, Kožená punčocho?“ zeptal se s upřímným zájmem pastor. „Zpívá chválu Spasiteli?“

„Ne, ne, – teď právě zpívá sám o sobě, sám sebe chválí,“ odpověděl Natty a smutně odvrátil pohled od umírajícího přítele.

„Kéž bůh vymýtí z jeho srdce tak velkou domýšlivost! Pokora a pokání jsou znakem křesťanství. Chválit sám sebe! Ve chvíli, kdy by měl celou duší velebit svého Stvořitele!“

Indián na pastora nepohlédl. Zvedl hlavu a řekl tiše, ale zřetelně:

„Kdo může tvrdit, že Makvajové někdy viděli Moheganova záda? Stalo se někdy, že nepřítel, který mu věřil, se nedočkal rána? Stalo se, aby Mingo, který se za Moheganem vydal, zazpíval kdy píseň vítězství? Lhal někdy Mohegan? Ne. Pravda byla v něm, a proto nemohl říkat nic než pravdu. Ve svém mládí byl bojovníkem a jeho mokašiny zanechávaly krvavé stopy. Ve stáří byl moudrý. Jeho slova u poradního ohně neodnášel vítr.“

„Konečně přestal zpívat! Konečně se vzdal toho pozůstatku po-hanství!“ zaradoval se pastor. „Co říká? Uvědomuje si, že umírá?“

„Bože můj! Mohegan ví, že jeho konec se blíží, zrovna tak dobře jako vy nebo já. Nepokládá to však za nic zlého, pro něho odejít z tohoto světa není žádná ztráta. Je starý a nepohyblivý a vy jste způsobili, že zvěře je dnes málo a že je plachá, takže i lepší střelec, než je on, se teď těžko uživí. Je přesvědčen, že odchází tam, kde je hojnost zvěře, kam se nedostane žádný zlý nebo nespravedlivý indián a kde se zase shledá s celým svým kmenem. Pro člověka, jemuž nezbylo než plést košíky, to není žádná ztráta. Ztráta! Je-li to pro někoho ztráta, tedy pro mne. Víím, že až odejde, nezbude mi nic jiného než jít za ním.“

„Jeho příklad a konec jeho života, který, jak doufám, ještě může být takový, jaký má být, by vás měl donutit, abyste přemýšlel

o věcech posmrtného života," řekl pastor. „Je však mou povinností, abych urovnal cestu odcházející duši.“

„Možná že všechno, co říkáte, je pravda, vždyť na to máte bibli," řekl Natty. „Ale s Johnem nic nesvedete. Indiána neudržíte, aby se nevrátil ke svým starým zvykům. Myslím, že byste toho starého člověka měl nechat v klidu umřít. Vidím mu na očích, že je teď šťastný, a to jsem o náčelníkovi nemohl říct od té doby, co Delawaři opustili prameny své řeky a odešli na západ. Ach bože, jak je to dávno! Kolik smutných dní jsme spolu od té doby prožili!“

„Sokolí oko!" řekl Mohegan, jako by se naposled na chvíli probudil k životu. „Sokolí oko! Poslouchej, co ti chce říci tvůj bratr.“

„Poslouchám, John," řekl anglicky lovec hluboce dojat a naklonil se k indiánovi. „My dva jsme byli bratři. Byli jsme bratry v hlubším smyslu, než jaký má to slovo v indiánském jazyce. Co mi chceš říct, Čingačgúku?“

„Sokolí oko! Otcové mě volají do věčných lovišť. Cesta je volná a Moheganovy oči jsou zase mladé. Dívám se – ale nevidím bělochy. Nevidím nikoho než spravedlivé a statečné indiány. Sbohem, Sokolí oko – ty půjdeš s Pojídačem ohně a s Mladým orlem do nebe bělochů, ale já odcházím za svými otci. Moheganův luk, tomahavk, dýmku a vampum mu dej do hrobu, neboť se vydá na cestu v noci jako bojovník, který odchází na válečnou výpravu a nebude mít čas, aby ty věci hledal.“

„Co říká, Nathanieli?" zeptal se starostlivě pan Grant.

Na lovcově ošlehaném obličej, v němž se zračila bolest, bylo vidět, jak je dojat loučením se starým druhem. Když mu dojetí dovolilo promluvit, odpověděl:

„Představuje si, jako všechen jeho lid, že zase bude mlád, že bude lovit zvěř a že bude navěky šťasten. To je skoro totéž, v co věří všichni lidé, ať mají jakoukoliv barvu, pastore. Víím dobře, že se na onom světě nesejdu se svými psy nebo se svou ručnicí, a tak když si pomyslím, že jednou je budu muset opustit navždy, je mi těžko. Proto lpím na životě víc, než se sedmdesátiletému člověku sluší.“

Jeho hlas přehlušila bouře. Už delší dobu se na obloze nepřestávaly kupit stále hustší a větší mraky. Děsivý klid, který teď nastal, ohlašoval prudkou změnu počasí. Plameny, jež dosud zuřily na úbočích hory, už se nezmítaly ve vzdušných vírech, které samy vyvolaly, ale šlehaly rovně vysoko k nebi. Pustošivý živel dokonce ochabl ve své zuřivosti. Kouř, který ležel nad údolím, se začal zvedat a rychle se rozptyloval. Hustými mraky nad horami na západě probleskovaly pruhy oslnivého světla. Řeč pana Granta přerušil blesk. Klikatě se mihl tmou a osvětlil celý obzor na protější straně. Následoval úder, který otřásl zemí snad až do jejího středu. Mohegan se zvedl, jako by mu někdo přikázal, že je čas odejít, a napřáhl vyhublou ruku k západu. Jeho snědý obličej se rozzářil radostí. Rysy, na nichž se rozhostil klid, začaly pomalu tuhnout, indiánovy rty se křečovitě zachvěly a ruka pomalu klesla. Tělo mrtvého bojovníka se opřelo o skálu. Otevřené skelné oči zůstaly upřeny na daleké hory, jako by opuštěná tělesná schránka sledovala let duše k novému domovu. Pan Grant to všechno pozoroval mlčky a pln zbožné úcty. Když však poslední ozvěna hromu zanikla v dálce, sepal ruce a zvučným hlasem se modlil.

Když pan Grant odešel od mrtvého, přiblížil se lovec. Uchopil ztuhlou ruku svého přítele, chvíli se mu díval lítostivě a beze slova do tváře a potom vyjádřil to, co cítil:

„Indián, nebo běloch, teď už je po všem. Až odejde ještě jeden, zůstanu na světě se svými psy sám. Nezbývá než čekat, až bůh člověka zavolá, ale mě už začíná život unavovat. Už tu nestojí skoro ani jeden ze stromů, které jsem znal. Těžko najdu tvář, kterou jsem vídal za svých mladých let.“

Začaly padat velké kapky deště a rozlévaly se po suché skále. Za malou chvíli se strhl prudký liják.

Natty s Edwardsem rychle odnesli tělo mrtvého indiána do jeskyně. Za nimi šli psi. Smutně kňučeli, protože pohřešovali vlídný pohled, jímž náčelník vždycky odpovídal na jejich pozdravy.

Edwards se spěšně a zmateně omluvil Alžbětě, proč ji nevede do jeskyně, která byla teď zpředu zahrazena kládami a kůrou. Alžběta mu ani dobře nerozuměla, říkal něco o tmě a o tom, že by nebylo příjemné být pohromadě s mrtvým člověkem. Slečna Templová se tedy schovala před deštěm pod skalní převis. Ještě než přestalo pršet, bylo slyšet, jak ji někdo volá. Brzo se objevili muži, kteří utloukali holemi žhavý popel podrostu a opatrně si razili cestu dosud neuhašeným ohněm.

Když déšť na chvíli ustal, Oliver doprovodil Alžbětu k silnici a tam ji opustil. Než však odešel, řekl jí hlasem, jehož vřelosti teď už dobře rozuměla:

„Ted' už nebudu mít před vámi žádné tajemství, slečno Templová. Zítra touto dobou řeknu vám o sobě a o svých záležitostech všechno, co jsem tak dlouho – možná z nerozumu – tajil. Měl jsem romantické a pošetilé sny – a který mladý člověk je někdy neměl? Na shledanou! Po silnici přichází váš otec, slyším jeho hlas – ted' se nechci zdržovat. Jsem šťasten, že se vám nic nestalo.“

Nečekal na odpověď a rychle se vrátil do lesa. Alžběta, přestože slyšela, jak ji otec volá, zůstala stát, dokud Edwards nezmizel mezi stromy, které stále ještě doutnaly. Potom se otočila a za chvíli ji sevřel do náruče otec, který ze samého strachu o ni div o rozum nepřišel.

Přijel kočár a slečna Templová do něj rychle nasedla. Po horském úbočí se roznese, že byla zachráněna. Lidé se vraceli do vesnice promoklí a špinaví, ale šťastni, že dcera soudce Templu unikla předčasné a tak strašlivé smrti.²⁴

---

24 Byly vysloveny pochybnosti o tom, zda je pravděpodobné, aby vypukl takový lesní požár, jaký jsme zde popsali. Autor může jenom říci, že v jiné části státu New York na vlastní oči viděl požár, který přinutil jistého muže, aby zanechal svůj vůz s koňmi na silnici, kde koně uhořeli. Jistě nebudeme pochybovat o pravděpodobnosti takové události, když si připomeneme důsledky dlouhého sucha v tamním podnebí a velké množství suchého dřeva, nahromaděného v lese, jaký jsme tu popsali. Požáry v amerických lesích nabývají často takového rozsahu, že mají vliv na ovzduší do vzdálenosti padesáti mil. Oheň velmi často zachvátí domy, stodoly a ohrady.

Kapitola XXXIX

*Selictare, tož našeho náčelníka šavli tas!
Tamburgi, válku at' oznámí tvé polnice hlas!
Hory, vy, které vidíte, jak k břehům mořským jdem,
věřte: my slavně zvítězíme, nebo zahynem!*

— Byron

Prudký liják, který trval až do večera, způsobil, že se požár nerozšířil. Avšak na různých místech hory, kde oheň našel dost potravy, hořelo celou noc. Ráno byly lesy daleko široko ohněm zčernalé a vystupoval z nich kouř. Po podrostu a po suchém dřevu nezůstalo ani stopy. Avšak smrky a jedle na horách stále ještě zvedaly své pyšné hlavy k nebi a ani některé menší stromy neshořely úplně.

Lidé si začali vypravovat, jakým prý zázrakem byla Alžběta zachráněna, a kdekdo věřil, že Mohegan uhořel. Této zprávě se věřilo tím spíš, že brzo se rozšířila zpráva nová, že totiž Jothama Riddela, který kopal v horách, našli v jámě napolo udušeného. Tak je prý popálen, že se z toho sotva dostane.

Pozornost všech byla teď upjata k událostem posledních dnů a toho využili uvěznění padělatelé peněz. V noci po požáru udělali totéž co Natty: prořízli otvor v dřevěné stěně vězení a utekli. Když se ta zpráva roznesla po vsi a když se k ní přidala zvěst o Jothamově osudu a přehnané a překroucené zprávy o tom, co se stalo na vrcholu Přeludu, byli všichni pro to, aby byla uspořádána výprava za uprchlíky. Nemohou být přece daleko. Mluvílo se o tom, že uprchlíci se ukryli v jeskyni, a když se rozšířila pověst, že byla nalezena bohatá ložiska drahých kovů, lidé jí ochotně uvěřili.

Za tohoto všeobecného vzrušení někdo pustil do světa zprávu, že les zapálil Edwards a Kožená punčocha. Jedině oni jsou tedy

odpovědni za škodu, která vznikla požárem. Začalo se tomu věřit, zejména když tuto pověst horlivě rozšiřovali lidé, kteří požár zavinili svou vlastní neopatrností. Osadníci se začali energicky domáhat, aby zločinci byli potrestáni. To byla voda na Richardův mlýn. V poledne zahájil akci.

Jeho podřízení si vybrali několik silných mladých mužů, tajuplně je vyvolali z davu a před očima celé vesnice, avšak tak, aby to nikdo neslyšel, jim tlumočili šerifovy rozkazy. Když se tito mladíci dozvěděli, co mají udělat, rozběhli se do hor. Tvářili se přitom tak důležitě, jako by na nich závisel osud světa, a tak záhadně, jako by jim bylo svěřeno největší státní tajemství.

Přesně v poledne zavířil před hostincem „U Statečného dragouna“ buben a objevil se Richard, doprovázený kapitánem Hollisterem. Starý voják měl na sobě uniformu velitele „Templetonské lehké pěchoty“. Šerif požádal kapitána, aby při uplatňování zákona pomohla také domobrana. Nedostatek místa nám nedovoluje zaznamenat projevy, které oba tito hodnostáři při této příležitosti pronesli. Najdete je však na sloupcích malého modrého časopisu, jehož výtisky jsou dodnes uloženy v archívu. Řeč jednoho prý byla vyšperkována neslýchanými právníckými výrazy, řeč druhého byla vojensky přesná. Všechno bylo připraveno napřed, a zatímco bubeník v červeném kabátě mlátil do bubnu, pětadvacet mužů zaujalo bojové postavení.

Poněvadž těmto dobrovolníkům velel muž, který pětatřicet let života strávil v nejrůznějších vojenských táborech a posádkách, nikdo v celé zemi se tomuto vojenskému útvaru nevyrovnal. Templetonští občané, kteří se vyznali ve vojenských věcech, tvrdili, že pokud jde o výcvik a vzhled, vyrovnají se tito vojáci kterékoliv armádě na světě. Pokud pak jde o tělesnou zdatnost, jsou nepřekonatelní. Proti tomuto názoru se ozvaly tři hlasy a jeden občan s ním nesouhlasil mlčky. Byl to Marmaduke, který nepokládal za nutné svůj názor veřejně vykládat. Jeden z těch hlasů, a to pěkně hlučný, byl hlas manželky velitele templetonských dobrovolníků,

kterážto paní vyčítala svému manželovi, že se velice ponížil, když přijal velitelství nad takovou bandou, on, který byl za poslední války seržantem v nezapomenutelné virginské jízdě!

Druhou osobou, která se neskrývala svými pochybnostmi, kdykoliv dobrovolníci nastoupili k přehlídce, byl pan Pumpa. Neustále opakoval totéž a v jeho hlase se ozývalo pohrdání, jaké pociťuje každý, kdo se narodil na ostrově našich předků, když se sníží k chvále zbloudilých potomků. Říkával:

„Možná že dovedou nabít flintu a vystřelit, ale troufnou si řídit loď? Kdejakej poslední námořník na Boadiceji by s nima zatočil, že by se za půl hodiny vzdali, a všechny by je zajal.“ Poněvadž tu nebyl nikdo, kdo by toto tvrzení mohl popřít, stoupli námořníci z Boadiceje u templetonských v úctě.

Třetím nevěřícím byl Monsieur Le Quoi. Ten nepřestal šeptat šerifovi, že jeho, Richardova garda, je jedna z nejskvělejších, jaké kdy viděl, ale mušketýři krále Ludvíka přece jen byli lepší. Poněvadž paní Hollisterová si myslela, že podle všeho dojde k opravdovému boji, konala tajně určité přípravy, a tak neměla kdy na jedovaté poznámky. Benjamin byl pryč a pan Le Quoi byl příliš šťasten, aby na něčem hledal chyby, a tak toho památného dne nikdo gardu nekritizoval ani ji neporovnával s jinými vojenskými útvary. To bylo dobře, právě nyní totiž potřebovali templetonští dobrovolníci víc sebedůvěry než jindy. Marmaduke se prý znovu zavřel ve své pracovně s panem Van der Schoolem, a tak se nikdo proti válečnému tažení nepostavil. Přesně ve dvě hodiny se ozval povel: „Na rámě zbraň!“ Nejdřív jej splnilo pravé křídlo, kde stál velitel, postupně jej však vykonali i ostatní. Když si všichni klidně dali flinty tam, kam je měli dát, ozval se další povel: „Vlevo v bok!“ a „Pochodem pochod!“ Ani tento rozkaz nebyl vykonán naráz. Hudba však zahrála ryčnou píseň Yankee-doodle, Richard s panem Doolittlem vykročili první, a tak mohl kapitán Hollister vést své vojsko do boje. Hlavu, na jejímž temeni seděl malý, nízký třírohý klobouk, vysoko vztyčenu, s tasenou strašlivou dragounskou šavlí

v ruce, kráčel kapitán před svými vojáky. Nebylo snadné docílit, aby se všechny čty (celkem jich bylo šest) dívaly jedním směrem. Než však garda dorazila k mostu, byla v jakéms takéms pořádku. Pak se dali templetonští dobrovolníci po horském úbočí na vrchol Přeludu. Šli pořád ve stejném útvaru až na to, že šerif a smírčí soudce, kteří si stěžovali, že sotva dech popadají, se pomalu octli na konci pochoduujícího vojska. Bylo by zbytečné líčit další pochod šerifových dobrovolníků. Zmiňme se jen, že zvědové přinesli zprávu, že se uprchlíci nejen nedali na útěk, jak si každý myslel, ale že se museli dozvědět o chystaném útoku a že se chystají klást zoufalý odpor. Tato zpráva přirozeně vyvolala podstatnou změnu, nejen pokud jde o plány velitelů, ale i v obličejích dobrovolníků. Jeden se díval na druhého, všichni se tvářili vážně a Hiram s Richardem poodešli stranou, aby se poradili.

V této chvíli je dohonil Billy Kirby, který šel po silnici, sekeru pod paží, a tak daleko před svým spřežením, jak daleko byl kapitán Hollister před svým vojskem při výstupu na horu. Dřevorubec užasl nad vojenskou výpravou, ale šerif uvítal tuto mocnou posilu a poručil Kirbymu, aby i on pomohl učinit zákonu zadost. Billy si pana Jonese velice vážil, a proto se neodvážil něco namítat. Konečně rozhodli, že dříve než sáhnou ke krajním prostředkům, vyšlou dřevorubce k uprchlíkům s výzvou, aby se vzdali. Vojsko se teď rozdělilo. Jednu část vedl kapitán přes Přelud k levé straně jeskyně, druhá část postupovala k její pravé straně pod velením poručíka. Pan Jones a doktor Todd – také lékař se účastnil výpravy – se objevili na ploché skále, přímo nad hlavami obránců jeskyně. Ti je však neviděli. Hiramovi se zdálo, že jsou příliš blízko jeskyně, a proto šel s Kirbym po úbočí, kde se v bezpečné vzdálenosti od jeskyně schoval za strom. Většina mužů se snažila, aby mezi nimi a nepřitelem byl nějaký předmět, a tak obležení viděli jen dva obléhající – kapitána Hollistera na jedné straně a dřevorubce na druhé. Starý voják stál neohroženě a pevně, těžkou šavli v ruce, a upřeně se díval na nepřítele. Obrovský Billy si udělal pohodlí, obě ruce v záhradří, sekeru pod pravou paží – mohl

tak odpočívát vstoje jako jeho voli. Dosud nepadlo mezi bojujícími stranami jediné slovo. Obležení udělali z ohořelých stromů a větví překážku na způsob španělského jezdce a vchod do jeskyně zatarasili. Všude kolem jeskyně byl terén příkrý a kluzký, a poněvadž se Benjamin objevil na jedné straně této pevnosti a Natty na druhé, nebyla jeskyně zabezpečena špatně, zvláště když přístup k ní byl neobyčejně obtížný. Zatím Kirby chladnokrevně a bezstarostně stoupal po úbočí, jako by šel za svou obvyklou prací. Když se přiblížil k jeskyni asi na sto stop, vynořila se nad opevněním dlouhá, obávaná ručnice Kožené punčochy. Vzápětí se ozval hlas starého lovce:

„Běž pryč, Billy Kirby, běž pryč! Nepřeju ti nic zlého, ale jestli se někdo z vás přiblíží o krok, poteče krev. Bůh odpusť tomu, kdo ji proleje první, ale nic jiného se nedá dělat.“

„Podívej se, kamaráde,“ řekl dobrosrdečně Billy, „nemá smysl hned se vztekat. Poslouchej dobře, co ti řeknu. Mně do týhle věci nic není, já jenom chci, aby jeden člověk byl k druhému spravedlivej. Taky mi houby záleží na tom, kdo to vyhraje, ale pan Doolittle, kterej stojí tamhle za bukem, mi říkal, abych tě vyzval, aby ses podrobil zákonu – to je všechno.“

„Já toho mizeru vidím! Koukají mu šaty!“ vykřikl opovržlivě Natty. „Jestli ukáže jen kousíček těla, co by se do něho vešla kulka, jakých je třicet na libru, uvidí, zač je toho loket. Běž pryč, Billy, velice tě o to prosím. Víš dobře, co dovedu. Nerad bych ti ublížil.“

„Přeceňuješ se, Natty,“ řekl dřevorubec a stoupl si za smrk, „jestli si myslíš, že zastřelíš člověka skrz tři stopy silnej strom. Já ten strom můžu porazit rovnou na tebe. Stačí mně na to deset minut, podle každých hodin, možná že ještě míň. Chovej se teda rozumně, já nechci nic jiného než to, co je správný.“

Natty byl klidný, ale rozhodný. Nebylo pochyb, že to myslí opravdu vážně. Bylo však také zřejmé, že by byl nerad, kdyby došlo ke krveprolití. Na dřevorubcův posměch odpověděl:

„Vím, že dovedeš porazit strom, aby padl, kam si přeješ. Jestli ale ukážeš ruku nebo rameno, až se o to pokusíš, budeš si muset dát spravit kosti a někdo ti bude muset zastavit krev. Vím, že vám jde jen o to, dostat se do jeskyně. Počkejte, až budou chybět dvě hodiny do západu slunce, pak vás tam rád pustím. Teď se ale dovnitř nedostanete. Už tu leží na skále jeden mrtvý a je tu ještě někdo, o němž se nedá říct, že bude dlouho na světě. Jestli se pokusíte dostat se sem, bude jeden mrtvý uvnitř, druhý venku.“

Dřevorubec vystoupil nebojácně z úkrytu a zakřičel:

„To je slušný, a co je slušný, to je taky správný. Chce, abychom počkali, až budou do západu slunce chybět dvě hodiny. To je rozumný. Člověk se vzdá, když ví, že se provinil, nesmíte ho ale zbytečně nutit. Když zbytečně nutíte člověka, je to s ním jako s volem: čím víc ho bijete, tím víc kope.“

Billyho statečný, samorostlý názor se nelíbil úspěchanému a netrpělivému panu Jonesovi. Nemohl se dočkat, kdy si bude moci prohlédnout tajuplnou jeskyni. Proto přerušil dřevorubcovu rozumnou řeč.

„Poroučím vám, Nathanieli Bumpo, z moci svého úřadu a jménem zákona, abyste se vzdal,“ křičel. „Poroučím vám, pánové, abyste mi pomohli splnit mou povinnost. Benjamine Penguillane, zatýkám vás a nařizuji vám na základě zatykače, který držím v ruce, abyste šel za mnou do vězení.“

„Já půjdu za váma, pane Dick,“ Benjamin vyndal z úst dýmku. Bývalý majordomus nepřestal po celou dobu klidně kouřit. „Ano, popluju za váma třeba na konec světa, jestli svět nějaký konec má, když je přece kulatej. Možná že pan Hollister, kterej strávil celý život na suchý zemi, ani neví, že svět je –“

„Vzdejte se!“ vykřikl kapitán tak silným hlasem, že všichni, kdo ho slyšeli, se lekli a jeho vlastní vojáci couvli o několik kroků. „Vzdejte se, Benjamine Penguillane, nebo nesmíte počítat, že vám někdo dá milost.“

„Nechte si svou milost!“ odpověděl Benjamin. Vstal z klády, na které seděl, podíval se na hlaveň malého děla, jež v noci přitáhli na horu a které teď mělo sloužit k ochraně opevněné jeskyně. „Abych pravdu řekl, kapitáne, moc pochybuju, že víte, jak se jmenuje jediný lano, kromě toho, na kterém budete viset. Nemusíte řvát, jako byste chtěl, aby vás slyšel hluchej v stožárovém koši. Vy si asi myslíte, že máte ve svejch papírech napsaný můj pravý jméno. Ale kterej britskej námořník by se nechtěl plavit po moři, abych tak řekl, s čistým štítem? Jestli mi říkáte Penguillan, tak to je jméno člověka, u kterýho jsem vplul na světlo denní. Ten pán byl šlechtic. To se, bohužel, nemůže říct o žádným příslušníkovi rodiny Benjaminu Stubbse.“

„Podejte mi zatykač a já na něj napíšu druhé jméno,“ křičel Hiram za stromem.

„Napište tam osel a bude tam vaše jméno, pane Doolittle,“ křičel Benjamin a nepřestal se dívat po železné hlavni malého děla.

„Dávám vám minutu na rozmyšlenou,“ křičel Richard. „Benjamine, Benjamine, takovéhle vděčnosti jsem se od vás nenadál.“

„Poslouchejte, Richarde Jonesi,“ řekl Natty, který se bál šerifova vlivu na Benjaminu, „třebaže plechovka, kterou mi to děvče přineslo, vybuchla, máme v jeskyni dost prachu, abychom vyhodili do povětří skálu, na které stojíte. A taky to udělám, jestli nedáte pokoj.“

„Je pod mou důstojnost vyjednávat s lidmi, kteří byli soudem odsouzeni,“ šerif se obrátil k smírčímu soudci. Oba začali překotně ustupovat. Kapitán Hollister si však myslel, že je to znamení k útoku.

„Na bodák!“ vykřikl starý voják. „Vpřed!“

Ačkoli obránci jeskyně něco podobného očekávali, přece jen byli trochu překvapeni. Kapitán Hollister se blížil k jeskyni a křičel: „Odvalu, stateční chlapci! Nedávejte jim milost, leda by se vzdali,“ a sekl tak zuřivě šavlí, že by byl námořníka musel rozseknout na dva kusy a ještě mu useknout hlavu, nebýt děla. Vystřelilo v kritickém okamžiku, sotva Benjamin přiložil dýmku k pánvičce na prach. Tím se stalo, že do vzduchu vyletělo pět šest tuctů kulek, kterými

se střelil z ručnic. Věda nás učí, že olovo se ve vzduchu neudrží. Dvě libry toho kovu v podobě kulek – jak víme, je jich třicet na libru – opsaly elipsovitou dráhu a vracely se k zemi chrastíce mezi větvemi stromů přímo nad hlavami vojáků, kteří stáli za kapitánem. Úspěch útoku, který podnikají lidé ve vojenském umění nevycvičení, záleží zpravidla na tom, zda útočníci půjdou dopředu čili nic. V tomto případě šli dozadu. A tak sotva se hromová rána rozlehla mezi skálami a po roklích, jediným útočníkem byl kapitán. Při zpětném nárazu děla dostal Benjamin prudkou ránu, která ho na chvíli omráčila a složila na zem. Toho využil kapitán Hollister, aby přešel překážku a vnikl do samého středu opevnění. Jakmile se starý voják octl za překážkou, zamával nad hlavou šavlí a vykřikl:

„Zvítězili jsme! Pojdte sem, stateční chlapci, pevnost je naše!“

To bylo opravdu nádherné vojenské chování. Ostatně každý statečný důstojník je do jisté míry povinen být příkladem svým vojákům. Avšak kapitánův výkřik znamenal obrat válečného štěstí. Natty, který bedlivě pozoroval dřevorubce a nepřítelů přímo před sebou, se po tomto výkřiku otočil. Zděsil se, když uviděl svého kamaráda na zemi a starého vojáka, vydávajícího vítězný pokřik, na opevnění. Okamžitě namířil ručnicí na kapitána. Chvíli byl kapitánův život ve velkém nebezpečí. Avšak terč byl příliš velký a pro Koženou punčochu příliš blízko. A tak Natty, místo aby stiskl spoušť, vrazil ručnici do zadní části těla nepřítelů a vší silou ho shodil z opevnění. Nepřítel byl dole rychleji, než se před chvílí dostal nahoru. Místo, kam kapitán Hollister dopadl, bylo strmé a kluzké. Když se kapitánovy nohy dotkly země, zdálo se starému vojákovi, že pod ním půda utíká dozadu. To ho úplně popletlo. Představoval si, že sedí na koni a že si razí cestu nepřátelskými šiky. Každý strom, na který narazil, pokládal za pěšáka, a právě když se vyhýbal napolo spálené jedli, dopadl na silnici. K svému velkému překvapení se octl u nohou své vlastní manželky. Paní Hollisterová namáhavě stoupala do vrchu, následována asi dvaceti zvědavými kluky. Jednou rukou

se opírala o hůl a v druhé nesla prázdný pytel. Když spatřila výkon svého manžela, opovržení v ní okamžitě zvítězilo nad vrozeným klidem.

„Co to má znamenat, seržante? Snad neutíkáš?“ zeptala se. „Toho jsem se musela dožít, vidět vlastního muže, jak se obrací k nepříteli zády! A k tomu ještě k tak ubohému nepříteli! Těmhle klukům jsem celou cestu vypravovala o oblíhání Yorktownu, jak jsi byl zraněnej a jak sis v tý bitvě počínal, a ty při prvním výstřelu práskneš do bot! Ted' ten pytel můžu rovnou zahodit. Protože, jestli je tam nějaká kořist, žena takovýho člověka, jako jseš ty, určitě nic nedostane. Je tam prej spousta zlata a stříbra. Bůh mi odpusť, že jsem zatoužila po světskejšech věcech. Ale co se ukořistí v bitvě – to říká i Písmo svatý – patří podle práva vítězi.“

„Já že utíkám?“ divil se kapitán. „Kde je můj kůň? Padl pode mnou, zastřelili ho – já –“

„Ty ses zbláznil, člověče,“ přerušila ho žena. „Ty jsi jakživ neměl koně. Ty jseš kapitán od houpaček! Kdyby tu byl náš opravdickej kapitán, tak bys šel právě na opačnou stranu, můj drahej, protože ten by ti ukázal, jak se to dělá.“

Zatímco tito úctyhodní manželé takto rozmlouvali, bitva se stávala čím dál zuřivější. Když Kožená punčocha viděl prchající zád' svého nepřítele – jak by to řekl Benjamin – věnoval svou pozornost pravému křídlu útočníků. Pro vysokého Kirbyho by bylo hračkou přelézt překážku. Byl také dost silný, aby poslal oba obránce za starým vojákem. Ale dřevorubec v této chvíli neměl nejmenší smysl pro nějaké bojování. Hlasem, který muselo slyšet ustupující levé křídlo, křičel za padajícím kapitánem:

„Hurá! Výborně, kapitáne! Jen se držte! Jak pěkně ten kapitán dovede zacházet s tou svou sekerou! Že on ten strom rozdrť?“ a podobné povzbuzující poznámky, až nakonec, zmožen smíchem, si dobrák Kirby sedl na zem, radostí kopal a nepřestával se smát.

Natty však stál po celou dobu s ručnicí namířenou přes okraj opevnění a pozoroval každý pohyb útočníků. Když Hiram uslyšel křik, nedovedl přemoci zvědavost. Vykoukl tedy z úkrytu, aby zjistil, jak pokračuje bitva. Přestože si počínal velice opatrně, dopustil se chyby, jaké se dopustili už mnozí lepší generálové než on. Zatímco si chránil předvoj, zapomněl na týl. Pan Doolittle svým vzhledem patřil k tomu druhu svých krajanů, kterým příroda odepřela oblé linie. Všechno na něm bylo buď rovné, nebo hranaté. Šaty mu šila krejčová, a to stejně, jak se šíjí vojenské stejnokroje: kus jako kus. Proto, když se pan Doolittle naklonil, objevil se pokrčený kus látky a Natty na něj bleskurychle zamířil. Méně zkušený člověk by byl mířil na šos, visící skoro až k zemi. Kožená punčocha ale znal dobře Hirama i jeho krejčovou. Když se ozval výstřel, Kirby, který pozoroval celé to počínání starého lovce s bezdechým napětím, viděl, jak z buku odlétla kůra a jak se nad šosy odtrhlo kus sukna. Žádné obléhací dělo by se tak rychle neprozradilo, jak rychle vyletěl Hiram ze svého úkrytu za stromem. Udělal dva tři kroky, jednou rukou se chytil za potrefenou část těla, druhou napřáhl. Podíval se hrozivě na Nattyho a začal křičet:

„Co si to dovoluujete? Tohle si ale odnesete! Kdybych to měl hnát až k nejvyššímu soudu!“

Tato strašlivá hrozba, kterou pronesl tak zdrženlivý člověk, jako byl smírčí soudce Doolittle, jeho nebojácnost, s jakou se vystavil nepříteli, a snad i to, že vojáci věděli, že Nattyho ručnice už není nabita, to všechno dodalo útočníkům odvahu. Začali křičet a vypálili salvu do korun stromů. Povzbuzeni vlastním křikem templetonští vážně zaútočili. Billy Kirby, který si řekl, že ta legrace stojí za to, že však už trvá moc dlouho, začal přelézat opevnění jeskyně. Vtom se na protější straně objevil soudce Temple.

„Klid, klid! Proč chcete vraždit a prolévat krev? Copak se zákon nedovede chránit sám, že jste museli svolat ozbrojené lidi, jako kdyby vypuklo povstání nebo začala válka?“

„Je to občanská garda,“ křičel z dálky šerif, „která –“

„Spíš tlupa čertů. Nařizuji vám, abyste ihned přestali!“

„Zadržte! Neprolévejte krev!“ ozval se hlas z vrcholu Přeludu. „Zadržte, proboha, nestřílejte už! Všichni se vzdáme! Už můžete do jeskyně.“

Všichni byli překvapeni, nikoho už nenapadlo použít zbraně. Natty, který znovu nabil ručnici, si teď klidně sedl a opřel hlavu o ruku. „Lehká pěchota“ přerušila vojenskou akci a čekala s napětím, co bude dál.

Za chvíli uviděli Edwardse, jak běží po úbočí hory. Za ním utíkal major Hartmann, na svůj věk opravdu rychle. Za chvíli byli na terase. Mladík a za ním major pak prošli průrvou ve skále a octli se před vchodem do jeskyně. Ostatní, kteří zůstali venku, mlčky a plni úžasu se dívali za nimi.

Kapitola XL

Já oněměl.

Tak vy jste byl ten doktor, a já vás nepoznal?

— Shakespeare

Během pěti šesti minut, které uplynuly, než se Edwards s majorem znovu objevili, soudce Temple, šerif a většina dobrovolníků se dostali na terasu. Dobrovolníci začali pochybovat o úspěchu výpravy, neopominuli však zeširoka vykládat o vlastních hrdinských činech, kterými se v tomto boji proslavili. Jakmile ale uviděli, že Edwards s majorem vycházejí z jeskyně, všichni umlkli.

Na hrubé židli, pokryté nevydělanou jelení koží, nesli nějakého člověka. Opatrně a pietně ho usadili uprostřed shromáždění. Byl to stařec, jehož hlava byla porostlá dlouhými, jemnými, sněhobílými vlasy. Starcův pečlivě udržovaný, čistý oblek byl z látky, jakou nosí jen nejbohatší lidé, byl však odřený a záplatovaný. Na nohou měl mokašiny krásně ozdobené po indiánském způsobu. Tvář starcova byla vážná a plna důstojnosti, ale jeho pohled byl prázdný. Stařec se rozhlížel po lidech kolem, bylo však vidět, že stáří už zatemnilo jeho rozum.

Natty šel za nosiči toho podivného břemene na plochou skálu nad jeskyní. Stoupl si za starce a opřel se o ručnici. Třebaže byl obklopen lidmi, kteří jej přišli odvést, nebylo na něm vidět, že by měl strach. Jako by věděl, že se teď bude rozhodovat o něčem mnohem důležitějším, než je jeho vlastní svoboda. Major Hartmann stál vedle starce. Obnažil hlavu a jeho obvykle veselé oči byly neobyčejně vážné. Edwards položil ruku na opěradlo židle. Byl tak dojat, že nedovedl ze sebe vypravit jediné slovo.

Všichni se upřeně dívali na starce, ale nikdo ani nehlesl. Ten sešlý člověk se nejdříve podíval nepřítomně z jednoho na druhého, pak se marně pokusil vstát. Po vyhublé tváři mu přelétl slabý úsměv – projev zdvořilosti – a stařec řekl dutým, třaslavým hlasem:

„Račte se posadit, pánové. Porada začne hned. Každý, kdo miluje našeho dobrého a statečného krále, bude si jistě přát, aby tyto osady zůstaly věrné Jeho Veličenstvu. Posad'te se – prosím, posad'te se, pánové. Vojsko se na noc utáboří.“

„To je slabomyslné blábolení,“ řekl Marmaduke. „Chtěl by mi někdo vysvětlit, oč jde?“

„Mýlíte se, pane,“ řekl pevně Edwards. „To je jenom přirozená sešlost stárím. Brzo se ukáže, kdo zavinil žalostný stav toho starce.“

„Budou pánové s námi večeřet, synu?“ Stařec se obrátil po hlase, který znal a který tolik miloval. „Poruč, aby připravili večeři hodnou důstojníků Jeho Veličenstva. Víš, že si můžeme dopřát nejlepší zvěřinu, kdykoliv se nám zachce.“

„Kdo je ten člověk?“ zeptal se Marmaduke, jako by už začínal chápat. Chtěl však mít co nejdříve jasno.

„Ten člověk!“ opakoval tiše Edwards. Jeho hlas se pomalu stával silnějším. „Tento člověk, pane, který se musel skrývat v jeskyni, poněvadž ho zbavili všeho, co dělá život šťastným, byl kdysi přítelem a rádcem těch, kteří vládli vaší zemi. Tento člověk, kterého vidíte bezmocného a slabého, byl kdysi tak statečný a nebojácný voják, že i ti indiáni, kteří sami byli tak stateční, mu dali jméno Pojídač ohně. Tento člověk, který teď nemá, kam by hlavu složil, byl kdysi velmi bohatý – a teď poslouchajte, pane soudce Temple – tento člověk byl pravoplatným vlastníkem půdy, na níž stojíme. Tento člověk byl otcem –“

„Je to tedy – je to tedy – major Effingham, který se ztratil!“ Marmaduke byl velmi vzrušen.

„Ano, opravdu se ztratil.“ Mladík se pronikavě zadíval na soudce.

„A vy! A vy!“ zajíkal se soudce.

„Já jsem jeho vnuk.“

Chvíli bylo hluboké ticho. Všichni se dívali na Edwardse a na soudce. I starý Němec úzkostlivě čekal, co bude dál. Avšak chvíle napětí rychle minula. Marmaduke zvedl hlavu, kterou prve svěsil, ne proto, že by se styděl, ale pln vděčné radosti. Plakal. Uchopil vřele mladíkovu ruku a řekl:

„Olivere, odpouštím ti všechnu tvou zaujatost – všechno tvé podezřívání. Ted' už všemu rozumím. Odpouštím ti všechno, kromě jednoho: že jsi tohoto starce nechal žít v lesích, když jemu i tobě byl můj dům právě tak jako mé jmění k dispozici.“

„Soudce je spravedlivý,“ ozval se major Hartmann. „Nežíkal jsem vám, chlapče, že Marmaduke Temple je pšítel, který, když je nouze, nikdy nezklame?“

„Musím přiznat, pane soudce, že jsem své mínění o vás začal měnit po tom, co mi mnohé vysvětlil tento pán. Když jsem zjistil, že nemohu svého děda dopravit znovu tam, odkud ho vylákala věrná láska tohoto starého zálesáka –“ Edwards ukázal na Nattyho – „aniž bych ho prozradil, odešel jsem k Mohawku, abych mezi jeho přáteli hledal někoho, na koho je spolehnutí. Je to váš přítel, pane soudce. Jestli je ale to, co říká, pravda, můj otec i já jsme vás posuzovali nespravedlivě.“

„Tvůj otec!“ Marmaduke byl dojat. „Je pravda, že tvůj otec utonul při ztroskotání lodi?“

„Ano. Když se několik let marně snažil dovolat se práva, odejel, chud, do Anglie, aby si vymohl odškodné, které mu britská vláda nakonec přiznala. Mě nechal v Novém Skotsku. Po ročním pobytu v Anglii odejel přes Halifax do Západní Indie, kde mu byl svěřen jakýsi úřad. Chtěl navštívit místa, kde můj děd žil za války a po válce, a přemluvit svého otce, aby jel s námi do Západní Indie.“

„A co jsi dělal ty?“ zeptal se Marmaduke s hlubokým zájmem. „Myslel jsem, že jsi zahynul s ním.“

Mladý muž se začervenal. Rozhlédl se po zvědavých tvářích dobrovolníků a neodpověděl. Marmaduke se obrátil na starého kapitána, který se znovu ujal velení, a řekl:

„Odved'te své vojáky a pošlete je domů. Šerif se ve své horlivosti dopustil přehmatu. – Doktore Todde, byl bych vám velmi vděčen, kdybyste ošetřil Hiramovi Doolittlovi zranění, které utržil při tomto zbytečném zákroku. – Richarde, prosím tě, pošli sem kočár. – Benjamine, vraťte se do mého domu a ujměte se zase své funkce majordoma.“

Všem nebyly tyto rozkazy příjemné. Ale viděli, že přestřelili, a tak se nikdo neodvážil nesplnit, co soudce nařídil.

Když ostatní odešli a na skále zůstali jen ti, kteří měli na vysvětlení věcí dosud nevysvětlených největší zájem, Marmaduke ukázal na starého majora Effingham a zeptal se jeho vnuka:

„Neměli bychom tvého děda odnést z tohoto větrného místa, než přijede kočár?“

„Čerstvý vzduch mu dělá dobře. Šel se ho nadýchat pokaždé, když jsme se nemuseli bát, že bude prozrazen. Nevím, co mám dělat, pane soudce. Mám dovolit – bylo by vůbec vhodné – aby major Effingham bydlel pod jednou střechou s vámi?“

„To si musíš rozhodnout sám,“ řekl Marmaduke. „Tvůj otec byl od mládí mým přítelem. Svěřil mi své jmění. Když jsme se rozcházeli, měl ve mne takovou důvěru, že nechtěl žádné písemné potvrzení, ačkoliv bylo času dost je napsat. Slyšel jsi o tom?“

„Ano,“ odpověděl Edwards, vlastně Effingham, jak ho teď musíme nazývat.

„Měli jsme rozdílné politické názory. Kdyby vyhrála revoluce, bylo jeho jmění u mne v bezpečí, protože nikdo nevěděl, že mi je svěřil. Kdyby byli zůstali Britové, nebylo by těžké vrátit majetek tak věrnému občanu britské říše, jako byl plukovník Effingham. Je ti to jasné?“

„Vaše úvaha je správná,“ řekl mladík, ale stále ještě se nemohl zbavit staré nedůvěry k soudci.

„Poslouchejte, poslouchejte, mlatíku,“ ozval se Němec, „v soudci není ani trošičku tarepáka.“

„Jak válka dopadla, to víme,“ Marmaduke si nevšímal ani jednoho, ani druhého. „Tvůj děd zůstal v Connecticutu a tvůj otec mu posílal tolik peněz, kolik potřeboval. Věděl jsem o tom, třebaže jsem se s ním nestýkal, ani když nastaly lepší časy. Tvůj otec odešel s britskou armádou a pak uplatňoval proti anglické vládě své nároky na odškodné. Rozhodně musel hodně ztratit, poněvadž jeho pozemky byly rozprodány. Já jsem je pravoplatně koupil. Udělal jsem však všechno, aby nebylo nejmenších překážek, kdyby se Effingham chtěl jednou ujmout svého majetku.“

„Bylo dost těch, kteří měli o tento majetek zájem.“

„Jen jedno jsem nesměl pustit ze zřetele: nesměl jsem veřejně prohlásit, že jmění, které časem mým přičiněním nabylo stonásobné ceny, spravuji jen jako Effinghamův zmocněnec. Jistě víš, že hned po válce jsem tvému otci posílal značné obnosy.“

„Ano – dokud –“

„Dopisy, které jsem mu posílal, jsem však dostával zpět neotevřené. Tvůj otec byl jako ty, Olivero. Někdy byl nerozvážený a prudký.“ Soudce pokračoval, jako by odsuzoval sám sebe. „Možná že jsem udělal jednu chybu. Snad jsem se díval příliš daleko dopředu a počínal si příliš tajnůstkářský. Byla to ale těžká zkouška, když jsem nemohl zabránit, aby člověk, kterého jsem měl ze všech lidí na světě nejraději, měl o mně celých sedm let špatné mínění. Vždyť jsem to udělal jen proto, aby se mohl otevřeně přihlásit o to, co mu právem patřilo. Kdyby byl četl mé poslední dopisy, byl bys i ty poznal celou pravdu. Dopisy, které jsem mu poslal do Anglie, četl – to mi napsal můj zástupce. Dozvěděl se všechno, než zemřel, Olivero. Zemřel jako můj přítel a já jsem myslel, že ty jsi zemřel s ním.“

„Byli jsme tak chudí, že bychom nebyli mohli zaplatit dvě místa na lodi,“ mladík byl neobyčejně rozčilen, jako vždy, když si vzpomněl na smutný osud své rodiny. „Zůstal jsem v Novém Skotsku

a čekal, až se otec vrátí. Když jsem dostal zprávu o jeho smrti, byl jsem skoro bez haléře.“

„A co jsi dělal potom, chlapče?“ zeptal se Marmaduke rozechvělým hlasem.

„Zaplátil jsem si cestu lodí sem, abych navštívil svého děda. Věděl jsem, že nemá z čeho žít, když přišel o penzi mého otce. Když jsem přijel, oznámili mi, že děd zmizel. Jeho poslední sluha, který ho v bídě opustil, mi neochotně řekl, že si myslí, že děda odvedl nějaký starý člověk, který býval kdysi jeho sluhou. Hned jsem věděl, že to byl Natty, protože můj otec často –“

„Natty byl sluhou tvého děda?“ podivil se soudce.

„Vy jste to nevěděl?“ zeptal se překvapeně mladík.

„Jak bych to mohl vědět? S majorem jsem se nikdy nesešel a nikdo z vaší rodiny přede mnou nikdy jméno Bumppo nevyslovil. Nattyho jsem znal jenom jako zálesáka, který se živí lovem. Takových je tolik, že si jich člověk ani nevšimne.“

„Byl vychován v rodině mého děda. Sloužil u něho mnoho let v době vojenských výprav na západ a tam si zamiloval lesy. Zůstal zde jako správce pozemků, které dědovi věnovali Delawari. O ten dar se zasadil starý Mohegan, kterému můj děd jednou zachránil život. Můj děd se také stal čestným členem kmene Delawarů.“

„Tak to je tedy ta tvá indiánská krev?“

„Jinou než tuto nemám,“ usmál se Edwards. „Major Effingham byl adoptovaným synem Mohegana. A ten byl tehdy nejznamenitějším mužem svého národa. Můj otec, který jako chlapec navštívil Delawary, dostal od nich jméno Orel – jeho tvář prý jim připomínala orla. Toto jméno dali později i mně. Nemám ani indiánskou krev, ani mě indiáni nevychovali. Ale nejednou jsem si přál, pane soudce, abych byl jedním z nich, abych byl jako oni.“

„Vypravuj dál,“ řekl Marmaduke.

„Mnoho toho už nezbyvá. Šel jsem k jezeru, u něhož se, jak jsem často slyšel, usadil Natty. Také jsem tam starého zálesáka našel.

Ubytoval u sebe svého bývalého pána, ovšem potají, protože ani on by byl nesnesl, aby lidé viděli, jak člověk, kterého si kdysi tolik vážili, zchudl a zdětinštěl.“

„A co jsi udělal ty?“

„Co jsem udělal? Za poslední peníze jsem si koupil ručnici, navlékl na sebe zálesácký oblek a učil se od Kožené punčochy loveckému umění. Ostatní už, pane soudce, víte.“

„A co starý Fritz Hartmann?“ zeptal se vyčítavě Němec. „Neslyšel jste z úst svého otce nikdy jméno Fritz Hartmann, mlátenče?“

„Možná že jsem si nepočínal správně, pánové,“ odpověděl mladík. „Byl jsem zbytečně hrdý a chtěl jsem zatajit to, co dnešního dne muselo vyjít najevo. Měl jsem plány, které byly možná fantastické. Kdyby se můj děd dožil podzimu, chtěl jsem ho odvézt do města, kde máme vzdálené příbuzné, kteří už jistě zapomněli, že byl přívržencem britského krále. Děd ale rychle schází,“ pokračoval smutně, „brzo ho uložíme vedle starého Mohegana.“

Vzduch byl čistý, den krásný. Všichni zůstali na skále, dokud nezaslechli na horském úbočí hrčet kočár. Až do té chvíle se živě bavili. Mnohé si vysvětlili, a tak se mladíkova nedůvěra k Marmadukovi vůčihledě zmenšovala. Už nenamítal nic proti tomu, aby děd byl převezen do soudcova domu. Effingham projevoval dětinskou radost, že se zase jednou veze v kočáře. Když přivedli starého vysloužilce do síně záměčku, začal se pomalu rozhlížet kolem. Chvillemi se zdálo, že se mu vrací paměť. Zdvořile se ukláněl těm, kteří stáli blízko něho. Poněvadž byl unaven, uložili ho do postele, aby si odpočinul. Zřejmě mu bylo v pohodlném lůžku dobře.

Mladý Effingham odešel od svého děda, teprve když starého pána uložili do postele a když si Natty sedl vedle svého bývalého velitele. Oliver potom odešel do knihovny, jak ho o to soudce požádal. Marmaduke a major Hartmann už na něho čekali.

„Přečti si tuto listinu, Oliver,“ řekl soudce, když mladík vešel. „Uvidíš, že jsem tvé rodině nejen nechtěl za svého života ublížit, ale

že jsem se také postaral, aby bylo spravedlnosti učiněno zadost i po mé smrti.“

Mladík vzal do ruky listinu. Na první pohled poznal, že je to soudcová závěť. I při tom, jak byl rozčilen, zjistil podle data, že byla sepsána v den, kdy byl Marmaduke tak neobyčejně sklíčen. Při čtení mu zvlhly oči a ruka, v níž držel listinu, se chvěla.

Závěť začínala obvyklou formulí, zřejmě ji psal pan Van der School. To, co následovalo po úvodu, neklamně prozrazovalo, že bylo napsáno Marmadukem Templem. Jasně, zřetelně a otevřeně vypsal všechny své závazky vůči plukovníku Effinghamovi, jak vznikly, a také za jakých okolností se s Effinghamem rozešel. Potom vyložil důvody svého dlouhého mlčení. Zmínil se však o velkých obnosech, které poslal svému příteli a jež mu byly vráceny spolu s neotevřenými dopisy. Dále mluvil o tom, jak hledal starého Effinghama, který nevysvětlitelným způsobem zmizel, a jak byl přesvědčen, že dědic svěřeného jmění utonul se svým otcem v moři.

Potom stručně, ale jasně vylíčil události, které si čtenář už jistě spojil, načež poctivě a přesně uvedl obnosy, které mu svěřil plukovník Effingham. Následoval příkaz, aby celé jmění bylo odevzdáno do správy určitých důvěryhodných osob. Jedna polovina měla připadnout jeho dceři, druhá Oliveru Effinghamovi, bývalému majoru v britské armádě, jeho synu Edvardu Effinghamovi a vnukovi starého majora Edvardu Oliveru Effinghamovi nebo tomu, kdo by z nich zůstal naživu, a jeho potomkům. Majetek měl být ve správě důvěrníka do roku 1810. Kdyby se do této doby nikdo nepřihlásil, ani na výzvu po této době, měl být určitý obnos, představující soudcův dluh u plukovníka Effinghama, včetně úroků vyplacen dalším členům Effinghamovy rodiny. Celé ostatní jmění mělo připadnout soudcově dceři a jejím dědicům.

Když mladý muž dočetl tento důkaz Marmadukovy poctivosti, měl slzy v očích. Musel soudcovu závěť číst znovu a znovu. Vtom se vedle něho ozval hlas, který ho vzrušil.

„Ještě o nás pochybybujete, Olivero?“

„O vás jsem nikdy nepochyboval,“ odpověděl mladík, který už byl zase schopen řeči. Uchopil Alžbětinu ruku. „Ani na okamžik jsem o vás nepochyboval.“

„A můj otec?“

„To je skvělý člověk!“

„Děkuji ti, synu,“ řekl soudce a vřele stiskl mladíkovi ruku. „Oba jsme se dopustili chyb. Ty jsi byl příliš prudký a já příliš pomalý. Polovina mého jmění bude tvá, jakmile ji budu moci na tebe převést. A jestli se nemýlím, dostaneš brzo i druhou polovinu.“ Ruku, kterou dosud držel, vložil do ruky své dcery a hlavou ukázal majorovi na dveře.

„Něco vám povím, těvče,“ řekl dobrosrdečně starý Němec. „Ty- pych já pyl to, co jsem pyl, když jsem sloužil s jeho dětečkem na jezerech, ten kluk py to u vás nepyl jen tak vychrál.“

„Pojďte, pojd'te, Fritzi,“ řekl soudce, „není vám sedmnáct, ale sedmdesát. Richard už na vás čeká se sklenicí punče.“

„Richart! Ten čert!“ vykřikl major a pospíchal ke dveřím. „Ten tělá punč jako pro koně. Já ukážu šerifovi, jak se tělá punč. Ten čert! Myslím, že to něho tává sirup jako všichni tydle Yankeeové.“

Marmaduke se usmál, kývl vlídně mladé dvojici a zavřel za sebou dveře. Jestliže některý z našich čtenářů čeká, že je znovu otevřeme, mýlí se.

Ti dva mladí lidé zůstali spolu o samotě dlouho – jak dlouho, to vám neprozradím. Ale v šest hodin večer se objevil Monsieur Le Quoi, kterého Alžběta včera pozvala, a chtěl mluvit se slečnou Templovou. Byl přijat. Velice zdvořile nabídl Alžbětě ruku, ale také své vlivné přátele, svého père, svou mère a svou cukrovou plantáž. Alžběta dala asi prve závazný slib Oliverovi, protože všechny tyto nabídky sice zdvořile, ale velmi důrazně odmítla.

V síni se Francouz setkal s Němcem a s šerifem. Přinutili ho, aby si s nimi sedl ke stolu, a s pomocí grogu, vína a punče se od pana

Le Quoi dozvěděl, proč vlastně přišel. Ukázalo se, že jako dobře vychovaný muž pokládal za svou povinnost nabídnout předtím, než odjede, manželství slečně, která žije v tak zapadlém kraji. Jeho srdce mělo na věci velmi malý zájem, možná že vůbec žádný. Po několika sklenicích vyložili ti dva čtveráci rozjařenému Francouzevi, že je neodpustitelně nespravedlivé nabídnout manželství jedné slečně a neprokázat stejnou zdvořilost druhé. V důsledku toho se Monsieur Le Quoi v devět hodin vydal na faru, aby požádal o ruku slečnu Grantovou. I tento jeho druhý pokus skončil nezdarem.

Když se v deset hodin vrátil z fary do zámečku, Richard s majorem pořád ještě seděli u stolu. Snažili se Francouze přemluvit, aby se pokusil o štěstí ještě u Remarkable Pettibonové. Třebaže byl Francouz ve výborné náladě a vína vypil dost, marně ho ti dva přemlouvali celé dvě hodiny. Odmítal jejich rady s umíněností u tak zdvořilého člověka opravdu udivující.

Když Benjamin doprovázel pana Le Quoi ke dveřím, řekl mu na rozloučenou:

„Víte, mosjé, kdybyste byl přirazil bokem k slečně Pettibonové, jak vám radil pan Dick, byl byste podle mého názoru zachycen hákem a dalo by vám to moc práce, než byste se z něho vysmek, protože slečna Lizzy a to pastorovo děvče jsou hezoulinký malý lodičky, který se kolem člověka jen mihnou, ale slečna Remarkable, to je něco jako galej. Jak ji vezmete do vleku, už se jí nezbavíte.“

Kapitola XLI

*Jen útočte si dál! Ani jeden z nás
vítězi nezanechá napospas ty, kteří padli.
Ať z lodí vítězný křik se ozývá,
však minstrel jen člunu osamocenému svou
píseň zazpívá.*

— Scott: Pán ostrovů

Události, o nichž právě byla řeč, se odehrály v létě. Naše vyprávění obsáhlo skoro celý rok a končí v krásném měsíci říjnu. Avšak mezi létem a říjnem došlo ještě k několika důležitým událostem, o kterých se bude třeba zmínit.

Nejdůležitější byly dvě: svatba Olivera a Alžběty a smrt majora Effinghama. Obě se staly v září, první předešla druhou jen o několik dní. Stařec zhasl jako poslední bliknutí svíčky, a třebaže jeho smrt všechny zarmoutila, nemohl zármutek pro člověka, který už dávno odumřel životu, trvat dlouho.

Marmaduke měl teď velkou starost, jak učinit zadost zákonu, a být přitom lidský. Druhý den potom, co bylo odhaleno tajemství jeskyně, Natty i Benjamin se klidně vrátili do vězení. Zůstali tam, dobře živeni a pohodlně ubytováni, dokud se nevrátil rychlý posel z Albany, který přinesl Kožené punčoše guvernérovu milost. I Hiram byl odškodněn za to, že mu bylo ublíženo na těle při výkonu jeho úředních povinností. A tak se oba přátelé jednoho dne znovu octli na svobodě a nikoho ani nenapadlo, aby se na ně díval svrchu proto, že byli zavřeni.

Pan Doolittle si začal uvědomovat, že ani jeho stavitelské umění, ani jeho právní znalosti nestačí v nových, modernějších poměrech. A tak když vybral za svá soudcovská rozhodnutí, co se vybrat dalo,

sebral svých pět švestek – a odešel dál na západ. Nezapomněl však po celé zemi rozdávat rady, ať už šlo o stavitelství, nebo o právo. Dodnes najdete po tomto jeho působení stopy.

Ubohý Jotham, který svou pošetilost zaplatil životem, přiznal před smrtí, že byl přesvědčen, že v horách jsou bohatá ložiska drahých kovů, jen proto, že mu to řekla věštkyně, které stačilo podívat se do magické skleněné koule a hned dovedla odhalit všechny skryté poklady země. Tyto pověry byly v nových osadách velmi rozšířeny. Když však první zájem pominul, rozumnější lidé přestali věštkyním věřit. Toto Jothamovo přiznání nejenže udělalo konec Richardovu podezření proti třem lovcům, ale dalo šerifovi také pořádně za vyučenou. A tak měl Marmaduke na nějaký čas od „geniálních“ nápadů svého bratrance pokoj.

Monsieur Le Quoi, o kterém jsme vyprávěli v našem příběhu, protože bez takové postavy by žádný obraz této země nebyl věrný, zjistil, že ostrov Martinique i jeho cukrové plantáže obsadili Angličané. Marmaduke a jeho rodina ale brzo dostali potěšující zprávu, že Monsieur Le Quoi se vrátil do Paříže. Rok co rok potom dostávali od něho dopis, v němž líčil, jak je šťasten a jak je svým americkým přátelům vděčný.

Vraťme se po tomto vysvětlení zase k našemu vyprávění. Představte si jeden z nejteplejších říjnových dní, kdy se slunce podobá stříbrné rozžhavené kouli a kdy se člověku radostně dýchá a on cítí, jak mu přibývá sil. Není ani příliš horko, ani příliš chladno. Za takového dne asi v polovině měsíce vešel Oliver do síně, kde Alžběta právě dávala služebnictvu své obvyklé rozkazy na celý den, a poprosil ji, aby si s ním vyšla k jezeru. Alžběta si všimla, že její manžel je trochu smutný. Ihned nechala všeho, přehodila si přes ramena lehký šál, havraní vlasy schovala pod klobouk, zavěsila se do Olivera a bez ptaní šla. Přešli most, odbočili ze silnice a kráčeli po břehu jezera. Dosud nikdo z nich nepromluvil ani slova. Alžběta dobře věděla, kam jdou, respektovala však rozpoložení svého manžela a na nic se neptala.

Když však přišli na místo, kde nebyly stromy, mladá žena se rozhlédla po klidném jezeře. Na jeho hladině se hemžilo vodní ptactvo, které už putovalo od velkých jezer na severu za teplejším sluncem. Ptáci se zde zastavili jen proto, aby si pohráli v průzračných vodách Otsega. Když se Alžběta rozhlédla po horských úbočích, hýřících, jakoby na počest její svatby, nesčetnými barvami podzimu, musela promluvit.

„Proč oba mlčíme, Oliveri?“ Přitiskla se ještě víc ke svému muži. „Máme přece tolik důvodů k radosti.“

„Mluv tedy!“ řekl její manžel a usmál se. „Rád slyším tvůj hlas. Jistě víš, kam jdeme. Řekl jsem ti, jaké mám plány. Co jim říkáš?“

„Nejdřív bych ty tvé plány musela znát,“ odpověděla Alžběta. „Ale i já mám své plány. Je čas, abych je začala provádět.“

„Ty? Víš, že bys chtěla pomoci našemu příteli Nattymu –“

„Jistěže myslím na Nattyho. Ale máme i jiné přátelé kromě Kožené punčochy, kterým musíme pomoci. Zapomněl jsi na Luisu a na jejího otce?“

„Ne, určitě jsem na ně nezapomněl. Vždyť jsem dal pastorovi jednu z nejlepších farem v kraji. Pokud jde o Luisu, byl bych rád, abys ji měla blízko sebe.“

„Tak?“ řekla Alžběta a lehce se kousla do rtů. „Chudák Luisa, možná že by chtěla něco docela jiného. Třeba by se chtěla vdát jako já.“

„Myslím, že ne,“ řekl Effingham po chvilce přemýšlení. „Opravdu tu neznám nikoho, kdo by se k ní hodil.“

„Možná že tady nikdo takový není. Ale jsou ještě jiná místa kromě Templetonu a jiné kostely kromě Nového sv. Pavla.“

„Kostely, Alžběto? Snad bys nechtěla, aby pan Grant odešel? Je sice prostý, ale je to znamenitý člověk. Nikdy nenajdu jiného pastora, který by měl o mně tak dobré mínění jako on. Každý jiný by ve mně viděl praobyčejného hříšníka, a ne polovičního světce, jakého ve mně vidí pan Grant.“

„Musí to být, i za cenu, že se staneš z anděla obyčejným člověkem,“ odpověděla Alžběta potlačujíc úsměv.

„A co farma?“

„Může ji pronajmout, jiní to dělají taky tak. Ostatně viděl jsi už někdy nějakého pastora orat?“

„Kam by šel? Zapomínáš na Luisu.“

„Ne, nezapomínám na Luisu,“ řekla Alžběta a znovu se kousla do rtu. „Víš přece, Olivero, že ti můj otec řekl, že jsem poroučela jemu a že budu poroučet i tobě. A já bych s tím poroučením, pokud jde o tebe, ráda začala právě teď.“

„Dělej si, co chceš, ale ne na úkor nás všech. Ne na úkor své přítelkyně.“

„Jak víš, že by to bylo na úkor mé přítelkyně?“ zeptala se Alžběta a pátravě se podívala na svého manžela. V jeho tváři však viděla jenom soucit. Oliver zřejmě ani ve snu netušil, že Luisa je do něho zamilována.

„Jak to vím? Je přece přirozené, že se jí bude po nás stýskat.“

„Člověk se musí ovládnout. Nebojím se, že to Luisa nedokáže,“ odpověděla Alžběta.

„Jaký máš tedy plán?“

„Poslouchej a dozvíš se to. Můj otec opatřil panu Grantovi místo v jednom městě na Hudsonu. Bude to tam mít lehčí než tady. Tam stráví stáří v pohodlí a klidu a jeho dcera tam spíš najde člověka, který by se k ní hodil.“

„Bess! Ty mě překvapuješ! Nemyslel jsem si, že dovedeš lidem zařizovat život.“

„Ach, řídím věci, o kterých ty ani nevíš.“ Alžběta se tajemně usmála. „Je to má vůle a tvou povinností je podřídit se jí – aspoň na nějaký čas.“

Effingham se zasmál. Poněvadž se však blížili k cíli své procházky, začali mluvit o něčem jiném.

Přišli na rovinku, kde kdysi stával srub Kožené punčochy. Alžběta viděla, že zbytky shořelého srubu byly odklizeny a že celé místo i s nejbližším okolím je krásně porostlé svěží trávou, jako by krajem

procházelo nové jaro. Celé místo bylo do kruhu obeháno zdí, v níž byla malá branka. Tou teď prošla Alžběta s Oliverem. U branky našli k svému překvapení Nattyho ručnici, opřenou o zeď. Hektor a fena leželi u zdi v trávě, jako by věděli, že i když se tolik věcí kolem změnilo, přece jen jsou zde doma. Natty klečel před náhrobním kamenem z bílého mramoru a prsty rozhrnoval vysokou travu, která už vyrostla kolem kamene. Zřejmě chtěl odkrýt nápis. Vedle náhrobního kamene stál pomník, ozdobený urnou a vyrytými ornamenty.

Oliver s Alžbětou se tiše přiblížili k hrobům. Starý lovec je neslyšel. Všimli si, jak mhouří oči, aby lépe viděl. Natty za chvíli pomalu vstal a řekl:

„Musím přiznat, že je to tu opravdu pěkné. Je zde asi něco napsáno, jenže já tomu nerozumím. Ale dýmka, tomahavk a mokasíny ty jsou vyryty opravdu pěkně – velice pěkně, když uvážím, že to dělal člověk, který asi nikdy nic takového neviděl. Ach bože, tak si tady vedle sebe leží a jsou šťastni. Kdo mne uloží do země, až přijde můj čas?“

„Nebojte se, Natty, máte dost přátel, kteří vám tuto poslední službu prokáží, až přijde ta smutná hodina,“ řekl Oliver. Byl dojat lovcovou samomluvou.

Stařec se otočil. Nijak nedal najevo překvapení – natolik si osvojil indiánské zvyky. Přejel si rukou obličej, jako by chtěl setřít všechen zármutek.

„Přišli jste se podívat na hroby, děti?“ zeptal se. „Podívat se občas na místo, kde odpočívají mrtví, to neškodí ani mladým, ani starým.“

„Doufám, že jste spokojen s tím, jak to tu upravili,“ řekl Effingham. „Nikdo nemá větší právo než vy, aby řekl, co si o tom myslí.“

„Nejsem zvyklý na krásné hroby, na mém vkusu tedy málo záleží,“ odpověděl stařec. „Položili jste majora hlavou k západu a Mohegana k východu, vidíte?“

„Tak, jak jste si to přál.“

„Tak je to nejlepší,“ řekl lovec.

„Ale než odejdu, chtěl bych vědět, co to tady říkáte lidem, co se do zdejšího kraje hrnou jako holubi na jaře, o starém Delawarovi a o nejstatečnějším bělochovi, který kdy chodil po těchto horách.“

Effingham a Alžběta byli překvapeni, jak vážně, ba slavnostně se Kožená punčocha chová. Snad je to proto, že tu jsou ty hroby, řekli si. Mladý muž se otočil k pomníku a četl nahlas:

„Věnováno památce Olivera Effinghama, bývalého majora šedesátého pěšího pluku Jeho britského Veličenstva, udatného vojáka, věrného poddaného, čestného muže a dobrého křesťana. V mládí dosáhl mnoha poct, bohatství a moci, jeho stáří bylo ale zkaleno chudobou, opuštěností a nemocí, které mu pomáhala snášet jenom něžná péče jeho starého, věrného a upřímného přítele a služebníka Nathaniela Bumppe. Jeho potomci postavili tento pomník na památku ušlechtilých vlastností pána a neochvějné věrnosti jeho služebníka.“

Kožená punčocha sebou trhl, když uslyšel své jméno, a jeho vrásčitá tvář se rozzářila.

„To že je tam napsáno, chlapče?“ nechtěl věřit. „Vy jste tedy jméno starého člověka dali vytesat do kamene hned vedle jména jeho pána? Bůh vám to zaplať, děti. To je od vás laskavé a laskavost hřeje starce, když se život krátí.“

Alžběta se odvrátila, Effinghamovi selhal hlas. Pak ze sebe dostal:

„Je to tu vytesáno v mramoru, mělo by to být ale napsáno zlatými písmeny.“

„Ukažte mi to jméno, chlapče,“ řekl Natty s prostoduchou dychtivostí, „ukazte mi to jméno, napsané na tak čestném místě. Pro člověka, který v kraji, v němž žil tak dlouho, nezanechá nikoho, kdo by zdědil jeho jméno, je to vzácný dar.“

Effingham vedl prst starého lovce po náhrobním kameni a Natty s hlubokým zájmem sledoval zákruty písmen až do konce. Potom vstal a řekl:

„Myslím, že tak je to správné. Opravdu je to od vás hezké. Ale co jste napsali indiánovi na hrob?“

„Toto: ,Tento kámen byl postaven na památku indiánského náčelníka z kmene Delawarů, který byl znám pod různými jmény: John Mohegan, Mohajkan –“

„Mo-hy-kán, chlapče, tak si sami říkali, Mo-hy-kán.“

„Mohykán a Čingagúk –“

„Gač, chlapče. Gač-gúk. Čingačgúk, to znamená Velký had. To jméno by mělo být napsáno správně, protože indiánské jméno vždycky něco znamená.“

„Dám to opravit. ,Byl posledním potomkem svého národa. Jeho chyby byly chybami indiána, jeho ctnosti ctnostmi člověka.“

„Nikdy jste neřekl nic pravdivějšího, pane Oliveri. Ach bože, kdybyste ho byl znal tak jako já, když ještě byl mladý, a kdybyste ho byl viděl v té bitvě, kdy mu starý pán, který tu spí vedle něho, zachránil život, když ho ti iročtí zloději postavili ke kůlu, všechno, co tu stojí, byste musel potvrdit. A ještě víc. Touhle rukou jsem přeřezal řemeny a dal mu vlastní tomahavk a nůž, protože mou oblíbenou zbraní byla vždycky ručnice. Bil se jako chlap. Potkal jsem ho, když se vracel z výpravy, měl jedenáct skalpů Mingů. Není na tom nic špatného, co by si člověk musel ošklivit, paní Effinghamová. Všichni, co jim je vzal, měli oholené hlavy a všechno to byli bojovníci. Když se rozhlížím po těchto horách, kde jsem někdy napočítal dvacet sloupů kouře, stoupajícího nad koruny stromů z táborů Delawarů, je mi smutno. Ani jediný indián tu už nezbyl kromě nějakého toho opilého tuláka z kmene Oneidů nebo některého z yankeeských indiánů, kteří sem prý přicházejí z mořského pobřeží. Ale to podle mého mínění nejsou boží tvorové – to nejsou ani běloši, ani divoši. Ne, je čas, abych šel.“

„Kam chcete odejít?“ zeptal se Edwards. „Kam?“

Kožená punčocha, který si nevědomky osvojil nejednu indiánskou vlastnost, přestože se vždycky pokládal za civilizovaného

člověka, i když se srovnával s Delawary, odvrátil hlavu, aby nebylo vidět, jak se mu v obličeji stahují svaly. Shýbl se pro tlumok, jenž ležel za náhrobním kamenem, a pomalu si ho dal na záda.

„Kam chcete jít?“ Alžběta přistoupila k starému lovcí. „Na to jste už starý, toulat se po lesích, Natty. Je to opravdu nerozumné. Olivere, Natty se chce jistě vydat za lovem někam daleko!“

„Má žena má pravdu, Kožená punčocho,“ řekl Edwards. „Není třeba, abyste vedl zbytečně nepohodlný život. Tak sundejte tlumok a zkuste to s lovem někde blíž, když už chcete odtud odejít.“

„Zbytečně nepohodlný život! Žít v lese, to je radost, děti, největší radost, jaká mi ještě na tomto světě zbyla.“

„Ne, nepustíme vás daleko!“ Alžběta sáhla na tlumok z jelenice. „Nemýlila jsem se. Je tam kotlík na vaření a plechovky s prachem! Nesmíme mu, Olivere, dovolit, aby nás opustil. Vzpomeňte si, jak rychle to šlo z kopce s Moheganem!“

„Věděl jsem, že rozloučení bude těžké, děti – věděl jsem to,“ řekl Natty. „Proto jsem se chtěl jít podívat na ty hroby sám. Myslel jsem si, že když vám tu nechám na památku, co mi dal major, když se se mnou poprvé loučil v lesích, že mi to nebudete mít za zlé. A že nezapomenete, že vždycky budu v duchu tady, v tomto kraji, i kdybych byl ve skutečnosti bůhvíjak daleko.“

„Jemu se nejedná o lov!“ řekl Oliver. „Kam chcete jít, Natty?“

Lovec přistoupil k Effinghamovi blíž a odpověděl pevným, vážným hlasem, jako by to, co řekne, muselo umlčet všechny námitky.

„Slyšel jsem, chlapče, že nejlepší lov je na Velkých jezerech, že jsou tam místa, kde není jediný běloch, leda takový jako já. Už se mi zprotivil život v blízkosti lidských obydlí. Člověk tu od východu až do západu slunce neslyší nic než bušení kladiv. Ačkoliv vás mám moc rád, děti – neřekl bych to, kdyby to nebyla pravda – toužím vrátit se do lesů – ano, vrátit se do lesů.“

„Do lesů! Copak tohle dokola nejsou lesy?“ podivila se Alžběta.

„Pro člověka, který si zvykl žít v divočině, to nic není. Od té doby, co sem přišel váš otec se svými osadníky, nebyl jsem tu spokojen. Nechtěl jsem ale odejít daleko, dokud v těle, které leží tady pod tím drnem, byla ještě jiskřička života. Major už odešel, Čingačgúk odešel, a vy jste mladí a šťastní. Ano, v soudcově domě bylo poslední měsíc veselo! A tak jsem si řekl, že je čas, abych na sklonku života zkusil i já získat trochu toho štěstí a spokojenosti. Lesy! Tomuhle já, paní Effinghamová, neříkám lesy. Vždyť tady člověk denně narazí na nějakou novou mýtinu.“

„Jestli vám zde k spokojenosti něco chybí, jen to řekněte, Kožená punčocho. Uděláme pro vás, co bude v našich silách.“

„Já vím, že vy i vaše paní to se mnou myslíte dobře, chlapče. Ale naše cesty se rozcházejí.“

„Přišlo to tak znenadání,“ Alžběta byla rozčilením skoro bez dechu. „Myslela jsem, že s námi zůstanete až do smrti.“

„Slova nejsou nic platná,“ řekl její manžel. „Přátelské svazky, které trvají den, nemohou překonat čtyřicetileté zvyky. Znáám vás příliš dobře, Natty, proto vás nebudu dál přemlouvat. Snad nám alespoň dovolíte, abychom vám někde v horách dali postavit srub, kam bychom se občas na vás přišli podívat, abychom se dozvěděli, jestli jste spokojen.“

„Nebojte se o Koženou punčocho, děti. Víám, že to myslíte dobře, ale neshodli bychom se. Já miluju lesy a vám je dobře mezi lidmi. Já jím, když mám hlad, a piju, když mám žízeň, a vy dodržujete určitou hodinu a určitá pravidla. Ze samé dobrosrdečnosti dokonce i psy překrmujete, a ti přece musí být hubení, aby dobře běhali. I ten nejnepatrnější tvor je k něčemu stvořen, a já jsem stvořen pro divočinu. Jestli mě máte rádi, nechte mě jít, kam mě srdce táhne.“

To rozhodlo. Přestali ho prosit, aby zůstal, ale Alžběta svésila hlavu a rozplakala se a její manžel si rychle setřel z očí slzy. Chvějícíma se rukama vytáhl peněženku a podával lovcí několik bankovek.

„Vezměte si to,“ řekl. „Alespoň ty peníze si vezměte a dobře si je schovejte. Snad je někdy budete potřebovat.“

Stařec vzal bankovky a zvědavě si je prohlížel.

„Tak tohle jsou ty novodobé peníze, které dělají v Albany! Z papíru! Lidem, co nedovedou číst, asi moc platné nejsou. Ba ne, chlapče, nechte si je, co bych s nimi dělal? Než Francouz zavřel krám, skoupil jsem všechno jeho střelný prach, a tam, kam jdu, je prý olova dost. Ani při nabíjení ručnice by se mi nehodily, protože já používám jenom kůži. – Paní Effinghamová, dovolu, abych se s vámi rozloučil.“

„Ještě jednou vás prosím, zůstaňte!“ řekla Alžběta. „Nechtějte, Kožená punčochy, abych se rmoutila pro člověka, který mi dvakrát zachránil život a který věrně sloužil těm, které mám tak ráda. Když ne kvůli sobě, tedy kvůli mně zůstaňte! Bude se mi o vás zdát v těch hrůzných snech, které mě pořád ještě straší. Budu vás vidět, jak umíráte chudý a starý, a vedle vás budou ty dravé šelmy, které jste zabil. Ve své fantazii si vás budu neustále představovat jako oběť všeho zla, jaké jen může způsobit nemoc, bída a opuštěnost. Zůstaňte s námi, Natty, když ne kvůli sobě, alespoň kvůli nám.“

„Takové myšlenky a těžké sny, paní Effinghamová, nikdy nestraší dlouho člověka nevinného,“ odpověděl vážně lovec. „Uvidíte, že nebudete vzpomínat na starého člověka, jako jsem já, ani se smutkem, ani často.“

Alžběta zvedla hlavu. Lovec sňal čepici a dotkl se rty její bledé tváře, kterou mu nastavila k políbení. Oliver pevně stiskl starému zálesákovi ruku, ale nepromluvil. Natty se chystal k odchodu. Pomalými, váhavými pohyby si utahoval opasek, jako by chtěl oddálit bolestné rozloučení. Asi dvakrát se pokusil promluvit, avšak hrdlo se mu vždycky sevřelo a hlas mu selhal. Konečně si pověsil na rameno ručnici a zavolal na psy, až se to po lesích rozlehlo:

„Se-e-e-m, se-e-e-m, pejskové – pojd'te, pojd'te – budou vás bolet nohy, než dojdeme k cíli.“

Psi vyskočili ze země, chvíli čenichali kolem hrobů a kolem mlčících manželů Effinghamových a potom, jako by si uvědomili svou povinnost, šli poslušně za svým pánem. Mladý muž skryl na chvíli tvář na hrobě svého děda. Když se trochu uklidnil, obrátil se, aby znovu poprosil starého lovce, aby přece jen zůstal. Byl tu však už se svou ženou sám.

„Odešel,“ řekl Effingham.

Alžběta zvedla hlavu. Uviděla, jak se starý lovec zastavil na kraji lesa a jak se ohlíží. Když zjistil, že se za ním dívají, přešel si rychle tvrdou rukou oči a naposled jim zamával na rozloučenou. Zavolal selhávajícím hlasem na psy, kteří se mu schoulili k nohám, a za chvíli zmizel v lese.

To bylo naposled, co Effingham a Alžběta spatřili Koženou punčochu. Nikdo nevěděl, kam se starý lovec poděl. Soudce Temple ho dal hledat, ale marně. Natty odešel daleko na západ – jako první z hloučku průkopníků, kteří razili dalším a dalším, kteří přicházeli po nich, cestu napříč pevninou.

James Fenimore Cooper

Průkopníci

Překlad a úprava Vladimír Henzl

Ilustrace na obálce Michał Elwiro Andriolli (rytina od M. J. Huyota)

Redakce Markéta Teuchnerová

Vydala Městská knihovna v Praze

Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání

Verze 1.0 z 25. 8. 2023

ISBN 978-80-274-3365-0 (epub)

ISBN 978-80-274-3366-7 (pdf)

ISBN 978-80-274-3367-4 (prc)